

GENEROLO JONO ŽEMAIČIO LIETUVOS KARO AKADEMIJA

GINTAUTAS SURGAILIS

VALSTYBĖS SIENOS APSAUGA

1990–1994 METAIS

Monografija

Vilnius 2008

UDK 351.746.1(474.5) (091)
Su75

Monografijos autorius – Vytauto Didžiojo karo muziejaus
direktorius *plk. lt. dr. Gintautas Surgailis*

Atsakingasis redaktorius *ats. plk. lt. Virginijus Česnulevičius*

Recenzentai:

doc. dr. Algirdas Jakubčionis,
ats. kmdr. dr. Eugenijus Nazelskis

Konsultantai:

ats. vrš. Stasys Averka, dim. plk. lt. Algis Balaišis,
plk. lt. Vilius Danys, ats. kpt. Vytautas Gečiauskas,
ats. lt. Almantas Laucius, vidaus tarnybos mjr. Kazimieras Luneckas,
ats. kpt. Petras Ramanauskas, ats. vyr. lt. Jonas Rimkevičius,
ats. kpt. Algimantas Saulius, plk. lt. Vytautas Strolia,
plk. Darius Užkuraitis, plk. lt. Romualdas Vaitulevičius,
ats. kpt. Vytautas Voveris

Kalbos redaktorė *Eulialija Stankevičienė*
Viršelio dailininkė *Aušra Pranskūnaitė*
Maketavo *Ramunė Lukštienė*

TURINYS

ĮVADAS	5
1. KAD PASIENIO APSAUGOS TARNYBOS SKYRIAUS IR JO TERITORINĖS PASIENIO APSAUGOS TARNYBOS ĮSTEIGIMAS – VEIKLOS PRADŽIA	7
2. PASIENIO APSAUGOS TARNYBA 1991 M. SAUSIO ĮVYKIŲ METU	19
3. TERORAS PRIEŠ PASIENIEČIUS	22
4. PASIENIO APSAUGOS TARNYBA PO 1991 M. SAUSIO ĮVYKIŲ.....	35
5. PASIENIO APSAUGOS TARNYBA 1991 M. RUGPJŪČIO PUČO MASKVOJE METU.....	48
6. PASIENIO APSAUGOS TARNYBA PO RUGPJŪČIO PUČO	49
7. VALSTYBĖS SIENOS APSAUGOS TARNYBA	77
8. PAKRANČIŲ APSAUGOS TARNYBA	100
9. NEPAGEIDAUTINI REIŠKINIAI LIETUVOS PASIENYJE.....	105
10. VALSTYBĖS SIENOS APSAUGOS TARNYBOS PERDAVIMAS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJAI	119
11. VALSTYBĖS SIENOS DELIMITAVIMO IR DEMARKAVIMO DARBAI.....	121
Išvados.....	135
STATE BORDER PROTECTION OF LITHUANIA IN 1990-1994 Conclusions	137
Santrumpos.....	139
Šaltiniai ir literatūra	141
Priedai	142
PASIENIO APSAUGOS TARNYBOS STRUKTŪRA IR ETATAI 1990 METAIS.....	145
KRAŠTO APSAUGOS DEPARTAMENTO PASIENIO APSAUGOS TARNYBOS DARBUOTOJŲ, PRIIMTŲ DIRBTI 1990 METAIS, SĄRAŠAS	164
KRAŠTO APSAUGOS DEPARTAMENTO GENERALINIO DIREKTORIAUS UŽ AKTYVŲ DALYVAVIMĄ LIETUVOS GYNIME SAUSIO ĮVYKIŲ METU GARBĖS BEI PADĖKOS RAŠTAIS APDOVANOTI PASIENIO APSAUGOS TARNYBOS DARBUOTOJAI.....	200
Pasienio apsaugos darbuotojų kreipimasis	204
Buvusių Rusijos kariuomenės objektų, paskirtų VSAT padaliniams, sąrašas	210
Pavardžių rodyklė	211

IVADAS

Vienas iš nepriklausomos valstybės požymių – savų sienų kontrolė, todėl 1990 m. kovo 11 d. atkūrus Lietuvos nepriklausomybę jau pirmosiomis dienomis Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba priėmė keletą svarbių nutarimų Lietuvos valstybės sienai nustatyti ir jos apsaugai organizuoti. 1990 m. kovo 15 d. Aukščiausioji Taryba priėmė nutarimą „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės sienos kontrolės postų įsteigimo“¹. Šiuo nutarimu Vidaus reikalų ministerijai buvo pavesta įsteigti valstybės sienos kontrolės postus, parengti šių postų nuostatus. Lietuvos Respublikos pasienio rajonų Liaudies deputatų tarybų vykdomieji komitetai įpareigoti visokeriopai padėti vykdyti šį nutarimą². Kovo 20 d. Aukščiausiosios Tarybos nutarimu „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės sienos ženklavimo“ pavesta Ministrų Tarybai pradėti parengiamuosius valstybės sienos ženklavimo darbus.

Tačiau pirmieji bandymai įteisinti valstybės sieną, tiksliau – to deklaravimas, vyko labai sudėtingomis sąlygomis, kada Sovietų Sąjunga net nesiruošė pripažinti Lietuvos nepriklausomybės. Ji Lietuvą ir toliau laikė savo sudedamąja dalimi, o Lietuvos ir Lenkijos sieną – savo išorine siena. Todėl dėl šių ir kitų priežasčių aukščiau minėti nutarimai net nebuvo pradėti įgyvendinti.

Greitai pasikeitė ir pirminis sumanymas valstybės sienos apsaugą patikėti Vidaus reikalų ministerijai, todėl 1990 m. rugsėjo 10 d. Ministrų Tarybai priėmus nutarimą „Dėl papildomų laikinų priemonių Lietuvos Respublikos rinkai apsaugoti“³, sienų ekonominę apsaugą buvo nutarta patikėti naujai besikuriančiam Krašto apsaugos departamentui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau KAD). Grėsmės, kuri buvo reali Lietuvai, sąlygomis, tai buvo motyvuotas ir pagrįstas sprendimas. Prisiminkime kovas už Lietuvos nepriklausomybę 1918–1920 m. – jau tada pasienio apsauga buvo patikėta kariuomenei, ir tik Lietuvai perėjus į taikos meto sąlygas sienų apsaugą perėmė policija. Panašiai buvo ir kitose, išsivadavusiose iš okupacijos valstybėse.

Vykdamas Vyriausybės nutarimą, KAD įsteigtas Pasienio apsaugos skyrius, kuris ir pradėjo organizuoti sienų apsaugą. Žodis „*ekonominė*“ sienos apsaugos kūrimo istorijoje, tiksliau, Lietuvos Respublikos Ministrų Tarybos dokumentuose, atsirado dėl dviejų priežasčių:

1. Tuomet ekonominės SSRS blokados sąlygomis reikėjo apsaugoti Lietuvos Respublikos rinką.

2. Nenorėta sunkinti ir taip jau sudėtingos padėties ir išprovokuoti SSRS panaudoti jėgą prieš pasieniečius.

Sienų apsauga, kaip sudedamoji krašto apsaugos sistemos dalis, buvo iki 1994 m. spalio 15 d., kai šios funkcijos perduotos Vidaus reikalų ministerijai.

Ši monografija skirta valstybės sienos apsaugos, kol ją saugojo krašto apsaugos sistemos padaliniai, istorijai nušviesti.

Lietuvos istoriografijoje ši tema beveik nenagrinėta.

Petro Liuberto ir Česlovo Mančinsko monografijoje „*Lietuvos policija atkūrus Nepriklausomybę (1990–1996)*“ šiek tiek dėmesio skiriama ir krašto apsaugos sistemai priklausiusios Pasienio apsaugos tarnybos, vėliau – Valstybės sienos apsaugos tarnybos istorijai. Keliuose puslapiuose pateikiami šios tarnybos istorijos momentai⁴. Šiek tiek daugiau vietos nagrinėjamam sienos apsaugos tarnybos

¹ Valstybės žinios. 1990. Nr. 10.

² Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1990-03-15 nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos valstybinės sienos kontrolės postų įsteigimo. www.lrs.lt

³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1990-09-10 nutarimas Nr. 279 „Dėl papildomų laikinų priemonių Lietuvos Respublikos rinkai apsaugoti“ // Valstybės žinios, 1990, Nr. 27–668.

⁴ Liubertas Petras, Mančinskas Česlovas. Lietuvos policija atkūrus Nepriklausomybę. V., 2004.

istorijos laikotarpiui skirta A. Balaišio, I. Reikaitės, Č. Mančinsko monografijoje „Lietuvos valstybės sienos apsaugos tarnybos istorija (1918–2000)“⁵. Čia keletas puslapių skirti ir kai kuriems valstybės sienos apsaugos momentams nušviesti.

Kai kurie pasienio apsaugos klausimai aprašomi ir Jono Užurkos knygoje „Antroji kario knyga“ ir „Lietuvos kariuomenės atkūrimas 1988–1991 metais“⁶. Tačiau kai kurie teiginiai apie Pasienio apsaugos tarnybos veiklą „Antrojoje kario knygoje“, kurie iš dalies kartojami ir leidinyje „Lietuvos kariuomenės atkūrimas 1988–1991 metais“, Vilniaus miesto 2-ojo apylinkės teismo 2002 m. rugsėjo 27 d. nuosprendžiu pripažinti kaip šmeižikiški⁷, todėl autorius šiomis knygomis nesinaudojo.

Kadangi rašytinių darbų apie sienos apsaugą labai nedaug, todėl daugiausia remiamasi išlikusiais archyvuose saugomais dokumentais – Krašto apsaugos archyve prie Krašto apsaugos ministerijos ir Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos archyve. Tačiau ir čia buvo susidurta su pirminių šaltinių trūkumu. 1990 m. pabaigos – 1991 metų laikotarpio archyvuose yra labai mažai dokumentų, nes 1990–1991 m. ne viskas buvo reglamentuojama raštiškais įsakymais ar kitais dokumentais. Daugiausia buvo nurodoma žodžiu ir niekur tai nebuvo fiksuojama. To reikalavo ir konspiracija, darbo operatyvumas, negarantuota dokumentų apsauga. Taip pat trūko ir darbuotojų, kurie viską užfiksuotų popieriuje, buvo didelis darbo krūvis. Dažnai raštiški įsakymai buvo koreguojami žodžiu, atkeičiami, žodiniiais nurodymais buvo atidedamas ir jų vykdymas ir pan., to neužfiksuojant raštu. Buvo vadinamųjų ir „propagandinių įsakymų“ ar panašių dokumentų, skirtų tik okupantams. Ir tai, kuriant KAS nuo nulio, be patirties, trūkstant laiko ir darbuotojų, okupantų apsuptyje, nuolat keičiantis situacijai, suprantama ir galima pateisinti. Kita vertus, per pirmuosius KAS atkūrimo metus du kartus buvo nurodyta sunaikinti svarbiausius dokumentus: per 1991 m. sausio įvykius ir 1991 m. rugpjūčio pučo metu. Tiesa, pasieniečiai savo dokumentų nenaikino, slėpė, bet buvo okupantų sunaikinta ir pagrobta dalis kitų KAD padalinių dokumentų, tarp kurių galėjo būti ir susijusių su pasienio apsauga. Todėl, rašant šią monografiją, vieniems ar kitiems neatitikimams ar „baltoms dėmėms“ išsiaiškinti teko kreiptis pagalbos į tuos, kurie tuo metu organizavo bei pradėjo saugoti Lietuvos sieną.

Be abejo, atsiminimai yra subjektyvus šaltinis, tačiau jais papildant esamus dokumentus gaunamas išsamesnis to meto įvykių vaizdas.

Atsižvelgdami į aukščiau pasakytą, nepretenduojame į visiškai išbaigtą ir galutinę ketverių metų valstybės sienos apsaugos tarnybos istorijos nušvietimą, juo labiau kad autoriui tam tikrus apribojimus uždėjo tas faktas, kad nuo aprašomų įvykių praėjo dar labai nedaug laiko. Galbūt skaitytojas pasigės autoriaus pozicijos vertinant vienus ar kitus įvykius, vadovų sprendimus ar poelgius, tačiau dažnai sąmoningai paliekama galimybė patiems skaitytojams įvertinti įvykius, ir svarstyti sprendimus. Prie šios temos, matyt, sugrįš ne vienas, o monografija tegul bus tik tam tikras indėlis į šios garbingos valstybės institucijos istorijos matymą.

⁵ Balaišis A., Reikaitė I., Mančinskas Č. Lietuvos valstybės sienos apsaugos tarnybos istorija (1918–2000). – V., 2003.

⁶ Užurka J. Antroji kario knyga. – V., Voruta, 1995; Užurka J. Lietuvos kariuomenės atkūrimas 1988–1991 metais. – V., Kronta, 2004.

⁷ Baudžiamosios bylos Nr. 1-91-19-2002 nuosprendis // Autoriaus archyvas (toliau AA).

1. KAD PASIENIO APSAUGOS TARNYBOS SKYRIAUS IR JO TERITORINĖS PASIENIO APSAUGOS TARNYBOS ĮSTEIGIMAS – VEIKLOS PRADŽIA

Audrius Butkevičius

1990 m. rugsėjo 10 d., Lietuvos Vyriausybė, siekdama apsaugoti Lietuvos rinką ir pradėti kontroliuoti Lietuvos sienas, priėmė nutarimą „Dėl papildomų laikinų priemonių Lietuvos Respublikos rinkai apsaugoti“. Šiuo nutarimu buvo pavesta:

„a) nuo 1990 m. spalio 1 d. pradėti Lietuvos muitinės veiklą, formuoti Krašto apsaugos departamento tarnybas Lietuvos Respublikos sienos ekonominei apsaugai užtikrinti, sukurti jų veiklai būtina materialinę techninę bazę;

b) miestų ir rajonų valdybos turi teikti Lietuvos muitinei ir Krašto apsaugos departamentui paramą steigiant Lietuvos Respublikos sienos ekonominės apsaugos tarnybas ir kuriant jų materialinę techninę bazę;

c) Ekonominių ryšių su užsieniu departamentas kartu su Lietuvos muitine, Krašto apsaugos departamentu, Teisingumo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Valstybės saugumo departamentu turi parengti ir iki 1990 m. rugsėjo 12 d. pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei laikiną Muitų įstatymo projektą. Krašto apsaugos departamentas kartu su Vidaus reikalų ministerija, Teisingumo ministerija ir Valstybės saugumo departamentu turi parengti ir iki 1990 m. spalio 1 d. pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei kitų Lietuvos Respublikos sienos ekonominę apsaugą reglamentuojančių dokumentų projektus.

Lietuvos Respublikos sienos ekonominei apsaugai organizuoti ir Lietuvos muitinės veiklai su kaimyninėmis valstybėmis koordinuoti sudaryti šią darbo grupę: A. Butkevičius⁸, M. Laurinkus, R. Purtilis, S. D. Umbrasas, V. Zabarauskas, Lietuvos Respublikos vyriausiasis muitininkas⁹.

Iškyla klausimas, kodėl sienos apsauga buvo pavesta dar tik besikuriančiam Krašto apsaugos departamentui. Šis klausimas buvo iškilęs ir Vyriausybei, tačiau tuo metu vidaus reikalų sistema išgyveno labai sudėtingą laikotarpį, kai kurie VRM sistemos vadovai bei dalis tarnautojų dar svyravo, ar besąlygiškai vykdyti Lietuvos Respublikos įstatymus ir Vyriausybės nutarimus bei nurodymus, ar SSRS VRM pavedimus. Susiklosčius tokiai padėčiai ir buvo pasirinktas Krašto apsaugos departamentas.

Taigi Krašto apsaugos departamentui buvo iškeltas labai sudėtingas, vieno iš valstybingumo

⁸ Audrius Butkevičius gimė 1960 09 24 Kaune. 1978 m. Baigė vidurinę mokyklą Kaune (dabar Kauno Aušros vidurinė mokykla), 1986 m. – Kauno medicinos institutą. Gydytojas. 1980–1986 m. dirbo Kauno Z. Januškevičiaus širdies ir kraujagyslių sistemų fiziologijos ir patologijos mokslinio tyrimo instituto Psichologijos ir sociologijos laboratorijoje jaunesniuoju moksliniu bendradarbiu, 1986–1987 m. – Anykščių rajono Viešintų ambulatorijos vyriausiuoju gydytoju, 1988–1989 m. – Kauno rajono centrinėje ligoninėje gydytoju. 1988 m. buvo Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio Kauno tarybos narys, atsakingas už organizacijos saugumą, LPS Seimo narys, LPS politinio komiteto narys, LPS suvažiavimo delegatas. Nuo 1990 m. balandžio mėnesio – Krašto apsaugos departamento generalinis direktorius, nuo 1991-10-10 – 1993-10-28 – krašto apsaugos ministras. 1990–1991 metais – LR Laikinosios gynybos vadovybės narys, atsakingas už valstybės gynybos organizavimą. 1990–1993 metais – Valstybinės derybų su Rusija delegacijos narys. 1992–1993 metais – LR vyriausybės vyriausiasis įgaliotinis Rusijos kariuomenės išvedimo klausimais, 1992 metais pasirašęs Rusijos Federacijos kariuomenės išvedimo grafiką ir vykdęs jo įgyvendinimo priežiūrą.

⁹ Valstybės žinios, 1990, Nr. 27–668.

požymių – savų sienų kontrolės – užtikrinimo uždavinys. Savo apsaugos departamentas turėjo paimti 1747 km sausumos sienos, 99 km ilgio jūros sieną, oro erdvę.

Pagal jau vėliau atliktus detalius matavimus valstybės sienos ilgis su Latvijos Respublika – 610 km. Siena kirto 24 upes, 12 ežerų, 13 tiltų, 51 kelią, 6 geležinkelius. 100 km siena ėjo miškais.

Valstybės siena su Baltarusijos Sovietų Socialistine Respublika – 724 km. Ji kirto 28 upes, 8 ežerus, 11 tiltų, 91 kelią, 7 geležinkelius. Siena 250 km. ėjo miškais, 140 km pelkėmis.

Valstybės sienos su Lenkijos Respublika ilgis – 103 km. Ji kirto 8 upes, 9 ežerus, 4 tiltus, 18 kelių, 2 geležinkelius. 75 km siena ėjo miškais, 15 km – pelkėmis.

Valstybės siena su Rusijos Sovietų Federacine Socialistine Respublika – 303 km. Sieną kirto 1 ežeras, 3 tiltai, 8 keliai, 18 lauko ir miško kelių, 4 geležinkeliai. 24 km siena ėjo Kuršių mariomis, 150 km – upėmis¹⁰.

Nors Vyriausybės nutarime buvo pavesta kurti tarnybą ekonominei sienos apsaugai, tačiau pa-

Medininkų kelio posto sargyboje 1990 11 24. Iš kairės: D. Ragačius, G. Pužas, G. Radžiukynas, A. Lobeckis, S. Balionis, J. Rimkevičius. (*Pasieniečių muziejus*)

sienio apsaugos kūrėjai į tarnybos pavadinimą neįtraukė pastarojo žodžio. Jų nuomonė buvo aiški ir tvirta: pasaulis turi žinoti, ko Lietuva realiai siekia, o pretekstų išpuoliams prieš pasieniečius sovietai visada suras, jei tik to norės. Vėliau tai visiškai pasitvirtino.

Aptarti, kaip bus vykdomas minėtas Vyriausybės nutarimas, 1990 m. rugsėjo 19 d. Krašto apsaugos departamente buvo surengtas išplėstinis tarnybinis pasitarimas. Į pasitarimą buvo sukviesti KAD zonų ir rajonų instruktoriai, kurie ir aptarė konkrečius veiksmus ir priemones¹¹.

Jau 1990 m. spalio 2 d., nors dar oficialiai Pasienio apsaugos tarnybos nebuvo, kartu su Lazdijų savanoriais prieš sovietinę muitinę Lazdijuose buvo išstatytas Lietuvos laikinasis pasienio kontrolės postas. Tai organizuoti padėjo KAD Alytaus zonos komendantūros Lazdijų r. vyr. instruktorius J. Rutelionis, tuometinė Lazdijų r. milicija. Postas dirbo beveik savaitę, buvo atliekamos ir muitininkų pareigos¹². Spalio pradžioje, dalyvaujant savanoriams iš Vilniaus, periodiškai siekiant nuraminti kolaborantus buvo išstatomi laikini postai Šalčininkų r. keliuose¹³. Kaip prisimena tų įvykių dalyvis Darius Užkuraitis, tokie postai buvo išstatomi niekieno nepatvirtintose vietose. Išvažiuojamuoju iš Lietuvos keliu ar keliuku automobiliu atvažiuodavo KAD darbuotojas, uniformuotas milicijos pareigūnas ir bandė tikrinti išvažiuojantį iš Lietuvos ir įvažiuojantį transportą. Sudėtinga situacija būdavo Šalčininkų rajone. Čia dažnai kildavo konfliktų su vietos milicija, kuri reikalavdavo KAD darbuotojų, kad jie pasitrauktų iš kontrolės postų.

¹⁰ Lietuvos Respublikos sienos charakteristika // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 55. L. (nenumuotats)

¹¹ Norkus C. Tėvynės labui. Klaipėda, 1999, p. 97.

¹² Atkurta krašto apsaugos sistemai – 15 metų // Krašto apsauga, 2005, Nr. 7, p. 2.

¹³ Česnulevičius V. Pasienio apsaugos tarnybos atkūrimas // Krašto apsaugai – 15 metų, p. 24.

1990 m. spalio 10 d. buvo žengtas naujas žingsnis kuriant Pasienio apsaugos tarnybą. Tą dieną Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino kontrolės postų išdėstymo schemą. (žr. 1 priedą)

Tačiau vėliau, atsižvelgus į realią padėtį, pradėjus tarnybą pasienyje, patrulinių tarnybų sąskaita buvo įsteigti papildomi PKP Medininkų senajame kelyje, prie Kalvarijos (prieš įvažiavimą į sovietinį Kalvarijos pasienio punktą)¹⁴.

1990 m. spalio 15 d. Vyriausybė skyrė Krašto apsaugos departamento Pasienio apsaugos tarnybos etatus ir finansavimą. Tą pačią dieną KAD generalinis direktorius Audrius Butkevičius patvirtino jau paruoštą struktūrą. PAT buvo skirta 2314 etatų (žr. 2 priedą), iš jų 6 – KAD Pasienio apsaugos skyriuje. Tai skyriaus viršininkas, skyriaus viršininko pavaduotojas, I kategorijos inspektorius pasienio režimui, I kategorijos kvotėjas, I kategorijos inspektorius pasienio tarnybos organizavimui ir II kategorijos inspektorius operatorius¹⁵. Nuo spalio 15 d., suderinus su Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Krašto apsaugos ir vidaus reikalų komisija, Pasienio apsaugos skyriaus viršininku paskirtas Virginijus Česnulevičius¹⁶.

Siekiant įvykdyti aukščiau minėtą Vyriausybės nutarimą, KAD generalinio direktoriaus 1990 m. lapkričio 15 d. įsakymu lapkričio 19 d., t. y. po trijų dienų, pasienio kontrolės postai jau turėjo pradėti darbą. Iki tos dienos turėjo būti įrengti patys pasienio kontrolės postai, tarnybinės patalpos¹⁷. Be abejo, tokie terminai buvo nerealiūs. Tačiau pats įsakymas turėjo rimtą juridinį pagrindą pradėti veiklą jau įrengtuose pasienio kontrolės postuose.

Jono Paužolio vadovaujamas KAD I skyrius kartu su Susisiekimo ministerija parengė Lietuvos Respublikos sienų kontrolės schemą. Pačią schemą ant didžiulio popieriaus lapo nubraižė KAD I skyriaus viršininko pavaduotojas Petras Maštavičius¹⁸.

¹⁴ V. Česnulevičiaus pateikta informacija // AA.

¹⁵ Laikina struktūra ir etatai // Valstybės sienos apsaugos tarnybos archyvas. F. 1. Ap. 1. B. 2. L. 1–19 (toliau VSATA)

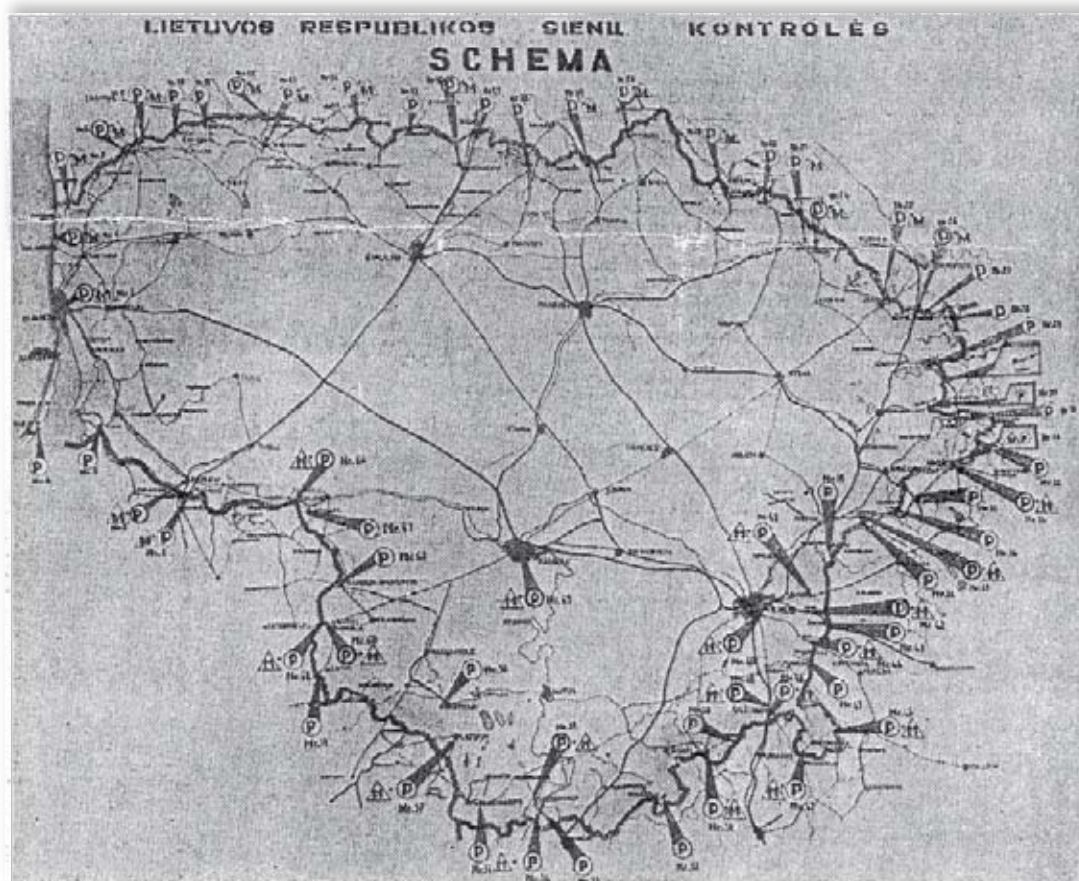
¹⁶ Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus A. Butkevičiaus 1990-10-22 įsakymas Nr. 198 // KAA. F. 2. Ap. 2. B. 1. L. 210; AT Krašto apsaugos ir vidaus reikalų komisijos pirmininko Z. Vaišvilos 1990-10-01 raštas Nr. 1564 KAD generaliniam direktoriui A. Butkevičiui // V. Česnulevičiaus asmens byla.

Virginijus Česnulevičius gimė 1956-11-17 Kretingoje, augo Vilniaus rajone, Baltojoje Vokėje ir Kybartuose. 1974 m. baigė Kybartų K. Donelaičio vidurinę mokyklą ir įstojo į Kaliningrado aukštąją karo laivyno mokyklą, tačiau 1975 m. iš jos išėjo ir buvo pasiūstas baigti privalomąją karo tarnybą Baltijos kariniame laivyne.

1977 m. gegužės mėn. baigė tarnybą sovietiniame karo laivyne, įsidarbino autošaltkalviu Kauno Petrašiūnų autotransporto įmonėje, įstojo į Kauno politechnikos instituto (KPI) neakivaizdinį skyrių. 1979 m. išėjo iš KPI, nes įstojo ir 1978–1982 m. mokėsi Minsko aukštojoje VRM mokykloje. 1982–1990 m. dirbo Lietuvos VRM kriminalinės paieškos valdyboje operatyviniu įgaliotiniu, operatyviniu įgaliotiniu ypač svarbioms byloms, vyresn. inspektoriumi. 1990 m. spalio 15 d. paskirtas KAD prie LR Vyriausybės Pasienio apsaugos skyriaus (vėliau – Pasienio apsaugos tarnyba) viršininku. 1992–1993 m. – KAM Imuniteto tarnybos viršininkas.

¹⁷ Dėl pasienio kontrolės postų išstatymo. KAD 1990 m. lapkričio 15 d. įsakymas Nr. 25 // Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus įsakymai. P. 61–62.

¹⁸ Balaišis A. Lietuvos kariuomenė valstybės sienos apsaugoje // Kardas. 2003. Nr. 4. P. 25.

Šis žemėlapis kabojo KAD generalinio direktoriaus A. Butkevičiaus kabinete. Kadangi pasienio kontrolės postų išdėstymą turėjo žinoti visi, kertantys Lietuvos Respublikos sieną, ši schema buvo išspausdinta „Lietuvos aide“. Kartu su schema buvo pateiktas ir Vyriausybės patvirtintas sienos kontrolės postų sąrašas¹⁹. Kaip jau buvo minėta, tai buvo visiems atviras ir privalomas žinoti dokumentas, todėl negalima sutikti su Jono Užurkos knygoje „Lietuvos kariuomenės atkūrimas 1988–1991 metais“ teiginiu, kad tai buvo ypač slaptas dokumentas ir kad jo paskelbimas visuomenei buvo PAT skyriaus viršininko „*aplaidumas ar sąmoninga išdavystė*“²⁰. V. Česnulevičius tik spalio 15 d. buvo paskirtas PAT skyriaus viršininku ir be KAD generalinio direktoriaus nurodymo schemas savo iniciatyva paskelbti negalėjo. O be to, kaip jau minėjome, tai buvo dokumentas, kurį privalėjo žinoti visi suinteresuoti Lietuvos gyventojai bei svečiai.

Virginijus
Česnulevičius

Visiems pasienio apsaugos kūrimo darbams vadovavo Krašto apsaugos departamento Pasienio apsaugos tarnybos skyrius. Skyriui buvo pavesta organizuoti pasienio apsaugą, rinkti informaciją, koordinuoti visos Pasienio apsaugos tarnybos veiksmus, kontroliuoti Pasienio apsaugos tarnybos darbuotojų pareigų atlikimą²¹.

¹⁹ Lietuvos Respublikos sienų kontrolės schema // Lietuvos aidas, 1990 spalio 23.

²⁰ Užurka J. Lietuvos kariuomenės atkūrimas 1988–1991 metais. – V., Kronta, 2004. P. 405.

²¹ Laikinoji Krašto apsaugos departamento Pasienio apsaugos tarnybos instrukcija // KAA. F. 1. Ap. 2. B. 30. L. 8.

Buvo patvirtinta pasienio kontrolės postų struktūra ir etatai. Tipinį pasienio kontrolės postą sudarė:

Budinti pamaina: pamainos viršininkas ir 3 šauliai.

Poste numatytos 4 pamainos. Pamaina turėjo budėti kas ketvirtą parą.

Postui vadovavo posto viršininkas.

Buvo nustatyta, kad iš viso tipiniame poste dirba 17 pasieniečių.

30–50 km pasienio ruožui kontroliuoti buvo skiriama užkardos patrulinė tarnyba. Ją sudarė pamainos viršininkas ir pamainos po 3 žmones. Iš viso – 16 pasieniečių, dirbusių keturiomis pamainomis. Patrulinės tarnybos buvo priskirtos PKP. (Tai buvo tik 1991 m. antrąjį pusmetį – ats. red. pastaba)

Tačiau reikia pažymėti, kad tai buvo teorinė schema. Pasienio apsaugos postų kūrimo pradžioje, trūkstant pasieniečių, buvo leista budėti pasienyje su mažesniu žmonių skaičiumi. Praktiškai budėjimai vyko ne kas ketvirtą, o kas trečią parą, o kartais ir dažniau. Daugelyje pamainų buvo kur kas mažesnis pasieniečių skaičius nei jų turėjo būti.

Pasienio apsaugos tarnyba pagal Laikinąją Krašto apsaugos departamento pasienio apsaugos tarnybos instrukciją turėjo: tikrinti asmenų, įmonių, įstaigų, organizacijų išvežamas už Lietuvos Respublikos ribų prekes pagal apribojamų ir draudžiamų piliečiams išvežti iš Lietuvos Respublikos maisto ir ne maisto prekių sąrašus; tikrinti leidimus prekėms iš Lietuvos išvežti, sutikrinti juose nurodytą prekių kiekį, vežamų krovinių plombas, teikti pagalbą Vidaus reikalų ministerijos darbuotojams aiškinant nusikaltimus, sulaikant nusikaltėlius, informuoti Vidaus reikalų ministeriją apie pastebėtus ar sulaikytus pasienyje įtartinus asmenis ar transporto priemones²².

Pavedimui įvykdyti reikėjo nemažai lėšų bei žmonių, o parinkti tinkamus pasienio apsaugos pareigūnus irgi buvo ne taip jau paprasta. Pradžioje kandidatus į pasienio apsaugos užkardas ir jų kontrolės postus turėjo parinkti krašto apsaugos zonų viršininkai. Pirmenybė buvo teikiama geros sveikatos, tarnavusiems sovietinės kariuomenės pasienio, desantinuose daliniuose, sovietinės kariuomenės rikiuotės dalinių žvalgybos padaliniuose, neteistiems, užsiiminėjantiems kovinėmis sporto šakomis, su aukštuoju išsilavinimu, geros savitvardos, mandagiems asmenims²³. Reikėdavo Sąjūdžio, darbdavio ar vietos klebono rekomendacijos. Dirbusius sovietų specialiosiose tarnybose priimti buvo draudžiama.

Tinka ar netinka parinktas asmuo tarnybai turėjo nuspręsti šiam tikslui 1990 m. spalio 15 d. sudaryta priėmimo į pasienio apsaugos tarnybą mandatinė komisija. Komisijos pirmininku buvo paskirtas Jonas Paužolis, nariais – Virginijus Česnulevičius, Vytautas Jonas Žukas, Petras Maštavičius bei konkrečios KAD zonos skyriaus viršininkas²⁴. Į komisiją taip pat buvo kviečiami ir tuometinių teritorinių vidaus reikalų skyrių vadovai.

Spalio 22 d. šios komisijos sudėtis buvo papildyta. Į ją dar įtraukti Alfonsas Bajoras, Antanas Dulevičius ir Liutauras Paužolis. Ši komisija buvo padalyta į dvi darbo grupes²⁵. Tikslas buvo geras – greičiau suformuoti pasienio apsaugos užkardas, PKP ir patrulines tarnybas, – tačiau nepasiteisino. Antra grupė atrankoje dalyvavo tik kelis kartus, nes sprendimą dėl vieno ar kito asmens priėmimo į tarnybą turėjo priimti PAT skyriaus viršininkas, kuris grupės atrinktus kandidatų duomenis turėjo peržiūrėti iš naujo. Tai buvo dvigubas, ne visada kokybiškas darbas, todėl antros grupės paslaugų teko atsisakyti²⁶.

²²Ten pat. L. 7 a. p.

²³ 1990 spalio 1 d. aplinkraštis KAD zonų viršininkams // Ten pat. L. 17.

²⁴ Dėl mandatinės komisijos sudarymo. 1990 m. spalio 15 d. KAD įsakymas Nr. 18 // Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus įsakymų rinkinys. 1990 m. P. 9.

²⁵ Dėl mandatų komisijos sudarymo. 1990 m. spalio 22 d. KAD įsakymas Nr. 19 // Ten pat.

²⁶ V. Česnulevičiaus informacija // AA.

Jie pasienyje nuo 1990 m.
Iš kairės: Mindaugas Muraška, Romualdas Polėkas, Gintaras Dapkus,
Antanas Stasaitis. (*Pasieniečių muziejus*)

Praktiškai pasieniečius priiminėjo V. Česnulevičius, V. J. Žukas, P. Maštavičius ir Pasienio apsaugos skyriaus darbuotojai Romualdas Vaitulevičius ir Eimantas Leščinskas. Ne visada ši grupė dirbo visos sudėties. Priėmimo dalyvavo V. Česnulevičius (išskyrus kelis atvejus, kai dėl darbo krūvio negalėjo dalyvauti formuojant Vilniaus ir Šalčininkų raj. pasienio užkardas. Tada darbo grupei vadovavo V. J. Žukas (tuometinis KAD Kadro apskaitos skyriaus viršininkas), P. Maštavičius, R. Vaitulevičius arba E. Leščinskas²⁷.

Priėmimo metu buvo kalbama su kiekvienu kandidatu, sužinoma, kokie motyvai skatina dirbti pasienio apsaugoje. Buvo patikrinami dokumentai, susipažįstama su ankstesnių darbuotojų, dažnai Sąjūdžio ar kunigų rekomendacijomis. Be to, papildomai buvo tikrinama, ar kandidatai nebuvo teisti, ar nepiktnaudžiauja alkoholiu ir pan.

Pirmieji kandidatai atėjo iš tų, kurie jau buvo užsiregistravę kaip savanoriai, įsirašę į žaliaraiščių būrius, iš Šaulių sąjungos, t. y. pasiryžę atkurti Lietuvos kariuomenę ir apginti Nepriklausomybę. Tada apie didesnius atlyginimus ar karjerą niekas negalvojo. Ne vienas atėjęs į krašto apsaugą paliko geriau mokamą ir ramų darbą, kai kurie net mokslo darbuotojai, studentai, vyrai nuo 19 iki 65 metų.

Suformavus pasienio užkardų vadovybę, priėmimo grupė darbą nutraukė. Nuo 1990 m. lapkričio pabaigos kandidatus į PAT rinko užkardos ir atveždavo į PAS pokalbiui²⁸.

Pirmasis Pasienio apsaugos skyriaus viršininkas V. Česnulevičius prisimena: „*Pra-džioje finansavimą gavome tik 1500 etatų /.../ KAD zonų skyriai sudarydavo kandidatų sąrašus, patikrindavo juos, o mūsų priėmimo grupė ir jau suformuoto PAS pirmieji darbuotojai (R. Vaitulevičius, E. Leščinskas) važinėdavome po pasienio rajonus ir priiminėdavome į PAT. Kandidatų būdavo. Vos spėdavome per dieną (net kai kada ir per parą) su jais pabendrauti. Atmesdavome tik vienetus, nors ir kruopščiai rinkdavome. Kandidatai turėdavo Sąjūdžio, darbuotojų ir net kunigų rekomendacijas. Ta-*

Laikinasis pasieniečio pažymėjimas

²⁷ Ten pat.

²⁸ Česnulevičius V. Pranešimas Karo akademijoje 2004 m. lapkričio 11 d. // AA.

čiau apskritai žmonių trūko, ypač kai pradėjo formuotis muitinės, kurios neskubėjo pradėti darbo, nes jų reikėjo didelio kiekio. Šalčininkų užkardą formavome iš vilniečių ir net kauniečių. Priimti jau tą pačią dieną važiuodavo į postus mokytis, o jau po kelių dienų savarankiškai dirbdavo, kurią laiką prižiūrimi anksčiau priimti. Kai kurie, kas gyveno toliau, net po keletą parų nakvodavo posto vagonėlyje, nes dažnai tekdavo budėti kelias pamainas iš eilės. Tuomet niekas pretenzijų nereiškė, viršvalandžių neskaičiavo ir papildomo užmokesčio nereikalavo²⁹.

„Trūko uniformų, nebuvo patruliavimui automašinių, KAD nespėdavo išdavinėti tarnybinių pažymėjimų, aprūpinti PKP statybininkų vagonėliais. Apie ką nors kita pradžioje net ir nesvajojome. Pradėjome įrenginėti PKP: organizavome aikštelių apšvietimą, asfaltavimą, kai kur elektros ir telefono ryšio linijų iki postų tiesimą, statėme užtvarus, dirbtines kliūtis, perkasinėjome miškų ir laukų keliukus sienos perimetru, išigijome buvusių kolūkių ir melioratorių radijo stotis ir pan. Pasieniečiai į postus važinėjo ir pasienio ruože patruliavo asmeninėmis mašinomis. Tuo pačiu metu ir mokėmės, rengėme darbo instrukcijas, Laikinojo pasienio apsaugos įstatymo projektą, kitus dokumentus. Pirmomis savaitėmis pasieniečiai kai kur budėjo apsirengę civiliniais rūbais, užsirišę žalius raiščius, prie laužų, kad sušiltų bei apšviestų kelią, su PAT išduotomis pažymomis vietoje tarnybinių pažymėjimų“³⁰.

Muitinės kūrėsi lėčiau, nei pasienio apsaugos postai, todėl Pasienio apsaugos tarnyba ilgokai vykdė ir muitininkų pareigas. Neturėdami teisės surašyti administracinės teisės pažeidimo protokolą, pažeidėjus pasieniečiai pristatydavo į teritorinius vidaus reikalų skyrius, kartais esančius už keliasdešimties kilometrų. Susikūrus kai kurioms muitinėms – pažeidėjus veždavo į jas.

Sukūrus muitines, tarp KAD Pasienio apsaugos tarnybos ir muitinės nusistovėjo glaudus bendradarbiavimas, bet pradžioje buvo ir ginčų, nes pasieniečiai turėjo teisę ir dažnai kontroliavo muitininkų darbą. Taip pat atsirado nesutarimų, kai Vyriausybė leido darbuotojams skirti premijas iš lėšų, gautų konfiskuojant neteisėtai vežamas prekes.

Lietuvos pasieniečiai buvo įpareigoti vykdyti Lietuvos sienų apsaugą, palaikyti pasienio ruožo režimą ir padėti Lietuvos muitininkams atlikti jų funkcijas. Pasienio apsaugos tarnybos pareigūnai tarnybos metu turėjo teisę tikrinti pasienio zonose transporto priemonių bei krovinių dokumentus, atlikti asmens kratą bei daiktų apžiūrą ir pasienio režimo pažeidėjus pristatyti į muitinės padalinio patalpas. Pasieniečiai, muitininkų pakviesti, turėjo padėti muitinės pareigūnams atlikti muitinės kontrolę – piliečiams, kertantiems Lietuvos sieną, atsisakius paklusti muitininkų reikalavimams. Pasienio apsaugos tarnybos kontrolės posto viršininkas prireikus turėjo skirti pasieniečius padėti muitinės posto pareigūnams pristatyti sulaikytas vertybes į banką ar muitinės posto sandėlį³¹.

1990 m. lapkričio 8 d., po ilgų debatų, Aukščiausioji Taryba priėmė Laikinąjį pasienio apsaugos įstatymą³². Įstatymas nustatė, kad Pasienio apsaugos tarnyba yra Krašto apsaugos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės padalinys, vykdamas valstybės sienų apsaugą, pasienio ruožo režimą, padedantis Lietuvos Respublikos muitinei vykdyti jos funkcijas.

Įstatymas nustatė tarnybos struktūrą, pavaldumą, o tai iki tol buvo patvirtinta tik Krašto apsaugos departamento norminiais aktais. Buvo nustatyta, kad:

1. Pasienio apsaugos tarnyba tiesiogiai pavaldi Krašto apsaugos departamento generaliniam direktoriui.

2. Pasienio apsaugos tarnybai vadovauja Pasienio apsaugos tarnybos skyriaus viršininkas, kuri

²⁹ Ten pat.

³⁰ Ten pat.

³¹ Dėl darbo muitinės postuose taisyklių // KAM EA.

³² Lietuvos Respublikos laikinasis pasienio apsaugos tarnybos įstatymas // www.lrs.lt

Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus teikimu skiria Vyriausybė.

3. Pasienio apsaugos tarnybos pareigūnus skiria Krašto apsaugos departamento generalinis direktorius Pasienio apsaugos tarnybos skyriaus viršininko teikimu.

Įstatymas nustatė Pasienio apsaugos tarnybos struktūrą. Pagal jį tarnybą sudarė:

- 1) Krašto apsaugos departamento Pasienio apsaugos tarnybos skyrius;
- 2) pasienio apsaugos mobilūs padaliniai;
- 3) pasienio apsaugos užkardos;
- 4) pasienio apsaugos postai.

Pasienio apsaugos pareigūnams labai svarbus buvo 7–asis įstatymo straipsnis, kuris skelbė, kad Pasienio apsaugos tarnybos pareigūnas, eidamas tarnybines pareigas, yra valdžios atstovas. Tai, be abejo, buvo labai svarbu pasieniečiams, nes nuo šio momento kardinaliai pasikeitė jų statusas.

Įstatymas taip pat numatė, kad į pasienio apsaugos tarnybą savanoriškumo principu priimami ar krašto apsaugos prievolės būdu skiriami Lietuvos Respublikos piliečiai, ne jaunesni kaip 19 metų, mokantys valstybinę kalbą ir tinkantys šiai tarnybai. Pasienio apsaugos tarnybos etatiniai darbuotojai negali būti politinių organizacijų nariais.

Iš esmės Pasienio apsaugos tarnybos pareigūnai niekuo nesiskyrė nuo kitų krašto apsaugos sistemos darbuotojų. Įstatymas numatė, kad jie dėvi krašto apsaugos tarnybos uniformą su pasienio apsaugos tarnybos emblema ir skiriamaisiais ženklais, jų laipsniai suteikiami Lietuvos Respublikos krašto apsaugos tarnybos įstatymo nustatyta tvarka.

Įstatymas nustatė, kad Pasienio apsaugos tarnyba turi bendradarbiauti su Lietuvos Respublikos prokuratūra, vidaus reikalų ir valstybės saugumo tarnybomis, muitine, kaimyninių valstybių pasienio tarnybomis.

Varėnos užkardos Strėžiūnų pasienio postas. 1991 12 26 (KAA)

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ir valstybės saugumo tarnybos, muitinė, jų teritoriniai padaliniai, miestų ir rajonų savivaldybės, įmonės ir organizacijos buvo įpareigos perduoti pasienio apsaugos tarnybos padaliniam informaciją, susijusią su pasienio apsauga, o visų žinybų veikla pasienio ruože ir pasienio apsaugos tarnybos patalpose turėjo būti suderinta su Pasienio apsaugos tarnybos užkardos viršininku.

Įstatymas numatė, kad Pasienio ruože užpuolimų, riaušių, stichinių nelaimių, katastrofų atveju,

paskelbus sanitarinį karantiną, administracinį valdymą, nepaprastąją padėtį, pasienio savivaldybių tarybos, valdybos, merijos, įmonės, įstaigos, organizacijos ir piliečiai privalo besąlygiškai vykdyti Pasienio apsaugos tarnybos pareigūnų nurodymus, o Pasienio apsaugos tarnyba, užtikrindama valstybės sienos apsaugą ir pasienio ruožo režimą, privalo:

1) savarankiškai ar kartu su kitais teisėsaugos organais nustatyti, tirti ir šalinti nusikaltimų, pasienio ruožo režimo pažeidimų priežastis ir sąlygas;

2) numatyti ir įgyvendinti priemones, užkertančias kelią pasienio ruožo režimo pažeidimams ir nusikaltimams;

3) atlikti kvotos organo funkciją.

Pasienio apsaugos tarnybos pareigūnams tarnybos metu įstatymų nustatyta tvarka buvo suteikta teisė:

1) nutraukti piliečių ir pareigūnų neteisėtus veiksmus pasienio ruožuose;

2) tikrinti pasienio ruožuose piliečių ir pareigūnų asmens, transporto priemonių bei krovinių dokumentus;

3) sulaikyti, atlikti asmens kratą bei daiktų apžiūrą ir pasienio ruožo režimo pažeidėjus pristatyti į pasienio apsaugos tarnybos, teisėsaugos organų, muitinės padalinių tarnybines patalpas kvotos ar asmens identifikavimo veiksams atlikti;

4) sustabdyti pasienio ruože esančias transporto priemones ir atlikti jų apžiūrą. Nustačius pasienio ruožo režimo pažeidimus, transporto priemones sulaikyti.

5) pasienio ruože (ne muitinės ribose) atlikti poėmį, siekiant sulaikyti uždraustus pervežti daiktus ar dokumentus;

6) apriboti patekimą į tam tikrą pasienio užkardos teritoriją ar patalpas ir buvimą jose;

7) fotografuoti, daryti garso ar vaizdo įrašus pasienio ruože, muitinės ar Pasienio apsaugos tarnybos patalpose.

Pasienio apsaugos tarnybai buvo suteikta teisė turėti ir naudoti šaunamuosius ginklus bei specialiąsias priemones, kurių įsigijimo, apskaitos, laikymo, išdavimo ir panaudojimo sąlygos reglamentuojamos Krašto apsaugos departamento nustatyta ir Vyriausybės patvirtinta tvarka. Tačiau ši įstatymo nuostata buvo įvykdyta tik po rugpjūčio pučo Maskvoje.

Esantiems pasienio ruože asmenims atsakius vykdyti teisėtus pasienio apsaugos pareigūnų

Pasienio apsaugos postas (*Pasieniečių muziejus*)

reikalavimus, pastariesiems įstatymas suteikė teisę panaudoti fizinę jėgą, parankines, specialiąsias priemones ar šaunamąjį ginklą, tačiau tik tiek, kiek to reikia tarnybinei pareigai įvykdyti, ir prieš tai išbandžius visas kitas galimas poveikio priemones.

Įstatymas pasieniečiams garantavo ir minimalias socialines garantijas. Tai etatiniams pasienio pareigūnams nustatyta piniginė kompensacija už asmeninio automobilio naudojimą tarnybiniams reikalams ir Pasienio apsaugos pareigūnų aprūpinimas telefonu be eilės jų gyvenamojoje vietoje³³. Šiuo metu tai atrodo elementaru ir šiek tiek keista, bet tuomet tai buvo šokia tokia parama, atlygis už rizikingą ir svarbų darbą.

1990 m. lapkričio mėn. jau veikė per 50 pasienio kontrolės postų, per 20 patrulinių tarnybų. Ten, kur dar neveikė postai, kaip ir visame pasienio ruože, pagal galimybes patruliavo užkardų patrulinės tarnybos, kurių dauguma jau buvo suformuotos. Ir tai buvo padaryta per mėnesį³⁴. 1990 m. pabaigoje. Pasienio apsaugos tarnyba iš esmės buvo pirmasis atkurtos Lietuvos kariuomenės junginys. Joje jau tarnavo daugiau kaip tūkstantis pasieniečių (žr. 3 priedą). Tačiau, reikia pripažinti, kad patruliavimas buvo nepakankamai efektyvus.

Pagal skirtą darbuotojų skaičių ir patvirtintą struktūrą pasienio patrulinės tarnybos 4 pareigūnų pamaina turėjo kontroliuoti 30–50 km pasienio ruožą. Neturintys patrulinių mašinų ir kol kas neginkluoti, be tarnybinių ar krašto apsaugos (karinių) laipsnių, dirbantys pagal Darbo sutarties įstatymą, pasieniečiai jiems išskeltas užduotis galėjo atlikti tik formaliai³⁵. Nebuvo tinkamai suderintas juridinis pasieniečių statusas, nepatenkinamos buities ir tarnybos sąlygos, mažas eilinių ir kai kurių vidurinių grandžių pareigūnų atlyginimas, neišspręstos butų ir kai kurios kitos problemos. Pirmomis dienomis pasieniečiai dirbo be patalpų, nakties metu užsikūrę laužus, kad apšviestų posto teritoriją ir sušiltų, dažnai ant rankovių turėdami tik žalius raiščius. Tačiau valstybines užduotis buvo stengiamasi vykdyti optimaliausiai ir, kiek tai buvo įmanoma tuometinėmis sąlygomis, efektyviai. Pasieniečių vadai savarankiškai sprendė ir buities, darbo sąlygų problemas. Iniciatyvos, ryžto, geranoriškumo ir atsidavimo darbui 1990–1991 m. netrūko. Kiekvienas pasienietis žinojo savo pareigas, ko jis atėjo į tarnybą. Užkardose iš esmės buvo ir gera psichologinė atmosfera, nors pasitaikė ir vienas kitas atsitiktinis žmogus.

Tokią situaciją PAT 1991 m. gruodžio mėn. pastebėjo ir iš JAV atvykusi sienos apsaugos specialistų grupė. Jie stebėjosi, jog, net ir esant tiek daug problemų, pasieniečių tvirta motyvacija ir gera psichologinė atmosfera. Tai jie įvertino kaip gerą ateities pagrindą, nes materialinės problemos ištaisomos, svarbiausia – žmonės³⁶. Matyt, tai lėmė, kad JAV administracija pasiūlė apmokyti grupę pasieniečių (kelios dešimtys pirmųjų pasieniečių 1992 m. pradžioje išvyko į JAV – ats. red. pastaba).

Norėdama nors šiek tiek pagerinti pasieniečių aprūpinimą, Vyriausybė 1990 m. lapkričio mėn. pradžioje sienos apsaugai skyrė 35 automobilius AZLK 21412–01, deja, 10 iš jų paėmė kiti KAD padaliniai³⁷. Faktą galima įvairiai traktuoti, tačiau tada buvo tokia situacija, kad transporto trūko absoliučiai visoms KAD tarnyboms, ir tokį KAD vadovybės sprendimą galima suprasti ir pateisinti.

Štai kaip padėtį pasienyje Klaipėdos zonoje 1990 m. lapkričio mėn. apibūdino KAD Klaipėdos zonos viršininkas Cirilis Norkus:

„Panemunės pasienio postas, esant dideliame mašinų srautui (daugiau kaip 100 mašinų per valandą), nesugeba padaryti net mažiausios apžiūros bei mašinų fiksavimo žurnale. Reikia sustiprinti postą žmonėmis.

³³ Ten pat.

³⁴ Česnulevičius V. Pasienio apsaugos tarnybos atkūrimas // Krašto apsaugai – 15 metų. P. 25.

³⁵ 1991 m. sausio 30 d. KAD generalinio direktoriaus raštas Lietuvos Respublikos Vyriausybei // KAM EA.

³⁶ V. Česnulevičius informacija // AA.

³⁷ Dėl tarnybinių automobilių Krašto apsaugos departamento darbuotojams paskirstymo // Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus įsakymai. P. 22–23.

Rusnės pasienio postas bejęgis, nes viskas perkeliama per Nemuną valtimis. Reikalinga motorinė valtis.

Nidos ir Panemunės pasienio postai turi turėti uniformas visiems darbuotojams, tai Lietuvos Respublikos „veidas“.

Skuodo rajone pasienio postuose Skuodas, Viršilai ir Strėliškiai neturi apšildymo vagonėliuose, nes nėra elektros energijos. Šį darbą boikotuoja elektros tinklai.

Kretingos rajono Būtingės pasienio postas neturi apšvietimo ir apšildymo – dar sprendžiamas klausimas dėl elektros energijos įvedimo iš Latvijos³⁸.

Pradėjus formuoti muitinėms tarp pasienio apsaugos pareigūnų pradėjo reikštis tam tikras moralinis nepasitenkinimas, nes muitininkams buvo nustatyti didesni atlyginimai, lauko priedai. Be to, ir pačiose pasienio užkardose buvo atliekamas skirtingos apimtys darbas. Vienokia darbo apimtis buvo Lazdijų PKP, kitokia – prie sienos su Baltarusija ar prie sienos su Latvija. Siekiant išspręsti šį klausimą, reikėjo įvesti rajonų užkardų kategorijas, o tai galima padaryti tik sutikus Vyriausybei³⁹. Tokiu būdu buvo siekiama bent gauti papildomų etatų Lazdijų PKP ir kituose postuose.

Dauguma konfiskuotų prekių, ypač brangių, kaip prisimena tuometiniai pasieniečiai Darius Užkuraitis, Vytautas Voveris, būdavo laikoma postų teritorijoje. Tačiau dažniausiai ryte atvykdavo jų savininkai su tuometinės valdžios institucijų raštais ir jas paėmė. Kitos vertybės buvo pristatomos ir perduodamos ekonominei policijai ir apie jų likimą pasieniečiai duomenų negaudavo. Be to, su konfiskuotomis prekėmis būdavo daug vargo, nes policija, net Vilniuje, nenorėjo jų imti. Visa tai ėmė kelti teisėtą pasieniečių nepasitenkinimą, trukdė darbui.

Pasienio apsaugos tarnybos darbu domėjosi ir jį kontroliavo pats KAD generalinis direktorius A. Butkevičius. Pasienio apsaugos tarnybos skyriaus viršininkas V. Česnulevičius kiekvienos dienos rytą pranešdavo generaliniam direktoriui apie padėtį pasienyje. Kiekvieną pirmadienį KAD generalinis direktorius raštu buvo informuojamas apie sulaikytų prekių vertę, jų tolesnį siuntimą, apie teismų sprendimus dėl asmenų, sulaikytų Pasienio apsaugos pareigūnų, veiksmų ir draudžiamų prekių išvežimo⁴⁰. Kiekvieną parą buvo rengiamos įvykių suvestinės. Buvo organizuota informacijos fiksavimo ir perdavimo sistema. Gaila, kad 1991 m. pasieniečių sulaikytų prekių ir užfiksuotų įvykių suvestinių nepavyko surasti.

Ne viskas priklausė vien tik nuo Krašto apsaugos departamento ar Pasienio apsaugos tarnybos skyriaus vadovybės. Neretai reikėdavo ir Vyriausybės pagalbos. Tačiau ir ji ne visada sugebėdavo pagelbėti.

Pažymėtina, kad KAD generalinio direktoriaus įsakymų ir pasiūlymų jo vardu projektus Vyriausybei rengė Pasienio apsaugos tarnybos skyrius. Taip pat skyrius rengė net Vyriausybės potvarkių projektus dėl prekių išvežimo apribojimo, nes pasieniečiai matė realią padėtį, t. y. kas išvežama, nors reikalinga ir Lietuvoje.

PAT nuo pat pirmųjų dienų ne tik pradėjo saugoti Lietuvos sienas, bet ir rinko informaciją, reikalingą tarnybai. Pirmąjį pusmetį tai darė užkardose esantys vyr. operatyviniai įgaliotiniai, vėliau – karininkai žvalgybai. Kartu jie veikė ir kaip užkardų vidaus kontrolės institucijos, t. y. kaip pareigūnai, prižiūrintys savus darbuotojus. Šie pareigūnai buvo pavaldūs PAS, vėliau PAT viršininkui.

Sienų apsauga domėjosi ne tik atsakingi Lietuvos pareigūnai, SSRS specialiosios tarnybos, bet ir užsienio valstybių spaudos atstovai. Įvairių užsienio šalių laikraščių ir žurnalų korespondentai

³⁸ KAD Klaipėdos zonos viršininko C. Norkaus 1990 m. lapkričio 26 d. tarnybinis pranešimas KAD generaliniam direktoriui // KAM EA.

³⁹ A. Butkevičiaus 1991 m. sausio 30 d. raštas Nr. 02–42 Lietuvos Respublikos Vyriausybei // Ten pat.

⁴⁰ Dėl pasienio apsaugos tarnybos darbo efektyvumo kontrolės. 1990 m. gruodžio 18 d. KAD įsakymas Nr. 39 // Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus įsakymai. P. 86.

buvo dažni pasieniečių svečiai: tai „Reuters“ korespondentas Ralphi Boulton, „The New York Times“ korespondentas Frank X. Clines, „Le Figaro“ žurnaliste Laura Mandevile, „The Times“ žurnalistas Anatiol Lieven,⁴¹ o JAV laikraščio „Philadelphia Inquirer“ korespondentui Femui Monteinui (Fem Montein) 1990 m. gruodžio mėn. A. Butkevičius net leido dirbti, fotografuoti pasienio apsaugos postų teritorijose⁴².

Pradėjus saugoti sienas, iškilo labai rimta problema, kaip elgtis su sienas kertančiomis SSRS karinėmis mašinomis, kurias neretai lydėdavo ginkluoti kariai. Siekiant išvengti ginkluotų susidūrimų ir realiai įvertinus Lietuvos padėtį, iki to laiko, kol derybose su Maskva turėjo būti nuspręsta dėl Lietuvoje dislokuotų SSRS karinių pajėgų statuso, Pasienio apsaugos tarnybos pasienio kontrolės postams buvo įsakyta netikrinti išvažiuojančių iš Lietuvos SSRS ginkluotųjų pajėgų transporto ir krovinių⁴³.

Toks sprendimas buvo logiškas ir nepavėluotas, nes SSRS kariai Krašto apsaugos departamento pradėtą sienų kontrolę sutiko labai priešišškai, o ir realiai kontroliuoti jų beginkliai pasieniečiai, būdėdami PKP tik keturiose, buvo nepajėgūs.

Pradėjus saugoti Lietuvos sienas, pirmiausia viešus protestus Lietuvos Vyriausybei pradėjo reikšti SSRS VSK Pabaltijo pasienio apsaugos viršininkas gen. lt. V. Gaponenka (V. Gaponenko). Svarbiausias jo protestų motyvas toks, kad niekas neturi teisės kontroliuoti SSRS valstybės sienos. Be to, anot V. Gaponenkos, dvigubo posto buvimas Lazdijų pasienio kontrolės poste trukdo sklandžiam darbui, kelia vykstančiųjų per sieną pasipiktinimą ir pan. V. Gaponenka reikalavo panaikinti lietuvių Lazdijų kontrolės postą⁴⁴. Sovietinių pasieniečių ir vykstančių per sieną požiūriu tam tikra problema iš tikrųjų buvo, nes vykstantieji į Lietuvą pirmiausia turėjo pereiti lenkų kontrolės postą, po to – sovietinį ir lietuvių, o vykstant iš Lietuvos pusės – viskas atvirkščiai. Tačiau politiškai tai buvo visiškai teisinga ir teisėta, nes Lietuva, kaip savarankiška valstybė, turėjo pradėti įteisinti savo sienas. Nors, reikia pažymėti, kad didelių problemų, oficialių atvirų konfliktų su sovietiniais pasieniečiais nebuvo.

Nuo pat pirmųjų PAT veiklos dienų prasidėjo ir konfliktai pasienio kontrolės postuose, pirmiausia – su kriminaliniais elementais, kolaborantais civiliais, Šalčininkų milicininkais, būsimais SSSR omonininkais, su tais Lietuvos gyventojais, kurie, ignoruodami sunkią Lietuvos ekonominę padėtį, savanaudiškais tikslais norėdavo išvežti deficitines prekes.

Visi norėjo sieną pervaziuoti kaip galima greičiau ir be eilės. Be to, reikėtų priminti, kad to meto sienos praleidimų punktų įranga neleido per sieną praleisti kolonas keliomis eilėmis ir bet koks mėginimas sieną pervaziuoti be eilės sukeldavo sumaištį, susidarydavo kamščiai. Reikėjo nustatyti kažkokią tvarką, ir pirmasis bandymas buvo 1990 m. lapkričio 29 d. PAS parengtas ir Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus A. Butkevičiaus pasirašytas įsakymas, kuriame buvo nustatyta, kad, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos ir užsienio piliečių pasiūlymus, konkrečias sąlygas ir padėtį, Lazdijų kontrolės poste praleisti be eilės:

1. Piliečius, turinčius diplomatinį statusą ir savo autotransportą.
2. Autobusus, kuriuose važiuoja keleiviai iki 15 metų amžiaus, jeigu jie sudaro daugumą.
3. Asmenis, turinčius tarptautinių ryšių patvirtintas telegramas⁴⁵.

⁴¹ V. Česnulevičiaus informacija // AA.

⁴² A. Butkevičiaus 1990 m. gruodžio 6 d. aplinkraštis Pasienio kontrolės postams // KAM EA.

⁴³ KAD 1990 m. gruodžio 19 d. įsakymas Nr. 41 // Krašto apsaugos generalinio direktoriaus įsakymai. P. 32.

⁴⁴ V. Gaponenkos 1990 m. gruodžio 25 d. raštas K. Prunskienei // KAM EA.

⁴⁵ Dėl praleidimo tvarkos Lazdijų raj. pasienio kontrolės poste (prie muitinės) // Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus įsakymai. P. 27.

1991 m. liepos 30 d. šis sąrašas buvo papildytas „*Išimties tvarka ir kitus asmenis, tačiau turinčius specialų leidimą, kuriame nurodoma automobilio rūšis, valstybinis numeris bei išvažiavimo iš Lietuvos Respublikos data. Šiuos leidimus turi teisę pasirašyti KAD generalinis direktorius ir Pasienio apsaugos tarnybos viršininkas*“⁴⁶.

Įvedus tokią tvarką į Pasienio apsaugos tarnybos vadovybę pradėjo kryptis daugybė verslininkų ir kitų asmenų, prašydami tokių leidimų. Šiuos prašymus reikėjo nagrinėti, priimti sprendimus, o tai labai trukdė PAT vadovo darbui. Be to, buvo ir nepatenkintų. Tie, kurie negaudavo leidimų, skųsdavosi užsienio reikalų ministru, Vyriausybei ir pan.

Pasienio apsaugos tarnyba buvo kuriama labai greitai, nes to reikalavo aplinkybės. Ir nors tarnauti į pasienį buvo stengiamasi priimti pačius geriausius, tačiau žmonės neturėjo patyrimo, ne viską žinojo, pasitaikydavo ir aplaidumo momentų. Pirmųjų dviejų mėnesių sienų apsaugos tarnybos darbas parodė, kad kai kurie šios tarnybos pareigūnai neteisingai supranta Pasienio apsaugos tarnybos laikinąją instrukciją, ne visada pasieniečiai būna prie posto užtvaro, ne visada pasieniečiai budi prie telefono, pasitaiko ir kitų smulkesnių trūkumų. Į tai aplinkraščiu 1991 m. sausio 9 d. pasieniečių dėmesį atkreipė KAD generalinis direktorius A. Butkevičius. Ši aplinkraštį parengė Pasienio apsaugos tarnybos skyriaus viršininkas V. Česnulevičius⁴⁷.

Nepaisant nemažų problemų, su kuriomis pirmaisiais mėnesiais susidūrė pasieniečiai, didžiulės įtampos, darbuotojų nepatyrimo, per truputį daugiau kaip du mėnesius Pasienio apsaugos tarnyba buvo sukurta. Tai unikalus atvejis Lietuvos istorijoje, kada taip greitai sukurta tokia didelė tarnyba. Viena iš to priežasčių reiktų laikyti tada vyravusį didžiulį pakilimą, siekį kaip galima greičiau perimti atkurtos nepriklausomos valstybės sienų kontrolę, entuziazmą, didžiulį pasiaukojimą – tiek tarnybos vadovų, tiek eilinių pasieniečių.

2. | Pasienio apsaugos tarnyba 1991 m. sausio įvykių metu

1990 m. pabaigoje prasidėjus kolaborantų ir okupantų tam tikriems agresyviems veiksams ir gavus informacijos apie galimus svarbių valstybės objektų užpuolimus, KAD vadovybė ėmėsi tam tikrų atsargumo priemonių. Nuo 1990 m. Kalėdų naktimis keliolika KAD darbuotojų pradėjo budėti KAD pastate Vilniuje, Kosciuškos g. 36. PAT operatyvinė grupė sustiprino Aukščiausiosios Tarybos apsaugą.

1991 m. sausio 8 d. ryte prasidėjo neramumai prie Aukščiausiosios Tarybos. „*Jedinstvos*“ organizacijos nariams, perrengtiems civiliniais drabužiais sovietų kariškiams bei SSRS specialiųjų tarnybų pareigūnams bandant šturmu užimti Aukščiausiosios Tarybos pastatą, jau po valandos jame buvo apie 200 Vilniaus ir Šalčininkų rajonų užkardų pasieniečių. Po kelių valandų pasieniečiai pradėjo rinktis ir iš tolimesnių pasienio užkardų, o pavakare susirinko visų užkardų pasieniečiai. Šalčininkų rajono užkarda evakavo visus pasienio kontrolės postus, kitur pasieniečiai ir toliau budėjo postuose 3–4 paras nesikeisdami, nes didesnė jų dalis buvo Aukščiausiojoje Taryboje arba saugojo miestų ir rajonų valstybinės reikšmės objektus. Pagal galimybes pasieniečiai keisdavosi: baigę budėjimą postuose, keisdavo budėjusius Aukščiausiojoje Taryboje, pastarieji grįždavo į PKP – čia nebuvo galimybių bent kiek pamiegoti, tačiau Aukščiausiojoje Taryboje buvo didesnė psichologinė įtampa.

⁴⁶ Dėl KAD 1990 metų lapkričio 29 d. įsakymo Nr. 31 papildymo // Ten pat. P. 156.

⁴⁷ A. Butkevičius 1991 01 09 aplinkraštis // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 8. L. 62.

1991 m. sausio 13 AT rūmų apsaugos štabas. Iš kairės: A. Butkevičius, Č. Jezerkas, V. Česnulevičius, J. Gečas

Pirmomis sausio įvykių dienomis pasieniečiai ir kiti gynėjai įsivertino Aukščiausiojoje Taryboje. Buvo išstatyti postai, pasirūpinta gynėjų poilsiu ir maitinimu, aktyviai tęsiamos ginkluotės paieškos ir, smarkiai rizikuojant, per sovietų išstatytas kelių užkardas buvo organizuotas ginklų pristatymas į Aukščiausiąją Tarybą. Sausio 11 d. buvo sudarytas Aukščiausiosios Tarybos gynybos štabas. Gynybos vadu tapo KAD generalinis direktorius A. Butkevičius, pavaduotoju –

Pasienio apsaugos skyriaus viršininkas Virginijus Česnulevičius, AT gynybos štabo viršininku – Jonas Gečas. Sausio 11 d. Aukščiausiosios Tarybos gynėjai davė priesaiką. Nors ir sudarius štabą, V. Česnulevičiui praktiškai teko ir toliau rūpintis Aukščiausiosios tarybos gynyba, nes dauguma gynėjų buvo pasieniečiai, be to, papildomai dar teko rūpintis ir Spaudos rūmų, Televizijos bokšto, Vyriausybės pastato, savivaldybių gynyba bei Pasienio apsaugos tarnybos veikla.

Sausio 10 d. Aukščiausiojoje Taryboje nuolatos buvo apie 600 gynėjų, iš jų – apie 500 pasieniečių. Tik 70 Aukščiausiosios Tarybos gynėjų buvo ginkluoti mažo kalibro šautuvais, pistoletais, medžiokliniais šautuvais, vienu kitu senu naganu, pistoletu, t. y. tik apie 12%, kiti – metaliniais strypais, lazdomis ir pan.

1991 m. sausio AT gynybos štabe. PAT Greitojo reagavimo būrio vadas Zbignevas Žulonas. T. Dambrausko nuotr.

Druskininkų pasienio užkardos viršininko P. Baublio iš Druskininkų atvežtais sprogmenimis buvo užminuotos priegios prie Aukščiausiosios Tarybos, jie taip pat buvo panaudoti Aukščiausiosios Tarybos stogui užminuoti, juos pritvirtinant ant strypų, kad būtų aiškiai matomi ir kad sutrukdytų ant stogo nusileisti sovietiniams desantininkams⁴⁸.

Aukščiausiosios Tarybos viduje esančių gynėjų gretose buvo ne tik KAD, bet ir Aukščiausiosios Tarybos apsaugos skyriaus darbuotojų, kelias dienas po kelias dešimtis muitininkų ir Policijos akademijos klausytojų, šaulių, savanorių iš Vilniaus, Kauno, Šiaulių, Kelmės. Į Aukščiausiosios Tarybos rūmus iš Kauno atvyko ir grupė Karininkų kursų klausytojų bei dėstytojų, vadovaujamų Bronislovo Vizbaro.

⁴⁸ V. Česnulevičiaus informacija // AA.

Vyriausybės rūmų gynėjai

Sauliaus, į Spaudos rūmus ir TV bokštą – po 15 Rokiškio užkardos pasieniečių, perrengtų civiliniais rūbais ir be ginklų. Pasieniečiams, pasiūstiems į TV bokštą, vadovavo E. Šepetys. 10 Jurbarko uosto savarankiško PKP pasieniečių buvo nusiųsti saugoti Vilniaus miesto savivaldybę⁴⁹. Vyriausybės rūmuose PAT pareigūnai turėjo 10 mažo kalibro ir medžioklinių šautuvų⁵⁰. Aukščiausioji Taryba 1991 m. sausio 12 d. nutarimu nustatė, kad „*Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ir krašto apsaugos padaliniai svarbiausiųjų valstybinių objektų užpuolimo atvejais turi teisę priešintis bet kuriam užpuoliku*“⁵¹. Taigi, užpuolimo atveju ginklo panaudojimas ginant Aukščiausiąją Tarybą, Vyriausybės pastatą, Lietuvos banką juridiskai buvo įteisintas, nors faktiškai gynyba galėjo būti tik formali.

Pasienietis J. Barškintis kartu su AT gynėjais: Ukrainos atstovu ir Lietuvos jaunuoliais

Aukščiausiosios Tarybos apsaugai buvo įrengti 23 gynybos postai, 16-oje iš jų budėjo pasieniečiai.

Sausio 10 d. V. Česnulevičius gavo iš A. Butkevičiaus nurodymą nusiųsti po būrį gynėjų į Vyriausybės rūmus, Spaudos rūmus, Televizijos bokštą. Į Vyriausybės rūmus buvo perkelti su savo ginkluote 52 Šalčininkų užkardos pasieniečiai, vadovaujami G. Kastanausko ir A.

Tačiau ginklų panaudoti neteko. Sausio 13-osios naktį okupantai šturmavo televizijos bokštą, kurį saugojo neginkluoti Lietuvos patriotai. Buvo pralietas taikių televizijos bokšto gynėjų kraujas. Kilus milžiniškam pažangiosios pasaulio visuomenės pasipiktinimui okupantai puolimą sustabdė, nors planų puolimą pakartoti neatsisakė.

⁴⁹ Česnulevičius V. Pasienio apsaugos tarnybos atkūrimas // Krašto apsaugai – 15. P. 27.

⁵⁰ Česnulevičius V. Pranešimas karo akademijoje 2004 m. lapkričio 11 d. // AA.

⁵¹ Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. sausio 12 d. nutarimas „Dėl priemonių Lietuvos Respublikai ginti“ // Valstybės žinios, 1991, Nr. 3–56.

Už ištvermę, pasiaukojimą organizuojant Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos rūmų ir kitų valstybinių objektų apsaugą KAD generalinis direktorius 51 pasienietį apdovanojo garbės raštais, 120-iai pareiškė padėką (iš 273 apdovanotųjų) (žr. 4 priedą), 516-ai pasieniečių buvo skirtos piniginės premijos⁵². Nors vertų apdovanojimų buvo kur kas daugiau, tačiau buvo atrinkti tik labiausiai pasižymėję.

Tačiau sausio įvykių metu buvo ir tokių KAD darbuotojų, kurie neįvykdė savo pareigos Tėvynei ir elgėsi negarbingai, buvo ir tokių, kurie paprasčiausiai pabėgo iš Aukščiausiosios Tarybos bei kitų saugomų objektų. Vėliau kai kuriuos iš jų KAD generalinis direktorius A. Butkevičius atleido⁵³.

Buvo ir pasieniečių, vengusių atvykti saugoti Aukščiausiosios Tarybos⁵⁴. Tokių, kaip prisimena V. Česnulevičius, buvo keliolika. Po sausio įvykių dauguma vengusių ginti Aukščiausiąją Tarybą iš PAT buvo atleisti, nors tą padaryti pagal tuometinę teisinę bazę buvo nelengva (visi KAS darbuotojai dirbo pagal Darbo sutarties įstatymą ir pasieniečiai kasdien atvykdavo į savo užkardas, ten ėjo savo pareigas, arba turėjo nedarbingumo lapelius, „*slaugė*“ sergančius vaikus, žmonas ir pan.), kiti išėjo „*savo noru*“.

3. | Teroras prieš pasieniečius

Po sausio įvykių pasieniečiams prasidėjo dar sunkesnės dienos nei buvo iki jų. Daug ką reikėjo atkurti iš naujo, prasidėjo OMON'o ir sovietinės kariuomenės išpuoliai, kitos naujos bėdos. Sovietiniai kariškiai, Vilniaus ir Rygos omonininkai, bei kai kurie asmenys ėmėsi agresyvių veiksmų prieš Lietuvos pasieniečius bei muitininkus. Tačiau pirmuoju išpuoliu prieš Lietuvos Respublikos pasieniečius reikėtų laikyti Šalčininkų rajono milicininkų, vadovaujamų I. Jankovskio, Eišiškių PKP užpuolimą dar 1990 m. gruodžio 17 d.. Tą dieną užpuolikai buvo pasirodę ne vieną sykį – gąsdino, grasino sudeginsią pareigūnus kartu su vagonėliu. Dar kartą sugrįžę užpuolikai pareikalavo, kad pasieniečiai paliktų „*lenkų autonominės respublikos*“ teritoriją, o šiems nepaklusus sudaužė vagonėlį, iki sąmonės netekimo primušė pamainos viršininką Petrą Pumputį, nuvežė jį į Šalčininkų ligoninę, kur gydytojai nustatė, kad pasienietis „*girtas*“ ir uždarė jį į areštinę. Tik iš Vilniaus atvykus A. Butkevičiui, V. Česnulevičiui ir pareikalavus pasienietį dar kartą patikrinti, gydytojai pripažino, kad pasienietis visiškai blaivus, o girtumas nustatytas pareikalavus I. Jankovskiui. P. Pumputis buvo paleistas, jam buvo nustatytas kraujo išsiliejimas į smegenis⁵⁵.

Pirmasis išpuolis prieš sienos apsaugos tarnybas po sausio įvykių įvyko 1991 m. sausio 27 d. Vilniaus rajone, Medininkuose ir Lavoriškėse. Omonininkai užpuolė Lietuvos ir Baltarusijos pasienio PKP ir muitines, juos sunaikino, automatais ir kojų spyriais daužė pareigūnus⁵⁶.

1991 m. sausio – vasario mėn. nuostolius patyrė Vilniaus, Šalčininkų, Ignalinos, Pakruojo, Skuodo ir Varėnos–Druskininkų pasienio užkardos. Gegužės–birželio mėn. – Vilniaus, Šalčininkų,

⁵² KAM 1991-02-27 įsakymas Nr. 17 „Dėl premijų išmokėjimo“ // Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus įsakymai. P. 44–49.

⁵³ Norkienė D. Armija ir jos iškreiptas draugystės supratimas // Respublika, 1998 m. rugsėjo 25; „Lietuviai kariai apginkluoti kaip vakariečiai“, – tvirtina SKAT vadas Arvydas Pocius // Lietuvos aidas, 1997 m. lapkričio 22.

⁵⁴ Sausio 13-osios paslaptys // Lietuvos aidas, 2001 m. sausio 13.

⁵⁵ Ganusauskas E. Medininkų drama: penkeri netekties ir mįslių metai // Lietuvos rytas, 1996, liepos 31; V. Voverio pateikta informacija // AA

⁵⁶ Ganusauskas E. Medininkų drama: penkeri netekties ir mįslių metai // Lietuvos rytas, 1996, liepos 31

Mažeikių, Biržų, Pasvalio, Joniškio, Akmenės, Zarasų, Varenos–Druskininkų užkardos ir Kalvarijos kontrolės postas. Bendra visų nuostolių suma buvo įvertinta 207 274, 32 rb⁵⁷.

Buvo puldinėjami ne tik pasienio kontrolės postai, bet ir kartu su jais veikusios muitinės. Per tą patį laikotarpį muitinėms nuostolių padaryta už 182,9 tūkst. rb⁵⁸.

Pateiksime keletą Lietuvos pasieniečių užpuolimo atvejų.

1991 m. kovo 12 d. buvo susprogdintas pasieniečių namelis Šalčininkų pasienio kontrolės poste.⁵⁹

Kovo 21 d. OMON'as apšaudė grįžtančių į Vilnių Šalčininkų užkardos pasieniečių autobusą. Ir tik ryžtingų pamainos viršininko Romo Mintauto ir kitų autobuse buvusių žmonių veiksmų dėka pavyko išvengti aukų. Buvo persautas pasienietis Gintaras Dapkus. Romas Mintautas, apšaudant omonininkams, ilgą laiką neleido OMON'o mašinoms aplenkti autobuso, kad omonininkai negalėtų apšaudyti jo iš priekio. Kurį laiką autobusus važiavo persautomis padangomis. Kai omonininkų mašinos pagaliau aplenkė autobusą, R. Mintautas jį sustabdė ir liepė vyrams greitai išlipti. Feliksas Petkus ir Mindaugas Muraška buvo sulaukyti. F. Petkui omonininkas automato buože praskėlė kaukolę, M. Muraškai buvo sulaužytas dubens kaulas⁶⁰.

Kovo 25 d. buvo nusiaubtas Medininkų kontrolės postas, traktoriumi išversti gelžbetoniniai stulpai, medinės užtvaros⁶¹.

Balandžio 10 d. 22 val.

27 min. iš pravažiuojančio automobilio VAZ apšaudyti pasienio pareigūnai Šalčininkų PKP. Tas pats postas 23 val. 14 min. buvo apšaudytas ir kitą dieną. Šaudyta iš pravažiuojančio „Moskvič“ markės automobilio maždaug iš 200 m atstumo⁶².

Balandžio 19 d. SSSR desantininkai užpuolė Medininkų pasienio kontrolės ir muitinės postą. 12 val. 10 min. prie posto staiga privažiavo dvi „Ural“ markės mašinos be numerių, kuriose buvo automatais ir spec. apranga ginkluoti 3 karininkai ir 15 kareivių. Kareiviai apsupo pasieniečių vagonėlį, pasieniečiai buvo iškratyti, iš jų atimtos guminės lazdos. Iš vagonėlio paimtas telefono aparatas, radijo ryšio perdavimo aparatas ir buvę poste dokumentai. Telefono aparatas buvo netrukus grąžintas, o pasieniečiams liepta vėl sultipti į vagonėlį ir įsakyta niekam neišeiti. Karininkui įsakius, kareiviai sulaužė užtvaram, posto namelį, ženklus. Išvažiuodami pasieniečiams pagrasino, kad kai sugrįš ir ras pasienyje Lietuvos pareigūnus – jiems būsia blogai. Apie 17 val. užpuolikai postą paliko.⁶³

Nuniokotas pasienio užkardos postas. Šalčininkų raj. 1991.

Tado Dambrausko nuotr. (KAA)

⁵⁷ Pasienio apsaugos tarnybos 1991 m. birželio 24 d. pažyma „Apie padarytus materialinius nuostolius“ // KAM EA.

⁵⁸ Ten pat.

⁵⁹ Balaišis A., Mančinskas Č., Reikaitė I. Lietuvos valstybės sienos apsaugos tarnybos istorija (1918–2000). P. 108.

⁶⁰ Šalčininkų pasienio užkardos viršininko G. Danieliaus 1991-03-29 raportas // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 7. L. 1; V. Česnulevičiaus informacija // AA.

⁶¹ Balaišis A., Mančinskas Č., Reikaitė I. Lietuvos valstybės sienos apsaugos tarnybos istorija (1918–2000). P. 108.

⁶² Jono Rimkevičiaus pateikti duomenys // AA.

⁶³ Medininkų pasienio kontrolės posto viršininko V. Pečionaičio 1991-04-19 pranešimas // VSAT. F. 1. Ap. 1. B. 7. L. 2.

Šalčininkų raj. pasienio užkarda. 1991 (KAA)

Balandžio 28 d. vėl apšaudytas Šalčininkų PKP. Šaudyta iš automato. Nuostolių postas nepatyrė⁶⁴.

Gegužės 5 d. 23 val. 20 min. į Šalčininkų užkardos Tabariškių pasienio kontrolės postą atvažiavo baltos spalvos automobilis VAZ-2105. Iš jo iššokęs omonininkas B. Makutinovičius budėtoją A. Ališevičių paguldė ant mašinos kapoto ir apieškojęs įrėmė į jį automato vamzdį. Kiti kartu su B. Makutinovičiumi atvažiavę civiliais persirengę omonininkai iš karto išoko į pasieniečių vagonėlį ir, grasindami pistoletais,

privertė pasieniečius iškelti rankas aukštyn. Po kelių minučių atvažiavo dar 3 UAZ tipo automobiliai, kuriais atvažiavo po kelis omonininkus. Tada pasieniečių vagonėlyje buvo padaryta krata, paimitos 3 guminės lazdos, Anatolijaus Krutikovo tarnybinis pažymėjimas. Išvažiudami omonininkai nupjovė telefono laidus ir pagrasino, kad jei per valandą pasieniečiai nepaliks posto, tai pasieniečius sunaikins kartu su visu vagonėliu⁶⁵.

Tą pačią dieną apie 15 val. atvykęs į Šalčininkų PKP Baltarusijos Benekainių milicijos įgaliotinis A. Fijazis (А. Фиязь) pistoletu „Makarov“ grasino posto pareigūnams. Nukentėjusiųjų nebuvo, pažeidėjas sulaukytas irgi nebuvo. A. Fijazis gegužės 8 d. automatu AKM grasino Šalčininkų PKP budėtojui Norkūnui⁶⁶.

Gegužės 12 d. Šalčininkų PKP 23 val. 20 min. iš sustojusio automobilio „Moskvič“ išlipo maskuojamąja uniforma vilkintis asmuo, ginkluotas automatu. Pagrasinęs, kad iššaudys visus poste esančius pareigūnus, ėmė šaudyti į krūmus, kur buvo pasienio tarnybos pareigūnai. Lietuvos pasieniečiams į orą iššovus signalinę raketą, užpuolikas nuvažiavo Baltarusijos link.

Šalčininkų PKP užpultas ir kitą dieną. Užpuolė omonininkai apie 16 val. Šaudė į orą, iš posto budėtojų atėmė gumines lazdas, diržus, pažymėjimus, dujų balionėlį. Užpuolikai buvo ginkluoti automatais⁶⁷.

1991 m. gegužės 16 naktį prie Druskininkų–Gardino pasienio kontrolės posto pasigirdo sproginiai, pasklido tiršta dūmų uždanga. Staiga ėmė švysčioti signalinių raketų liepsnos. Viena raketa pramušė muitininkų vagonėlio sieną ir viduje užsidegė. Netrukus driokstelėjo sproginas, ir vagonėlis su visais jo gyventojais šoktelėjo į viršų. Dūžtantys stiklai sužalojo vienam pareigūnui galvą. Salvės pasipylė ir į netoliese stovintį KAD pasienio apsaugos tarnybos būstą, kuris netrukus užsiliepsnojo. Vyrai nesutriko ir, apšaudomi nežinomų užpuolikų, puolė gesinti ugnį. Išpyškinę

⁶⁴ Jono Rimkevičiaus pateikti duomenys // AA.

⁶⁵ Šalčininkų užkardos Tabariškių pasienio posto pamainos viršininko A. Krutikovo 1991 06 06 raportas // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 7. L. 9–11.

⁶⁶ Jono Rimkevičiaus pateikti duomenys // AA.

⁶⁷Ten pat.

raketų komplektą teroristai skubiai pasišalino. Jų pozicijoje pasieniečiai rado automato dėtuve, užtaisytą koviniais šoviniais. Vėliau buvo sužinota, kad postą užpuolė Alytaus mieste dislokuoto desantinio pulko žvalgų būrys, vadovaujamas pplk. Senkovo.

Gegužės 17-osios naktį maždaug 30 sovietinės kariuomenės desantininkų užpuolė Kalvarijos postą. Užpuolikai daužė ir laužė pasieniečių inventorių, atėmė asmeninius daiktus. Poste budėję pasieniečiai Vitalis Grabauskas, Gražvydas Paliulis, E. Pranskevičius, Gintautas Žemaitis buvo sumušti⁶⁸.

Gegužės 18 d. 3.30 val. prie Kalvarijos pasienio kontrolės posto iš sunkvežimio išsoko apie 30 desantininkų uniformas vilkinčių kaukėtų smogikų. Pasigirdo automatų papliūpos. Netrukus pasieniečių vagonėlis jau liepsnojo. Posto tarnybą užpuolikai užrakino šalia vagonėlio stovėjusio sunkvežimio kėbule, prieš tai, žinoma, „iš širdies aptalžė“. Viską, ką buvo galima iš pasieniečių atimti, desantininkai atėmė. Pasieniečiai, išsiveržę iš „areštines“, rado tik rūkstančius vagonėlio nuodėgulus. Buvo sugadintas tarnybinis automobilis. Vėliau sužinota, kad užpuolikai buvo Marijampolėje dislokuoto k. d. 10075 žvalgų būrys – mjr. Lazerevo įsakymu.

Tą pačią dieną apie 13 valandą Šalčininkų pasienio užkardos Šalčininkų postą iš pistoleto TT apšaudė civiliniais rūbais apsirengęs Baltarusijos Varanavo rajono Benekainių apylinkės inspektorius, milicijos kapitonas A. Fijazis. Atsakomasis šūvis iš medžioklinio šautuvo užpuoliką nukovė⁶⁹.

Gegužės 19 d. anksti ryte Šalčininkų pasienio užkardos Krakūnų poste su šautinėmis žaizdomis rastas negyvas Pasienio apsaugos tarnybos Dieveniškų patrulinės tarnybos baro pamainos viršininkas Gintaras Žagunis⁷⁰. Nustatyta, kad pareigūnas buvo nužudytas tarp 2.30 ir 3 val. Apžiūrint jo žuvimo vietą dalyvavo ir Baltarusijos KGB atstovai.

Dėl šios žūties yra tam tikrų neaiškumų. Po ginkluoto konflikto Šalčininkų PKP, kurio metu žuvo Baltarusijos milicininkas A. Fijazis, iš PAT buvo duotas nurodymas pasieniečiams pasitraukti iš PKP, užrakinti paliktus posto vagonėlius, išvežti iš jų dokumentus ir įrangą. Išvežti iš postų pasieniečių iš Vilniaus buvo pasiųstas autobusas. Iš Šalčininkų PKP būdinčius pasieniečius išvežė V. Gečiauskas tarnybiniu automobiliu. PKP viršininkas G. Kastanauskas, pamainos viršininkas Vidmantas Vaitkus ir posto šaulys Raimundas Kairys grįžo į postą ir pasislėpę matė, kaip tą naktį

Gintaras Žagunis

⁶⁸ Balaišis A., Mančinskas Č., Reikaitė I. Lietuvos valstybės sienos apsaugos tarnybos istorija (1918–2000). P. 108; Jono Rimkevičiaus pateikti duomenys // AA.

⁶⁹ Jono Rimkevičiaus pateikta informacija // AA.

⁷⁰ Gintaras Žagunis gimė 1957 m. birželio 20 d, Pakruojo rajone, Rozalimo miestelyje. Užaugo Trakuose. 1975 m. baigė Lentvario 2-ąją vidurinę mokyklą ir įstojo į Vilniaus stovybos technikumą. 1976–1978 m. tamavo sovietinėje armijoje. 1980 m. baigė mokslus stovybos technikume. Dirbo darbų vykdytoju, inžinieriumi stybininku, vyresniuoju techniku stybininku. Nuo 1984 m. pradėjo tarnauti VRM vyriausybinių ir valstybinių pastatų apsaugoje. 1989 m. už patriotinę veiklą atleistas iš tarnybos, nes būrė Sąjūdžio rėmimo grupę. G. Žagunis – vienas pirmųjų Lietuvos demokratų partijos, taip pat ir Šaulių sąjungos narių.

Pasienio apsaugos tarnybą Gintaras Žagunis savanoriškai pradėjo 1990 m. lapkričio 11 d. pavojingiausiame pasienio ruože – Pasienio apsaugos tarnybos Šalčininkų rajono pasienio užkardos Dieveniškų patrulinės tarnybos baro pamainos viršininku, tačiau budėjo Krakūnų kelio pasienio kontrolės poste. 1991 m. gegužės 19-osios naktį iš Baltarusijos atvažiavę ginkluoti žudikai nutraukė pasieniečio Gintaro Žagunio gyvybę.

Už Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos ir Vyriausybės apsaugą per 1991 m. sausio įvykius G. Žagunis apdovanotas Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus padėkos raštu, jam skirta piniginė premija. Po mirties už nuopelnus G. Žagunis apdovanotas Vyčio kryžiaus pirmojo laipsnio ordinu, Sausio 13-osios atminimo medaliu, Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu, Šaulių žvaigždės ordinu, Valstybės sienos apsaugos tarnybos atminimo ženklu „Valstybės sienos apsaugai – 85“, Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos 1-ojo laipsnio medaliu „Buvome, esame, būsimė“, Pasienio policijos atminimo ženklu „Savanoris pasienietis – 5 metai“, Pasieniečių klubo atminimo 1-ojo ir 2-ojo laipsnių ženklais „Buvome, esame, būsimė“. Įamžinant pirmojo po Nepriklausomybės atkūrimo žuvusio pasieniečio atminimą Vilniaus pasienio rinktinės užkarda Šalčininkų rajone, Poškonių kaime, pavadinta Gintaro Žagunio vardu.

Gintaro Žagunio, žuvusio 1991 m. gegužės 19 d. Šalčininkų raj. Krakūnų kontrolės poste, laidotuvės. 1991 (KAA)

Gintaro Žagunio laidotuvės (KAA)

buvo apšaudomas ir mėginamas padegti posto vagonėlis. Kažkodėl pasieniečiai su G. Žaguniu priešakyje iš Krakūnų posto nebuvo išvežti. PAT buvo pranešta, kad neva sugedo autobusas. Tačiau užkarda turėjo ir du tarnybinius automobilius. Vėliau paaiškėjo, kad ir autobusas nebuvo sugedęs. Taigi savo pareigų neatliko užkardos vadas ir Krakūnų PKP viršininkas. Po G. Žagunio žūties posto viršininkui buvo pareikštos pretenzijos ir jis išėjo iš PAT⁷¹.

Pagerbti Gintarui Žaguniui, žuvusiam nuo Lietuvos Respublikos priešų rankos, ir jo laidotuvėms organizuoti buvo sudaryta laidojimo komisija:

Komisijos pirmininkas – A. Vaitkaitis, Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus pavaduotojas.

Nariai: J. Gečas, SKAT štabo viršininkas;

V. Česnulevičius, KAD Pasienio apsaugos tarnybos viršininkas;

G. Danielius, Šalčininkų r. užkardos viršininkas;

V. Mizgaitis, Pasienio apsaugos operatyvinės grupės vadas;

Č. Jezerskas, KAD Mokomojo junginio vadas;

A. Pakalka, KAD Užnugario skyriaus viršininkas⁷².

Žuvusio Gintaro Žagunio palaikai buvo pašarvoti laidojimo biuro didžiojoje salėje Olandų gatvėje. Šarvojimo salę ištiesą parą saugojo PAT operatyvinė grupė. G. Žagunis palaidotas KAD lėšomis Antakalnio kapinėse, pagerbiant pagal KAD statutus.

Gegužės 19 d. kelio Vilnius–Lyda pasienio kontrolės poste sudeginti KAD pasienio apsaugos tarnybos ir muitinės vagonėliai. Tą pačią dieną pasienio apsaugos tarnybos postas sudegintas kelyje

⁷¹ V. Česnulevičiaus pateikta informacija // AA.

⁷² KAD 1991-05-20 įsakymas Nr. 56 „Dėl komisijos sudarymo žuvusio pasienio Krakūnų poste pamainos viršininko G. Žagunio laidojimo // Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus įsakymai. P. 100–101.

Eišiškės–Rodūnia, apšaudytas Šalčininkų PKP vagonėlis⁷³.

Gegužės 23 d. naktį buvo masiškai puolami Lietuvos ir Latvijos pasienio postai. Antai Lietuvos ir Latvijos pasienyje 3 val. nakties ginkluoti sovietiniai kariai užpuolė Vegerių pasienio kontrolės postą (Akmenės r.). Atvykę ginkluoti 7 Rygos omonininkai sumušė 5 pareigūnus, buvusius vagonėlyje. Juos nurengė, uniformas sumetė į vagonėlį ir jį padegė, o pačius pririšo prie kelio užtvaro. Tie patys omonininkai, grįždami į Rygą, pakeliui dar sudegino Mažeikių PKP, Latvijos muitininkų vagonėlį⁷⁴.

1991 m. Po omonininkų apsilankymo (*Pasienio muziejus*)

Apie 3 val. Rygos omonininkai užpuolė Germanišio pasienio kontrolės postą Biržų rajone. Postas sudegintas, jo viršininkas Donatas Kaulinis sužeistas. Medikai jam nustatė stiprų kūno sumušimą. Postui padaryta nuostolių už 28 778 rb. Be to, sunaikinti pareigūnų asmeniniai daiktai

5 val. 35 min. užpultas Saločių pasienio kontrolės postas Pasvalio rajone. Postas sunaikintas, jo darbuotojai sumušti. Nukentėjo ir Aukščiausiosios Tarybos (Atkuriamojo Seimo) deputatė Rasa Rastauskienė.

7 val. 30 min. Zarasų rajone užpultas Zarasų kelio (Smėlynės) pasienio kontrolės postas. Ginkluoti užpuolikai (apie 15–20 automatais ginkluotų SSRS vidaus reikalų kariuomenės karių, omonininkų ir desantininkų) į posto teritoriją atvažiavo iš Latvijos pusės automobiliais „Volga“, milicijos mašinomis UAZ ir RAF. Sumušė poste budėjusius pasieniečius Virginijų Barkauską, Saulių Bučinską, Antaną Guobį, Aivarą Švilpą ir muitininkus, nuplėšė valstybės vėliavas. Vertingesnis turtas (dujų balionėlis, radijo stotys, telefonai, specialiosios priemonės ir muitininkų konfiskuotos prekės) buvo pakrautas į RAF automobilį ir išvežtas. Pasieniečiai basi buvo išvaryti į Zarasus. Po to buvo padegti pasieniečių ir muitininkų vagonėliai. Viską filmavo Leningrado televizijos žurnalistas A. Nevzorovas ir dar vienas sovietinis kariškis⁷⁵.

Anksti ryte OMON'o smogikai užpuolė penkis Latvijos pasienio kontrolės punktus prie Lietuvos sienos. Juos padegė, iš darbuotojų atėmė dokumentus, medžioklinius šautuvus ir šovinius, peršovė tarnybinių mašinų padangas⁷⁶.

Pastaroji pasienio postų bei muitinių užpuolimų ir naikinimo serija Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje sukėlė nemažą politinę reakciją ne tik Baltijos respublikose, bet ir Maskvoje bei demokratinėse pasaulio valstybėse.

⁷³ Dainys Klemensas. Šūviai Lietuvos pasienyje // Savanoris. 1991, gegužės 23; Jono Rimkevičiaus pateikta informacija // AA.

⁷⁴ Jono Rimkevičiaus pateikta informacija // AA.

⁷⁵ Buvusio Zarasų užkardos vado ats. kpt. Petro Ramanausko informacija; Biržų užkardos viršininko kpt. A. Muko raportas // Ten pat.

⁷⁶ Ramanauskas P. Sunki pradžia // Karys. 2000. Nr. 8. P. 7.

1991 m. gegužės 23–24 d. Lietuvos Respublikos Aukščiausiojoje Taryboje uždaruose posėdžiuose buvo svarstomas klausimas, kaip gintis nuo ginkluotų pasienio užpuolimų. Turėjo būti atsakyta į keliamą Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus A. Butkevičiaus klausimą, ar turi teisę KAD darbuotojai prieš ginkluotus užpuolikus panaudoti ginklą⁷⁷. Ir nors posėdžio metu konkretaus raštiško sprendimo nebuvo priimta, tačiau buvo aiškiai suformuluota nuostata vengti provokuoti sovietinius kareivius, nes jėgos persvara buvo ne lietuvių pusėje.

Besiritanti per pasienį ginkluoto teroro banga privertė Lietuvos vadovus ieškoti priemonių jai sustabdyti. 1991 m. gegužės 23 d. Lietuvos Respublikos Ministras Pirmininkas Gediminas

1991 m. Joniškio užkardos Kalvių postas. (*Pasieniečių muziejus*)

Vagnorius pasiuntė telegramą SSRS prezidentui Michailui Gorbačioviui, SSRS vidaus reikalų ministrui Borisui Pugo ir SSRS gynybos ministrui Dmitrijui Jazovui, kuria protestuojama dėl įvykdytų pasienio kontrolės postų užpuolimų.

Gegužės 24 d. ministras pirmininkas G. Vagnorius Maskvoje kalbėjosi su SSRS Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotoju V. Dogužijevu. Į Lietuvos premjero protestus V. Dogužijevas atsakė, kad minėtas akcijas omonininkai rengia jų nederindami su Maskva, kuri tam nepritaria. Tokią pat poziciją išdėstė

ir SSRS vidaus reikalų ministras B. Pugo, kuriam OMON'as buvo pavaldus.

Gegužės 24 d. vakarą RSFSR Aukščiausiosios Tarybos pirmininkas Borisas Jelcinas kalbėjosi su SSRS Prezidentu M. Gorbačiovu dėl Pabaltijo pasienio kontrolės postų puldinėjimų. M. Gorbačiovas sakė nieko apie tai nežinąs, tačiau liepsiąs vidaus reikalų ministrui B. Pugo tai išsiaiškinti.

Atrodo, lyg ir atsirado viltis, kad teroras bus sustabdytas. Bet tuo metu per Leningrado televiziją buvo rodomas A. Nevzorovo filmas apie tai, kaip OMON'o smogikai degina Lietuvos ir Latvijos pasienio kontrolės postus. Buvo aiškinama, kad tų postų greitai neliks⁷⁸.

Tačiau, Lietuvos premjerui dar net nespėjus grįžti į Lietuvą, pasienis vėl liepsnojo. Tos pačios gegužės 24 dienos naktį ir gegužės 25 d. rytą buvo užpulti 5 pasienio postai. Joniškio r. apie 20 ginkluotų, maskuojančiomis uniformomis apsirengusių Rygos omonininkų apšaudė bei sudegino Latvijos bei Lietuvos muitines. Užpultas Joniškio užkardos Kalvių postas, padegtas vagonėlis, nusiaubtos posto patalpos, esančios gyvenamajame name.

Pasvalio rajone omonininkai ne tik sudegino muitinės vagonėlius, bet ir sumušė ten buvusius darbuotojus, atėmė pinigus, daiktus, pažymėjimus. Pogromus filmavo A. Nevzorovas⁷⁹.

⁷⁷ Telksnys F. Kaip ginsimės? // Respublika, 1991, gegužės 28.

⁷⁸ Telksnys F. Kaip ginsimės? // Respublika, 1991, gegužės 28; Baltijos kraštų kelias į nepriklausomybę. Įvykių kronika. P. 526.

⁷⁹ Balaišis A. Lietuvos kariuomenė valstybės sienos apsaugoje // Kardas. 2003. Nr. 4. P.26; Ganusauskas E. Medininkų drama: penkeri netekties ir mįslių metai // Lietuvos rytas, 1996, liepos 31.

Kita, t. y. gegužės 25, vicepremjeras Zigmas Vaišvila telefonu pareiškė protestą SSRS vidaus reikalų ministrui Borisui Pugo, tačiau išgirdo atsakymą, kad ginkluotos akcijos vyksta SSRS vidaus reikalų ministerijai nežinant⁸⁰.

Puldinėjimai ir toliau nesiliovė. Tos pačios gegužės 25 dieną užpulti Lavoriškių, Šumsko ir Medininkų postai, sudeginti postų nameliai su visa įranga, asmeniniais daiktais, pasieniečiai sumušti.

Esant tokiai situacijai, gegužės 25 d. Vyriausybės buvo nurodyta kelis pasienio kontrolės postus sustiprinti policininkais. Realiai buvo sustiprintas tik Lazdijų PKP, esantis prie sovietinės muitinės. Todėl, dar ir dėl didelio kiekio laukiančių žmonių, šiame poste ir nebuvo OMON'o užpuolimų, jie tik keletą kartų buvo privažiavę, bet posto užpulti nediršo. Tačiau čia aktyviai išsiskėsi kriminaliniai elementai, kontrabandininkai ir pan. Buvo ilgos eilės ir blogos buitinės sąlygos. Sovietinė muitinė tyčia vilkino tikrinimus ir kartu su kai kuriais sovietiniais pasieniečiais talkino kontrabandininkams, norintiems pravažiuoti be eilės, dėl to inspiroodavo konfliktus⁸¹.

Gegužės 25 d. Baltijos valstybių taryba paskelbė kreipimąsi į pasaulio šalių parlamentus, vyriausybes ir tautas. Jame buvo kviečiama pareikšti ryžtingą protestą prieš naujus SSRS prievartos veiksmus Baltijos valstybėse. „*Kol bus puldinėjami žmonės ir pastatai, negalima rimtai patikėti, jog reformų ir demokratijos procesas Tarybų Sąjungoje tęsiasi. Sausio mėnesį tarptautinis solidarumas sugebėjo paveikti įvykių eigą. Deja, tik po to, kai nepataisomi dalykai jau įvyko. Dabar būtina to neleisti*“, – buvo sakoma kreipimesi⁸².

Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Pirmininkas Vytautas Landsbergis atskirame savo kreipimesi į Vakarų valstybes pažymėjo, kad Vakarų tyla dėl sovietinių teroristinių aktų Lietuvos pasienyje, tų smurto veiksmų nepasmerkimas gali būti suprantama kaip sutikimas, kad 1939 m. Hitlerio–Stalino pakto pasirašymas priskiriant Lietuvą SSRS įtakos sferai tebegalioja ir šiandien.

Tą pačią dieną Lietuvos Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojas Z. Vaišvila telefonu kalbėjosi su SSRS vidaus reikalų ministru B. Pugo, kuris šį kartą patvirtino žinąs, kas vyksta Lietuvos pasienyje, tačiau, jo žodžiais, OMON'o grupės Lietuvoje ir Latvijoje veikia be jo įsakymo. Jis aiškino, jog pats M. Gorbačiovas yra tos nuomonės, kad tie pasienio muitinės postai yra neteisėti ir jie turi būti panaikinti. Pokalbio metu Z. Vaišvila pabrėžė, kad SSRS vidaus reikalų ministerija, palaikydama OMON'o grupes, yra atsakinga už jų daromus kriminalinius nusikaltimus ir teroristinius išpuolius. B. Pugo pažadėjo atsiųsti grupę pareigūnų ištirti padėtis.

Vakare SSRS vidaus reikalų ministras B. Pugo per Maskvos radiją aiškino, kad SSRS vyriausybė neįsakyti pulti Lietuvos pasienio kontrolės postų ir kad jis neturįs įrodymų, jog tokie užpuolimai buvo įvykdyti. Lietuvos ir Latvijos vyriausybių protestai esą provokacijos, daromos siekiant apsunkinti situaciją⁸³.

Gegužės 27 d. SSRS vidaus reikalų ministras B. Pugo žurnalistams pareiškė, kad netikėjęs, kad jo ministerijai pavaldūs kariai užpuldinėja Baltijos respublikų pasienio punktus. Tačiau pamatęs Leningrado televizijos filmą apie puolimus pripažino, kad tai įvykdė OMON'o pareigūnai⁸⁴.

Tą pačią dieną Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba priėmė nutarimą „*Dėl TSRS VRM OMON'o bei kitų TSRS formuočių ir jų veiksmų prieš Lietuvos Respubliką ir jos gyventojus*“. Nutarime buvo konstatuota, kad pastaruoju metu padažnėjo SSRS ginkluotų formuočių smurto akcijų prieš

⁸⁰ Telksnys F. Kaip ginsimės? // Respublika. 1991, gegužės 28.

⁸¹ V. Česnulevičiaus duomenys // AA.

⁸² Baltijos kraštų kelias į Nepriklausomybę. Įvykių kronika. P. 526.

⁸³ Ten pat.

⁸⁴ Ten pat. P. 528.

Lietuvos Respublikos įstaigas ir organizacijas, jų pareigūnus bei civilinius gyventojus, kurias vykdo SSRS vidaus reikalų ministerijos OMON'o ginkluotos formuotės, taip pat kitos SSRS karių ginkluotos grupės. „Nepaisant to, kad tokio pobūdžio teroro akcijas visuotinai smerkia daugelio pasaulio valstybių vyriausybės bei visuomenė, – pažymėta nutarime, – kad TSRS vadovybė ne kartą žadėjo nenaudoti jėgos prieš Lietuvą, TSRS ginkluotosios pajėgos ir TSRS vidaus reikalų ministerijos ginkluoti padaliniai plečia prievartos veiksmus prieš nepriklausomą Lietuvos valstybę. Dabar smurtas nukreiptas prieš Lietuvos Respublikos pasienio kontrolės postus ir muitines, jų darbuotojus bei pasienio gyventojus. Šiais veiksmais trikdoma normali Lietuvos Respublikos valstybinių institucijų veikla, niokojamas ir plėšiamas jų turtas, žalojami žmonės, keliama tiesioginė grėsmė jų gyvybei. Tokiais provokacinio pobūdžio veiksmais TSRS siekia destabilizuoti politinę padėtį, sukurstyti neramumus ir tuo pakenkti Lietuvos valstybei“. Aukščiausioji Taryba konstatavo, kad šiuose veiksmuose yra sunkių nusikaltimų požymių, todėl juos padarę asmenys turi būti traukiami baudžiamojon atsakomybėn pagal Lietuvos Respublikos įstatymus.

Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba, smerkdama šiuos neteisėtus veiksmus ir siekdama užtikrinti Lietuvos Respublikos bei jos gyventojų saugumą, nutarė:

„ 1. Paskelbti, kad Lietuvoje veikiančios TSRS vidaus reikalų ministerijos formuotė „OMON“, taip pat bet kurios kitos formuotės, kurių nenumato Lietuvos Respublikos įstatymai, Lietuvos Respublikoje yra neteisėtos, o bet kurie tų formuočių jėgos veiksmai prieš Lietuvos Respubliką ir jos gyventojus yra nusikalstami.

2. Pažymėti, kad pagal Lietuvos Respublikos įstatymus baudžiamojon atsakomybėn traukiami ne tik tiesioginiai atitinkamų nusikaltimų vykdytojai, bet ir šių nusikaltimų organizatoriai, kurstytojai, padėjėjai, taip pat asmenys, slėpę šiuos nusikaltimus, trukdę juos atskleisti ar apie juos nepranešę. Gauta neteisėto įsakymo vykdymas neatleidžia nusikaltimą padariusiojo asmens nuo baudžiamosios atsakomybės.

3. Priminti, kad kiekvienas Lietuvos Respublikos pareigūnas, pilietis, taip pat kitas gyventojas turi laikinajame Pagrindiniame Įstatyme įtvirtintą ir valstybės garantuojamą konstitucinę teisę ginti pats ir ginti savo valstybę, saugomus objektus ir kitus asmenis nuo bet kokių pavojingų nusikalstamų pasikėsinimų naudojant visas teisėtas priemones ir būdus, priešintis bet kuriam užpuolikiui.

4. Pavesti Lietuvos Respublikos teisėsaugos įstaigoms, bendradarbiaujant su kaimyninių valstybių institucijomis, imtis papildomų veiksmų, kad visi tokie nusikaltimai būtų visapusiškai ir objektyviai ištirti, o juos padariusieji asmenys patraukti atsakomybėn ir nubausti. Būtina padaryti išvadą, paremtą jau įvykdytais TSRS vidaus reikalų ministerijos „OMON“ formuočių plėšikavimo veiksmais ir nurodytuju tyrimu, ar visa ši grupuotė gali būti paskelbta banditų ir teroristų gauja su atitinkama kiekvieno gaujos nario atsakomybe.

5. Pavesti Lietuvos Respublikos Vyriausybei iš esmės sustiprinti Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugą, organizuoti sunaikintų Lietuvos Respublikos pasienio kontrolės postų bei muitinių atstatymą ir įtvirtinimą.

6. Įpareigoti pasienio rajonų savivaldybes teikti Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ir Muitinės departamentams visokeriopą paramą, kad būtų užtikrintas normalus pasienio kontrolės postų ir muitinių darbas⁸⁵.

Tą pačią gegužės 27 d. SSRS vidaus reikalų ministrui B. Pugo dėl pasienio postų puldinėjimo Baltijos valstybėse teko aiškintis SSRS Aukščiausiojoje Taryboje. Atsakydamas į SSRS Aukščiausiosios Tarybos deputatų klausimus, jis pareiškė, kad OMON'o veiksmai prieš Latvijos ir Lietuvos pasienio postus atitinka uždavinius, kurie teisėtvarkos organams nustatyti ginant SSRS piliečių ir valstybės interesus. Tačiau B. Pugo pripažino, kad operacijos buvo atliekamos neteisėtai, įžeidžiant

⁸⁵ Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1991-05-27 nutarimas „Dėl TSRS VRM OMON'o bei kitų TSRS formuočių ir jų veiksmų prieš Lietuvos Respubliką ir jos gyventojus“ // www.lrs.lt

respublikinių tarnybų darbuotojus ir sunaikinant turta. Jis tvirtino, kad OMON'as veikė be SSRS vidaus reikalų ministerijos žinios ir nurodymų⁸⁶.

Panašiai OMON'o veiksmus B. Pugo aiškino ir gegužės 30 d. SSRS Aukščiausiojoje Taryboje išplatintame pareiškimė. Be kita ko, B. Pugo aiškino, kad pastaraisiais Lietuvos ir Latvijos pasienio punktų puolimais OMON'o daliniai mėgino priversti respublikas gerbti SSRS įstatymus. Pareiškimė B. Pugo ateityje žadėjo asmeniškai kontroliuoti OMON'o veiksmus. Jis pažadėjo sudaryti komisiją, kuri iširtų, kas atsakingas už tų pasienio punktų puolimus, juos atitinkamai nubausti⁸⁷.

Kilus visuotiniam pasipiktinimui, gegužės 31 d. SSRS generalinis prokuroras N. Trubinas buvo priverstas reaguoti ir paskelbė, kad įsakė pradėti tyrimus, „ar OMON'o kariai tikrai elgėsi nusikaltėliškai“. Tačiau iš jo pareiškimo buvo akivaizdžiai matyti, kad tai buvo priverstinis veiksmas, nes prokuroras iš karto pareiškė, kad pabaltijiečių muitinių punktai yra neteisėti, nes pažeidžia SSRS konstituciją. Prokuroro nuomone, tos respublikos negali kontroliuoti savo sienų. Tačiau pabrėžė, kad OMON'o grupėms „taip negalima elgtis be nurodymų iš aukštesnių instancijų“⁸⁸.

Toks prokuroro pareiškimas iš anksto nurodė, kad dėl užpuolimų kalta ne Maskva, bet patys omonininkai. Tarsi to patvirtinimu galima laikyti vidaus reikalų ministro B. Pugo birželio 10 d. pareiškštą nuomonę Italijos laikraščiui „L'Unita“. Anot jo, OMON'o kareiviai peržengė leistinas ribas ir puolė pabaltijiečių muitines neįspėję iš anksto. Jie turėję įspėti, gauti ministerijos sutikimą pulti ir tik po to pradėti savo akciją⁸⁹.

Tačiau įvykai Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje rodė, kad Maskva rimtai nesiruošia sudrausminti omonininkų bei kitų kariškių. Birželio 3 d. Rygos omonininkai, užpuolę Smėlynės postą, sudegino namelį, sumušė pasieniečius. Šį siautėjimą vėl filmavo liūdnai pagarsėjęs A. Nevzorovas.

Birželio 14 d. 16 OMON'o kareivių užpuolė Germanišio ir Saločių pasienio kontrolės postus Biržų ir Pasvalio rajonuose. Juos sudegino, o pareigūnus sumušė. Dienos metu buvo užpultas Panemunės kontrolės postas Šilutės rajone, kur omonininkai terorizavo ir sumušė jo tarnautojus. Tuo metu SSRS vidaus reikalų ministras B. Pugo pokalbyje telefonu su Lietuvos Respublikos Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotoju Z. Vaišvila, kuris B. Pugo pareiškė griežtą protestą dėl aukščiau minėtų omonininkų veiksmų, teigė kontroliuojąs OMON'o veiksmus ir pareiškė patikslinsiąs žinias apie įvykius pasienio kontrolės punktuose. Jis patvirtino, kad jo prašymu SSRS prokuratūra iškelusi baudžiamąją bylą dėl OMON'o veiksmų⁹⁰.

Birželio 17 d. Mažeikių rajone dienos metu OMON'o kareivių grupė užpuolė ir sudegino Buknaičių pasienio kontrolės būstinę. Tuo pačiu metu 5 ginkluoti civiliai asmenys Akmenės rajone užpuolė Vegerių pasienio postą, privertė nusirengti tris posto pareigūnus, juos sumušė, o posto būstinę padegė⁹¹.

Birželio 18 d. iš Latvijos pusės atvykę omonininkai Akmenės rajone sudegino Vegerių muitinės postą⁹².

Tik birželio 28 d. SSRS vidaus reikalų ministerijos vadovybė ėmėsi konkrečių priemonių. Tą dieną SSRS vidaus reikalų ministerija iškvietė OMON'o dalinių vadus į Maskvą. Kaip pranešė TASS'o žinių agentūra, jie buvo įspėti „dėl neleistinių persistengimo veiksmų prieš gyventojus ir vietinę vyriausybę Lietuvoje“. Jiems liepta koordinuoti savo veiklą su respublikos vidaus reikalų ministerija ir prokuratūra. Liūdnai pagarsėjęs per sausio įvykius gen. mjr. V. Uschopčikas, Vilniaus karinės

⁸⁶ Baltijos kraštų kelias į Nepriklausomybę. Įvykių kronika. P. 529.

⁸⁷ Ten pat. P. 533.

⁸⁸ Ten pat. P. 536.

⁸⁹ Ten pat. P. 552.

⁹⁰ Ten pat. P. 559.

⁹¹ Ten pat. P. 562–563.

⁹² Ten pat. P. 565.

įgulos viršininkas, perkeltas į Brestą Baltarusijoje. Generolas A. Žitnikovas, kurio žinioje buvo OMON'o daliniai Lietuvoje, taip pat perkeltas į kitas pareigas. Pats OMON'o būrys tapo pavaldus SSRS vidaus reikalų ministerijos vyriausiajai viešosios tvarkos apsaugos valdybai. Jos viršininkas gen. E. Kalačiovas neteisino Vilniaus OMON'o veiklos ir jo vadą mjr. B. Makutinovičių ir kitus vadus įspėjo, kad už panašius veiksmus jie bus griežtai nubausti⁹³.

Tačiau nepaisant šių iš pirmo žvilgsnio gana rimtų veiksmų omonininkams sudrausminti 1991 m. liepos 31 d. tarp 3 ir 5 val. ryto Medininkų pasienio muitinės poste buvo žvėriškai nužudyti šeši ir sunkiai sužeisti du (vienas rugpjūčio 2 d. ligoninėje mirė) pareigūnai, kurie ėjo savo pareigas saugodami Lietuvos Respublikos sieną. Omonininkų aukomis tapo šie kelių policijos ir muitinės pareigūnai: Mindaugas Balavakas, Juozas Janonis, Algimantas Juozakas, Algirdas Kazlauskas, Antanas Musteikis, Stanislovas Orlavičius ir Ričardas Rabavičius. Išgyveni tik sunkiai sužeistas į galvą Tomas Šernas.

Po šio kruvino nusikaltimo pasienio apsaugos postų puldinėjimas tam kartui baigėsi. Tik rugpjūčio 22 d. pučo Maskvoje metu sovietiniai desantininkai užpuolė Kybartų pasienio kontrolės postą ir terorizavo beginklius pasieniečius.

Ir tik po kruvinių žudynių Medininkuose, kilus visuotinam pasipiktinimui bei protestams, ir po rugpjūčio pučo Maskvoje Lietuvoje veikęs SSRS OMON'o būrys buvo likviduotas. 47 omonininkai pabėgo į SSRS, išvykti atsisakė apie 40, o apie 50 – pasislėpė⁹⁴.

Kaip jau buvo minėta, saugoti sienas ypač sudėtinga buvo Šalčininkų rajone. Čia nuolat buvo vykdomos provokacijos bei grasinama fiziškai sunaikinti KAD pasienio apsaugos tarnybos skyriaus postus bei pareigūnus. Esant tokiai padėčiai, KAD pasienio apsaugos tarnybos viršininkas V. Česnulevičius dar 1991 m. kovo 27 d. kreipėsi į vidaus reikalų ministrą M. Misiukonį, prašydamas paramai pasieniečiams skirti policininkus⁹⁵. Tačiau Policijos departamento generalinis komisaras Petras Liubertas į prašymą atsakė, kad komisariatas neturi galimybių skirti policijos pareigūnų nuolatiniam budėjimui pasienio užkardose. Šalčininkų rajono policijos komisariatui buvo tik pavesta operatyviai reaguoti į teisėtvarkos pažeidimus ar provokacijas pasienio postuose⁹⁶. Tai, matyt, galima paaiškinti Vidaus reikalų ministerijos nenoru papildomai rizikuoti, kaip ir atkūrus Nepriklausomybę – vengimu imtis sienų apsaugos.

Vietose bendradarbiavimas su policija daugiausia buvo pagrįstas asmeniniais pasieniečių, anksčiau dirbusių VRM sistemoje, kontaktais.

Norėdami pailustruoti padėtį Šalčininkų rajono užkardoje, pateikiame ištrauką iš svarbesnių įvykių suvestinės šiame rajone:

1990 m. lapkričio 25 d. – įkurta Šalčininkų pasienio užkarda.

1990 m. gruodžio 17 d. – pasienio kontrolės postą užpuolė ginkluota Šalčininkų milicija, sumušė darbuotojus.

1991 m. sausio 11 d. – mėginta padegti pasienio kontrolės vagonėlį, apdeginta asmeninė darbuotojų mašina.

1991 m. sausio 12 d. – vienas vagonėlis sudegintas, kitas pavogtas.

1991 m. balandžio 28 d. – postas apšaudytas iš automatų, pistoleto.

1991 m. gegužės 5 d. – užpultas Tabariškių postas, išdaužyti langai.

1991 m. gegužės 14 d. – Šalčininkuose siaučia OMON'o banditai; sulaiko pasieniečius, iškrato, atima gumines lazdas, žiūronus, tarnybinius pažymėjimus.

1991 m. gegužės 18 d. Baltarusijos milicininkas A. Fijazis apšaudė Šalčininkų postą ir buvo nukautas.

⁹³ Ten pat. P. 578, 580, 583.

⁹⁴ Ten pat. P. 632.

⁹⁵ 1991 m. kovo 27 d. V. Česnulevičiaus raštas M. Misiukoniui // KAM EA.

⁹⁶ 1991 m. balandžio 8 d. generalinio komisaro P. Liuberto raštas Krašto apsaugos departamentui // Ten pat.

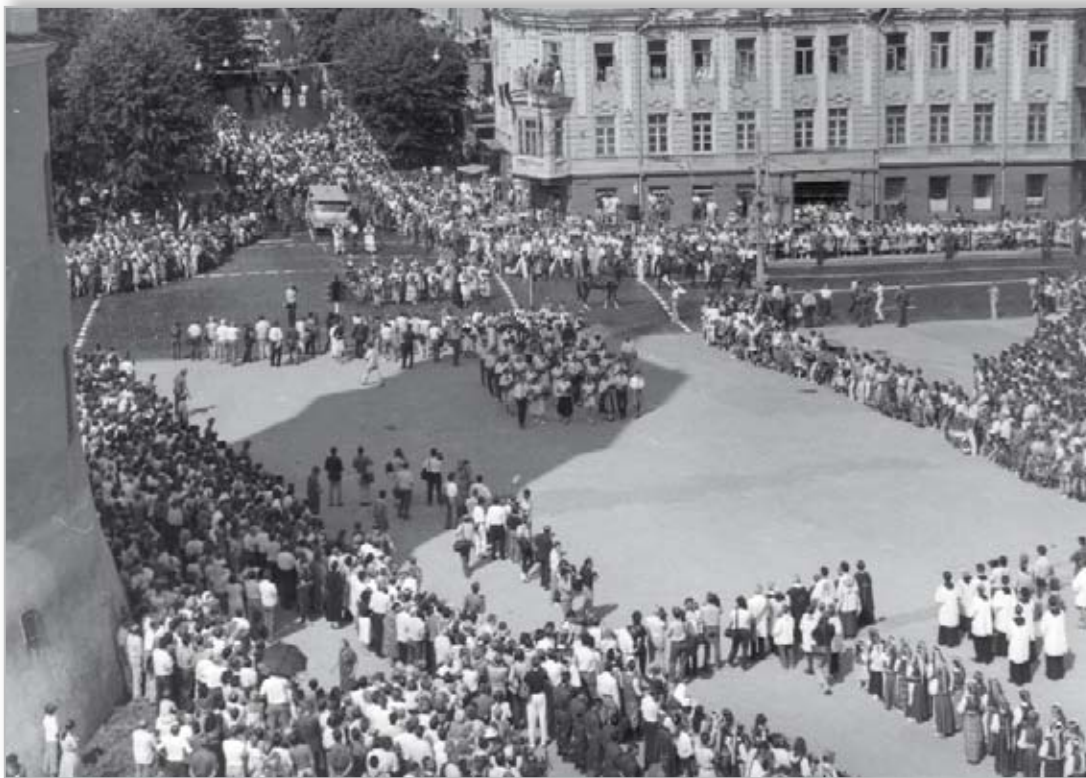
1991 m. gegužės 19 d. – Krakūnų pasienio kontrolės poste nušautas pamainos viršininkas Gintaras Žagunis. Pasienietis buvo beginklis.

1991 m. gegužės 20 d. – sudeginti tarnybiniai vagonėliai⁹⁷.

Priešišškai Lietuvos pasieniečiams buvo nusiteikusi ir Šalčininkų rajono policija, Šalčininkų rajono savivaldybės vadovybė. Antai 1991 m. gegužės 21 d. Šalčininkų rajono taryba priėmė nutarimą likviduoti rajono teritorijoje esančias muitines bei krašto apsaugos tarnybas. Lietuvos Respublikos Vyriausybės potvarkiu šis sprendimas buvo sustabdytas iki tol, kol jo teisinį įvertinimą pateiks Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba⁹⁸. Be to, Šalčininkų r. savivaldybės pareigūnai draudė rajono įmonėms bei organizacijoms padėti įsikurti pasienio užkardai. Tačiau kai kurių organizacijų vadovai, nepaisydami draudimo, teikė pagalbą pasienio užkardai sprendžiant ūkinius klausimus. Vienas tokių vadovų – Šalčininkų pieno kombinato direktorius V. Bugajecas. Jis 1991 m. balandžio mėn. išnuomojo patalpas pasienio užkardai įsikurti⁹⁹.

Sudėtinga padėtis buvo ir kitose pasienio užkardose.

Reikia pažymėti, kad pasienio postų užtvarus laužė ne tik omonininkai ir sovietinės kariuomenės kariškiai, bet ir civiliai sienos pažeidėjai, kontrabandininkai, važiuodami per postus nesustodami. Rimtų sužeidimų pasieniečiams pavykdavo išvengti tik dėl jų sumanumo.

Medininkų žudynių aukų laidotuvės. 1991. Gedimino prospektas. *Tado Dambrausko nuotr. (KAA)*

⁹⁷Žičkus E. Nejaugi palikome? // *Karys*. 1991. Nr. 7. P. 4.

⁹⁸Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. gegužės 21 d. potvarkis // KAM EA.

⁹⁹PAT viršininko pavaduotojo G. Danieliaus 1992 m. vasario 28 d. raštas krašto apsaugos ministru A. Butkevičiui // KAA. F. 2. Ap. 1. B. 61. L. 57.

Nors nepavyko surasti išpuolius prieš pasieniečius apibendrinančių suvestinių, tačiau, pasiremus įvairiais duomenimis, galima konstatuoti, kad buvo suniokota ir sudeginta 14 PKP, 6 PKP suniokoti, bet nesudeginti, sulaužyta 10 užtvarų, užregistruota daugiau kaip 10 kriminalinių elementų išpuolių prie pasieniečius, šimtai grasinimų pasieniečiams ir jų šeimų nariams, kasdien vyko smulkūs konfliktai PKP (10–15 kasdien), neaiškiais aplinkybėmis žuvo Švenčionių užkardos vadas Jonas Stuglys, 6 pasieniečiai mirė nuo infarktų ir insultų. Nuo 1991 m. sausio iki pučo Mas-kvoje žlugimo dienos SSRS kariuomenės, sovietinio OMON'o ir Šalčininkų rajono vidaus reikalų skyriaus milicininkų užpuolimo metu buvo sužaloti šie Pasienio apsaugos tarnybos pareigūnai:

Pasvalio užkardoje: G. Adikelis, A. Arsimavičius, A. Gudas, R. Gutauskas, A. Remeika, A. Valeika – visiems padarytas bendras kūno sumušimas;

Biržų užkardoje: V. Flenderis (smegenų sutrenkimas ir lengvas kūno sužalojimas), D. Kaulinis (sunkus kūno sužalojimas);

Kalvarijos užkardoje: V. Grabauskas, S. Paliulis, E. Pranskevičius, S. Žemaitis (visiems pa-darytas lengvas kūno sužalojimas);

Zarasų užkardoje: V. Barkauskas, S. Bučinskas, A. Guobys, A. Švilpa (lengvas kūno suža-lojimas);

Šalčininkų užkardoje: A. Bandza (vidutinis kūno sužalojimas), G. Dapkus (sunkus kūno sužalojimas), M. Muraška (vidutinis kūno sužalojimas), F. Petkus (sunkus kūno sužalojimas), P. Pumputis (sunkus kūno sužalojimas);

Vilniaus rajono užkardoje: S. Averka, J. Kazlauskas, P. Slavinskas, G. Vaškelis, V. Voveris, G. Žukaitis, R. Žukas (lengvas kūno sužalojimas), T. Lietuvninkas (sunkus kūno sužalojimas);

Akmenės užkardoje: R. Adomaitis (bendras sumušimas), V. Baltrušaitis (bendras sumušimas), V. Bložė (sunkus kūno sužalojimas), A. Butkus (bendras sumušimas), Ž. Statkus (nosies kaulų lūžis ir bendras sumušimas), J. Sucharevskis (dvių šonkaulių lūžis), V. Šimkus (bendras sumušimas), S. Žičkus (bendras sumušimas)¹⁰⁰ ir kt.

Oficialiai suskaičiuota, kad nuo sovietinių smurtautojų nukentėjo ir patyrė įvairių traumų 60 pasieniečių¹⁰¹.

Kaip matyti iš aukščiau išdėstytos medžiagos, nė karto nebuvo užpultas nė vienas Rokiškio r. pasienio kontrolės postas. Tą faktą įdomiai aiškina buvęs PAT skyriaus viršininkas V. Česnulevičius. Jo teigimu, žinodamas, kad okupantai klausosi telefono pokalbių, jis, gavęs informacijos, kad Rygos omonininkai važiuoja link šios užkardos postų, paskambino užkardos vadui Eugenijui Šepečiui, jam įsakė užminuoti postų vagonėlius, o patiems iš postų pasitraukti ir netoli pasislėpus stebėti, organizuoti žvalgybą. Užkardos vadas, neturėdamas jokių sprogmenų, suprato skambučio esmę ir tvirtai atsakė „gerai“. Ir iš tikrųjų, omonininkai pasitenkino tik per žiūronus apžiūrėję postą ir į jį neužsuko.

Analogiškų skambučių susilaukė ir kitų užkardų vadai, tačiau šie, nesupratę pokalbio esmės, sąžiningai V. Česnulevičiui raportavo, kad neturi sprogmenų.

¹⁰⁰ Pažyma apie 1991 m. SSRS kariuomenės ir OMON'o užpuolimų metu sužalotus Pasienio apsaugos tarnybos pareigūnus // VSA-TA. F. 1. Ap. 1. B. 8. L. 70–72.

¹⁰¹ Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos. V., 2005. p.10; „Krašto apsaugai – 15“. P. 27.

4. | Pasienio apsaugos tarnyba po 1991 m. sausio įvykių

Po sausio įvykių Lietuvos pasieniečiai tęsė savo darbą pasienyje. Valstybės sienų apsauga nepatiko ne tik Sovietų Sąjungos represinėms struktūroms, bet ir tiems Lietuvos piliečiams, kurie, pasinaudodami sunkia ekonomine Lietuvos padėtimi, neteisėtai vežė prekes iš Lietuvos. Tokių mašinų, kurios bandydavo išvežti uždraustas prekes, vairuotojai paprastai stabdomi nestodavo, o padidindavo greitį, tuo sukeldami pavojų pasienio apsaugos darbuotojams. Atsižvelgiant į tai, visuose pasienio kontrolės postuose buvo įtaisytos dirbtinės kliūtys „kalniukai“¹⁰². Ten, kur dar nebuvo pasienio užtvarų, buvo įrengtos kartys su viduryje pritvirtintomis lentomis, kurios skelbė, kad čia pasienio kontrolės postai, kurios vėliau buvo pakeistos kelio užtvarais.

Be viso to, buvo ir kitų rimtų problemų. Antai 1991 m. sausio 30 d. KAD generalinis direktorius informavo Lietuvos Vyriausybę, kad šalyje dar nėra vieningos leidimų formos prekėms už Lietuvos ribų išvežti. Pasienio apsaugos pareigūnai net neturėjo teisės surašyti administracinės teisės pažeidimų protokolų, sulaukę neteisėtai išvežamas prekes, o 22 postuose nebuvo muitinių ir vietomis iki artimiausių muitinių buvo 50–70 km. Nebuvo išspręsti ir sulaukytų prekių įvertinimo, jų realizavimo ir laikymo klausimai. Tuo pat metu išieginėmis ir švenčių dienomis prekių žinovai ir teismai nedirbo. Be to, KAD pasienio postuose budėjo tik po 4 beginklius pareigūnus.

Po sausio įvykių Lietuvoje padėtis šiek tiek stabilizavosi. Pasienio apsaugos skyriaus vado-vybė vėl ėmė griežtai reikalauti, kad pasieniečiai, eidami savo tiesiogines pareigas, griežtai laikytųsi nustatytų instrukcijų reikalavimų, vilkėtų tvarkingas uniformas. „Šių bendrų taisyklių ignoravimas, – rašoma 1991 m. vasario 26 d. Pasienio apsaugos tarnybos skyriaus viršininko aplinkraštyje pasienio užkardų viršininkams, – bus traktuojamas kaip tarnybos Instrukcijos pažeidimas. Pareigūnai, pažeidę Instrukciją, bus griežtai baudžiami“¹⁰³.

Nuo 1991 m. kovo 20 d. PAT skyriaus viršininkas įvedė privalomą atsakingų karininkų budėjimą pasienio užkardose. Tuo remiantis pasienio užkardoje kiekvieną dieną privalėjo būti atsakingas karininkas, kompetentingas tarnybos klausimais. Užkardoje turėjo būti atsakingų karininkų budėjimo grafikas. PKP ir kitos užkardos tarnybos privalėjo budėtojui nuolat teikti operatyvinę ir kt. pobūdžio informaciją, o budėtojas – prireikus operatyviai informuoti užkardos viršininką, KAD Pasienio apsaugos tarnybos skyrių, policiją. Užkardoje budėtojas privalėjo pildyti žurnalą, kuriame turėjo būti fiksuojami įvykiai užkardoje, postuose, pranešimai iš KAD, organizacijų, piliečių pranešimai, pažymint tikslų įvykio laiką. Užkardos viršininkas (vėliau – vadas), jo pavaduotojas ir atsakingi karininkai privalėjo nuolat kontroliuoti įrašus budėjimo žurnale (taip pat ir per išieginės bei šventines dienas) bei atitinkamai į juos reaguoti. Atsakingas karininkas turėjo būti savo namuose, tačiau ne rečiau kaip vieną kartą per parą prisistatyti į užkardos patalpas. Lazdijų PKP (prie muitinės) atsakingas užkardos karininkas turėjo apsilankyti 2-3 kartus per parą¹⁰⁴.

Buvo nustatyta, kokie dokumentai privalo būti pasienio kontrolės poste. Jų buvo nustatyta net 20. Tai:

1. Posto režimo taisyklės (įvažiavusio asmens į konkretų kontrolės postą elgesio taisyklės – 4–5 punktai).

¹⁰² Dėl dirbtinių pravažiavimo kliūčių įrengimo. 1990 m. gruodžio 27 d. KAD generalinio direktoriaus aplinkraštis // KAM EA.

¹⁰³ Dėl bendros tvarkos palaikymo. PAT skyriaus viršininko V. Česnulevičiaus 1991-02-26 aplinkraštis // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 8. L. 63.

¹⁰⁴ Pasienio apsaugos tarnybos skyriaus viršininko V. Česnulevičiaus 1991-03-14 aplinkraštis // Ten pat. L. 64.

2. Posto viršininko tarnybinės funkcijos.
3. Posto pamainos viršininko tarnybinės funkcijos.
4. Posto pamainos budėtojo tarnybinės funkcijos (bendros).
5. Posto pamainos budėtojo tarnybinės pareigos (konkrečios iš kelių punktų – prie užtvaro, posto teritorijoje). Surašoma užkardoje atsižvelgiant į kiekvieno kontrolės posto specifiką.
6. Instrukcija apie kontrolės posto pareigūnų veiksmus „*Aliarmo*“ metu.
7. Išrašas iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo apie piliečių atsakomybę už pasienio pareigūnų teisėtų veiksmų nevykdymą ir pasipriešinimą jiems.
8. Vyriausybės nutarimai, liečiantys pasienio tarnybą.
9. Pamainų (posto ir patrulių) tarnybos grafikai.
10. Posto dokumentacijos sąrašas.
11. Posto turto aprašymas.
12. Budėjimo priėmimo ir perdavimo (posto ir patrulinės tarnybos) žurnalai.
13. Įvažiuojančių į postą (transporto priemonių, kurios ketina išvažiuoti už Lietuvos Respublikos ribų) registracijos žurnalas.
14. Posto pareigūnų, patrulių ir užkardos vadovų telefonai (namų ir kt.).
15. Darbo žurnalas.
16. Tikrinamų dokumentų, leidimų pavyzdžiai.
17. Tarnybos patikrinimų ir pastabų žurnalai (posto pareigūnų ir patrulių).
18. Postui ir patruliams pavesto saugoti valstybės sienos ruožo schema (su keliais, vietomis, kurias galima nelegaliai pervažiuoti ar pereiti).
19. Patrulių tarnybinės pareigos.
20. Prie įvažiavimo į kontrolės postą: lenta su draudžiamų pervežti ir apribojamų išvežti prekių sąrašu (lietuvių ir kaimyninės valstybės kalbomis, rusų kalba)¹⁰⁵.

Balandžio 22 d. V. Česnulevičius patvirtino ir Pasienio apsaugos tarnybos skyriaus atsakingo budinčiojo karininko instrukciją. Su šia instrukcija buvo supažindinti visų užkardų ir atskirųjų postų viršininkai¹⁰⁶.

Tuo pat metu pat buvo pagaminti PAT ženklas ir gairė. Pasieniečiai jį pradėjo nešioti ant uniformos dešinės rankovės. Tokie pat ženklai buvo pritvirtinti ir ant pasieniečio transporto priekinių kairiųjų durelių¹⁰⁷.

1991 m. balandžio 23 d. KAD generalinis direktorius nustatė aprangos normas pasieniečiams, sudariusiems ne mažiau kaip vieneriems metams darbo sutartis. Juoda uniforma buvo pakeista nauja – samaninės spalvos. Pasieniečius buvo įsakyta aprūpinti:

- samaninės spalvos kasdieniniu kostiumu;
- samaninės spalvos kasdienine kepure su kepurės ženklu;
- juodos spalvos auliniais batais;
- kasdienine samaninės spalvos striuke;
- samaninės spalvos žiemine kepure su kepurės ženklu;
- trikotažiniais baltiniais su ilgomis rankovėmis;
- medvilninėmis kojineis – 3 poros;
- vilnonėmis kojineis – 2 poros;
- samaninės spalvos šalikų;

¹⁰⁵ Užkardos pasienio kontrolės posto tarnybinių dokumentų sąrašas // Ten pat. L. 61.

¹⁰⁶ Ten pat. L. 59–60.

¹⁰⁷ V. Česnulevičiaus informacija // AA

rudos spalvos odiniu diržu su sagtimi;
glaudėmis – 3 vnt.;
trikotažinėmis pirštinėmis¹⁰⁸.

1991 m. liepos 30 d., atsižvelgus į praktinę darbo pasienyje patirtį, PAS siūlymu normos buvo pakeistos – papildomai įtraukiant striukę su įsegamu pamušalu, žalios spalvos uniforminius marškinius, trikotažinius baltinius be rankovių, šiltus apatinius baltinius ir kelnes¹⁰⁹.

1991 m. liepos 30 d. buvo nustatytos ir Pasienio apsaugos pareigūnų uniformų dėvėjimo taisyklės. Pagal jas:

vasarinę uniformą sudarė samaninės spalvos kepurė su kepurės ženklų. Samaninės spalvos kostiumas, kurio striukė įleidžiamą į tokios pat spalvos palaidas kelnes. Kelnių juosmuo apjuosiamas rudos spalvos odiniu diržu su sagtimi, apatinės laisvo kritimo kelnių dalys įleidžiamos į juodus batus su suvarstomais aulais. Trikotažiniai samaninės spalvos baltiniai (nustatyto pavyzdžio). Leistina vietoj baltinių, užkardos viršinininkui įsakius, vilkėti uniforminius žalios spalvos marškinius be kaklaraiščio su kostiumo švarku arba be jo.

Žiemą vasarinę uniformą papildė šilta, su atsegamu pamušalu, samaninės spalvos striukė, šalikas, šilti apatiniai baltiniai ir kelnės. Rudos spalvos trikotožinės pirštinės¹¹⁰.

Tačiau, kaip prisimena tų dienų pasieniečiai, uniforma nebuvo pritaikyta darbui pasienyje. Vasarą su ja buvo per karšta, žiemą per šalta.

Kadangi sienos apsaugos tarnyba buvo jauna, priimti į ją dirbti pareigūnai dar ne visada tinkamai elgdavosi, todėl 1991 m. balandžio 9 d. Pasienio apsaugos skyriaus viršininkas aplinkraščiu, išsiuntinētu visiems užkardų ir atskirųjų pasienio kontrolės punktų viršininkams, atkreipė pasieniečių dėmesį į tai, kad ne visi Pasienio apsaugos tarnybos pareigūnai gerai išmano pasienio apsaugos tarnybos instrukciją, neretai pažeidžia uniformos dėvėjimo reikalavimus, taip pat į tai, kad nepakankamai efektyviai organizuojama pasienio apsaugos tarnyba. Siekiant pagerinti esamą situaciją, nors dar tebetvyrojo reali grėsmė iš okupantų pusės, V. Česnulevičius nurodė iki gegužės 1 d. visiems pasienio apsaugos pareigūnams organizuoti įskaitas ir patikrinti, kaip jie išmano privalomas instrukcijas, atlikti užkardų pareigūnų bendrą rikiuotės apžiūrą. Užkardose pradėti pildyti „*Tarnybinių užsiėmimų*“ žurnalą. PKP viršininkai įpareigoti vieną kartą per savaitę pavaldiems pareigūnams organizuoti tarnybinius užsiėmimus ir jų temas registruoti minėtame žurnale. Užkardose numatyta ne rečiau kaip du kartus per savaitę organizuoti privalomus pareigūnų fizinio pasirengimo užsiėmimus.

V. Česnulevičius nurodė, kad nauji priimti į tarnybą pareigūnai turi teisę budėti PKP tik tada, kai gerai išstudijuoja visus šiai tarnybai būtinus norminius aktus, nutarimus, instrukcijas. Jų žinias turi patikrinti PKP viršininkas. Taip pat priminė, kad iki gegužės 1 d. turi būti užbaigti visų PKP įrengimo ir sutvarkymo darbai pagal anksčiau gautus nurodymus.

Nuo gegužės 1 d. PAS viršininkas įsakė Vilniaus, Palangos oro uostuose, prie Klaipėdos jūrų uosto organizuoti patrulinę tarnybą.

Be to, šiuo aplinkraščiu buvo nustatyta, kad kiekvieno mėnesio pirmąjį trečiadienį užkardų ir atskirųjų PKP viršininkai už praėjusio mėnesio darbą atsiskaito KAD Pasienio apsaugos tarnybos skyriuje¹¹¹. Kiekvieną mėnesį Vilniuje vykdavo jų susitikimai su PAT vadovybe, kur jie galėjo išsakyti esamas problemas, iš karto gauti atsakymus ir pan.

¹⁰⁸ Dėl Pasienio apsaugos tarnybos pareigūnų aprūpinimo apranga // Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus įsakymai. P. 94

¹⁰⁹ Dėl pasienio apsaugos tarnybos pareigūnų aprūpinimo apranga // Ten pat. P. 154–155.

¹¹⁰ Krašto apsaugos tarnybos pareigūnų uniformų vilkėjimo taisyklės // Ten pat. P. 155.

¹¹¹ Pasienio apsaugos tarnybos skyriaus viršininko V. Česnulevičiaus 1991 m. balandžio 9 d. aplinkraštis užkardų ir atskirųjų PKP viršininkams // KAM EA.

Tuo metu PAT skyriaus viršininkas leido daug aplinkraščių, kuriuose atsispindėjo informacija, surinkta lankantis pasienio užkardose, PKP, informacija, gauta iš kitų šaltinių.

1991 m. gegužės 21 KAD generalinis direktorius A. Butkevičius patvirtino naują Pasienio apsaugos tarnybos struktūrą ir etatus. Naujame etatų sąrašė buvo numatyta 2601 etatas¹¹². Papildomai įsteigtos 3 užkardos, pasienio kontrolės postai gavo po 3 papildomus etatus, tarp jų ir kinologo. Nuo šiol finansavimą PAT pradėjo gauti tiesiogiai, PAT viršininkui suteikta teisė leisti įsakymus, priiminėti kai kuriuos pareigūnus. Buvo pakeisti kai kurių padalinių pavadinimai. PAT taip pat suteiktos apsirūpinimo teisės ir kt., todėl tarnyba pradėjo sparčiau vystytis. Tuoj pat buvo įsigyta guminių lazdu, nupirkta kur kas daugiau dujų balionėlių (iki pučo pasieniečiai turėjo vieną dujų balionėlį visai pamainai), nupirkta automobilių, ryšio priemonių, pradėta diegti kompiuterinė technika ir duomenų bazė, retsykais su Kyviškių aeroklubo lakūnų, taip pat su Zarasų užkardos vado V. Lumbės pagalba, kuris kartu buvo ir vietinio aeroklubo vadovas, pradėtas kontroliuoti sienos perimetras iš oro, pasieniečiai pradėjo darbą geležinkelio stotyse, oro, Klaipėdos jūrų uostuose, patruliuoti Kuršių mariose, Nemune, ežeruose ir kt.¹¹³.

1991 m. birželio 6 d. KAD generalinio direktoriaus įsakymu „*Dėl departamento struktūrų ir etatų pakeitimo*“ nuo birželio 1 d. buvo panaikintas Pasienio apsaugos skyrius ir sukurta Pasienio apsaugos tarnyba. Pasienio apsaugos tarnybos viršininku paskirtas V. Česnulevičius. Tarnybai papildomai paskirti 283 etatai.

Pasienio apsaugos tarnybos štabe buvo sudarytas Operatyvinis skyrius, kanceliarija, Inžinerinis-techninis skyrius, Topografinė-kartografinė tarnyba, Ryšių poskyris, Cheminė tarnyba. Be to, PAT dar buvo patvirtinta Kadru skyrius, Socialinės rūpybos poskyris, leidybinė grupė, Užnugario skyrius, Autotransporto poskyris, Veterinarijos poskyris, Medicinos skyrius, Finansų ir apskaitos skyrius. Iš viso PAT štabe patvirtinta 80 etatų, iš jų 58 karininkai ir 28 puskarininkiai¹¹⁴.

Buvo pakeista ir priėmimo į Pasienio apsaugos tarnybą tvarka. Anksčiau visi pasienio apsaugos pareigūnai buvo priimami KAD generalinio direktoriaus, o dabar generalinis direktorius priiminėjo pasienio apsaugos pareigūnus iki užkardų vadų lygio pasienio apsaugos tarnybos viršininko teikimu, užkardų vadų pavaduotojus, specialistus, pasienio postų viršininkus – pasienio apsaugos tarnybos viršininkas užkardų vadų teikimu. Pasienio postų pareigūnus patikėta skirti užkardų vadams postų viršininkų teikimu¹¹⁵.

Tapo lengviau formuoti užkardas, suteikta atsakomybė užkardų vadams. Esant jau pasikeitusioms sąlygoms, tai jau buvo galima leisti, tačiau buvo ir tam tikros rizikos, todėl PAT vadovybė aktyviai kontroliavo personalo klausimų sprendimą. Tuo labiau kad užkardų vadams buvo kartu suteikta teisė tą pačią pareigūnų kategoriją, kurią priiminėjo į tarnybą, bausti ir atleisti iš pareigų.

Pasienio apsaugos tarnybos pareigūnai ir muitininkai, nors dirbo kartu, tačiau priklausė skirtingoms žinyboms, o jų darbiniai santykiai nebuvo pakankamai reglamentuoti, todėl kartais, kaip jau buvo minėta, kildavo tam tikrų nesusipratimų bei nesutarimų. Muitininkams ypač nepatiko tam tikra pasieniečių kontrolė.

Ši problema buvo išspręsta 1991 m. birželio 8 d. Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko pavaduotojui Z. Vaišvilai patvirtinus „*Krašto apsaugos departamento Pasienio apsaugos tarnybos ir Lietuvos Respublikos muitinės pareigūnų darbo Respublikos pasienyje (muitinės zonoje) laikinąsias taisykles*“. Taisyklės numatė pasienio ir muitinės posto pareigūnų darbo tvarką, jų tarpusavio santy-

¹¹² Laikina struktūra ir etatai // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 2. L. 2756.

¹¹³ Česnulevičius V. Pranešimas Karo akademijoje 2004 m. lapkričio 11 d. // AA.

¹¹⁴ Pasienio apsaugos tarnyba. Struktūra ir etatai // KAA. F. 2. Ap. 1. B. 22. L. 79–81.

¹¹⁵ PAT viršininko V. Česnulevičiaus 1991 m. birželio 13 d. aplinkraštinis užkardų vadams // KAM EA.

kiaus einant pareigas, vienu kitiems paramą bei bendradarbiavimo ribas¹¹⁶. Taisyklės turėjo teigiamą reikšmę šių dviejų tarnybų santykiams.

Nuo 1991 m. birželio 15 d. buvo pakeista budėjimo pasienyje tvarka. Pagal naujus patvirtintus etatus nebuvo numatytas paskirstymas į patrulius ir posto budėtojus, nesudaroma nuolatinių pamainų, todėl visi užkardos pareigūnai turėjo gerai žinoti užkardai priskirto pasienio ruožo teritoriją¹¹⁷, nes bet kada galėjo būti paskirtas tiek budėtoju, tiek patruliuojančiuoju pareigūnu.

Esant tokiai sudėtingai ir įtemptai padėčiai pasienio kontrolės postuose, Pasienio apsaugos tarnybos viršininkas, siekdamas, kad visi karininkai geriau išmanytų padėtį padalinyje, birželio 24 d. įsakė kiekvieną dieną visuose struktūriniuose PAT padaliniuose nuo 9 iki 9.30 rengti karininkų susirinkimus, kurių metu būtų aptariamai praėjusios paros įvykiai, atsiskaitoma už pavestas užduotis, nustatomos užduotys kitai parai¹¹⁸.

Nuo 1991 m. liepos 15 d. kiekvienoje užkardoje buvo įkurtos 10–15 žmonių operatyvinės grupės. Į grupes buvo parenkami gerai fiziškai ir psichologiškai pasiruošę pareigūnai, atkreipiant ypatingą dėmesį į mokėjimą naudotis ginklu. Šios grupės buvo papildomai apmokomos, treniruojamos¹¹⁹. Įsteigtos naujos pasienio užkardos. Tai Vilniaus miesto, Kauno miesto, Kalvarijos, Pasvalio, Eišiškių, Pabradės. Kai kurie PKP gavo po tris papildomus etatus.

Liepos 23 d. vėl buvo patvirtinta nauja, truputį pakoreguota Pasienio apsaugos tarnybos struktūra ir etatai, tačiau etatų skaičius nepasikeitė. Liko tas pats – 2601¹²⁰. PAT sudaryti Žvalgybos-kontržvalgybos, Tarnybos (operatyvinis), Inžinerinis, Rikiuotės, Materialinio bei techninio aprūpinimo, Greitojo reagavimo skyriai, Kvotos, Finansų poskyriai, taip pat įvestas štabo viršininko etatas.

1991 m. liepos 31 d. Vyriausybės potvarkyje buvo akcentuota, kad 1991 m. liepos 31 d. sovietinių teroristų įvykdytos žudynės Medininkų muitinės poste bei kiti ankstesni pasienio apsaugos postų užpildinėjimai, kurių metu buvo smurtaujama, tyčiojama iš pasienio apsaugos tarnybos pareigūnų, plėšikaujama, analizė rodė, kad nebaudžiamas pasienio apsaugos postų užpildinėjimas ir jų niokojimas yra galimas tik todėl, kad Pasienio apsaugos tarnybos pareigūnai yra neginkluoti, tarnyba organizuota nepakankamai budriai, o patys postai tarnybai vykdyti neparengti. Nors tai buvo abstrakčiai konstatuota minėtame Vyriausybės potvarkyje, tačiau, antra vertus, kažkokie postų įtvirtinimai, kai juos turėjo saugoti neginkluoti pasieniečiai, apčiuopiamos naudos duoti negalėjo. Ne visai galima sutikti ir su Vyriausybės potvarkio teiginiu, kad tarnyba buvo organizuota nepakankamai budriai. Pasieniečiams budrumo netrūko. Tai patvirtina jau vien tas faktas, kad 1991 m. iš liepos 30 į 31 d. į postą, esantį Senajame Medininkų kelyje, buvo išsiųsta 5 asmenų operatyvinė grupė pasienio užkardos posto apsaugai sustiprinti, nes buvo įtarimų, kad šis postas gali būti užpultas. Taip šiame poste užpuolimo pavyko išvengti. Iš dalies šie Vyriausybės teiginiai pasitvirtino, kalbant apie policininkus, kurie budėjo Medininkų muitinėje, nes jie buvo ginkluoti ir turėjo atitinkamai organizuoti sargybą bei įtvirtinimus, gintis.

Atsižvelgdama į visa tai, 1991 m. liepos 31 d. Lietuvos Vyriausybė įvedė sugriežtintą pasienio kontrolės režimą.

¹¹⁶ Krašto apsaugos departamento Pasienio apsaugos tarnybos ir Lietuvos Respublikos muitinės pareigūnų darbo Lietuvos Respublikos pasienyje (muitinės zonoje) laikinosios taisyklės // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 8. L. 52–55.

¹¹⁷ 1991 m. balandžio 5 d. PAT skyriaus viršininko V. Česnulevičiaus raštas užkardų viršininkams // KAM EA.

¹¹⁸ PAT 1991-06-24 įsakymas Nr. 6 // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 4. L. 17.

¹¹⁹ 1991 m. liepos 4 d. PAT viršininko V. Česnulevičiaus raštas užkardų viršininkams // KAM EA.

¹²⁰ PAT laikina struktūra ir etatai // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 2. L. 57–68; V. Česnulevičiaus pranešimas Lietuvos karo akademijoje 2005 m. balandžio 22 d. // AA.

Vyriausybės potvarkiu Krašto apsaugos departamentas buvo įpareigotas užtikrinti asmenų ir transporto priemonių dokumentų tikrinimą bei registraciją. Pareigūnams, vykdančioms pavedimus ypač pavojingomis sąlygomis, buvo leista atlyginimą per mėnesį padidinti tris kartus.

Statybos ir urbanistikos bei Energetikos ministerijos buvo įpareigotos, suderinusios su Krašto apsaugos departamentu ir Muitinės departamentu, organizuoti pasienio ir muitinių postų teritorijų aptvėrimą, apšvietimą ir reikiamų objektų statybą, Ryšių ministerija – aprūpinti pasienio ir muitinių postus reikiama ryšių technika bei užtikrinti operatyvų ryšį, Materialinių išteklių ministerija – aprūpinti pasienio ir muitinių postus reikiama įranga ir priemonėmis¹²¹.

Reaguodama į tragediją Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba 1991 m. rugpjūčio 1 d. įpareigojo Vyriausybę iš esmės sustiprinti valstybės sienų apsaugą:

1. Nedelsiant įrengti laikinus sutvirtinimus Lietuvos Respublikos pasienio apsaugos ir kontrolės punktuose bei aprūpinti juos efektyviomis ryšių ir transporto priemonėmis, apibrėžiant ginamą punkto teritoriją.

2. Sutvirtintuose pasienio apsaugos ir kontrolės punktuose apginkluoti budinčius Lietuvos Respublikos pareigūnus.

3. Parengti pasienio apsaugos ir kontrolės sistemos programą. Pritarus Laikinajai gynybos vadovybei, šią programą pateikti svarstyti Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. rudens sesijai¹²².

Iš karto reikėtų konstatuoti, kad iš esmės tai buvo daroma tik žlugus 1991 m. rugpjūčio pučiui Maskvoje ir gavus pirmuosius kovinius ginklus.

Vykdamas šį Aukščiausiosios Tarybos nutarimą bei liepos 31 d. Vyriausybės potvarkį, rugpjūčio 2 d. KAD generalinis direktorius įsakė apginkluoti Pasienio apsaugos pareigūnus šaunamaisiais ginklais bei specialiomis priemonėmis. Apginklavimui panaudoti asmeninius lygiavamzdžius šautuvus bei šaunamuosius ginklus, įsigytus už Gynybos fondo lėšas keletą mažo kalibro šautuvų, pistoletų „Margolin“, keletą senų rusiškų šautuvų.

KAD generalinis direktorius įpareigojo iki 1991 metų rugpjūčio 10 d. pasienio apsaugos postus (kuriuose to dar nėra padaryta) aptverti, įrengti apšvietimą ir apšviesti prieigas prie PAP, aprūpinti ryšio priemonėmis, leidžiančiomis palaikyti stabilų ryšį su užkarda. PAP teritorijoje įrengti ne mažiau kaip du apkasus, pritaikytus gynybai ir šaudymui stovint. Įeiti asmenims į PAP teritoriją leisti tik posto viršininkui įsakius. Savavališką įsibrovimą į PAP aptvertą teritoriją kvalifikuoti kaip posto užpuolimą ir, esant reikalui, panaudoti ginklą nustatyta tvarka.

Užkardų ir PAP viršininkai buvo įpareigoti turėti pareigūnų tarnybos organizavimo dokumentaciją – instrukciją pamainos viršininkui ir kiekvienam posto pareigūnui, numatant jų veiksmus kasdien vykdamas tarnybą, taip pat ekstremalių situacijų atveju (užpuolimas, gaisras, stichinė nelaimė).

Kiekvienoje užkardoje įvesti budėjimą ištisą parą ir periodiškai (kas pusę val.) apklausti visus pavaldžius postus. Apie budėjimo rezultatus pranešti Pasienio apsaugos tarnybai: dieną – kas 4 val., naktį – kas 2 val.¹²³.

Žiūrint iš laiko perspektyvos į šį įsakymą, jis atrodo formalus, skirtas daugiau atsirašinėjimui nei vykdymui. Tiek Vyriausybės potvarkyje, tiek šiame įsakyme ypač akcentuojamas apkasų kasimas pasieniečiams neturint ginklų vargu ar ką nors galėjo duoti, greičiau būtų sukėlęs daug blogesnius

¹²¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. liepos 31 d. potvarkis Nr. 493p // www.lrs.lt

¹²² Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. rugpjūčio 1 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos pasienio apsaugos ir kontrolės punktu sutvirtinimo“ // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 1. L. 35.

¹²³ Dėl pasienio kontrolės postų sustiprinimo // Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus įsakymai. P. 161–162.

padarinius. Esant pasienio kontrolės postuose apkasams, sovietiniams omonininkams ir kariškiams būtų buvęs sudarytas pretekstas prieš juose esančius ir niekuo negalinčius apsiginti pasieniečius panaudoti šaunamuosius ginklus ir net specialiąją techniką (iš tikrųjų PAT Inžinerinis techninis skyrius jau buvo užsakęs postų projektavimo darbus tuometiniame Pramprojekte ir techninėje užduotyje buvo nurodyta, kad pasienio postų pastatai turi būti projektuojami iš tokių medžiagų, kad galėtų apsaugoti žmones nuo kulku, padegimų¹²⁴). Iš įsakymo susidaro vaizdas, kad iki tol pasienio kontrolės postuose nieko nebuvo daroma, postai neįrenginėjami, juose nebuvo jokios dokumentacijos ir pan. Kaip matyti iš aukščiau išdėstytos medžiagos, pasienio postai, kur tik leido sąlygos, buvo įrenginėjami, kai kurie iš jų jau buvo ir apšviečiami, parengti ir postuose buvo tarnybos organizavimo bei kiti reikiami dokumentai. Tai, kad juos dar reikėjo tobulinti – savaimė suprantama, tačiau teigti, kad jų nebuvo – neteisinga. Ko vertas kad ir toks teiginys, įpareigojęs kiekvienoje užkardoje įvesti budėjimą ištiesią parą, kai toks budėjimas buvo nuo pat užkardų funkcionavimo pradžios. Susidaro įspūdis, kad šio įsakymo rengėjai menkai išmanė tikrąją padėtį pasienyje.

Papildydamas rugpjūčio 2 d. įsakymą, rugpjūčio 5 d. KAD generalinis direktorius išleido įsakymą „*Dėl tarnybos vykdymo pasienio apsaugos postuose*“. Šiame įsakyme A. Butkevičius Pasienio apsaugos tarnybos užkardų ir postų viršininkams įsakė visiems pasienio postų darbuotojams organizuoti užsiėmimus, kurių metu jie nagrinėtų šaunamųjų ginklų (šautuvų) įrangą ir konstrukciją, šaudymo bei elgesio su ginklu taisykles. Ypatingą dėmesį atkreipti į ginklo panaudojimo ir saugaus elgesio su ginklu taisykles. Užsiėmimų pabaigoje iš kiekvieno darbuotojo priimti diferencijuotą įskaitą, įvertinant darbuotojų žinias bei igūdžius pažymiais (2, 3, 4, 5) ir jiems pasirašant įskaitų lapelį. Vieną įskaitos lapo egzempliorių saugoti užkardoje, vieną – pasiųsti į pasienio apsaugos tarnybą. Asmenims, neišlaikiusiems įskaitų, įsakė ginklų neišduoti. Su šiais pareigūnais užkardų viršininkams asmeniškai organizuoti papildomus užsiėmimus (teoriškai tai buvo galima daryti, o iš tiesų užkardose nebuvo nei ginklų ir net plakatų su ginklų konstrukcija, todėl praktiškai tai buvo neįmanoma – ats. red. pastaba)

KAD generalinis direktorius nurodė parengti elgesio su ginklu ir jo panaudojimo taisykles kiekviename konkrečiame poste ir pateikti pasienio apsaugos tarnybos viršininkui tvirtinti. Ruošiant instrukcijas vadovautis tokiais bendrais nuostatais:

1. Užkardos viršininko įsakymu kiekviename poste paskiriamas atsakingas už ginklų, šaudmenų priėmimą, registravimą, apskaitą, laikymą, saugojimą ir išdavimą asmuo.
2. Visi ginklai išduodami tik vienkartiniam naudojimui, pažymint apie tai ginklų ir šaudmenų išdavimo žurnale, nurodant ginklo išdavimo datą, ginklo markę ir numerį, kam išduodamas ginklas, ginklo grąžinimo datą ir priėmusiam jį asmeniui pasirašant.
3. Griežtai draudžiamas bet koks ginklo ir specialiųjų priemonių nešiojimas, tiesiogiai nesusijęs su tarnybinių užduočių vykdymu.
4. Nuolatiniam naudojimui ginklas išduodamas tik asmeniui, turinčiam atitinkamą leidimą, kuris įforminamas Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus įsakymu. Šio įsakymo projektą rengia Vyriausiasis štabas pasienio tarnybos viršininko teikimu.

Įsakyme buvo reglamentuota ir leidimų turėti ginklą išdavimo tvarka. KAD generalinis direktorius nurodė, kad nuolatiniam ginklo naudojimo leidimui įforminti būtina pateikti:

1. Darbuotojo motyvuotą pareiškimą pagal subordinaciją. Pareiškime darbuotojo turėjo būti nurodyta, kad jis yra susipažinęs su 1991 m. gegužės 24 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 24 patvirtinta laikinąja tvarka.
2. Darbuotojo tiesioginio viršininko charakteristiką.

¹²⁴ Vytauto Voverio pateikta informacija // AA.

3. Darbuotojo medicininę pažymą iš narkologo ir psichiatro.
4. Išduodamo ginklo apskaitos kortelės kopiją.
5. Išduodamo ginklo identifikavimo akto kopiją.
6. Išrašą iš įskaitos apie šaunamųjų ginklų įrangą ir konstrukciją, šaudymo bei elgesio su ginklu taisyklių išlaikymą.

Įsakyme buvo nustatytas ir elgesys su ginklais. Tai:

1. Poste darbuotojo ginklas turėjo būti užtaisytas visa apkaba, bet kad lizde šovinio nebūtų.
2. Ginklai turėjo būti užtaisomi einant į postą, o grįžus į sargybinę šoviniai išimami specialiai tam paruoštoje vietoje, laikantis saugaus elgesio taisyklių su ginklais.
3. Automatai, šautuvai tvarkingai sustatyti piramidėmis, kad prireikus galima būtų kuo skubiausiai juos paimti.
4. Ginklai piramidėmis statomi neužtaisyti, be apkabų, uždarais užraktais ir nuspaustais nuleistukais, o pačios piramidės nerakinamos.
5. Ginklai iš piramidžių imami tik pamainos viršininkui arba jo padėjėjui leidus.

KAD generalinis direktorius pabandė reglamentuoti ir atvejus, kada galima panaudoti ginklą. Tai:

1. Ginklas gali būti panaudotas tik tuo atveju, kai nėra kitos išeities: negelbsti jokie įspėjimai, negalima prisišaukti pagalbos ir pagaliau nėra laiko jos šauktis. Esant būtinumui panaudoti ginklą, jis turi būti panaudotas taip, kad kiek galima greičiau būtų atkurta tvarka, tačiau su minimaliomis pasekmėmis žmonių sveikatai ar gyvybei.
2. Prieš ginklų naudojimą, jeigu yra laiko, įspėjama: Stok! Šausiu! ir paruošiamas ginklas.
3. Darbuotojai, neteisėtai panaudoję šaunamąjį ginklą, atsako įstatymų numatyta tvarka.
4. Darbuotojas, panaudojęs šaunamąjį ginklą, privalo parašyti tarnybinį raportą, nurodydamas kada, kur, prieš ką ir kokiomis aplinkybėmis ginklas buvo panaudotas, kiek šaudmenų (kovinių ir imitacinių atskirai) panaudota. Raportas pagal subordinaciją siunčiamas užkardos viršininkui, kuris nedelsdamas privalo pranešti pasienio apsaugos tarnybos viršininkui ir miesto (rajono) prokuratūrai.

Pasienio apsaugos tarnybos viršininkui buvo pavesta:

savo įsakymu nustatyti pasienio apsaugos tarnybos darbuotojų ginklavimo šaltinius ir tvarką, griežtai laikantis 1991 m. gegužės 24 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo Nr. 211 ir minėto įsakymo reikalavimų;

įpareigoti pasienio apsaugos postų pareigūnus tikrinti dokumentus ir registruoti atvykstančius į Lietuvos Respubliką ir išvykstančius iš jos asmenis bei transporto priemones (tai pagal galimybes jau buvo pradėta daryti. Registruojami automobiliai, Lazdijuose bandyta pradėti ir asmenų registraciją – ats. red. pastaba);

iki 1991 m. rugpjūčio 8 d. paruošti išsamią pavyzdinę instrukciją, nustatančią pasienio apsaugos pareigūnų veiklos tvarką atliekant dokumentų tikrinimą ir asmenų registravimą;

kiekvienoje užkardoje įsteigti operatyvines grupes (etatines ir neetatines), paruoštas postų sustiprinimui. Savo pasiūlymus operatyvinių grupių struktūros ir etatų klausimais pateikti iki 1991 rugpjūčio 13 d.¹²⁵

Tai reikėtų traktuoti kaip pasirengimą apsiginkluoti.

Pasienio apsaugos tarnyba pasieniečių apginklavimui pradėjo ruošti dar iki minėto krašto apsaugos ministro įsakymo. V. Česnulevičius dar 1991 m. birželio 17 d. išleido Pasienio apsaugos

¹²⁵ Dėl tarnybos vykdymo pasienio apsaugos postuose // Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus įsakymai. P. 174–176.

tarnybos įsakymą, kuriuo atsakingu už ginklų, šaudmenų priežiūrą, registravimą, apskaitą, laikymą, saugojimą, išdavimą paskyrė PAT Tarnybos (operatyvinio) skyriaus viršininko pavaduotoją E. Leščinską. Pasienio užkardose atsakingais paskyrė užkardų vadus¹²⁶.

Vykdamas minėtus krašto apsaugos ministro įsakymus visiems Pasienio apsaugos tarnybos pareigūnams buvo organizuoti užsiėmimai, kurių metu jie buvo supažindinti su šaunamųjų ginklų konstrukcija, šaudymo tvarka bei naudojimo taktika.

Nuo rugpjūčio 12 d. postuose pradėta tikrinti ir registruoti visus vykstančius per postą asmenis bei autotransporto priemones¹²⁷.

Taigi, kaip matote, pasieniečių apginklavimui buvo ruošiamasi labai kruopščiai, tačiau aukščiau minėtų krašto apsaugos ministro įsakymų dalies dėl pasieniečių apginklavimo vykdymą 1991 m. rugpjūčio 7 d. potvarkiu vicepremjeras Vytautas Pakalniškis, motyvuodamas tuo, kad tai prieštarauja Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. gegutės 24 d. nutarimui Nr. 211, kuriame nurodoma, jog šaunamieji ginklai krašto apsaugos tarnybos darbuotojams išduodami tik pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimą, sustabdė. Jis Krašto apsaugos departamentą įpareigojo imtis visų būtinų priemonių, kad būtų pasirengta prireikus išduoti pasienio apsaugos pareigūnams ginklus, laikantis Lietuvos Respublikos įstatymuose ir Lietuvos Respublikos normatyviniuose aktuose nustatytos tvarkos¹²⁸. Taigi kuriam laikui pasieniečių apginklavimą teko atidėti. Nors, reikia pažymėti, kad pasieniečiams medžiotojams buvo leidžiama į tarnybą atsinešti medžioklinius šautuvus, kad galėtų apsiginti nuo kriminalinių elementų, įžūlių kontrabandininkų ir pan.

Antra vertus, realiai apginkluoti pasieniečius iki rugpjūčio pučo Maskvoje nebuvo ir galiomybių, nes nebuvo pakankamai ginklų ir realių galiomybių juos įsigyti. Nebuvo ir sąlygų apmokyti pasieniečius naudoti ginklą. Be to, tai galėjo būti tiesioginis pretekstas sovietiniams kariškiams prieš Lietuvos pasieniečius ir apskritai prieš Lietuvą imtis tam tikrų karinių veiksmų, kuriuos išprovokuoti apginklavus nepatyrusius žmones būtų buvę įmanoma, nes ir taip sovietiniai omonininkai provokacijas vykdė ne tik prieš Lietuvos, bet ir prieš Latvijos pasieniečius bei muitininkus. Kadangi reali grėsmė buvo kilusi ir Latvijos pasieniečiams, 1991 m. rugpjūčio 5 d. A. Butkevičius pavedė Pasienio apsaugos tarnybos viršininkui iki rugpjūčio 12 d. suderinti su Latvijos pasienio tarnyba abiejų respublikų pasienio kontrolės postų suartinimo galimybes ir bendros gynybos organizavimą¹²⁹.

Lietuvos pasieniečiai nuo pat pirmų dienų glaudžiai bendradarbiavo su Latvijos pasieniečiais. Kitaip ir negalėjo būti. Kai kurie PAP jau Pasienio apsaugos tarnybos vadovybės iniciatyva su latviais dirbo kartu, tam reikėjo tik teisinio pagrindo, kad būtų galima plėtoti infrastruktūrą. Taigi šis įsakymas buvo jau veikiančios apsaugos sistemos įteisinimas¹³⁰.

Rugpjūčio 6 d. KAD generalinis direktorius pasirašo naują įsakymą „*Dėl Pasienio apsaugos tarnybos veiklos koregavimo*“. Šiuo įsakymu A. Butkevičius, siekdamas tobulinti Pasienio apsaugos tarnybos vykdymą, KAD generalinio direktoriaus pavaduotojui – štabo viršininkui Norbertui Vidrinskui įsakė:

1. Iki rugpjūčio 14 d. paruošti Pasienio apsaugos tarnybos darbuotojų (eilinių, pamainos viršininkų, posto viršininkų, užkardos viršininkų bei operatyvinių Pasienio apsaugos tarnybos grupių) apmokymo programos projektą.

¹²⁶ PAT 1991-06-17 įsakymas Nr. 3 // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 4. L. 3.

¹²⁷ Pasienio apsaugos tarnybos 1991-08-09 įsakymas Nr. 18 // Ten pat. L. 19–20.

¹²⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. rugpjūčio 7 d. potvarkis Nr. 505p // www.lrs.lt

¹²⁹ Dėl kai kurių organizacinių priemonių pasienio teritorijoje // Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus įsakymai. P. 170.

¹³⁰ V. Česnulevičiaus duomenys // AA.

2. Atsižvelgiant į tai, kad išaugo teroristinių antpuolių pasienyje pavojus, peržiūrėti ir atitinkamai koreguoti laikinąją Pasienio apsaugos tarnybos instrukciją. Griežtai reglamentuoti kiekvieno posto budinčio darbuotojo funkcines pareigas. Kontroliuoti, kaip vykdomas Pasienio apsaugos tarnybos statuto rengimas.

3. Visus Lietuvos Respublikos pasienio rajonų komendantus įpareigoti nuolat kontroliuoti, kaip Pasienio apsaugos tarnybos vykdo pavestas užduotis ir instrukcijas. Apie tikrinimo rezultatus kas antrą dieną informuoti KAD Štabo viršininką. Kontrolę vykdyti pagal KAD Štabo paruoštą kontrolinio patikrinimo schemą (pasienio darbuotojų išvaizda, uniformos tvarkingumas, elgesys patikrinimų metu, instrukcijų išmanymas ir vykdymas, pasiruošimas netikėtam užpuolimui, pasienio pastato tvarka, būtinas inventorių, gynybiniai įtvirtinimai ir kt.).

4. Paruošti Pasienio apsaugos tarnybos posto schemą. Numatyti tipinių pasienio posto pastatų ir įrangos parametrus, būtino inventoriaus ir įrangos sąrašą, minimalų ginkluotės kiekį ir pobūdį, privalomą signalizacijos sistemą, avarinio ryšio įrangą, avarinio apšvietimo įrangą ir t. t. Pateikti tvirtinti KAD generaliniam direktoriui.

5. Paruošti Pasienio apsaugos tarnybos signalų pavojaus atveju aprašymą. Numatyti signalizavimo galimybę, atjungus ryšio ir elektros energijos šaltinius. Numatyti reikalingą įrangą ir organizuoti jos pirkimą.

6. Paruošti visų KAD tarnybų ir policijos sąveikos planus konkrečiuose pasienio rajonuose kilus pavojui. Skirti atsakingus asmenis. Suderintus pasienio apsaugos tarnybų, SKAT, komendantūrų ir policijos sąveikos planus parengti kaip bendrą su VRM instrukciją, kurią tvirtins atsakingi KAD ir VRM pareigūnai. Visų pirma numatyti efektyvią pasienio posto, patrulinės tarnybos ir pasienio užkardos budinčios operatyvaus reagavimo dalies sąveiką. Parengtas instrukcijas pateikti tvirtinti KAD generaliniam direktoriui.

Pasienio apsaugos tarnybos viršininkui V. Česnulevičiui buvo pavesta:

1. Iki 1991 m. rugpjūčio 20 d. parengti ir pateikti KAD generaliniam direktoriui Pasienio apsaugos tarnybos statuto projektą.

2. Informuoti Pasienio apsaugos tarnybų užkardų, postų, pamainos viršininkus, patrulinės tarnybos viršininkus apie KAD komendantūrų jėgomis atliekamą kontrolę.

3. Iki 1991 m. rugpjūčio 24 d. paruošti Pasienio apsaugos tarnybos darbuotojo tipinės samdos sutarties projektą. Sutarties projektą ruošti atsižvelgus į Pasienio apsaugos tarnybos reikmes, nesilaikant Civilinio darbo kodekso reikalavimų. Derinti su KAD Štabo ruošiamą bendrą KAD darbuotojo samdos sutartimi dėl tikrosios krašto apsaugos tarnybos.

4. 1991 m. rugpjūčio 12 d. informuoti KAD generalinį direktorių apie tai, kokias instrukcijas yra gavę atitinkamai Pasienio apsaugos tarnybos darbuotojai¹³¹.

Dėl šio įsakymo reikėtų pasakyti keletą pastabų. Tai, ko gera, tarnybų tarpusavio nesusikalbėjimo pavyzdys. Įsakymą rengė, kaip nurodyta įsakymo originale, KAD generalinio direktoriaus pavaduotojas – štabo viršininkas N. Vidrinskas. Tačiau, matyt kaip paprastai, tai darė kažkuris štabo darbuotojas, kuris, kaip galima spręsti iš aukščiau monografijoje išdėstytos medžiagos, nelabai gerai išmanė padėtį pasienyje, o ypač užkardose. Įsakymas – tarsi tik tam tikra formali reakcija į Medininkų žudynes. Formaliai buvo nurodoma daryti tai, kas jau buvo daroma, arba net padaryta. Nors įsakymas iš esmės ir teisingas, bet gerokai pavėluotas. Po Medininkų žudynių dėl atitinkamos pažangiosios pasaulio visuomenės reakcijos rimtesnių pasienio apsaugos postų puldinėjimų jau nebuvo, nebuvo ir informacijos, kad artimiausiu metu jie gali atsinaujinti platesniu mastu.

¹³¹ Dėl Pasienio apsaugos tarnybos veiklos koregavimo // Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus įsakymai. P. 178–179.

Krašto apsaugos departamento vadovybei ruošiant ir KAD generaliniam direktoriui vieną po kito leidžiant norminius dokumentus, kartais neatitinkančius realios padėties, pasienio apsaugos postuose dirbantys pareigūnai nebespėdavo ne tik jų vykdyti, bet ir gerai išstudijuoti. Susidarė nemažas atotrūkis tarp nurodymų iš KAD ir veiklos vietose. Siekiant šią nepatenkinamą situaciją likviduoti, 1991 rugpjūčio 15 d. buvo organizuotas Pasienio apsaugos tarnybos užkardų viršininkų arba juos pavaduojančių asmenų susitikimas su KAD generaliniu direktoriumi¹³². Susitikimo metu buvo aptartas aukščiau minėtų nutarimų, potvarkių bei įsakymų vykdymas, svarstytos problemos.

Viena iš aktualiausių pasienio apsaugos problemų, kurią vieningai susirinkimo metu kėlė pasieniečių vadovai, buvo ryšio priemonių stoka. Ji iš dalies buvo išspręsta rugpjūčio 16 d. Lietuvos Vyriausybei įpareigojus valstybinę firmą „Lietuvos melioracija“ perduoti Krašto apsaugos departamentui turimas radijo stotis „Lion“¹³³.

Siekiant sužinoti, kaip konkrečiai pasienio postuose vykdomi priimti nutarimai, kokia juose padėtis, 1991 m. rugpjūčio 13–16 d. buvo patikrintos Lazdijų, Pasvalio, Šalčininkų, Šilutės ir Vilniaus užkardos bei jų pasienio postai.

Kaip matyti iš KAD generalinio departamento įsakymo, patikrinimo metu nustatyta, kad dauguma pasienio apsaugos darbuotojų yra veiklūs, iniciatyvūs, sąžiningai vykdo savo pareigas, rūpinasi krašto apsaugos autoritetu.

Teigiamai buvo įvertintas Pasvalio ir Šilutės užkardų vadų J. Kiznio ir S. Černeckio, Šilutės užkardos geležinkelio stoties posto viršininko R. Bedalio darbas. Už pastangas, ryžtą, sumanumą ir pasiektus rezultatus tarnyboje KAD generalinis direktorius juos premijavo vieno mėnesinio atlyginimo dydžio premijomis.

Tačiau tikrinant buvo rasta ir trūkumų, kurie turėjo neigiamą reikšmę pasienio apsaugos stiprinimui. Kaip nurodyta įsakyme, svarbiausi iš jų:

neparuošti pagrindiniai teisiniai aktai (pasienio apsaugos statutas ir pasienio ruožo režimo taisyklės), reglamentuojantys pasienio apsaugos funkcijas. Be šių aktų, kaip pažymima įsakyme, teisingai apibrėžti tarnybines užduotis, užtikrinti sienos apsaugą ir pasienio ruožo režimą, nutraukti neteisėtus piliečių ir pareigūnų veiksmus pasienio ruože, nagrinėti administracinius teisės pažeidimus, skirti administracines nuobaudas, tirti ir šalinti nusikaltimų ir pažeidimų priežastis bei sąlygas darosi neįmanoma;

iš trijų pagrindinių pasienio apsaugos tarnybos funkcijų (valstybės sienos apsauga, pasienio ruožo režimo vykdymas, pagalba Lietuvos Respublikos muitinei) praktiškai buvo vykdoma tik pastaroji;

pasienio apsaugos tarnybos veiklą reglamentuojančių įsakymų ir instrukcijų rengimo tvarka prieštaravo Laikinojo pasienio apsaugos įstatymo reikalavimams, kuriuose nurodyta, jog privaloma vadovautis ne Pasienio apsaugos tarnybos skyriaus viršininko, o Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus įsakymais ir patvirtintomis instrukcijomis;

pasienio apsaugos tarnyba nepakankamai bendradarbiauja su analogiškais kaimyninių valstybių tarnybomis, taip pat policija;

užkardų veikla pasienio ruože nederinama su vietinėmis savivaldybėmis ir žemės naudotojais, taip pat savavališkai apribojama;

užkardose nesuformuoti mobilūs padaliniai, nėra budinčių pamainų rezervo;

konstatuotas žemas profesinis pasieniečių parengimo lygis, o jų apmokymas praktiškai nevykdomas;

lėšos, gautos realizuojant konfiskuotus neteisėtai įvežamus (išvežamus) daiktus ir vertybes,

¹³² Dėl pasienio apsaugos tarnybos veiklos koregavimo // Ten pat. P. 179.

¹³³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. rugpjūčio 16 d. potvarkis // KAM EA.

pasienio apsaugos tarnybos techninei bazei gerinti ir pareigūnams skatinti neskiriamos, nors tai numatyta Laikinojo pasienio apsaugos įstatymo 20 str;

ne visiems pasieniečiams bandomuoju laikotarpiu mokamas priedas už darbo pavojingumą ir sudėtingumą;

lėtai sprendžiami pasieniečių maitinimo ir poilsio organizavimo klausimai;

nustatyta daug materialinio techninio ir finansinio aprūpinimo nesklaidumų;

pasienio apsaugos postų įrengimo darbai vykdomi lėtai, ypač tose užkardose, kur vietiniai užkardų vadai šiam darbui skiria nepakankamai dėmesio.

Siekdamas pašalinti išaiškintus trūkumus, materialiniam techniniam ir buitiniam aprūpinimui gerinti, pasienio darbuotojų profesiniam lygiui kelti Krašto apsaugos departamento generalinis direktorius Pasienio apsaugos tarnybos skyriui įsakė iki lapkričio mėn. 15 d. parengti pasienio apsaugos statuto bei pasienio ruožo režimo taisyklių projektus. Iki gruodžio mėn. 1 d. visose užkardose sudaryti mobilius budinčios pamainos rezervus, kurie turėtų apmokymo ir galimų veiksmų planus.

KAD Mokymo valdyba iki 1991 m. spalio mėn. 15 d. buvo įpareigota parengti pasieniečių apmokymo programą, nustatyti tematiką ir laiką, organizuoti užsiėmimų apskaitą bei jų kokybės kontrolę.

Pasienio apsaugos tarnybos viršininkas iki 1991 m. spalio 1 d. turėjo išsiaiškinti vietose ir pateikti konkrečius pasiūlymus KAD generaliniam direktoriui dėl kavinės pastato perėmimo Saločių poste, dėl buvusio pasienio posto perėmimo Panemunėje, dėl Pagėgių geležinkelio stoties pasienio posto aprūpinimo patalpomis, dėl Šalčininkų pasienio posto perkėlimo arčiau Šalčios upelio; skirti daugiau dėmesio socialiniams klausimams ir darbuotojų buitiniams sąlygoms gerinti. Iki 1991 m. rugsėjo mėn. 25 d. sudaryti atskleistų trūkumų pašalinimo ir pasienio apsaugos tarnybos pagerinimo planą, kurį, suderinus su Vyriausiojo štabo tarnybomis, pateikti KAD generaliniam direktoriui tvirtinti.

Pasienio užkardų vadams įsakyta tęsti pasienio apsaugos postų įrangos darbus, vadovaujantis tik tipiniais, pritaikytais vietovei sprendimais, organizuoti ir tobulinti pasienio apsaugos tarnybos bendradarbiavimo su analogiškais kaimyninių valstybių tarnybomis, taip pat su vietine policija ir muitine formas.

KAD vyriausiojo štabo inžinerinio techninio skyriaus viršininkas įpareigotas teikti užkardoms techninę pagalbą dėl postų įtvirtinimo ir transporto priemonių greičio apribojimo posto prieigose (perdengti ugnies taškus, apkasus, „*bangas*“ ir „*ežius*“), o KAD Finansų ir apskaitos skyriaus viršininkė – peržiūrėti užkardų finansavimo principus.

Vyriausiojo štabo viršininkas N. Vidrinskas gavo užduotį iki lapkričio mėn. 1 d. patikrinti Pasienio apsaugos tarnybos esamų etatų struktūrą ir pateikti pasiūlymus dėl jos atitikties Lietuvos Respublikos laikinojo pasienio apsaugos tarnybos įstatymo reikalavimams ir paskirties tikslingumo¹³⁴.

Šio patikrinimo bei KAD generalinio direktoriaus pasirašytą įsakymą reikėtų pakomentuoti bei, įsigilinus į situaciją, kai ką paaiškinti.

Įsakymo projektą rengė KAD štabo darbuotojas Justinas Noreika. Kaip prisimena buvęs PAT viršininkas V. Česnulevičius, tikrintojai atliko tik vizualinę 5 iš 24 pasienio užkardų apžiūrą, net nesigilindami, kas PAT yra daroma. Pabandysime šį V. Česnulevičiaus teiginį pagrįsti.

Vienu iš svarbiausių PAT darbo trūkumų buvo įvardyta tai, kad „*neparuošti pagrindiniai teisiniai aktai (Pasienio apsaugos statutas ir Pasienio ruožo režimo taisyklės), reglamentuojantys pasienio apsaugos funkcijas.*“ Pagal kompetenciją tokių dokumentų projektus turėjo rengti ne PAT, o KAD štabas, o juos tvirtinti – Vyriausybė. Vėliau taip ir įvyko, tačiau projektą parengė PAT.

Tikrintojai teigė, kad „*iš trijų pagrindinių pasienio apsaugos tarnybos funkcijų (valstybės sienos apsauga, pasienio ruožo režimo vykdymas, pagalba LR muitinei) praktiškai buvo įgyvendinama*

¹³⁴ Dėl pasienio užkardų patikrinimo rezultatų // Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus įsakymai. P. 205–207.

*tik pastaroji*¹³⁵. Deja, tai neatitiko realios situacijos. Pasieniečiai, nors ir sudėtingomis sąlygomis, iš esmės jau nuo 1990 m. vykdė ir pasienio ruožo režimo kontrolę. Sulaikytus pažeidėjus perduodavo policijai, muitininkams.

Neatitiko tikrovės ir teiginys, kad „*užkardų veikla pasienio ruože nederinama su vietinėmis savivaldybėmis ir žemės naudotojais, taip pat savavališkai apribojama*“. Be savivaldybių pagalbos nebuvo įkurta nė vienos užkardos, išskyrus Šalčininkų, kur Šalčininkų savivaldybė buvo nusiteikusi priešiška. Be to, pagal Laikinąjį pasienio apsaugos įstatymą pasienyje žemės naudotojai savo veiklą turėjo derinti su PAT, o ne atvirkščiai.

Tikrintojų teiginys, kad „*užkardose nesuformuoti mobilūs padaliniai, nėra budinčių pamainos rezervų*“, kelia rimtą abejonę tikrintojų kompetencija. Reali situacija buvo tokia, kad turimi etatai leido užtikrinti tik 4 pamainų budėjimą ir nebuvo įmanoma sukurti dar daugiau papildomų formuočių. Realiai laisvos nuo tarnybos užkardų pamainos visada buvo pasirengusios prireikus atvykti į tarnybą. Tai pasieniečiai įrodė per 1991 m. sausio įvykius ir rugpjūčio pučo Maskvoje dienomis. Be to, kaip jau buvo minėta, jau 1991 m. liepos mėn. užkardose buvo įkurtos 10–15 žmonių operatyvinės grupės.

Neatitiko realybės ir teiginys, kad pasieniečiai praktiškai nemokomi. Jau tada pasieniečiai mokėsi Karininkų kursuose Kaune, PAT organizavo pasieniečių mokymą Kauno policijos mokykloje. Kaip jau buvo minėta aukščiau, pasieniečiai buvo mokomi ir užkardose. Be abejo, to dar nepakako, tačiau teigti, kad niekas nevyksta – paprasčiausiai nesąžininga.

Įpareigojimas KAD vyriausiojo štabo Inžinerinio techninio skyriaus viršininkui teikti užkardoms techninę pagalbą dėl postų įtvirtinimo buvo tik sveikintinas dalykas, tačiau įsakyme net neužsiminta, kad tie darbai jau vyksta ir jiems vadovauja PAT Inžinerinis techninis skyrius. Net ir pačiose pavojingiausiose Vilniaus ir Šalčininkų rajonų užkardose buvo įgyvendinamos transporto greičio apribojimo priemonės, įrengiami pakeliami kelio užtvarai, posto aptvaros. Vilniaus, Šalčininkų ir kituose rajonuose šių darbų geranoriškai ėmėsi rajonų autokelių valdybos, kadangi pagal pavaldumą jos nepriklausė rajonų savivaldybėms ir daug padėjo pasieniečiams įrengiant postus¹³⁵.

Priekaištai, kad neskiriamos lėšos pasieniečiams skatinti už sulaikytas kontrabandines prekes ar kad ne visiems pasieniečiams mokami priedai buvo pareikšti ne tuo adresu. Tai nebuvo PAT kompetencija. Tai sprendė Vyriausybė. Be to, dokumento autoriai matyt nežinojo, kad pasieniečiai jau ir tada gaudavo 30 proc. konfiskuotų prekių vertės. Šie pinigai buvo skiriami infrastruktūrai gerinti, o pasieniečiams buvo išmokamos premijos. Nors, reikia sutikti, kad problema egzistavo, ir pasieniečiai ne kartą buvo teikę siūlymus padidinti priedus už sulaikytas kontrabandines prekes.

Galima būtų pateikti ir daugiau argumentų, tačiau manome, kad ir pateiktų užtenka įrodyti, kad ne visada ir tikrintojai turėjo pakankamą kompetenciją ir ne visada net ir aukščiausių pareigūnų pasirašyti dokumentai atspindi realią situaciją. Apskritai čia, matyt, būtų tikslinga pažymėti, kad pirmaisiais krašto apsaugos sistemos kūrimosi metais, o ir vėliau, tebevyravo sovietinė praktika, kad atvažiavus patikrinti tikrintojams privalu surasti kaip galima daugiau trūkumų, o ne stengtis geranoriškai padėti, įsigilinti į esamas problemas, kartu ieškoti galimų nesklandumų pašalinimo būdų. Minėtas įsakymas ir yra tipišką tada dar tebeegzistavusio sovietinio mąstymo pavyzdys.

Be to, šiandien gana juokingai atrodo įpareigojimas KAD vyriausiojo štabo Inžinerinio techninio skyriaus viršininkui posto prieigose įrengti ugnies taškus ir apkasus tik guminėmis lazdomis ginkluotiems pasieniečiams, kurias, deja, irgi pasigamino patys pasieniečiai, suradę tą padaryti galintį kooperatyvą „Guma“ Alytuje.

Be abejo, tokie dokumentai kėlė teisėtą pasieniečių pasipiktinimą bei nepasitenkinimą ir neprisidėjo prie pasienyje esančių problemų sprendimo.

¹³⁵ Vytauto Voverio pateikta informacija // AA.

5. | Pasienio apsaugos tarnyba 1991 m. rugpjūčio pučo Maskvoje metu

Prasidėjus 1991 m. rugpjūčio pučui Maskvoje, Krašto apsaugos departamento generalinis direktorius A. Butkevičius rugpjūčio 19 d. Savanoriškajai krašto apsaugos tarnybai, KAD Mokomajam junginiui, Pasienio apsaugos tarnybai įsakė ginklu ginti Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos ir Vyriausybės rūmus. SKAT štabui, Mokomajam junginiui, Pasienio apsaugos tarnybai, rinktinių kuopų vadams, SSRS ginkluotosioms pajėgoms užėmus Aukščiausiosios tarybos ir Vyriausybės rūmus, įsakė organizuoti ir vykdyti pilietinio pasipriešinimo akcijas visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, taikant nesmurtinio pasipriešinimo metodiką¹³⁶.

Kitą, t. y. rugpjūčio 20 d., Krašto apsaugos departamento generalinis direktorius A. Butkevičius, siekdamas užtikrinti krašto apsaugos sistemos valdymo operatyvumą SSRS agresijos prieš Lietuvos Respubliką sąlygomis, apskričių ir rajonų komendantams priskyrė operatyvų karinį valdymą Respublikos miestuose ir rajonuose. Apskričių ir rajonų teritorijoje esančioms krašto apsaugos formuotėms, tarp jų ir Pasienio apsaugos tarnybos, įsakyta tiksliai vykdyti atitinkamo komendanto įsakymus¹³⁷.

Tų dienų įvykių suvestinėse fiksuota visi išpuoliai, kuriuos įvykdė sovietiniai kariškiai, tarp jų ir prieš Lietuvos pasieniečius. Štai keletas įrašų, susijusių su pasieniečiais:

Rugpjūčio 19 d.:

3 val. į Panemunės PKP atvykę Rusijos kareiviai grasino pasieniečiams, jei pas ką nors ras ginklų – tuos sušaudys;

12 val. Kapčiamiesčio poste sustoja dengtos karinės mašinos;

14 val. Rusijos kareiviai užblokavo Valkininkų–Vilniaus kelią;

16 val. į Kalvarijų PU atvyko Rusijos kariuomenės pulkininkas su kareiviais ir pareikalavo pasieniečius pasitraukti;

16.15 val. 2 km nuo Dubičių PKP miške sustoja 4 tankai;

20.00 Panemunės PKP pasieniečiai pasitraukė iš posto į netoli esantį mišką.

Rugpjūčio 20 d.:

10 val. į Lazdijų PU atvyko Rusijos armijos papulkininkis, lydimas 5 ginkluotų kareivių, ir pareikalavo, kad pasieniečiai iš užkardos per parą pasitrauktų; 12 val. į Šilutės PU Panemunės postą atvyko ginkluoti Rusijos kariškiai ir nusitempė pasieniečių vagonėlį į Sovetsko pusę;

13.05 val. prie Kybartų PKP artėjant kariškiams, Lietuvos pasieniečiai iš posto pasitraukė;

13.50 val. iš Kapčiamiesčio posto pasitraukė Lietuvos pasieniečiai;

Rugpjūčio 22 d.:

11.37 val. į Sudargo PKP iš Kalingrado atvyko 3 KGB darbuotojai ir apklausė posto būdėtojus;

Rusijos desantininkai užpuolė Kybartų pasienio postą, terorizavo dar beginklius Lietuvos pasieniečius ir t.t.¹³⁸.

Rugpjūčio 23 d., kilus pavojui, kad iš Lietuvos gali būti išvežti archyvai bei kita vertinga medžiaga, KAD generalinis direktorius nurodė Pasienio apsaugos tarnybos viršininkui V. Česnulevičiui, aktyviai bendradarbiaujant su policijos pareigūnais, sustiprinti išvykstančio per Lietuvos

¹³⁶ Dėl KAD padalinių veiksmų ypatingos situacijos metu // Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus įsakymai. P. 182–183.

¹³⁷ Dėl Krašto apsaugos sistemos darbo ypatingomis sąlygomis // Ten pat. P. 184–185.

¹³⁸ Įvykių suvestinė // AA; Balaišis A. Lietuvos kariuomenė valstybės sienos apsaugoje // Kardas. 2003. Nr. 4. P. 26.

Respublikos sieną transporto kontrolę. Nepraleisti nei vienos mašinos, išvežančios iš Lietuvos archyvus ar kitas vertybes¹³⁹.

Nors buvo duotas nurodymas svarbiausius dokumentus sunaikinti, kad jie nepatektų sovietams, pasieniečiai, kaip prisimena buvęs PAT viršininkas V. Česnulevičius, jų nesunaikino, o sudėję juos į bidoną užkasė PAT skyriaus viršininko V. Gečiausko sode. Taip pat, ruošdamiesi kovai, jei Maskvoje laimėtų pučistai, PAT iš banko paėmė vieną milijoną rublių – juos paslėpė PAT Finansų ir apskaitos poskyrio viršininkė S. Apulskienė (žlugus pučui pinigai ir dokumentai buvo gražinti į PAT).

1991 m. rugpjūčio pučo metu pasieniečiai dirbo pasienio apsaugos postuose, saugojo Aukščiausiąją Tarybą, Druskininkų ir Šakių pasienio užkardos saugojo Vyriausybės pastatą.

Tačiau aukščiau minėtų įsakymų nereikėjo vykdyti, nes pučas Maskvoje greitai žlugo. Tačiau jei įvykiai būtų pakrypę kita vaga, nekyla jokių abejonių, kad tiek Lietuvos pasieniečiai, tiek kiti Lietuvos gynėjai nebūtų paklusę Maskvos reikalavimams ir diktatui.

6. | Pasienio apsaugos tarnyba po rugpjūčio pučo

Žlugus 1991 m. rugpjūčio pučui Maskvoje, Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos nutarimu nuo rugpjūčio 26 d. turėjo būti pradėta įgyvendinti visų Lietuvos Respublikos valstybės sienų apsaugą ir pasienio ruožo režimą, taip pat atnaujintas Lietuvos Respublikos vizų išdavimas¹⁴⁰.

Šį darbą Lietuvos Respublikos Vyriausybė pavedė vykdyti Krašto apsaugos departamentui. Nutarime buvo pažymėta, kad „*Krašto apsaugos departamentas nuo 1991 m. rugpjūčio 26 d. turi užtikrinti Lietuvos Respublikos ir Lenkijos Respublikos valstybių sienos, taip pat kitų iki šiol SSRS valstybės saugumo komiteto pasienio kariuomenės saugotų sienų apsaugą, laikinai (kol Krašto apsaugos departamentas visiškai perims jų apsaugą bei užtikrins pasienio ruožo režimą) ją vykdydama kartu su SSRS valstybės saugumo komiteto pasienio kariuomene*“.

Tuo pačiu nutarimu buvo įsakyta nuo rugpjūčio 25 d. apginkluoti Pasienio apsaugos tarnybos pareigūnus šaunamaisiais ginklais, laikantis Lietuvos Respublikos įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės normatyviniais aktais nustatytos ginkluotės įsigijimo, apskaitos, laikymo ir naudojimo tvarkos¹⁴¹.

Nuo rugpjūčio 26 d. buvo sustabdyta SSRS Lietuvos respublikinės muitinės veikla. Jos funkcijas perėmė Lietuvos Respublikos muitinės departamentas¹⁴².

Lietuvos Vyriausybė taip pat buvo nutarusi, kad nuo rugpjūčio 26 d. ginkluoti KAD pasienio apsaugos tarnybos pareigūnai valstybės sieną laikinai saugos kartu su ją iki šiol kontroliavusia sovietine pasienio kariuomene. Tačiau tam reikėjo pasiruošti ir tai buvo padaryta truputį vėliau, nei buvo įpareigojusi Vyriausybė¹⁴³.

¹³⁹ Dėl kontrolės sustiprinimo apsaugant Lietuvos Respublikos turtą // Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus įsakymai. P. 187.

¹⁴⁰ Dėl Lietuvos Respublikos valstybės sienų. Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos nutarimas // Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos ir Vyriausybės žinios. 1991. Nr. 25. P. 1151.

¹⁴¹ Dėl Lietuvos Respublikos valstybinių sienų apsaugos ir Krašto apsaugos departamento Pasienio apsaugos tarnybos pareigūnų apginklavimo. 1991 m. rugpjūčio 25 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas // Ten pat. Nr. 28. P. 1352.

¹⁴² Dėl SSRS Lietuvos respublikinės muitinės veiklos nutraukimo. 1991-08-25 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas // Ten pat Nr. 26. P. 1238.

¹⁴³ Jarmalavičius R. Skyrybos // Respublika. 1991, rugpjūčio 27.

69

PAT pareigūnų išklausių instruktažą
dėl vizų išdavimo ir registravimo" sąrašas

Lordijė..... užkarda

Eil. Nr.	Pareigūno vardas pavardė	Data	Parašas	Pravedusio instruktažą, vardas, pavardė	Data	Parašas
1	2	3	4	5	6	7
1	Saulius Danielius	1991.08.31		U R M darbuotojai L. Kuciuskas T. Pajaujis	1991.08.31	
2	Juozas Kudera	1991.08.31			-	
3	Algis Harickis	1991.08.31			-	
1.	Antanas Brožinskas	1991.09.10			1991.09.10	
2.	Saulius Danielius	1991.09.10		Stanislovas D. Medekša	-	
3.	Linas Jarmala	1991.09.10			-	
4.	Jonas Petrauskas	1991.09.10		Stanislovas D. Medekša	-	
5.	Aras Kusevicius	1991.09.10			-	
6.	Aras Petruškevičius	1991.09.10		Stanislovas D. Medekša	-	
7.	Algis Hieliauskas	1991.09.10			-	
8.	Aras Koncėvicius	1991.09.10		Stanislovas D. Medekša	-	

PAT pareigūnų, išklausių instruktažą dėl vizų išdavimo ir registravimo, sąrašo fragmentas //VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 8. L. 69.

1991 m. rugsėjo 3 d. Vyriausybė pavėdė Krašto apsaugos departamentui Pasienio apsaugos tarnyboje įsteigti pasų kontrolės padalinį. Šio padalinio pareigūnams laikinai pavesta vykdyti konsulinės funkcijas.

Darbas buvo naujas ir greitai surinkti į jį ir parengti darbuotojus buvo gana sudėtinga. Tuo tarpu šiam skyriui įkurti Pasienio apsaugos tarnybos vadovai gavo savaitę laiko. Iki pradėdant veikti

šiam skyriui, darbas buvo pavestas specialiai parinktiems ir apmokytiems PAT darbuotojams. Šiuos darbuotojus instruktavo atsakingi Užsienio reikalų ministerijos pareigūnai.

Vizų išdavimas, registracija ir apskaita buvo vykdomi Lazdijų, Nidos, Pagėgių, Kybartų, Kalvarijos, Druskininkų, Šalčininkų, Saločių, Buknaičių, Medininkų, Būtingės pasienio apsaugos postuose, Vilniaus oro uoste bei Klaipėdos uoste. Atsakingu už vizų išdavimą ir kontrolę Pasienio apsaugos tarnyboje buvo paskirtas Pasienio apsaugos tarnybos skyriaus viršininko pavaduotojas E. Leščinskas¹⁴⁴.

Įvedant pasienio kontrolę geležinkelio stotyse, oro uostuose, neapsieita be tam tikrų incidentų. Vilniaus ir Palangos oro uostų, Vilniaus geležinkelio stoties ir Klaipėdos jūrų uosto vadovybė pasieniečius įsileisti atsisakė ir tik po tam tikrų pastangų pasieniečiai ėmė kontroliuoti šiuos svarbius objektus. Vilniaus oro uoste pirmiau buvo sutarta su sovietiniais pasieniečiais, kurie užleido Lietuvos Respublikos pasieniečiams vieną savo kabinetą, nei su oro uosto vadovybe.

Labai spartus Pasienio apsaugos tarnybos augimas, be to, susidariusios tam tikros specifinės sąlygos Lietuvoje 1991 m. antroje pusėje sukėlė tam tikrus neigiamus reiškinius šioje tarnyboje. Jie ypač sustiprėjo po 1991 m. rugpjūčio pučo Maskvoje pralaimėjimo. Tai yra tada, kai kurie Lietuvos piliečiai bet kokiomis priemonėmis pradėjo aktyviai imtis verslo, laisvai važinėti į užsienį, o į PAT buvo priimta trečdalis naujų pasieniečių, nes iki tol ne visi etatai buvo užimti. Reikia pažymėti, kad po pučo Maskvoje pralaimėjimo į PAT plūstelėjo minia žmonių, tarp jų nemažai tokių, kurie iki tol laikėsi atokiai nuo valstybingumo atkūrimo ir laukė, kuo čia viskas pasibaigs. Taip į tarnybą pateko ir savanauzių, nesąžiningų asmenų, nes žmonės priiminėjo užkardų viršininkai, tad reikalavimai dažnai buvo mažesni nei 1990 metais. Tokių asmenų atsiradimas tarnyboje turėjo įtakos neigiamų reiškinių sustiprėjimui pasienyje.

Ypač sunkus baras Lietuvos pasieniečiams buvo Lazdijų muitinė. Prie muitinės nusidriekusios kilometrines eilės iš pasienio apsaugos pareigūnų reikalavo daug ištvėmės, nervų, o ne vienas šiame poste ir susigundydavo siūlomais pinigais. Pirmieji signalai apie kyšius pasienyje PAT vadovybę, kaip prisimena pirmasis PAT viršininkas V. Česnulevičius, pasiekė jau 1990 m. gruodžio mėn. Gavus informacijos, kad Vilkaviškio užkardos Kybartų pasienio kontrolės poste pasieniečiai neva ima kyšius už automobilių praleidimą, V. Česnulevičius kartu su KAD Kadru apskaitos skyriaus viršininku V. J. Žuku nakties metu važiavo į Kybartų PKP ir, paėmę posto viršininką V. Plečkaitį, kontroliavo PKP darbą. Tuomet pažeidimų nepastebėta (plačiau apie neigiamus reiškinius Lietuvos pasienyje žr. skyriuje „*Nepageidautini reiškiniai Lietuvos pasienyje*“).

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. rugpjūčio 25 d. nutarimu dėl pasieniečių apginklavimo, Pasienio apsaugos tarnybai buvo perduoti ginklai ir rugsėjo 10 d. Pasienio apsaugos tarnybos viršininko V. Česnulevičiaus įsakymu pasienio apsaugos postai buvo apginkluoti. Tačiau prieš gaunant į rankas ginklus, pasieniečiai turėjo išlaikyti įskaitas. Laikant įskaitas ypatingas dėmesys buvo kreipiamas į pasieniečių žinias, susijusias su saugumo technika, sugebėjimą naudotis ginklais, žinias apie ginklo ir šaudmenų saugojimą¹⁴⁵.

1991 m. rugsėjo 17 d. pas Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko pavaduotoją Z. Vaišvilą įvyko pasitarimas, kuriame buvo numatytos konkrečios priemonės dėl laikinųjų muitinių ir pasienio postų įrengimo. Buvo pabrėžta, kad būtina sparčiai organizuoti pasienio apsaugos ir muitinių postų tinklą, suprojektuojant ir parinktose vietose pastatant laikinus statinius, tinkamus pasienio apsaugos ir muitinių postų darbui. Nustatyta, kad šie laikini statiniai turi būti statomi kaip valstybinio užsakymo objektai.

¹⁴⁴ KAD 1991-09-06 įsakymas Nr. 185 // Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus įsakymai. P. 196; Dėl telefonų įrengimo. 1991-09-09 KAD raštas Ryšių ministerijai // KAA. F. 1. Ap. 1. B. 25. L. 108.

¹⁴⁵ Pasienio apsaugos tarnybos 1991-09-10 įsakymas Nr. 20 „Dėl Pasienio apsaugos tarnybos pareigūnų apginklavimo“ // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 4. L. 21–22.

Medininkų pasienio užkardos pasienietis G. Pužas Medininkų senojo kelio poste. 1991 m. ruduo (*Pasieniečių muziejus*)

Statybos ir urbanistikos ministerija iki spalio 10 d. buvo įpareigota parinkti statybos organizacijas, kurios vykdytų generalinio rangovo funkcijas statant šiuos statinius.

Energetikos, Susisiekimo ir Ryšių ministerijos įpareigotos paremti organizacijas, kurios subranga atliktų specializuotus darbus statant ir įrengiant laikinus statinius pasienio apsaugos ir muitinių postuose pagal sutartis su generaliniais rangovais ir su jais suderintus atlikimo grafikus¹⁴⁶.

Tačiau Statybos ir urbanistikos bei Energetikos ministerijos ir toliau joms iškeltų užduočių vykdyti neskubėjo. Iki 1991 m. lapkričio pradžios dar nebuvo nei vieno visiškai įrengto bei įtvirtinto pasienio apsaugos posto. Statybinės organizacijos, atliekančios darbus, dirbo lėtai, tą motyvuodamos medžiagų, įvairių gaminių, įrangos, darbininkų stoka. Ypač prasta padėtis buvo Mažeikių, Šalčininkų, Joniškio, Zarasų užkardose, kur postų įtvirtinimo darbai buvo tik įpusėję.

Įmonė „Medis“ sutiko pagaminti tik 10 iš užsakytų 72 budėtojų namelių.

Taip pat lėtai buvo vykdomi ir postų elektrifikavimo darbai. Šalčininkų, Tabariškių, Klevyčios, Rimšės, Stelmužės, Medininkų, Kapčiamiesčio pasienio apsaugos postai buvo neelektrifikuoti. Priežastys – trūko elektros kabelių, laidų, šviestuvų, pastočių. Šiomis medžiagomis turėjo aprūpinti Prekybos ir materialinių išteklių ministerija, o to ji nepadarė.

Esant tokiai padėčiai, krašto apsaugos ministras A. Butkevičius 1991 m. lapkričio 6 d. kreipėsi į Lietuvos Respublikos Vyriausybę bei Statybos ir urbanistikos ministeriją, kad darbai būtų paspartinti ir iki žiemos užbaigti¹⁴⁷.

Tiems, kurie nematė 1990–1991 metų pasienio kontrolės postų, šiandien juos sunku įsivaizduoti, todėl, matyt, tikslinga pateikti trumpą jų aprašymą. Paprastai postą sudarė statybininkų vagonėlis, du užtvagai – įvažiuojant ir išvažiuojant iš PKP (muitinės zonos), sargybinio namelis, paprastai prieš pirmą užtvairą „kalniukas“, ženklas „Muitinė“ lietuvių ir anglų kalbomis, prieš PKP greitį ribojantys ženklai, ties 5-uoju km nuo sienos – ženklas „Pasienio zona“. Poste – matomoje vietoje jo pavadinimas, skelbimų lenta, tualetas.

Pirmaisiais sienos apsaugos mėnesiais jokių norminių dokumentu nebuvo reglamentuota, kaip turi atrodyti pasienio postas, kokiais dažais turi būti nudažyti posto įrenginiai. Nors buvo susitarta, kad vagonėliai bus dažomi ruda spalva, užtvagai – baltais ir raudonais dryžiais, tačiau, dažnai dėl lėšų stygiaus, postuose spalvos įvairavo. Postai buvo suvienodinti 1991 m. rugsėjo 12 d. Pasienio apsaugos tarnybos įsakymu, kuriuo buvo nustatyta, kad budėtojų namelio stogas, langų rėmai ir durys turi būti nudažyti rudos spalvos dažais, sienos – geltonos, blokų galai bei šonai prie posto įvažiavimo ir išvažiavimo – juodos ir baltos spalvų dryžiais, užtvagai – baltos ir raudonos spalvos dryžiais¹⁴⁸.

Visus 1991 metus aktuali problema – pasieniečių parinkimas bei jų mokymas. Nauji priimami pasieniečiai buvo tikrinami pagal gyvenamąją ir darbo vietą. Apie juos renkama informacija policijoje, kai kurių kategorijų būsimi pasieniečiai kviečiami pokalbio į Pasienio apsaugos tarnybą. Visiems taikomas 3–6 mėn. bandomasis laikotarpis, kurio metu jie buvo įvairiai tikrinami, ir kt.

¹⁴⁶ Pasitarimo pas Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko pavaduotoją Z. Vaišvilą 1991 m. rugsėjo 17 d. protokolas // KAM EA.

¹⁴⁷ 1991 m. lapkričio 6 d. A. Butkevičiaus raštas // KAA. F. 1. Ap. 1. B. 28. L. 28.

¹⁴⁸ Pasienio apsaugos tarnybos 1991-09-12 įsakymas Nr. 28 „Dėl postų įrangos ženklavimo“ // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 4. L. 23.

Pasienio apsauga Krašto apsaugos departamento darbuotojams buvo naujas darbo baras, todėl Lietuvos pasieniečiai labai domėjosi kaimynų patyrimu. V. Česnulevičius buvo išvykęs susipažinti su Hamburgo muitinės darbu. 1991 m. rugsėjo 22–28 d. Čekoslovakijos pasienio pajėgų vadovybės kvietimu šioje šalyje lankėsi PAT viršininkas V. Česnulevičius, Inžinerinio skyriaus viršininkas V. Gečiauskas. Jie susipažino su pasienio apsaugos struktūra, pasienio apsaugos tarnybų darbu, aplankė pasienio kontrolės postus, užkardas¹⁴⁹.

Viešėdami Čekoslovakijos Federacinėje Respublikoje, Lietuvos pasieniečiai turėjo galimybių susipažinti ir su Prancūzijos, Austrijos, Anglijos pasienio tarnybų struktūromis, jų veikla, darbo metodais

Kiekvieną mėnesį užkardų vadai buvo renkami į pasitarimus. Jiems buvo skaitomos įvairios paskaitos, rengiami užsiėmimai. SKAT³ui talkinant dalis šaulių buvo apmokyti naudotis ryšio priemonėmis, Medicinos valdyba parengė šaulius sanitarus, Mokomojo junginio bazėje buvo rengiami minuotojai, mokoma nusileisti parašiotu. PAT specialistai užkardose ir centre vedavo mokymus pagal savo sritis. PAT ir visos užkardos nuomojo sporto sales, kur pasieniečiai buvo rengiami fiziškai¹⁵⁰.

Kadangi pasieniečių rengimas buvo neatidėliotinas reikalas, besimokantys Lietuvos Respublikos karininkų kursuose pasieniečiai laisvomis nuo užsiėmimų dienomis gavo teisę išsivežti paskaitų užrašus į užkardas. Klausytojai buvo įpareigoti su įgytomis žiniomis supažindinti užkardų ir postų viršininkus, ypatingą dėmesį skiriant specialiosios taktikos žinioms¹⁵¹.

Tačiau pasieniečių mokymo ir rengimo problema ir toliau buvo aktuali. Siekiant ją išspręsti, krašto apsaugos ministro A. Butkevičiaus 1991 m. spalio 24 d. įsakymu Vilkaviškio mokomasis centras buvo perduotas Pasienio apsaugos tarnybai¹⁵², tačiau jis taip ir nepradėjo funkcionuoti.

PAT iniciatyva pasieniečiai pradėjo mokytis ir Kauno policijos mokykloje. Ten buvo organizuotas vienerių metų kursas (grupė pasieniečių išvyko mokytis į Rygą. Ten juos pagal PAT susitarimą mokė Rusijos Federacijai pavaldūs pasieniečiai – ats. red. pastaba).

Prie visų minėtų problemų prisidėjo ir besitęsiantis nepakankamas Pasienio apsaugos tarnybos aprūpinimas. Kad ši tarnyba galėtų normaliai vykdyti jai keliamus uždavinius saugant Lietuvos sienas, jai daug ko reikėjo. 1991 m. lapkričio 4 d. A. Butkevičius kreipėsi į ministrą pirmininką G. Vagnorių, prašydamas į tikrąją krašto apsaugos tarnybą Pasienio apsaugos daliniuose pašaukti 1450 jaunuolių, paskirti šiai tarnybai 121 įvairių markių automobilių, aprūpinti reikiamomis spec. priemonėmis, tarp jų 2000 antrankių, 5000 ašarinių dujų flakonėlių, 5000 dūminių granatų ir kt., taip pat reikiamu kiekiu amunicijos, ginkluotės bei ryšių priemonių¹⁵³. Juo labiau kad iš rytinio Lietuvos pasienio tebesklido grėsminga informacija. Antai 1991 m. spalio 15 d. Šalčininkų pasienio užkardos vado pavaduotojas G. Dapkus informavo Pasienio apsaugos tarnybos viršininką, kad Šalčininkų mieste pasirodė kariškai apsirengę žmonės, kurių apranga susideda iš dėmėto kombinezono ir keturkampės kepurės, kuri yra naudojama Lenkijos kariuomenėje. Gintaras Dapkus pranešė, kad taip pat yra žinių, kad savaitei iki lapkričio 1 d. Šalčininkų rajone yra ruošiamos diversijos¹⁵⁴.

¹⁴⁹ 1991-09-18 A. Butkevičiaus raštas Lietuvos Respublikos Vyriausybei // KAM EA.

¹⁵⁰ Pasienio apsaugos programa // KAA. F. 2. Ap. 1. B. 66. L. 61.

¹⁵¹ Dėl LR karininkų kursų pasieniečių būrio klausytojų užrašų. KAD 1991-09-13 įsakymas Nr. 194 // Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus įsakymai. P. 204.

¹⁵² Dėl mokymo centrų. Krašto apsaugos ministro 1991-10-24 įsakymas Nr. 237 // Krašto apsaugos ministro įsakymai. T. 1. P. 11–12.

¹⁵³ KAM 1991 m. lapkričio 4 d. raštas Lietuvos Respublikos Vyriausybės Ministrui Pirmininkui G. Vagnoriui // KAA. F. 1. Ap. 1. B. 27. L. 215–218.

¹⁵⁴ Ten pat. F. 2. Ap. 1. B. 4. L. 86.

Tarsi patvirtinant G. Dapkaus perspėjimus, 1991 m. lapkričio 6 d. Šumsko PKP įvyko labai pavojingas incidentas. Tą dieną Šumsko PKP budėjo pamainos viršininkas V. Šmitas, šauliai A. Slavinskas, A. Blistivas ir G. Sviderskis. Ginkluotas buvo tik pamainos viršininkas.

Apie 21 val. 30 min. iš Baltarusijos Respublikos pusės prie posto užtvaro privažiavo automobilis VAZ 21011. Jame buvo trys vyrai. Tikrindamas dokumentu, A. Blistivas pastebėjo, kad vairuotojas po civiline striuke vilki sovietinę karinę uniformą, o po kojomis, šalia vairuotojo sėdinčio asmens, guli kuprinė. Patikrinus kuprinę, joje buvo rasta radijo stotis RS-5. Betikrinant automobilio saloną, prie A. Blistivo priėjo kiti poste budėję pareigūnai. Tuo pat metu išlipęs iš automobilio vienas iš keleivių bandė ištraukti tarp sėdynių paslėptą automatą AKS-749, tačiau tai pamatęs A. Blistivas jėga atėmė jį ir perdavė A. Slavinskiui. Tada iš automobilio išsoko antrasis keleivis su granata rankoje. Tuo metu pareigūnai paguldė ant žemės du pažeidėjus, o A. Blistivas bandė atimti granatą. Trečiajam pažeidėjui visgi pavyko mesti granatą V. Šmito ir A. Slavinsko link. Šie sukrito ant žemės ir nebuvo sužeisti. Pažeidėjas bandė bėgti į mišką, bet jam sutrukdė A. Blistivas. Kilo grumtynės. Pažeidėjui pavyko ištrūkti ir mesti antrą granatą. A. Blistivas šoko į šalikelės griovį. Sprogimas apakino A. Blistivą, o skeveldros suplėšė striukę.

Prašvitus įvykio vietoje buvo rasta granata ir pistoletas. Pabėgęs pažeidėjas sulaikytas.

Už sąžiningą pareigų atlikimą, drąsą ir pasiryžimą saugant Valstybės sieną, krašto apsaugos ministras A. Butkevičius Valstybės sienos apsaugos tarnybos darbuotojus Virginijų Šmitą, Aleksiejų Blistivą, Algį Slavinską ir Gintarą Sviderskį apdovanojo atminimo dovanomis¹⁵⁵.

Įgyvendindama Lietuvos Respublikos laikinąjį krašto apsaugos prievolės įstatymą Lietuvos Respublikos Vyriausybė 1991 m. spalio 10 d. nutarė paskelbti naujokų, gimusių 1972 m., taip pat kitų vyresnio amžiaus Lietuvos Respublikos piliečių, kurie privalo atlikti tikrąją krašto apsaugos tarnybą, šaukimą į tikrąją krašto apsaugos tarnybą. Buvo nutarta pašaukti iki 7000 naujokų¹⁵⁶.

KAD Pasienio apsaugos tarnybos Pirmųjų metinių minėjimas. 1991 m. spalio. *Tado Dambrausko nuotr.*

Naujokai buvo pašaukti tarnauti ir į Pasienio apsaugos tarnybą, tačiau pašauktų karių iš karto siųsti į pasienio apsaugos postus nebuvo galima. Tam juos reikėjo apmokyti, todėl pašauktiems tarnauti pasienio apsaugoje jaunuoliams per trumpą laiką Sniečkuje (dabar Visaginas) buvo įrengtas per 500 naujokų galintis priimti Mokomasis centras. Centro viršininku buvo paskirtas Pranas Dragūnaitis¹⁵⁷.

¹⁵⁵ Dėl Valstybės sienos apsaugos tarnybos darbuotojų apdovanojimo atminimo dovanomis // Krašto apsaugos ministro įsakymų rinkinys 1992 m. P. 323.

¹⁵⁶ Dėl naujokų šaukimo tikrojo krašto apsaugos ir alternatyviojo (darbo) tarnybon. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. spalio 10 d. nutarimas Nr. 413 // Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos ir Vyriausybės žinios. 1991. Nr. 31. P. 1498–1499.

¹⁵⁷ Rudens šaukimo aidai // Karys. 1991. Nr. 1. P. 5.

1991 m. spalio 3 d. Aukščiausioji Taryba priėmė Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo pakeitimo įstatymą, kuriuo buvo įkurta Krašto apsaugos ministerija.

1991 m. spalio 10 d. Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba Audrių Butkevičių paskyrė krašto apsaugos ministru¹⁵⁸.

Paskyrus krašto apsaugos ministrą, 1991 m. spalio 16 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 435 Krašto apsaugos departamentas, kaip įvykdęs jam keltą užduotį, buvo likviduotas¹⁵⁹. Likvidavus departamentą buvo likviduota ir Pasienio apsaugos tarnyba, kaip departamento struktūrinis padalinys. Buvo iš naujo pradėta formuoti Krašto apsaugos ministerijos Pasienio apsaugos tarnyba. Dėl šių pertvarkymų iš pasienio apsaugos tarnybos buvo atleista 57 Pasienio apsaugos tarnybos darbuotojai. Daugiausia darbuotojų, net 16, buvo atleista Ignalinos pasienio užkardoje, Šalčininkų – 11. Kitose tik po keletą arba ir nė vieno¹⁶⁰.

1991 m. spalio 25 d. Lietuvos Respublikos ministras pirmininkas Gediminas Vagnorius Pasienio apsaugos tarnybos skyriaus viršininku paskyrė Stanislovą Stančiką¹⁶¹.

1991 m. spalio 26 d. vyko Pasieniečio dienos minėjimas, kuriame dalyvavo pasienio užkardų vadai, pasieniečiai, buvę tarpukario Lietuvos pasienio policininkai. Jo metu buvo sužinota apie S. Stančiko paskyrimą Pasienio apsaugos tarnybos skyriaus viršininku. Kilo didžiulis nepasitenkinimas. Buvo parengtas kreipimasis į Aukščiausiosios Tarybos pirmininką Vytautą Landsbergį, ministrą pirmininką G. Vagnorių ir krašto apsaugos ministrą A. Butkevičių, kuriame pasieniečiai išdėstė, jų nuomone, visas pagrindines susikaupusias problemas¹⁶². Vienu iš reikalavimų buvo PAT vadovu palikti V. Česnulevičių (žr. 5 priedą). Spalio 27 d. šis kreipimasis buvo įteiktas adresatams¹⁶³.

Susiklostė nenumatyta įtempta situacija, ir A. Butkevičiui, grįžusiam iš komandiruotės, teko ją spręsti. Nors yra duomenų, kad A. Butkevičius buvo sutikęs dėl S. Stančiko skyrimo, tačiau Pasienio apsaugos tarnybos viršininko pareigų realiai pradėti eiti jis negalėjo, nes oficialiu KAD vadovybės supratimu jis buvo paskirtas tik skyriaus viršininku, o tuo metu Pasienio apsaugos tarnybos skyrius jau buvo reorganizuotas į Pasienio apsaugos tarnybą, kurioje buvo net 6 skyriai. Krašto apsaugos ministerijos vadovybės pavedimu kurį laiką S. Stančikas rūpinosi Pasienio apsaugos tarnybos mokojo centro Sniečkujė kūriniu¹⁶⁴.

Tačiau egzistuoja 1991 m. gruodžio 16 d. vicepremjero Zigmo Vaišvilos raštas Nr. 26-18270, adresuotas Krašto apsaugos ministerijai, iš kurio matyti, kad situacija buvo truputį kitokia nei oficialiai teigiama. Ir ministro A. Butkevičiaus oficialūs pareiškimai dėl S. Stančiko skyrimo buvo daromi tik kilusiam pasieniečių nepasitenkinimui nuraminti. Z. Vaišvilos raštą pacituosime be jokių trumpinimų.

¹⁵⁸ Dėl Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro paskyrimo. Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. spalio 10 d. nutarimas // Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos ir Vyriausybės žinios. 1991. Nr. 30. P. 1429.

¹⁵⁹ Dėl kai kurių departamentų prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės likvidavimo. 1991 m. spalio 18 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 435 // *www.lrs.lt*

¹⁶⁰ Pasienio apsaugos tarnybos pareigūnų, atleistų vykdant reorganizaciją, sąrašas // KAA. F. 2. Ap. 1. B. 34. L. 40–42.

¹⁶¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991-10-25 potvarkis Nr. 768p // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 1. L. 34.

Stanislovas Stančikas gimė 1946 m. rugsėjo 27 d. Plungėje. Baigęs vidurinę mokyklą buvo pašauktas į tarnybą sovietinėje kariuomenėje. Baigė Ordžonikidzės karo mokyklą, mokėsi Saratovo aukštojoje karo mokykloje. Tarnavo Dušanbėje, Karabache. Tačiau beveik visa tarnyba praėjo Vilniuje. Tarnybą sovietinėje kariuomenėje baigė 1991 m. rudenį turėdamas pulkininko laipsnį ir būdamas Vilniuje dislokuoto SSRS vidaus tarnybos pulko vadu.

¹⁶² Kreipimasis // AA.

¹⁶³ Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro A. Paulausko 1992-07-20 teikimas Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui G. Vagnoriui ir krašto apsaugos ministrui A. Butkevičiui // KAA. F. 2. Ap. 1. B. 36. L. 114–115.

¹⁶⁴ Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro A. Paulausko 1992-07-20 teikimas Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui G. Vagnoriui ir krašto apsaugos ministrui A. Butkevičiui // Ten pat. L. 114.

„Krašto apsaugos ministerijai

Kodėl gerb. V. Česnulevičiui nepaaiškinami motyvai dėl jo pakeitimo? Vyriausybės vadovybei Jūs naują PAT vadovo kandidatūrą pristatėte dar prieš trejetą mėnesių, o vėliau buvo pateiktas ir pristatymas Vyriausybei raštu.

Tuo pačiu prašau atsakyti Vyriausybei, ar visi Jūsų sistemos darbuotojų kurstytojiški interviu laikraščiuose, kiršinantys KAM darbuotojus tarpusavyje, buvo suderinti su KAM vadovybe, kaip tai numatyta Jūsų veiklą reglamentuojančiuose dokumentuose? Prašau imtis priemonių, kad nebūtų pažeidinėjami įstatymai.

Z. Vaišvila¹⁶⁵

Šiuo atveju atsirado juridinis kasusas. Nors Laikinajame pasienio apsaugos tarnybos įstatyme tebebuvo įrašytas Pasienio apsaugos skyrius, tačiau A. Butkevičius 1991 m. birželio 6 d. įsakymu Pasienio apsaugos skyrius buvo panaikintas ir įkurta Pasienio apsaugos tarnyba, todėl ministras A. Butkevičius spalio 30 d. kreipėsi į Vyriausybę prašydamas atidėti premjero spalio 25 d. potvarkio dėl S. Stančiko skyrimo vykdymą. Tą pačią spalio 30 d. krašto apsaugos ministras A. Butkevičius pasirašo įsakymą „Dėl Pasienio tarnybos viršininko“, kuriame ryšium su Krašto apsaugos departamento panaikinimu ir krašto apsaugos sistemos reorganizavimu įsako Virginijui Česnulevičiui Pasienio apsaugos tarnybos viršininko pareigas perduoti Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus pavaduotojui – štabo viršininkui Norbertui Vidrinskui, o N. Vidrinskui – perimti iš V. Česnulevičius Pasienio apsaugos tarnybos viršininko pareigas ir laikinai jas eiti. Pareigas perimti įsakyta iki lapkričio 5 d.¹⁶⁶

Pasienio apsaugos tarnybai perduoti buvo sudaryta komisija. Komisijos pirmininku paskirtas N. Vidrinskas, nariais – S. Stančikas, G. Danielius, P. Maštavičius ir A. Žukauskas¹⁶⁷. Tačiau realaus perdavimo nebuvo, nes V. Česnulevičius oficialiai atleistas nebuvo, nors ir atlikti savo pareigų realiai negalėjo.

Oficialiai Virginijus Česnulevičius iš Pasienio apsaugos tarnybos viršininko pareigų buvo atleistas tik nuo 1992 m. sausio 2 d. skiriant jį Imuniteto tarnybos viršininku¹⁶⁸.

Tačiau situacija buvo gana sudėtinga ir šiandien absoliučiai tiksliai nustatyti, kas kokias pareigas tada turėjo, sunku. Atrodytų, vadovaujantis ministro įsakymais, S. Stančikas 1991 m. Pasienio apsaugos tarnybos viršininko pareigų nejo, tačiau Valstybės sienos apsaugos tarnybos archyve pavyko surasti dokumentą, datuotą 1991 m. gruodžio 18 d., kur S. Stančikas rašte Pabaltijo pasienio apygardos vadui gen. ltn. V. Gaponenkai save nurodo kaip Lietuvos Respublikos pasienio apsaugos tarnybos viršininką. Šis raštas yra gana įdomus. Jame remiamasi esamu susitarimu tarp Krašto apsaugos ministerijos ir SSRS valstybės sienos apsaugos komiteto pirmininko gen. plk. I. Kaliničenkos ir prašoma gen. ltn. V. Gaponenkos nurodymo pasienio apsaugos dalinių, esančių Lietuvos teritorijoje, vadams leisti Lietuvos pasieniečiams mokymosi tikslais naudotis pasienio apsaugos statutu, mokomąją metodine literatūra, schemomis, mokomosiomis klasmėmis, daryti reikiamus išrašus vertimams į lietuvių kalbą, skirti Lietuvos pasieniečiams žemėlapių, leisti Lietuvos kariams stažuotis SSRS pasienio užkardose, leisti mokytis šaudyti SSRS turimose šaudyklose vadovaujant SSRS karininkams¹⁶⁹ (žr. dokumento faksimilę). Tai įdomus faktas, nes rašte minimo susitarimo tarp Krašto apsaugos ministerijos ir gen. plk. I. Kaliničenkos archyvuose surasti nepavyko.

¹⁶⁵ KAM EA.

¹⁶⁶ Krašto apsaugos ministro įsakymai. T. 1. P. 31.

¹⁶⁷ Dėl komisijos sudarymo. KAM 1991-11-08 įsakymas Nr. 266 // Ten pat. P. 41.

¹⁶⁸ Krašto apsaugos ministro 1992-01-06 įsakymas Nr. 3-K // KAA. F. 2. Ap. 2. B. 2. L. 3.

¹⁶⁹ S. Stančiko 1991-12-18 raštas V. Gaponenkai // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 8. L. 73.

СЛУЖБА ПОГРАНИЧНОЙ ОХРАНЫ

Начальнику Прибалтийского
пограничного округа
генерал-лейтенанту Гапоненко В.К.
г.Рига

1991 12 18 v/235

Согласно имеющейся договоренности между Министром охраны
Края Литовской Республики и председателем Комитета по охране
государственной границы СССР генерал-полковником Калиниченко И.Я.
об оказании помощи в становлении пограничных войск Литовской
Республики, необходимо Ваше разрешение и указания командирам по-
граничных частей, подразделения которых расположены на террито-
рии Литовской Республики, в положительном решении следующих воп-
росов:

разрешить пользоваться с учебной целью представителям по-
граничной охраны Литовской Республики, имеющимся в пограничных
частях Уставом пограничной службы, учебно-методической литера-
турой, схемами, учебными клссами, фильмами делать необходимые
выписки для перевода на литовский язык;

выделить необходимые для служебного использования топогра-
фические карты территории Литовской Республики и приграничных
районов сопредельных с ней государств (оплату гарантируем);

разрешить стажировку личного состава пограничных войск Ли-
товской Республики в пограничных подразделениях, обеспечения их
служебным помещением, питанием, пользованием телефонной связью,
по служебной необходимости (взаиморасчеты по существующим рас-
ценкам);

проводить учебные стрельбы на существующих учебных центрах
под руководством Ваших офицеров с целью обеспечения мер безопас-
ности.

Начальник службы пограничной охраны
Литовской Республики

С.Станчикас

1991 m. gruodžio 24 d. S. Stančikas, kaip Pasienio apsaugos tarnybos viršininkas, išleidžia įsakymą, kuriuo nuo 1991 m. gruodžio 24 d. iki atskiro nurodymo įsako sustiprinti valstybės sienos apsaugą¹⁷⁰.

Taigi susidaro situacija, kuri galėjo būti tik tuo reorganizacijos metu, kada Krašto apsaugos departamentas panaikintas, kuriama Krašto apsaugos ministerija. Yra krašto apsaugos ministras, bet dar tebevadovauja Krašto apsaugos departamento vadovai. V. Česnulevičius oficialiai iš Pasienio apsaugos tarnybos viršininko pareigų neatleistas, Pasienio tarnybos viršininko pareigas, remiantis ministro A. Butkevičiaus įsakymu, turėtų eiti Norbertas Vidrinskas, ir įsakymus Pasienio apsaugos tarnybos viršininko vardu leidžia Vyriausybės paskirtas Pasienio apsaugos tarnybos skyriaus viršininkas S. Stančikas.

Tuo laiku laikinai einantis PAT viršininkas N. Vidrinskas, susipažinęs su buvusiu padėtimi pasienyje, padarė išvadą, kad pasienio apsaugos tarnyba iš esmės dirbo neblogai, bet yra problemų, kurias gali išspręsti tik ministerija, todėl 1991 m. gruodžio 2 d. jis kreipėsi į ministrą įvardydamas ir prašydamas išspręsti jas:

- nuo 1991 metų gruodžio 1 dienos nustatyti minimalų pasieniečio (šaulio) atlyginimą 1600 rb;
- sudaryti PAT materialinio skatinimo fondą – 25% nuo darbo užmokesčio fondo arba atitinkamai papildyti darbo užmokesčio fondą;
- suteikti teisę PAT viršininkui premijuoti PAT darbuotojus premijomis iki vieno pareiginio atlyginimo dydžio per mėnesį;
- skirti papildomą kiekį degalų PAT ir išspręsti klausimą, kad tarnybiniai PAT automobiliai degalinėse būtų pripildomi degalų be eilės;
- skirti perimtuose kariniuose komisariatuose pakankamai patalpų pasienio užkardoms ;
- skirti PAT tinkamas patalpas su garažais, dirbtuvėmis, sporto sale Vilniuje;
- pateikti PAT trūkstamą ginkluotę, autotransportą, radijo ryšio priemones¹⁷¹.

Šiandien šiuos reikalavimus vertinant iš laiko perspektyvos galima padaryti išvadą, kad ne visi jie buvo realiai įgyvendinami. Atlyginimus tada Lietuvoje visi gaudavo mažus ir vargu ar vienai grupei pareigūnų jie galėjo būti padidinti. Nerealus buvo ir reikalavimas padidinti degalų kiekį pasieniečiams, nes jų Lietuvoje labai trūko. Be to, pasieniečiams krašto apsaugos sistemoje ir taip buvo skiriama daugiausia degalų.

Be abejo, tai buvo teisingi reikalavimai, tačiau tomis sąlygomis besikurianti Krašto apsaugos ministerija jų įgyvendinti negalėjo.

1991 m. gruodžio 9 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, atsižvelgdama į tai, jog Lietuvos ir Lenkijos pasienyje dėl didelio keleivių bei transporto srauto susidarė nepatenkinama sanitarinė higieninė būklė, nuo 1991 m. gruodžio 10 d. 14 val. laikinai, kol Lenkijos Respublika neįrengs naujų muitinės postų ar kitokiu būdu nepadidins transporto pralaidumo, iki atskiro Vyriausybės sprendimo apribojo piliečių vykimą per Lietuvos ir Lenkijos sieną. Buvusių SSRS respublikų piliečiams buvo leista vykti tik turint diplomatinis pasus, oficialius pranešimus apie artimųjų mirtį, vykstantiems su Raudonojo Kryžiaus transportu.

Šis potvarkis nebuvo taikomas Lietuvos, Latvijos ir Estijos piliečiams, nes jie neturėjo kitų galimybių išvykti į Europos valstybes. Be to, potvarkyje buvo ir kitokių išlygų¹⁷².

Pasienio apsaugos klausimai vėl buvo svarstyti Vyriausybės posėdyje gruodžio 24 d, po to gruodžio 31 d. Jo metu Krašto apsaugos ministerija kartu su Muitinės departamentu buvo įparei-

¹⁷⁰ PAT 1991-12-24 įsakymas Nr. 53 „Dėl sienos apsaugos sustiprinimo“ // Ten pat. B. 4. L. 28.

¹⁷¹ Dėl pasienio apsaugos tarnybos problemų // KAA. F. 2. Ap. 1. B. 5. L. 8.

¹⁷² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991-12-24 posėdžio protokolas Nr. 96 // Ten pat. B. 60. L. 65.

S. Stančikas – PAT viršininkas (KAA)

goti iki 1992 m. sausio 15 d. pateikti siūlymus dėl Lietuvos Respublikos pasienio punktų, per kuriuos gali būti gabenamos prekės ir kita produkcija, bei nuspręsta, kad 1992 m. sausio 15 d. Vyriausybės posėdyje būtų išklaudyta Krašto apsaugos ministerijos informacija, kaip įvykdyti Vyriausybės pavedimai, susiję su sienos režimo užtikrinimu¹⁷³.

1991 m. gruodžio 30 d. didelis būrys pasieniečių kartu su kitais krašto apsaugos sistemos darbuotojais gavo pirmuosius Lietuvos Respublikos karininkų laipsnius.

1992 m. vasario 3 d. krašto apsaugos ministras A. Butkevičius nuo 1992 m. sausio 2 d. patvirtino naujus Pasienio apsaugos tarnybos struktūrą ir etatus¹⁷⁴.

Nuo 1992 m. sausio 2 d. S. Stančikas oficialiai ministro A. Butkevičiaus įsakymu buvo paskirtas Pasienio apsaugos tarnybos viršininku. Nors krašto apsaugos ministras įsakymą dėl jo skyrimo Pasienio apsaugos tarnybos viršininku nuo sausio 2 d. pasirašė tik vasario 3 d.¹⁷⁵ Tos pačios dienos įsakymu, kaip jau buvo minėta, oficialiai iš Pasienio apsaugos tarnybos viršininko pareigų nuo 1992 m. sausio 2 d. atleistas plk. lt. V. Česnulevičius, skiriant jį Imuniteto tarnybos viršininku¹⁷⁶.

Krašto apsaugos ministerijos Pasienio apsaugos tarnybos štabas buvo laikinai įsikūręs buvusiam Lietuvos profsąjungų tarybos pastate, Gynėjų g. 3. Lietuvos Respublikos Vyriausybė 1992 m. sausio 15 d. potvarkiu Nr. 43p šias patalpas perdavė Lietuvos Respublikos Aukščiausios Tarybos reikalų valdybai. Pasienio apsaugos tarnyba liko be patalpų. Taip pat Pasienio apsaugos tarnyba neturėjo patalpų ūkiniams poreikiams, t. y. sandėlių amunicijai, maistui, ginkluotei, garažų, mechaninių dirbtuvių. Tuo tarpu KAM Pasienio apsaugos tarnybos štabe buvo numatyta 170 pareigūnų etatų, iš jų 80 tikrosios krašto apsaugos tarnybos karių.

Siekdamas sudaryti tinkamas tarnybos darbo sąlygas, l. e. krašto apsaugos ministro pareigas N. Vidrinskas kreipėsi į Lietuvos Respublikos Vyriausybę prašydamas perduoti Pasienio apsaugos tarnybai pastatus ir kitas materialines vertybes, priklausančias sovietinei geležinkelio kariuomenei, dislokuotai Vilniaus m. Savanorių pr. 2, ir Aukštuosiuose Paneriuose, Kibirkšties g.¹⁷⁷

Prašymas buvo patenkintas. Tačiau iš jų dar reikėjo iškraustyti sovietinius geležinkelininkus. Jiems išvykus, 1992 m. gegužę pasieniečiai įsikūrė naujose patalpose.

Stanislovas Stančikas, pradėjęs eiti PAT viršininko pareigas, ėmėsi kai kurių pertvarkymų. Kaip jis pats teigė, pirmiausia jam krito į akis pasieniečių profesionalumo stoka, nes per vienerius metus to pasiekti buvo neįmanoma. Todėl A. Stančikas subūrė buvusių sovietinių profesionalų konsultacinę grupę. Vadovu paskirtas Viktoras Petkevičius. Grupė turėjo teikti siūlymus, kaip gerinti tarnybą Lietuvos pasienyje¹⁷⁸. Deja, jos veiklos įvertinti negalime, nes nepavyko surasti jokių grupės veiklą atspindinčių dokumentų.

¹⁷³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991-12-31 posėdžio protokolas Nr. 98 // Ten pat. L. 64.

¹⁷⁴ Dėl KAM struktūros ir etatų patvirtinimo // Krašto apsaugos ministro įsakymai. T. 1. P. 131.

¹⁷⁵ KAM 1992 02 03 įsakymas Nr. 51 „Dėl Lietuvos Respublikos Krašto apsaugos ministerijos struktūrinių padalinių vadovų patvirtinimo // Krašto apsaugos ministro įsakymai. T. 1. P. 133; Jarmalavičius R. Kadrai lemia viską! // Respublika. 1992, birželio 9.

¹⁷⁶ Dėl Lietuvos Respublikos Krašto apsaugos ministerijos struktūrinių padalinių vadovų patvirtinimo // Krašto apsaugos ministro įsakymai. T. 1. P. 133.

¹⁷⁷ KAA. F. 2. Ap. 1. B. 29. L. 160.

¹⁷⁸ Žvirblis K. Per Lazdijus į Lenkiją – be eilės // Karys. 1992. Nr. 2. P. 11.

PAT mokomojo centro kariai. 1992 m., Visaginas
Viktoro Kapočiaus nuotr. (KAA)

P. Dragūnaičio raportas krašto apsaugos ministrui A. Butkevičiui
Visaginas, 1992 (Pasieniečių muziejus)

¹⁷⁹ Dėl komisijos sudarymo // Krašto apsaugos ministro įsakymai. T. 1. P. 120.

Nors padėtis pasienyje pasikeitė, nebebuvo pasienio postų užpuolimo grėsmės, pasieniečiai buvo apginkluoti, bet padėtis pasienyje blogėjo. Tai rodė pažeidimų suvestinės, pasieniečių reiškiamos nuomonės, todėl 1992 m. sausio 29 d. krašto apsaugos ministras A. Butkevičius realiai padėčiai Pasienio apsaugos tarnyboje įvertinti sudarė komisiją. Komisijos pirmininku buvo paskirtas Eugenijus Šepetys, Imuniteto tarnybos skyriaus viršininkas, buvęs Rokiškio užkardos vadas, nariais – Arnoldas Taujanskas, Personalo skyriaus Personalo inspekcijos poskyrio vyr. specialistas, Jonas Uogintas, Imuniteto tarnybos skyriaus viršininkas, buvęs Kalvarijos užkardos vadas, Pranas Baublys, Imuniteto tarnybos skyriaus viršininkas, buvęs Druskininkų užkardos vadas ir Romualdas Vaitulevičius, Imuniteto tarnybos poskyrio viršininkas, buvęs PAT štabo pareigūnas.

Komisija tikrinimą turėjo atlikti 1992 m. sausio 30 – vasario 4 d¹⁷⁹. Komisija patikrino padėtį Vilniaus r. užkardeje. Ji konstatavo, kad Vilniaus r. užkardeje netvarkingai vedama tarnybinė dokumentacija, įsakymai leidžiami atgaline data, kai kurie įsakymai viršija jų leidėjų tarnybinius įgaliojimus, nauji priimti pasieniečiai pradeda darbą neišlaikę privalomosios įskaitos, nesusipažinę su tarnybine dokumentacija, nevysiškai sukomplektuotos postų pamainos. Tikrintojai nustatė, kad ne visur rūpestingai saugomi ginklai ir su jais elgiamasi bei jie laikomi pažeidžiant instrukcijas, nepasirūpinta

pasieniečių maitinimu, nustatyta, kad kai kurie pasieniečiai iš tarnybos atleisti neteisėtai ir kt. Pasiūlyta Vilniaus r. laikinąjį užkardos vadą atleisti iš pareigų¹⁸⁰.

Nors, atrodytų, buvo užfiksuota rimtų pažeidimų, tačiau rimtesnių nuobaudų nebuvo paskirta, tik atkreiptas dėmesys į darbo trūkumus. Nebuvo atleistas iš pareigų ir užkardos vado pavaduotojas, laikinai ejęs vado pareigas A. Aukštinaitis, nors išvadas patvirtino pats A. Butkevičius. Labai keistomis aplinkybėmis A. Aukštinaitis po keleto dienų iš tarnybos išėjo savo noru¹⁸¹.

1991 m. rudenį paskelbus pirmąjį būtiniosios tarnybos karių šaukimą, Pabradėje buvo pradėtas formuoti Pasienio apsaugos tarnybos Greitojo reagavimo batalionas. 1992 m. batalione tarnavo 332 pareigūnai, iš jų – 25 karininkai, 12 civilių tarnautojų, 43 liktiniai ir 320 privalomosios pradinės karo tarnybos karių¹⁸².

Visagine pradėjo veikti dar 1991 m. spalio mėn. pradėtas organizuoti specializuotas mokymo centras, kuris ne tik rengė privalomosios pradinės karo tarnybos karius sienos apsaugos tarnybai, bet ir jo bazės pagrindu buvo mokomi liktiniai sienos apsaugos pareigūnai. Šiame centre 1992 m. jau dirbo 51 karininkas, 85 tarnautojai. Buvo mokoma 78 liktiniai ir 601 privalomosios pradinės karo tarnybos karys¹⁸³.

Siekiant iširti mokymo proceso organizavimą, karininkų, puskarininkų ir kareivių santykius, kareivių aprūpinimą Sniečkaus pasieniečių mokymo centre, 1992 m. sausio 23 d. krašto apsaugos ministras sudarė komisiją. Komisijos pirmininku paskyrė Mokymo valdybos skyriaus viršininką Z. Kulį, nariais – Karinės administracijos departamento vyresn. specialistą P. Jurevičių, Ignalinos rajono komendantą A. Grabažį ir Utenos apskrities komendanto pavaduotoją S. Jurkų.

Komisijai tikrinimą buvo pavesta atlikti 1992 m. sausio mėn. 27–29 dienomis¹⁸⁴.

Komisija konstatavo, kad tarnybos, gyvenimo ir buities sąlygos PAT Sniečkaus mokomajame centre visiškai patenkinamos. Mokymo procesas organizuotas, įvykdyta jauno kareivio parengimo programa. Mokymo procesas vyksta pagal Mokomojo centro vadovybės sudarytus planus.

Tačiau buvo konstatuota, kad PAT nepakankamai vadovauja Mokomojo centro veiklai. Centras negauna reikiamų dokumentų, nevisiškai sukomplektuoti kadrai. Trūko 29 etatinių darbuotojų. Mokomasis centras neturi nei vieno kvalifikuoto pasienio apsaugos specialisto ir net motošaulio. PAT MC nei vienam karininkui ir puskarininkiui nesuteiktas karinis laipsnis. Liktiniai, skyrininkai ir būrininkai neturi praktinės patirties, nes tarnavę nuo 2-ųjų iki 4-ųjų mėnesių. Iš pašauktų į tikrąją krašto apsaugos tarnybą jaunuolių yra tokių, kurie dėl sveikatos būklės negali tarnauti.

Dėl specialistų ir mokomosios materialinės bazės stokos mokymo lygis nepakankamas, ypač specialiųjų dalykų.

Komisija konstatavo, kad nepaisant atlikto didelio PAT MC vadovybės ir specialistų darbo kuriant šį centrą trūksta: mokomųjų patalpų, techninių ir vaizdinių mokymo priemonių, specialiosios literatūros, mokymo proceso apskaitos žurnalų, blankų ir kitos dokumentacijos, kuri ruošama Centre savarankiškai; organizacinės technikos (iš viso turima tik viena spausdinimo mašinėlė), ginkluotės, neišspręstas periodinės spaudos pristatymo klausimas (užsakyta nuo kovo 1 d.); retai ruošiami masiniai kultūros, sporto renginiai, nėra tarpmiestinio telefono automato, fotolaboratorijos, radijo retransliacinių taškų; nenustatyta visuomeninio transporto ir laiškų persiuntimo apmokėjimo tvarka; trūksta sporto inventoriaus (kilimų, bokso kriaušių, maišų ir kt.).

¹⁸⁰ Komisijos, tyrusios padėtį Vilniaus raj. pasienio užkardoje, tarnybinio patikrinimo išvados // V. Česnulevičiaus asmeninis archyvas.

¹⁸¹ Audrius Lingys. Skubi pagalba pareigūnų zonai // Respublika, 1997, gruodžio 27.

¹⁸² Balaišis A., Mančinskas Č., Reikaitė I. Lietuvos valstybės sienos apsaugos tarnybos istorija (1918–2000). P. 111.

¹⁸³ Ten pat.

¹⁸⁴ Dėl komisijos sudarymo // Krašto apsaugos ministro įsakymai. T. 1. P. 115.

Komisijos nuomone, buitiniems sąlygoms pagerinti buvo reikalinga: sudaryti sąlygas karių aprūpinimui tualetiniais reikmenimis, skalbimo priemonėmis; užbaigti tualetų ir prausyklų remontą; aprūpinti paradine arba darbine bei sportine uniforma, lygintuvais, šepėčiais batams ir drabužiams valyti.

Komisija nustatė, kad 1992 m. sausio mėn. buvo pasišalinę ar bandė pasišalinti 70 kareivių. Patikrinimo metu į PAT MC buvo negrįžę 13 kareivių. Dar ketino bėgti per 25 kareivius. Pagrindinės savavališko MC palikimo priežastys, anot bėgusiųjų pasiaiškinimų, susidariusios šeimyninės aplinkybės ir noras spręsti asmeniškai apskričių komendantūrose savo tolesnės tarnybos pasienyje klausimus.

Tarnybai, mokymo procesui ir karių tarpusavio santykiams gerinti komisija siūlė:

1. Krašto apsaugos ministerijos tarnyboms – daugiau dėmesio skirti PAT MC, o Pasienio apsaugos tarnybai – konkrečiai vadovauti jo veiklai.

2. Kuo skubiau sukomplektuoti PAT MC kvalifikuotais kadrais. Karininkams ir puskarininkams, kurie to verti, suteikti karinius laipsnius. Pasienio apsaugos tarnybai surengti būtinas metodines specialybės pratybas PAT MC darbuotojams.

3. Nuspręsti, kokia tolesnė PAT MC veiklos kryptis. Kuo greičiau perkelti PAT MC kareivius tolesnei tarnybai į užkardas.

4. Apskričių komendantūroms pagerinti šaukiamųjų jaunuolių atranką.

5. Įpareigoti Jungtinio štabo kovinio parengimo skyrių organizuoti metodinės-mokomosios literatūros, vaizdinių priemonių bei mokomosios materialinės bazės ruošimą ir iki 1992 m. gegužės mėn. aprūpinti visu tuo Mokomąjį centrą bei kitas formuotes.

6. Medžiaginių resursų aprūpinimo tarnybai iki vasario 5 d. sudaryti ir pateikti tvirtinti Mokomojo centro aprūpinimo organizacine technika, ginkluote, karine ir sportine uniforma, lygintuvais, skalbimo priemonėmis ir kitais būtinais resursais, planą.

7. Krašto apsaugos ministro pavaduotojui J. Gečui iki vasario 5 d. pateikti tvirtinti pasiūlymus dėl kultūrinio masinio darbo tobulinimo¹⁸⁵.

Susidariusi netinkama padėtis Mokomajame centre buvo aprašyta net Rusijos kariuomenės laikraštyje „*Krasnaja zvezda*“. 1992 m. vasario 11 d. laikraščio numeryje antrojo rango kapitonas V. Ivanovas rašė, kad neseniai čia surinkti kareiviai vos neišsilakstė į namus. Priežastis, kaip paaiškėjo, banaliausia: šaukiamiesiems buvo pažadėta mokėti po 160 rb ir leisti dažnai aplankyti šeimas. Bet atlyginimą išmokėjo tikrai po dviejų mėnesių ir tik po 80 rb – po to, kai Mokomojo centro viršininkas Alfonsas Baravykas paėmė pinigus iš bufeto kasos, mat Vyriausybė kol kas neišskyrė lėšų. Tiesa, tarnyba pasieniečių ypač nevalgina, – rašoma straipsnyje. Dienos praleidžiamos besėdint ant taburečių. Programa, numatyta mėnesiui, jau įsisavinta, o į užkardas kol kas nesiunčia. Štai ir nusprendė kariai paprasčiausiu būdu grįžti namo. Pastojus jiems kelią karininką jie išnešė iš kareivinių ant rankų, ir tik Centro viršininko įkalbėti kariai nusprendė palaukti komisijos iš Vilniaus. Tačiau ir dabar praktiškai niekas nesikeičia...¹⁸⁶ Nors šiame straipsnyje ganau daug nedraugiškos ironijos Lietuvos pasieniečiams, tačiau iš esmės padėtis aprašyta teisingai.

Be abejo, komisijos apsilankymas ir gana principingos išvados šiek tiek pagerino padėtį Mokomajame centre, tačiau visos rekomendacijos ir siūlymai dar ilgai nebuvo įgyvendinti: trūko lėšų, specialistų, galbūt Mokomojo centro bei PAT vadovybės iniciatyvos ir t. t.

Problemų su šaukstiniais kareiviais turėjo ne tik Visagino mokomasis centras, bet ir pasienio

¹⁸⁵ Dėl komisijos darbo Sniečkaus Pasienio apsaugos tarnybos Mokomajame centre. 1992-01-29 aktas // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 23. L. 11–14.

¹⁸⁶ Красная звезда. 11 февраля 1992 г.

užkardos. Kaip prisimena buvęs Mickūnų PKP Greitojo reagavimo būrio vadas V. Voveris, iš VSAT štabo atsiųsti karinio rengimo planai visiškai neatitiko tikrovės. Juose buvo konkrečiai numatyta, kiek valandų skirti kareivių taktikai, ginkluotei, inžineriniam rengimui ir kitiems dalykams. Tuo tarpu kareiviai į budėjimus pasienyje buvo skiriami kas antrą parą ir sutilpti į nurodytas valandas mokymui nebuvo jokių galimybių. Be to, pasienyje labai trūko kvalifikuotų puskarininkių, todėl kareivius mokyti tekdavo patiems karininkams. Tačiau atvažiaavę iš centro tikrintojai rašydavo aktus apie pažeidimus visai neatsižvelgdami į realią situaciją pasienyje¹⁸⁷.

Pasienio apsaugos tarnybai labai aktuali buvo transporto problema. Nupirkti reikiamą kiekį automobilių Krašto apsaugos ministerija buvo nepajėgi, todėl Lietuvos Respublikos Vyriausybė, atsižvelgdama į krašto apsaugos ministro prašymą, 1992 m. sausio 22 d. įpareigojo Krašto apsaugos ministerijos Pasienio apsaugos tarnybai išnuomoti (o esant galimybėms – ir parduoti) lengvuosius automobilius:

Akmenės, Biržų, Ignalinos, Joniškio, Jurbarko, Klaipėdos, Kretingos, Lazdijų, Marijampolės, Mažeikių, Pakruojo, Pasvalio, Rokiškio, Skuodo, Šakių, Šalčininkų, Šilutės, Švenčionių, Varėnos, Vilniaus, Vilkaviškio, Zarasų rajonų valdybas –po 2-3;

Sveikatos apsaugos ministeriją, Žemės ūkio ministeriją kartu su atitinkamų rajonų valdybomis – papildomai po 2 lengvuosius automobilius iš kiekvieno nurodyto rajono;

Susisiekimo ministeriją – 20 autobusų.

Atsakingais už šio nutarimo vykdymą Vyriausybė paskyrė sveikatos apsaugos, žemės ūkio, susisiekimo ministrus ir nurodytųjų rajonų valdytojus¹⁸⁸.

Tačiau ne visos rajonų valdybos rimtai vykdė šį Vyriausybės nutarimą. Antai Mažeikių rajono valdyba pasieniečiams skyrė netinkamą ERAZ markės sunkvežimį, nurašytą UAZ-469 ir po avarijos iškomplektuotą „Moskvič-412“¹⁸⁹. Ne ką geresnė padėtis buvo ir kituose rajonuose. Rajonų valdybos arba sveikatos apsaugos įstaigos, motyvuodamos tuo, kad atliekamų automobilių neturi, pakankamo kiekio neskyrė, arba skiriamus atsisakė priimti patys pasieniečiai, nes automobiliai buvo prastos kokybės ir į jų remontą būtų tekę investuoti dideles pinigų sumas¹⁹⁰. Todėl automobilių parkas Pasienio apsaugos tarnyboje smarkiai nepasipildė.

1992 m. sausio 31 d. krašto apsaugos ministras A. Butkevičius išleido įsakymą „Dėl Lietuvos Respublikos sienų apsaugos papildomų priemonių“. Įsakyme ministras nurodė, kad būtina sustiprinti Lietuvos Respublikos sienų apsaugą, neleisti kontrabandinio materialinių ir kitų išteklių išvežimo iš Lietuvos Respublikos. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, ministras įsakė KAM Pasienio apsaugos tarnybai sustiprinti visose nustatytose pravažiavimo (perėjimo) per Lietuvos Respublikos sieną vietose asmenų, transporto priemonių, krovinių ir kito turto išvežimo kontrolę.

Visus pasienio apsaugos punktus įsakė papildyti kareiviais, apmokytais pasienio apsaugos specialiaame mokymo centre, ir įvesti sustiprintą budėjimą ir patruliavimą.

Be to, ministras įsakė sustiprinti operatyvinį darbą pasienio rajonuose, efektyviai panaudoti derinant su suinteresuotomis žinybomis operatyvinę informaciją ir kita¹⁹¹.

Vykdant šį įsakymą, PAT Sniečkaus mokomojo centro jėgomis pradėta tikrinti geležinkelio linija Vilnius–Daugpilis ir išskirti papildomi postai Ignalinos, Dūkšto, Turmanto geležinkelio stotyse.

¹⁸⁷ Vytauto Voverio duomenys // AA.

¹⁸⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-01-23 nutarimas Nr. 37 „Dėl automobilių skyrimo Krašto apsaugos ministerijos Pasienio apsaugos tarnybai // www.lrs.lt

¹⁸⁹ Žičkus E. O ten už sienos Latvija // Karys. 1992. Nr. 4. P. 3.

¹⁹⁰ Pažyma apie Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-01-23 nutarimo Nr. 37 įvykdymą // VSATA. F. 1. Ap. 1. B.23a. L. 224–225.

¹⁹¹ Dėl Lietuvos Respublikos sienų apsaugos papildomų priemonių // Krašto apsaugos ministro įsakymai. T. 1. P. 125–126.

Pradėtas tikrinti traukinių judėjimas Daugpilio, Rokiškio kryptimi. Traukinius imta stabdyti Baraukos stotelėje, kur vyko patikrinimas. Tam papildomai vienai pamainai teko skirti 50 žmonių.

Taip pat po 100 žmonių papildomai buvo paskirta Zarasų ir Ignalinos užkardoms, kurie vykdė tarnybą kontroliuodami kelius ir kitus pravažiavimus, esančius tarp stacionarių pasienio postų.

Iš Lauko kariuomenės brigados karių buvo sudaryti papildomi pasienio apsaugos postai:

Vilniaus užkarde – 4 postai;

Šalčininkų užkarde – 3 postai;

Šakių užkarde – 3 postai;

Šilutės užkarde – 1 postas;

mobilūs postai – 3 (Vilniaus, Šalčininkų ir Šilutės užkardose).

Vienai budėjimo pamainai pasienyje iš Lauko kariuomenės brigados buvo paimami 84 kariai. Be to, buvo pradėta tikrinti traukinius, vykstančius maršrutu Druskininkai–Pariėčė–Varėna–Pariėčė–Vilnius, ypač sustiprinta 16 km sienos ruožo, kuris ribojosi su Pariėčės kariniu poligonu kontrolė, nes buvo turima informacijos, kad per šį ruožą vyksta intensyvus prekių išvežimas iš Lietuvos¹⁹².

1992 m. vasario 17 d. Laikinoji gynybos vadovybė Krašto apsaugos ministerijai pavedė perimti patalpas Lazdijų pasienio kontrolės poste, Vilniaus oro uoste ir Klaipėdos jūros perkėlos pasienio kontrolės poste, kurias iki tol naudojo buvusios SSRS pasieniečiai¹⁹³.

1992 m. vasario 19–22 d. Pasienio apsaugos tarnybos štabas patikrino tarnybos organizavimą, vidaus tvarkos palaikymą, pareigūnų tarnybinių pareigybių išmanymą ir vykdymą, jų elgesį ir išvaizdą Lazdijų užkarde. Tikrintojams susidarė vaizdas, kad užkardos vadas A. Bekintis ir jo pavaduotojas A. Bražinskas visiškai nevadovauja patikėtai užkardai. Užkarde nesudaryta tarnybinė dokumentacija, pareigūnai visiškai nežino savo pareigybių, žemo lygio tarnybinė drausmė, asmeninė kultūra, vyrauja netaktiškas ir šturkštus elgesys su piliečiais. Kai kurių pasieniečių išvaizda buvo žemiau kritikos. 1992 m. vasario mėn. 19 d., apie 22.45 val., du tarnyboje esantys pareigūnai pareigas ėjo būdami neblaivūs. Į muitinės ir kontrolės punkto teritoriją nekontroliuojamai patenka pašaliniai asmenys, muitinės ir pasienio tarnybos pareigūnai asmeninį transportą laiko muitinės teritorijoje. Visiškai neorganizuotas, nepalaikomas ir nekontroliuojamas pasienio režimas į abi puses palei sieną nuo Lazdijų kontrolės punkto.

Tarnybinėse patalpose nešvara, nesilaikoma higienos ir sanitarijos taisyklių, teritorija neprižiūrima.

Atsižvelgdamas į komisijos pateiktą medžiagą PAT viršininkas S. Stančikas 1992 m. kovo 9 d. įsakyme visiems rinktinių ir užkardų vadams, atskirųjų kontrolinių praleidžiamųjų punktų ir Specializuoto mokomojo centro viršininkams įsakė padaryti atitinkamas išvadas dėl išvardytų trūkumų. Paskirstyti savo ir pavaldinių darbą taip, kad iki 1992 m. kovo 9 d. iš esmės būtų pataisyta esama padėtis Pasienio apsaugos tarnyboje, rinktinėse ir užkardose.

Pasienio apsaugos štabo viršininkui Pranui Dragūnaičiui viršininkas įsakė parengti naujas tarnybines pareigines instrukcijas rinktinių ir užkardų vadams, atskirųjų kontrolinių praleidžiamųjų punktų viršininkams ir 1992 metų kovo 9 d. pateikti jam patvirtinti.

Rinktinių ir užkardų vadams, atskirųjų kontrolinių praleidžiamųjų punktų viršininkams parengti tarnybines pareigines instrukcijas postų ir pamainų viršininkams, inspektoriams dokumentams tikrinti, automobiliams ir kroviniams apžiūrėti, autotransportui stebėti.

Buvo įsakyta kiekvieno mėnesio 25 dieną kitam mėnesiui sudaryti šiuos grafikus:

rinktinių vado ir pavaduotojų budėjimo grafiką;

užkardos vado ir pavaduotojų budėjimo grafiką;

¹⁹²A. Butkevičiaus informacija Lietuvos Respublikos Vyriausybei // KAA. F. 2. Ap. 1. B. 30. L. 164–165.

¹⁹³ Laikinosios gynybos vadovybės nutarimas „Dėl pasienio postų perėmimo“ // Ten pat. L. 140.

rinktinės operatyvinių budėtojų budėjimo grafiką;
užkardos budėtojų budėjimo grafiką;
kontrolės postų pamainų budėjimo grafiką;
atskirųjų KPP viršininkų ir pavaduotojų budėjimo grafiką;
atskirųjų KPP budėtojų budėjimo grafiką;
atskirųjų KPP postų pamainų budėjimo grafiką.

Buvo nustatyta, kad visus minėtus grafikus tvirtina atitinkamas vadas arba viršininkas, o pasirašo štabo viršininkas arba jo pavaduotojas.

Buvo nurodyta pagerinti rinktinių, užkardų ir atskirųjų kontrolinių praleidžiamųjų punktų budėtojų darbą, sudaryti jiems atitinkamus buitinius patogumus.

Posto budėtojui įsakyta paruošti, jeigu nėra, tokius dokumentus:
instrukciją budėtojui ir jo padėjėjui,
kovinės parengties signalus su instrukcijomis aliarmui skelbti,
dalinio karininkų, liktinių, tarnautojų tarnybinių ir namų telefonų sąrašus, jų adresus,
dalinio dienotvarkę,
priešgaisrinės apsaugos instrukciją,
veiksmų prieš masinio naikavimo priemones, kilus gaisrui ar stichinei nelaimėi, instrukciją,
padalinių ir aukštesnių viršininkų telefonus,
ginklų ir šaudmenų išdavimo knygą,
budėjimo priėmimo ir perdavimo knygą,
leidimų pavyzdžius sargyboms tikrinti,
krašto apsaugos statutus,
rinktinės, užkardos ar atskirojo kontrolinio praleidžiamojo punkto išsidėstymo planą,
automobilių judėjimo pagrindinių maršrutų schemas,
dokumentų aprašymą.

Rinktinių ir užkardų vadams, atskirųjų kontrolinių praleidžiamųjų punktų ir specializuoto mokomojo centro viršininkams ir jų pavaduotojams buvo įsakyta išstudijuoti Vidaus tarnybos statuto 1–38 ir 57–71 straipsnius, o su visais pavaldiniais – 1–38 ir 53–56 straipsnius¹⁹⁴.

Tą pačią 1992 m. kovo 9 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės posėdyje buvo nutarta, kad nuo 1992 m. balandžio 1 d. Krašto apsaugos ministerija kartu su suinteresuotomis institucijomis turi registruoti visus į Lietuvą atvykstančius ir iš jos išvykstančius ne Lietuvos Respublikos gyventojus.

Be abejo, ši užduotis buvo pavesta Pasienio apsaugos tarnybai. PAT viršininkas įsakė iki kovo 27 d. parengti darbo tvarką rinktinių ir užkardų vadams, AKPP viršininkams, asmenims, vykdysiantiems registraciją, pakeisti pareigybių aprašymus. Kovo 30 d. Ignalinoje užkardų vadams ir AKPP viršininkams organizuoti praktinius užsiėmimus. Užkardų ir rinktinių vadams buvo įsakyta kiekvienoje užkardoje paskirti karininką, kuris kontroliuotų atvykstančių ir išvykstančių ne Lietuvos Respublikos piliečių praleidimo tvarką, kontrolinius postus, registravimo tvarką¹⁹⁵.

1992 m. kovo 12 d. Lietuvos Respublikos laikinosios gynybos vadovybės pasitarime V. Landsbergis vėl iškėlė klausimą dėl pasienio užkardų perėmimo iš sovietinių pasieniečių. A. Butkevičius informavo, jog yra 6 užkardos Lietuvos ir Lenkijos pasienyje bei 5 jūros zonoje. A. Butkevičiaus nuomone, buvo labai svarbu perimti ne tik užkardas, bet ir jose buvusią techniką. Apsikeitus nuomonėmis, buvo nutarta už perimamą techniką Rusijos kariškiams iš dalies kompensuoti¹⁹⁶.

¹⁹⁴ VSAT 1992-03-09 įsakymas Nr. 34 // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 14. L. 46–48.

¹⁹⁵ Dėl LR Vyriausybės posėdžio 1992-03-09 protokolo Nr. 9 vykdymo. PAT 1992-04-16 įsakymas Nr. 69 // Ten pat. L. 94.

¹⁹⁶ Lietuvos Respublikos laikinosios gynybos vadovybės 1992-03-12 protokolas. L. 23//LRSA (byla nesunumeruota)

Mickūnų užkardos perėmimas 1992 m. kovo mėn.
Iš kairės: J. Moteika, K. Milašauskas, K. Luneckas, R. Pakštys
(Pasieniečių muziejus)

1992 m. kovo mėn. Pasienio apsaugos tarnybai buvo perduotas buvęs sovietinės kariuomenės Mickūnų karinis miestelis¹⁹⁷.

1992 m. kovo 9 d. buvo įsteigtas Pasienio apsaugos tarnybos laikraštis „Užkarda“. Tą dieną išleistame Pasienio apsaugos tarnybos įsakyme buvo įsakyta pradėti leisti kartą per mėnesį 15 000 egz. tiražu Pasienio apsaugos tarnybos laikraštį. Tuo pačiu įsakymu buvo sudaryta laikraščio redakcija: S. Stančikas (pirmininkas), A. Martinionis, A. Vaitoškienė ir V. Antulis¹⁹⁸.

1992 m. kovo 31 d. Pasienio apsaugos tarnybos viršininkas S. Stančikas Klaipėdoje susitiko su Rusijos Federacijos Pabaltijo pasienio apygardos vadu gen. ltn. V. Gaponenka.

Susitikimo metu S. Stančikas pasiūlė išspręsti tokius klausimus:

- išspręsti užkardų perdavimą Lietuvos Respublikos pasienio apsaugos tarnybai,
  - perimti pasienio apsaugos techninę įrangą ir ryšių sistemą,
  - tartis dėl ginklų ir autotransporto pirkimo,
  - išvesti Rusijos pasieniečius iš Klaipėdos prekybos ir žvejybos uostų tarnybinių patalpų.
- Generolas V. Gaponenka pateikė savo reikalavimus:

leisti Rusijos Federacijos pasieniečiams tarptautinėje perkėloje „Mukranas“, prekybos ir žvejybos uostuose tikrinti ir registruoti atvykstančius Nepriklausomų Valstybių Sandraugos piliečius, svečius ir laivų ekipažus; siekiant paspartinti Lenkijos sienos apsaugos perdavimą Lietuvos pasieniečiams ir gyvenamojo ploto atlaisvinimą, Kaliningrade (Karaliaučiuje) už 17, 18, 19, 20, 21, 22 pasienio užkardas ir Marijampolės komendantūrą, įvertintas 21444900 rb, pastatyti 60 butų gyvenamąjį namą. Be to, už minėtą namą pasiūlė nemokamai perduoti pasienio apsaugos ir ryšių sistemą.

V. Gaponenka siūlė, kad kai bus išspręsti aukščiau išvardyti klausimai, tada antrame derybų ture tarp Rusijos Federacijos ir Lietuvos Respublikos V. Gaponenka pasiūlys Rusijos derybų delegacijai parašyti punktą dėl Lenkijos sienos apsaugos perdavimo Lietuvos pasieniečiams. Derybų metu buvo susitarta sudaryti Pakrančių apsaugos rinktinės ir užkardų pareiginių asmenų sąrašą, kiekvienai užkardai iki 15 žmonių, kurie šviesiu paros metu galės dirbti užkardose.

S. Stančikas savo ruožtu įsipareigojo pranešti Lietuvos Respublikos Vyriausybei Rusijos pasienio apsaugos vadovybės sąlygą dėl gyvenamojo namo Kaliningrade statybos finansavimu¹⁹⁹.

Balandžio 1 d., kaip buvo numatyta Vyriausybės 1992 m. kovo 9 d. pasitarime, Lietuvos pasieniečiai pradėjo visų ne Lietuvos piliečių, atvykstančių ir išvykstančių iš Lietuvos, registraciją. Registracijai buvo pasirengta neblogai, nors pirmomis dienomis ir iškilo nemažai klausimų ir nesusipratimų, tačiau numatytas darbas vyko.

¹⁹⁷ Dėl Mickūnų karinio miestelio perdavimo // Krašto apsaugos ministro įsakymai. T. 1. P. 196–197.

¹⁹⁸ Dėl Pasienio apsaugos tarnybos laikraščio „Užkarda“ leidimo // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 14. L. 45.

¹⁹⁹ S. Stančiko 1992-04-07 tarnybinis pranešimas // KAA, F. 2. Ap. 1. B. 62. L. 69–70.

Balandžio 1 d. S. Stančikas susitiko su Klaipėdos jūrų uostų vadovais R. Paulausku, Eidukevičiumi, M. Gusiatinu, kuriems pasiūlė uostuose nutraukti sutartis su Rusijos kontroliuojamais Klaipėdos AKPP pasieniečiais dėl patalpų nuomos ir nežinybinės apsaugos jėgomis nebeįleisti į uostuose esamas tarnybines patalpas. Minėti pareigūnai nutraukė sutartis ir pavedė uostų apsaugai nebeįleisti Rusijos Federacijos pasieniečių į tarnybines patalpas. 1992 m. balandžio 2 d. S. Stančikui paskambino Rusijos Klaipėdos AKPP viršininkas plk. V. Karkocas ir pranešė, kad jeigu jis neduosias nurodymo įleisti jo pasieniečių į uostus, tai Pabaltijo pasienio apygardos vadovybė kreipsis į Rusijos prezidentą Borisą Jelciną su pasiūlymu prekybos laivus, einančius į Klaipėdos uostą, nukreipti į Kaliningrado ir Sankt Peterburgo uostus. Šitą informaciją S. Stančikas pranešė einančiam krašto apsaugos ministro pareigas Š. Vasiliauskui, taip pat informavo Lietuvos Respublikos Vyriausybės teisėtarkos skyriaus viršininką V. Markevičių²⁰⁰.

Tačiau tai buvo tik grasinimas.

1992 m. balandžio 4 d. Marijampolės rinktinėje S. Stančikas susitiko su Rusijos Federacijos Pabaltijo pasienio apygardos štabo viršininku gen. ltn. V. Kostenka. Susitarta pagal Marijampolės rinktinės pateiktą sąrašą leisti Lietuvos pasienio apsaugos pareigūnams dirbti Lenkijos ir Lietuvos sienos apsaugos užkardose. Nuo balandžio 13 dienos pradėti apsaugos techninės sistemos ir ryšių specialistų mėnesio laiko apmokymą užkardose. Iš viso apmokyti 36 žmones. Paruošti Pabaltijo pasienio apygardos ir Krašto apsaugos ministerijos Pasienio apsaugos tarnybos dvišalį protokolą dėl bendros Lenkijos ir Lietuvos sienos apsaugos, kol bus išvesta Rusijos Federacijos pasienio kariuomenė.

Susitikimo metu V. Kostenka pareiškė, kad tikslinga būtų Rusijos pasieniečius sugrąžinti į Lazdijų, Vilniaus AKPP ir jūrų uostus. Tačiau ši pageidavimą S. Stančikas atmetė²⁰¹.

Reikia pasakyti, kad Lietuva, rengdamasi kaip galima greičiau perimti iš Rusijos pasienio su Lenkija kontrolę, elgėsi apgalvotai. Tai daryti vertė būtinumas, nes buvę sovietiniai, o dabar perėję į Rusijos pavaldumą pasieniečiai savo pareigas ėjo labai prastai. Antai 1992 m. kovo 7 d. 10.00 val. buvo pažeista Lietuvos Respublikos valstybės siena, saugoma 19-os Rusijos pasienio užkardos ruože. Kairiajame flange buvo perkirptos užtvartos vielos, signalinė sistema nesuveikė. Buvo spėjama, kad iš Lietuvos Respublikos į Lenkijos Respubliką perėjo 3 asmenys.

Apie šį įvykį Lietuvos pasieniečiai informavo Lenkijos Respublikos pasieniečius.

Tą pačią dieną 23.30 val. buvo pažeista Lietuvos Respublikos valstybės siena, saugoma tos pačios 19 Rusijos užkardos ruože. Iš Lenkijos Respublikos į Lietuvos Respubliką perėjo vienas asmuo.

Dėl šių įvykių krašto apsaugos ministras A. Butkevičius kreipėsi į Pabaltijo pasienio apsaugos tarnybos vadovybę dėl pasienio postų ir užkardų perdavimo Lietuvos Respublikos pasienio apsaugos tarnybai. Buvo gautas neigiamas atsakymas, kuriame motyvuojama tuo, kad buvusi sovietinė pasienio apsaugos tarnyba bus perduota Rusijos jurisdikcijon ir tik derybose su Rusija bus galima spręsti valstybės sienos objektų perėmimą ir perdavimą.

Dėl panašių pažeidimų, buvusių tų pačių metų kovo 3 d., buvo nusiųsta telegrama Valstybės sienos apsaugos komiteto pirmininkui gen. plk. I. Kaliničenkai²⁰².

Tačiau nepaisant protestų sienos pažeidimai ir toliau nesiliovė. Antai kovo 14 dieną apie 18.30 buvo pažeista Lietuvos Respublikos valstybės siena, saugoma Rusijos 18-os užkardos ruože. Iš Lietuvos Respublikos į Lenkijos Respubliką buvo pervaryti arkliai. Pažeidėjus sulaikė Lenkijos valstybės pasieniečiai.

²⁰⁰ Ten pat. L. 70.

²⁰¹ Ten pat. L. 70–71.

²⁰² A. Butkevičiaus 1992-03-10 raštas Lietuvos Respublikos Vyriausybei // Ten pat. B. 32. L. 119.

1992 m. kovo 18 d. apie 18.00 val. buvo pažeista Lietuvos Respublikos valstybės siena, saugoma Rusijos 19-os užkardos ruože. Pažeidėjų skaičius neaiškus. Buvo perkirtos vielos, bet pažeidėjai neįėjo į Lenkijos Respublikos teritoriją.

1992 m. kovo mėn. 15 d. 15.30 val. pažeista Lietuvos Respublikos valstybės siena, saugoma Rusijos 22-os užkardos ruože. Pažeidėjai – Indijos piliečiai. Kovo 18 d. tos pačios užkardos ruože buvo pažeidimas – sulaikyti 2 Pakistano piliečiai, bandę pereiti Lietuvos Respublikos sieną.

Iš turimų duomenų ir žvalgybos informacijos Krašto apsaugos ministerijos vadovybė darė išvadą, kad tarptautinės kontrabandinės grupuotės bando organizuoti nelegalius kontrabandos kelius ir ieško menkai saugomų pasienio ruožų kontrabandai perduoti ir gabenti. O aukščiau paminėti atvejai ir rodė, kad Lenkijos ir Lietuvos valstybių siena buvo lengvai pažeidžiama ir kad Rusijos pasieniečiai nepajėgūs užtikrinti Lietuvos Respublikos valstybės sienos saugumo.

Krašto apsaugos ministras rašte Vyriausybei, įvertinęs aukščiau minėtus pažeidimus, siūlė, kad būtų tikslinga Lazdijų ir Kalvarijos pasienio užkardoms saugoti pasienį patruline tarnyba ir tarnybą vykdyti mobiliais patruliais. Taip pat būtų tikslinga, kad Rusijos pasieniečiai perduotų užkardas – Vartelių (17 užkarda), Trumpalių (19 užkarda), Pazapsių (22 užkarda) – visiškai Lietuvos Respublikos pasieniečių kontrolei, o Reketijos (18 užkarda), Galinių (20 užkarda), Akmenių (21 užkarda) užkardose būtų organizuota tarnyba kartu su sovietų pasieniečiais.

Be to, priminė ministras, kad būtina spręsti techninių ir ryšių įrengimų perėmimą Lietuvos Respublikos pasienio užkardose, besiribojančiose su Lenkijos Respublika²⁰³.

Prėjus beveik mėnesiui nuo balandžio 1 d., kai buvo pradėta atvykstančių ir išvykstančių ne Lietuvos gyventojų registracija, 1992 m. balandžio 29 d. grupė PAT štabo karininkų, vadovaujama PAT štabo viršininko plk. P. Dragūnaičio, patikrino darbo organizavimą Vilniaus APKPP Vilniaus oro uosto kontroliniame praleidžiamajame punkte.

Patikrinimo metu nustatyta, kad Vilniaus APKPP viršininkas pasienio kontrolės posto darbą Vilniaus oro uoste organizavo nepatenkinamai. Kiekvieną dieną neinstruktavo pamainos vyresniųjų, praktinių užsiėmimų su jais neorganizavo. Pasienio kontrolės posto pareigūnai tarnybos metu vykdė jiems nebūdingas funkcijas (atliko policininkų darbą), nes nežinojo savo pareiginių instrukcijų. Kontrolieriai su piliečiais elgėsi nepagarbiai, asmens identifikacijos nevykdė, trūko ryšių priemonių. Vilniaus APKPP vadovybė nesąveikavo su kitomis keleivių aptarnavimo ir patikrinimo tarnybomis.

PAT viršininkas S. Stančikas, darydamas prielaidą, kad panašių pažeidimų gali būti ir kituose pasienio praleidžiamuosiuose punktuose, visiems pasienio rinktinių ir užkardų vadams, APKPP viršininkams įsakė iki 1992 m. gegužės 6 d. organizuoti papildomus užsiėmimus kontrolinių praleidžiamųjų punktų kontrolieriams, ypatingą dėmesį skiriant keleivių aptarnavimo gerinimui.

Tuo pačiu įsakymu S. Stančikas PAT štabo viršininkui plk. P. Dragūnaičiui, siekdamas pagerinti praleidžiamųjų punktų darbo kokybę, įsakė:

sudaryti kontrolierių pareigines instrukcijas ir išsiųsti jas į visas pasienio užkardas ir postus;

peržiūrėti turimos Vilniaus AKPP struktūrą ir etatus įvedant papildomus darbuotojų etatus.

PAT ryšių poskyrio viršininkui aprūpinti Vilniaus APKPP (oro uosta) nešiojamosiomis radijo stotimis, faksu ir kitomis techninėmis priemonėmis.

Viršininkas kai kuriuos Vilniaus oro uosto AKPP pareigūnus nubaudė, paskyrė konkrečias užduotis²⁰⁴.

²⁰³ Krašto apsaugos ministro A. Butkevičiaus 1992-04-15 raštas Lietuvos Respublikos Vyriausybei // Ten pat. L. 116–117.

²⁰⁴ PAT 1992-05-13 įsakymas Nr. 92 // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 14. L. 167–168.

1992 m. kovo 16 d. krašto apsaugos ministras A. Butkevičius savo pavadootojui Š. Vasiliauskiui įsakė sudaryti komisiją ir iki balandžio 3 d. patikrinti, kaip Pasienio apsaugos tarnyboje laikomasi šios tarnybos veiklą reglamentuojančių normatyvinių aktų reikalavimų²⁰⁵. Į šią komisiją buvo įtraukti V. Tutkus, A. Pocius, P. Baublys ir A. Taujanskas²⁰⁶.

Šis ministro įsakymas atsirado dėl to, kad ministeriją pasiekdavo informacija, kad padažnėjo PAT pareigūnų darbo drausmės pažeidimų ir pareiginės nekompetencijos atvejų. Nelaukdamas komisijos išvadų, 1992 m. kovo 24 d. ministras pasienio rinktinių ir užkardų vadams įsakė griežtai laikytis Laikinosios Krašto apsaugos departamento Pasienio apsaugos tarnybos instrukcijos, organizuoti įskaitos iš jos laikymą, į tarnybą pasienio postuose skirti tik gerai išmanančius minėtą Instrukciją pareigūnus. Ją pažeidus imtis griežtų priemonių ir nedelsiant informuoti apie tai PAT operatyvinį budėtoją.

Šio įsakymo vykdymo kontrolę ministras pavedė PAT štabo viršininkui P. Dragūnaičiui²⁰⁷.

Atlikus aukščiau minėtus patikrinimus (krašto apsaugos ministro 1992 m. vasario 29 d., kovo 16 d. įsakymai), buvo nustatyta, kad ne visur drausmė patenkinama. Ne visi Pasienio apsaugos tarnybos kariai vykdė krašto apsaugos statutų reikalavimus, nemaža šiurkščiai pažeidžiančių darbo drausmę. Antai 1992 m. kovo 15 d. 17 val. 30 min. Vilniaus AKPP buvo pastebėtas neblaivus vyr. kontrolierius. Užkardų, postų darbo drausmės tikrinimas parodė, kad ne visur gerai sutvarkyta tarnybinė dokumentacija, Pasienio apsaugos tarnybos darbuotojai prastai išmano krašto apsaugos statutų reikalavimus, savo pareigines funkcijas. Užkardų vadai nekreipia dėmesio į pasieniečių išvaizdą, neįsigilina į jų poreikius. Atsižvelgdamas į tyrimo metu nustatytus nepageidautinus reiškinius ir siekdamas gerinti tvarką ir drausmę Pasienio apsaugos tarnyboje, ministras Pasienio apsaugos tarnybos viršininkui S. Stančikui įsakė kovo 30 d. Ignalinos užkardos bazėje organizuoti rinktinių ir užkardų vadams parodomuosius užsiėmimus. Užsiėmimų metu pateikti visą reikalingą postų ir užkardų darbo dokumentaciją, supažindinti su atvykstančių, išvykstančių iš Respublikos užsienio piliečių registravimo tvarka, užkardos bei posto įranga ir darbo organizavimo tvarka.

Be to, ministras S. Stančikui nurodė atkreipti dėmesį į tai, ar Pasienio apsaugos tarnybos pareigūnai išmano savo funkcijas, tiksliai jas vykdo ir kaip laikosi drausmės. Už tikrinimo metu nustatytus pažeidimus kai kurie Pasienio apsaugos tarnybos pareigūnai buvo įspėti, pažemintos jų pareigos²⁰⁸.

Pasienio apsaugos pareigūnai nuolat turėjo įvairiausių reikalų su kaimyninių šalių pasieniečiais. Tačiau nebuvo oficialiai paskirtų pareigūnų, kurie turėtų įgaliojimus tiesiogiai vietoje spręsti iškilusias problemas ar konfliktus. Ši problema iš esmės buvo išspręsta 1992 m. balandžio mėn. Balandžio 15 d. krašto apsaugos ministras paskyrė įgaliotinius.

Lietuvos Respublikos valstybės sienai:

pasienio generaliniu įgaliotiniu – S. Stančiką, Pasienio apsaugos tarnybos viršininką;

pasienio generalinio įgaliotinio pavadootoju – plk. P. Dragūnaitį, Pasienio apsaugos tarnybos štabo viršininką;

pasienio generalinio įgaliotinio padėjėju – mjr. V. Šidlauską, Pasienio apsaugos žvalgybos tarnybos viršininką.

Lietuvos ir Lenkijos valstybių sienos ruožui:

pasienio įgaliotiniu – kpt. T. Gelžinį, Marijampolės pasienio rinktinės vadą;

²⁰⁵ Dėl LR KAM Pasienio apsaugos tarnybos pareigūnų veiklos kontrolės // Krašto apsaugos ministro įsakymai. T. 1. P. 225.

²⁰⁶ Krašto apsaugos ministro 1992-03-17. įsakymas Nr. 168 // Ten pat. P. 227.

²⁰⁷ Dėl laikinosios Pasienio apsaugos tarnybos instrukcijos vykdymo // Ten pat. P. 235.

²⁰⁸ Dėl tvarkos ir drausmės gerinimo pasienio apsaugos tarnyboje // Ten pat. P. 271–272.

pasienio įgaliotinio pavaduotoju – S. Galužą, Pasienio apsaugos Žvalgybos tarnybos 3 skyriaus viršininką;

pasienio įgaliotinio padėjėju – A. Bakanauską, Lazdijų pasienio kontrolinio praleidžiamojo posto viršininką²⁰⁹.

Nors krašto apsaugos ministro ir Pasienio apsaugos tarnybos viršininko įsakymuose dažnai figūravo įvairios problemos ir trūkumai, esantys pasienyje, tačiau nereikia pamiršti, kad pasieniečių darbas, neturint reikiamos įrangos bei sąlygų, buvo labai sunkus, net pavojingas. Pasieniečiai beveik kasdien susidurdavo su nemažais pavojais. Antai 1992 m. balandžio 20 d. Vištyčio pasienio apsaugos posto zonoje nelegaliai pervažiuoti automobiliais Lietuvos ir Rusijos sieną ir išvežti iš Lietuvos kavą bei saldinius bandė Kauno miesto gyventojai R. Gervys, A. Gervys ir H. Malickas. Juos sustabdė patikrinti posto pareigūnai: pamainos viršininkas V. Mikalavičius, šauliai Ledzinskas, Račkauskas ir Kalinauskas. Tada pažeidėjai bandė jėga prasiveržti pro postą, bet V. Mikalavičius, gerai žinodamas savo, kaip pasieniečio, pareigas, veikė ryžtingai, drąsiai ir tiksliai. Teko panaudoti ir šaunamąjį ginklą, kol pažeidėjai buvo sulaukyti ir perduoti teisėsaugos pareigūnams. Už drąsą, ryžtą ir sumanumą sulaukiant valstybės sienos pažeidėjus Vištyčio užkardos pamainos viršininkui V. Mikalavičiui ministras pareiškė padėką ir apdovanojo vardiniu laikrodžiu²¹⁰.

Tokių ir panašių atvejų pasienyje buvo ne vienas.

1992 m. kovo 9 d. ir balandžio 27 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės posėdžiuose buvo svarstyta asmenų vykimo per Lietuvos Respublikos sieną klausimai. Abiejuose posėdžiuose buvo konstatuota, kad Pasienio apsaugos tarnybos pavaldžiose struktūrose blogai organizuotas valstybės sienos pervažiavimo režimas, postuose nėra tvarkos: pasienio pareigūnai tarnybos metu netvarkingai apsirengę.

Dėl šių Vyriausybės priekaištų PAT štabo viršininkas 1992 m. gegužės 14 d. išleistame įsakyme priekaištavo pasienio apsaugos darbuotojams, primindamas, kad Pasienio apsaugos tarnybos viršininko 1992 m. balandžio 16 d. buvo įsakyta, o kovo 30 d. per praktinius užsiėmimus Ignalinos pasienio užkardoje buvo nurodyta, kaip tvarkyti ne Lietuvos Respublikos gyventojų, pervažiuojančių valstybės sieną, apskaitą, kokia dokumentų pateikimo apie pravažiuojančiuosius tvarka.

Siekdamas pašalinti išvardytus trūkumus, PAT štabo viršininkas pasienio apsaugos rinktinių ir užkardų vadams, APKPP viršininkams įsakė:

pakartotinai išstudijuoti PAT viršininko 1992 m. balandžio 16 d. įsakymą Nr. 69 ir organizuoti papildomus užsiėmimus pasienio postų ir pamainų viršininkams dėl užsienio šalių piliečių registravimo;

duomenis apie atvykstančius ir išvykstančius užsieniečius pateikti kiekvieno mėnesio 10, 20, 30 dieną už dešimtadienį ir 1-ąją mėnesio dieną už visą praėjusį mėnesį PAT operatyviam budėtojui²¹¹.

1992 m. gegužės mėnesį Lietuvos ir Lenkijos pasienyje labai padaugėjo valstybės sienos pažeidimų. Rusijos Pabaltijo pasienio apygardos pasieniečiai nevykdė 1991 m. rugpjūčio 28 d. Laikinojo tarpvalstybinio Lietuvos ir Rusijos susitarimo dėl sienos apsaugos ir trukdė Lietuvos pasienio tarnybai atlikti tarnybines pareigas. Siekdamas užtikrinti valstybės sienos apsaugą krašto apsaugos ministras A. Butkevičius 1992 m. gegužės 15 d. Pasienio apsaugos tarnybos viršininkui įsakė iki gegužės mėn.

²⁰⁹ Dėl Lietuvos Respublikos pasienio įgaliotinio paskyrimo // Ten pat. P. 293.

²¹⁰ Dėl VSAT Vištyčio užkardos pareigūno V. Mikalavičiaus apdovanojimo // Krašto apsaugos ministro įsakymų rinkinys 1992 m. P. 202.

²¹¹ Dėl valstybinės sienos režimo sustiprinimo ir ne Lietuvos Respublikos gyventojų, pravažiuojančių valstybinę sieną, registracijos. PAT 1992-05-14 įsakymas Nr. 95 // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 14. L. 171–172.

20 d. Lietuvos ir Lenkijos pasienyje įkurti Vištyčio (vaikų stovykla „Dobilėlis“), Kauknorio (vaikų stovykla „Smiltelė“) ir Austronijos (buvusi sovietų pasienio užkarda) vietovėse pasienio užkardas bei organizuoti valstybės sienos apsaugą visame pasienio ruože²¹².

1992 m. gegužės 19 d. Laikinosios gynybos vadovybės posėdyje buvo nutarta perimti visą Lietuvos ir Lenkijos pasienio ruožo kontrolę. Nutarta, kad gegužės 20 d. apie tai telegramomis informuos: Rusijos Federacijos pirmąjį vicepremjerą Jegorą Gaidarą – Lietuvos Respublikos Vyriausybė, o gynybos ministrą Pavelą Gračiovą – Krašto apsaugos ministerija²¹³.

Vykdydamas Laikinosios gynybos vadovybės nutarimą, gegužės 20 d. Krašto apsaugos ministerijos Pasienio apsaugos tarnyba perėmė visos Lietuvos sienos apsaugą į savo rankas²¹⁴. Tačiau pasienyje dar liko ir Rusijos pasieniečių.

Gegužės 25 d. Laikinoji gynybos vadovybė vėl svarstė pasienio postų klausimą. Su esama padėtimi Pasienio postuose Laikinosios gynybos vadovybės narius supažindino J. Gečas. Nutarimo šiame posėdyje nagrinėtu klausimu nebuvo priimta²¹⁵.

1992 m. gegužės mėnuo Pasienio apsaugos tarnybai buvo gana sudėtingas ir sunkus. 1992 metų gegužės mėnesį suaktyvėjo buvusios Sovietų Sąjungos, perėjusios į Rusijos Federacijos jurisdikciją, kariuomenės veiksmi. Jos lėktuvai ir sraigasporniai provokaciniais tikslais skraidė virš miestų ir gyvenviečių, dažnai ir be Lietuvos Respublikos Vyriausybės leidimų perskrisdavo valstybės sieną, traukiniais, mašinomis, lėktuvais ir sraigasporniais be Lietuvos Respublikos Vyriausybės sutikimo buvo bandoma įvežti į Lietuvą naujokus kareivius, karo techniką, ginklus. Dažnai Rusijos kariai nepakludavo PAT kariams ir stabdomi nesustodavo, įžūliai grasindami verždavosi per kontrolės postus, ešelonai su karine technika ir svetimos valstybės kariais nesustodavo kontrolės punktuose, dažnai prie deklaruotų vagonų būdavo prikabinami ir keli nedeklaruoti. Kai kuriose gyvenvietėse bei miestuose Rusijos kariai įvedė patruliavimus keliuose, o Lietuvos ir Rusijos susitarimo dėl bendrų veiksmų saugant Lietuvos sienas ne su buvusios SSRS valstybėmis nevykdė ir visai trukdė Pasienio apsaugos tarnybai perimti saugoti savo valstybės sienas,

Gegužės mėn. PAT Lietuvos ir Lenkijos pasienyje įsteigė dar dvi užkardas, bet problemos, susijusios su svetimos valstybės karių buvimu Lietuvoje ir prie jos sienų, išliko.

Gegužės mėnesį padaugėjo PAT pareigūnų užpuolimų, civilių bandymų atimti arba nusipirkti iš PAT pareigūnų šaunamųjų ginklų tarnyboje ir namuose, o budintys kariai dažnai nepatikrinę praleisdavo tokius žmones į PAT patalpas. Savo jėgomis PAT pareigūnai nė vieno tokio asmens sulaikyti nesugebėjo.

Muitinės tarnybą perėjusius keleivius PAT pareigūnai keletą kartų tikrino ir konstatavo, kad dar dažnai muitinės darbuotojai praleidžia keleivius be maito mokesčio, su nedeklaruotomis prekėmis. Kai kuriuose pasienio postuose buvo blogi PAT ir muitinės pareigūnų santykiai. Sąveikai gerinti PAT įsakymu buvo sudaryta komisija, kuri turėjo parengti bendrų veiksmų su muitinės tarnyba instrukcijas.

Padažnėjo užsienio valstybių diplomatų, svečių, turistų ir verslininkų vizitų į Lietuvą. Tarp turistų ir verslininkų padaugėjo ir pažeidėjų. Padaugėjo išaiškintų bandymų įvažiuoti į Lietuvą ar iš jos išvažiuoti su suklastotais dokumentais, net padirbtais pasais.

Gegužės mėnesį Pasienio apsaugos tarnyboje drausmė buvo nepatenkinama. Buvo užfiksuota atvejų, kai uniformuoti kariai, tvarkydami savo reikalus lankėsi svetimų valstybių teritorijose, PAT pareigūnai girti, o kai kurie ir uniformuoti šlaistėsi viešose vietose, be pagrindo konfliktavo su pi-

²¹² Dėl Lietuvos-Lenkijos valstybinės sienos apsaugos organizavimo // Krašto apsaugos ministro įsakymai. T. 1. P. 342–343.

²¹³ Lietuvos Respublikos laikinosios gynybos vadovybės 1992-05-19 protokolas. L. 26.

²¹⁴ Krašto apsaugos ministro A. Butkevičiaus raštas Lietuvos Respublikos Vyriausybei // KAA. F. 2. Ap. 1. B. 33. L. 91.

²¹⁵ Lietuvos Respublikos laikinosios gynybos vadovybės 1992-05-25 protokolas. L. 28

liečiais ir policija, neblaivūs eidavo tarnybines pareigas net ir kontroliniuose praleidžiamuosiuose postuose. PAT pareigūnai dažnai šiurkščiai elgėsi tikrindami savo ir svetimų valstybių piliečius, Lietuvos svečius, diplomatinių tarnybų atstovus.

Buvo atvejų, kai PAT pareigūnai už tai, kad neteisėtai praleistų per sieną, reikalavo kyšių ir net juos ėmė.

Einantys budėti ar į vidaus tarnybą pareigūnai daugeliu atvejų nežinojo savo pareigų, nes nebuvo kasdien instruktuojami, apie įsakymų vykdymą viršininkai ir vadai PAT vadovybei neraportuodavo, ne visose užkardose buvo vidaus tarnybų grafikai, ne visi žurnalai, numatyti statutuose, buvo pildomi, blogai saugomos materialinės PAT vertybės. Buvo atvejų, kai pareigūnai neatsargiai elgėsi su šaunamaisiais ginklais. Dėl to buvo mirtinai sužeistas Zarasų užkardos pareigūnas.

Gegužės mėnesį PAT vadovybė ir štabas ne kartą tikrino užkardų darbą ir vidaus tarnybą jose, leido įsakymus, kuriuose rinktinių, užkardų vadams ir APKPP viršininkams nurodė darbo ir tarnybos trūkumus, priemones jiems šalinti, bet drausmė taisėsi labai lėtai.

Be abejo, ne visose užkardose buvo vien tik negerovės. Geresnė negu kitose užkardose padėtis gegužės mėnesį buvo:

Ignalinos užkardoje (vadas V. Strolia),
Varėnos užkardoje (vadas B. Skendelis),
Šilutės užkardoje (vadas S. Černeckis),
Pasvalio užkardoje (vadas J. Kiznis),

Kauknerių užkardoje (vadas S. Danielius). Įdomu tai, kad visi paminėti vadai buvo pasieniečiai, pradėję tarnybą pasienyje dar 1990 metais.

Apžvelgęs esamą situaciją pasienyje 1992 m. gegužės mėn. PAT viršininkas S. Stančikas įsakė visiems PAT kariams ir pareigūnams įdėmiai stebėti, fiksuoti ir operatyviai informuoti PAT štabą apie Rusijos kariuomenės atskirų karių pažeidimus ir neteisėtus veiksmus. Visiems PAT pareigūnams imtis visų įstatymais ir statutais leistų priemonių, kad pašaliniai asmenys be leidimo negalėtų patekti į PAT teritoriją ar patalpas, padidinti budrumą, kad niekas savavališkai negalėtų paimti ginklo, imtis visų teisėtų priemonių, kad asmenys, bandantys neteisėtai įsigyti ginklus, būtų sulaukyti ir perduoti policijai.

Rinktinių, užkardų vadams, APKPP viršininkams ir Sniečkaus mokomojo centro viršininkui – sustiprinti drausmę; patikrinti ir sutvarkyti užkardose vedamą dokumentaciją; vadovaujantis mokymo programomis ir kitais reglamentuojančiais dokumentais organizuoti PAT pareigūnų ir karių apmokymą užkardose ir APKPP. Ypatingą dėmesį skirti PAT pareigūnų ir karių kultūrai, etikai, doram elgesiui tarnyboje ir kitose viešose vietose; visiems PAT padalinių vadams ir viršininkams laiku vykdyti įsakymus ir laiku raportuoti apie jų įvykdymą²¹⁶.

Tačiau ir šį kartą kai kurių užkardų vadai aukščiau minėtų įsakymų reikalavimus ignoravo, todėl PAT vadovybei teko imtis griežtesnių priemonių. 1992 m. birželio 5 d. PAT štabo viršininkas už žemą pareiškumą ir PAT viršininko įsakymų nevykdymą Švenčionių, Pasvalio ir Skuodo užkardų vadams pareiškė papeikimus²¹⁷.

1992 m. birželio 1 d. vėl pasikeitė Valstybės sienos apsaugos tarnybos vadovai. Premjeras G. Vagnorius S. Stančiką atleido iš tarnybos viršininko pareigų²¹⁸. Prieš tai krašto apsaugos ministras A. Butkevičius buvo jam pasiūlęs išeiti „*savo noru*“, tačiau jis tai daryti buvo atsisakęs²¹⁹. L. e.

²¹⁶ Apie padėtį Pasienio apsaugos tarnyboje 1992 metų gegužės mėnesį ir uždavinius birželio mėnesiui. PAT 1992 05-28 įsakymas Nr. 112 // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 14. L. 220–223.

²¹⁷ Dėl atskirų užkardų vadų žemo pareiškumo. PAT 1992-06-05 įsakymas Nr. 119.

²¹⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. birželio 1 d. potvarkis Nr. 549p // www.lrs.lt; Pasienis – valstybės veidrodis // Karys. 1994. Nr. 3. P. 4. A. Butkevičiaus 1992 m. birželio 30 d. raštas Lietuvos Respublikos Vyriausybei // KAA. F. 2. Ap. 1. B. 35. L. 33.

²¹⁹ Jarmalavičius R. S. Stančikas grįžta saugoti Lietuvos sienos // Respublika. 1994, sausio 26.

viršininko pareigas pavesta P. Dragūnaičiui²²⁰.

Tokį savo sprendimą A. Butkevičius „Respublikos“ žurnalistui Ričardui Jarmalavičiui paaiškino tuo, kad, ministro nuomone, iš sovietinės armijos, kurioje visa sistema buvo aiški ir seniai nusistovėjusi, atėję karininkai dažnai nesugeba dirbti krašto apsaugos sistemoje, nes čia reikia iniciatyvos, kūrybiško požiūrio į tarnybą.

– Man nepavyko pasiekti, kad S. Stančikas imtų savarankiškai spręsti ir įvestų tvarką pasienyje, taip pat pasieniečių Sniečkaus mokomajame centre, – sakė ministras. – Mačiau, kad nedirbama su žmonėmis, jie nepakankamai ruošiami, kontroliuojami.

Pasak A. Butkevičiaus, buvo ir tarnybos vidaus problemų. Stingant drausmės, blogai kontroliuojant ginklus, per pastaruosius tris mėnesius nusižudė 4 S. Stančiko pavaldiniai. O kur dar įvairūs susižeidimai. Šios tragedijos perpildžiusios ministro kantrybės taurę²²¹.

Birželio 7 d. krašto apsaugos ministras A. Butkevičius Pasienio apsaugos tarnybai pavedė labai atsakingą užduotį – birželio 7 d. įvesti į Lietuvos ir Lenkijos pasienyje esančių užkardų patalpas Lietuvos Respublikos Pasienio apsaugos tarnybos pareigūnus ir jiems talkinančius Lauko kariuomenės brigados karius.

Ministras nurodė užkardose esantiems Rusijai pavaldiems pasieniečiams palikti būtinas patalpas miegui ir maitinimuisi. Kiekvienoje užkardoje palikti karininką ir būtiną užkardos funkcionavimui užtikrinti Lietuvos Respublikos pasieniečių skaičių. Užtikrinti normalias jų darbo sąlygas.

Lauko kariuomenės motodesantinės brigados vadui Česlovui Jezerskui ministras įsakė birželio 7 d. perduoti l. e. Pasienio apsaugos tarnybos viršininko pareigas P. Dragūnaičio žinion 60 motodesantinės brigados karių.

Karininkus ir kareivius įsakė įvesti į užkardas neginkluotus. Visais įmanomais būdais vengti ginkluoto konflikto su Rusijos jurisdikcijai pavaldžiais pasieniečiais²²².

Kaip tai vyko, „Kario“ žurnale aprašė Balys Čebatorius (Bronius Čekanauskas). Jis rašė:

„Birželio 7-ąją, sekmadienio pavakary, Lietuvos ir Lenkijos pasienyje, prie Vištyčio ežero buvusioje pionierių stovykloje, kur dabar įsikūrę Lietuvos pasieniečiai, buvo nemažas sujudimas. Nuo ryto ten išsijusę dirbo Pasienio apsaugos tarnybos vadovai pulkininkas P. Dragūnaitis, majoras T. Gelžinis, čia pat sukiojosi pasienio tarnybos greitojo reagavimo būrio vyrai. Po pietų atvyko „Geležinio vilko“ brigados Kalvarijos kuopos kariai. Na o prieš 19 val. pasirodė pats KA ministras A. Butkevičius ir „Geležinio vilko“ brigados vadas pulkininkas leitenantas Č. Jezerskas. kažkas bus.

Operacijai vadovauja A. Butkevičius. Važiuojame į Vartelių pasienio užkardą, kurioje dar šeiminkauja Rusijos pasieniečiai. Mūsų tikslas – be mažiausio konfliktėlio įvesti į užkardą Lietuvos karius.

Vartelių užkardoje Lietuvos atstovus pasitinka automatais ir pistoletais ginkluoti kariškiai. Laukė, pasirošė, jėga priešinsis? Jaunas leitenantas, dabar užkardos vadas, o neseniai buvęs politrukas, atrodo, užsispyręs kaip ožys.

– Neįsileisiu. Aš gavau įsakymą nieko neleisti...

– Vesk prie telefono, – pareikalauja ministras.

Prasideda telefoninės derybos. Pirmasis skambutis į Kaliningradą. Ten išgirdę p. A. Butkevičiaus ketinimus netenka žado: „Ne, mes nespėsime, skambinkite į Rygą. ..“ Po kelių pokalbių su žemesnio laipsnio kariškiais pagaliau ragelį pakelia Pabaltijo pasienio tarnybos vadas generolas pulkininkas

²²⁰ Krašto apsaugos ministro 1992 m. birželio 4 d. įsakymas Nr. 279-K

²²¹ Jarmalavičius R. Kadrai lemia viską! // Respublika. 1992, birželio 9.

²²² Dėl Lietuvos Respublikos-Lenkijos Respublikos pasienio užkardų perėmimo Lietuvos Respublikos pasienio apsaugos tarnybos žinion // Krašto apsaugos ministro įsakymai. T. 1. P. 423.

Plk. Jonas Paužolis (*Pasieniečių archyvas*)

Gaponenka. Ministras aiškina apie B. Jelcino ir V. Landsbergio derybas, apie mūsų žemę, mūsų pasienį. Generolas užkluptas, manau, jis tikrai nesitikėjo, kad jam taip sugadins sekmadienio vakarą. Galų gale generolas sutinka, kad būtų įvesta dešimt neginkluotų Lietuvos karių.

Prie užkardos vartų savo vyrus išrikiuoja „Geležinio vilko“ brigados Kalvarijos kuopos vadas L. Gudelevičius. Trumpas instruktažas: Gink Dieve, jokių konfliktų. Vaikiniai atiduoda automatus tarnybos draugams, pasiima tik miegamuosius maišus, sausus davinius ir geriamo vandens katilą. „Ar nebijote, vyrai?“ – paklausiau. „Ne“, – purto galvas tik vakar priesaiką davę vaikinai.

Vieno namo languose šmėsčioja išsigandusių svietimos kariuomenės kovotojų akys. Jie ginkluoti, bet jų tik dešimt. Jėga paimti užkardą – vienas juokas. Tik triukšmo nesinori, geriau gražumu.

O štabe vėl plyšauja telefonas. Generolas Gaponenka nori pratęsti derybas. Šįsyk jis siūlo lietuviams kariams įsikurti palapinėje, kitapus užkardos tvoros. Ministras nesutinka: tegu vyrai pagyvena drauge, susipažins, paragaus vieni kitų kareiviško davinio... Generolas mykia. „Ką, man skambinti Respublikos vadovams, kad jie imtų trukdyti poną Jelciną?“ Generolas nenori trukdyti prezidentui. Jis nusileidžia. Buvusieji užkardos „šeimininkai“ patikrina mūsiškių miegmaišius, ar nėra paslėptų ginklų. Nieko neradęs, praporščikas šypsosi:

– Mes bijojome, kad jūs iš sykio išgrūsėte mus lauk, o juk čia ir mūsų šeimos, vaikai...

Kareiviai, nors stovi su automatais, šiuo vizitu patenkinti – tarnauti liko dar pusmetis, gal anksčiau paleis namo...

Po beveik tris valandas trukusių derybų „vilkai“ įsikuria Vartelių užkardeje. O mašinų karavanas juda toliau. Važiuojame palei sienos apsaugos techninius įrengimus. Vienoj pusėj spygliuota viela, kitoj — išakėta žemės juosta, vienoj pusėj Lietuva, o kitoj — jau Lenkija. Kelias duobėtas, velnioniškai krato. Už kokių 30-ies kilometrų Liulavos, arba Reketijos, užkarda. Ten pasitiko žmoniškai. Vadas neprieštaravo, kad „Geležinio vilko“ vyrai įsikurtų ir ginkluoti. Vis dėlto liko beginkliai: taip ministras A. Butkevičius sutarė su generolu Rygoje. Tą patį vakarą į Trumpalių užkardą išėngė Pasienio tarnybos greitojo reagavimo būrys, vadovaujamas Z. Žulono. Operacija praėjo sėkmingai, jokių konfliktų tarp karių neįvyko.

Kitą dieną KA ministrui A. Butkevičiui vadovaujant Lietuvos kariai įsikūrė dar trijose užkardose pasienyje su Lenkija.²²³

Birželio 9 d. krašto apsaugos ministras A. Butkevičius vienoje pasienio užkardų susitiko su NVS pasienio kariuomenės vadu gen. plk. I. Kaliničenka. Susitikimo metu aptarta padėtis pasienyje bei tartasi dėl Rusijos pasieniečių galutinio išvedimo iš Lietuvos pasienio datos²²⁴.

Reikėtų pažymėti, kad santykiai tarp Lietuvos ir SSRS, vėliau Rusijos, pasieniečių, kaip teigia pirmasis PAT viršininkas V. Česnulevičius, 1990–1991 metais iš esmės nebuvo blogi. Lietuvos pasieniečiai palaikydavo kontaktus su Lazdijuose, oro uostuose ir jūrų uoste esan-

²²³ Čebatorius Balys. Ateiname saugoti sienų // Karys. 1992. Nr. 7. P. 4.

²²⁴ Respublika, 1992, birželio 10.

čiais sovietiniais pasieniečiais. Tam tikri kontaktai buvo ir su netoli Lietuvos postų budėjusiais Baltarusijos milicininkais.

Tą pačią birželio 9 dieną krašto apsaugos ministras A. Butkevičius Lietuvos Respublikos ministrui pirmininkui G. Vagnoriui pasiūlė Pasienio apsaugos tarnybos viršininku paskirti plk. Joną Paužolį²²⁵, ir jau kitą, t. y. birželio 10 d., A. Butkevičius savo įsakymu Valstybės sienos apsaugos tarnybai vadovauti pavedė plk. Jonui Paužoliui²²⁶. Birželio 11 d. Krašto apsaugos ministerijos kolegija irgi pritarė J. Paužolio kandidatūrai, o birželio 17 d. – ir Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Krašto apsaugos ir vidaus reikalų komisija²²⁷.

1992 m. liepos 16 d. plk. Jonas Algimantas Paužolis paskirtas Valstybės sienos apsaugos tarnybos viršininku²²⁸.

Po mėnesio viename interviu plk. J. Paužolis pripažino, kad pasienyje daug rimtų problemų. Neužtenka technikos, maži pasieniečių atlyginimai, ypač sudėtinga padėtis Vilniaus ir Šalčininkų rajonuose, nes ten pasieniečiais dirba ne tų rajonų gyventojai. Pulkininkas pripažino, kad pasienyje pasitaiko kyšininkavimo atvejų ir dėl to beveik niekas nenubaustas, ir kt.²²⁹.

Pasienio apsaugos tarnyboje vis dėlto buvo nemažai trūkumų, todėl jos atskiri padaliniai buvo gana dažnai tikrinami ir kartais tie tikrinimai trukdydavo normaliam pasieniečių darbui. Siekdamas to išvengti, 1992 m. birželio 24 d. PAT viršininkas plk. Jonas Paužolis patvirtino PAT užkardų ir postų tikrinimo tvarką. Pagal ją pasienio kontrolės postų, užkardų, rinktinių ir APKPP tarnybos eigą tikrinti turi teisę:

1. Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministras.
2. Pasienio apsaugos tarnybos viršininkas ir štabo viršininkas.

J. Paužolis, J. Meidus, Č. Jazerskas Klaipėdos uoste. 1992 m. (KAA)

²²⁵ Krašto apsaugos ministro A. Butkevičiaus 1992-06-09 raštas G. Vagnoriui // KAA. F. 2. Ap. 1. B. 34. L. 33.

Jonas Paužolis gimė 1934 05 01 Jonišio raj. Kriūkų valsč. Lazdyniškių km. 1954 m. baigė Jonišio vidurinę mokyklą. 1957 m. baigė Kijevo artilerijos mokyklą. Tarnavo artilerijos daliniuose. Tarnybą sovietinėje kariuomenėje baigė 1986 m. Vilniaus rajono komisaru turėdamas papulkininkio laipsnį. 1988–1989 metais aktyviai dalyvavo atkuriant Lietuvos atsargos karininkų sąjungą (LAKS), buvo išrinktas sąjungos Centro valdybos nariu. Tuo pačiu metu dirbo kariniu ekspertu jaunuolių, tarnaujančių sovietinėje kariuomenėje ginti komisijoje prie LR Aukščiausiosios Tarybos. Rengė krašto apsaugos atkūrimo programas. Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę 1990 06 01 skiriamas Krašto apsaugos departamento (KAD) Mobilizacinio skyriaus viršininku. 1991 01 05 skiriamas KAD direktoriaus pavaduotoju. 1991–1992 m. derybų su Rusija dėl buvusios sovietinės kariuomenės iš Lietuvos karinis ekspertas, buvusių sovietinių karinių komisariatų likvidavimo komisijos pirmininkas. 1992 07 16 skiriamas Valstybės sienos apsaugos tarnybos viršininku

²²⁶ Krašto apsaugos ministro 1992-06-10 įsakymas Nr. 311.

²²⁷ A. Butkevičiaus 1992-06-17 raštas Lietuvos Respublikos Vyriausybei // KAA. F. 2. Ap. 1. B. 34. L. 66.

²²⁸ KAM 1992 08 13 įs. Nr. 351-K

²²⁹ Gražytė S. Apie sieną ir jos sargybinius // Krašto apsauga. 1992, liepos 16.

3. Krašto apsaugos ministerijos pareigūnai, pateikę pamainos viršininkui (užkardos vadui) tarnybinę užduotį, pasirašytą krašto apsaugos ministro arba Pasienio apsaugos tarnybos viršininko, ir tarnybinį pažymėjimą.

4. Pasienio apsaugos tarnybos štabo pareigūnai, pateikę pamainos viršininkui (užkardos vadui) tarnybinę užduotį, pasirašytą Pasienio apsaugos tarnybos viršininko ir tarnybinį pažymėjimą²³⁰.

1993 m. lapkričio 4 d. šiuo klausimu buvo išleistas naujas įsakymas. Į tikrintojų sąrašą buvo įtraukti Krašto apsaugos ministerijos Generalinės inspekcijos pareigūnai (pateikę ministro patvirtintą patikrinimo planą)²³¹.

Kartu buvo apibendrinti ir ankstesnių tikrinimų rezultatai. Ta proga išleistame PAT viršininko plk. J. Paužolio įsakyme buvo išvardyti dažniausiai pasitaikantys sienos apsaugos pareigūnų daromi pažeidimai, ypač atkreipiant dėmesį į vis pasitaikančius nesaugaus pasieniečių elgesio su šaunamaisiais ginklais atvejus, taip pat į pasieniečių išvaizdą. Viršininkas įsakė liepos 5 d. surengti papildomus užsiėmimus apie saugų elgesį su ginklais.²³²

Birželio 22 d. Laikinosios gynybos vadovybės posėdyje svarstant Rusijos kariuomenės kontingento Lietuvoje judėjimo klausimus, Z. Vaišvila pasiūlė sumažinti pasienio postų skaičių ir padaryti jų darbą efektyvesnį. Pasiūlymas pritarimo nesulaukė. AT Pirmininkas V. Landsbergis pasidomėjo esama padėtimi pasienyje – ar ten dar tebėra Rusijos pasieniečiai? Posėdyje dalyvavęs krašto apsaugos ministro pavaduotojas plk. N. Vidrinskas paaiškino, kad į kiekvieną pasienio užkardą įvesta po 10 Lietuvos pasieniečių, Rusijos pasieniečiai, nors dar tebebuvo užkardose, bet Lietuvos pasieniečiams dirbti netrukde. Pasitarimo dalyviai priėmė sprendimą, kad reikia veikti ryžtingiau ir visiškai perimti visas pasienio užkardas²³³.

Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba 1992 m. birželio 25 d. priėmė „Lietuvos Respublikos valstybės sienos įstatymą“ ir „Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos įstatymą“. Pastarasis panaikino iki tol galiojusį Laikinąjį pasienio apsaugos tarnybos įstatymą. Pagal šį įstatymą, kaip ir anksčiau, valstybės sienos apsauga buvo palikta Krašto apsaugos ministerijos Valstybės sienos apsaugos tarnybai, kuriai vadovauja šios tarnybos viršininkas, tiesiogiai pavaldus krašto apsaugos ministrui. Valstybės sienos apsaugos tarnybą atlieka tikrosios tarnybos kariai. Į šią tarnybą galėjo būti samdomi taip pat ir civiliai Lietuvos Respublikos piliečiai.

Iš esmės naujasis įstatymas mažai kuo skyrėsi nuo iki tol galiojusio laikinojo. Pakeistos kai kurios sąvokos, padaryta kitų nežymių pakeitimų. Taip atsirado sienos juosta, kuri nebuvo įvardyta ankstesniame įstatyme, aiškiai pasakyta, kad bet kuris pilietis, atvykęs į Lietuvą pažeisdamas įstatymą, gali būti išsiųstas atgal, valstybės sienos apsaugos užkardos viršininkui suteikta teisė skirti nuobaudas už administracinės teisės pažeidimus, susijusius su pasienio ruožo režimu ir įvykdytus pasienio užkardos teritorijoje, ir kt.²³⁴

Birželio viduryje Lietuvos ir Latvijos valstybių siena buvo padalyta ir paskirstyta tarp pasienio užkardų taip: Skuodo pasienio užkarda (PU) (užkardos vadas ltn. V. Masiulis), Mažeikių PU (vadas vyr. ltn. V. Dabulskis), Akmenės PU (vadas kpt. A. Kundrotas), Joniškių PU (vadas j. ltn. P. Jakubauskas), Pasvalio PU (vadas j. ltn. J. Kiznys), Biržų PU (vadas kpt. A. Mukas), Rokiškio PU (vadas G. Jurgutis), Zarasų PU (vadas vyr. ltn. A. Krumcholcas).

²³⁰ Dėl pasienio apsaugos tarnybos užkardų ir postų tikrinimo tvarkos. PAT 1992-06-24 įsakymas Nr. 143 // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 14. L. 264.

²³¹ Dėl valstybės sienos apsaugos užkardų ir pasienio kontrolės punktų tikrinimo tvarkos. VSAT 1993-11-04 įsakymas Nr. 702 // Ten pat. B. 30. L. 86.

²³² Dėl nepatenkinamos tvarkos ir drausmės pažeidimų Pasienio apsaugos struktūrose. PAT 1992-06-24 įsakymas Nr. 148 // Ten pat. B. 14. L. 271–273.

²³³ Lietuvos Respublikos laikinosios gynybos vadovybės 1992-06-22 protokolas // LRSA (byla nenumuota), L. 30

²³⁴ Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos įstatymas // Valstybės žinios. 1992, Nr. 20–594.

Tuo pat metu buvo paskirstyta valstybės sienos apsauga pasienio užkardoms prie Lietuvos ir Baltarusijos sienos: Ignalinos PU (vadas vyr. lt. V. Strolia), Švenčionių PU (vadas I. Mastenica), Naujosios Vilnios PU (vadas j. lt. J. Mateika), Šalčininkų PU (l. e. vado pareigas G. Dapkus), Varėnos PU (vadas B. Skendelis), Druskininkų PU (vadas vyr. lt. R. Blechertas).

Pagal 1992 m. birželio 7 d. KAM įsakymą Pasienio apsaugos tarnybai visiškai perėmus Lietuvos ir Lenkijos valstybių sienos apsaugą, visai Lietuvos ir Lenkijos valstybių sienos apsaugai pradėjo vadovauti Marijampolės pasienio rinktinė. Rinktinės vadu paskirtas mjr. T. Gelžinis²³⁵.

Pagal tarpvalstybinius Lietuvos ir Lenkijos susitarimus, nuo 1992 m. liepos 1 d. turėjo prasidėti susisiekimas geležinkelio linija Šeštokai–Suvalkai. Dėl to birželio 27 d. buvo įsteigtas naujas Mockavos KPP. Laikinoju jos viršininku buvo paskirtas V. Bučys²³⁶.

7. Valstybės sienos apsaugos tarnyba

1992 m. liepos 1 d. vadovaujantis Valstybės sienos apsaugos įstatymu, KAM Pasienio apsaugos tarnyba pavadinta Valstybės sienos apsaugos tarnyba²³⁷.

Be abejo, pavadinimo pakeitimas tiesioginės reikšmės pasienio apsaugai neturėjo. Tačiau jau taip sutapo, kad liepos mėn. Valstybės sienos apsaugos tarnybos viršininkas plk. J. Paužolis išleido net du įsakymus dėl sienos apsaugos sustiprinimo. Liepos 3 d. išleistame įsakyme plk. J. Paužolis atkreipė pasieniečių dėmesį į tai, kad Baltarusijos ir Lietuvos pasienyje susiklostė labai sudėtinga operatyvinė padėtis. Padažnėjo nelegalus krovinių pervežimas per valstybės sieną. Pagrindine to priežastimi plk. J. Paužolis įvardijo tai, kad pasienio užkardų vadai neskiria reikiamo dėmesio valstybės sienos apsaugai bei darbui su personalu.

VSAT viršininkas įsakė pasienio užkardų vadams sustiprinti pasienio postų kontrolę ir ją vykdyti kiekvieną parą pagal atskirą grafiką. Viršininko pavaduotojui mjr. G. Danieliui pavedė mėnesį laiko pačiam asmeniškai vadovauti Šalčininkų pasienio užkardai ir pašalinti minėtus trūkumus²³⁸.

Liepos 16 d. plk. J. Paužolis savo įsakyme akcentavo, kad vien per birželio mėn. Lietuvos ir Lenkijos siena buvo pažeista 29 kartus ir daugeliu atvejų pažeidėjai nebuvo išaiškinti. Tokios padėties priežastimis viršininkas įvardijo tai, kad užkardose blogai organizuota patrulinė tarnyba, stebėjimo postai, pasalos, vietos gyventojai neapklaunami dėl nepažįstamų asmenų pasirodymo pasienio ruože, nesiklausoma radijo pokalbių.

Siekdamas sustiprinti valstybės sienos apsaugą, plk. J. Paužolis įsakė Marijampolės valstybės sienos apsaugos rinktinės ir užkardų vadams sutvarkyti kontrolinę juostą, signalizaciją, kelią, einantį išilgai valstybės sienos, išmokyti sienos apsaugos darbuotojus, šauktinius karius aptikti sienos pažeidėjų pėdsakus ir kitus jų buvimo požymius vietovėje. Organizuoti pažeidėjų paiešką ir jų persekiojimą panaudojant visas turimas priemones. Tiksliai žinoti pasienio režimo tvarką ir dokumentus, suteikiančius teisę įvažiuoti ir būti pasienio zonoje ir pasienio juostoje. Išmokyti visus pasieniečius atpažinti negaliojančius dokumentus.

²³⁵ Balaišis A. Lietuvos kariuomenė valstybės sienos apsaugoje // Kardas. 2003. N. 4. P. 26.

²³⁶ Dėl Mockavos kontrolinio praleidimo punkto atidarymo. PAT 1992-06-24 įsakymas Nr. 144 // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 14. L. 266.

²³⁷ Krašto apsaugos ministro 1992-08-06 įsakymas Nr. 556. // Krašto apsaugos ministro įsakymų rinkinys 1992 m. P. 188.

²³⁸ Dėl Baltarusijos ir Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos sustiprinimo. VSAT 1992-07-03 įsakymas Nr. 162 // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 15. L. 14.

J. Paužolis ir A. Butkevičius. 1992 m. T. Dambrausko nuotr.
(Pasienio muziejus)

Pasienio užkardų vadai buvo įpareigoti sustiprinti valstybės sienos apsaugą, atkreipiant ypatingą dėmesį į galimas pažeidimų vietas ir kryptis bei užkardų sandūras. J. Paužolis įsakė valstybės sienos ruožo apsaugą vykdyti ištisą parą ir nedelsiant pranešti apie visus sienos pažeidimo atvejus bei jų pobūdį.

VSAT štabo viršininkas buvo įpareigotas sudaryti VSAT komisiją valstybės sienų pažeidimams analizuoti. Komisijai nurodyta išanalizuoti kiekvieną sienos pažeidimo atvejį, teikti praktinę pagalbą užkardų vadovybei²³⁹.

Valstybės sienos apsaugos problemomis ir toliau domėjosi Laikinoji

gynybos vadovybė. Liepos 13 d. posėdyje Laikinoji gynybos vadovybė specialiai apsvartė sienos su Lenkija problemas. A. Butkevičius pranešė, kad padėtis beveik nepasikeitė. Kiekvienoje užkardoje pamainą sudaro karininkas, puskarininkis ir 6–8 kareiviai. Vienu metu buvo susidariusi įtempta padėtis. Rusijos pasieniečiai apsikasė apkasuose ir pasiruošė gynybai, tačiau iki konfliktų nebuvo prieita. A. Butkevičius Lietuvos laikinąją gynybos vadovybę informavo, kad visa sienos su Lenkija įranga kainuoja didelius pinigus ir rusai už jos perdavimą prašo pastatyti Kaliningrade 40 butų gyvenamąjį namą. Kilo diskusija, bet posėdžio metu jokių konkrečių sprendimų nebuvo priimta²⁴⁰.

1992 m. liepos 21 d. Rusijos kariuomenė turėjo palikti visas Lietuvos ir Lenkijos pasienio užkardas. Lietuvos ir Lenkijos pasienio užkardų perėmimui 1992 m. liepos 22 d. VSAT viršininkas plk. J. Paužolis sudarė komisiją. Komisijos pirmininku buvo paskirtas VSAT štabo viršininkas plk. P. Dragūnaitis, nariais:

žvalgybos tarnybos viršininkas mjr. V. Šidlauskas;
štabo vyr. karininkas plk. A. Bajoras;
štabo vyr. karininkas lttn. A. Laucius;
štabo vyr. karininkas lttn. R. Polėkas;
štabo vyr. karininkas R. Krapas;
ryšių skyriaus viršininkas S. Brazdžius;
vyr. specialistas A. Norgėla;
vyr. specialistas J. Paplauskas;
ryšių technikas D. Milius;
topografinio-kartografinio poskyrio viršininkas A. Tiškevičius;
konsultantas V. Petkevičius.

Komisijai buvo pavesta sudaryti visų perimamų užkardų priėmimo aktus, įvertinant pastatų, sienos įrangos, ryšių ir signalizacijos būklę. Komisija įpareigota darbą baigti liepos 28 d²⁴¹.

²³⁹ Dėl valstybės sienos apsaugos sustiprinimo. VSAT viršininko 1992-07-16 įsakymas Nr. 181 // Ten pat. L. 44–45.

²⁴⁰ Lietuvos Respublikos laikinosios gynybos vadovybės 1992-07-13 protokolas. LRSA (byla nenumuruota). L. 38–39.

²⁴¹ Dėl VSAT komisijos sudarymo Lietuvos-Lenkijos valstybinės sienos perėmimui. VSAT 1992-07-21 įsakymas Nr. 189 // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 15. L. 54.

1992 metų liepos mėnesį, rengiantis perimti sienos su Lenkija pasienio užkardas ir jas perėmus, neatsitiktinai VSAT daugiausia dėmesio buvo skiriama Lietuvos ir Lenkijos valstybių sienos ruožo apsaugai. Reikia pažymėti, kad jame buvo bandymų, tarp jų ir sėkmingų, pereiti sieną nukirpus užtvartas arba pasikalus pojomis. Net po keletą kartų per parą signalizacijos sistema pranešdavo apie pažeidimus. Deja, visų pažeidėjų sulaikyti nepavyko²⁴². Panaši padėtis buvo ir rugpjūčio mėn. pradžioje.

Susidarius tokiai situacijai, 1992 m. rugpjūčio 24 d. VSAT viršininko plk. J. Paužolio įsakymu buvo sudaryta VSAT komisija valstybės sienos pažeidimams ištirti. Komisija buvo sudaryta šios sudėties:

komisijos pirmininkas – VSAT štabo viršininkas plk. P. Dragūnaitis;

komisijos nariai: operatyvinio skyriaus viršininkas mjr. A. Baravykas,

žvalgybos tarnybos viršininkas mjr. V. Šidlauskas,
 žvalgybos tarnybos viršininko pavaduotojas S. Žulinas,
 žvalgybos tarnybos vyr. specialistas mjr. A. Sidabras,
 vyr. specialistas kavalerijai ltn. R. Polėkas,
 vyr. specialistas pasienio tarnybai A. Nalivaika,

VSAT viršininkas plk. Jonas Paužolis (centre) su Lazdijų atskirojo pasienio kontrolės praleidimo punkto darbuotojais, įteikus jiems karininkų antpečius. 1992 m. gruodis

Mažeikių pasienio užkarda, Bukaičių pasienio apsaugos postas 1992. (KAA)

²⁴² Dėl padėties Valstybės sienos apsaugos tarnyboje 1992 m. liepos mėnesį ir uždavinius rugpjūčio mėnesiui. VSAT 1992-08-05 įsakymas Nr. 210 // Ten pat. L. 88.

vyr. specialistas kontrolinių praleidžiamųjų punktų tarnybai ltn. A. Laučius,
specialistas sienos įrangai S. Sereičikas,
vyr. specialistas kinologas R. Krapas.

Komisija buvo įpareigota gavus pranešimą apie valstybės sienos pažeidimą nedelsiant išsiaiškinti pažeidimo esmę ir tyrimo duomenis per tris dienas pristatyti į VSAT štabą²⁴³.

Nepavyko surasti duomenų, kodėl ši komisija buvo sudaryta, nes VSAT viršininkas įsakė VSAT štabo viršininkui sudaryti panašią komisiją dar 1992 m. liepos 16 d. Ko gero, pastarasis įsakymas nebuvo įvykdytas, nes nepavyko surasti jokių duomenų, kad tokia komisija būtų sudaryta.

1992 m. birželio 25 d. priėmus naują Valstybės sienos įstatymą, visi sienos pažeidimo atvejai turėjo būti fiksuojami surašant protokolus ir perduoti tirti prokuratūrai. Tuo pat metu Rusijos lėktuvai, sraigtasparniai, traukiniai, kitas transportas ir toliau pažeidinėjo Lietuvos sienas ir pasieniečiams visa tai reikėjo fiksuoti. Be abejo, tai padidino pasieniečių darbo apimtį, o Valstybės sienos apsaugos tarnyba ir toliau jautė tinkamų patalpų pasienio užkardoms įrengti stoką. Dėl to krašto apsaugos ministras A. Butkevičius 1992 m. rugsėjo 22 d. kreipėsi į Vyriausybę prašydamas perduoti į Krašto apsaugos ministerijos balansą:

1. Druskininkų užkardai – poilsio namus „Pušynėlis“. Anksčiau šie poilsio namai priklausė Vilniaus geležinkelio apygardai, 1992 m. buvo perduoti į Susisiekimo ministerijos balansą. Pastaruosius dvejus metus pagal paskirtį nenaudojami;

2. Šalčininkų užkardai – vieną iš trijų Dieveniškų 17-osios PTM bendrabučių, nes šie bendrabučiai buvo nevisiškai apgyvendinti;

3. Vilniaus m. užkardai – buvusį 3-iojo teismo pastatą Sodų gatvėje Nr. 9, kadangi teismas turėjo persikelti į kitas patalpas;

4. Zarasų užkardai – Zarasų 22-osios PTM bendrabutį Dimitriškių km, kuris buvo ne visas apgyvendintas;

5. Varėnos užkardai – Varėnos 22-osios PTM bendrabutį Varėnoje, Basanavičiaus g. Nr. 1, kuris buvo apgyvendintas tik iš dalies.

Ministras taip pat prašė įpareigoti atitinkamas savivaldybes ir miestų valdybas, kad jos skirtų patalpas:

1. Švenčionių užkardai – 1100 kv. m naudingo ploto;

2. Baltarusijos pasienio rinktinei – 1800 kv. m naudingo ploto;

3. Krašto apsaugos ministerijos Valstybės sienos apsaugos tarnybai (Vilnius, Gynėjų g. 3) – 1500 kv. m naudingo ploto, taip pat patalpas garažams, sandėliams ir kitoms ūkio reikmėms²⁴⁴.

Prasidėjo susirašinėjimai, svarstymai, o padėtis iš esmės nesikeitė. Ji pagerėjo tik 1993 m. pradžioje, VSAT perdavus kai kurias buvusios Rusijos kariuomenės paliktas patalpas²⁴⁵ (žr. 6 priedą).

Pasienio apsaugos vadovai nuolat skųsdavosi, kad pašaukti tarnauti sienos apsaugoje jaunuoliai ne visada yra tai tarnybai tinkami. Siekdamas išspręsti šią problemą, 1992 m. rugsėjo 24 d. ministras A. Butkevičius Karinės administracijos departamentui įsakė šaukimų metu pirmumo tvarka komplektuoti kontingentą pasienio tarnybai. Šaukimą vykdyti iš Respublikos pasienio rajonų ir apskričių centrų komendantūrų.

Karinėms komendantūroms ministras įsakė atrinkti sienos apsaugos tarnybai vaikus su ne mažesniu kaip viduriniu išsimokslinimu, su teigiamomis charakteristikomis, atsižvelgiant į moralines savybes ir intelektą. Vykdamas atranką leista dalyvauti įgaliotiems VSAT atstovams. Be to,

²⁴³ Dėl VSAT komisijos sudarymo valstybės sienos pažeidimams iširti. VSAT 1992-08-24 įsakymas Nr. 247 // Ten pat. L. 142.

²⁴⁴ Dėl patalpų skyrimo pasienio užkardų ir kuopų dislokavimui // KAA. F. 2. Ap. 1. B. 29. L. 85.

²⁴⁵ VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 26. L. 145–146.

ministras įsakė leisti dalyvauti Centrinėje medicinos komisijoje VSAT psichofiziologinės komisijos specialistams²⁴⁶.

Valstybės sienos apsaugos tarnyboje 1992 m. rudenį tarnavo 4587 pareigūnai. Iš jų 2096 buvo liktiniai kariai, 1752 – šauktiniai, 524 karininkai ir 220 civilių tarnautojų²⁴⁷.

Kaip ir 1991 metais, be Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos VSAT taip pat kontroliavo autotransportą bei keleivius, atvykstančius ir išvykstančius iš Lietuvos automobilių keliais, geležinkeliais, oro transportu. Pradėta Klaipėdos prekybos ir žvejybos uostų, tarptautinės jūrų perkėlos kontrolė. VSAT darbuotojai per parą vidutiniškai patikrindavo apie 30–50 lėktuvų, 20–30 laivų, 175 keleivinius traukinius ir beveik 13 tūkst. automobilių.

Tuo metu Lietuvos ir Baltarusijos pasienyje užkardų saugomi sienos ruožai sudarė 100–150 km (Šalčininkų – 148 km, Ignalinos – 136 km, Švenčionių – 106 km ir pan.) Turint tokius ilgus saugomus ruožus, užkardų viršininkai faktiškai negalėjo užtikrinti jų apsaugos, todėl VSAT viršininkas plk. J. Paužolis 1992 m. rugsėjo 24 d. kreipėsi į krašto apsaugos ministrą A. Butkevičių siūlydamas užkardų saugomus ruožus sumažinti iki 50–60 km, įkuriant 7 naujas užkardas: Kapčiamiesčio, Dieveniškių, Medininkų, Pabradės, Visagino (mokomoji), Pagėgių ir Viešvilės²⁴⁸.

Į pasiūlymus buvo atsižvelgta. Siekdamas tinkamai organizuoti valstybės sienos apsaugą ir pasienio kontrolės punktų darbą, krašto apsaugos ministras A. Butkevičius nuo 1992 m. spalio 1 d. pradėjo įgyvendinti valstybės sienos apsaugos tarnybos reorganizaciją.

Iš Pakrančių apsaugos rinktinės sudėties išvestas Atskirasis laivų divizionas ir jo bazės pagrindu sukurta Karinių jūrų pajėgų flotilė. Pakrančių apsaugos rinktinė pavadinta Klaipėdos rinktine.

Marijampolės rinktinės sudėtyje sukurtos Vištyčio, Vartelių, Reketijos, Trumpalių, Galinių, Pazapsių valstybės sienos apsaugos užkardos.

Lazdijų pasienio užkarda reorganizuota į Akmenių valstybės sienos apsaugos užkardą Marijampolės sienos apsaugos rinktinės sudėtyje ir Lazdijų atskirąjį pasienio kontrolinį praleidžiamąjį punktą, susidedantį iš Lazdijų, Mockavos ir Kalvarijos pasienio kontrolės postų;

Vilniaus sienos apsaugos rinktinės sudėtyje papildomai organizuotos Kapčiamiesčio, Dieveniškių, Medininkų, Pabradės valstybės sienos apsaugos užkardos, paskiriant dalį sienos ruožo iš Druskininkų, Šalčininkų, Naujosios Vilnios ir Švenčionių sienos apsaugos užkardų.

Šiaulių pasienio rinktinė reorganizuota į Šiaulių sienos apsaugos komendantūrą su Skuodo, Mažeikių, Akmenės, Joniškio, Pasvalio, Biržų, Rokiškio, Zarasų sienos apsaugos užkardomis.

Iš rinktinėms ir užkardoms pavaldžių kontrolinių praleidžiamųjų punktų sukurti Klaipėdos, Joniškio, Saločių, Smėlynės, Druskininkų, Kybartų, Kauno, Pagėgių, Vilniaus atskirieji pasienio kontroliniai praleidžiamieji punktai.

VSAT štabe sukurtas kontrolinių praleidžiamųjų punktų skyrius ir jam pavesta vadovauti visiems APKPP.

VSAT Mokomajame centre sukurta mokomoji užkarda ir mokomasis kontrolinis praleidžiamasis punktas. Mokomajai užkardai saugoti paskirtas valstybės sienos ruožas iš Ignalinos ir Zarasų sienos apsaugos užkardų saugomų sienos ruožų. Mokomajam kontroliniam praleidžiamajam punktui priskirtas Turmanto kontrolinis praleidžiamasis punktas²⁴⁹.

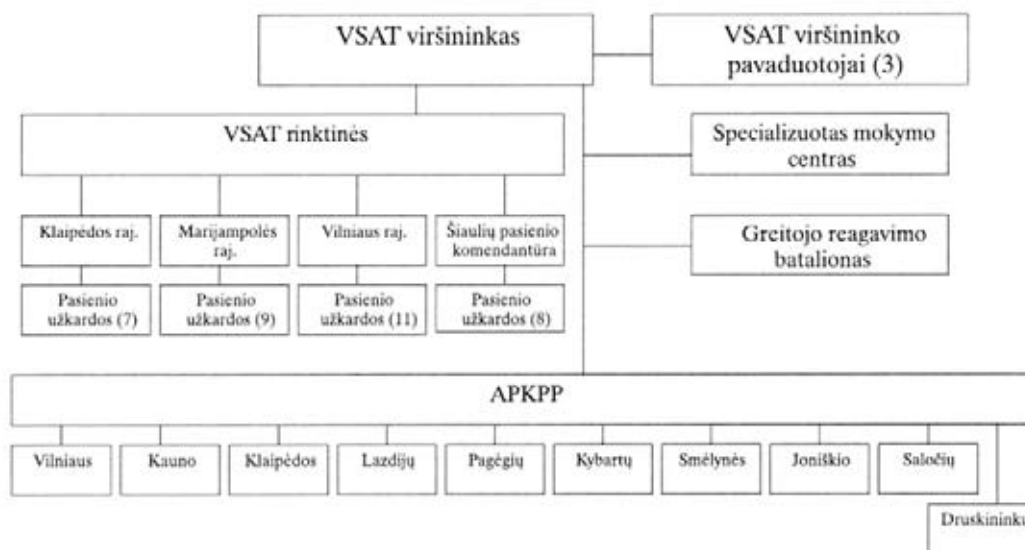
²⁴⁶ Dėl jaunuolių šaukimo į pasienio tarnybą // Krašto apsaugos ministro įsakymų rinkinys 1992 m. P. 259.

²⁴⁷ Liubertas Petras, Mančinskas Česlovas. Lietuvos policija atkūrus Nepriklausomybę. P. 186.

²⁴⁸ Dėl Valstybės sienos apsaugos tarnybos struktūrų reorganizavimo. VSAT viršininko 1992-09-24 raštas krašto apsaugos ministrui // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 23c. L. 65–66.

²⁴⁹ Dėl Valstybinės sienos apsaugos tarnybos struktūrų reorganizavimo // Krašto apsaugos ministro įsakymai. T. 2. P. 263–265.

Grafiškai šią struktūrą būtų galima pavaizduoti taip:

Schema paimta iš: Balaišis A., Reikaitė I., Mančinskas Č. Lietuvos valstybės sienos apsaugos tarnybos istorija (1918-2000). P. 193

Nuo 1992 m. spalio 1 d. Valstybės sienos apsaugos žvalgybos tarnybos viršininku buvo paskirtas mjr. V. Šidlauskas²⁵⁰.

1992 m. gruodžio mėn. labai išaugo maisto prekių nelegalus išvežimas į Latviją, nes ten jų kainos buvo daug aukštesnės. Padaugejo į Latviją vežamų mašinomis, lengvaisiais automobiliais, traukiniais, nešamų pėsčiomis prekių skaičius. Tai daugiausia darė Lietuvos piliečiai. Per gruodžio mėn. sulaikyta 104 t grūdų, 300 kg duonos ir jos produktų. Į Latviją taip pat buvo vežama skerdiena, cukrus, cigaretės, medikamentai ir kt.²⁵¹. Sulaikyta apie 7000 butelių svaigalų.

Perkastas pasienio kelias Pasvalio raj.

T. Dambrausko nuotr. (KAA)

²⁵⁰ Dėl skyrimo į pareigas. KAM 1992-10-23 įsakymas Nr. 760 // Krašto apsaugos ministro įsakymai. T. 3. P. 13.

²⁵¹ Dėl padėties Valstybės sienos tarnyboje 1992 metų gruodžio mėnesį ir uždavinius sausio mėnesiui. VSAT 1993-02-03 įsakymas Nr. 77 // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 26. L. 111.

²⁵² Dėl padėties Valstybės sienos apsaugos tarnyboje sausio mėnesį ir uždavinių vasario mėnesiui. VSAT 1993-02-03 įsakymas Nr. 76 // Ten pat. L. 108.

Valstybės sienos apsaugos tarnyba 1992 metais daugiausia dėmesio skyrė ekonominei Lietuvos Respublikos sienos apsaugai. Valstybės sienos apsaugos pareigūnai sulaikė daugiau kaip 700 automobilių, apie 2000 piliečių, pažeidusių valstybės sieną. Buvo konfiskuota beveik už 420 tūkst. talonų vertės benzino, 1250 vienetų šaunamųjų ginklų, daugiau kaip už 100 tūkst. talonų vertės meno kūrinių, daugiau kaip 100 t grūdų, 70 t nikelio, 50 t bronzos, 45 t vario, 1420 elektros variklių, 1000 t degtinės, daugiau kaip 21 t mėsos, 50 t cukraus, 6 t aguonų grūdelių ir daug kitų neteisėtai gabentų per valstybės sieną prekių. Bendra jų suma viršijo 15 mln. talonų²⁵³.

1992 m. pabaigoje padaugėjo nelegalių mėginimų pereiti Lietuvos sienas, daugiausia į Lenkiją. Nelegalai vyko lėktuvais, traukiniais, automobiliais, net pėsčiomis. Vien tik gruodžio mėn. buvo sulaikyti 87 asmenys. Tai NVS, Libano, Pakistano, Somalio ir kitų šalių piliečiai. Jie pasieniečiams sukėlė daug rūpesčių ir papildomų išlaidų, nes juos reikėjo vežti į specialius punktus ir deportuoti²⁵⁴.

Siekiant sustiprinti valstybės sienos apsaugą, buvo praktikuojami laikini netikėti atskirų sienos ruožų apsaugos sustiprinimai panaudojant Greitojo reagavimo bataliono karius. Antai 1992 m. gruodžio 28 d. į Pazapsių, Akmenių ir Galinių užkardą buvo permesta Greitojo reagavimo bataliono karių kuopa, kurios kariai patruliuo ir ėjo kitas sienos apsaugos pareigas kartu su pasieniečiais²⁵⁵.

Kaip buvo saugoma siena su Latvija, kokių ten iškildavo problemų, pailiustruosime pateikdami 1992 m. Skuodo užkardos tarnybos organizavimo ataskaitą 1992 m.

Vykdamas valstybės sienos apsaugą Skuodo užkardai priskirtame pasienio ruože ypatingų sienos pažeidimo atvejų 1992 m. nebuvo užfiksuota. Nustatyta, kad be pagrindinių susisiekimo su Latvijos Respublika kelių (Skuodo KPP, Lenkimų KPP, Gėsalų KPP ir Strėliškių KPP) aptikti 9 šalutiniai keliai, kurie kirto valstybės sieną, tačiau tie keliai nebuvo labai svarbūs vežantiesiems per sieną kontrabandą, kadangi jie kirto sieną per upę, o tiltai buvo nugriauti. Važiuoti šiais keliukais buvo galima tik esant sausras vasaros metu, kai upėje nusenka vanduo. Iš šių 9 kelių tik dviem keliais (tai Skuodas-Barta ir Skuodas-Luknės-Rucava) važiuoti buvo galima ištisus metus, bet kokiu oru. Kelias Skuodas-Luknės-Rucava buvo užblokuotas, užverčiant jį pamatų blokais, o kelyje Skuodas-Barta nuolatos dirbo tiek Lietuvos, tiek Latvijos patrulinės tarnybos. Čia buvo didžiausia tikimybė, kad gali būti pažeista valstybės siena, todėl šiame pasienio ruože ir buvo sutelkta patrulinė kontrolė. Pagrindiniai keliai į Latvijos Respubliką buvo saugomi įkurtomis 4 KPP tarnybomis, t. y. ištisą parą dirbo Lenkimų, Skuodo, Gėsalų ir Strėliškių KPP. Be to, nakties metu, kada mašinų sumažėdavo, Gėsalų, Lenkimų ir Strėliškių KPP tarnybos vykdė patruliavimą pasienio ruože tomis kryptimis, kur galima privažiuoti prie valstybės sienos. Užkardos KPP tarnybos buvo aprūpintos pakankamu kiekiu ginkluotės, ryšio priemonėmis (nešiojamosiomis radijo stotimis). Pamainose sargybą vykdė po 3-4 pareigūnus, išskyrus Skuodo KPP, kur sargyboje buvo 4-6 pasieniečių pamaina. Visi pasieniečiai buvo aprūpinti uniformomis, tačiau ji buvo nevienoda, o kamufliažinių uniformų užkarda iš viso nebuvo gavusi.

Užkarde budėjo rezervinė grupė (4-5 pareigūnai) kurie prirėikus vykdavo į tą pasienio ruožą, kur kildavo konfliktinė situacija. Tam buvo budėtojas automobilis.

Siekiant sustiprinti užkardos pareigūnų kovinį parengimą, nuo 1992 m. gruodžio 1 d. užkarde buvo pradėti vesti užsiėmimai liktiniams pagal mokymo programą, gautą iš KAM VSAT štabo. Užsiėmimus organizavo ir vedė patys užkardos karininkai. Žinios buvo gilinamos savarankiškai.

²⁵³ Liubertas Petras, Mančinskas Česlovas. Lietuvos policija atkūrus Nepriklausomybę. P. 186.

²⁵⁴ Dėl padėties Valstybės sienos tarnyboje 1992 metų gruodžio mėnesį ir uždavinius sausio mėnesiui. VSAT 1993-02-03 įsakymas Nr. 77 // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 26. L. 111.

²⁵⁵ Dėl Lietuvos-Lenkijos pasienio ruožo apsaugos sustiprinimo. VSAT 1992-12-28 įsakymas Nr. 448 // Ten pat. B. 16. L. 229.

Užkardoje labai stigo literatūros ir vaizdinių priemonių. Be to, užkardoje nebuvo galima organizuoti praktinių užsiėmimų apmokant liktinius šaudyti automatais ir pistoletais, nes trūko šovinių.

1992 m. gruodžio 31 d. užkardoje buvo 4 etatinės karininkų vietos, 76 etatinės liktinių vietos ir 5 vietos darbuotojams civiliams. Iki visiško etatinių vietų užpildymo trūko 9 kontrolierių, nes į kontrolierius liktiniais žmonės nenoriai ėjo dėl mažo atlyginimo ir privalomos karinės drausmės. Be to, daug kandidatų į kontrolierius neišlaikydavo medicininio patikrinimo VSAT medicinos tarnyboje ir negaudavo teisės naudotis šaunamuoju ginklu, todėl tokie žmonės nebūdavo priimami.

Ginklais užkarda buvo aprūpinta 70%. Iki pilnos komplektacijos trūko 10 automatų ir 5 pistoletų. Tačiau užkarda neturėjo šovinių rezervo, šovinių mokymams. Nuo 1992 m. gruodžio 15 d. prie užkardos ir KPP buvo įkurti lėktuvų stebėjimo postai, tačiau šie postai galėjo dirbti tik 20–30% efektyvumu, kadangi nebuvo tam tikslui reikalingo techninio aprūpinimo (naktinių žiūronų, kitų stebėjimo įrenginių). Buvo naudojami paprasti žiūronai ir iš klausos fiksuojamas praskrendančių lėktuvų laikas. Kitokių stebėjimo postų užkardoje nebuvo, išskyrus tik slapukų išsidėstymo vietas pagal visą pasienio ruožą, iš kur buvo stebimas autotransporto judėjimas pasienio ruože ir privažiavimas prie valstybės sienos.

Užkarda ir visi KPP turėjo telefono ir radijo ryšį, kuriam panaudotos stacionarinės radijo stotys P-158 bei P-148. Visuose užkardos automobiliuose irgi buvo įrengtos radijo stotys „Lion-B“. Turimos radijo stotys dirbo patikimai. Taip pat prie kiekvieno KPP buvo išvestos lauko telefono linijos nuo KPP iki slapukų vietų ir nuo KPP iki Latvijos Respublikos KPP. Čia ryšys buvo palaikomas nešiojamaisiais lauko telefonais. Nuo 1992 m. gruodžio 27 d. Skuodo KPP pradėjo veikti teletaipas.

Užkardai labai trūko lėšų patalpų priežiūrai ir remontui, o patalpų būklė reikalavo vidutinio remonto, be to, reikėjo įrengti naujas patalpas ir statinius.

Užkardos pareigūnų drausmė buvo tik patenkinama. Nors per 1992 metus ypatingų nusizengimų nebuvo, tačiau buvo pažeidimų dėl aplaidumo einant tarnybines pareigas, girtavimo tarnybos metu. Per metus laiko buvo nustatyta 31 nusizengimas, iš kurių vieną padarė civilis ir 30 nusizengimų padarė liktiniai. Už tarnybinių pareigų netinkamą atlikimą buvo bausta:

12 pareigūnų pareikšti papeikimai;

10 pareigūnų pareikšti griežti papeikimai su įrašymu į tarnybos korteles;

5 pareigūnai perkelti į žemesnes pareigas;

3 pareigūnai už girtavimą tarnybos metu atleisti iš darbo.

Pagal darbuotojų kategorijas nuobaudos skirtos:

griežti papeikimai pareikšti 6 pamainų viršininkams ir 4 kontrolieriams,

papeikimai pareikšti 4 pamainų viršininkams ir 8 kontrolieriams,

iš darbo atleisti 1 pamainos viršininkas ir 2 kontrolieriai.

Per 1992 metus užkardoje už gerą tarnybinių pareigų atlikimą ir švenčių progomis paskatinti 46 pareigūnai. Skatinta pareiškiant padėkas ir išmokant premijas už tinkamą tarnybos vykdymą²⁵⁶.

Lietuvos – Lenkijos siena. Krašto apsaugos ministras A. Butkevičius apžiūri Vartelių užkardos pasieniečių rikiuotę. 1993 m. vasaris. *Tado Dambrausko nuotr. (KAA)*

²⁵⁶Dėl metinės ataskaitos apie tarnybos organizavimą 1992 metais // Ten pat. B. 35b. L. 21–24.

1993 metais, išaugus migracijai ir įvedus vizų režimą, teko atidaryti naujus sienos kontrolės postus, todėl Valstybės sienos apsaugos tarnyboje buvo įvesta 500 naujų etatų. Metų pabaigoje VSAT dirbo 5321 pareigūnai, tarp jų 503 karininkai²⁵⁷. 1992 m. gruodžio 26 d. VSAT dirbo tik 3263 pareigūnai²⁵⁸ (pagal patvirtintus etatus – 3500²⁵⁹).

1993 m. sausio 8 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė įvedė kai kuriuos pakeitimus dėl piliečių vykimo per Lietuvos ir Lenkijos sieną. Vyriausybės potvarkis nustatė, kad nuo 1993 m. sausio 25 d. per Lietuvos ir Lenkijos sieną (Lazdijų pasienio kontrolės punktą) Nepriklausomų Valstybių Sandraugos šalių piliečiams leidžiama vykti tik tada, kai jie turi diplomatinčius pasus. Lietuvos ir kitų valstybių piliečiai per šį punktą galėjo vykti be apribojimų.

Vyriausybė vėl pakeitė praleidimo be eilės per valstybės sieną tvarką. Vyriausybė suteikė teisę Lietuvos Respublikos Vyriausybės aparato Teisėsaugos skyriaus vedėjui išduoti patvirtintus specialiu antspaudu nustatytos formos vienkartinis ir nuolatinis leidimus vykti per Lietuvos ir Lenkijos sieną (Lazdijų pasienio kontrolės punktą) be eilės. Kartu Vyriausybė ir apribojo tokių leidimų kiekį. Buvo nustatyta, kad tokie leidimai paprastai išduodami ministrams bei valstybinių tarnybų vadovams asmeniškai tarpininkaujant.

Potvarkyje buvo numatyta, kad be atskiro leidimo galima išvykti be eilės asmenims, kurie:

1. turi diplomatinčius pasus;
2. turi oficialius pranešimus apie artimųjų mirtį;
3. išveža ar grįžta įvežę į Lietuvą, Latviją, Estiją prekes, skirtas labdarai (humanitarinei pagalbai) ir specialiai pagalbai.

Vyriausybė įpareigojo Lietuvos Respublikos muitinės departamentą registruoti visus asmenis, vykstančius per Lazdijų pasienio kontrolės punktą su leidimais, suteikiančiais teisę vykti per jį be eilės, ir kas dvi savaites pateikti informaciją apie tokius asmenis bei gražinti paimtus iš jų leidimus Lietuvos Respublikos Vyriausybės aparato Teisėsaugos skyriui.

Anksčiau priimti potvarkiai dėl vykimo per Lietuvos ir Lenkijos sieną buvo paskelbti netekę galios²⁶⁰. Priėmus šį potvarkį, kaip konstatavo Lazdijų APKPP darbuotojai, padaugėjo Lietuvos gyventojų, išvykstančių į užsienį.

Kaip matyti iš aukščiau išdėstytos medžiagos, Vyriausybės potvarkiai dėl praleidimo be eilės per sieną gana dažnai buvo keičiami, o tai sukeldavo vykstančiųjų nepasitenkinimą ir sumaištį pasienio poste. Paprastai pasieniečiai tokius potvarkius gaudavo jų įsigaliojimo dieną ir pasirengti deramai juos vykdyti nebelikdavo laiko.

Vykdam aukščiau minėtą Vyriausybės potvarkį Imuniteto tarnybos pareigūno V. Skrodžio surinktomis žiniomis nuo 1993 m. sausio 8 d. iki kovo 25 d. be eilės su leidimais, pasirašytais Vyriausybės Teisėsaugos skyriaus vedėjo V. Markevičiaus ar jo pavaduotojo V. Bruzgio, per Lazdijų postą pervažiavo 1064 automobiliai, daugiausia autobusų, su daugkartiniais leidimais – dar 99. Taigi toks be eilės važiuojančių automobilių srautas rimtai trikdė darbą pasienyje.

Tačiau 1993 m. sausio mėn. pasieniečiai susidūrė su nauja problema – sienos pažeidėjų elgesys tapo daug įžūlesnis. Sulaikant pažeidėjus jie dažniau ėmė atsisakyti paklusti pasieniečių reikalavimams sustoti. Dėl šios priežasties kur kas dažniau prireikė naudoti jėgos priemones. Antai tik panaudojus ginklą buvo sulaikyti kontrabandininkai Mažeikių (viršininkas vyr. ltn. V. Dabuls-

²⁵⁷ Pažyma dėl biudžeto lėšų panaudojimo 1993 m. ir jų poreikio 1994 metais // AA.

²⁵⁸ Pažyma apie Krašto apsaugos sistemos struktūrą // KAA. F. 2. Ap. 1. B. 40. L. 98.

²⁵⁹ Krašto apsaugos ministerijos veiklos 1992 m. ataskaita // Ten pat. B. 135. L. 13.

²⁶⁰ Dėl vykimo per Lietuvos-Lenkijos sieną tvarkos. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-01-08 potvarkis Nr. 7p // www.lrs.lt

kis) ir Pasvalio (viršininkas vyr. ltn. J. Kiznis) valstybės sienos apsaugos užkardose. Per šį mėnesį daugiausia prekių gražinta Joniškio (užkardos viršininkas j. ltn. P. Jakubauskas), Pasvalio, Rokiškio (viršininkas j. ltn. G. Jurgutis) valstybės sienos apsaugos užkardose²⁶¹.

1993 m. kovo 3 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, vykdydama Lietuvos Respublikos pasirašytas tarptautines keleivių ir krovinių vežimo automobiliais sutartis, pagaliau priėmė nutarimą „Dėl keleivių ir krovinių vežimo per Lietuvos Respublikos valstybės sieną“. Nutarime buvo nustatyta, kad nuo 1993 m. kovo 31 d. užsienio valstybėse įregistruotos keleivinio ir krovininio automobilių transporto priemonės (išskyrus lengvuosius automobilius) gali įvažiuoti į Lietuvos Respubliką arba tranzitu važiuoti per Lietuvos Respublikos teritoriją tikrai turėdamos:

1. vežančios keleivius reguliariais reisais – Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos išduotus nustatyto pavyzdžio leidimus;

2. vežančios keleivius nereguliais reisais – tų užsienio valstybių kompetentingų tarnybų išduotus nustatyto pavyzdžio kelionės lapus, arba Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos išduotus nustatyto pavyzdžio leidimus, jeigu kitaip nenumatyta tarptautinėse sutartyse;

3. vežančios krovinius – Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos išduotus nustatyto pavyzdžio leidimus, jeigu kitaip nenumatyta tarptautinėse sutartyse;

4. vežančios krovinius iš trečiųjų valstybių, taip pat iš Lietuvos Respublikos į trečiąsias valstybes – Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos išduotus nustatyto pavyzdžio leidimus, jeigu kitaip nenumatyta tarptautinėse sutartyse.

Vyriausybė taip pat nustatė reikalavimus ir Lietuvos Respublikoje įregistruotoms keleivinio ir krovininio automobilių transporto priemonėms, vykstančioms į užsienį.

Vyriausybė Krašto apsaugos ministeriją įpareigojo užtikrinti, kad valstybės sienos apsaugos punktai nuo 1993 m. kovo 31 d. praleistų transporto priemones per valstybės sieną tikrai su šiame nutarime nurodytais leidimais bei kelionės lapais ir informuotų Susisiekimo ministeriją apie užsienio ir Lietuvos Respublikos transporto priemonių vežėjus, nesilaikančius nustatytos tvarkos;

Nutarime taip pat buvo nustatyta, ką Valstybės sienos apsaugos tarnyba gali praleisti be eilės²⁶².

Šis nutarimas palengvino pasieniečių darbą, nes aiškiau apibrėžė praleidimo per sieną kriterijus.

Koks buvo pasieniečių darbo krūvis tikrinant automobilius, gali pailiustruoti vien toks skaičius – 1993 m. per tris mėnesius pasieniečiai patikrino 1,82 milijono keleivių²⁶³.

1993 m. kovo 10 d. VSAT viršininkas plk. J. Paužolis, siekdamas pagerinti darbo drausmę, atsiskaitymo tvarką ir išvengti dvigubo pavaldumo nustatė įsakymų ir nurodymų perdavimo, jų vykdymo ir atsiskaitymo schemą²⁶⁴.

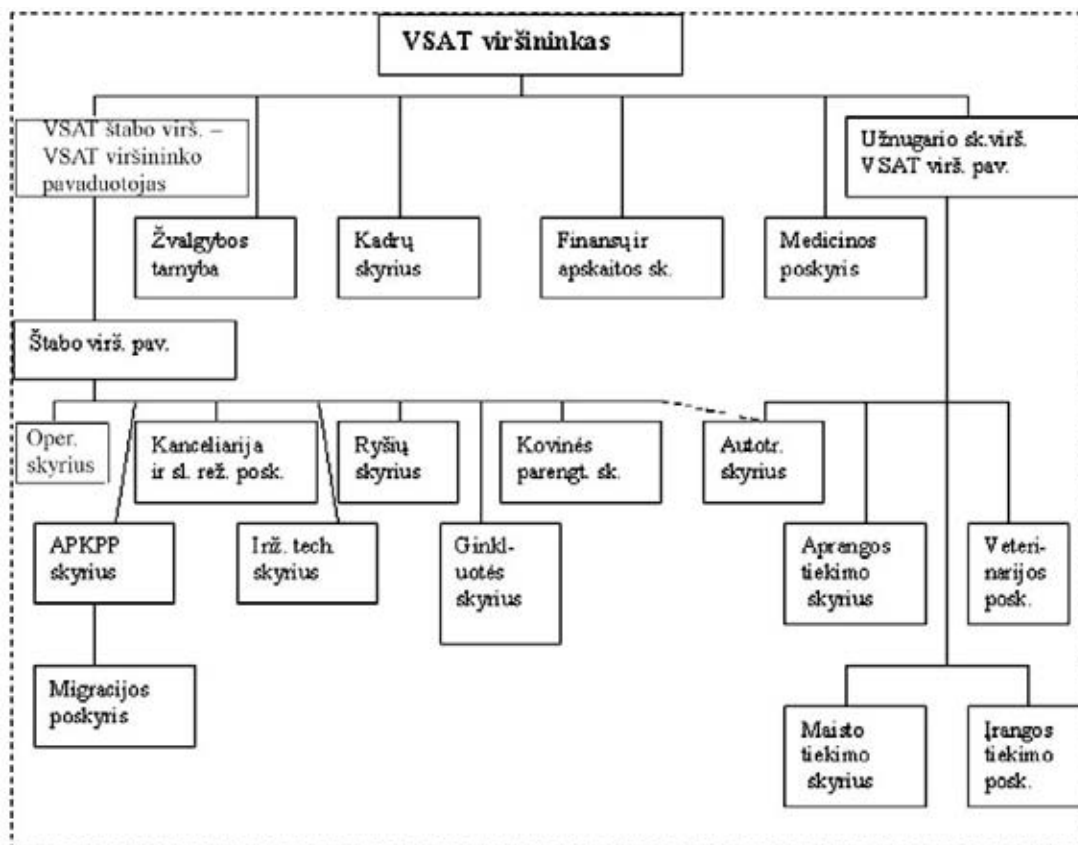
²⁶¹ Dėl padėties Valstybės sienos apsaugos tarnyboje sausio mėnesį ir uždavinių vasario mėnesiui. VSAT 1993-02-03 įsakymas Nr. 76 // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 26. L. 108.

²⁶² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. kovo 3 d. nutarimas „Dėl keleivių ir krovinių vežimo per Lietuvos Respublikos valstybės sieną“ // www.lrs.lt

²⁶³ Dėl padėties VSAT 1993 metų balandžio mėnesį ir uždavinių gegužės mėnesiui. VSAT 1993-05-05 įsakymas Nr. 321 // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 27. L. 202.

²⁶⁴ Dėl pavaldumo Valstybės sienos apsaugos tarnyboje. VSAT 1993-03-10 įsakymas Nr. 182.

VSAT pavaldumo schema:

Be abejo, tokios schemos patvirtinimas VSAT įnešė aiškumo ir padėjo išvengti iki tol pasitaikančių bereikalingų nesupratimų ir dubliavimo.

1993 m. kovo 17 d. VSAT viršininkas raštu kreipėsi į krašto apsaugos ministrą prašydamas spręsti pasieniečių etatų problemą. J. Paužolio nuomone, esamas 5407 etatų skaičius pasienio apsaugai yra per mažas. Užkardoje yra po 40–80 etatinių vietų ir pareigūnai faktiškai priversti viršyti nustatytą darbo laiką, vietoj 40 valandų per savaitę turi dirbti iki 60 val. Dėl to praktiškai nebelieka laiko teoriniams ir praktiniams užsiėmimams ir nukenčia pasieniečių kvalifikacija. J. Paužolis prašė VSAT etatus padidinti bent iki 6650 pareigūnų (daugiausia – iki 7310). Be to, siekiant pagerinti tarnybos organizavimą siūlė padaryti kai kuriuos struktūrinius pakeitimus tarnyboje: panaikinti Klaipėdos, Marijampolės ir Vilniaus rinktines, įkurti Lietuvos ir Baltarusijos, Lietuvos ir Lenkijos, Lietuvos ir Rusijos bei pajūrio ruožų valstybės sienos apsaugos komendantūras (skiriant vidutiniškai po 12–17 pareigūnų), likusiais etatais sustiprinti VSAT užkardas ir APKPP. J. Paužolis taip pat siūlė įvesti papildomus etatus į VSAT štabo Operatyvinį, Personalo, Inžinerinį ir Užnugario skyrius²⁶⁵.

1993 m. balandžio viduryje VSAT štabe įvyko seminaras pasienio užkardų ir APKPP viršininkams. Pateiksime keletą minčių iš šio seminaro dalyvių kalbų, nes jos labai taikliai atspindi Lietuvos pasienyje esamas problemas ir trūkumus. Seminaro metu VSAT viršininkas plk. J. Paužolis pažymėjo, kad padėtis Lietuvos pasienyje nėra labai gera – siena skylėta ne tik dėl objektyvių, bet ir

²⁶⁵ J. Paužolio 1993-03-17 raštas krašto apsaugos ministrui // KAA. F. 2. Ap. 1. B. 166. L. 120.

dėl subjektyvių priežasčių. Ne visos užkardos padaro tai, ką privalo padaryti. Geriausiai, plk. J. Paužolio nuomone, tvarkėsi Pasvalio (viršininkas vyr. ltn. J. Kiznis), Biržų (kpt. A. Mukas), Ignalinos (vyr. ltn. V. Strolia), Mickūnų (j. ltn. K. Malašauskas), Palangos (vyr. ltn. A. Anužis) ir kai kurios kitos užkardos. Prasti reikalai Šalčininkuose, Pazapsiuose, Akmeniuose.

Viršininkas informavo, kad kareiviams maitinti reikia 18 milijonų talonų, o skirta tik 15 milijonų. Daliai karininkų trūksta profesionalumo, žinių, o mokytis – nelinkę.

VSAT štabo viršininkas plk. P. Dragūnaitis smulkiai analizavo pasieniečių tarnybą, akcentuodamas trūkumus ir klaidas. Didžiausią nerimą štabo viršininkui kėlė padėtis Lenkijos pasienyje. Šią sienos atkarpą saugojo Marijampolės rinktinė. Deja, P. Dragūnaičio nuomone, rinktinė dirbo prastai. Kai kuriose rinktinei priklausančiose užkardose padėtis buvo tiesiog tragiška, ypač Pazapsiuose. Kas buvo galima sulaužyti ir sudeginti – sulaužyta ir sudeginta, ryšių nėra, ginklai laikomi netvarkingai, dokumentacija apleista, kareivių uniformos netvarkingos. O buvęs viršininkas vis skųsdavosi, kad jam labai blogi kareiviai tekę. Čia kaip pavyzdį plk. P. Dragūnaitis paminėjo Šakių užkardos vadą j. ltn. A. Stepulaitį, kuris, paklaustas apie kareivius, atsakęs, kad jo kareiviai geri, tik dirbti su jais reikia. Bet ne visi karininkai tai supranta. P. Dragūnaitis informavo, kad Marijampolės rinktinės viršininkas mjr. T. Gelžinis pašalintas iš pareigų.

Pasienyje trūksta žmonių. Jeigu 50-iai kilometrų tenka 12 pasieniečių, tai kaip vykdyti tarnybą? – klausė P. Dragūnaitis.

P. Dragūnaitis informavo, kad mezgasi glaudūs kontaktai su kaimyninių šalių pasieniečiais. Baltarusiai, konkrečiai Gardino pasienio būrio viršininkas, siūlė dirbti kartu. Kadangi žmonių ten irgi trūko, jie siūlė sienos apsaugą derinti – vieną dieną patruliuoja baltarusiai, kitą – lietuviai. Tačiau toks pasienio problemų sprendimo būdas tuo metu buvo nepriimtinas.

P. Dragūnaitis informavo, kad blogi pasieniečių santykiai su policija, ypač Vilniuje. Pasieniečiai elgiasi santūriai, tuo tarpu policininkai dažnai būna šiurkštūs. Natūraliai P. Dragūnaičiui kilo klausimas, ką veikia policija pasienio zonoje? Argi jau Lietuvoje nusikaltimai išnyko, policininkai be darbo liko? Juk labai retas atvejis, kad jie sulaukytų kokį sienos pažeidėją. Atrodo, kad kažkas specialiai nori sukiršinti dvi ginkluotas žinybas.

KAM finansų skyriaus viršininkei vyr. ltn. F. Žinienei bene daugiausiai teko atsakinėti į klausimus. Ir klausimai buvo vienodi – pinigai, pinigai, pinigai... Nėra pinigų – nėra benzino, be benzino neįmanoma vykdyti tarnybos. Buvo netgi radikalių siūlymų: nemokėti žmonėms atlyginimų, o už tuos pinigus įsigyti degalų. Metams krašto apsaugai reikėjo 10 milijardų talonų, o skirta 6 milijardai. 22 milijonų trūko vien tik karių maitinimui.

Klaipėdos rinktinei ketvirčiui vien už apšildymą reikėjo 6 milijonų, tuo pat metu visam pasieniui tam reikalui buvo skirta tik 5 milijonai talonų. Pasak Klaipėdos rinktinės viršininko mjr. V. Požarsko, Neringos valdžia atsisakė tiekti maisto produktus ten įsikūrusiems pasieniečiams. Reikėjo gabentis iš Klaipėdos, o tai irgi kainavo.

Ne vienas kalbėjęs seminare kėlė įvairias problemas ir minėjo sunkumus, su kuriais susiduria pasieniečiai, siūlė jų sprendimo būdus²⁶⁶.

1993 m. balandžio 29 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino „Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos pasienio kontrolės punktų ir muitinių veiklos taisyklės“. Jose numatyti tiek muitininkų, tiek valstybės sienos apsaugos, tiek kitų pareigūnų, veikiančių pasienyje, veiksmai. Be kita ko, buvo nustatyta, kad Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnai, atlikdami pasienio kontrolę valstybės sienos perėjimo punktuose:

1. tikrina asmenų bei transporto priemonių dokumentus, daro juose reikiamas žymas;

Seminaras // Krašto apsauga, 1993, balandžio 23.

2. praleidžia asmenis, turinčius tinkamai įformintus dokumentus, per valstybės sieną;
3. tikrina, ar važiuojančių per valstybės sieną transporto priemonių variklio, kėbulo ir važiuoklės numeriai atitinka nurodytus dokumentuose;
4. apžiūri transporto priemones ir vežamus krovinius, kad užkirstų kelią valstybės sienos pažeidimams;
5. nustatyta tvarka sulauko nelegaliai vykstančius per valstybės sieną asmenis, o ten, kur nėra muitinių postų, – neteisėtai gabenamus krovinius;
6. praleidžia per valstybės sieną transporto priemones, krovinius ir bagažą (tik atlikus muitinės ir kitą kontrolę)²⁶⁷.

Taigi jose iš esmės nebuvo nieko naujo. Tą patį pasieniečiai darė ir iki taisyklių priėmimo, tačiau dabar – jau vadovaudamiesi taisyklėmis.

Valstybės sienos apsaugos tarnyboje buvo susikaupę daug valstybės lygio neišspręstų problemų, todėl 1993 m. gegužės 14 d. krašto apsaugos ministras A. Butkevičius raštu kreipėsi į Respublikos Prezidentą Algirdą Brazauską, ministrą pirmininką Adolfą Šleževičių, Seimo Nacionalinio saugumo komiteto pirmininką Gediminą Kirkilą ir užsienio reikalų ministrą Povilą Gylį, prašydamas Valstybės sienos apsaugos tarnybos problemas apsvarstyti Gynybos ir Nacionalinio saugumo komitetų posėdžiuose, Lietuvos Respublikos Vyriausybėje.

A. Butkevičius atkreipė aukščiau išvardytų valstybės pareigūnų dėmesį į tai, kad VSAT jau treji metai saugo valstybės sieną, kuri faktiškai nėra nustatyta valstybiniais dokumentais. Ministras retoriškai teigė, kad „*valstybė neturinti nei vienos tarpvalstybinės sutarties dėl savo sienų neturėtų stebėtis dėl to, kad iškyla pasienio problemas...*“ Ministras informavo, kad vykdydama Lietuvos Respublikos Vyriausybės pavedimą, Krašto apsaugos ministerija yra atlikusi visus paruošiamuosius darbus, būtinus sienos su Baltarusija delimitacijai ir demarkacijai atlikti. Yra parengti nesuderintų klausimų protokolai, kuriuose keliama problematika reikalauja valstybinio lygio sprendimo.

Analogiška situacija Lietuvos ir Latvijos pasienyje – atlikta išsami sienos geodezinė analizė, nustatyti laikinos sienos žymos ženklai, parengtas sutarties projektas dėl Lietuvos ir Latvijos sienos atstatymo (protokolas dėl Lietuvos ir Latvijos valstybių sienos nustatymo vietoje buvo pasirašytas dar 1992 m. spalio 20 d. Protokolą pasirašė Latvijos pasienio brigados Sienos atstatymo skyriaus viršininkas V. Mežgailis ir KAM PAT Sienų įrengimo skyriaus viršininkas Z. Vičys²⁶⁸.)

VSAT Inžinerinio sk., virš. pav. mjr. Z. Vičys ir P. Dragūnaitis, VSAT štabo viršininkas (*Pasieniečių muziejus*)

Nors Lietuvos ir Lenkijos siena nekėlė jokių problemų, tačiau su Lenkija nebuvo vykdomos jokios derybos dėl sienos nustatymo.

Lietuvos ir Rusijos sienos klausimas, A. Butkevičiaus nuomone, irgi nebuvo komplikuoatas, tačiau jis atkreipė dėmesį, kad 1992 m. nutrūkusios derybos nėra atnaujinamos.

²⁶⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-04-29 nutarimas Nr. 293 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos pasienio kontrolės punktų ir muitinių postų veiklos taisyklių patvirtinimo“ // www.lrs.lt

²⁶⁸ Протокол согласования по обозначению государственной границы на местности между Литовской Республикой и Латвийской Республикой // КАА. Ф. 2. А. 1. В. 40. Л. 60–61.

Ministras atkreipė dėmesį, kad pasienio zonoje sulaikius pažeidėjus ir neturint patvirtintų sienos žemėlapių, labai sunku įrodyti, kad siena buvo pažeista. A. Butkevičius prašė įpareigoti Užsienio reikalų ministeriją kaip galima greičiau spręsti sienų nustatymo klausimus²⁶⁹.

Kita svarbi problema, į kurią atkreipė dėmesį A. Butkevičius, buvo pasirengimas sienos žymėjimui. Ministras piktinosi, kad Finansų ministerija už tokio svarbaus visai valstybei darbo, kaip sienos ženklų projektavimas ir pagaminimas, „*teisę*“ sumokėti suteikė Krašto apsaugos ministerijai. Tuo tarpu sudaryta sąmata 7000 pasienio stulpų pagaminti numatė, kad tam reikės 40 822 tūkst. talonų²⁷⁰. Be to, ministras prašė įpareigoti Užsienio reikalų ministeriją kaip galima greičiau su kiekviena kaimynine valstybe nustatyti pasienio režimą²⁷¹.

Be abejo, tai buvo teisėti ir pagrįsti reikalavimai, tačiau jie taip greitai nebuvo vykdomi. Galbūt šis krašto apsaugos ministro raštas tik dar kartą atkreipė dėmesį į egzistuojančias ir per lėtai sprendžiamas problemas.

1993 m. gegužės 27 d. krašto apsaugos ministras A. Butkevičius, gavęs Lietuvos Respublikos Vyriausybės pritarimą (1993 m. gegužės 26 d. posėdžio protokolas Nr. 30), atleido plk. J. Paužolį iš Valstybės sienos apsaugos tarnybos viršininko pareigų. Laikiniai eiti valstybės sienos tarnybos viršininko pareigas buvo pavesta VSAT štabo viršininkui plk. P. Dragūnaičiui. Tačiau J. Paužolis surengtoje spaudos konferencijoje žurnalistams pareiškė, kad nušalinimas jam buvo netikėtas, o jis pats nesijaučia kuo nors prasikaltęs²⁷². Nesutikdamas su atleidimo formuluote „*už blogą valstybės sienos tarnybos parengtį*“, jis kreipėsi į Vilniaus miesto antrąjį apylinkės teismą, kuris liepos 3 d., išnagrinėjęs bylą pagal J. Paužolio ieškinį Krašto apsaugos ministerijai dėl drausminių nuobaudų panaikinimo ir grąžinimo į darbą, pripažino, kad atleidimas yra neteisėtas ir grąžino J. Paužolį į Valstybės sienos apsaugos tarnybos viršininko pareigas.

Druskininkų užkardos pareigūnų prisaikdinimas. 1992 m.
(*Pasieniečių muziejus*)

Krašto apsaugos ministerija kasacine tvarka kreipėsi į Lietuvos Respublikos Aukščiausiąjį Teismą dėl Vilniaus miesto antrosios apylinkės teismo sprendimo panaikinimo, o dėl susidariusios padėties valstybės sienos apsaugos tarnyboje – į Vyriausybę²⁷³.

1993 m. liepos 3 d., siekdamas išėiti iš susidariusios padėties bei pagerinti darbą pasienyje ir vykdydamas 1993 m. liepos 3 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės posėdžio ministro pirmininko Adolfo Šleževičiaus protokoliniį pavedimą, krašto apsaugos ministras A. Butkevičius įsakė krašto apsaugos ministro pirmajam pavaduotojui kmdr. Eugenijui Nazelskiui perimti visą vadovavimą Valstybės sienos apsaugos tarnybai. VSAT tarnybos viršininkui J. Paužoliui ministras Ministro Pirmininko pavedimo vykdymo laikotarpiu įsakė pereiti į visišką kmdr. E. Nazelskio pavaldumą. Kartu kmdr. E. Nazelskiui ministras įsakė parengti pagrindinių priemonių darbui pasienyje pagerinti planą²⁷⁴.

²⁶⁹ KAA. F. 2. Ap. 1. B. 32. L. 37–38.

²⁷⁰ Lietuvos Respublikos valstybės sausumos sienos ženklinimo stulpo gamybos sąmatiniai skaičiavimai // Ten pat. B. 40. L. 67.

²⁷¹ Ten pat. B. 32. L. 39.

²⁷² Lietuvos rytas, 1993, gegužės 8.

²⁷³ Krašto apsaugos ministro A. Butkevičiaus 1993-07-09 raštas Respublikos Prezidentui A. Brazauskui // KAA. F. 2. Ap. 1. B. 141. L. 16.

²⁷⁴ Dėl valstybės sienos darbo pagerinimo. Krašto apsaugos ministro 1993-07-12 įsakymas Nr. 647 // Ten pat. B. 98. L. 52.

Susidariusi situacija buvo paradoksali, bet savaime išsprendė 1993 m. rugsėjo 6 d. Tą dieną Lietuvos Respublikos Aukščiausiasis Teismas panaikino Vilniaus miesto antrosios apylinkės teismo sprendimą. J. Paužolis buvo atleistas iš Valstybės sienos apsaugos tarnybos viršininko pareigų²⁷⁵. Laikinais vykdyti VSAT viršininko pareigas vėl pavesta plk. Pranui Dragūnaičiui.

1993 m. birželio mėn. kmdr. Eugenijus Nazelskis gana aktyviai ėmė gilintis į sienos apsaugos problemas, surengė keletą pasitarimų bei posėdžių, pats kelis kartus buvo išvykęs į pasienį tiesiogiai susipažinti su egzistuojančia tvarka, jam tarpininkaujant KAM inspekcija tikrino VSAT ir padalinių kovinį parengimą. Labai gerai buvo įvertinta Varėnos užkarda (viršininkas lt. B. Skendelis). Užkardoje buvo gerai sutvarkytas karių mokymas, planai ir žurnalai tvarkingi. O Druskininkų užkardoje mokymo planų iš viso nebuvo, žurnalai nepildomi. Marijampolės, Klaipėdos, Sniečkaus mokomajame centre, Greitojo reagavimo batalione nevykdomas 1992 m. gruodžio 30 d. VSAT įsakymas „*Dėl būtiniosios tarnybos karių apskaitos*“.

VSAT štabo autobūryje kariai karinių disciplinų nebuvo mokomi, tvarkaraščių nebuvo.

Palangos, Skuodo, Akmenės užkardos buvo įpareigtos patikrinti savo užkardų ruožuose valstybės sienos žymėjimo pasienio stulpų pastatymo vietas, tačiau nurodymų nevykdė²⁷⁶.

Birželio mėn. buvo atliekamas užkardų sanitarinis-higieninis patikrinimas. Nustatyta daug aplaidumo atvejų – daugelyje VSAT padalinių nepapildomos pirmosios pagalbos vaistinė, trūko švaros ir tvarkos, į kai kurias užkardas laiku neatvežami medikamentai ir kt.²⁷⁷.

1993 m. birželio 9 d. Vyriausybės posėdyje svarstant sienos apsaugos problemas buvo iškeltas siūlymas pasienyje įdiegti kompiuterizuotą sistemą.

Apsvarsčiusi galimybes Krašto apsaugos ministerija 1993 m. liepos 1 d. Vyriausybei pateiktuose siūlymuose tam pritarė. Krašto apsaugos ministro A. Butkevičiaus rašte Vyriausybei rašoma, kad pasienio kontrolės postuose dirbantys pasieniečiai-kontrolieriai galėtų padėti sprendžiant problemas, išskylančias daugeliui Respublikos žinybų: Generalinei prokuratūrai – padėti surasti ieškomus asmenis, Nacionalinei saugumo tarnybai – nepageidautinus bei ieškomus asmenis, Užsienio reikalų ministerijai – nepageidautinus asmenis, negaliojančius dokumentus, padėti kontroliuoti vizas, Vidaus reikalų ministerijai – spręsti gyventojų migracijos klausimus, ieškoti pavogtų autotransporto priemonių ir daiktų. Ministras konstatavo, kad šių klausimų kontrolė vyksta labai sunkiai, nes sutikrinant atitinkamus asmens, automobilio ar kitus duomenis su PKP esančiais sąrašais sugaištama daug laiko, susidaro eilės, o ir turimi sąrašai nėra patys naujausi. Pagrindinė šių bėdų priežastis – didelės apimties turima informacija, kurios fiziškai neįmanoma sparčiai apdoroti ir operatyviai atnaujinti neturint PKP kompiuterinės technikos bei normalių ryšio linijų. Kai kurie pasienio postai neturėjo net laidinio telefono ryšio, todėl naudojo radijo ryšį. Krašto apsaugos ministerijos nuomone, sutvarkius ryšio linijas ir aprūpinus Lietuvos Respublikos PKP kompiuterine technika bei tokių duomenų masyvais, kaip „*Negaliojantys dokumentai*“, „*Nepageidautini asmenys*“, „*Ieškomi asmenys*“, „*Numeriniai daiktai*“, „*Pavogtas autotransportas*“, ne tik sparčiau būtų kertama Lietuvos siena, bet ir būtų didesnės galimybės identifikuoti ieškomus asmenis, negaliojančius dokumentus, surasti pavogtą autotransportą, stebėti gyventojų migraciją, o tai pagelbėtų sprendžiant anksčiau minėtų žinybų problemas.

Krašto apsaugos ministerija siūlė kurti pasienio kontrolės postų kompiuterinę informacinę sistemą (KIS). Ministras akcentavo, kad kuriant tokią sistemą, reikės išspręsti techninius, pro-

²⁷⁵ Kasacinis skundas // KAA. F. 2 Ap. 1 B. 157. L. 123–124; L. e. krašto apsaugos ministro pareigos G. Puloko 1993-09-16 raštas Generalinei prokuratūrai // Ten pat. B. 159. L. 167; Krašto apsaugos ministro 1993-09-09 įsakymas Nr. 459-K // Ten pat. L. 169.

²⁷⁶ Dėl padėties VSAT 1993 m. birželio mėnesį ir uždavinių liepos mėnesiui. SAT 1993-07-07 įsakymas Nr. 448 // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 28. L. 188–189.

²⁷⁷ Dėl padėties VSAT 1993 m. birželio mėnesį ir uždavinių liepos mėnesiui. SAT 1993-07-07 įsakymas Nr. 448 // Ten pat. L. 189.

graminius bei personalo rengimo klausimus. Techniniam KIS sprendimui siūlė klasikinį būdą, t. y. atskirus PKP vietinius kompiuterių tinklus išskirtinėmis ryšio linijomis sujungiant su PKP centriniu kompiuteriu ir KAM centriniu kompiuteriu. Ministro nuomone, prie vietinio PKP kompiuterių tinklo, esant reikalui, galima bus prijungti ir kitų PKP dirbančių žinybų atstovų darbo vietas.

Pasienis, 1993 ar 1994 m.

Ministras atkreipė dėmesį, kad kartu teks spręsti ir kompiuterinių programų įsigijimo kūrimo bei įdiegimo problemas. Jo nuomone, vartotojo programos teks kurti, derinti ir diegti į eksploataciją KAM specialistams.

Nemažų problemų buvo numatoma ruošiant personalą darbu su kompiuterine technika. Niekam nebuvo paslaptis, kad tuo metu pasienyje dirbo daug žmonių, neturinčių atitinkamo techninio pasiruošimo, todėl juos teks atitinkamai apmokyti.

Pasienio kontrolės postų KIS kūrimą buvo siūloma vykdyti dviem etapais. Pirmasis etapas – pasienio kontrolės postų KIS modelio sukūrimas ir bandomoji eks-

ploatacija. Darbus buvo planuojama vykdyti dviem etapais ir juos buvo planuojama atlikti per 9 mėnesius nuo papildomo finansavimo skyrimo. Pirmasis žingsnis – Vilniaus oro uosto PKP KIS, antrasis – Lazdijų PKP KIS. Pagrindinis pirmojo etapo tikslas – sukurti, suderinti bei išbandyti realiomis sąlygomis KAM specialistų sukurtas programas. Ministro nuomone, lygiagrečiai turi būti kuriamas geležinkelio PKP informacinis modelis bei Lietuvos pasienio kontrolės postų KIS techninė užduotis bei techninis projektas.

Antrasis etapas – Lietuvos Respublikos pasienio kontrolės postų KIS sukūrimas. Jis turėjo apimti likusių PKP palaiptinių kompiuterizavimą. Šie darbai buvo siūlomi atlikti užbaigus pirmojo etapo darbus ir juos užbaigti per dvejus metus. KAM specialistai apskaičiavo, kad orientacinė šio etapo programinės įrangos kaina sudarytų apie 3 mln. Lt.

KAM siūlymams pritarė ir Ryšių ir informatikos ministerija²⁷⁸.

Siūlymams iš esmės buvo pritarta, tačiau panaši sistema buvo sukurta Valstybės sienos apsaugos tarnybai jau perėjus į Vidaus reikalų ministerijos pavaldumą.

1993 m. liepos 26–28 d. buvo organizuoti ir JAV specialistų surengti kursai APKP pareigūnams. Jų metu buvo mokoma narkotinių medžiagų, ginklų aptikimo, pasų kontrolės, automobilių, geležinkelio vagonų, lėktuvų tikrinimo būdų²⁷⁹. Mokymai vyko Nemenčinėje, Civilinės saugos kursų patalpose. Mokymuose dalyvavo 56 pasienio apsaugos pareigūnai²⁸⁰.

1993 m. liepos 27–29 d. Lietuvos pajūryje vyko Lietuvos kariuomenės operatyviniai mokymai „Barjeras-93“. Pratybų metu gerą kovinį ir fizinį pasirengimą parodė Klaipėdos valstybės sienos

²⁷⁸ Dėl pasienio kontrolės postų // KAA. F. 2. Ap. 1. B. 140. 180–181.

²⁷⁹ Dėl padėties Valstybės sienos apsaugos tarnyboje liepos mėnesį ir uždavinių rugpjūčio mėnesiui. VSAT 1993-08-05 įsakymas Nr. 509 // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 29. L. 32.

²⁸⁰ Krašto apsaugos ministro pirmojo pavaduotojo E. Nazelskio raštas JAV ambasadai Lietuvoje // KAA. F. 2. Ap. 1. B. 157. L. 77–80.

1993 m. vasarį Kauno karininkų kursai – pasieniečių VI laida
(Pasieniečių muziejus)

elgiausi su tarnybiniais ginklais, pažeidžia ginklų saugojimo ir jų naudojimo instrukcijas. Antai per 9 mėnesius neatsargiai elgdamiesi su ginklais susižeidė 2 kareiviai, vienas karininkas mirtinai susižalojo, neatsargiai elgiantis su granata ir jai sprogu sužeisti du karininkai, iš kurių vienas ligoninėje mirė. Dėl pareigūnų neatsakingumo dingo pistoletai PM-1, PM bei automatai AK-47S ir AK-74, vienas automatas AKS-74V nepataisomai sugadintas.

Dėl tokios padėties l. e. VSAT viršininko pareigas plk. P. Dragūnaitis dar kartą rinktinių, užkardų, APKPP ir kitiems viršininkams priminė, kad organizuojat tarnybą būtų griežtai laikomasi statutų reikalavimų, nuolatos kontroliuojama, kaip įvairių lygių viršininkai atlieka savo tiesiogines pareigas. Įsakė visiems karininkams ir liktiniams organizuoti užsiėmimus ir jų metu išnagrinėti šaunamųjų ginklų ir šaudmenų apskaitos, saugojimo ir išdavimo instrukciją. Su visais pareigūnais išnagrinėti ir ginklų panaudojimo taisykles²⁸³.

Nuo 1993 m. spalio 1 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu sustiprinta Lietuvos Respublikos sienų apsauga. NVS šalių piliečiai į Lietuvą jau galėjo įvažiuoti tik turėdami savo valstybių užsienio pasus²⁸⁴. Dėl to sumažėjo keleivių į Lietuvą ir per Lietuvą srautas, padidėjo sulaikomų nelegalių migrantų. Antai jau pirmąjį mėnesį po sienos apsaugos sustiprinimo Druskininkuose buvo sulaikyti 27 kinai, dar 25 – Lazdijuose. Tačiau iškilo ir daug naujų problemų. Visų pirma dauguma Rusijos piliečių užsienio pasų neturėjo, todėl jų įvažiavimas į Lietuvą buvo ribotas, o dėl to ėmė strigti ekonominiai santykiai su Lietuva ir kt.²⁸⁵.

Net ir sustiprinta sienos apsauga buvo gana problemiška. Pateiksime pavyzdį iš Tilžės ir Stelmužės pasienio kontrolės postų, kuriuos „*Krašto apsaugojė*“ aprašė j. ltn. Vytautas Voveris.

„*Nuo spalio 1-osios, sustiprinus sienos apsaugą, keleivių srautai sumažėjo, tačiau norinčiųjų kirsti sieną*

²⁸¹ Dėl padėties Valstybės sienos apsaugos tarnyboje liepos mėnesį ir uždavinių rugpjūčio mėnesiui. VSAT 1993-08-05 įsakymas Nr. 509 // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 29. L. 32–33.

²⁸² Dėl valstybės sienos apsaugos tarnybos kadru sistemų reorganizavimo. Krašto apsaugos ministro 1993-08-05 įsakymas Nr. 720 // KAA. F. 2. Ap. 1. B. 99. L. 19.

²⁸³ Dėl ginklų panaudojimo Valstybės sienos apsaugos tarnyboje nuo 1992 12 25 iki 1993 09 20 d. VSAT 1993-09-21 įsakymas Nr. 592 // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 29. L. 169–172.

²⁸⁴ „Sienų apsaugą reikia stiprinti“ // Krašto apsauga. 1993, spalio 22.

²⁸⁵ „Sienų apsaugą reikia stiprinti“ // Ten pat.

nelegaliai yra pakankamai. Su kpt. A. Bukelskiu pasižiūrėjome, kaip dirba patruliai. Didžiausiai nuostabai mes juos suradome anapus sienos, Latvijoje. Tai grubiausias tarnybos pažeidimas – negi pasieniečiai to nežino?

– Žinom, bet ką mums daryti? – teisinasi patruliai psk. Vytautas Kelevišius ir eil. Gediminas Knyva. – Jeigu pažeidėjas sulaikomas Lietuvos pusėje, tai, kad ir kiek kontrabandos jis vežtų, liks nenubaustas, nes sienos nepažeidė. Štai sulaikėme kontrabandininką, vežusį 15 tonų aliejaus. Ir nieko, prokuratūra jį išteisino.

Todėl pasieniečiai pereina kelis metrus į latvių pusę ir laukia, kada mašinos priekiniai ratai pervaziuos sieną. Tada jau galima fiksuoti sienos pažeidimą. O patruliuoti pasieniečiai važiuoja nuosavomis mašinomis. Tarnybines mašinas, jų numerius pasienio zonoje visi gerai žino, ir jeigu tokia mašina pasirodė prie sienos, gali laukti kiek nori – joks pažeidėjas nepasirodys. Kontrabandininkų žvalgyba ir ryšiai veikia be priekaištų. Vyrai parodė prie pat sienos esančią sodybą. Tereikia patruliams vakare čia tik pasirodyti – lange iš karto užsižiebia žiburys. Šviesti jis gali visą naktį, ir, kol jis žibės, niekas sienos kirsti nebandys. Tai sutartas ženklas, bet nieko čia nepadarysi. Neliepsi žmogui šviesą gesinti, o gal jį nemiga kamuoja? Taip ir sukasi vyrai, maskuojasi, keičia mašinas. Už benziną užkarda sumoka – nors tiek gerai.

Antras užkardos postas įsikūręs Stelmužėje, visai netoliese garsiojo ažuolo. Čia vaizdas malonesnis: postas aptvertas, sutvarkyta aplinka. Buvo ketinama teritoriją išasfaltuoti, bet neatsirado tam lėšų. Tą naktį budėję Saulius Grigalevičius ir Rolandas Vaitonis kalbėjo, kad žmonių, vykstančių į Latviją, sumažėjo.²⁸⁶

1993 m. lapkričio 17 d. Vyriausybė patvirtino labai svarbias Valstybės sienos apsaugos tarnybos veiklai „Lietuvos Respublikos pasienio ruožo laikinąsias taisykles“. Jose buvo reglamentuota: Lietuvos Respublikos piliečių ir užsieniečių vykimas į Lietuvos Respublikos pasienio ruožą ir buvimą jame, gamybinė, ūkinė ir kitokia fizinių bei juridinių asmenų veikla pasienio ruože, traukinių vykimas per pasienio ruožą, laivų plaukimas teritorine jūra ir pasienio ruožo mariomis, upėmis, ežerais bei kitais vandens telkiniais, Lietuvos Respublikos kontrolės institucijų pareigūnų vykimas į pasienio ruožą ir veikla jame²⁸⁷.

Šios taisyklės labai palengvino pasieniečių darbą, nes dabar sulaikyti pažeidėjus tapo daug lengviau, ypač juridiskai įforminant sienos pažeidimo faktą.

Reikia pažymėti, kad šios taisyklės buvo labai ilgai rengiamos. Krašto apsaugos ministerija nuo 1992 m. net tris kartus nesėkmingai bandė šias taisykles suderinti su kitomis Lietuvos ministerijomis ir departamentais. Tai pavyko padaryti tik 1993 m. rugsėjo mėnesį²⁸⁸. Taisyklės rengė ir jų derinimu rūpinosi plk. ltn. Algis Balaišis.

Be taisyklių patvirtinimo, Vyriausybės priimtame nutarime taip pat nustatė, kad rajonų, kurių administracinės teritorijos ribojasi su Lietuvos Respublikos valstybės siena, savivaldybės, atsižvelgdamos į vietos sąlygas, nustato priskirtinas pasienio ruožui teritorijas ir iki 1993 m. gruodžio 31 d. jų sąrašus pateikia Krašto apsaugos ministerijai;

Krašto apsaugos ministerija, patikslinusi savivaldybių pateiktus pasienio ruožui priskirtinų teritorijų sąrašus, juos sujungia ir nustato pasienio ruožo ribas, kurias iki 1994 m. sausio 31 d. pateikia tvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybei.

Deja, šis nurodymas buvo nevykdomas. Iki 1994 m. sausio 11 d. Krašto apsaugos ministerijai buvo pristatyti tik 6 savivaldybių sąrašai. Visuose pateiktuose sąrašuose buvo pažeidžiami pasienio

²⁸⁶ Voveris Vytautas. Prie Tilžės ir Stelmužės // Ten pat.

²⁸⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-11-17 nutarimas Nr. 854 „Dėl Lietuvos Respublikos pasienio ruožo režimo laikinųjų taisyklių patvirtinimo“ // www.lrs.lt

²⁸⁸ A. Butkevičiaus 1993-09-23 raštas Vyriausybei // KAA. F. 2. Ap. 1. B. 143. L. 11.

ruožui priskirtinų teritorijų nustatymo principai: šiam ruožui buvo priskirtos teritorijos, esančios 200–800 m atstumu nuo sienos linijos (Rokiškio, Lazdijų r.), dalis ($1/2$ ar $3/4$) kaimo (Rokiškio r.), Varėnos r. tik 2 km atstumu ir kt., kai įstatymas nustatė 5 km pasienio ruožą. Dėl šios priežasties Krašto apsaugos ministerijai ne kartą teko kreiptis į Vyriausybę, kad ta paragintų rajonų savivaldybes nustatyti pasienio ruožo teritoriją, be to ir Krašto apsaugos ministerijos pareigūnai važinėjo į pasienio rajonus ir bandė aiškinti savivaldybių vadovams apie pasienio ruožo priskyrimo būtinumą ir reikalingumą²⁸⁹.

1993 m. gruodžio mėn. didžiausią rūpestį VSAT, nors iš pirmo žvilgsnio atrodytų ir keista, kėlė Rusijos kariuomenė, jos karių ir karinės technikos judėjimas tranzitu per Lietuvos teritoriją. Dvylika kartų kariniai ešelonai su karine technika pervažiavo kontrolės postus nesustodami, devyniolika kartų Rusijos kareiviai ir karininkai po vieną ir grupėmis pažeidė nustatytą atvykimo į Lietuvą ar važiuavimo tranzitu per Lietuvą tvarką (iš viso 1391 karys). Žinant, kad į Rusijos parlamentą daugiausia balsų surinko liberalų demokratų partija ir šios partijos ekspansinius siekius, Lietuvoje tai kėlė nerimą²⁹⁰.

Valstybės sienos apsaugos pareigūnai, nors ir esant įvairioms problemoms bei darbo trūkumams, dirbo didžiulį darbą. Antai per 1993 metus VSAT pareigūnai išaiškino net 2299 valstybės sienos, pasų ir vizų režimo, prekių išvežimo tvarkos pažeidimo atvejus. Per 1993 m. Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnų buvo sulaikyta per 600 automobilių (80 iš jų buvo vogti), bandančių pervažiuoti valstybės sieną neleistinose vietose, 1990 valstybės sienos pažeidėjų (daugiausia Vidurinės Azijos ir Artimųjų Rytų valstybių piliečių), bandančių nelegaliai išvykti į Vakarų. Iš kontrabandininkų buvo paimta 276 vnt. neteisėtai vežtų šaunamųjų ginklų, 198 vnt. sprogstamųjų užtaisų, per 200 dujų balionėlių. Buvo konfiskuota ir perduota muitinei per 310 t grūdų, 27 t duonos ir jos gaminių, apie 10 t mėsos ir jos produktų, per 60 t spalvotųjų metalų, 40 t kuro, didelis kiekis tabako gaminių, medikamentų, kailių bei kitų prekių – iš viso už 2 mln. litų²⁹¹.

1 lentelė

Išaiškinti sienos pažeidimo atvejai 1993 metais

Pažeidimų rūšis	sau-sis	vasa-ris	ko-vas	balan-dis	gegu-žė	birže-lis	lie-pa	rug-pjūtis	rug-sėjis	spa-lis	lap-kritis	gruo-dis	iš viso
Užfiksuota valstybės sienos pažeidimų	119	184	272	334	192	160	216	102	209	177	99	235	2299

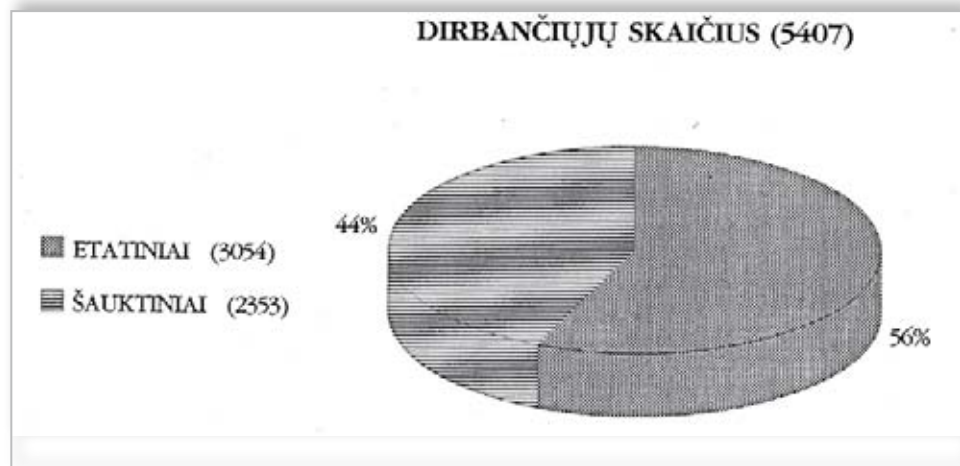
Lentelė sudaryta remiantis: VSATA. – F. 1. Ap. 1. B. 26. L. 108, 206; B. 27. L. 88, 202; B. 28. L. 140, 188; B. 29. L. 32, 120, 210; B. 30. L. 90; B. 31. L. 16; B. 41. L. 5.

Kaip jau minėjome, VSAT vadovybė nusiskundė, kad tarnybai trūksta žmonių ir prašė padidinti etatus, 1993 metais VSAT turėjo patvirtintus, kartu su privalomosios pradinės karo tarnybos kariais, 5407 etatus. Tai galima pavaizduoti taip:

²⁸⁹ Ten pat. B. 242. L. 48, 78.

²⁹⁰ Dėl padėties Valstybės sienos apsaugos tarnyboje 1993 m. gruodžio mėn. ir uždavinių 1994 m. sausio mėn. VSAT 1994 01 03 įsakymas Nr. 5 // VSATA. F. 1, Ap. 1. B. 41. L. 5.

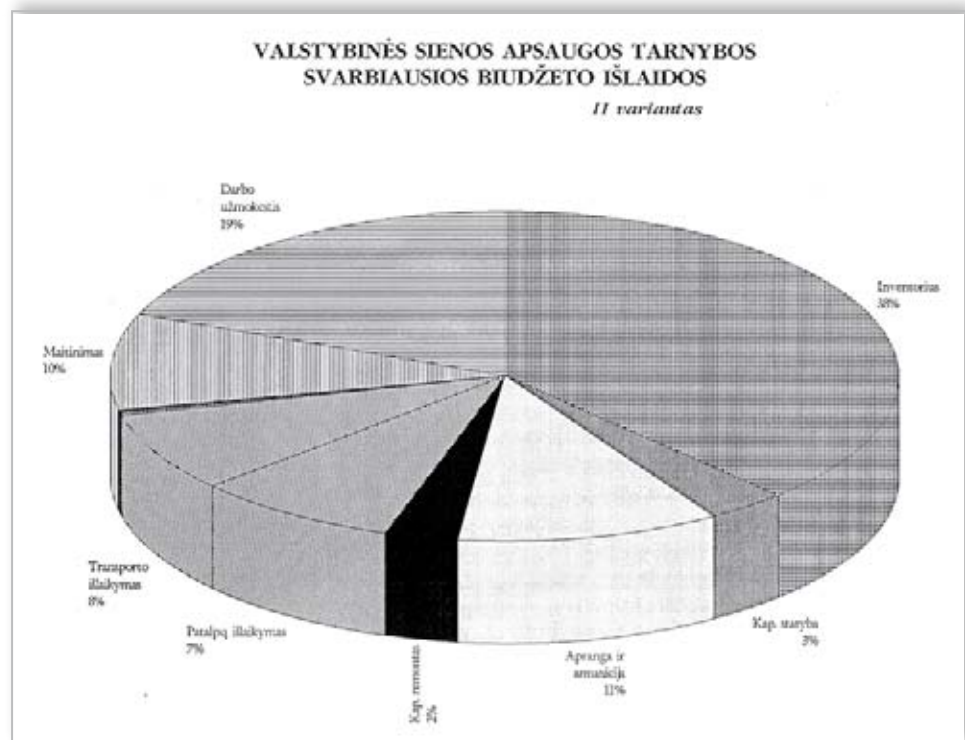
²⁹¹ 1993 m. Krašto apsaugos ministerijos veiklos ataskaita // KAA. F. 2. A. 1. B. 243. L. 88.

VSAT darbuotojų skaičius 1993 m.

Iš jų 1993 m. gruodžio 31 d. buvo neužpildytų 1650²⁹².

1993 m. Valstybės sienos apsaugos tarnybai buvo skiriama apie 34 proc. visų krašto apsaugos sistemos gaunamų lėšų. Gautų lėšų paskirstymą tarnybos viduje irgi galima pailustruoti schemiškai.

VSAT svarbiausios biudžeto išlaidos 1993 m.

²⁹² Krašto apsaugos ministro L. Linkevičiaus 1994 m. vasario 14 d. raštas LRV // Ten pat. B. 242. L. 126.

1994-ieji metai prasidėjo VSAT pareigūnų atestacija. Nuo 1994 m. sausio 1 d. visi VSAT pareigūnai turėjo būti atestuoti. Tai, suprantama, tarnyboje įnešė tam tikros įtampos bei sumaišties, kadangi ne visi pareigūnai buvo atestuoti, tačiau tarnyba toliau dirbo savo įprastą darbą.

1994 m. sausio 5–11 d. VSAT Inžinerinio ir techninio skyriaus viršininko mjr. Z. Vičio nurodymu, skyriaus vyr. specialistas vyr. lt. J. Paplauskas ir specialistas K. Ambrazevičius atliko Lietuvos ir Lenkijos respublikų pasienio signalizacijos sistemos techninės būklės patikrinimą, kurio metu nustatyta kad:

Visų VSA užkardų signalizacijos sistemų spygliuotos vielos tvorai reikalingas remontas. Reikia keisti 13 115 stulpų, 19 295 stulpų skersinių, 830 km (87,150 tonų) spygliuotos vielos, tai sudarė apie 25 % visos tvoros.

Reketijos VSAU sumontuota sistemos elektroninė dalis nepagrįsta jokia dokumentacija, aparatūros atskiri blokai užpilti epoksidine derva, dėl to neremontuoti. Atsarginių blokų (ZIP komplektų) nebuvo, todėl atlikti bet kokius remonto ir derinimo darbus nebuvo galimybių.

Pazapsių, Akmenių, Galinių, Trumpalių ir Vartelių VSA užkardose buvo sumontuota sistema „C 175“. Pagrindinė šios sistemos dokumentacijos dalis buvo, tačiau visiškai neturėta atsarginių detalių. Dalis detalių buvo specialios paskirties, pvz., kvarciniai filtrai, transformatoriai, mikroschemos, jungtys, kurios buvo gaminamos gamykloje gamintojoje specialiai tik šiai aparatūrai.

Sistemos vartų elektromechaninės spynos buvo apskaičiuotos 2000 atidarymų (maždaug 3 metams), o jos tarnavo jau daugiau kaip 6 metus, dažnai gedo, vienų vartų spyna buvo sugedusi nebeįtaisoma.

Tikrintojai konstatavo: kad toliau būtų galima eksploatuoti signalizacijos sistemą, reikia iš NVS šalių įsigyti dokumentaciją ir atsarginių dalių komplektus (ZIP).

Ypač prasta padėtis buvo Vartelių ir Pazapsių VSA užkardose. Vartelių VSA užkardose neveikė 30-yje ruožų, veikė tik 6, Pazapsių VSA užkardoje neveikė 24 ruožuose, veikė tik 16-oje. Tuo metu vieno bloko remonto vidutinė kaina siekė 100 Lt.

Keturiose VSA užkardose nebuvo sistemos aparatūros avarinio maitinimo – akumuliatorių ir 24 V krautuvų. Jiems įsigyti reikėjo apie 3000 Lt.

Visose VSA užkardose trūko signalinių lempučių.

Sistemai aptarnauti ir parametrus patikrinti buvo reikalinga matavimo aparatūra ir įrankiai, kurių pasieniečiai neturėjo.

Tikrintojai siūlė Lietuvos ir Lenkijos pasienio signalizacijos einamajam remontui ir atsarginėms dalims, aparatūrai ir įrankiams įsigyti 1994 metams skirti 1 499 592 Lt tikslinių lėšų.

Reikėjo spręsti klausimą dėl signalizacijos sistemos rekonstravimo (pakeitimo) to meto techninio lygio sistema.

Tačiau specialistai, suprasdami, kad lėšų nebus lengva gauti, darė išvadą, kad nesant finansinių galimybių remontuoti ar rekonstruoti minimą sistemą Lietuvos ir Lenkijos sienos apsauga tinkamai nefunkcionuos. Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad per 1993 m. naudojantis šia sistema aptikta ir sulaikyta 212 valstybės sienos pažeidėjų, netikslinga atsisakyti turimos signalizacijos sistemos. Siūlė kreiptis į Lenkijos Respublikos vyriausybę dėl dalinio dalyvavimo minėtai sistemai sutvarkyti, nes ši sistema reikalinga abiem valstybėms²⁹³.

Pasirėmęs šio pranešimo medžiaga, VSAT štabo viršininkas plk. P. Dragūnaitis 1994 m. sausio 5 d. apie esamą padėtį pasienyje raštu informavo krašto apsaugos ministrą Liną Linkevičių.

²⁹³ VSAT Inžinerinio-techninio skyriaus vyr. specialisto vyr. lt. J. Paplausko 1994-01-14 tarnybinis pranešimas // VSATA. F. 1. Ap. I. B. 54a. L. 164–166.

P. Dragūnaitis prašė ministrą nedelsiant skirti papildomai 387 tūkst. litų²⁹⁴. Tačiau tuokart prašomų lėšų neatsirado.

1994 m. vasario 1 d. Valstybės sienos apsaugos tarnybos viršininku prezidento A. Brazausko dekretu vėl buvo paskirtas vidaus tarnybos plk. S. Stančikas²⁹⁵, prieš tai vadovavęs Vidaus tarnybos antrajam pulkui. Tą pačią dieną krašto apsaugos ministras Linas Linkevičius Valstybės sienos apsaugos tarnybos štabe pristatė naująjį VSAT viršininką.

Pristatymo metu S. Stančikas pabrėžė, kad pastebimos kadrų kaitos pasienyje nebus ir pažadėjo Valstybės sienos apsaugos sistemą keisti tik į gerąją pusę, remiantis pasauline patirtimi. S. Stančiko nuomone, tokios sienos su Latvija, kokia buvo, nereikia, o rytų ir pietų sienas reikėtų sutvirtinti. Anot jo, pasienyje turėtų tarnauti tik samdyti kariai, nes pasienyje naudoti šauktinius karius yra per didelė prabanga.

Pradėjusiam eiti naujas pareigas S. Stančikui susidarė išpūdis, kad prastai dirba Intendantinė tarnyba, Ryšio tarnyba. Pripažino, kad pagerėjo autotransporto tarnybos, ginkluotės reikalai²⁹⁶.

1994 m. kovo – balandžio mėnesiais Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais Valstybės sienos apsaugos tarnybai buvo suteikti žemės sklypai pasienio juostai įrengti.²⁹⁷

Nuo 1994 m. balandžio 1 d. buvo vykdoma krašto apsaugos sistemos reorganizacija. Reorganizacija palietė ir VSAT. Etatų skaičius čia sumažėjo. Jų buvo patvirtinta 5000 (nors planuose

buvo numatyta sumažinti iki 4300 etatų), iš jų 1400 šauktinių. Šis etatų sumažinimas didesnės neigiamos reikšmės negalėjo turėti, nes balandžio 1 d. VSAT buvo užimta tik 4200 etatų²⁹⁸. Pagal naujai patvirtintą struktūrą įkurta Pagėgių valstybės sienos apsaugos rinktinė (laikiniai einančiu viršininko pareigas paskirtas kpt. S. Černeckis). Rinktinei pavesta apsauga Lietuvos ir Rusijos valstybių sienos ruože: kairysis sparnas – Lietuvos-Lenkijos-Rusijos valstybių sienos sandūra (pasienio stulpas 1987) – dešinysis sparnas – Nemuno (Skirvytės atšakos) išėjimas į Kuršių marias ties Kandaurovo sala. Į rinktinės sudėtį įjungtos Vištyčio, Kybartų, Šakių, Viešvilės, Pagėgių ir Rusnės VSA užkardos.

Klaipėdos VSAR viršininkui buvo įsakyta perduoti Rusnės, Pagėgių ir Viešvilės VSA užkardų saugomus valstybės sienos ruožus, turimą užkardų ginkluotę, techniką, įrangą, kitas materialines vertybes bei asmeninę sudėtį Pagėgių VSAR viršininko žinion.

Marijampolės VSAR viršininkui – perduoti Šakių, Kybartų ir Vištyčio VSA užkardų saugomus

Lietuvos – Latvijos siena. Mažeikių pasienio užkarda. Patulinė tarnyba. Mažeikių raj. 1993 m. (KAA)

²⁹⁴ P. Dragūnaičio 1994-01-25 raštas L. Linkevičiui // Ten pat. L. 158–159.

²⁹⁵ Pasienis – valstybės veidrodis. Ką jame matome? // Karys. 1994. Nr. 3. P. 5.

²⁹⁶ Pristatytas Valstybės sienos apsaugos tarnybos viršininkas. ELTOS 1994 m. vasario 10 d. pranešimas; Pasienis – valstybės veidrodis. Ką jame matome? // Ten pat. P. 4–5.

²⁹⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994-03-31 nutarimas Nr. 229, 1994-04-08 nutarimas Nr. 257 // www.lrs.lt

²⁹⁸ Krašto apsaugos personalo lentelė. 1994 m. balandžio 1 d. // AA.

valstybės sienos ruožus, turimą užkardų ginkluotę, techniką, įrangą, kitas materialines vertybes bei asmeninę sudėtį Pagėgių VSAR viršininko žinion.

Įkurtas Mažeikių pasienio kontrolės punktas, susidedantis iš Buknaičių ir Mažeikių geležinkelio pasienio kontrolės postų. Mažeikių PKP viršininkui nurodyta perimti iš Šiaulių VSA rinktinės (Mažeikių užkardos) viršininko Buknaičių ir Mažeikių geležinkelio pasienio kontrolės postus su visa įranga pagal aktą.

Šiaulių VSA komendantūra nuo birželio 20 d. pavadinta VSAT Šiaulių rinktine.

Šiaulių VSAR viršininkui įsakyta perduoti su visa įranga:

1. Mažeikių užkardos Buknaičių ir Mažeikių geležinkelio pasienio kontrolės postus Mažeikių pasienio kontrolės punktui.

2. Zarasų užkardos saugomą valstybės sienos ruožą su Baltarusijos Respublika ribose: kairysis sparnas – Lietuvos-Latvijos-Baltarusijos valstybių sienos sandūra, dešinysis sparnas – Drūkšių ežero šiaurinis krantas – Vilniaus VSA rinktinei.

Vilniaus VSAR viršininkui įsakyta:

1. Perimti iš Šiaulių VSA rinktinės valstybės sienos ruožą: kairysis sparnas – Latvijos-Baltarusijos valstybių sienos sandūra, dešinysis sparnas – Drūkšių ežero šiaurinis krantas pavedant šio ruožo apsaugą Visagino užkardai.

2. Perduoti su visa įranga Mickūnų užkardą, Lavoriškių ir Šalčininkų užkardos Šalčininkų ir Stasylių geležinkelio pasienio kontrolės postus Vilniaus pasienio kontrolės punkto viršininko žinion;

Druskininkų užkardos Kabelių geležinkelio pasienio kontrolės postą – Druskininkų pasienio kontrolės punkto viršininko žinion.

Vilniaus PKP viršininkas įpareigotas perimti iš Vilniaus VSA rinktinės Lavoriškių, Šalčininkų ir Stasylių geležinkelio pasienio kontrolės postus su visa įranga pagal aktą, Druskininkų PKP viršininkas – perimti iš Vilniaus VSA rinktinės Kabelių geležinkelio pasienio kontrolės postus su visa įranga pagal aktą.

Specializuoto mokomojo centro viršininkas buvo įpareigotas perduoti Turmanto geležinkelio pasienio kontrolės postą Zarasų PKP viršininko žinion.

Smėlynės PKP nuo birželio 20 d. pavadintas Zarasų PKP. Zarasų PKP viršininkui pavesta perimti iš Specializuoto mokymo centro Turmanto geležinkelio pasienio kontrolės postą su visa įranga²⁹⁹.

Šis naujas valstybės sienos ruožo persikirstymas, VSAT vadovybės manymu, to meto sąlygomis buvo optimalus.

²⁹⁹ Dėl VSAT struktūros reorganizavimo ir valstybės sienos ruožų persikirstymo tarp dalinių (padalinių). VSAT 1994-06-20 įsakymas Nr. 213 // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 43. L. 4–6.

8. | Pakrančių apsaugos tarnyba

Nors Pakrančių apsaugos tarnyba buvo sudedamoji Pasienio apsaugos tarnybos dalis, tačiau ji vykdė specifines – jūros sienos apsaugos – funkcijas, todėl trumpa jos istorija pateikiama atskiru skyreliu.

Siekiant efektyvios Respublikos teritorinių vandenių ir pakrančių apsaugos, 1991 m. rugsėjo 14 d. KAD generalinis direktorius įsakė sukurti Pakrančių apsaugos tarnybą. Pakrančių apsaugos tarnyba turėjo pradėti funkcionuoti nuo 1991 m. rugsėjo 25 d. Iki to laiko KAD Štabo jūreivystės skyrius turėjo sudaryti Pakrančių apsaugos tarnybos struktūrą, numatyti jos funkcijas, etatus, materialinio ir finansinio aprūpinimo reikalus. KAD padaliniai kuriant pakrančių apsaugos tarnybą turėjo teikti Jūreivystės skyriui visokeriopą pagalbą³⁰⁰.

1991 m. spalio 24 d. laikinai einantis krašto apsaugos ministro pareigas N. Vidrinskas įsakė suformuoti Pakrančių apsaugos pajėgų brigados pagrindines struktūras (vadovybę, štabą, kontrolinius praleidžiamuosius postus, 8 pakrančių apsaugos kuopas, Atskirąjį jūrinių laivų divizioną, Greitojo reagavimo batalioną, aptarnavimo ir materialinio aprūpinimo padalinių pradmenis). Iš viso į šią tarnybą turėjo būti pašaukta 570 žmonių. Brigadą buvo įsakyta formuoti Klaipėdoje ir jos formavimą užbaigti iki 1992 m. lapkričio 1 d.³⁰¹. Tačiau greitai sumanymo įkurti brigadą buvo atsisakyta ir įsakymas buvo atšauktas.

Po 1991 m. rugpjūčio pučo iš Klaipėdos išplaukė Rusijos pasieniui priklausantys laivai, liko tik laivų remonto dirbtuvės. 1991 m. spalio 18 d. KAM išleido įsakymą Nr. 233, kuriuo ministerija įpareigojo SSRS karinio laivyno prielauką ir nebaigtą statyti laivų remonto dirbtuvių pastatą perimti į PAR balansą. Perėmimo komisijai vadovavo KAM inžinerinio techninio skyriaus viršininkas A. Griška. Dėl šių objektų perėmimo neiškilo problemų. Praktiškai nebuvo iš ko perimti, nes Rusijos kariuomenės atstovų nebuvo, jai atstovavo tik statybininkų kuopos vadas, kuris tik džiaugėsi, kad nebereikės atsakyti už šio pastato apsaugą³⁰².

1991 m. lapkričio 22 d. Vyriausybėje vadovaujant ministro pirmininko pavaduotojui Z. Vaišvilai svarstyti valstybės sienos jūroje apsaugos klausimai, tartasi apie karo laivų pirkimą Rusijoje, apie laikino aplinkos apsaugos departamento hidrografinių mokslinio tyrimo laivų „*Vėtra*“ ir „*Vilnelė*“ perėmimo pakrančių apsaugai sąlygas³⁰³.

Krašto apsaugos ministro 1991 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 352 „*Dėl Pasienio apsaugos tarnybos Pakrančių apsaugos rinktinės suformavimo*“ įteisintas Pakrančių apsaugos tarnybos pavaldumas Valstybės sienos apsaugos tarnybai, patvirtinti rinktinės (1070 žmonių) etatai: Atskirasis laivų divizionas – 315 karių, kontrolinis praleidžiamasis punktas – 366 kariai, pasienio apsaugos užkardos – 224 kariai, užnugario tarnyba – 77 kariai ir tarnautojai, Greitojo reagavimo kuopa – 41 karys, PAR vadovybė ir štabas – 55 kariai. Tuo pačiu įsakymu Pakrančių apsaugos rinktinės vadu paskirtas J. A. Leišis³⁰⁴.

³⁰⁰ Dėl Lietuvos Respublikos pasienio zonos pakrančių apsaugos tarnybos organizavimo. KAD 1991-09-04 įsakymas Nr. 178 // Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus įsakymai. P.193.

³⁰¹ Dėl Lietuvos Respublikos pakrantės kontrolės užtikrinimo. KAM 1991-10-24 įsakymas Nr. 236 // Krašto apsaugos ministro įsakymai. T. 1, P. 11.

³⁰² Norkus C. Tėvynės labui. P. 280.

³⁰³ LR krašto apsaugos ministerijos, Pasienio apsaugos tarnybos Pakrančių apsaugos rinktinės ir Karinių jūrų pajėgų įkūrimo 1990–2002 metais metraštis // Kardas. 2003. Nr. 1. P. 29.

³⁰⁴ Dėl pasienio apsaugos tarnybos Pakrančių apsaugos rinktinės formavimo. Krašto apsaugos ministro 1991-12-31 įsakymas Nr. 352 // Krašto apsaugos ministro įsakymai. T. 1. P. 92–93.

Krašto apsaugos ministerijos Pasienio apsaugos tarnybos viršininko įsakymu Nr.110 k nuo 1992 m. sausio 7 d. Klaipėdos pasienio rinktinės štabo viršininku paskirtas Vytautas Urbas, kadru skyriaus viršininku – Vytautas Sirevičius³⁰⁵, inžinerinio-techninio skyriaus viršininku – Jonas Monkus.

Krašto apsaugos ministerijos Pasienio apsaugos tarnybos viršininko įsakymu Nr. 111 k nuo 1992 sausio 2 d. Pakrančių apsaugos rinktinės Klaipėdos KPP viršininku paskirtas Antanas Reiponas, štabo viršininku – Jonas Miliūnas. 1992 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. 154 k Pakrančių apsaugos rinktinės vado pavaduotoju paskirtas Vincas Požarskas³⁰⁶.

Vykdydamas krašto apsaugos ministro įsakymą „*Dėl pakrančių apsaugos formavimo*“, Pasienio apsaugos tarnybos viršininkas S. Stančikas 1992 m. vasario 28 d. savo įsakymu perdavė Pakrančių apsaugos rinktinei Klaipėdos, Kretingos ir Šilutės užkardas. Pakrančių apsaugos rinktinei nustatė valstybės sienos ruožo apsaugą nuo Šventosios upės sandūros su Latvijos siena iki Baltijos jūros kranto, toliau Baltijos jūra, Kuršių nerija, Kuršių įlanka, Nemuno upe iki sienos linijos susikirtimo su Nemuno upe prieš Smalininkus. Buvo nustatyta, kad skiriamoji linija iš dešinės pusės ties Latvijos siena eina tiesiai į pietus. Skiriamoji linija iš kairės pusės ties Smalininkais nuo kelių sankryžos Šakiai – Tauragė – Smalininkai – tiesiai į Žindaičius.

Tuo pačiu įsakymu S. Stančikas užkardų darbuotojus paskyrė į naujus etatus nuo 1992 m. sausio 1 d.³⁰⁷.

1992 m. sausio 23 d. krašto apsaugos ministras patvirtino Pasienio apsaugos tarnybos Atskirojo laivų diviziono struktūrą ir etatus. Juose buvo patvirtinta: štabas ir vadovybė, upių laivo grandis, katerių įgulos, jūrinio laivo įgula, vairininkų grandis, kovinės ginkluotės grandis, bocmano tarnyba, gelbėjimo tarnyba, hidrografinė tarnyba, hidrografinis kateris, hidrografinis kateris (mažas), cechai, kranto bazė, remontininkų būrys, komandanto būrys, ūkio skyrius, arsenalas. Iš viso patvirtinta 313 etatų³⁰⁸.

Klaipėdos uosto apsaugai bei kontrolei sustiprinti 1992 m. vasario 4 d. KAM įsakymais Nr. 56, 59 iš Klaipėdos technikos mokyklos „*Vytis*“ Pakrančių apsaugos rinktinei perduoti laivas RS-300 „*Metkij*“, kateriai 371 U, S-54, „*Amur*“, savaeigė barža MSTB-172, Jūreivystės technikos mokyklos bazė Klaipėdoje (Artojų g. 7a)³⁰⁹. Pakrančių apsaugos rinktinės vado paskirta komisija vasario 7 d. perėmė katerius ir pastatus. Laivas „*Metkij*“ buvo perimtas 1992 m. gegužės 28 d., kai tik atplaukė į Klaipėdos jūrų uostą³¹⁰.

1992 m. vasario 7 d. pradėta Klaipėdos jūrų uosto apsauga. PAR vado 1992 vasario 6 d. įsakymu pasienio kontrolės funkcijas mažųjų laivų prielaukoje pradėjo budėjimą patrulinis kateris „*Vytis-1*“³¹¹.

1991 m. gruodžio 9 d. krašto apsaugos ministras pasirašė įsakymą „*Dėl sovietinių pasie-*

³⁰⁵ Sirevičius Vytautas 1955 m. baigė Kaliningrado aukštąją karinę jūrų mokyklą, tarnavo karo locmanu, karo laivuose laivavedžiu, flagmaniniu laivavedžiu, dirbo navigacijos katedros dėstytoju Leningrado aukštojoje radioelektronikos mokykloje.

³⁰⁶ LR krašto apsaugos ministerijos, Pasienio apsaugos tarnybos Pakrančių apsaugos rinktinės ir Karinių jūrų pajėgų įkūrimo 1990–2002 metais metraštis // Kardas. 2003. Nr. 1. P. 29.

³⁰⁷ Dėl Pakrančių apsaugos rinktinės formavimo. PAT 1992-02-08 įsakymas Nr. 24 // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 14. L. 31.

³⁰⁸ Pasienio apsaugos tarnybos Atskiras laivų divizionas // Ten pat. B. 2. L. 112–115.

³⁰⁹ Krašto apsaugos ministro įsakymai. T. 1. P. 135–137.

³¹⁰ LR krašto apsaugos ministerijos, Pasienio apsaugos tarnybos s ir Karinių jūrų pajėgų įkūrimo 1990-2002 metais metraštis // Kardas. 2003. Nr. 1. P. 29.

³¹¹ Ten pat.

*niečių užimamų patalpų*³¹². Jame J. A. Leišui³¹³ buvo įsakyta „*kontroliuoti pajūrio užkardų ir pasienio būrio patalpas*“. Nors nelabai aiškus šio įsakymo turinys ir visiškai nesuprantama, kaip galima kontroliuoti buvusių SSRS pasieniečių žinioje esantį turtą neperėmus jo, tačiau J. A. Leišis pradėjo derybas dėl patalpų perėmimo Tarptautinėje jūrų perkėloje. Rusijos pasienio vietinė vadovybė negalėjo priimti jokių sprendimų, todėl J. A. Leišis pasiūlė KAM pasienio apsaugos tarnybos viršininkui plk. S. Stančikui pradėti derybas aukštesniu lygiu. S. Stančikas šį pasiūlymą priėmė ir kartu su J. A. Leišiu nuvyko į Rygą, kur susitiko su Rusijos pasienio apygardos viršininku generolu V. Gaponenka, su kuriuo pradėjo derybas dėl buvusių SSRS pasienio užkardų perėmimo. Po kurio laiko tokios derybos įvyko Klaipėdoje, kur dalyvavo S. Stančikas, J. A. Leišis, C. Norkus ir V. Požarskas³¹⁴. Tačiau derybos apčiuopiamų rezultatų nedavė.

1992 m. vasario 15 d. KAM PAT viršininkas S. Stančikas pasitelkė į pagalbą „*Geležinio Vilko*“ kariu ir jėga užėmė Trumpalių užkardą. Po šių įvykių gen. V. Gaponenka pakeitė savo nuomonę ir perspėjo, kad Tarptautinės jūrų perkėlos Rusijos pasieniečiai užimti lietuviams neeis. Po šio pokalbio įvyko S. Stančiko, J. A. Leišio ir V. Požarsko pasitarimas, kuriame buvo nuspręsta, kad tai tik generolo pagąsdinimai, į kuriuos neverta kreipti dėmesio³¹⁵.

1992 metų pradžioje Rusijos pasienio vadovybėje susiklostė neapibrėžta situacija, nes po pučo KGB nebeliko ir pasienio valdyba kuriam laikui liko be savo aukštesnių viršininkų. Vis dėlto derybų metu Rygoje buvo sutarta, kad Rusijos pasieniečiai Tarptautinėje jūrų perkėloje turimus pastatus atiduos, juolab kad tai perkėlos turtas. Buvo numatytas ir perdavimo laikas – 1992 m. vasario 21 d. Po dienos į Klaipėdą atvyko KAM PAT viršininkas S. Stančikas ir susitiko su Rusijos pasienio kontrolinio praleidžiamojo punkto viršininku plk. V. Karkocu, bet jis ką nors spręsti atsisakė ir siūlė viską derinti su apygardos vadu gen. V. Gaponenka. S. Stančiko ir V. Gaponenkos telefoninio pokalbio metu V. Gaponenka pareiškė pretenzijas dėl neleistinų lietuvių veiksmų užimant Trumpalių užkardą.

Jau 1992 m. vasario viduryje buvo nuspręsta galutinai iš rusų perimti visus tarptautinius sienos perėjimo punktus. Vasario viduryje PAT viršininkas S. Stančikas dėl to išsiuntė Pabaltijo pasienio karinės apygardos viršininkui gen. ltn. V. Gaponenkai bei Klaipėdos atskirojo pasienio punkto viršininkui pplk. V. Kazlovui raštus, jog vasario 22 d. pradeda perimti pasienio kontrolės punktus Lazdijuose, Vilniuje ir Tarptautinėje jūrų perkėloje³¹⁶.

1992 m. vasario 22 d. 9 valandą ryto PAT viršininkas S. Stančikas, lydimas J. A. Leišio, V. Požarsko ir apie 12 Lietuvos pasieniečių, atvyko į Tarptautinę jūrų perkėlą ir ėjo prie pasieniečių patalpų. Vos tik jie prisitartino prie pastato, Rusijos pasienietis, stovėjęs sargyboje prie kontrolės posto pastato, pradėjo šaudyti virš Lietuvos pasieniečių galvų. Tai buvo išpėjamieji šūviai. Iš pastato išėjęs Rusijos pasienio AKPP štabo viršininkas pplk. Seriodkinas pranešė, kad vykdamas V. Gaponenkos įsakymą perdavimo nebus³¹⁷.

Kontrolės posto vado pavaduotojas pplk. Seriodkinas pakvietė S. Stančiką, J. A. Leišį ir V. Vaičekauską įeiti į pastato vidų ir apžiūrėti patalpas. Vėliau į pastatą įėjo ir V. Požarskas. Prasidėjo derybos, bet pplk. Seriodkinas nieko negalėjo spręsti be viršininkų leidimo. Tuomet Tarptautinės jūrų perkėlos

³¹² Dėl sovietinių pasieniečių užimamų patalpų // Krašto apsaugos ministro įsakymai. T. 1. P. 70.

³¹³ Leišis Juozapas gimė 1943 m. sausio 10 d. Molėtų rajone, 1968 m. baigė Leningrado aukštąją karinę jūreivystės mokyklą įgijo inžinieriaus mechaniko specialybę, 1976 m. baigė karinę jūrų akademiją įgijo aukštąjį karinį išsilavinimą. Tarnavo Baltijos laivyno sargybinio laivo vyriausiuoju inžinieriumi, laivų brigados, desantinių pajėgų divizijos vado pavaduotoju-vyriausiuoju inžinieriumi, Baltijos laivyno techninės valdybos viršininko pavaduotoju-vyriausiuoju laivų inžinieriumi. 1989–1991 m. – Klaipėdos mero padėjėju – civilinės gynybos štabo viršininku.

³¹⁴ Norkus C. Tėvynės labui., P. 280.

³¹⁵ Ten pat. P. 282.

³¹⁶ Balaišis A. Starinskas K. Protesto akcija jūrų perkėloje // Karys. 1996. Nr. 10. P. 15.

³¹⁷ Norkus C. Tėvynės labui. P. 282.

direktorius V. Vaičekauskas pareiškė, kad jis yra patalpų šeimininkas, ir informavo Rusijos pasieniečius, kad sutartis su jais dėl patalpų nuomos nutraukiama ir reikalinga patalpas apleisti. Rusijos pasieniečiams atsisakius, S. Stančikas pareiškė, kad jis ir jį atlydėję pareigūnai iš pastato neišeis, kad skelbiama bado akcija iki tol, kol Rusijos pasieniečiai neperduos patalpų. Pastate pasiliko KAM PAT viršininkas S. Stančikas, Pakrančių apsaugos rinktinės vadas Juozapas Algis Leišis, jo pavaduotojas Vincas Požarskas ir Tarptautinės jūrų perkėlos direktorius Vytautas Vaičekauskas³¹⁸.

1992 m. vasario 23 d. į Klaipėdą atvyko krašto apsaugos ministro pavaduotojas plk. N. Vidrinskas, kuris susitiko su Rusijos AKPP viršininku plk. V. Karkocu ir susitarė, kad pastatą perduoti bus pradėta vasario 24 dieną.

Tą pačią dieną prie Rusijos AKPP pasienio pastato Gintaro g. 1 įvyko didelis klaipėdiečių piketas.

Į konflikto sprendimą įsitraukė sugrįžęs iš komandiruotės krašto apsaugos ministras A. Butkevičius, kuris atvyko į Klaipėdą, susitiko su generolu V. Kostenka, kartu su juo apsilankė Tarptautinės jūrų perkėlos kontrolės poste ir susitiko su badaujančiais. Dalyvaujant A. Butkevičiui V. Kostenka pažadėjo, kad postas artimiausiu metu bus perduotas ir bado akcijos dalyviams pasiūlė ją nutraukti. Nors jau buvo prasidėjusi penkta badavimo para, J. A. Leišis ir V. Požarskas atsisakė nutraukti badavimą. S. Stančikui pratęsti badavimą uždraudė A. Butkevičius, kitiems pažadėjo nepamiršti jų paslaugos tėvynei.

Kitą dieną Lietuvos pasieniečiai užėmė rusų paliktas patalpas.³¹⁹

1992 vasario 27 d. rusai paliko Jūrų perkėlos pasienio kontrolės postą³²⁰.

1992 m. birželio 17 d. Pakrančių apsaugos rinktinės įsakymu patruliuoti jūroje buvo organizuota jūrų laivų grupė, į kurią įėjo:

gelbėjimo laivas „*Vėtra*“ (laivo vadas R. Bilys, laivo vado pavaduotojas V. Liūlys, denio karininkas V. Rutavičius, vyr. mechanikas K. Alšauskas, mechanikas P. Ruzgys, radijo stoties viršininkas J. Miklošas);

hidrografinis kateris „21“ (katerio vadas V. Mogenis, vyr. mechanikas G. Misiūnas, vyr. vairininkas P. Morozovas);

sargybinis kateris „22“ (laivo vadas A. Aukštikalnis, denio karininkas R. Figaras, vyr. mechanikas V. Naujokaitis, mechanikas A. Kasnauskas)³²¹.

Siekiant sustiprinti uosto akvatorijos ir jūros pakrančių apsaugą, birželio 30 d. buvo suformuotas Atskirasis laivų divizionas, į kurio sudėtį įėjo:

gelbėjimo laivas „*Vėtra*“ (borto Nr. 41);

sargybinis kateris (borto Nr. 22);

sargybinis kateris (borto Nr. 23);

patrulinis kateris „*Vytis-1*“;

patrulinis kateris „*Vytis-2*“;

patrulinis kateris „*Amur*“ (borto Nr. 3);

patrulinis kateris (borto Nr. 4)³²².

Diviziono vadu 1992 gegužės 7 d. buvo paskirtas Raimundas Baltuška.

³¹⁸ Ten pat. P. 283.

³¹⁹ Ten pat. P. 285.

³²⁰ Protesto akcija jūrų perkėloje // *Karys*. 1996. Nr. 10. P. 15.

³²¹ LR krašto apsaugos ministerijos, Pasienio apsaugos tarnybos s ir Karinių jūrų pajėgų įkūrimo 1990–2002 metais metraštis // *Kardas*. 2003. Nr. 1. P. 30.

³²² Ten pat.

1992 m. liepos 4 d. per iškilmingą ceremoniją Lietuvos Respublikos Aukščiausios Tarybos pirmininkas Vytautas Landsbergis, dalyvaujant KAM vadovybei, iškilmingai įteikė vėliavas gelbėjimo laivo „*Vėtra*“, hidrografinio katerio (borto Nr. 21) ir sargybinio katerio (borto Nr. 22) laivų vadams R. Biliui, A. Aukštikalniui ir V. Mogeniui, o Klaipėdos įgulos vėliavą – Pakrančių apsaugos rinktinės vadui J. A. Leišiui. Aidint Lietuvos himnui, laivuose buvo iškeltos vėliavos, įvyko Klaipėdos įgulos paradas. Karinių jūrų pajėgų vėliavas ir laivus pašventino karo kapelionas monsinjoras A. Svarinskas.

1992 m. vasarą KAM vadovybei nusprendus ir tam pritarus Vyriausybei, nutarta pirkti dvi Rusijos laivyno fregatas. Pakrančių apsaugos vado 1992 m. liepos 7 d. įsakymu suformuotos įgulos planuojamoms Rusijoje įsigyti 1124-o projekto fregatoms. Laivų vadais paskirti A. Aukštikalnis ir A. Andrušaitis. Įgulos įkurdintos perimtame iš Rusijos kariuomenės priešlėktuvinės gynybos raketinio diviziono kareivinėse, greta Palangos oro uosto³²³.

1992 m. liepos 24 d. suformuota greitojo reagavimo kuopa. Jos vadu paskirtas vyr. ltn. R. Satkus. Kuopa dislokuota greta Palangos oro uosto kartu su fregatų įgulomis. Jai pavesta saugoti perimtą iš Rusijos kariuomenės karinį miestelį³²⁴.

1992 m. rugpjūčio 3–6 d. KAM kolegijoje aptartas galimas Valstybės sienos apsaugos tarnybos perdavimas Vidaus reikalų ministerijai ir su tuo susijęs pakrančių apsaugos reorganizavimas. Pakrančių apsaugos rinktinę VSAT pasiūlė performuoti į Klaipėdos pasienio rinktinę ir Klaipėdos sienos kontrolinį praleidžiamąjį punktą, PAR Atskirojo laivų diviziono pagrindu ir pagal jo etatus suformuoti Karinių jūrų pajėgų flotilę. Neatsižvelgus į Pakrančių apsaugos rinktinės vado protestus ir KAM ekspertų siūlymus, pasienio techninio jūros stebėjimo priemonės nuspręsta palikti VSAT³²⁵.

Vykdamas KAM kolegijos sprendimą, KAM 1992 m. rugsėjo 29 d. įsakymu Jungtiniam štabui įsakyta: iš Pakrančių apsaugos rinktinės sudėties išvesti Atskirąjį laivų divizioną, jo pagrindu suformuoti Karinių jūrų pajėgų flotilę;

Kontrolinio praleidžiamojo punkto pagrindu suformuoti Klaipėdos atskirąjį pasienio kontrolinį praleidžiamąjį punktą;

Pakrančių apsaugos rinktinę toliau vadinti Klaipėdos pasienio rinktine³²⁶.

Klaipėdos pasienio rinktinė ir toliau liko VSAT sudėtyje, 1993 m. balandžio 13 d. VSAT viršininkas plk. J. Paužolis jai įsakė nuo gegužės mėn. 1 d. pradėti katerių patruliavimą Nemuno upėje nuo Smalininkų iki Rusnės ir Skirvytės atšakoje iki Kuršių marių. J. Paužolis įsakė Rusnės užkardos ruožą patruliuoti kateriui Nr. 1 KA-100 ir kateriui Nr. 2 „*Amur-3*“. Pagėgių užkardos ruože patruliuoti kateriui Nr. 3 BMK-130³²⁷.

Krašto apsaugos ministerija, neskiriant jai pakankamo finansavimo, pati užtikrinti efektyvios jūrų stebėjimo sistemos sukurti negalėjo. Tokią sistemą sukurti pasiūlė Švedija. Gana intensyvus darbas prasidėjo dar 1993 metais. Antai 1993 m. liepos 5–7 d. KAM kvietimu Lietuvoje lankėsi 10 Švedijos ekspertų. Jų tikslas buvo parengti Lietuvos Respublikos sienų, oro erdvės ir jūrų stebėjimo sistemos projektą³²⁸.

1993 m. rugpjūčio 23–24 d. Lietuvoje lankėsi Švedijos ekspertų grupė aptarti Švedijos pa-

³²³ Ten pat. P. 31.

³²⁴ Ten pat.

³²⁵ Ten pat.

³²⁶ Dėl valstybinės sienos apsaugos tarnybos struktūrų reorganizavimo // Krašto apsaugos ministro įsakymai. T. 2. P. 263–264.

³²⁷ Dėl katerių patruliavimo Nemuno upėje. VSAT 1993-04-13 įsakymas Nr. 280 // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 27. L. 131–132.

³²⁸ Krašto apsaugos ministro 1992-11-13 įsakymas Nr. 824 // Krašto apsaugos ministro įsakymai. T. 3. P. 104.

siūlymų dėl Lietuvos Respublikos sienų, oro erdvės, jūrų stebėjimo sistemos³²⁹. Tarp abiejų šalių specialistų vyko intensyvus susirašinėjimas, buvo derinami reikiamų dokumentų projektai ir kt.

1994 m. kovo 2 d. krašto apsaugos ministras Linas Linkevičius Švedijos vyriausybės programai „*Baltijos valstybių suvereniteto stiprinimas*“ įgyvendinti sudarė dvi darbo grupes. Pirmoji grupė buvo pavadinta „*Jūros Kuršių marių stebėjimo ir gynybos sistema*“. Vadovu paskirtas KJF štabo viršininkas V. K. Urbas, nariais – KJF Kovinio skyriaus viršininkas K. Macijauskas, KJF Operatyvinio skyriaus viršininkas S. Gresis ir Generalinio štabo l. e. Operatyvinės valdybos viršininko pareigas A. Jurgaitis.

Antroji grupė pavadintas „*Rytinės sienos ir sienos su Kaliningrado sritimi apsaugos sistema*“. Visi grupės nariai buvo VSAT pareigūnai. Vadovas štabo viršininkas P. Dragūnaitis, nariai – Žvalgybos tarnybos viršininkas V. Šidlauskas, Inžinerinio-techninio skyriaus viršininkas Z. Vičys, Ryšių skyriaus viršininkas S. Brazdžius ir VSAT vyr. jūrų specialistas A. Kanevičius.

Grupės buvo įpareigosotos parengti techninius reikalavimus jūros, marių stebėjimo sistemoms bei įvertinti galimų sistemų kainas³³⁰.

Grupės dirbo gana intensyviai. Nuolat vykdavo susitikimai su Švedijos ekspertais. Ir nors darbai vyko gana sparčiai, tačiau sistema buvo sukurta tik jau VSAT perėjus į VRM sudėtį.

9. | Nepageidautini reiškiniai Lietuvos pasienyje

Skaitytojui iš pirmo žvilgsnio galbūt susidarys nuomonė, kad šis skyrelis iš viso nereikalingas, nes apie esamas problemas ir neigiamus reiškinius Pasienio apsaugos tarnyboje nemažai kalbėjome anksčiau. Be abejo, šio skyriaus medžiagą labai sėkmingai galima įtraukti į kitus skyrius, tačiau mes norėjome parodyti, kokiomis sudėtingomis sąlygomis ir kaip sunkiai buvo kuriama ir plečiama ši tarnyba, tačiau dėl tam parengtų žmonių stokos, be didžiulio pasiaukojimo ir kūrybinio darbo, deja, buvo ir aplaidumo, ir netvarkos, ir nesąžiningumo ir netgi nusikaltimų. Ypač daug šių problemų susikaupė Lazdijų pasienio kontrolės poste. Visa ši medžiaga galbūt padės geriau suprasti ir įvertinti anksčiau išdėstytą medžiagą.

Vos tik perėmus Lazdijų pasienio kontrolės postą, nuo pat pirmųjų dienų sąlygos ten dirbti buvo sudėtingos. Kadangi susidarė didžiulės norinčiųjų išvykti eilės, buvo gana daug pagundų imti kyšius, praleisti už juos mašinas be eilės ir pan. Tai nuo pat pirmų dienų ėmė jaudinti Krašto apsaugos departamento bei Pasienio apsaugos vadovybę, juolab kad radosi piliečių, įvairių institucijų darbuotojų skundų, straipsnių spaudoje ir pan. Jau 1991 m. birželio 20 d. Pasienio apsaugos tarnybos viršininkas V. Česnulevičius išleido įsakymą „*Dėl Lazdijų PKP darbuotojų atestacijos*“. Juo viršininkas sudarė Lazdijų PKP darbuotojų atestacijos komisiją (V. Česnulevičius – pirmininkas, G. Danielius, V. Mizgaitis, A. Bekintis, A. Vancevičius, E. Šepetys). Komisijai įsakė atestuotus Lazdijų PKP darbuotojus pervesti dirbti į Vilniaus, Vilniaus rajono, Šalčininkų, Eišiškių ir Švenčionių pasienio apsaugos tarnybos užkardas, neatestuotus – atleisti kaip netinkančius dirbti Pasienio apsaugos tarnybos sistemoje. Atestaciją buvo įsakyta pradėti nuo liepos 1 d³³¹.

³²⁹ Krašto apsaugos ministro 1993 m. rugpjūčio 19 d. įsakymas Nr. 776 // KAA. 2. Ap. 1. B. 99. L. 105.

³³⁰ Dėl jūros ir sausumos sienų apsaugos. Krašto apsaugos ministro 1994-03-02 įsakymas Nr. 137 // Ten pat. B. 194. L. 101.

³³¹ Pasienio apsaugos tarnybos 1991-06-20 įsakymas Nr. 05 „Dėl Lazdijų PKP darbuotojų atestacijos“ // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 4. L. 15–16.

Reikia pažymėti, kad Lazdijų pasienio kontrolės poste pasieniečiams budint po 24 val. ir esant milžiniškam srautui žmonių, norinčių išvykti į užsienį, visas 24 valandas išlikti budriems, gerai atrodyti, būti mandagiems ir pan. buvo ne taip jau paprasta. Todėl, atsižvelgdamas į didžiulį pasieniečių darbo krūvį, pasienio apsaugos tarnybos viršininkas nuo 1991 m. liepos 22 d. įvedė pamainų budėjimą po 12 val.³³², o kitą, t. y. liepos 23 d. patvirtino „*Laikinąją instrukciją dėl bendros Lazdijų PAP darbo tvarkos*“. Minėtoje instrukcijoje buvo reglamentuota pasieniečių budėjimo ir darbo tvarka, smulkiai apibrėžta mašinų praleidimo per sieną be eilės tvarka, nustatyta, kokie turi būti pildomi žurnalai praleidžiant per postą mašinas. Tai žurnalas, kuriame daromi įrašai apie pareigūnų budėjimą posto teritorijoje, žurnalas, kuriame daromi įrašai apie autotransporto įvažiavimą į PAP teritoriją be eilės, ir žurnalas, kuriame daromi įrašai apie autotransportą, važiuosį per PAP bendra eile. Be to, taisyklėse buvo numatyta, kad Lazdijų PAP ištisą parą privalo budėti karininkas³³³.

1991 m. rugpjūčio 1 d. KAD generalinis direktorius A. Butkevičius išleido įsakymą „*Dėl kai kurių priemonių Lazdijų užkardos veiklai kontroliuoti*“. Jame, atsižvelgdamas į sudėtingas Pasienio apsaugos tarnybos Lazdijų užkardos darbo sąlygas, sunkumus parenkant kadrus šiam darbui, Pasienio apsaugos tarnybos viršininkui įsakė:

1. Pateikti generaliniam direktoriui atleistų nuo tarnybos įsikūrimo pradžios darbuotojų sąrašą, sisteminant jį pagal atleidimo iš tarnybos pagrindą.

2. Organizuoti informacijos rinkimą apie įmones, įstaigas, organizacijas, asmenis, dažniausiai vykstančius per Lazdijų PKP, pasienio zonoje prekiaujančius asmenis. Pradėti rinkti informaciją apie pasienio zonoje gyvenančius asmenis.

3. Kiekvieną dieną pateikti generaliniam direktoriui informaciją apie sulaikytus PKP pažeidėjus.

II tarnybos viršininkui P. Ivoškiui generalinis direktorius įsakė organizuoti sustiprintą informacijos rinkimą Lazdijų rajono teritorijoje, o Imuniteto skyriaus viršininkui L. Bumbuliui – sustiprintą Lazdijų užkardos kadrų kontrolę³³⁴.

Atlikta Pasienio apsaugos tarnybos analizė Lazdijų pasienio kontrolės poste rodė, kad iki tol buvo nepakankamai dirbama, siekiant sutvarkyti važiuojančiųjų iš Lietuvos automobilių eilę. Siekdamas tobulinti Pasienio apsaugos tarnybos vykdymą, Krašto apsaugos departamento generalinis direktorius Pasienio apsaugos tarnybos viršininkui 1991 m. rugpjūčio 15 d. įsakė nuo rugpjūčio 20 d. pradėti naudoti mašinų eilės talonėlius. Iki tol patys pasieniečiai tvarkydavo eilės registravimą, t. y. darydavo sąrašą automobilių, stovinčių eilėje, patruliuodavo palei eilę ir stengėsi neleisti važiuoti be eilės. Tačiau tai daryti buvo ganėtinai sunku. Todėl A. Butkevičius nustatė, kad kontrolės talonėliai būtų išduodami tik mašinų vairuotojams, pateikusiems nustatytus dokumentus, reikalingus kelionei į užsienį. Kiekvienas kontrolės talonėlis turėjo būti nustatyto pavyzdžio, ir turėti eilės numerį. Ant talonėlio užrašomas mašinos numeris, jos savininko vardas ir pavardė bei važiuojančiųjų skaičius. Talonėliai tarnauja leidimais įvažiuoti į muitinę ir mašinos praleidžiamos tiksliai talonėlių numerių eilės tvarka³³⁵.

Pasienio apsaugos tarnybos skyriaus vadovybė organizuodavo operatyvinės grupės išvykas į Lazdijų užkardą gaudyti kontrabandininkų bei tikrinti pasieniečių. Tačiau greitai grupė susidūrė su viena problema. Kad operatyvinė grupė netikėtai neužkluptų kontrabandininkų, jie pasienio zonos keliukuose prismaigstydamo virbų ir pradurdavo operatyvininkų mašinų padangas ir kt.³³⁶.

³³² Pasienio apsaugos tarnybos 1991-17-09 įsakymas Nr. 9 „Dėl pamainos krūvio palengvinimo“ // Ten pat. L. 18.

³³³ Laikina instrukcija dėl bendros Lazdijų PAP darbo tvarkos // Ten pat. B. 8. L. 56–58.

³³⁴ Dėl kai kurių priemonių Lazdijų užkardos veiklai kontroliuoti // Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus įsakymai. P. 157.

³³⁵ Dėl Lazdijų PAP tarnybos tobulinimo // Ten pat. P. 182.

³³⁶ V. Česnulevičiaus duomenys // AA.

Nors aukščiau minėtos priemonės ir buvo reikalingos, tačiau didesnės tvarkos Lazdijų PKP neatnešė. Ir toliau iš pasienio sklido informacija apie milžiniškas eiles, bandymus pasipelninti, šiurkštų elgesį ir kt. Viena iš to priežasčių buvo maži pasieniečių atlyginimai. 1991 m. spalio mėn. pasieniečių atlyginimas buvo apie 500 rb, užkardos viršininko – 800, o už praleidimą prie muitinės be eilės siūlomo kyšio dydis siekė net 40 tūkst. rb³³⁷. Todėl ne vienas šiame poste ir suklypdavo.

Reikia pažymėti, kad PAT vadovybė tam stengėsi užkirsti kelią. Pasieniečius įvairiais būdais buvo stengiamasi kontroliuoti, reaguojama į visus gaunamus signalus, kai kurie netgi šalinami, bet rezultatai nebuvo tokie, kokių buvo siekiama. Reikia pažymėti, kad žiniasklaida, rašydama apie problemas Lazdijų PKP, dažnai sutirštindavo spalvas.

1992 m. kovo 20 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, susirūpinusi nepatenkinama situacija pasienyje, siekdama atskleisti neteisėtų pajamų šaltinius ir gavimo būdus, priėmė nutarimą „*Dėl operatyvinės veiklos organizavimo muitinių (muitinės postų) teritorijoje bei pasienio ruože*“. Nutarime Vyriausybė nustatė, kad muitinių (muitinės postų) teritorijos bei pasienio ruožo operatyvinių aptarnavimą užtikrina Nacionalinio saugumo tarnybos ir Vidaus reikalų ministerijos įgalioti pareigūnai.

Lietuvos Respublikos muitinės departamentas bei Krašto apsaugos ministerijos Pasienio apsaugos tarnyba buvo įpareigos ne rečiau kaip kartą per mėnesį informuoti Nacionalinio saugumo tarnybą ir Vidaus reikalų ministeriją apie sulaukytus muitinėse (muitinės postuose) bei pasienyje juridinius ir fizinius asmenis, neleistinu būdu gabenusius prekes dideliais kiekiais³³⁸.

Susidarius didelei keleivių eilei prie Lazdijų kontrolinio praleidžiamąo punkto, 1992 m. gegužės mėn. buvo bandyta sukelti riaušės ir prasiveržti per sieną. Tuo būtų buvę pakenkta Lietuvos prestižui. Tačiau Lazdijų kontrolinio praleidžiamąo punkto pareigūnai laiku sėkmingai konflikto organizatorius sulaukė ir perdavė policijai. Čia aktyviai ir sumaniai veikė pamainos viršininkas J. Packevičius, karininkas kvotai R. Juodis, kontrolieriai A. Radžiūnas ir V. Valiūnas. Už tai PAT viršininkas S. Stančikas 1992 m. gegužės 28 d. jiems pareiškė padėkas³³⁹.

Tačiau pagrindinė milžiniškų grūščių Lazdijų kontrolės poste priežastis buvo Lenkijos pasieniečiai ir muitininkai, nes Lenkija buvo įrengusi tik vieną priėmimo kanalą. Antai 1992 m. liepos 29 d. Lazdijų kontrolės poste lengvųjų automobilių eilė siekė 3,5 km, krovinių – 3, autobusų – 1,5 km³⁴⁰.

Štai kaip padėtį Lazdijų pasienio kontrolės poste 1992 m. rugpjūčio mėn. rašte krašto apsaugos ministrui A. Butkevičiui ir Pasienio apsaugos tarnybos viršininkui plk. J. Paužoliui apibūdino Lazdijų pasienio užkardos viršininkas kpt. Egidijus Žičkus. Pacituosime keletą minčių iš jo rašto.

„Dar kartą pabrėžiu, savęs neteisinu, bet per tuos kelis darbo mėnesius daugelis mano pranešimų-prašymų liko be atsakymo. Keista, kad iki šiol dar nepatvirtinti Lazdijų, Mockavos pasienio postų ir Lazdijų atskirojo pasienio punkto etatai. Šis nepabaigiamas darbas gimdo daug iš šono gal net nematomų blogybių. Pirmiausia žmonės (tarp jų galbūt ir sąžiningi) nežino, koks jų likimas. Dėl to gimsta anarchija. Juk jei mane rytoj atleis, tai šiandien galiu plėsti, elgtis kaip tinkamas. Akmenių, Pazapsių, Galinių užkardos vis dar glaudžiasi Lazdijuose. O Lazdijuose lyg yra ir nėra užkardos, lyg tarp dangaus ir žemės kabo praleidimo punktas. Susidaro daug keblumų priimant žmones į darbą, sunku kontroliuoti finansinę, materialinių vertybių atskaitomybę ir, žinoma, drausmę.

Kai pasienio reorganizacija taip ilgai tęsiasi, atsidėlioja ir kadru parinkimo terminai. Sakau visiškai atsakingai. Jei Lazdijų poste vadovaujančias pareigas užims tie patys žmonės, mums ir toliau

³³⁷ Jarmalavičius R. Purvini Lietuvos vartai // Respublika. 1991, spalio 2.

³³⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-03-20 nutarimas Nr. 179 // www.lrs.lt

³³⁹ Apie padėtį Pasienio apsaugos tarnyboje 1992 metų gegužės mėnesį ir uždavinius birželio mėnesiui. PAT 1992- 15-28 įsakymas Nr. 112 // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 14. L.221–223.

³⁴⁰ Krašto apsaugos ministro A. Butkevičiaus 1992-08-24 raštas Vyriausybei „Dėl padėties Lazdijų kontrolės poste“ // KAA. F. 2. Ap. 1. B. 36. L. 124–125.

teks raudonuoti. Posto viršininkui, jo pavaduotojams, pamainų viršininkams tarnybos, pasienio garbė jau senai nerūpi. Juos sunku išvyti iš kabineto pažiūrėti, kokios mašinų eilės, kaip jas sumažinti, reiklumas pavaldiniams sumažėjęs iki nulio, niekas neprisimena, kuomet viršininkai postą aplankė naktį. Susikūrė savo asmenine gerove besirūpinančių draugų būrelis, kurių perauklėti jau neįmanoma. Juo labiau kai kurie šiaušiasi net prieš mano įsakymus. Jiems kažkieno iš Vilniaus pasakyta, kad Žičkaus nereikia klausyti, jis čia nedirbsias.³⁴¹

„Neabejoju, – toliau rašo E. Žičkus, – tarp Lazdijų pasieniečių yra kyšininkų, lupikautojų. Bet juos reikia sučiupti. Sakiau daug kartų mūsų ministerijos atskirų tarnybų atstovams, buvau pasiūlęs į pagalbą pasikviesti „Geležinio vilko“ vyrus – darykim ką nors, sekim, gaudykim tuos dolerių rinkėjus. Naudos iš tų pokalbių kol kas nesimato. Tiesa, patarė kviestis „Arą“. Seniau dirbantys Lazdijuose atsimena ariečių „pagalbą“. Tuomet mašinas be eilės per sieną to šaunaus būrio vyrai varydavo dešimtimis. O juk daug kas aiškiau nei dieną. Jau gal pora metų laimingai gyvuoja vadinamasis mašinų pervarinėjimu per sieną užsiiminėjantis „Šiurpo“ kooperatyvas. Jo „pirmininką“, narius žino policija, žino Imuniteto, žvalgybos tarnybos. Žino, o „Šiurpas“ ir toliau sėkmingai dirba. Kokios gilios Lazdijuose kyšininkavimo ir papirkinėjimo tradicijos, galima spręsti iš to, kad pilietis, užsukęs į užkardą tiesiai paklausia, kur čia galima nusipirkti talonėlį išvažiavimui į Lenkiją.³⁴²

„Dėl pačių eilių, – tęsia E. Žičkus, – juk siena uždaryta, o mašinų virtinės nutįsta po keletą kilometrų. Turiu rimtų argumentų teigti, kad mūsų ministrams, departamentų direktoriams dabar pagrindinis užsiėmimas – raštų vykti į užsienį rašinėjimas. Kad ir kaip ten būtų, vienas iš jų apie tai man atvirai prisipažino. Daug tokių raštų suklastotų mačiau... Nemažai tokių „komandiruojamų“ žmonių vyksta į užsienį visai kitais tikslais. Asmeniškai man tai yra akivaizdu stebint „sportininkų“ delegacijas. Ministrai be to išduoda leidimus vykti į užsienį turistiniams autobusams neprisilaikydami anksčiau nustatytų kvotų ir grafikų. Padeda ilgėti eilėms ir augti sumaiščiai už per didelį išvežamų prekių kiekį iš Lenkijos sugražinami autobusai, automobiliai. Reikėtų abiems valstybėms susitarti dėl išvežamų prekių vienodo kiekio. „Sugrįžėliai“ trukdo darbą, užkemša pravažiavimo trasas ir, be abejo, mėgina pasieniečius papirkti“³⁴³.

Deja, problemų buvo ne vien tik Lazdijų PKP. Jų buvo ir kituose postuose. Pirmaisiais metais Pasienio apsaugos tarnybos vadovybė pati bandė kovoti su neigiamais reiškiniais tarnyboje. Laukti paramos iš Krašto apsaugos ministerijos vadovybės ar iš Lietuvos specialiųjų tarnybų tuometinėmis sąlygomis buvo nerealu. Nuo tarnybos įkūrimo per metus laiko iš tarnybos už įvairius pažeidimus buvo atleista 350 darbuotojų, 200 buvo skirtos įvairios nuobaudos, 15 pasieniečių įvertinti jų nusizengimams buvo perduota prokuratūrai, tačiau baudžiamųjų bylų iškelta nebuvo. Buvo išėjusių iš tarnybos ir savo noru³⁴⁴.

Pateikti baustųjų skaičiai atrodo įspūdingai. Atrodytų, kad padėtis pasienyje turėtų taisytis, tačiau taip, deja, nebuvo. Pateiksime keletą pavyzdžių. Tikrinant Muitinės departamento tarnautojų skundus dėl Naujosios Vilnios pasienio užkardos Lavoriškių posto pareigūnų darbo, daugkartinių patikrinimų metu buvo nustatyta, kad posto pareigūnai šiurkščiai pažeidžia Laikinąjį pasienio apsaugos įstatymą ir krašto apsaugos statutus, pasieniečiai būna neblaivūs, su asmenimis, pervaziuojančiais valstybės sieną, elgiasi nepagarbiai³⁴⁵.

³⁴¹ E. Žičkaus raštas krašto apsaugos ministrui ir Pasienio apsaugos tarnybos viršininkui // Ten pat. B. 63. L. 168.

³⁴² Ten pat. L. 169.

³⁴³ Ten pat. L.169–170.

³⁴⁴ Sienos jau mūsų // Karys. 1991. Nr. 11. P. 8.

³⁴⁵ Dėl nepatenkinamos tarnybinės drausmės N. Vilnios pasienio užkardos Lavoriškių poste. PAT 1992-06-10 įsakymas Nr. 121 // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 14. L. 237.

1992 m. kovo 21–22 d. PAT štabo karininkai tikrino Zarasų, Naujosios Vilnios, Šalčininkų užkardų ir Vilniaus atskirojo praleidžiamojo punkto darbą. Patikrinimo metu nustatyta, kad Zarasų užkardos Stelmužės poste net trys kontrolieriai, o Smėlynės poste – vienas kontrolierius tarnyboje buvo girti. Šalčininkų užkardoje Šalčininkų, Krakūnų, Tabariškių postuose net 7 kontrolieriai tamsiu paros metu miegojo ir neatliko savo tarnybinių funkcijų. Eišiškių poste kontrolierius kartu su pamainos viršininku tarnybos metu žiūrėjo televizorių, prieš tai atjungę radijo ryšį. Naujosios Vilnios, Šumsko, Lavoriškių postuose ginklai buvo saugomi neatsakingai, o ginklų perdavimo žurnalas pildomas neteisingai.

Susipažinęs su patikrinimo medžiaga, PAT viršininkas S. Stančikas Zarasų ir Šalčininkų užkardų vadams pareiškė papeikimus, o Naujosios Vilnios užkardos vadą įspėjo. Be to, pasiūlė Zarasų pasienio užkardos vadui sugautus girtuokliaujant tarnybos metu kontrolierius atleisti iš darbo pagal atitinkamą straipsnį. Šalčininkų užkardos vadui už blogą tarnybos vykdymą postuose nurodyta pareikšti griežtus papeikimus pamainų viršininkams³⁴⁶.

1992 m. birželio 19 d. Kauknerių pasienio užkardą tikrino KAM Imuniteto tarnybos Operatyvinio skyriaus viršininkas G. Veromėjus, vyr. specialistas K. Mitkus, Alytaus apskrities skyriaus viršininkas P. Baublys ir Pasienio apsaugos tarnybos Žvalgybos skyriaus vyr. karininkas A. Barisas. Jie, 14 val. atvykę į Kauknerių užkardą, nei vieno karininko ar liktinio, tarp jų ir budėtojų, nerado. Užkardoje, įsikūrusioje buvusioje pionierių stovykloje, nebuvo išstatyta sargyba, vartai atviri, nesaugomi. Budėtojų dalyje, vietoje nežinia kur išvykusio budinčio karininko buvo pasodintas šauktinis kareivis, kuris negalėjo paaiškinti, kur išvykę karininkai. Patikrinus radijo ryšį su pasienį kontroliuojančiais pasieniečiais, nustatyta, kad ryšys neveikia. Ginklai saugomi budėtojų dalyje esančioje metalinėje spintoje. Ją saugantis beginklis šauktinis kareivis paaiškino, kad raktai nuo spintos pas budintį karininką, kuris nežinia kur išvykęs. Raktas nuo valstybės sienos kontrolinio signalizacijos komplekso paliktas pas skyrininką, irgi šauktinį kareivį.

Patikrinus užkardos teritorijoje esančias šauktinių patalpas, rasta netvarka: sujauktos, nepaklotos lovos, tušti degtinės buteliai, grindys primėtytos nuorūkų. Pokalbio su šauktiniais metu paaiškėjo, kad užkardos vadovybė užsiėmimų ir mokymų su jais nerengia, tvarkos gyvenamosiose patalpose nekontroliuoja, šauktiniai girtauja, dėl to kyla net muštynės.

Patikrinus valstybės sienos apsaugą Kauknerių užkardos ruože buvo nustatyta, kad kontrolinė pėdsakų juosta nesutvarkyta, kontrolinės sistemos pultai ir signalizacijos aparatūra – NVS pasieniečių užkardoje ir kontroliuojama NVS karių.

Tikrintojai pažymoje krašto apsaugos ministrui A. Butkevičiui konstatavo, kad esant tokiai padėčiai pasienio užkardoje neįmanoma ne tik sulaikyti pasienio pažeidėjų, bet ir apginti nuo galimo užpuolimo pasieniečių užkardą bei išsaugoti ginklus. Ant šios pažymos A. Butkevičius užrašė rezoliuciją: atleisti iš pareigų Kauknerių užkardos vadą³⁴⁷.

Pasienio apsaugos tarnybos vadovybė, susipažinusi su pateiktais faktais ir pati papildomai atlikusi pakartotinį tyrimą, nubaudė ne tik užkardos vadą, bet ir keletą kitų pareigūnų³⁴⁸.

1992 m. liepos mėn., remdamasi Valstybės sienos apsaugos tarnybos viršininko įsakymu, komisija, vadovaujama plk. A. Bajoro, patikrino Valstybės sienos apsaugos ir kovinio parengimo organizavimą bei materialinį aprūpinimą Marijampolės rinktinės pasienio užkardose.

Patikrinimo metu nustatyta, kad rinktinėje pavaldžių padalinių rengimas valstybės sienos

³⁴⁶ PAT 1992-03-24 įsakymas Nr. 63 // Ten pat. L. 73.

³⁴⁷ Dėl Kauknerių pasienio užkardos vado S. Danieliaus piktnaudžiavimo tarnybine padėtimi, aplaidumo bei ryšius su užsienio žvalgyba // KAA. F. 2. Ap. 1. B. 63. L. 119–120.

³⁴⁸ Plk. J. A. Paužolis 1992-08-05 raštas krašto apsaugos ministrui // Ten pat. L. 116.

Lietuvos – Lenkijos siena. Reketijos užkardos pasieniečiai. 1993.
Tado Dambrausko nuotr. (KAA)

apsaugai praktiškai neorganizuotas. Užsiėmimai ir pratybos su užkardų vadais ir KPP viršininkais nevedami. Kovinės parengties planų nėra.

Materialinis ir techninis pasienio užkardų aprūpinimas nepatenkinamas. Visose užkardose pasiruošimo darbai žiemos periodui nepradėti.

Karių maitinimas užkardose organizuotas nepatenkinamai. Maisto blokuose nesilaikoma elementariausių sanitarinės higienos taisyklių. Antai Reketijos užkardoje (vadas J. Jurkynas) maistą kariai gaminasi patys kaip kas išmano. Maisto produktai į užkardas pristatomi

tik kartą per savaitę. Laikyti greitai gendančius produktus įrengimų nėra. Visos užkardos neaprūpintos priemonėmis švarai palaikyti.

Drausmė tarp būtinosios tarnybos karių nepatenkinama. Užkardų vadai užsiėmimų su kariais neorganizuoja, jų veiksmų nekontroliuoja. Ypač prasta karių drausmė Pazapsių PU (vadas vyr. lt. S. Danielius). Šioje užkardoje kariai atsikalbinėja, girtuokliauja.

Visose rinktinės užkardose krašto apsaugos statutų mokymas neorganizuotas. Kariai nemokomi kovinės etikos ir bendravimo taisyklių.

Po šio patikrinimo, be abejo, sekė VSAT viršininko įsakymas su atitinkamomis nuobaudomis ir įpareigojimais³⁴⁹.

Tačiau reikia konstatuoti, kad nuobaudos ne visada duodavo laukiamų rezultatų. Po mėnesio, t. y. rugpjūčio 25–26 d., VSAT štabo viršininkas plk. P. Dragūnaitis vėl patikrino Marijampolės rinktinės užkardas. Tikrinimo rezultatai buvo daugiau nei liūdni. Antai

Pazapsių užkardoje:

1. 2.30 valandą sargybinio užkardoje poste nebuvo (atsirado tik po dešimties minučių). Vartai neuždaryti. Budėtojas karininkas prie pulsto miegojo.
2. Keturiasdešimtajame ruože sargybinius pavyko surasti tik po 30-ies minučių. Sargybiniai miegojo stebėjimo bokšte.
3. Pasienio kontrolinė juosta nesutvarkyta, pasienio ženklai nenudažyti, krūmai neiškirsti.

Galinių užkardoje:

1. Sienos apsaugos sistemos maitinimo elektra linija išjungta Lazdijų pastotėje.
2. Avarinio sienos apsaugos sistemos maitinimo elektra linija neparuošta (generatoriai nepatikrinti, akumuliatorių baterijos neparuoštos).
3. Santykiai tarp liktinių ir šauktinių karių – nestatutiniai.

Tuo tarpu Akmenių užkarda tvarkėsi gerai. Pasienio kontrolinė juosta buvo sutvarkyta, užkardos patalpose tvarka, jos remontuojamos ir ruošiamos žiemai, užkardos knyga tvarkingai vedama. Už tai užkardos vadui A. Butrimauskui buvo pareikšta padėka.

Be abejo, prasižengusiems vėl buvo skirtos drausminės nuobaudos, įpareigojimai esamus

³⁴⁹ Dėl blogo kovinio parengimo ir materialinio aprūpinimo organizavimo Marijampolės rinktinėje. VSAT 1992-07-24 įsakymas Nr. 194 // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 15. L. 63–64.

Lietuvos-Lenkijos siena. VSAT Galinių užkarda. 1993.
Tado Dambrausko nuotr. (KAA)

pažeidimus likviduoti. Kad sargybiniai nenukristų iš stebėjimo bokštų, uždrausta nakties metu juose budėti³⁵⁰.

Nemažai netvarkos buvo ir kituose pasienio apsaugos postuose. Antai 1992 m. balandžio 19 d. PAT viršininko įsakymu grupė štabo karininkų patikrino Šalčininkų pasienio užkardos darbą. Patikrinimo metu nustatyta, kad Eišiškių PKPP nesutvarkyta tarnybinė dokumentacija, ginklai saugomi neatsakingai, pareigūnai budėjimo metu miega, jų išvaizda nevalyva, patalpose purvas, netvarka. Pakartotinių patikrinimų metu balandžio 26, 27 ir 28 dienomis pasikeiti-

mų tarnyboje nerasta. Buvo konstatuota, kad I. e. užkardos vado pareigas G. Dapkus nesiėmė jokių priemonių PKPP tarnybai gerinti. Jis buvo nušalintas nuo pareigų.

Siekdamas ištaisyti aukščiau nurodytus trūkumus, PAT viršininkas S. Stančikas pasienio rinktinių ir užkardų vadams, APKPP ir SMC viršininkams įsakė griežtai kontroliuoti pavaldžių tarnybų darbą, tarnybą vykdyti tiksliai vadovaujantis KAM statutais, krašto apsaugos ministro ir PAT viršininko įsakymais bei instrukcijomis, o I. e. Šalčininkų PU vado pareigas G. Dapkui – esamus trūkumus pašalinti iki gegužės 4 d.

PAT štabo viršininkui buvo įsakyta sudaryti komisiją Šalčininkų PU darbui bei I. e. užkardos vado pareigas G. Dapkaus tinkamumui užimamoms pareigoms iširti³⁵¹.

Pasieniečiai susilaukdavo daug priekaištų iš Lietuvos sieną kertančių žmonių: nekultūringi, nesąžiningi, netvarkingai apsirengę. Be abejo, daug kaltinimų buvo visiškai teisingi. Pasienio postuose visko buvo. Tik ar vien jie buvo kalti. Bronius Čekanauskas reportaže apie Lazdijų pasienio kontrolės postą rašė: „*Tai ar vien pasieniečiai kalti, jog ima ir susigundo komersanto brukamais kišenėn pinigais? Pasienyje vyrai tarnauja žiemą ir vasarą, pliaupiant lietui ir spiginant šalčiui. O atlyginimas? Tūlo siekia tris pragyvenimo lygio minimumus. O apranga? Vėjai ją košte perkošia... Užkardose, postuose – po vieną, na, dvi, veikiančias mašinas. Bet ir tos neaišku ar važiuos, nes nėra benzino. Pagrindinė ryšių priemonė – telefonas. O kolegos lenkai aprūpinti portatyvine radijo stotimi. Kaimynams nereikia po puskilometrį bėgioti ir šūkauti: „Jonai, įleisk dešimt mašinų...“ Apie specialius prietaisus narkotikams, metalui ieškoti, apie mokytus šunis kol kas nėra net kalbos. Be to, specialistai sakė, kad amžėlį baigia spygliuotoji tvora ir signalizacijos sistema. Kas bus, kai jos sugrius? Neseniai karininkų susirinkime išgirdome, kad ir šautuvai nešiojami lazdų vietoje, nes trūksta šovinių...“³⁵²*

Tačiau reikia pripažinti, kad Lazdijų pasienio postas ir toliau liko problemų mazgas. 1992 m. rugpjūčio 8 d. Krašto apsaugos ministerijos komisija, susidedanti iš krašto apsaugos ministro pirmojo pavaduotojo E. Nazelskio, ministro pavaduotojo Š. Vasiliausko, Imuniteto tarnybos viršininko pavaduotojo Z. Vaitkevičiaus, pareigūnų G. Tamulaičio, A. Meškausko, P. Dragūnaičio ir V. Švagzdžio, nuvykę ir patikrinę Lazdijų APKPP darbą, nustatė daug šiurkščių Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. gruodžio 9 d. potvarkio Nr. 965 p bei krašto apsaugos ministro įsakymų

³⁵⁰ Dėl 1992 08 25-26 dienų, Marijampolės užkardų patikrinimo. VSAT 1992-08-31 įsakymas Nr. 264 // Ten pat. L. 159-160.

³⁵¹ Dėl tarnybinių trūkumų Šalčininkų PU. PAT 1992-04-29 įsakymas Nr. 75 // Ten pat. B. 14. L. 102.

³⁵² Nuo Vištyčio iki Lazdijų // Karys. 1993. Nr. 4. P. 17.

pažeidimų: nesudaryti maršrutinio transporto praleidimo grafikai, neleistinai pažeidžiama asmenų, vykstančių į tarnybines komandiruotes, praleidimo tvarka, neparuoštos ir nepatvirtintos Lazdijų APKPP pareigūnų funkcinų pareigybių paskirstymo bei darbo instrukcijos, nepatenkinamas APKPP pareigūnų kovinis tarnybinis parengimas, mokymas, trūksta kontrolės, apleistos ir nesutvarkytos tarnybinės patalpos, nesilaikoma Statuto reikalavimų dėvint uniformą.

Susipažinęs su minėtais pažeidimais, ministras A. Butkevičius Valstybės sienos apsaugos tarnybos viršininkui plk. J. A. Paužoliui įsakė pašalinti trūkumus, o už aplaidumą darbe, prastą darbo organizavimą, nereiklumą Valstybės sienos apsaugos tarnybos štabo viršininkui pareiškė papeikimą³⁵³.

Patikrinti, kas padaryta šalinant nustatytus trūkumus, 1992 m. rugpjūčio 26 d. ministras sudarė komisiją, vadovaujamą Imuniteto tarnybos I skyriaus viršininko G. Veromėjaus. Komisija darbą turėjo užbaigti iki rugsėjo 10 d.³⁵⁴

Patikrinimo metu vėl buvo konstatuota, kad Lazdijų pasienio kontrolės poste šiuurkščiai pažeidžiama 1991 m. gruodžio 9 d. Vyriausybės potvarkiu Nr. 965 p nustatyta praleidimo per Lazdijų pasienio kontrolės postą tvarka. Lazdijų pasienio kontrolės posto viršininkas savavališkai buvo nustatęs dokumentus, kurie reikalingi pervaziuojant sieną, o VSAT viršininkas J. Paužolis neteisėtai sau ir VSAT štabo viršininkui P. Dragūnaičiui suteikęs teisę pasirašyti leidimus sieną pervaziuoti be eilės. Buvo nustatyta pažeidimų laikant ir naudojant ginklus, nemažai priekaištų susilaukė Lazdijų APKPP viršininkas E. Žičkus ir kt. Buvo pateiktas ganėtinai ilgas esamų pažeidimų ir trūkumų sąrašas. Krašto apsaugos ministro pirmajam pavaduotojui kmdr. E. Nazelskiui neliko nieko kito, kaip tik Valstybės sienos apsaugos tarnybos viršininkui J. Paužoliui nurodyti, kad praleidžiant autotransportą per sieną būtų griežtai vadovaujama Vyriausybės nustatyta tvarka³⁵⁵.

Siekdamas išaiškinti, ar pasikeitė tarnybos organizavimo padėtis Valstybės sienos apsaugos tarnybos Lazdijų atskirajame kontroliniame praleidžiamajame punkte, ministras 1992 m. rugsėjo 24 d. vėl įsakė spalio 9–10 d. organizuoti kompleksinį patikrinimą. Tam jis sudarė komisiją, į kurią įtraukė:

Komisijos pirmininkas – ministro pirmasis pavaduotojas E. Nazelskis
Nariai: Karinio parengimo skyriaus viršininkas Č. Braziulis
Jungtinio štabo Kovinio parengimo skyriaus viršininkas A. Zabulionis
Jungtinio štabo Kovinio parengimo skyriaus vyr. specialistas A. Kucharevas
Ginkluotės skyriaus vyr. specialistas O. Kirjanovas
Personalo skyriaus vyresnioji specialistė I. Aleknavičienė
Lauko kariuomenės brigados štabo Operatyvinio skyriaus viršininkas R. Kalinauskas³⁵⁶.

Patikrinimo metu buvo patikrinta: kovinė parengtis, specialusis APKPP pareigūnų parengimas, kovinis bei fizinis parengimas, budėtojų dokumentacija, ginklų ir šaudmenų apskaita, Lazdijų APKPP pareigūnų atrinkimo ir paskyrimo į pareigas tvarka. Komisija pažymėjo gerąsias darbo puses, bet ir surašė nemažai trūkumų bei pasiūlymų jiems šalinti, tačiau galutinė išvada skambėjo taip: „Lazdijų APKPP visumoje sukomplektuotas darbuotojais ir kariais, paruoštas ir sugeba atlikti savo funkcijas“³⁵⁷.

³⁵³ Dėl Lazdijų APKPP // Krašto apsaugos ministro įsakymų rinkinys 1992 m. P. 194.

³⁵⁴ Dėl komisijos Lazdijų APKPP darbui patikrinti sudarymo // Krašto apsaugos ministro įsakymai. T. 2. P. 97.

³⁵⁵ E. Nazelskio 1992-09-18 raštas VSAT viršininkui // KAA. F. 2. Ap. 1. B. 63. L. 127.

³⁵⁶ Dėl kompleksinio Lazdijų AKPP patikrinimo // Krašto apsaugos ministro įsakymai. T. 2. P. 253–254.

³⁵⁷ 1992-10-15 Aktas dėl Lazdijų pasienio kontrolės praleidimo punkto kompleksinio patikrinimo // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 23c. L. 183–186.

Po aukščiau minėtų patikrinimų, skirtų nuobaudų ir išleistų krašto apsaugos ministro ir VSAT viršininko įsakymų, logiškai galvojant, sienos apsaugos padėtis ir kituose pasienio apsaugos postuose turėjo pagerėti. Tai patikrinti Valstybės sienos apsaugos tarnybos 1992 m. rugpjūčio 3 d. įsakymu Nr. 204 paskirta komisija rugpjūčio 4-6 dienomis padarė tarnybinį patikrinimą Zarasų PU. Patikrinimo metu buvo nustatyta, kad pažeidimų, kurie konstatuoti aukščiau minėtuose įsakymuose, neužfiksuota, tačiau užkardoje nevedama materialinių vertybių apskaita, neužpildytos automobilių limitinės knygos, neatliktos naftos produktų ataskaitos už balandžio ir gegužės mėnesius. Ginklų išdavimo žurnalai postuose pildomi neteisingai, įskaitų priėmimo sąrašuose dėl elgesio su ginklu nėra priėmusio įskaitas parašo, ne visi ginklo panaudojimo faktai fiksuojami ir apie juos nepranešama VSAT štabui. Nesudaryti tarnybos organizavimo tvarkaraščiai. Užkardos vadas vyr. ltn. A. Kunholcas nuo pareigų vykdymo nusišalino, užsiima komercine veikla, uždrausta valstybės valdymo organų pareigūnams. Už tai 1992 m. birželio 4 d. jis jau buvo baustas drausmine tvarka.

Krašto apsaugos ministras, susipažinęs su tikrinimo išvadomis, Zarasų PU vado pavaduotojui Artūrai Mockūnui įsakė iki rugsėjo 22 d. įvesti tvarką tarnybos darbe, pašalinti norminių aktų reikalavimų pažeidimus apskaitant bei išduodant materialines vertybes ir ginklus, o Zarasų PU vadą vyr. ltn. A. Krunholcą iš pareigų už netinkamą tarnybinių pareigų atlikimą atleido³⁵⁸.

Įvairių tarnybinių nusižengimų VSAT 1992 metais per mėnesį vidutiniškai buvo padaroma apie 220. Tačiau gruodžio mėnesį pasieniečiai pasiekė savotišką rekordą. 1992 m. gruodžio mėn. buvo padaryta 401 nusižengimas ir du administracinės teisės pažeidimai (chuliganizmas ir kelių eismo taisyklių pažeidimas). Tai statutų reikalavimų pažeidimai (157), nusižengimai esant sargyboje ir pasišalinimai iš tarnybos (112), vadų ir viršininkų įsakymų nevykdymas (68), nusižengimai viešajai tvarkai (38), o Dieveniškų užkardoje gruodžio 24 d. naktį pamainos viršininkas, būdamas neblaivus darbe, pametė tarnybinį ginklą.

Reikia paminėti, kad buvo nemažai ir nepareigingų viršininkų, įsakymai ir nutarimai būdavo įvykdomi tik kelis kartus priminus. Iš tokių galima būtų paminėti Klaipėdos ir Marijampolės rinktines, Vilniaus, Klaipėdos, Pagėgių AKPP, Skuodo, Pasvalio, Šalčininkų, Mickūnų užkardas³⁵⁹.

Nors centrinė vadovybė 1992 metais, kaip matyti iš aukščiau pateiktos medžiagos, ir ėmėsi kai kurių priemonių tvarkai Lazdijų pasienio poste stiprinti, tačiau padėtis iš esmės nesitaisė. Kaip vieną iš bandymų sureguliuoti padėtį Lazdijų kontrolės poste reikėtų paminėti VSAT viršininko plk. J. Paužolio 1993 m. balandžio 6 d. įsakymą „Dėl režimo Lazdijų PKPP“. VSAT viršininkas Lazdijų LPKPP viršininkui įsakė „A“ zonoje esančias mašinas sustatyti taip, kad 1-ąja juosta važiuotų tik lengvieji automobiliai, 2-ąja – krovininiai, 3-iąja – autobusai. Zonoje „B“ pastatyti laikinas užtvartas, kad nebūtų galima be pasieniečių leidimo įvažiuoti į praleidžiamąjį punkto teritoriją. Visus automobilius, kurie atvažiuoja be leidimų, įsakė gražinti atgal. Sustiprinti sargybą ir kt.³⁶⁰.

Tačiau, kaip matyti iš 1993 m. gegužės mėn. Lazdijų APKPP viršininko majoro E. Žičkaus ir VSAŽT Lazdijų APKPP vyr. specialisto majoro A. Kuckailio atliktos Lazdijų posto veiklos analizės, padėtis daugelyje barų buvo taisytina. Savo gegužės 11 d. rašte krašto apsaugos ministrui A. Butkevičiui jie nurodė, kad:

1. Lazdijų postas maksimaliai apkrautas ir visiems VSAT štabo nurodymams ir reikalavimams vykdyti tarnybai trūksta pasieniečių. Yra 84, reikia 110. Turint 84 pasieniečius (su administraciniu personalu) ir leidžiant automobilius 4-iomis eilėmis, poste neįmanoma dirbti laikantis pasienio

³⁵⁸ Dėl Zarasų PU tarnybinio patikrinimo rezultatų // Krašto apsaugos ministro įsakymai. T. 2. P.83.

³⁵⁹ Dėl padėties Valstybės sienos tarnyboje 1992 metų gruodžio mėnesį ir uždavinius sausio mėnesiui. VSAT 1993-02-03 įsakymas Nr. 77 // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 26. L. 112.

³⁶⁰ VSAT 1993-04-06 įsakymas Nr. 260 „Dėl režimo Lazdijų PKPP“ // Ten pat. B. 27. L. 108–109.

režimo reikalavimų, sunku kontroliuoti keliaujančius žmones. Be to, postas prastai apšviestas, iki galo neaptvertas, todėl galimi nelegalūs Valstybės sienos parėjimai į Lenkijos Respubliką. Per mėnesį laiko bandančių nelegaliai pereiti Valstybės sieną iš posto buvo sulaikyta 37, tarp jų ir iš vadinamųjų „trečiųjų šalių“. Pagal operatyvinius VSAŽT duomenis, buvo pastebimas sulaikomų asmenų aukštesnis profesionalumo lygis, pažeidėjai dažnai susiję su organizuoto nusikalstamumo dalyviais, kurie ieško būdų, kaip už solidžias pinigų sumas „praleisti“ nelegaliai per postą pakistaniečius, libaniečius, turkus., VSAŽT specialistų vykdytų operacijų metu nustatyta, kad bandymai papirkti pasieniečius vyksta. Keletui tokių akcijų laiku buvo užkirstas kelias.

2. Neturint specialių prietaisų sunku atpažinti suklastotus pasus. Per mėnesio laikotarpį buvo sulaikyta 19 asmenų, vykstančių per postą su suklastotais dokumentais. Dalis asmenų buvo praleista su abejotinais asmens dokumentais, neturint galimybės to patikrinti.

3. Nesant poste individualių spaudų su asmeniniu kiekvieno kontrolieriaus numeriu, sunku nustatyti konkretaus pasieniečio atsakomybę.

4. Pasieniečiams trūksta specialiosios technikos. Kartu su žvalgybos specialistais keletą kartų buvo tikrinti automobiliai, įtariamai vežantys narkotikus, tačiau neturint reikiamų prietaisų jų atrasti nepavyko.

5. Vienas iš darbo organizavimo trūkumų – gero radijo ryšio nebuvimas.

6. Pasieniečiai tikrina mašinas prieš muitininkų kontrolę, nepatogiose, neapšviestose, tam nepritaikytose vietose. Po muitininkų patikrinimo nebuvo galimybės automobilį patikrinti iš naujo, kadangi Lietuvos Respublikos ir Lenkijos Respublikos muitininkai dažnai spaudus deda kartu. Po Lenkijos muitininko spaudu Lietuvos Respublikos pasieniečiai ir muitininkai, netgi ir kontrabandos skyriaus darbuotojai, to daryti jau negalėjo.

7. Lengvųjų automobilių bei autobusų, vykstančių iš Lenkijos į Lietuvos Respubliką bagažas praktiškai Lenkijos ir Lietuvos muitininkų bei pasieniečių buvo netikrinamas.

Ministras taip pat buvo informuotas, kad eilę prie Lazdijų KPP bei KPP kontrolierius bando reketuoti Alytaus miesto vadinamoji „Plikių“ grupė³⁶¹.

Tarsi norėdami pailustruoti aukščiau paminėtus teiginius, pateiksime keletą ištraukų iš skundų Lietuvos valdžios institucijoms dėl netvarkos Lazdijų pasienio praleidžiamajame punkte. 1993 m. gegužės 25 d. į Lazdijų pasienio praleidžiamąjį punktą atvyko Estijos, Latvijos ir Suomijos gaisrininkai, vykstantys į Vengriją, į 10-ąją Europos gaisrininkų susitikimą. Nors jie turėjo visus oficialius ir sutvarkytus dokumentus, kad būtų praleisti be eilės, tačiau jie buvo pastatyti į eilę ir įsakyta laukti. „*Eiliniai pasieniečiai nieko nežinojo, – rašoma skunde, – viską sprendė viršininkas, kurio niekaip nesisekė pagauti. Pagaliau, suradus pamainos viršininką, iš jo išgirdome, jog mūsų dokumentai bereikšmiai – jais galima tik pasinaudoti WC! Ir apskritai, niekas nežinąs ir neišmanąs apie jų darbą: nei Vyriausybė, nei ambasados, nei ministerijos. Atseit geriau mus palikite ramybėje, nes kitaip užkardos nepasieksite.*

Laukdami atsidūrėme baisioje antisaniarinėje situacijoje. WC naudotis neįmanoma, jie, matyt, niekada nebuvo valomi. Tvankus oras, pašvinkęs kvapas ir vakarop įkaušę besišlaistantys pasieniečiai. Ėmėme ieškoti užtarimo. Skambinome Estijos ambasadai Vilniuje ir į Taliną. Tos pačios dienos vakare per Estijos radiją buvo perduota informacija apie padėtį Lazdijų punkte. Gegužės 26 d. 3 val. gavome ultimatumą – pasitraukti ir užimti vietą eilės gale, t. y. už 5,3 km. Ryte kreipėmės pagalbos į Estijos ambasadą. Pažadėjo padėti. Psichologinė įtampa darėsi nepakenčiama. Ėmėme ieškoti faktų apie susidariusią korumpuotą padėtį. Medžiagos toli ieškoti neteko. Greit turėjome videofono medžiagą apie kyšininkavimo atvejus be kliūčių kertant sieną. 600 DEM mes nemokėjome, bet visą laiką darėme spaudimą. Vakarop pasirodė civiliška apsirovė viršininkas ir liepė mus praleisti. Buvo gegužės 26 d.

³⁶¹ Lazdijų pasienio kontrolės praleidimo posto veiklos analizė//KAA. F. 2. Ap. 1. B. 273. L. 90–94.

pusiaunaktis, apie 24.00 val. Prieš tai dar 4 valandas laukėme muitinėje. Visos pasienio ir muitinės kontrolės procedūros užėmė vos 5 minutes!

Lenkijos pusėje pasieniečiai dirbo kaip tikri profesionalai ir džentelmenai.

Be to, Lietuvos pasieniečiai visai nemoka kalbų. Išgirdę kreipiantis bet kokia užsienio kalba, net rusų, atsukdavo nugaras. Ir tarp viršininkų sunku buvo rasti mokančių užsienio kalbų. Jokios informacijos, jokių gairelių visiems suprantama kalba. Tranzitinio keleivio statusas – nežinomybė, o eilės sudaromos specialiai!!!³⁶²

Trijų valstybių delegacija į Vengriją atvyko viena diena pavėlavusi. Nespėjo susitikti su Vengrijos Respublikos ir Europos Bendrijos Komisijos prezidentais³⁶².

Tai buvo užsieniečiai ir dar vykstantys į oficialų renginį. O kokius nuotykius pasienyje tekdavo patirti eiliniams Lietuvos piliečiams?

Štai kaip 1993 m. birželio 15 d. kaunietis Kazimieras Vasiliauskas laiške Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkui aprašė savo mėginimą išvykti į Lenkiją. Laišką pateiksime truputį sutrumpinę:

„Šių metų birželio 9 d. išvykau ir 11 val. stojau į automobilių eilę prie pat Lazdijų miesto ribos. Žinojau, kad reikės laukti porą parų. Tačiau niekaip negalėjau įsivaizduoti: per 4 paras galėjau pasiūmėti apie 60–65 proc. kelio iki muitinės. Iki pirmo užkardo dar liko 2-2,5 paras.

Kodėl tokia priežastis?

Priežastys tokios:

1. Visų pirma, visi tie, kurie stovi eilėje, yra kvailių padėtyje, ir visa situacija – ten juos žemina ir tyčiojama.

2. Eilė stovi beveik nejudėdama, o pro šalį eina nenutrūkstamas tokių pat mašinų srautas, kaip vidutinio miesto pagrindine gatve. Niekas joms netrukdo ir visos jos sėkmingai be eilės pravažiuoja į Lenkiją. Kai kurios mašinos pravažiuoja į Lenkiją ir grįžta kiekvieną dieną.

3. Jau pačioje eilės pabaigoje tuojau pat prisistato muitinės darbuotojų agentai, daugiausia jauni vyrai, kurie už 15–20 dolerių siūlo talonėlius pravažiavimui be eilės, tuos pačius talonėlius, kurie priklauso žmonėms, stovintiems eilės priešakyje. Tokie agentai dirba ištisą parą.

4. Likus 1,5–2 km iki muitinės pirmo kordono, pagrindinė eilė „apauga“ šalutinėmis mašinomis. Jos stovi visur: kelio kairiajame kelkraštyje, laukuose, ant takų, kur tik galima ir laukia patogaus momento įsiskverbti į pagrindinę eilę – tai išžūlūs jauni vyrai, daugiausia grupėmis, ir dar grasina tiems, kurie stovi savo eilėje.

5. Naktį, nuo 22 val. iki kitos dienos 10–11 val. ryto eilė nepajuda nei per metrą. Šiuo laiku atrodo, kad muitinė išvis nedirba. 12 valandų! Tik taip atrodo, jeigu sėdėsi mašinoje. Šiuo laiku (tamsiu) vyksta vienas iš pagrindinių biznių. Kokia nauda iš žmonių, kurie stovi eilėje! Eilė sustabdoma ir visi pravažiuoja už 20 dolerių. Turi 20 dolerių, imk talonėlį ir važiuok. Neturi, arba per brangu – stovėk kvailių eilėje...

6. Muitinės darbuotojai giriasi, kad jie per pamainą praleidžia 600–700 mašinų. Tikiu. Tikrai eilėje stovinčių mašinų maždaug 60–100, o visos kitos už pinigus, ne eilėje stovinčios...

7. Niekas eilės netvarko. Dienos metu kai kada atvyksta policija, bando neleisti mašinų be eilės. Vieną mašiną pastato į eilę, o dvi praleidžia. O ir tie iš eilės išvažiuoja ir į priekį. O sutemus, kada prasideda „biznis“, tvarkdaryų nėra nė vieno.

8. Mašinų eilėje bręsta nepasitenkinimas, žmonės įvaromi į kraštutinumą, nuolatinis girtavimas, girti važinėja, triukšmauja, nuolatinės muštynės, autoavarijos...

Pasekmės: aišku, prastovėjęs keturias su viršum paras parvažiavau namo: pasibaigė maistas, vanduo ir kantrybė. Taip ir norisi, kad viskas susprogtų su ta visa betvarke.³⁶³“

³⁶² Raštas Lietuvos Respublikos Vyriausybei // Ten pat. B. 140. L. 99–101.

³⁶³ K. Vasiliausko laiškas Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkui // Ten pat. B. 141. L. 79–82.

Aukščiau minėtas Estijos, Latvijos ir Suomijos gaisrininkų skundas buvo adresuotas Vyriausybei, todėl Krašto apsaugos ministerijai teko teisintis. Skundui ištirti 1993 m. birželio 24 d. ministro pirmasis pavaduotojas kmdr. E. Nazelskis pavedė Personalo departamento direktoriui Antanui Bernotui ir l. e. VSAT viršininko pareigas plk. P. Dragūnaičiui atlikti tarnybinį patikrinimą dėl pasieniečių veiksmų Lazdijuose³⁶⁴. Deja, patikrinimo medžiagos surasti nepavyko, tačiau apie patikrinimo išvadas galima spręsti iš ministro A. Butkevičiaus pasirašyto rašto Vyriausybei. 1993 m. liepos 9 d. A. Butkevičiaus pasirašytas raštas įdomus ne tuo, kad jame absoliučiai viskas neigiamas, tačiau įdomu tai, kad jame dar kartą patvirtintas visiškas įvairių Lietuvos institucijų pozicijų nederinimas. Antai rašte A. Butkevičius teigė „*Estijos piliečių... reikalavimai praleisti juos be eilės yra nepagrįsti. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos išduoti leidimai neduoda tokios teisės*“. Taigi, kyla klausimas, iš kur apie tai galėjo žinoti ne Lietuvos piliečiai ir kam tada apskritai tokius leidimus išdavinėti?

Tiesa, A. Butkevičius pripažino, kad kuriantis Valstybės sienos apsaugos struktūroms į darbą jose atėjo ir žmonių, kurie savo išsilavinimu arba charakterio ypatumais netinka šiai tarnybai. „*Mūsų padaliniuose pareigūnai atestuojami, – rašė A. Butkevičius, – todėl tikimės, kad padėtis pagerės. Lazdijų atskirojo pasienio kontrolės punkto viršininkui majorui E. Žičkui nurodyta, kad nepakankamai skiriama dėmesio elgesio kultūros klausimams. Jis įpareigotas papildomai imtis priemonių pavaldinių kultūros lygiui kelti*“³⁶⁵.

Lazdijų pasienio poste savotiškai tvarką bandė daryti ir specialusis policijos padalinys „*Aras*“. Kaip krašto apsaugos ministrą informavo vidaus reikalų ministras gen. R. Vaitekūnas dėl pasunkėjusios kriminogeninės padėties prie Lazdijų užkardos Akmenių pasienio kontrolinio praleidžiamojo posto ir muitinės poste nuo birželio 9 d. iki birželio 11 d. policijos pareigūnai atliko keletą operatyvinių ir oficialių priemonių. Jų metu buvo pastebėta, kad dalį automobilių pasienyje dirbantys pareigūnai praleidžia į muitinės teritoriją be eilės. Keli faktai buvo užfiksuoti vaizdajuostėje.

Nustatyta, kad vidutiniškai per parą Akmenių postą pervažiuoja apie 1500 automobilių, – iš jų be eilės apie 40%, ypač nakties metu. Įgyvendinus policijos priemones šis skaičius sumažėjo beveik 90%.

Ministro nuomone, tai ir yra viena iš priežasčių, sukeliančių žmonių nepasitenkinimą³⁶⁶.

Šios policijos specialiosios akcijos, pasienio apsaugos tarnybos darbuotojų nuomone, sukeldavo dar daugiau sumaišties ir pasipiktinimų bangą. Pateiksime jų vertinimą. Antai 1993 m. birželio 10 dieną, pažeisdami valstybės sienos įstatymą, apie savo veiksmus nepranešę nei APKPP, nei posto vadovybei apie 21 valandą „*Aro*“ pareigūnai pasirodė prie Lazdijų posto ir iki birželio 11 dienos 9 val. bandė daryti „*savo tvarką*“. Kai Lazdijų posto viršininkas vyr. ltn. V. Ižganaitis kreipėsi į „*Aro*“ policininkus, kad jie paaiškintų, su kuo suderino savo veiksmus šioje operacijoje pasienio zonoje ir kas jiems vadovauja, policininkai pasakė, kad jie vykdo savo viršininkų įsakymus ir į jokias kalbas nesileido. „*Aro*“ pareigūnai pasienio ruože šiurkščiai elgėsi su žmonėmis, važiuojančiais link sienos, vadindavo juos necenzūriniais žodžiais, iš kai kurių net reikalavo alkoholinių gėrimų. „*Aro*“ policininkai, kaip ir visada, buvo su kaukėmis ir ginkluoti automatais. Toks pareigūnų elgesys labai papiktino vykstančius per sieną mūsų ir užsienio piliečius.

Alytaus miesto „*Aro*“ pareigūnai ir vėliau važinėdavo į Lazdijų APKPP. Jie aiškino, kad esą važinėjantys ieškoti Alytaus miesto nusikalstamos grupės „*Plikiai*“ atstovų, kurie reketuoja žmones, stovinčius eilėje. Tačiau jie nei vieno „*plikio*“ nesuėmė, nes pastarieji visuomet spėdavo išvažiuoti iš pasienio iki policijos atvykimo, o policijai išvažiavus jie vėl atvažiuodavo. Kadangi „*Aro*“ pareigūnai „*Plikių*“ nesurasdavo, tai jie

³⁶⁴ KAM 1993-06-24 įsakymas Nr. 585 // Ten pat. B. 97. L. 156.

³⁶⁵ A. Butkevičiaus 1993-07-09 raštas Vyriausybei // Ten pat. B. 141. L. 9–10.

³⁶⁶ R. Vaitekūno 1993-07-12 raštas krašto apsaugos ministrui // Ten pat. B. 158. L. 12.

traukdavo iš mašinų trumpai apsikirpusius jaunuolius, mušdavo juos guminėmis lazdomis ir automatų buožėmis. Tokie neteisėti jų veiksmai buvo fiksuoti naktį iš birželio 17 į 18 d.³⁶⁷

Pasitaikė atvejų, kai kontrabandą gabenant dalyvavo ir patys pasieniečiai. Antai 1993 m. spalio 27 d. Lenkijos pasieniečiai perdavė oficialią informaciją VSAT žvalgybos tarnybai apie Lietuvos Respublikos pasieniečių nelegalų valstybės sienos perėjimą ties pasienio ženklu 1913. Tai padarė Marijampolės rinktinės Trumpalių užkardos būtiniosios tarnybos kariai A. Čekanauskas ir V. Leonavičius užkardos viršininko j. lt. R. Tunkulo įsakymu. Į Lenkiją jie nešė cigaretes, kurios priklausė R. Tunkului, užkardos kinologui A. Paulavičiui ir kuopininkui R. Baltuškoniiui. „Žygyje“ dalyvavo ir užkardos eilinis R. Bulvaitis, tačiau sulaikymo metu jis valtimi sugebėjo pasprukti į Lietuvos teritoriją. Kontrabanda buvo vykdoma per Trumpalių ežerą. J. lt. R. Tunkului įsakius cigaretės buvo nuvežtos prie Trumpalių ežero, R. Bulvaitis valtimi jas nugabeno per ežerą, o A. Čekanauskas ir V. Leonavičius, kartu su Lenkijos piliečiu Stankevičiumi jas nunešė į Lenkijos teritoriją. Grįžtančius į Lietuvą A. Čekanauską ir V. Leonavičių sulaikė lenkų pasieniečiai. Lietuviai jiems pasiūlė kyši – 400–500 dolerių. Suvalkų vaivadijos prokuroras davė sankciją sulaikyti A. Čekanauską ir V. Leonavičių 30-iai parų, kad pastarieji duotų parodymus apie pilietį Stankevičių.

Lenkų pasieniečių duomenimis, panašiai buvo ir prieš savaitę; tada Stankevičiui irgi buvo nunešta didelė cigarečių partija.

Apie Trumpalių užkardeje vykdomą kontrabandinę veiklą VSAT žvalgybos tarnyba duomenų turėjo ir anksčiau, todėl veiksmai su lenkų pasieniečiais buvo suderinti iš anksto³⁶⁸.

1993 m. gruodžio 25 d. vykdydamas tarnybą Šumsko PKP mirtinai persišovė Mickūnų VSAU būtiniosios tarnybos grandinis. Atlikus nuodugnų patikrinimą, buvo konstatuota, kad ši nelaimė įvyko todėl, kad užkardeje nepatenkinamai organizuota tarnyba, būtiniosios tarnybos karių kontrolė. Užkardos vadovybė savo pareigas vykdė blogai, su pavaldiniais nebendravo. Būtiniosios tarnybos karių dalykinių ir moralinių savybių nežinojo. L. e. užkardos viršininko pareigas užkardos viršininko pavaduotojas leitenantas A. Blistivas net tarnybos eigą tikrino iš namų, telefonu.

Mickūnų VSAU į postus vyresniaisiais buvo skiriami tik ką priimti į darbą pareigūnai, neišėję bandomojo laikotarpio ir neįsisavinę savo pareiginių instrukcijų.

Vilniaus VSAR vadovybė pavaldiems padaliniais vadavo nepakankamai, mažai skyrė dėmesio tarnybos vykdymo kontrolei³⁶⁹.

Nors kalti pareigūnai ir buvo nubausti, tačiau šis atvejis parodė, kiek dar buvo neat-sakingumo ir abejingumo kai kuriose pasienio užkardeose.

Fiksuotas sienos pažeidėjas (*Pasieniečių muziejus*)

³⁶⁷ Lazdijų PKPP viršininko V. Ižganaičio 1993 m. birželio 11 d. raštas VSAT viršininkui plk. P. Dragūnaičiui // KAA. F. 2. Ap. 1. B. 156. L. 114; VSAŽT viršininko V. Šidlausko 1993-06-15 raštas krašto apsaugos ministrui A. Butkevičiui // Ten pat. L. 112; VSAŽT viršininko V. Šidlausko 1993-06-23 raštas krašto apsaugos ministrui A. Butkevičiui // Ten pat. L. 113.

³⁶⁸ Zalyš Karolis. „Kontrabandininkai“ pagaliau įkliuvo // Krašto apsauga. 1993, lapkričio 6.

³⁶⁹ Dėl nepatenkinamos tarnybos organizavimo Vilniaus rinktinės Mickūnų užkardeje. VSAT 1994 01 05 įsakymas Nr. 6 // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 41. L. 10–11.

Ir 1994 metais skaudžiausia pasienio vieta išliko Lazdijų PKP. Esamai padėčiai pailiustruoti pateiksime ištrauką iš D. Grinbergo straipsnio „*Apie esamą padėtį Lazdijų pasienio poste*“. 1994 m. kovo 16 d. „*Lietuvos aidas*“ žurnalistas Darius Grinbergas rašė: „*Valstybinę sieną pervaziuoti – tai ne griovį peršokti. Jai įveikti reikia mažiausiai dviejų dalykų – pinigų arba laiko. Pirmąjį kovo sekmadienį automobilių eilė Lazdijų pasienio poste buvo ištsčiusi porą kilometrų. Kur nors skubantiems į ją stoti bevil-tiška. Kadangi apie gerai gyvenančius ir kyšių paimti nevengiančius Lietuvos pasienio pareigūnus gandai sklinda per pusę Europos, daug kas sieną ir šturmuoja be eilės. Procedūra paprasta. Tereikia susirasti pasienietį, kuris išduoda talonus (ant balto popieriaus lapelio su numeriu savo spaudus vėliau išpaudžia Lietuvos ir Lenkijos pasieniečiai bei muitininkai). Tada sėkmė priklauso tik nuo tavo liežuvio miklumo ir piniginės storio. Du mūsų automobiliai pro užtvaras be eilės buvo praleisti už 60 JAV dolerių (tiek kainavo talonai). Muitinėje automobiliai rikiuojasi gana laisvai, tačiau pasienio postas labiau primena kioską. Muitininkai prieina prie kiekvieno automobilio, pas pasieniečius reikia bėgti patiems.*

Įvažiuoti į Lietuvą yra šiek tiek kebliau. Praėjusį sekmadienį automobiliai stovėjo beveik trijų kilometrų eilėje. Sąžiningai laukiantys iš vietos beveik nejudėjo, o pro šalį sienos link skriejo pasiryžę mėginti prasmukti be eilės. Pirmoji užtvara pasitiko likus puskilometriui iki muitinės – eilėje stovinčių lengvųjų automobilių ir sunkvežimių vairuotojai (rusai, latviai ir estai, bet nė vieno lietuvio) bandė nepraleisti „skubančiųjų“. Jokie pinigai ar maldavimai čia nepadeda. Yra tik vienas būdas. Bet koks išpūdingiau atrodantis lietuviškas pažymėjimas gali atverti kelią, tačiau reikia būti tvirtų nervų. Jei tik pasigirs maldavimo gaidelė, – pražuovės. Tiesa, jei su skirtingais pažymėjimais važiuoja dešimt automobilių, o visų jų vairuotojai sakosi esą pasieniečiai ar muitininkai, sargybinių kantrybė gali išsekti.

Įveikus šį „postą“ sunkumai tik prasideda. Reikia įsibrauti į eilę. Paprastai tariamasi su sunkvežimių vairuotojais, sumokama jiems. Tačiau apie eilę sukinėjasi keli lenkai, žada padėti kirsti sieną be eilės – leisti per autobusų tikrinimo postą. Tokia paslauga vienam automobiliui kainuoja apie 20–40 JAV dolerių, bet galima derėtis. Iš lenkų pasieniečių gavus taloną reikia dar sumokėti kažkokį mokesčių (2 Vokietijos markes, arba 1 dolerį), tačiau jei parodai stambią kupiūrą ir reikia grąžos, pareigūnas tiesiog pamoja važiuoti toliau. Beje, Lietuvos pasieniečiai taip ir neantspaudavo mūsų pasų. /.../

Valstybės sienos apsaugos tarnybos kontrolės punkto skyriaus viršininkas majoras V. Bučys pripažino, kad pasieniečiai ima pinigus. Deja, bet kokie mėginimai tai įrodyti dažniausiai baigiasi nesėkme. Net prokuratūroms tai per sunkus darbas. Lazdijų kontrolės punkte dirba ne šaukstiniai kareiviai. Norint gauti tokį darbą, reikia turėti medicininę pažymą, pereiti VRM patikrinimą, atlikti dar keletą formalumų. Pasak majoro, „norinčių dirbti pasienyje netrūksta“. Nemažai žmonių atleidžiama, bet jie nenubaudžiami. Į atleistųjų vietą atėję gali būti ne geresni.³⁷⁰

Nors kai kurie šio straipsnio teiginiai ir kritikuotini, kadangi pateikiami be įrodymų, tačiau jie atspindi tada vyravusią nuomonę apie padėtį Lazdijų PKP.

Šame skyriuje pateikta medžiaga, nors ir neišsamiai, tačiau, mūsų nuomone, padeda susidaryti nuomonę apie realią padėtį, kokia buvo pasienio tarnyboje: deja, pasienio apsaugoje, šalia didžiulio pasiaukojimo, pastangų, geriausių norų ir beveik kasdien rodomo didvyriškumo, buvo ir neigiamų dalykų. Jie trukdė normaliai tarnybos veiklai, kėlė nemažai rūpesčių ne tik tarnybos vadovybei, bet ir Krašto apsaugos ministerijos bei valstybės vadovams, mažino tarnybos autoritetą visuomenėje. Su jais buvo kovojama, įvairiomis priemonėmis stengiamasi išgyvendinti, tačiau tos piktžaidės, kurios tais metais atsirado Lietuvos visuomenėje, deja, neaplenkė ir pasienio. Tai buvo tarnybos vystymosi ir tvirtėjimo sunkumai, kuriuos ji palaipsniui vienus galutinai, kitus iš dalies likvidavo.

³⁷⁰ Grinbergas D. Aukso kasyklos pasienyje // Lietuvos aidas. 1994, kovo 16.

10. | Valstybės sienos apsaugos tarnybos perdavimas Vidaus reikalų ministerijai

Įvairūs gandai ir kalbos, kad Valstybės sienos apsaugos tarnyba bus perduota Vidaus reikalų ministerijai, sklاندė jau nuo 1992 m. antrosios pusės. Tačiau idėja perduoti valstybės sienos apsaugos tarnybą Vidaus reikalų ministerijai, ko gero, labai konkrečiai išsakyta buvo 1993 m. gegužės 15 d. Vyriausybės posėdyje svarstant klausimą „*Dėl vieningos Lietuvos Respublikos migracijos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos steigimo*“. Kaip matyti iš krašto apsaugos ministro 1993 m. liepos 19 d. rašto Lietuvos Respublikos Vyriausybei, tuo metu jau egzistavo keletas pasiūlymų perduoti VSAT praleidžiamuosius punktus VRM. Tačiau ministras A. Butkevičius tam kategoriškai prieštaravo, be kitų argumentų motyvuodamas tuo, kad toks perdavimas nesumažintų tarpžinybiškumo, tik padidintų jį. Be to, išvedus sienos praleidžiamuosius punktus iš KAM pavaldumo, smarkiai susilpnėtų valstybės gynybinė galia, kadangi apie 1200 žmonių paliktų KAM struktūrą. Objektyviai iškilų problema ne tik praleidžiamųjų punktų, bet ir, pvz., pasienio žvalgybos, aprūpinimo ir kitos problemos³⁷¹.

Oficialiai apie tai, kad sienų apsauga bus perduota Vidaus reikalų ministerijai, įvardijo Seimo Nacionalinio saugumo komiteto pirmininkas Vytautas Petkevičius savo 1994 m. sausio 22 d. spaudos konferencijoje. Jos metu kalbėdamas apie sienų apsaugą jis pasakė, kad „*ji turėtų būti ir bus perduota pasienio policijai*“³⁷².

Po šio pareiškimo logiškai sekė ir VRM sistemos pareigūno S. Stančiko paskyrimas VSAT viršininku. Skiriant šį pareigūną į valstybės sienos apsaugos vadovus, matyt, jau galutinai buvo nuspręsta, kad tarnyba bus perduota Vidaus reikalų ministerijai, nes toks įstatymo projektas Seimui jau buvo įteiktas 1993 m. pavasarį ir, nors tam prieštaravo krašto apsaugos ministras A. Butkevičius, tačiau 1993 m. rudenį jam atsistatydinus naujas krašto apsaugos ministras L. Linkevičius tam neprieštaravo. Pagaliau tai akivaizdžiai rodo ir toks faktas, kad plk. S. Stančikas iki pat tarnybos perdavimo VRM taip ir neužsivilko Lietuvos kariuomenės pulkininko uniformos, nors Lietuvos kariuomenės pulkininko laipsnis jam buvo suteiktas 1994 m. vasario 10 d.³⁷³, o vilkėjo VRM pulkininko uniformą.

1994 m. balandžio 18 d. Valstybės gynimo taryboje, pirmininkaujant Prezidentui A. Brazauskui, buvo aptarta nepatenkinama padėtis Lietuvos pasienyje ir priemonės jai taisyti. Gynybos taryba nutarė Valstybės sienos apsaugos tarnybą perduoti Vidaus reikalų ministerijos žinion³⁷⁴.

1994 m. birželio 28 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė „*Lietuvos Respublikos sienų apsaugos įstatymą*“. Įstatymas, kuris numatė, kad „*valstybės sienų apsaugą sausumoje ir teritoriniuose vandenyse atlieka pasienio policija, oro erdvėje – Krašto apsaugos ministerija*“. VSAT nuo šiol tapo VRM Pasienio policijos departamentu. Sienų apsaugos subjektais kartu su pasienio policija pagal kituose įstatymuose nustatytą veiklos kompetenciją taip pat buvo įvardyti KAM, URM, Valstybės saugumo ir Muitinės departamentai, Veterinarijos tarnyba ir kitos žinybos.

Diskutuota dėl įstatymo 10 straipsnio dalies, kurioje teigiama, kad „*sienų apsaugą gali atlikti*

³⁷¹ Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės posėdžių protokolų 1993 05 15 Nr. 27 ir 1993 06 09 Nr. 34 nurodymų vykdymo//KAA. F. 2. Ap. 1. B. 141. L. 110–111.

³⁷²Nacionalinio saugumo komiteto pirmininkas skundžiasi gavęs labai sunkų palikimą. ELTO'os 1994-01-22 pranešimas.

³⁷³Dėl pulkininko laipsnio suteikimo. Respublikos Prezidento 1994-02-10 dekretas Nr. 229 // www.lrs.lt

³⁷⁴ Juknevičius T. Valstybės sienos apsauga žadama patikėti Vidaus reikalų ministerijai // Lietuvos rytas. 1994, balandžio 19.

tikrosios krašto tarnybos kariai, tinkantys atlikti karo prievolę pasienio policijoje“. Seimo narių A. Vaišnoro, E. Jarašiūno nuomone, ši straipsnio redakcija prieštarauja Konstitucijos 139 straipsniui arba leidžia jį interpretuoti: karo tarnyba atliekama krašto apsaugos sistemoje arba alternatyvioje tarnyboje. Karo prievolės negalima atlikti policijoje, ji turi būti formuojama savanoriškumo pagrindu.

V. Petkevičiaus nuomone, krašto apsauga užsiima ne vien KAM, tad Konstitucija nepažeista, be to, ateityje pasieniečiai bus samdomi pareigūnai.

Seimo narių nuomone, pasieniečiams neteisėtai elgtis, piktnaudžiauti tarnybine padėtimi gali leisti nekonkretus 14 straipsnis: „*Valstybės institucijos, visuomeninės organizacijos, pareigūnai ir piliečiai, veikiantys ar gyvenantys pasienio ruože ir kitose vietose, kuriose galioja pasienio režimas, privalo teikti maksimalią pagalbą pasienio policijai*“. Pasienio ruožas yra iki 5 km pločio sausumos juosta nuo sienos ar kranto linijos. Į pastabas neatsižvelgta, A. Vaišnoras prognozavo, kad įstatymas gali atsidurti Konstituciniame Teisme.

Kai kurie Seimo nariai abejojo, ar verta taip stiprinti VRM (prijungtas AT Apsaugos skyrius, dabar VSAT – susidaro beveik NKVD struktūra) silpninant KAM. Tarp šių struktūrų turėtų būti pusiausvyra. VSAT negalėjusi atlikti policijos funkcijų, bet kitose šalyse tai puikiai daro karo žandarmerija. Kėlė abejonių ir skelbta žinybinio pavaldumo pasikeitimo kaina – 9000 Lt, nes tai ne tik iškabų keitimas³⁷⁵. Tačiau į šių parlamentarų nuomonę atsižvelgta nebuvo.

1994 m. liepos 18 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos sienos apsaugos įstatymu, nutarė reorganizuoti Krašto apsaugos ministerijos Valstybės sienos apsaugos tarnybą į Pasienio policijos departamentą prie Vidaus reikalų ministerijos.

Valstybės sienos apsaugos tarnybai reorganizuoti klausimams, susijusiems su turto perdavimu, Pasienio policijos departamento personalo bei struktūros formavimu, spręsti buvo sudaryta komisija:

- M. Stankevičius – valdymo reformų ir savivaldybių reikalų ministras (komisijos pirmininkas);
- Č. Aksomitas – Finansų ministerijos vyriausiasis ekonomistas;
- J. Bartkevičius – Vidaus reikalų ministerijos Kadruų valdybos viršininkas;
- Č. Daškevičius – Materialinio techninio aprūpinimo ir statybos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktorius;
- B. Degutis – Finansų ir kontrolės departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktorius;
- S. Knezys – Krašto apsaugos ministerijos generalinis inspektorius;
- B. Kantautas – Komunalinio ūkio ir paslaugų departamento prie Statybos ir urbanistikos ministerijos direktoriaus pavaduotojas;
- A. Leščinskas – Susisiekimo ministerijos sekretorius;
- A. Merkys – Vidaus reikalų ministerijos Štabo Juridinio skyriaus viršininko pavaduotojas;
- G. Politika – Teisingumo ministerijos Įstatymų departamento specialistas;
- A. Samajauskas – Krašto apsaugos ministerijos Ekonomikos ir finansų departamento direktorius;
- S. Stančikas – Krašto apsaugos ministerijos Valstybės sienos apsaugos tarnybos viršininkas.

Vyriausybė komisiją įpareigojo užtikrinti, kad perduodant Krašto apsaugos ministerijos Valstybės sienos apsaugos tarnybos materialinę techninę bazę Pasienio policijos departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos būtų vadovaujamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. rugpjūčio 2 d. posėdžio sprendimu (prot. Nr. 46, I kl.); sudaryti Krašto apsaugos ministerijos Valstybės

³⁷⁵Varnauskas R. Sienų apsauga perduota Vidaus reikalų ministerijai // Lietuvos aidas. 1994, birželio 29.

sienos apsaugos tarnybos reorganizavimo į Pasienio policijos departamentą prie Vidaus reikalų ministerijos planą-grafiką ir pagal jį baigti reorganizavimą iki 1994 m. spalio 15 d.³⁷⁶.

S. Stančikas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. liepos 29 d. nutarimu Nr. 680 paskirtas Pasienio policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos vyriausiuoju pasienio policijos komisaru³⁷⁷.

Reorganizacijos darbai vyko gana sklandžiai ir reorganizacija buvo visiškai baigta Vyriausybės nustatytais terminais, t. y. 1994 m. spalio 15 d.

Atsižvelgdama į tai, kad Krašto apsaugos ministerijos Valstybės sienos apsaugos tarnyba buvo reorganizuota į Pasienio policijos departamentą prie Vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos Respublikos Vyriausybė perdavė Pasienio policijos departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos 1994 metų Lietuvos valstybės biudžete Krašto apsaugos ministerijos Valstybės sienos apsaugos tarnybai išlaikyti numatytus ir nepanaudotus asignavimus (įskaitant padidintą darbo užmokestį bei paramą šeimai) – 20241,7 tūkst. litų, iš jų paprastosioms išlaidoms – 16842,8 tūkst. litų (iš jų darbo užmokesčiui – 7723,3 tūkst. litų) ir nepaprastosioms išlaidoms – 3398,9 tūkst. litų³⁷⁸.

Nuo 1994 m. spalio 15 d. VSAT karininkai ir puskarininkiai išleisti iš tikrosios krašto apsaugos tarnybos į atsargą³⁷⁹.

Krašto apsaugos ministerijos Valstybės sienos apsaugos tarnybos likvidacinis balansas buvo pasirašytas 1994 m. spalio 17 d.³⁸⁰.

11. | VALSTYBĖS SIENOS DELIMITAVIMO IR DEMARKAVIMO DARBAI

Vienas iš svarbiausių suverenios valstybės atributų yra sienų paženklinimas ir jų apsauga. Atsižvelgdama į tai, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 1990 m. liepos 27 d. potvarkiu Nr. 195 p pavedė Užsienio reikalų ministerijai koordinuoti visus Lietuvos sienų nustatymo ir jų apsaugos klausimus, atitinkamų sutarčių bei susitarimų projektų rengimo darbus.

Užsienio reikalų, Susisiekimo, Žemės ūkio ministerijoms, Gamtos išteklių departamentui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Mokslų Akademijai buvo pavesta:

nustatyti Lietuvos sienų, išėinančių į Baltijos jūrą, koordinatas ir, atsižvelgiant į tai, numatyti atitinkamą Lietuvos Respublikos ekonominės veiklos zoną;

kartu su Teisingumo ministerija išnagrinėti Baltijos akvatorijos ir dugno padalijimo tarp Lietuvos ir Švedijos klausimus ir pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasiūlymus dėl jo teisinio įforminimo³⁸¹.

³⁷⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994-07-18 nutarimas Nr. 628 „Dėl Krašto apsaugos ministerijos Valstybės sienos apsaugos tarnybos reorganizavimo“ // www.lrs.lt

³⁷⁷ LRV 1994-07-29 nutarimas Nr. 680 // Ten pat .

³⁷⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994-09-07 nutarimas Nr. 825 „Dėl 1994 metų Lietuvos valstybės biudžeto asignavimų, skirtų Krašto apsaugos ministerijos Valstybės sienos apsaugos tarnybai, perdavimo Pasienio policijos departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos // Ten pat .

³⁷⁹ Dėl KAM Valstybės sienos apsaugos tarnybos karininkų išleidimo į atsargą. Krašto apsaugos ministro 1994-10-12 įsakymas Nr. ⁸⁴⁵ // KAA. F. 2. Ap. 1. B. 203. L. 39.

³⁸⁰ Ten pat. B. 289.

³⁸¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1990-07-27 potvarkis Nr. 195p // www.lrs.lt

Vykdamas šį Lietuvos Respublikos Vyriausybės potvarkį buvo pradėti parengiamieji darbai dėl Lietuvos Respublikos sienų įteisavimo, tačiau tam kategoriškai prieštaravo SSRS suinteresuotos institucijos, kurios jokių būdu nenorėjo sutikti, kad Lietuva imtų kontroliuoti savo sienas.

Padėtis iš esmės pasikeitė po rugpjūčio pučo Maskvoje. Sienų apsaugos klausimas tapo dar aktualesnis, todėl 1991 m. rugpjūčio 26 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė sudarė darbo grupę pasienio apsaugos ir pasienio ruožo režimo klausimams spręsti: A. Butkevičius (pirmininkas), A. Butiškis, H. Jackevičius, V. Katkus, V. Macevičius³⁸².

Sienos delimitavimo ir demarkavimo reikalais rūpinosi ir Lietuvos kaimynai. 1990 m. rugsėjo 28 d. Latvijos Respublikos Ministrų Tarybos pirmininkas I. Godmanis išsiuntė raštą Lietuvos Ministrų Tarybos pirmininkei Kazimierai Prunskienei, ragindamas pradėti derybas dėl sienos tarp Lietuvos ir Latvijos delimitavimo ir demarkavimo. I. Godmanis siūlė sudaryti bendrą Lietuvos ir Latvijos komisiją sienos nustatymo darbams vykdyti³⁸³.

Lietuvos atsakomajame rašte su tuo buvo sutikta ir nurodyta, kad atsakingu paskirtas krašto apsaugos ministras A. Butkevičius³⁸⁴.

1992 m. sausio 22 d. buvo žengtas naujas žingsnis Lietuvos valstybės sienos delimitavimo ir demarkavimo klausimams spręsti. Vyriausybė savo nutarimu iš ministerijų ir valstybinių tarnybų įgaliotų asmenų sudarė valstybinę komisiją Lietuvos Respublikos valstybės sienos atkūrimo darbams organizuoti: A. Butkevičius (pirmininkas), Z. Kumetaitis (pirmininko pavaduotojas), H. Jackevičius, V. Katkus, G. Motuza, V. Skapcevičius.

Valstybinė komisija kartu su Užsienio reikalų ir Vidaus reikalų ministerijomis buvo įpareigota iki 1992 m. sausio 25 d. patvirtinti 5 asmenis, tiesiogiai atsakingus už derybas su Baltarusija, Latvija, Lenkija, Rusija dėl Lietuvos Respublikos valstybės sienos ir jūros sienų nustatymo.

Darbams organizuoti Vyriausybė sudarė:

1. darbo grupę. Jos vadovu paskyrė Valstybinio žemėtvarkos instituto vyriausiąjį geodezininką M. Novogrockį;

2. ekspertų grupę. Jos vadovu paskyrė Valstybinės geodezijos tarnybos direktorių Z. Kumetaitį.

Ministerijas, įmones, įstaigas ir organizacijas Vyriausybė įpareigojo teikti valstybinei komisijai jos nustatytu laiku reikiamą informaciją bei atlikti ekspertizę.

Valstybinei komisijai buvo suteikta teisė:

1. pasitelkti darbu reikalingus asmenis ir ekspertus iš ministerijų ir valstybinių tarnybų, paliekant jiems pagrindinėje darbovietėje darbo vietą, vidutinį atlyginimą ir kitas socialines garantijas;

2. sudaryti sutartis reikalingiems darbams atlikti³⁸⁵.

Visi šie darbai turėjo kainuoti nemažus pinigus. 1992 m. kovo 23 d. krašto apsaugos ministras A. Butkevičius patvirtino Lietuvos Respublikos valstybės sienos atkūrimo komisijos sąmatą. Pagal sąmatą buvo numatyta apsirūpinti planine kartografinė medžiaga, delegacijų ir darbo grupių priėmimas ir aptarnavimas, įvairių darbų atlikimo apmokėjimas, transporto ir kt. išlaidos. Iš viso buvo patvirtinta 2321 tūkst. rb³⁸⁶.

³⁸² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991-08-26 potvarkis Nr. 571p // Ten pat.

³⁸³ VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 3. L. 1.

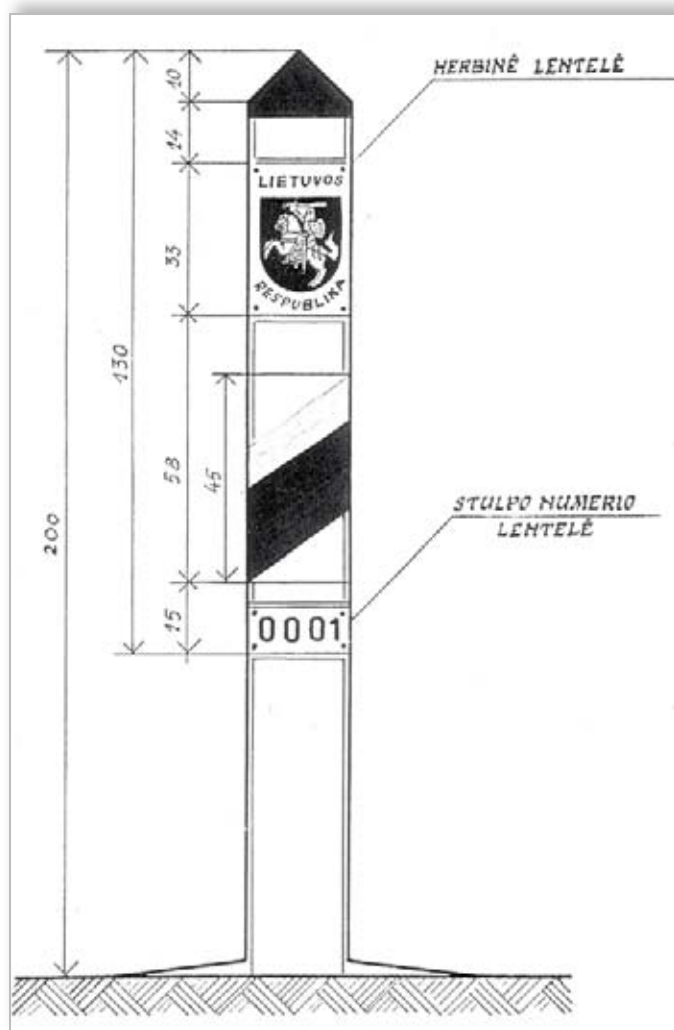
³⁸⁴ Ten pat. L. 2.

³⁸⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-01-22. nutarimas Nr. 35 // www.lrs.lt

³⁸⁶ Lietuvos Respublikos valstybinės sienos delimitacijos darbų išlaidų sąmata // KAA. F. 2. Ap. 1. B. 31. L. 124.

Ne su visomis kaimynėmis sienos nustatymo problemos buvo vienodos. Mažai ginčytinų sienos klausimų buvo su Lenkijos Respublika, kadangi Lietuvos ir Lenkijos siena buvo buvusi SSRS ir Lenkijos siena. Beveik nebuvo problemų ir su Latvija, nes sausumos siena tarp jų buvo nustatyta 1930 m. birželio 30 d. Kaune pasirašant „Deklaraciją dėl galutinio sienos tarp Lietuvos ir Latvijos nustatymo“. Pirmieji sienos tarp Lietuvos ir Latvijos nustatymo darbai buvo pradėti 1921 m. gegužės mėn., o 1927 m. spalio 17 d. siena buvo nustatyta pasirašant detalų sienos aprašymą ir sienos žemėlapi. Tuo tarpu siena su Baltarusijos Respublika niekada tiksliai nustatyta nebuvo, todėl čia, be abejo, buvo nemažai ginčytinų teritorijų. Patikslinimų reikalavo ir sienos atkarpa su Rusijos Federacijos Kaliningrado (Karaliaučiaus) sritimi.

1993 m. kovo 4 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino pasienio ženklą. Buvo nustatyta, kad pasienio ženklas yra gelžbetoninis stačiakampis stulpas, kurio skerspjūvis – 220x180 milimetrų. Jo aukštis virš žemės paviršiaus – 2000 milimetrų, o visas ilgis – 3000 milimetrų. Ženklo viršūnė yra keturbriaunės piramidės formos, jos aukštis – 100 milimetrų.

Lietuvos Respublikos valstybės sienos žymėjimo ženklas
//KAA. F. 2. Ap. 1. B. 40. L. 48.

Priekinė pasienio ženklų sienelė, kurios plotis – 220 milimetrų, yra nukreipta į gretimos valstybės pusę. Priekinės sienelės viršuje, 240 milimetrų atstumu nuo pasienio ženklų viršūnės, pritvirtintas baltu emaliu dengtas plieninis herbo skydelis (325x218 milimetrų). Skydelyje – etalono spalvų 185 milimetrų aukščio ir 160 milimetrų pločio Lietuvos valstybės herbas. Virš herbo ir po juo baltame skydelyje juodomis raidėmis užrašyta: „LIETUVOS RESPUBLIKA“ (virš herbo – tiesiai žodis „LIETUVOS“, po herbu – išlenktai žodis „RESPUBLIKA“).

Priekinės pasienio ženklų sienelės apačioje, 620 milimetrų atstumu nuo herbo skydelio apatinio krašto, pritvirtinta balta plieninė emaliuota numerio lentelė (218x115 milimetrų). Lentelėje yra keturženklis juodos spalvos 75 milimetrų aukščio numeris.

Užpakalinė pasienio ženklų sienelė nukreipta į Lietuvos Respublikos teritorijos pusę. Užpakalinės sienelės viršuje, 240 milimetrų atstumu nuo pasienio ženklų viršūnės, pritvirtinta numerio lentelė, kurios matmenys, išvaizda ir numeris yra

tokie kaip numerio lentelės, esančios pasienio ženklo priekinėje sienelėje.

Pasienio ženklas nudažytas atspariais atmosferos poveikiui dažais. Tarp herbo skydelio ir numerio lentelės (arčiau numerio lentelės) įstrižai ženklo (35° kampu) – Lietuvos valstybės vėliavos etalono spalvų juostos (juostos plotis – 80 milimetrų).

Pasienio ženklo viršus (160 milimetrų atstumu nuo viršūnės) nudažytas Lietuvos valstybės vėliavos etalono raudona spalva, kad ženklas būtų matomas iš tolo³⁸⁷.

Valstybės sienos apsaugos tarnyba apie šį Vyriausybės nutarimą informavo Lietuvos kaimynines valstybes, joms nusiuntė pasienio stulpo piešinius.

Be abejo, sienos stulpo patvirtinimas buvo svarbus žingsnis sienos atkūrimo darbų grandinėje. Jau buvo galima pradėti ruošti fizinio sienos atstatymo darbus.

Siekdama spartinti Lietuvos Respublikos valstybės sienos delimitavimo ir demarkavimo bei ekonominės zonos Baltijos jūroje nustatymo darbus ir geriau šiuos darbus koordinuoti, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 1993 m. kovo 25 d. nutarė sudaryti naują valstybinę komisiją Lietuvos Respublikos valstybės sienai delimituoti ir demarkuoti bei ekonominei zonai Baltijos jūroje nustatyti:

V. Papirtis – užsienio reikalų ministro pavaduotojas (komisijos pirmininkas);

Z. Kumetaitis – Geodezijos tarnybos prie Statybos ir urbanistikos ministerijos direktorius (komisijos pirmininko pavaduotojas);

H. Jackevičius – Susisiekimo ministerijos Tarptautinių santykių departamento sektoriaus viršininkas;

M. Novogrodskis – Valstybinio žemėtvarkos instituto direktoriaus pavaduotojas;

J. Paužolis – Krašto apsaugos ministerijos Valstybės sienos apsaugos tarnybos viršininkas.

Komisijai buvo suteikti įgaliojimai:

1. derėtis dėl Lietuvos Respublikos valstybės sienos delimitavimo ir demarkavimo bei ekonominės zonos Baltijos jūroje nustatymo su Baltarusijos Respublika, Latvijos Respublika, Lenkijos Respublika, Rusijos Federacija, Švedijos Karalyste, taip pat rengti ir, įvykdžius visus būtinius procedūrinius reikalavimus, parafuoti atitinkamas sutartis bei susitarimus;

2. vykdyti Lietuvos Respublikos valstybės sienos delimitavimo ir koordinuoti sienos demarkavimo bei ekonominės zonos Baltijos jūroje nustatymo darbus;

3. sudaryti darbo ir ekspertų grupes normatyviniams ir techniniams projektams rengti, Lietuvos Respublikos valstybės sienai optimizuoti, sutartims rengti, techniniams darbams organizuoti ir jiems kontroliuoti;

4. sudaryti sutartis su organizacijomis ir ekspertais dėl Lietuvos Respublikos valstybės sienos klausimų sprendimo.

Užsienio reikalų, Krašto apsaugos, Susisiekimo, Ryšių ir informatikos, Energetikos, Žemės ūkio, Miškų ūkio, Vidaus reikalų, Finansų, Ekonomikos ministerijos, Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos departamentas, Geodezijos tarnyba prie Statybos ir urbanistikos ministerijos ir Geologijos tarnyba prie Statybos ir urbanistikos ministerijos buvo įpareigoti sudaryti darbo grupes specifiniams klausimams, susijusiems su Lietuvos Respublikos valstybės siena, spręsti.

Valstybinei komisijai Lietuvos Respublikos valstybės sienos atkūrimo darbams organizuoti, sudarytai Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. sausio 22 d. nutarimu Nr. 35 „Dėl valstybi-

³⁸⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-03-04 nutarimas Nr. 136 „Dėl pasienio ženklo, kuriuo vietovėse žymima Lietuvos Respublikos valstybės siena, patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 1993, Nr. 9–223.

nes komisijos Lietuvos Respublikos valstybės sienos atstatymo darbams organizuoti sudarymo“, darbo grupei pasienio apsaugos ir pasienio ruožo režimo klausimams spręsti bei darbo grupei Lietuvos Respublikos teritorinių vandenų riboms nustatyti buvo nurodyta per 5 dienas perduoti valstybinei komisijai visą dokumentaciją³⁸⁸.

Taigi, šiai komisijai suteikti platesni įgaliojimai nei iki tol buvusiai komisijai.

Vykdydamas šį Vyriausybės nutarimą VSAT viršininkas plk. J. Paužolis 1993 m. balandžio 8 d. specifiniams klausimams, susijusiems su valstybės sienos klausimais spręsti sudarė darbo grupę:

P. Dragūnaitis – VSAT štabo viršininkas (pirmininkas);

V. Bučys – VSAT AKPP skyriaus viršininkas;

Z. Vičys – VSAT Pasienio įrangos poskyrio viršininkas;

A. Kanevičius – VSAT štabo vyresnysis karininkas;

R. Maldutis – VSAT štabo tarnybos poskyrio viršininkas³⁸⁹.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 1993 m. kovo 4 d. nutarimu Nr. 136 patvirtinusi valstybės sienos ženklą, įpareigojo Valstybės sienos apsaugos tarnybą vykdyti sienos žymėjimo vietovėse užsakovo funkcijas. Per 1993 metus buvo pagaminta 770 vnt. pasienio ženklų (stulpų), 4996 herbinių skydelių ir 9322 vnt. numerių skydelių, paženklinta 111,4 km valstybės sienos. Visi šie darbai buvo įvykdyti Krašto apsaugos ministerijos bendrų asignavimų sąskaita, nors Vyriausybė minėtu nutarimu buvo įpareigojusi Finansų ministeriją skirti šiam reikalui reikalingų lėšų. Reikia pažymėti, kad vadovaujantis minėtu Vyriausybės nutarimu Valstybės sienos apsaugos tarnybos viršininkas plk. J. Paužolis 1993 m. kovo 31 d. kreipėsi į Finansų ministeriją prašydamas 1993 m. minėtiems darbams paskirti 179,3 mln. talonų³⁹⁰, tačiau pinigų skirta nebuvo.

1993 m. rugsėjo 1d. Vyriausybė patvirtino priemonių planą Lietuvos Respublikos valstybės sienai delimituoti ir demarkuoti. Buvo numatyta, kad šie darbai turi būti užbaigti iki 1994 m. gruodžio 31 d. Bendra darbų, kuriuos dar reikėjo atlikti, kaina buvo 7,8 mln. litų. Tačiau ir 1994 metams Vyriausybė Krašto apsaugos ministerijai šiems darbams atlikti neskyrė pinigų³⁹¹. Tuo metu, Lietuvos ir Latvijos respublikų sienos ženklinimo darbams 1994 metams reikėjo 1 364 tūkst. Lt, Lietuvos ir Baltarusijos respublikų – 4266 tūkst. Lt, Lietuvos Respublikos ir Rusijos Federacijos sienai – 898 tūkst. Lt. Dėl to krašto apsaugos ministras L. Linkevičius kreipėsi į Vyriausybę prašydamas valstybės sienos ženklinimo darbams finansuoti papildomai skirti 7 mln. 528 tūkst. Lt³⁹².

Pradėjus aiškintis situaciją paaiškėjo, kad Krašto apsaugos ministerijos biudžete vis tik sienos delimitavimo ir demarkavimo darbams buvo numatytos tam tikros lėšos. Tačiau tam buvo skirta tik 33 proc. reikiamos sumos³⁹³.

Derybos su Latvijos Respublika dėl sienos nustatymo

1992 m. birželio 16 d. Rygoje įvyko darbo grupės deryboms dėl valstybės sienos tarp Lietuvos Respublikos ir Latvijos Respublikos atkūrimo susitikimas. Lietuvos delegacijai vadovavo krašto apsaugos ministras A. Butkevičius, Latvijos – ministras J. Dinevičius.

³⁸⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. kovo 25 d. nutarimas Nr. 198 „Dėl valstybinės komisijos Lietuvos Respublikos valstybės sienai delimituoti ir demarkuoti bei ekonominei zonai Baltijos jūroje nustatyti sudarymo“ // www.lrs.lt

³⁸⁹ VSAT viršininko 1993-04-08 įsakymas Nr. 272 // KAA. F. 2. Ap. 1. B. 152. L. 187.

³⁹⁰ 1993-03-31 raštas Finansų ministerijai // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 35. L. 35–36.

³⁹¹ Krašto apsaugos ministro L. Linkevičiaus 1994-03-07 raštas LRV // KAA. F. 2. Ap. 1. B. 257. L. 173.

³⁹² Krašto apsaugos ministro L. Linkevičiaus raštas LRV // Ten pat. L. 175.

³⁹³ Ministro pavaduotojo Š. Vasiliausko 1994-02-04 raštas VSAT // Ten pat. B. 272. P. 78.

Susitikimo metu abi pusės informavo viena kitą apie jau padarytus darbus atkuriant valstybės sieną su kaimynais. Susitarė, kad viena kitą reguliariai informuos apie vykstančias derybas dėl sienų su Rusija ir koordinuos savo veiksmus. Buvo aptartas, pataisytas ir parafuotas susitarimo dėl valstybės sienos atkūrimo tarp Lietuvos ir Latvijos tekstas.

Susitikimo metu taip pat buvo sudarytos darbo grupės rengti dokumentams ir reikiamai medžiagai valstybinių delegacijų ir bendros komisijos darbui.

Bendros komisijos darbo instrukcija dėl iškilusių nesutarimų nebuvo patvirtinta, o pavesta tekstą suderinti darbo grupėse.

Lietuvos-Latvijos sienos ruožas. 1992 m. Fotogr. R. Požeskis
// Lietuva laisva.- P. 134

Buvo susitarta sieną padalyti į dvi dalis. Nuo Baltijos jūros iki sienos vidurio – sienos atkūrimo darbus vykdė Lietuva, nuo sienos vidurio iki Baltarusijos – Latvija. Taip pat susitarta keistis geodeziniais ir kartografiniais duomenimis³⁹⁴.

1992 m. birželio 29–30 d. Vilniuje vėl įvyko tų pačių grupių susitikimas. Jo metu parengta mišrių sienos atstatymo komisijų instrukcija, tačiau ir šį kartą ji nebuvo patvirtinta, nes Latvijos pusė pasiūlė dar papildyti sutarties projektą dviem punktais³⁹⁵.

1992 m. liepos 13 d. Krašto apsaugos ministerija sudarė sutartį su Valstybiniu aerofotogeodezijos institutu dėl Lietuvos

ir Latvijos valstybės sienos atkūrimo darbų. Buvo numatyta atnaujinti kartografinę medžiagą, rekonoskuoti senuosius sienos ženklus, atlikti jų instrumentinę paiešką bei įtvirtinimą laikiniais mediniais sienos ženklais³⁹⁶.

1992 m. spalio 20 d. Latvijos pasienio brigados Sienos atstatymo skyriaus viršininkas V. Mežgailis ir Pasienio apsaugos tarnybos Sienų įrengimo skyriaus viršininkas Z. Vičys pasirašė Lietuvos Respublikos ir Latvijos Respublikos sienos pažymėjimo vietovėje suderinimo protokolą. Protokole buvo užfiksuota, kad valstybės siena turi būti pažymėta aiškiais matomais ženklais. Kiekvienas ženklas turi turėti numerį, būti nudažytas valstybės vėliavos spalvomis, pritvirtintas valstybės herbas. Susitarta, kad siena bus žymima bendrais ženklais, išskyrus ten, kur siena eina per vandens telkinius ir upes. Protokole taip pat buvo numatyta, kaip turi būti statomi sienos stulpai³⁹⁷.

1992 m. liepos 7 d. Valstybinės geodezijos tarnybos Geodezijos ir topografijos skyriaus viršininkas E. Šleiteris ir to paties skyriaus vyr. specialistas V. Štuopys sudarė Lietuvos ir Latvijos sienos atkūrimo darbų sąmatą. Pagal ją sienos atkūrimo darbams buvo reikalinga 3 718 350 rublių³⁹⁸.

1993 m. kovo 17 d. įvyko Lietuvos ir Latvijos sienos atkūrimo ekspertų susitikimas, kurio metu buvo pasirašytas Ekspertų grupių pasiūlymų dėl Lietuvos ir Latvijos sienos demarkacijos

³⁹⁴ 1992-06-16 susitikimo protokolas // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 3. L. 10–12.

³⁹⁵ Ten pat. L. 8.

³⁹⁶ Ten pat.

³⁹⁷ Suderinimo protokolas // Ten pat. L. 13–14.

³⁹⁸ Aktas // Ten pat. L. 19.

(pažymėjimo vietovėje) protokolas³⁹⁹.

1993 m. balandžio 28 d. įvyko seminaras dėl sienos demarkacijos vietovėje metodikos. Seminare dalyvavo Lietuvos ir Latvijos už sienos demarkavimą atsakingi pareigūnai, įvairių su tuo susijusių žinybų atstovai. Seminaras baigėsi protokolo „Lietuvos ir Latvijos respublikų sienos redemarkacijos projekto patikslinimo vietovėse metodika“ pasirašymu⁴⁰⁰.

1993 m. birželio 29 d. Biržų mieste buvo pasirašyta Lietuvos Respublikos ir Latvijos Respublikos sutartis „Dėl valstybės sienos atstatymo“. Pagal šią sutartį buvo atkurta iki 1940 m. birželio 15 d. egzistavusi valstybės siena tarp Lietuvos ir Latvijos respublikų, remiantis 1921 m. gegužės 14 d. „Konvencija nustatyti sienoms tarp Lietuvos ir Latvijos vietose ir sutvarkyti pasienio gyventojų teisėms ir sienos perkirstojo nejudinamo turto padėčiai“ ir 1930 m. birželio 30 d. „Deklaracija tarp Lietuvos ir Latvijos dėl galutinio sienos nustatymo“. Toje sienos dalyje, kuri nėra nustatyta anksčiau minėtos Konvencijos ir Deklaracijos, nustatyti Valstybės sieną tarp Šalių pagal administracinę sieną, buvusią tarp Lietuvos Respublikos ir Latvijos Respublikos 1991 m. rugsėjo 17 d. (Šalių priėmimo į Jungtinių Tautų Organizaciją dieną). Taip pat sutartyje buvo numatyta, kad išlikę pasienio ženklai (pasienio stulpai) turi būti atstatyti. Išilgai Valstybės sienos nustatoma pasienio juosta, kurios plotis 10 m (po 5 m. į abi puses nuo valstybės sienos linijos)⁴⁰¹.

Vykdydama šią sutartį, Latvijos Vyriausybė 1993 m. liepos mėn. patvirtino mišrios Lietuvos ir Latvijos komisijos sienai atkurti Latvijos pusės narius. Latvijos delegacijos vadovu ir vienu iš komisijos pirmininkų paskirtas Latvijos Respublikos ambasadorius Lietuvoje A. Sarkalnas, nariais –

Lietuvos – Latvijos siena. Puodžiūnų praleidimo postas.
T. Dambrausko nuotr. (KAA)

Latvijos Respublikos gynybos ministerijos topografinės tarnybos viršininkas A. Ratkevičas (A. Ratkēvičs) ir Latvijos valstybinio žemės tvarkymo firmos „Zemesprojekts“ vyr. specialistas U. Zakaras (U. Zakars)⁴⁰².

1993 m. liepos 7 d. įvyko mišrios komisijos valstybės sienai tarp Lietuvos ir Latvijos atkurti Lietuvos delegacijos pirmininko pavaduotojo Z. Vičio ir Latvijos delegacijos pirmininko pavaduotojo A. Ratkevičo susitikimas, kurio metu buvo parafuota „Sienos tarp Lietuvos Respublikos ir Latvijos Respublikos žymėjimo tvarkos vietovėse instrukcija“⁴⁰³. Joje buvo detaliam numatyta, kaip turi būti žymima valstybės siena tarp susitariančių valstybių.

1993 m. rugpjūčio 11 d. įvyko išankstinis mišrios darbo grupės posėdis. Pirmasis oficialus mišrios grupės posėdis įvyko 1993 m. rugsėjo 29 d. Vilniuje. Lietuvai atstovavo Z. Kumetaitis – Lietuvos delegacijos pirmininkas, Z. Vičys – delegacijos narys. Iš Lietuvos pusės taip pat dalyvavo:

V. Verikas – Valstybinio aerofotogeodezijos instituto direktorius,

F. Matulis – Valstybinio aerofotogeodezijos instituto vyr. inžinierius,

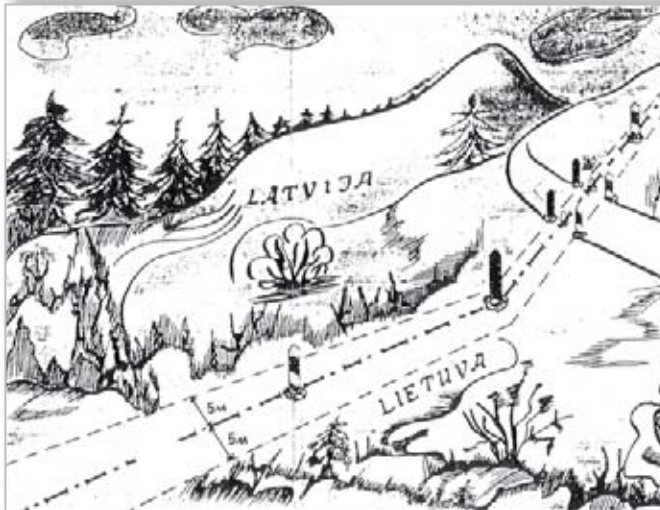
³⁹⁹ Ten pat. B. 34. L. 45.

⁴⁰⁰ Ten pat .

⁴⁰¹ Balaišis A. Reikaitė I., Mančinskas Č. Lietuvos valstybės sienos apsaugos tarnybos istorija (1918–2000). P. 115

⁴⁰² Latvijos Respublikos Ministrų Tarybos sprendimas // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 34. L. 11.

⁴⁰³ Ten pat. L. 46.

Valstybės sienos žymėjimo tarp Lietuvos ir Latvijos respublikų tvarka.
//VSATA. F. 1. Ap. 1, B. 22. L. 104.

Valstybės sienos prie vandens telkinių žymėjimo tvarka.
VSATA. F. 1. Ap. 1. B.22. L. 102.

A. Šatkauskas – Žemės ūkio ministerijos Žemėtvarkos departamento atstovas,

S. Sereičikas – Krašto apsaugos ministerijos Pasienio apsaugos tarnybos atstovas,

E. Dervinskas – Lietuvos melioracijos įmonių asociacijos vyr. inžinierius,

A. Subačius – Lietuvos užsienio reikalų ministerijos Šiaurės Europos skyriaus 3 sekretorius.

Iš Latvijos pusės – delegacijos pirmininkas A. Sarkalnas, delegacijos nariai A. Ratkevičas ir U. Zakaras. Taip pat dalyvavo N. Bėrzkalnas (N. Bėrzkalns) – Latvijos karo atašė Lietuvai.

Posėdžio pradžioje delegacijos susitarė, kad komisijos darbą pradėtų palaipsniui, t. y. pradėdant nuo susitarimo dėl darbo kalbos, protokolavimo, darbo reglamento bei kitų darbo organizavimo klausimų. Juos aptarus, buvo pereita prie konkrečių sienos atkūrimo darbų. Buvo tartasi dėl stulpų statybos ir kt. Posėdžio metu taip pat buvo patvirtinta Sienos redemarkacijos (atkūrimo) programa. Ji numatė šiuos darbus:

1. Sienos apžiūra (rekognoskavimas) /darbas atliktas/.
2. Sienos linijos nustatymas vietoje /darbas atliktas/.
3. Valstybės sienos linijos projekto suderinimas ir patvirtinimas.
4. Instrukcijų paruošimas bei patvirtinimas atskiriems darbams vykdyti:

- pasienio ženklams pastatyti;
  - sienos linijai nubrėžti;
  - pasienio zonai įrengti.
5. Redemarkacijos (sienos atkūrimo) darbo projekto paruošimas ir suderinimas.
  6. Pasienio stulpų pavyzdžių ir aprašymo patvirtinimas.

7. Projekto įgyvendinimas:

- pasienio stulpų pastatymas;
- sienos linijos nubrėžimas;
- pasienio zonos įrengimas.

8. Sienos elementų geodezinio pritvirtinimo plano sudarymas bei patvirtinimas.

9. Sienos elementų geodezinio pritvirtinimo plano realizacija.

10. Sienos žemėlapiu ir sienos aprašymo pavyzdžių ir jų sudarymo taisyklių parengimas bei patvirtinimas.

11. Sienos žemėlapiu, sienos aprašymo, įvykdytų darbų ataskaitos ir kt. galutinių bei archyvinų dokumentų paruošimas ir įforminimas perdavimui pagal priklausomybę.

12. Tarpvalstybinių sutarčių, susitarimų, instrukcijų ir kt. dokumentų projektų sudarymas tokiais sienos eksploatacijos bei funkcionavimo klausimais:

- sienos elementų aptarnavimas bei išlaikymas;
- bendrų objektų ir vandenių naudojimas bei aptarnavimas pasienio zonoje;
- bendrų problemų, kylančių naudojant energijos objektus, sprendimas,
- sienos režimo nustatymas pasienio gyventojams, ir kitiems⁴⁰⁴.

Antrajame mišrios komisijos posėdyje, įvykusiame 1993 m. lapkričio 3 d. Rygoje, pagrindinis klausimas buvo skirtas sienos jūroje nustatymo klausimams, todėl Latvijos delegacijos sudėtyje, be komisijos narių, dar dalyvavo A. Voveras (A.Vovers) – Latvijos URM valstybės sekretoriaus pavaduotojas, J. Adamsonas (J. Ādamsons) – Latvijos gynybos ministerijos Jūrų pajėgų vyr. specialistas. T. Baumanis – Latvijos URM Baltijos departamento specialistas ir A. Sarmulis – Latvijos gynybos ministerijos Jūrų pajėgų viršininkas. Kadangi siūlymus dėl jūros sienos, kokia buvo tarpukario metais, Lietuvos pusė atmetė, tai pateikė savo siūlymus. Latvijos atstovai iš karto siūlymus svarstyti atsisakė, kadangi su jais susipažinti turėjo per mažai laiko, tačiau sutarė, kad dirbant prie šio klausimo abi pusės vadovausis tarptautine praktika. Toliau posėdžio metu buvo svarstomi kiti aktualūs sienos atkūrimo klausimai⁴⁰⁵.

Komisija dar buvo susitikusi 1993 m. lapkričio 29, 1994 m. sausio 12, kovo 17, gegužės 17–18, liepos 22 dienomis. Susitikimų metu buvo sprendžiami konkretūs sienos redemarkavimo klausimai⁴⁰⁶.

Niekaip nesisekė susitarti dėl jūros sienos. Galutinai sausumos sienos tarp Lietuvos ir Latvijos atkūrimo darbai buvo užbaigti jau VSAT perėjus į VRM pavaldumą.

Derybos su Rusija dėl sienos nustatymo

Pirmuoju oficialiu susitikimu dėl Lietuvos ir Rusijos Federacijos sienos problemų, ko gero, reikėtų laikyti oficialų Lietuvos ir Rusijos pasieniečių susitikimą 1991 m. rugsėjo pradžioje Marijampolėje, tada dar veikusioje SSRS pasienio kariuomenės komendantūroje. Tą pačią dieną įvyko ir išvyka į Kalvarijos pasienio postą. Lietuvos pusei atstovavo V. Česnulevičius, V. Gečiauskas, J. Uogintas ir kt. Pagrindinis susitikimo klausimas buvo dėl bendro pasieniečių darbo Kalvarijos pasienio poste. Iš esmės buvo susitarta, kad Kalvarijos postą reikėtų pertvarkyti, kad per jį galėtų

⁴⁰⁴ Lietuvos Respublikos ir Latvijos Respublikos valstybinės sienos atstatymo Mišrios komisijos 1993-09-29 posėdžio protokolas // Ten pat. B. 25–28.

⁴⁰⁵ Latvijos Respublikos ir Lietuvos Respublikos Valstybės sienos atstatymo Mišrios komisijos 1993-11-03 posėdžio protokolas // Ten pat. B. 34. L. 39–40.

⁴⁰⁶ Ten pat. L. 48–50; 72–73; 84–86; 92–94; 111–112.

vykti kroviniai automobiliai⁴⁰⁷.

Tą patį mėnesį V. Česnulevičius ir Lietuvos užsienio reikalų ministerijos Konsulinio departamento direktorius R. Šidlauskas buvo išvykę į Maskvą, kur Rusijos Federacijos užsienio reikalų ministerijoje buvo kalbėtasi sienos apsaugos klausimais⁴⁰⁸.

Pirmasis derybų susitikimas tarp Lietuvos delegacijos ir Rusijos Federacijos delegacijos dėl sienos tarp Lietuvos Respublikos ir Rusijos Federacijos Kaliningrado srities nustatymo įvyko 1992 m. sausio 14 d. Kaliningrado mieste, srities administracijos pastate.

Kaliningrado srities delegacijai vadovavo srities administracijos vadovo pavaduotojas G. Čmykovas, Lietuvos – užsienio reikalų ministro pirmasis pavaduotojas V. Katkus.

Abi pusės pareiškė ir sutiko, kad delegacijos darbe remsis Sutartimi tarp Lietuvos Respublikos ir RTFSR dėl tarpvalstybinių santykių pagrindų bei Susitarimu tarp Lietuvos Respublikos ir RTFSR dėl bendradarbiavimo ekonominėje ir socialinėje bei kultūrinėje RTFSR Kaliningrado srities raidoje. Susitikimo metu buvo konstatuota, kad svarbiausias derybų atsvaros taškas yra Susitarimo 1 straipsnio realizavimas.

Susitarimo 1 straipsnis skelbė:

„Šalys, pripažindamos esamų sienų tarp Lietuvos Respublikos ir Rusijos Tarybų Federacinės Socialistinės Respublikos visame jų ilgyme neliečiamybę ir remdamosi Sutarties 1 straipsniu, susitarė sudaryti susitarimus, kuriuose bus išspręsti sienų režimo ir, kur praeina sienų linija, vidaus vandenių, Lietuvos Respublikos ir Rusijos Tarybų Federacinės Socialistinės Respublikos kontinentinio šelfo ir išskirtinės ekonominės zonos Baltijos jūroje apibrėžimo bei panaudojimo konkretūs klausimai.

Šalys taip pat ketina nustatyti lengvatinių muitų režimą tarp RTFSR Kaliningrado srities ir Lietuvos Respublikos“.

Susitikimo metu susitarta sudaryti tris darbo grupes:

1. Politinei-teisinei sutarčiai dėl sienos paruošti.
2. Sienos delimitacijos ir demarkacijos techniniams klausimams spręsti.
3. Sienos funkcionavimo klausimams spręsti (sienos režimas, muitinės, transporto, ryšių, energetikos klausimai).

Vėliau buvo pereita prie požiūrio į pačią Lietuvos Respublikos ir Kaliningrado srities sienos liniją išdėstymo.

Rusijos pusė rėmėsi tuo metu buvusia administracine linija. Ji pageidavo pakeisti sienos liniją ties Nemuno žiotimis. Jų nuomone, linija turi eiti Nemuno laivakeliu iki Kuršių marių. Šiuo atveju Lietuva būtų praradusi Rusnę ir nemažą teritoriją.

Lietuvos pusė siūlė, kad sienos linija eitų per Vištyčio ežero vidurį, ir bendrą ežero eksploataciją, o ties Nemuno žiotimis nekeisti nusistovėjusios linijos.

Susitarta, kad sienos linija turi eiti per tiltų vidurį, nors tai ir nesutaptų su upės laivakeliu.

Kuršių nerijoje Lietuvos pusė pasiūlė perkelti sienos liniją kelis šimtus metrų į Kaliningrado srities pusę, nes siena, iš karto nustatyta po Antrojo pasaulinio karo, buvo kitoje vietoje nei derybų metu. Esanti sienos linija Kuršių nerijoje buvo kuriozinis atsitiktinumas: abiejų pusių girininkai perkėlė administracinę sieną dėl to, kad toje vietoje ėjo miško proskyna. Lietuviai siūlė atstatyti buvusią administracinę sieną.

Dėl jūros sienos nebuvo susitarta, nes abiejų pusių nuomonės išsiskyrė: kas yra Kuršių nerija – sala ar pusiasalis. Jei pusiasalis, kaip siūlė Rusijos pusė, tai sienos linija vedama statmenai Kuršių nerijos kranto linijai. Šiuo atveju Lietuva būtų netekusi didelių jūros plotų ir naftingų rajonų. Jei sala, kaip siūlė Lietuvos pusė (kadangi iš Lietuvos pusės nėra su Kuršių nerija susisiekimo sausuma),

⁴⁰⁷ V. Česnulevičiaus pateikti duomenys // AA.

⁴⁰⁸ Ten pat.

tai linija būtų vedama statmenai kontinentui. Lietuvai tai būtų buvęs patogesnis variantas.

Derybų metu abiejų pusių buvo sutarta siūlyti Vyriausybei penkis sienos perėjimo punktus:

1. Kybartai-Černiševskoje (Eitkūnai) (geležinkelis).
2. Sovetskai-Panemunė (geležinkelis, uostas).
3. Krasnoznamenskas (Lazlynai).
4. Kudirkos Naumiestis.
5. Nida.

Susitarta, kad delimituojant sieną bus remiamasi 1928 metų Vokietijos ir Lietuvos sienos sutartimi.

Derybų metu buvo konstatuota, kad buvę SSRS pasieniečiai pasiruošę saugoti naują sieną, kai tik ji bus nustatyta⁴⁰⁹.

1992 m. vasario 6 d. susitikimui iš Lietuvos vadovavo V. Katkus, Rusijos – O. Michailovas, laisvosios ekonominės zonos „Jantar“ vystymo komiteto pirmininko pavaduotojas.

Susitikimo metu buvo pristatyti darbo grupių vadovai:

1. Politinės-teisinės sienos sutarties:

iš Lietuvos pusės – D. Jurgelevičius, URM tarptautinių sutarčių skyriaus vedėjas,

iš Rusijos pusės – J. Rožkovas-Jurjevskis, laisvosios ekonominės zonos „Jantar“ tarptautinio teisės skyriaus viršininkas.

2. Sienos delimitavimo ir demarkavimo techninių klausimų:

iš Lietuvos pusės – J. Juodka, KAM Inžinerinio-topografinio poskyrio viršininkas,

iš Rusijos pusės – M. Ševnia, Baltijsko aerogeodezijos įmonės direktorius.

3. Sienos funkcionavimo klausimais:

a) sienos režimo:

iš Lietuvos pusės – V. Gečiauskas, KAM PAT Inžinerinio techninio skyriaus viršininkas,

iš Rusijos pusės – O. Tkačiovas, laisvosios ekonominės zonos „Jantar“ skyriaus viršininko pavaduotojas.

b) muitinės klausimais:

iš Lietuvos pusės – V. Valickas, Muitinės departamento vyriausiojo muitininko pavaduotojas,

iš Rusijos pusės – V. Grebniovas, laisvosios ekonominės zonos „Jantar“ Išorės ekonominių ryšių skyriaus viršininko pavaduotojas.

c) transporto klausimais:

iš Lietuvos pusės – P. Makrickas, Susisiekimo ministerijos Techninio skyriaus viršininkas,

iš Rusijos pusės – K. Averjanovas, Kaliningrado geležinkelių transporto gamybinio susivienijimo generalinis direktorius.

d) ryšių klausimais:

iš Lietuvos pusės – J. Vaišutis, Ryšių ir informatikos ministerijos skyriaus viršininkas,

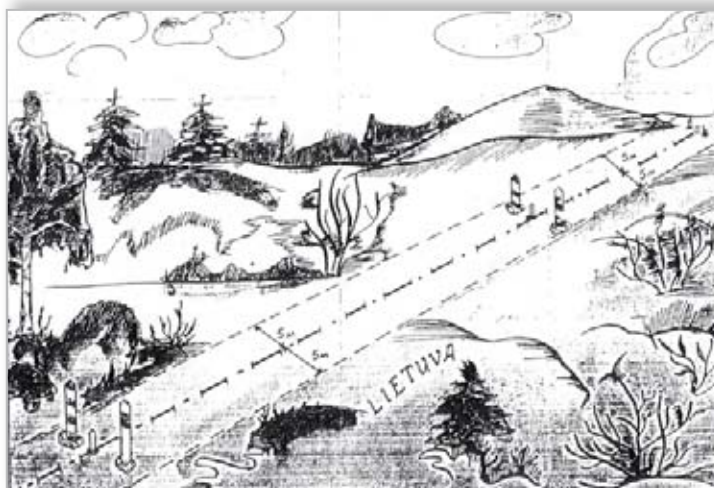
iš Rusijos pusės – J. Bureninas, srities administracijos transporto, ryšių ir energetikos skyriaus konsultantas.

e) energetikos klausimais:

iš Lietuvos pusės – A. Gabrėnas, Energetikos ministerijos Investicijų ir ryšių su užsienio šalimis departamento viršininkas,

iš Rusijos pusės – A. Jakovlevas, srities administracijos transporto, ryšių ir energetikos skyriaus viršininkas.

⁴⁰⁹ Užsienio reikalų ministro pirmojo pavaduotojo V. Katkaus raportas apie derybas dėl Lietuvos Respublikos Kaliningrado srities sienos linijos // Ten pat. B. 9. L. 26–29.

Valstybės sienos vietovėse žymėjimo tvarka tarp Lietuvos Respublikos ir Baltarusijos, Lenkijos Respublikų bei Rusijos Federacijos //VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 22. L. 103.

Susitikimo metu buvo apsvaistytas susitikimų eiliškumas, nustatytas grupių ir pogrupių darbo grafikas. Susitarta, kad komisijos susitikinės kartą per mėnesį, o esant būtinybei – ir dažniau. Buvo nustatytos konkrečios užduotys darbo grupėms⁴¹⁰.

Tačiau nors ir buvo susitarta, kad darbo grupės ir pogrupiai dirbs savarankiškai, Kaliningrado darbo grupių vadovai bijojo imtis atsakomybės ir visus klausimus siūlė spręsti mišrių komisijų posėdžiuose. Dėl tokios kaliningradiečių

pozicijos darbo sparta sulėtėjo ir užsitęsė, be to, kilo nesutarimų dėl sienos linijos jūroje⁴¹¹.

1992 m. kovo 4 d. Vilniuje vykusiam trečiajame mišrios komisijos susitikime buvo pasirašyta darbo grupių sienos tarp Lietuvos Respublikos ir Rusijos Federacijos veikos instrukcija. Ši instrukcija numatė, ką ir kaip turi dirbti grupės, jų kompetencijos ribas. Kitas pasirašytas gana svarbus dokumentas – laikinasis susitarimas dėl ryšių kabelių aptarnavimo. Susitikimo metu buvo aptarta galimybė įvesti specialų režimą Kuršių nerijoje bei įsteigti bendrą sienos kontrolės postą Sovetsko (Tilžės) – Panemunės rajone. Šiam klausimui išnagrinėti buvo sudarytas specialus pogrupis. Susitikime aptarti 5 ekspertų grupių pateikti susitarimų projektai, tolesniam svarstymui atidėti susitarimų dėl energetikos, transporto ir pasienio ryšio projektai. Susitikime Lietuvos delegacijai vadovavo užsienio reikalų ministro pirmasis pavaduotojas V. Katkus, Rusijos Federacijos – Kaliningrado srities administracijos vadovo pavaduotojas V. Toropovas. Be to, susitikimo metu buvo aptarti kiti aktualūs derybų klausimai, duotos konkrečios užduotys darbo grupėms⁴¹².

Vėliau vykusiuose susitikimuose buvo derinami įvairūs techniniai klausimai, tačiau darbas užsitęsė. Galutinai siena su Rusijos Federacija buvo sureguliuota jau Valstybės sienos tarnybai tapus sudedamąja vidaus reikalų sistemos dalimi.

Derybos su Lenkijos Respublika dėl sienos nustatymo

Siena su Lenkijos Respublika – buvusi SSRS siena su Lenkija – iš esmės kėlė mažiausia problemų. Kontaktai su Lenkijos pasieniečiais buvo užmegzti dar 1991 m. Rugsėjo mėn. į Varšuvą buvo išvykę PAT viršininkas V. Česnulevičius ir URM Konsulinio departamento direktorius R.

⁴¹⁰ Lietuvos Respublikos ir Rusijos Federacijos Kaliningrado srities darbinų grupių dėl sienos delimitavimo ir demarkavimo 1992-02-06 susitikimo protokolas // Ten pat. L. 49–50.

⁴¹¹ Lietuvos Respublikos valstybinės sienos atstatymo darbo grupės ataskaita už 1992-02-06 – 03-04 laikotarpį // Ten pat. L. 73–75.

⁴¹² Trečio Lietuvos Respublikos ir Rusijos Federacijos Kaliningrado srities mišrios komisijos dėl sienos delimitavimo ir demarkavimo susitikimo protokolas // Ten pat. L. 67–68.

Šidlauskas, tačiau kol sieną saugojo sovietiniai pasieniečiai, pradėti derybas su Lenkija dėl sienos sutarčių pasirašymo buvo ankstoka. 1992 m. rugsėjo 8 d. Maskvoje patvirtinus Rusijos kariuomenės išvedimo iš Lietuvos grafikus, pradėta dažniau bendrauti su Lenkijos sienos apsaugos pareigūnais dėl sienos problemų. Prasadėjo derybos su Lenkija dėl sienos kirtimo, dėl sienų perėjimo punktų, dėl sienos tikrinimo taisyklių, supaprastinto sienų kirtimo. Delegacijai vadovavo tuometinis Lietuvos ambasadorius Lenkijoje D. Junevičius, VSAT atstovavo Inžinerinio techninio skyriaus viršininkas V. Gečiauskas, Muitinės departamentui – A. Jablonskis⁴¹³.

1992 m. gruodžio 2 d. Lietuvos užsienio reikalų ministerija pasiuntė notą Lenkijos Respublikos užsienio reikalų ministerijai prašydama sutikimo perdažyti buvusios SSRS sienos stulpus Lietuvos pasienio stulpų spalvomis.

1993 m. vasario 22 d. buvo gauta Lenkijos atsakomoji nota, kurioje buvo teigiama, kad Lietuvos pusės iškelti klausimai turės būti sprendžiami sudarius sutartį dėl teisinių santykių bendros valstybės sienos klausimais. Lenkų pusė informavo, kad tokios sutarties projektą Lenkijos Respublikos vyriausioji pasienio tarnybos komendantūra jau yra paruošusi ir derina su savo šalies suinteresuotomis institucijomis. Tačiau Lenkijos URM, suprasdama, kad sutarties paruošimas, suderinimas ir pasirašymas bei po to seksiančios procedūros bus ilgas procesas, neprieštaravo, kad Lietuvos pusė esančius buvusios SSRS valstybės pasienio stulpus perdažytų Lietuvos vėliavos spalvomis ir pritvirtintų naujus herbinius skydelius. Lenkijos URM tik reikalavo iki sienos sutarties pasirašymo nekeisti pasienio stulpų numeracijos⁴¹⁴.

Gavęs šią notą, 1993 m. kovo 23 d. Valstybės sienos apsaugos tarnybos viršininkas plk. J. Paužolis Marijampolės pasienio rinktinės vadui mjr. T. Gelžiniui įsakė iki 1993 m. gegužės 30 d. išvalyti pasienio juostą tarp buvusių SSRS pasienio stulpų nuo augmenijos, stulpus suremontuoti, nuvalyti senus dažus. Pasienio įrangos poskyrio viršininkui mjr. Z. Vičiui pavesta organizuoti buvusių SSRS pasienio stulpų perdažymo, herbinių skydelių ir numerio lentelių pritvirtinimo darbus⁴¹⁵.

Darbai sutvarkant pasienio su Lenkija stulpus truko daugiau kaip metus. Juos priėmė jau Pasienio policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos vyriausiojo komisaro S. Stančiko sudaryta komisija, vadovaujama mjr. Z. Vičio, 1994 m. rugpjūčio 8–27 dienomis⁴¹⁶.

1993 m. gruodžio 16 d. Lenkijos užsienio reikalų ministerija pasiūlė Lietuvai pradėti derybas dėl pasienio komisijos ir vyriausiojo sienos įgaliotinio institucijų įkūrimo. Į derybų delegaciją Sienos apsaugos tarnyba delegavo l. e. VSAT viršininko pareigas plk. P. Dragūnaitį, VSAT skyriaus viršininką mjr. Z. Vičį, VSAT skyriaus vyr. specialistą jūrų kpt. Algimantą Kanevičių⁴¹⁷.

1994 m. sausio 17–21 d. Vilniuje įvyko pirmasis Lietuvos

Lietuvos – Lenkijos siena. Lietuvos pasienietis. 1993 (KAA)

⁴¹³ Vytauto Gečiausko informacija // AA.

⁴¹⁴ Lietuvos URM 1992-02-23 raštas KAM // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 35. L. 34.

⁴¹⁵ VSAT 1993-03-23 įsakymas Nr. 219 „Dėl Lietuvos Respublikos ir Lenkijos Respublikos valstybės sienos žymėjimo“ // Ten pat. B. 27. L. 52.

⁴¹⁶ Pasienio policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos vyriausiojo komisaro 1994-08-08 įsakymas Nr. 272 „Dėl Lietuvos ir Lenkijos Respublikų pasienio ženklų ir pasienio juostos priežiūros ir eksploatacijos“ // Ten pat. B. 35., L. 199–200.

⁴¹⁷ VSAT 1994-01-03 raštas KAM // Ten pat. L. 72.

Lietuvos–Lenkijos siena. Lenkijos pasieniečiai. 1993.
T. Dambrausko nuotr.) (KAA)

ir Lenkijos delegacijų derybų turas, skirtas Lietuvos Respublikos ir Lenkijos Respublikos „Sutarties dėl bendros valstybių sienos, joje galiojančių teisinių santykių bei bendradarbiavimo ir tarpusavio pagalbos sienos klausimais“ projekto svarstymui. Lietuvos delegacijai vadovavo Vladislavas Domarkas, Lenkijos – Eugenijušas Zuziakas (Eugenijusz Zuziak).

Delegacijos pateikė viena kitai savo įgaliojimus, kurie pripažinti tinkamais, ir pradėjo derybas.

Susitikimo metu delegacijos pasirinko derybų objektu Lenkijos pusės sutarties variantą, tačiau Lietuvos delegacija pareiškė, kad turinio požiūriu Lietuvos pusei

nepriimtinas pasiūlyto projekto I straipsnis, kuriame remiamasi 1945 m. rugpjūčio 16 d. su buvusia SSRS pasirašyta sutartimi dėl Lenkijos ir SSRS valstybių sienos. Lietuvos delegacija pasiūlė pasirašyti atskirą sutartį, nustatančią valstybės sienos tarp Lietuvos ir Lenkijos eigą, tokią, kokia ji buvo nužymėta, šiaurės vakarų Lenkijos valstybės sienos atkarpai, dabar sudarančiai Lietuvos ir Lenkijos sieną, šios sutarties pagrindu imant valstybės sienos aprašymą, nustatytą 1945 m. sienos dokumentacijoje, kurią turi Lenkijos Respublika,

Lenkijos delegacija pareiškė, kad Lietuvos pusės pasiūlymas viršija jos įgaliojimus deryboms, o pasiūlytų teiginių įtraukimas dėl formalių teisinių priežasčių sunkiai priimtinas.

Diskusijos metu delegacijos bendrai pareiškė, kad šalys remiasi nužymėtos Lietuvos ir Lenkijos sienos neliečiamumo principu. Kadangi Lietuvos delegacija pasiūlė priimti savo pasiūlytą sprendimą, susitarta, kad jis bus perduotas Lenkijos Respublikos valdžios atstovams, kad pareiškėtų savo nuomonę.

Buvo aptarti visi sutarties punktai, siūlant bei įkeliant įvairius, tačiau neesminius pakeitimus

Atsižvelgdamos į sutarties struktūrinius pakeitimus bei nedidelius teksto pakeitimus, delegacijos susitarė, kad kiekviena iš jų, remdamasi priimtomis nuostatomis, padarys atitinkamus pakeitimus turinyje, o parengtais tekštais apsikeis prieš kitą derybų turą.

Derybose vyravo nuoširdi ir konstruktyvi dvasia, leidusi pasiekti efektyvių rezultatų⁴¹⁸.

Tačiau sėkmingai prasidėjusios derybos su Lenkija užsitęsė ir susitarimas dėl Lietuvos ir Lenkijos sienos buvo pasiektas jau VSAT perėjus į Vidaus reikalų ministerijos pavaldumą

Derybos su Baltarusija dėl sienos nustatymo

Tam tikri pokalbiai dėl sienos tarp Baltarusijos ir Lietuvos nustatymo prasidėjo dar 1991 metais, o suintensyvėjo – 1992, kai į Minską buvo išvykusi Lietuvos delegacija, vadovaujama URM ministro pavaduotojo V. Katkaus, po to sekė atsakomasis baltarusių vizitas į Vilnių⁴¹⁹, tačiau derybos konkrečiai dėl sienų tarp abiejų valstybių nustatymo prasidėjo tik 1993 metais.

1993 m. spalio 10 d. Minske įvyko Lietuvos ir Baltarusijos pasienių vadovybių delegacijų susitikimas. Lietuvos delegacijai vadovavo krašto apsaugos ministro pirmasis pavaduotojas km. dr. Eugenijus Nazelskis. Į ją dar buvo įtraukti: l. e. VSAT viršininko pareigas plk. P. Dragūnaitis, VSAŽT

⁴¹⁸ Lietuvos ir Lenkijos vyriausybinių derybų delegacijų susitikimo protokolas // Ten pat. B. 53. L. 1–2.

⁴¹⁹ Vytauto Gečiausko informacija // AA.

viršininkas plk. lt. V. Šidlauskas, Operatyvinio skyriaus viršininko pavaduotojas R. Maldutis, Inžinerinio-techninio skyriaus viršininkas Z. Vičys, vyr. jūrų specialistas jūrų kpt. A. Kanevičius.

Susitikimo metu buvo aptarti supaprastinto sienos kirtimo, bendradarbiavimo klausimai, pasikeista informacija apie situaciją pasienyje⁴²⁰.

Supaprastinto sienos kirtimo abiejų šalių piliečiams klausimais sutarta, kad toks susitarimas turi būti pasirašytas tarp abiejų valstybių.

1994 m. vasario 25 d. įvyko oficialių Lietuvos ir Baltarusijos derybų delegacijų, vadovaujamų abiejų šalių užsienio reikalų ministrų pavaduotojų V. Domarko ir G. Tarasevičiaus, susitikimas. Susitikimo metu buvo pasirašytas Laikinis susitarimas dėl supaprastinto pasienio gyventojų vykimo per valstybės sieną⁴²¹.

Tačiau pačios derybos ir susitarimai dėl sienos nustatymo buvo pasiekti vėliau, VSAT tapus sudedamąja VRM dalimi.

IŠVADOS

Vienas iš nepriklausomos valstybės požymių – savų sienų kontrolė, todėl, 1990 m. kovo 11 d. atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, jau pirmosiomis dienomis Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba priėmė keletą svarbių nutarimų Lietuvos valstybės sienai nustatyti ir jos apsaugai organizuoti.

Tačiau pirmieji bandymai įteisinti valstybės sieną, tiksliau – to deklaravimas, vyko labai sudėtingomis sąlygomis, kada Sovietų Sąjunga net nesiruošė pripažinti Lietuvos nepriklausomybės. Ji Lietuvą ir toliau laikė savo sudedamąja dalimi, o Lietuvos ir Lenkijos sieną – savo išorine siena, todėl aukščiau minėti nutarimai net nebuvo pradėti įgyvendinti.

Greitai pasikeitė ir pirminis sumanymas valstybės sienos apsaugą patikėti Vidaus reikalų ministerijai, todėl 1990 m. rugsėjo 10 d. Ministrų Taryba sienų apsaugą pavedė besikuriančiam Krašto apsaugos departamentui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės. Šiame departamente įsteigtas Pasienio apsaugos skyrius, kuris ir pradėjo organizuoti sienų apsaugą.

Pasienio apsaugos tarnyba pagal Laikinąją Krašto apsaugos departamento pasienio apsaugos tarnybos instrukciją turėjo: tikrinti asmenų, įmonių, įstaigų, organizacijų išvežamas už Lietuvos Respublikos ribų prekes pagal apribojamų ir draudžiamų piliečiams išvežti iš Lietuvos Respublikos maisto ir ne maisto prekių sąrašus; tikrinti leidimus prekėms iš Lietuvos išvežti, sutikrinti juose nurodytą prekių kiekį, vežamų krovinių plombas, teikti pagalbą Vidaus reikalų ministerijos darbuotojams aiškinant nusikaltimus, sulaikant nusikaltėlius, informuoti Vidaus reikalų ministeriją apie pastebėtus ar sulaikytus įtartinus asmenis ar transporto priemones.

Pavedimui įvykdyti reikėjo nemažai lėšų bei žmonių, o per trumpą laiką parinkti tinkamus pasienio apsaugos pareigūnus ir juos apmokyti buvo gana sudėtinga. Pirmenybė buvo teikiama geros sveikatos, tarnavusiems sovietinės kariuomenės pasienio, specialiuosiuose desantiniuose daliniuose, žvalgyboje, neteistiems, užsiiminėjantiems kovinėmis sporto šakomis, turintiems aukštąjį išsilavinimą, geros savitvardos, mandagiems asmenims. Tačiau į tarnybą buvo infiltruoti (nors ir visomis priemonėmis to buvo stengiamasi išvengti) ir KGB siųsti darbuotojai. Keletas jų vėliau buvo

⁴²⁰ VSAT 1993-10-15 įsakymas Nr. 656 „Dėl delegacijos sudėties derybiniam susitikimui su Baltarusijos Respublikos pasienio vadovybe“ // VSATA. F. 1. Ap. 1. B. 30. L. 18.

⁴²¹ Protokolas dėl susitarimo pasirašant Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Baltarusijos Respublikos Vyriausybės Laikinąjį susitarimą dėl supaprastinto pasienio gyventojų vykimo per valstybės sieną // Ten pat. B. 54. L. 319.

demaskuoti, tačiau iki šiol dar niekas nebandė analizuoti, kokią destruktinę veiklą jie suvaidino. Tai, be abejo, reikalauja atskiro tyrimo.

1990 m. lapkričio 8 d. Aukščiausioji Taryba priėmė Laikinąjį pasienio apsaugos įstatymą. Įstatymas nustatė, kad Pasienio apsaugos tarnyba yra Krašto apsaugos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės padalinys, vykdamas valstybės sienų apsaugą, pasienio ruožo režimą, padedantis Lietuvos Respublikos muitinei atlikti jos funkcijas. Pasienio apsaugos pareigūnams labai svarbus buvo 7-asis įstatymo straipsnis, kuris skelbė, kad Pasienio apsaugos tarnybos pareigūnas, eidamas tarnybines pareigas, yra valdžios atstovas. Nuo šio momento kardinaliai pasikeitė pasieniečių statusas.

1991 m. sausio įvykių metu Pasienio apsaugos tarnyba buvo vienintelė gerai organizuota KAD struktūra, nuo pat pirmųjų dienų aktyviai stojusi ginti Aukščiausiąją Tarybą, Vyriausybę, „Spaudos rūmus“, Vilniaus televizijos bokštą ir kitus objektus. Per 80 proc. Aukščiausiosios Tarybos gynėjų buvo pasieniečiai. PAT skyriaus viršininkas V. Česnulevičius tapo gynybos vado A. Butkevičiaus pavaduotoju.

Po nepavykusio valstybės perversmo SSRS represinės struktūros ėmėsi brutalių teroristinių veiksmų prieš Lietuvos pasieniečius bei muitininkus. Buvo puldinėjamos pasienio užkardos, naikinamas turtas, terorizuojami ir net žudomi pasieniečiai bei kiti pasienio apsaugos darbuotojai. Šie išpuoliai liovėsi tik po rugpjūčio pučo pralaimėjimo Maskvoje.

Nepaisant vykdomo teroro pasienyje, Pasienio apsaugos tarnyba buvo toliau stiprinama, mokomi pasieniečiai, rengiami ir priimami reikalingi teisės aktai, rūpinamasi pasienio postų (punktų) atstatymu ir naujų statyba, prasidėjo derybos su kaimyninėmis valstybėmis dėl sienos oficialaus atkūrimo ir kt.

1991 m. rugpjūčio pučo metu pasieniečiai dirbo pasienio kontrolės postuose, vėl saugojo Aukščiausiąją Tarybą, Vyriausybės pastatą, rengėsi duoti atsaką agresoriui, jei to prireiktų, tačiau pučas Maskvoje žlugo...

Žlugus pučui Maskvoje, Pasienio apsaugos tarnybos pareigūnai buvo apginkluoti, sustiprinta tarnybos materialinė bazė, sienų apsauga sustiprėjo.

1992 m. vasarą Lietuvos Respublika perėmė visos Lietuvos sienos apsaugą, prasidėjo derybos su kaimynais dėl sienų nustatymo, pradėti sienos žymėjimo darbai.

Pasienio apsaugos tarnyba kovojo su kontrabanda ir nelegaliais migrantais. Tais metais ypač nelegalūs migrantai kėlė didžiulį susirūpinimą ne tik VSAT vadovybei, bet ir Lietuvos Respublikos vadovams, nes kilo pavojus, kad Lietuva gali tapti nelegalių migrantų į Vakarų Europą tranzito keliu. 1992 m. jų, bandžiusių nelegaliai pereiti valstybės sieną, buvo sulaikyta 304, 1993 – 624, 1994 – 754. Ir tik budrių pasieniečių dėka šio pavojaus pavyko išvengti. Lietuva tapo nepatraukli nelegalių migrantų gabenimo organizatoriams.

Pradėjus ryškėti neigiamiems reiškiniams pasienyje, ypač perėmus Lazdijų pasienio kontrolės postą, PAT vadovybė iš karto bandė imtis atitinkamų priemonių jiems užkirsti, tačiau, deja, to pasiekti nepavyko. Tai lėmė daugelis priežasčių, visų pirma blogas pralaidumas, nes norinčių kirsti sieną visą laiką daugėjo, nepakankamas Pasienio apsaugos tarnybos aprūpinimas, per didelis pasieniečių darbo krūvis, maži atlyginimai ir dalies pasieniečių siekis greitai pasipelninti, atsakomybės už kyšių davimą nebuvimas, dažnas pasienio apsaugos vadovų keitimasis ir kt.

1994 m. balandžio 18 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė naują Lietuvos Respublikos sienų apsaugos įstatymą, kuriame buvo numatyta, kad sienų apsauga perduodama Vidaus reikalų ministerijai. Vykdamas šį įstatymą 1994 m. liepos 18 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė priėmė nutarimą reorganizuoti Krašto apsaugos ministerijos Valstybės sienos apsaugos tarnybą į Pasienio

State Border Protection of Lithuania in 1990-1994

Conclusions

Protection of the state borders is one of the key indicators of an independent state. Thus, as soon as Lithuania had restored its Independence on 11 March 1990 the LR Supreme Council adopted some significant resolutions on establishment of the actual state border of Lithuania and the procedure regarding the protection of it

The initial attempts to make the Lithuanian state border legal, mainly declarations on that, however, were conducted in times of a complicated situation for Lithuania: the Soviet Union showed no intention to acknowledge even the Lithuanian Independence itself. The USSR kept proclaiming that Lithuania belonged within the Soviet Union; and that the border between Lithuania and Poland was still the external border of the USSR. Thus, the above mentioned resolutions were put to the back drawer even before the beginning of their implementation.

Initially, the LR Ministry of the Interior was to undertake the responsibility regarding the state border protection. This duty, however, was soon (10 September 1990) transferred by the LR Supreme Council to the newly developing National Defence Department under the LR Government. The State Border Guard Division was established within the said Department and aimed at organising the state border guard and protection.

Following the Provisional Instruction by the State Border Guard Service of the National Defence Department, the State Border Guard Service (SBGS) undertook the following functions: to check the goods that natural persons, companies, institutions, and organisations intended to export from the territory of the Republic of Lithuania, following the lists of limited and forbidden foods and non-foods to be exported by the LR citizens from the LR territory; to synchronise that the amounts of goods on the lists correspond to the actual amounts of the goods and all seals on the loads were present and true; to provide assistance to the LR Ministry of the Interior by helping it clear crimes and detain criminals as well as to inform it on the alleged/detained suspects (people and vehicles).

To accomplish the assigned task the SBGS employed considerable funds and human resources. And selection of the appropriate border guards and their training was quite a task as well. The successful candidates had to exercise sound health, with a prior record of military service (in the Soviet Army border-, specialised airborne- or intelligence units), holding no prior criminal record, practicing combative sports, with a diploma of higher education, finally, exercising strong self-control and good manners. Despite all the preventive measures, the service also included additionally infiltrated members of the KGB. Some of them were later disclosed. Nobody, however, has ever analysed yet what a destructive impact that infiltration has caused. That would, of course, require a separate investigation.

On 8 November 1990 the LR Supreme Council adopted the *Provisional Law on State Border Protection of the Republic of Lithuania*. It provided that the State Border Guard Service would be a division of the National Defence Department under the LR Government, with its main function to guard and protect the state border, to maintain the border sector regime, and to assist the LR Customs in accomplishment of its duties. The most significant for the LR border guards would be the article 7 of the said law. It provided that the State Border Guard Service officials would be considered representatives of the governing bodies when on duty. From that very moment the status of the LR border guards had crucially changed.

During the tragic events of January 1991 of Lithuania, the LR State Border Guard Service was the only well-organised unit within the National Defence Department. It was the SBGS that immediately undertook action to defend the LR Supreme Council, the LR Government, the Media

Palace, the Vilnius City TV Tower, and other objects. More than 80 per cent of the defenders of the LR Supreme Council were border guards. The Chief of the SBGS V. Česnulevičius was later appointed the Deputy Defence Commander within the LR National Defence Department, Audrius Butkevičius being the Defence Commander respectively at that time.

When the USSR repressive structures failed in their attempts of an overturn in Lithuania, they undertook brutal terrorist attacks against the Lithuanian border guards and customs officials by initiating attacks on the border control posts, destroying property, terrorising and even murdering the border guards and other personnel of the state border security. These attacks were put to an end only when the putsch in Moscow failed in August 1991.

Despite continuing terrorism on the border of Lithuania, the SBGS would be further reinforced; new border guards would be trained; and the needed legal acts would be adopted. Also, the existing border control posts would be reconstructed; adding the new ones, too. Finally, Lithuania, among other steps, began negotiations with neighbour countries regarding official border recovery.

While Moscow faced the putsch in August 1991, Lithuanian border guards worked in their border control posts, protected the LR Supreme Council and the LR Government again, and were getting ready to counter-fight the aggressor, if required; but the said putsch failed.

When the putsch in Moscow failed, the SBGS officials got armed, reinforcing the SBGS material basis and increasing the protection of the state borders.

In summer of 1992 the Republic of Lithuania was granted the right to control and protect the entire national border of Lithuania. At that time Lithuania began negotiations with neighbour states regarding the official settlement of the state borders; and the border marking works began.

The main function of the SBGS would be to counter-fight trafficking and illegal migrants. That year's float of illegal migrants to Lithuania caused concerns not only for the SBGS Command, but also for the authorities of the state itself because Lithuania was at a risk to become the illegal migrant transit route to Western Europe. The number of those who illegally crossed the border of Lithuania in 1992 reached 304, with 624 in 1993, and 754 in 1994 respectively. And only thanks to the watchful Lithuanian border guards Lithuania escaped such a dreadful real threat, mainly the Republic of Lithuania no longer attracted the organisers of the illegal migrant traffic.

Immediately after occurrence of the said negative tendencies on the border, especially after Lithuania had taken command of the Lazdijai Border Control Post, the SBGS Command tried to undertake preventive measures to stop such processes; however, the SBGS failed that time. And there were many reasons to that. Firstly, the border crossing was hardly penetrable, which was caused by numbers of those eager to cross the border—constantly increasing in numbers; also, the supply of the SBGS was insufficient; finally, the border guards faced excessive loads of work; salaries were small; and temptation to benefit at a loose hand sometimes got too overwhelming (bribes, lack of responsibility, frequent change of authorities, etc).

On 18 April 1994 the LR Parliament adopted a new *Law on the State Border Protection of the Republic of Lithuania*. It provided that the state border protection should be transferred to the competence of the LR Ministry of the Interior. Under the said law the LR Government adopted a resolution of 18 July 1994 to reorganise the former SBGS under the Ministry of National Defence, establishing it under a new title of the State Border Police Department under the Ministry of the Interior.

Despite some operational inadequacies and drawbacks, the State Border Guard Service was established in Lithuania; and the state borders would have been under control ever since. The SBGS would develop and improve its functional capacities; thus, it presented a well-operating structure on the day it was transferred to the Ministry of the Interior.

policijos departamentą prie Vidaus reikalų ministerijos.

Nepaisant esamų nesklaidumų ir trūkumų, Pasienio apsaugos tarnyba buvo sukurta, valstybės sienos kontroliuojamos, tarnyba vystėsi ir tobulėjo, taigi perdavimo Vidaus reikalų ministerijai dieną tai buvo gerai veikianti struktūra.

SANTRUMPOS

AA – Autoriaus archyvas
AKPP – Atskirasis kontrolinis praleidžiamasis punktas
Ap. – aprašas
APKPP – Atskirasis pasienio kontrolinis praleidžiamasis postas
B. – byla
eil. – eilinis
F. – fondas
j. ltn. – jaunesnysis leitenantas
gen. – generolas
GRB – Greitojo reagavimo batalionas
KA – krašto apsauga
KAA – Krašto apsaugos archyvas
KAD – Krašto apsaugos departamentas
KAM – Krašto apsaugos ministerija
KAM EA – Krašto apsaugos ministerijos einamasis archyvas
k. d. – karinė dalis
KGB – Valstybės saugumo komitetas (SSSR)
KIS – kompiuterinė informacinė sistema
KJF – Karinė jūrų flotilė
kmdr. – komandoras
KP – kontrolės punktas
KPP – kontrolinis praleidžiamasis punktas
kpt. – kapitonas
L. – lapas
LR – Lietuvos Respublika
LRSA – Lietuvos Respublikos Seimo archyvas
LRV – Lietuvos Respublikos Vyriausybė
mjr. – majoras
NVS – Nepriklausomų Valstybių Sandrauga
OMON – Ypatingosios paskirties milicijos būrys
(rus. Отряд милиции особого назначения)
PAP – pasienio apsaugos postas
PAR – Pakrančių apsaugos rinktinė
PAS – Pasienio apsaugos skyrius
PAT – Pasienio apsaugos tarnyba
PR – Pasienio rinktinė

PKP – pasienio kontrolės postas
plk. – pulkininkas
pplk – papulkininkis
psk. – puskarininkis
PTM – profesinė technikos mokykla
PU – pasienio užkarda
SKAT – Savanoriškoji krašto apsaugos tarnyba
SMC – Sniečkaus mokomasis centras
SSRS – Sovietų Socialistinių Respublikų Sąjunga
(rus. Союз Советских Социалистических Республик)
URM – Užsienio reikalų ministerija
vyr. ltn. – vyresnysis leitenantas
VSAR – Valstybės sienos apsaugos rinktinė
VSAT – Valstybės sienos apsaugos tarnyba
VSAU – valstybės sienos apsaugos užkarda
VSAŽT – Valstybės sienos apsaugos žvalgybos tarnyba
VSK – Valstybės saugumo komitetas

ŠALTINIAI IR LITERATŪRA

- Krašto apsaugos archyvas prie Krašto apsaugos ministerijos. F. 1, 2.
- Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos archyvas. F. 1.
- Balaišis A. Lietuvos kariuomenė valstybės sienos apsaugoje. – Kardas, 2003, Nr. 4, p. 24–28.
- Balaišis A., Reikaitė I., Mančinskas Č. Lietuvos valstybės sienos apsaugos tarnybos istorija (1918–2000). – V., 2003.
- Baltijos kraštų kelias į Nepriklausomybę. Įvykių kronika. – V., 1997.
- Krašto apsaugai – 15 metų. 2005 m. balandžio 22 d. konferencijos medžiaga. – V., 2005, 90 p.
- Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus įsakymai 1990–1991. – V., 2003, 222 p.
- Krašto apsaugos ministro įsakymai. T. 1. – V., 2004, 511 p.
- Krašto apsaugos ministro įsakymai. T. 2. – V., 2006, 374 p.
- Krašto apsaugos ministro įsakymai. T. 3. – V., 2006, 285 p.
- Liubertas Petras, Mančinskas Česlovas. Lietuvos policija atkūrus Nepriklausomybę. – V., 2004.
- LR krašto apsaugos ministerijos, Pasienio apsaugos tarnybos Pakrančių apsaugos rinktinės ir Karinių jūrų pajėgų įkūrimo 1990–2002 metais metraštis. – Kardas, 2003, Nr. 1, p. 28–34.
- Norkus Cirilis. Tėvynės labui. – Klaipėda, 1999, 360 p.
- Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos. – V., 2005, 32 p.

PRIEDAI

1 priedas

Vyriausybės 1990 m. spalio 10 d. patvirtinta pasienio kontrolės postų schema

KLAIPĖDOS ZONA

Šilutės rajonas

1. Panemunė: kelias A–216 (Ryga – Kaliningradas) – postas
2. Pagėgiai: geležinkelio stotis – postas
3. Rusnė – postas

Klaipėdos rajonas

4. Neringa (Nida): kelias 8P216 (Smiltynė – Nida – Kaliningrado sritis) – postas
5. Klaipėda: jūros uostas – postas
6. Palanga: oro uostas – postas

Kretingos rajonas

7. Būtingė: kelias A–223 (Klaipėda – Liepoja) – postas

Skuodo rajonas

8. Skuodas: kelias 8P101 (Plungė – Skuodas – Latvijos Respublika) – postas
9. Skuodas: geležinkelio stotis – postas
10. Viršilai: kelias 8H901 (Stripiniai – Latvijos Respublika) – postas
11. Strėliškiai: kelias 8H547 (Židikai – Skliaustė – Latvijos Respublika) – postas

Mažeikių rajonas

12. Buknaičiai: kelias A–222 (Tauragė – Ventspilis) – postas
13. Mažeikiai: geležinkelio stotis – postas

ŠIAULIŲ ZONA

Akmenės rajonas

14. Vegeriai: kelias 8P96 (Naujoji Akmenė – Vegeriai – Latvijos Respublika) – postas

Joniškio rajonas

15. Žagarė: kelias 8P93 (Šakyna – Žagarė – Latvijos Respublika) – postas

16. Kalviai: kelias A–216 (Ryga – Kaliningradas) – postas

17. Joniškis: geležinkelio stotis – postas

Pakruojo rajonas

18. Žeimelis: kelias 8H599 (Žeimelis – Latvijos Respublika) – postas

PANEVĖŽIO ZONA

Pasvalio rajonas

19. Saločiai: kelias M–12 (Minskas – Vilnius – Ryga – Talinas) – postas

Biržų rajonas

20. Germaniškis: kelias 8P85 (Biržai – Latvijos Respublika) – postas

Rokiškio rajonas

21. Suvainiškis: kelias 8P63 (Skapiškis – Pandėlys – Latvijos Respublika) – postas

22. Onuškis⁴²²: kelias 8P56 (Rokiškis – Juodupė – Latvijos Respublika) – postas

23. Obeliai: kelias A–225 (Palanga – Daugpilis) – postas

24. Obeliai: geležinkelio stotis – postas

UTENOS ZONA

Zarasų rajonas

25. Zarasai: kelias A–226 (Marijampolė – Daugpilis) – postas

26. Turmantas: geležinkelio stotis – postas

27. Turmantas: kelias 8H1426 (Turmantas – Latvijos Respublika) – postas

28. Navikai: kelias 8P54 (Turmantas – Baltarusijos SSR) – postas

Ignalinos rajonas

29. Rimšė: kelias 8P47 (Dūkštas – Pūškos) – postas

30. Didžiasalis: kelias 8P46 (Didžiasalis – Baltarusijos SSR) – postas

31. Tverečius: kelias 8P38 (Tverečius – Vydžiai) – postas

Švenčionių rajonas

32. Mociškė: kelias (Adučiškis – Lazdiniai – Baltarusijos SSR) – postas

33. Adučiškis: kelias 8P37 (Švenčionys – Adučiškis – Baltarusijos SSR) – postas

34. Adučiškis: geležinkelio stotis – postas

35. 9 km į rytus nuo Švenčionių miesto: kelias 8P35 (Švenčionys – Lentupiai) – postas

⁴²² Postas buvo įkurtas ne Onuškyje bet Juodupėje – G. S.

- 36. Domininkavas: kelias 8H11O3 (Švenčionys – Svitailiškė) – postas
- 37. Gelednė: geležinkelio stotis – postas
- 38. Gelednė: kelias 8H11O8 (Šutai – Gelednė – Baltarusijos SSR) – postas
- 39. Prienai: kelias 8H11O6 (Pabradė – Prienai – Baltarusijos SSR) – postas

VILNIAUS ZONA

Vilniaus miestas

- 40. Vilnius: oro uostas – postas

Vilniaus rajonas

- 41. Lavoriškės: kelias A–235 (Vilnius – Polockas) – postas
- 42. Kena: geležinkelio stotis – postas
- 43. Šumskas: kelias 8P3 (Vilnius – Šumskas – Baltarusijos SSR) – postas
- 44. Medininkai: kelias M–12 (Minskas – Vilnius – Ryga – Talinas) – postas

Šalčininkų rajonas

- 45. Tabariškės: kelias (Tabariškės – Baltarusijos SSR) – postas
- 46. 12 km į šiaurę nuo Dieveniškių kelias 8P43 (Krakūnai – Dieveniškės – 0 km – Baltarusijos SSR) – postas
- 47. Krakūnai: kelias 8P43 (Krakūnai – Dieveniškės – 17,5 km – Baltarusijos SSR) – postas
- 48. Šalčininkai: kelias A–234 (Vilnius – Ivacevičiai) – postas
- 49. Stasylos: geležinkelio stotis – postas
- 50. Dumblių: kelias (Dumblių – Baltarusijos SSR) – postas
- 51. Eišiškės: kelias A–232 (Vilnius – Gardinas) – postas

ALYTAUS ZONA

Varėnos rajonas

- 52. Dubičiai: kelias 8H1291 (Vydeniai – Dubičiai – Baltarusijos SSR) – postas
- 53. 12 km į pietus nuo Druskininkų miesto: kelias 8P41 (Druskininkai – Šlanimas) – postas
- 54. 9 km į pietvakarius nuo Druskininkų miesto: kelias A–231 (Rumšiškės – Gardinas) – postas
- 55. Druskininkai: geležinkelio stotis – postas

Lazdijų rajonas

- 56. Kapčiamiestis: kelias 8P49 (Kapčiamiestis – Baltarusijos SSR) – postas
- 57. Lazdijai: kelias į Lenkijos Respubliką – postas
- 58. Šeštokai – postas

MARIJAMPOLĖS ZONA

Vilkaviškio rajonas

- 59. Vištytis: kelias 8P87 (Kalvarija – Vištytis) – postas
- 60. Kybartai: geležinkelio stotis – postas
- 61. Kybartai: kelias A–229 (Vilnius – Prienai – Kaliningradas) – postas

PASienio APSAUGOS TARNYBOS STRUKTŪRA IR ETATAI 1990 METAIS

KRAŠTO APSAUGOS DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS
VYRIAUSYBĖS

TVIRTINU

Krašto apsaugos departamento
generalinis direktorius

LAIKINA STRUKTŪRA ir
ETATAI

A. Butkevičius

1990

1990 m. spalio d.

Vilnius

Pasienio apsaugos tarnyba

Bil. Nr.	Struktūrinių padalinių ir pareigybių pavadinimas	:Etatai: :skai- :čius	:Parei- :gybinis :atlygi- :nimas	: Asmeni- :nis :priedas	:Nusta- :tyta : :
1	2	3	4	5	6

I. Alytaus zona

① Lazdijų rajono pasienio užkarda

1.	Užkardos viršininkas	1	350	350
2.	Vyr. instruktorius pasienio režimui	1	330	330
3.	Vyr. inžinierius-inspektorius	1	325	325
4.	Vyr. kvotėjas	1	325	325
5.	Vyr. budintis	4	260	260
6.	Budintis	8	230	230
7.	Vairuotojas-budintis	1	240	240
	Viso:	17	4450	4450

Pasienio patrulinės tarnybos baras

1.	Pamainos viršininkas	4	260	260
2.	Pamainos budintis	8	230	230
3.	Vairuotojas-budintis	4	240	240
	Viso:	16	3840	3840

1.	Rajono vyr. operatyvinis įgaliotinis	1	330	330
----	--------------------------------------	---	-----	-----

Lazdijų prie muitinės pasienio kontrolės postas

1.	Posto viršininkas	1	300	300
2.	Pamainos viršininkas	4	250	250
3.	Pamainos budintis	12	230	230
	Viso:	17	4060	4060

1	2	3	4	5	6
<u>Kapčiamiesčio pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300			300
2. Pamainos viršininkas	4	250			250
3. Pamainos budintis	12	230			230
Viso:	17	4060			4060
Lazdijų rajono - viso:	68	16740			16740
<u>2. Varėnos rajono pasienio užkarda</u>					
1. Užkardos viršininkas	1	350			350
2. Vyr.instruktorius pasienio režimui	1	330			330
3. Vyr.inžinierius-inspektorius	1	325			325
4. Vyr. kvotėjas	1	325			325
5. Vyr.budintis	4	260			260
6. Budintis	8	230			230
7. Vairuotojas-budintis	1	240			240
Viso:	17	4450			4450
<u>Pasienio patrulinės tarnybos 4 barai</u>					
1. Pamainos viršininkas	16	260			260
2. Pamainos budintis	32	230			230
3. Vairuotojas-budintis	16	240			240
Viso:	64	15360			15360
1. Rajono vyr.operatyvinis igaliojinis	1	330			330
2. Vyr.instruktorius pasienio režimui	1	325			325
Viso:	2	655			655
<u>Dubičių pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300			300
2. Pamainos viršininkas	4	250			250
3. Pamainos budintis	12	230			230
Viso:	17	4060			4060
<u>Druskininkų-Slonimo kelio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300			300
2. Pamainos viršininkas	4	250			250
3. Pamainos budintis	12	230			230
Viso:	17	4060			4060
<u>Druskininkų-Gardino kelio pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300			300
2. Pamainos viršininkas	4	250			250
3. Pamainos budintis	12	230			230
Viso:	17	4060			4060

1	2	3	4	5	6
<u>Druskininku geležinkelio stoties kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas		1	300		300
2. Pamainos viršininkas		4	250		250
3. Pamainos budintis		12	230		230
Viso:		17	4060		4060
<u>Marcinkonių geležinkelio stoties kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas		1	300		300
2. Pamainos viršininkas		4	250		250
3. Pamainos budintis		12	230		230
Viso:		17	4060		4060
Varėnos rajono - viso:		168	40765		40765
Alytaus zona - viso:		236	57505		57505
II. Kauno zona					
<u>1. Kauno aerouosto savarankiškas kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas		1	300		300
2. Pamainos viršininkas		4	250		250
3. Pamainos budintis		12	230		230
Kauno zona - viso:		17	4060		4060
III. Klaipėdos zona					
<u>2. Klaipėdos rajono pasienio užkarda</u>					
1. Užkardos viršininkas		1	350		350
2. Vyr.instruktoriaus pasienio režimui		1	330		330
3. Vyr.inžinierius-inspektorius		1	325		325
4. Vyr.kvotėjas		1	325		325
5. Vyr.budintis		4	260		260
6. Budintis		6	230		230
7. Vairuotojas-budintis		1	240		240
Viso:		17	4450		4450
<u>Pasienio patrulinės tarnybos baras</u>					
1. Pamainos viršininkas		4	260		260
2. Pamainos budintis		8	230		230
3. Vairuotojas-budintis		4	240		240
Viso:		16	3840		3840
1. Rajono vyr.operatyvinis įgaliotinis		1	330		330
<u>Nidos pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas		1	300		300
2. Pamainos viršininkas		4	250		250
3. Pamainos budintis		12	230		230
Viso:		17	4060		4060
<u>Klaipėdos uosto kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas		1	300		300
2. Pamainos viršininkas		4	250		250
3. Pamainos budintis		12	230		230
Viso:		17	4060		4060

1	2	3	4	5	6
<u>Palangos aerouosto kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300			300
2. Pamainos viršininkas	4	250			250
3. Pamainos budintis	12	230			230
Viso:	17	4060			4060
Klaipėdos rajono - viso:	85	20800			20800
<u>VI Kretingos rajono pasienio užkarda</u>					
1. Užkardos viršininkas	1	350			350
2. Vyr.instruktorius pasienio režimui	1	330			330
3. Vyr.inžinierius-inspektorius	1	325			325
4. Vyr.kvotėjas	1	325			325
5. Vyr.budintis	4	260			260
6. Budinti,s	8	230			230
7. Vairuotojas-budintis	1	240			240
Viso:	17	4450			4450
<u>Pasienio patrulinės tarnybos baras</u>					
1. Pamainos viršininkas	4	260			260
2. Pamainos budintis	8	230			230
3. Vairuotojas-budintis	4	240			240
Viso:	16	3840			3840
1. Rajono vyr.operatyvinis įgaliotinis	1	330			330
<u>Butingės pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300			300
2. Pamainos viršininkas	4	250			250
3. Pamainos budintis	12	230			230
Viso:	17	4060			4060
Kretingos rajono - viso:	51	12680			12680
<u>VII Mažeikių rajono pasienio užkarda</u>					
1. Užkardos viršininkas	1	350			350
2. Vyr.instruktorius pasienio režimui	1	330			330
3. Vyr.inžinierius-inspektorius	1	325			325
4. Vyr.kvotėjas	1	325			325
5. Vyr.budintis	4	260			260
6. Budintis	8	230			230
7. Vairuotojas-budintis	1	240			240
Viso:	17	4450			4450

1	2	3	4	5	6
<u>Pasienio patrulinės tarnybos 2 barai</u>					
1. Pamainos viršininkas		8	260		260
2. Pamainos budintis		16	230		230
3. Vairuotojas-budintis		8	240		240
Viso:		32	7680		7680
1. Rajono vyr.operatyvinis įgaliotinis		1	330		330
<u>Buknaičiu pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas		1	300		300
2. Pamainos viršininkas		4	250		250
3. Pamainos budintis		12	230		230
Viso:		17	4060		4060
<u>Mažeikių geležinkelio stoties kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas		1	300		300
2. Pamainos viršininkas		4	250		250
3. Pamainos budintis		12	230		230
Viso:		17	4060		4060
Mažeikių rajono - viso:		84	20580		20580
<u>Škuodo rajono pasienio užkarda</u>					
1. Užkardos viršininkas		1	350		350
2. Vyr.instruktoriaus pasienio režimui		1	330		330
3. Vyr.inžinierius-inspektorius		1	325		325
4. Vyr.kvotėjas		1	325		325
5. Vyr.budintis		4	260		260
6. Budintis		8	230		230
7. Vairuotojas-budintis		1	240		240
Viso:		17	4450		4450
<u>Pasienio patrulinės tarnybos 3 barai</u>					
1. Pamainos viršininkas		12	260		260
2. Pamainos budintis		24	230		230
3. Vairuotojas-budintis		12	240		240
Viso:		48	11520		11520
1. Rajono vyr.operatyvinis įgaliotinis		1	330		330
<u>Škuodo pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas		1	300		300
2. Pamainos viršininkas		4	250		250
3. Pamainos budintis		12	230		230
Viso:		17	4060		4060

1	2	3	4	5	6
<u>Viršiliu pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300			300
2. Pamainos viršininkas	4	250			250
3. Pamainos budintis	12	230			230
Viso:	17	4060			4060
<u>Streliškiu pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300			300
2. Pamainos viršininkas	4	250			250
3. Pamainos budintis	12	230			230
Viso:	17	4060			4060
<u>Skuodo geležinkelio stoties kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300			300
2. Pamainos viršininkas	4	250			250
3. Pamainos budintis	12	230			230
Viso:	17	4060			4060
Skuodo rajono - viso:	134	32540			32540
(1) <u>Šilutės rajono pasienio užkarda</u>					
1. Užkardos viršininkas	1	350			350
2. Vyr.inspektorius pasienio režimui	1	330			330
3. Vyr.inžinierius-inspektorius	1	325			325
4. Vyr.kvotėjas	1	325			325
5. Vyr.budintis	4	260			260
6. Budintis	8	230			230
7. Vairuotojas-budintis	1	240			240
Viso:	17	4450			4450
<u>Pasienio patrulinės tarnybos 4 barai</u>					
1. Pamainos viršininkas	16	260			260
2. Pamainos budintis	32	230			230
3. Vairuotojas-budintis	16	240			240
Viso:	64	15360			15360
1. Rajono vyr.operatyvinis įgaliotinis	1	330			330
2. Vyr.instruktorius pasienio režimui	1	325			325
Viso:	2	655			655
<u>Panemunės pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300			300
2. Pamainos viršininkas	4	250			250

1	2	3	4	5	6
3. Pamainos budintis		12	230		230
Viso:		17	4060		4060
<u>Rusnės pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas		1	300		300
2. Pamainos viršininkas		4	250		250
3. Pamainos budintis		12	230		230
Viso:		17	4060		4060
<u>Pagėgiu geležinkelio stoties kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas		1	300		300
2. Pamainos viršininkas		4	250		250
3. Pamainos budintis		12	230		230
Viso:		17	4060		4060
Šilutės rajono - viso:		134	32645		32645
Klaipėdos zona - viso:		488	119245		119245
<u>IV. Marijampolės zona</u>					
<u>Jurbarko rajono pasienio patrukinės tarnybos baras</u>					
1. Pamainos viršininkas		4	260		260
2. Pamainos budintis		8	230		230
3. Vairuotojas-budintis		4	240		240
Viso:		16	3840		3840
1. Rajono vyr.operatyvinis įgaliotinis		1	330		330
2. Vyr.instruktorius pasienio režimui		1	325		325
Viso:		2	655		655
<u>Jurbarko uosto savarankiškas kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas		1	300		300
2. Pamainos viršininkas		4	250		250
3. Pamainos budintis		12	230		230
Viso:		17	4060		4060
Jurbarko rajono - viso:		35	8555		8555
<u>Šakių rajono pasienio užkarda</u>					
1. Užkardos viršininkas		1	350		350
2. Vyr.instruktorius pasienio režimui		1	330		330
3. Vyr.inžinierius-inspektorius		1	325		325
4. Vyr.kvotėjas		1	325		325
5. Vyr.budintis		4	260		260
6. Budintis		8	230		230
7. Vairuotojas-budintis		1	240		240
Viso:		17	4450		4450

1	2	3	4	5	6
<u>Pasienio tarnybos 2 barai</u>					
1. Pamainos viršininkas	8	260			260
2. Pamainos budintis	16	230			230
3. Vairuotojas-budintis	8	240			240
Viso:	32	7680			7680
1. Rajono vyr.operatyvinis įgaliotinis	1	330			330
<u>Kudirkos-Naumiesčio pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300			300
2. Pamainos viršininkas	4	250			250
3. Pamainos budintis	12	230			230
Viso:	17	4060			4060
<u>Sudargos pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300			300
2. Pamainos viršininkas	4	250			250
3. Pamainos budintis	12	230			230
Viso:	17	4060			4060
Šakių rajono - viso:	84	20580			20580
9) <u>Vilkaviškio rajono pasienio užkarda</u>					
1. Užkardos viršininkas	1	350			350
2. Vyr.instruktoriaus pasienio režimui	1	330			330
3. Vyr.inžinierius-inspektorius	1	325			325
4. Vyr.kvotėjas	1	325			325
5. Vyr.budintis	4	260			260
6. Pamainos budintis	8	230			230
7. Vairuotojas-budintis	1	240			240
Viso:	17	4450			4450
<u>Pasienio patrulinės tarnybos 3 barai</u>					
1. Pamainos viršininkas	12	260			260
2. Pamainos budintis	24	230			230
3. Vairuotojas-budintis	12	240			240
Viso:	48	11520			11520
1. Rajono vyr.operatyvinis įgaliotinis	1	330			330
<u>Vyštyčio pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300			300
2. Pamainos viršininkas	4	250			250
3. Pamainos budintis	12	230			230
Viso:	17	4060			4060

1	2	3	4	5	6
<u>Kybartu pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300			300
2. Pamainos viršininkas	4	250			250
3. Pamainos budintis	12	230			230
Viso:	17	4060			4060
<u>Kybartų geležinkelio stoties postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300			300
2. Pamainos viršininkas	4	250			250
3. Pamainos budintis	12	230			230
Viso:	17	4060			4060
Vilkaviškio rajono - viso:	117	28480			28480
Marijampolės zona - viso:	236	57615			57615
<u>V. Panevėžio zona</u>					
<u>10 Biržų rajono pasienio užkarda</u>					
1. Užkardos viršininkas	1	350			350
2. Vyr.instruktoriaus pasienio režimui	1	330			330
3. Vyr.inžinierius-inspektorius	1	325			325
4. Vyr.kvotėjas	1	325			325
5. Vyr.budintis	4	260			260
6. Budintis	8	230			230
7. Vairuotojas-budintis	1	240			240
Viso:	17	4450			4450
<u>Pasienio patrulinės tarnybos 3 barai</u>					
1. Pamainos viršininkas	12	260			260
2. Pamainos budintis	24	230			230
3. Vairuotojas-budintis	12	240			240
Viso:	48	11520			11520
1. Rajono vyr.operatyvinis įgaliotinis	1	330			330
<u>Germaniškių pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300			300
2. Pamainos viršininkas	4	250			250
3. Pamainos budintis	12	230			230
Viso:	17	4060			4060
Biržų rajono - viso:	83	20360			20360
<u>11 Pasvalio rajono pasienio užkarda</u>					
1. Užkardos viršininkas	1	350			350
2. Vyr.instruktoriaus pasienio režimui	1	330			330
3. Vyr.inžinierius-inspektorius	1	325			325

1	2	3	4	5	6
4.	Vyr.kvotėjas	1	325		325
5.	Vyr.budintis	4	260		260
6.	Budintis	8	230		230
7.	Vairuotojas-budintis	1	240		240
	Viso:	17	4450		4450
	<u>Pasienio patrulinės tarnybos baras</u>				
1.	Pamainos viršininkas	4	260		260
2.	Pamainos budintis	8	230		230
3.	Vairuotojas-budintis	4	240		240
	Viso:	16	3840		3840
1.	Rajono vyr.operatyvinis įgaliotinis	1	330		330
	<u>Saločiu pasienio kontrolės postas</u>				
1.	Posto viršininkas	1	300		300
2.	Pamainos viršininkas	4	250		250
3.	Pamainos budintis	12	230		230
	Viso:	17	4060		4060
	Pasvalio rajono - viso:	51	12680		12680
41	<u>Rokiškio rajono pasienio baras (užkarda)</u>				
1.	Užkardos viršininkas	1	350		350
2.	Vyr.instruktorius pasienio tarnybai	1	330		330
3.	Vyr.inžinierius	1	325		325
4.	Vyr.kvotėjas	1	325		325
5.	Vyr.budintis	4	260		260
6.	Budintis	8	230		230
7.	Vairuotojas-budintis	1	240		240
	Viso:	17	4450		4450
	<u>Pasienio patrulinės tarnybos 3 barai</u>				
1.	Pamainos viršininkas	12	260		260
2.	Pamainos budintis	24	230		230
3.	Vairuotojas-budintis	12	240		240
	Viso:	48	11520		11520
1.	Rajono vyr.operatyvinis įgaliotinis	1	330		330
	<u>Suvainiškių pasienio kontrolės postas</u>				
1.	Posto viršininkas	1	300		300
2.	Pamainos viršininkas	4	250		250
3.	Pamainos budintis	12	230		230
	Viso:	17	4060		4060

1	2	3	4	5	6
<u>Juodupės pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas		1	300		300
2. Pamainos viršininkas		4	250		250
3. Pamainos budintis		12	230		230
Viso:		17	4060		4060
<u>Obelių pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas		1	300		300
2. Pamainos viršininkas		4	250		250
3. Pamainos budintis		12	230		230
Viso:		17	4060		4060
<u>Obelių geležinkelio stoties kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas		1	300		300
2. Pamainos viršininkas		4	250		250
3. Pamainos budintis		12	230		230
Viso:		17	4060		4060
Rokiškio rajono - viso:		134	32540		32540
Panevėžio zona - viso:		268	65580		65580
<u>VI. Šiauliu zona</u>					
<u>1) Akmenės rajono pasienio užkarda</u>					
1. Užkardos viršininkas		1	350		350
2. Vyr.instruktoriaus pasienio režimui		1	330		330
3. Vyr.inžinierius-inspektorius		1	325		325
4. Vyr.kvotėjas		1	325		325
5. Vyr.budintis		4	260		260
6. Budintis		8	230		230
7. Vairuotojas-budintis		1	240		240
Viso:		17	4450		4450
<u>Pasienio patrulinės tarnybos 2 barai</u>					
1. Pamainos viršininkas		8	260		260
2. Pamainos budintis		16	230		230
3. Vairuotojas-budintis		8	240		240
Viso:		32	7680		7680
1. Rajono vyr.operatyvinis įgaliotinis		1	330		330
<u>Vėgerių pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas		1	300		300
2. Pamainos viršininkas		4	250		250
3. Pamainos budintis		12	230		230
Viso:		17	4060		4060

1	2	3	4	5	6
	Akmenės rajono - viso:	67	16520		16520
	<u>Joniškio rajono pasienio užkarda</u>				
1.	Užkardos viršininkas	1	350		350
2.	Vyr.instruktorius pasienio režimui	1	330		330
3.	Vyr.inžinierius-inspektorius	1	325		325
4.	Vyr.kvotėjas	1	325		325
5.	Vyr.budintis	4	260		260
6.	Budintis	8	230		230
7.	Vairuotojas-budintis	1	240		240
	Viso:	17	4450		4450
	<u>Pasienio patrulinės tarnybos 3 barai</u>				
1.	Pamainos viršininkas	12	260		260
2.	Pamainos budintis	24	230		230
3.	Vairuotojas-budintis	12	240		240
	Viso:	48	11520		11520
1.	Rajono vyr.operatyvinis įgaliotinis	1	330		330
	<u>Žagarės pasienio kontrolės postas</u>				
1.	Posto viršininkas	1	300		300
2.	Pamainos viršininkas	4	250		250
3.	Pamainos budintis	12	230		230
	Viso:	17	4060		4060
	<u>Kalvių pasienio kontrolės postas</u>				
1.	Posto viršininkas	1	300		300
2.	Pamainos viršininkas	4	250		250
3.	Pamainos budintis	12	230		230
	Viso:	17	4060		4060
	<u>Joniškio geležinkelio stoties kontrolės postas</u>				
1.	Posto viršininkas	1	300		300
2.	Pamainos viršininkas	4	250		250
3.	Pamainos budintis	12	230		230
	Viso:	17	4060		4060
	Joniškio rajono - viso:	117	28480		28480
	<u>Pakruojo rajono pasienio užkarda</u>				
1.	Užkardos viršininkas	1	350		350
2.	Vyr.instruktorius pasienio režimui	1	330		330
3u	Vyr.inžinierius-inspektorius	1	325		325
4.	Vyr.kvotėjas	1	325		325
5.	Vyr.budintis	4	260		260
6.	Budintis	8	230		230

1	2	3	4	5	6
7. Vairuotojas-budintis		1	240		240
Viso:		17	4450		4450
<u>Pasienio patrulinės tarnybos baras</u>					
1. Pamainos viršininkas		4	260		260
2. Pamainos budintis		8	230		230
3. Vairuotojas-budintis		4	240		240
Viso:		16	3840		3840
1. Rajono vyr.operatyvinis įgaliotinis		1	330		330
<u>Žeimelių pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas		1	300		300
2. Pamainos viršininkas		4	250		250
3. Pamainos budintis		12	230		230
Viso:		17	4060		4060
Pakruojo rajono - viso:		51	12680		12680
Šiaulių zona - viso		235	57680		57680
VII. Utenos zona					
<u>Ignalinos rajono pasienio užkarda</u>					
1. Užkardos viršininkas		1	350		350
2. Vyr.instruktoriaus pasienio režimui		1	330		330
3. Vyr.inžinierius-inspektorius		1	325		325
4. Vyr.kvotėjas		1	325		325
5. Vyr.budintis		4	260		260
6. Budintis		8	230		230
7. Vairuotojas-budintis		1	240		240
Viso:		17	4450		4450
<u>Pasienio patrulinės tarnybos 3 barai</u>					
1. Pamainos viršininkas		12	260		260
2. Pamainos budintis		24	230		230
3. Vairuotojas-budintis		12	240		240
Viso:		48	11520		11520
1. Rajono operatyvinis įgaliotinis		1	330		330
<u>Rimšės pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas		1	300		300
2. Pamainos viršininkas		4	250		250
3. Pamainos budintis		12	230		230
Viso:		17	4060		4060

1	2	3	4	5	6
<u>Tverečiaus pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas		1	300		300
2. Pamainos viršininkas		4	250		250
3. Pamainos budintis		12	230		230
Viso:		17	4060		4060
<u>Didžiasalio pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas		1	300		300
2. Pamainos viršininkas		4	250		250
3. Pamainos budintis		12	230		230
Viso:		17	4060		4060
Ignalinos rajono -viso:		117	28480		28480
<u>Švenčionių rajono pasienio užkarda</u>					
1. Užkardos viršininkas		1	350		350
2. Vyr.instruktoriaus pasienio režimui		1	330		330
3. Vyr.inžinieriaus-inspektorius		1	325		325
4. Vyr.kvotėjas		1	325		325
5. Vyr.budintis		4	260		260
6. Budintis		8	230		230
7. Vairuotojas-budintis		1	240		240
Viso:		17	4450		4450
<u>Pasienio patrulinės tarnybos 4 barai</u>					
1. Pamainos viršininkas		16	260		260
2. Pamainos budintis		32	230		230
3. Vairuotojas-budintis		16	240		240
Viso:		64	15360		15360
1. Rajono vyr.operatyvinis įgaliotinis		1	330		330
2. Vyr.instruktoriaus pasienio režimui		1	325		325
viso:		2	655		655
<u>Adutiškio kelio pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas		1	300		300
2. Pamainos viršininkas		4	250		250
3. Pamainos budintis		12	230		230
Viso:		17	4060		4060
<u>Geledinės pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas		1	300		300

1	2	3	4	5	6
2. Pamainos viršininkas		4	250		250
3. Pamainos budintis		12	230		230
Viso:		17	4060		4060
<u>Adučiškio geležinkelio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1991-03-18 (paaukštintas, Ertelė - Lazolijėnų, kasdieno užkarda).		300		300
2. Pamainos viršininkas		4	250		250
3. Pamainos budintis		12	230		230
viso:		17	4060		4060
<u>Geledinės geležinkelio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas		1	300		300
2. Pamainos viršininkas		4	250		250
3. Pamainos budintis		12	230		230
Viso:		17	4060		4060
<u>Domininkavos pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas		1	300		300
2. Pamainos viršininkas		4	250		250
3. Pamainos budintis		12	230		230
Viso:		17	4060		4060
<u>Švenčionių-Lentupio kelio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas		1	300		300
2. Pamainos viršininkas		4	250		250
3. Pamainos budintis		12	230		230
Viso:		17	4060		4060
<u>Frienu pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas		1	300		300
2. Pamainos viršininkas		4	250		250
3. Pamainos budintis		12	230		230
Viso:		17	4060		4060
Švenčionių rajono - viso:		202	48885		48885
<u>Zarasų rajono pasienio užkarda</u>					
1. Užkardos viršininkas		1	350		350
2. Vyr.instruktoriaus pasienio režimui		1	330		330
3. Vyr.inžinierius-inspektorius		1	325		325
4. Vyr.kvotėjas		1	325		325
5. Vyr.budintis		4	260		260
6. Budintis		8	230		230
7. Vairuotojas-budintis		1	240		240
Viso:		17	4450		4450

1	2	3	4	5	6
<u>Pasienio patrulinės tarnybos 2 barai</u>					
1. Pamainos viršininkas	8	260			260
2. Pamainos budintis	16	230			230
3. Vairuotojas-budintis	8	240			240
Viso:	32	7680			7680
1. Rajono vyr.operatyvinis įgaliotinis	1	330			330
<u>Zarasų kelio pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300			300
2. Pamainos viršininkas	4	250			250
3. Pamainos budintis	12	230			230
Viso:	17	4060			4060
<u>Turmanto pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300			300
2. Pamainos viršininkas	4	250			250
3. Pamainos budintis	12	230			230
Viso:	17	4060			4060
<u>Navikų pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300			300
2. Pamainos viršininkas	4	250			250
3. Pamainos budintis	12	230			230
Viso:	17	4060			4060
<u>Turmanto geležinkelio stoties kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300			300
2. Pamainos viršininkas	4	250			250
3. Pamainos budintis	12	230			230
Viso:	17	4060			4060
Zarasų rajono - viso:	118	28700			28700
Utenos zona - viso:	437	106065			106065
<u>VIII. Vilniaus zona</u>					
<u>Vilniaus m. aerouosto kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300			300
2. Pamainos viršininkas	4	250			250
3. Pamainos budintis	12	230			230
Viso:	17	4060			4060
1. Vilniaus m. vyr.operatyvinis įgaliotinis	1	330			330
Vilniaus m. - viso:	18	4390			4390

1	2	3	4	5	6
<u>(5) Šalčininku rajono pasienio užkarde</u>					
1. Užkardos viršininkas	1	350			350
2. Vyr.instruktoriaus pasienio režimui	1	330			330
3. Vyr.inžinierius-inspektorius	1	325			325
4. Vyr.kvotėjas	1	325			325
5. Vyr.budintis	4	260			260
6. Budintis	8	230			230
7. Vairuotojas-budintis	1	240			240
Viso:	17	4450			4450
<u>Pasienio patrulinės tarnybos 6 barai</u>					
1. Pamainos viršininkas	24	260			260
2. Pamainos budintis	48	230			230
3. Vairuotojas-budintis	24	240			240
Viso:	96	23040			23040
1. Rajono vyr.operatyvinis įgaliotinis	1	330			330
2. Vyr.instruktoriaus pasienio režimui	1	325			325
Viso:	2	655			655
<u>Deveniškų kelio pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300			300
2. Pamainos viršininkas	4	250			250
3. Pamainos budintis	12	230			230
Viso:	17	4060			4060
<u>Krokunų pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300			300
2. Pamainos viršininkas	4	250			250
3. Pamainos budintis	12	230			230
Viso:	17	4060			4060
<u>Šalčininkų-Lydos kelio pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300			300
2. Pamainos viršininkas	4	250			250
3. Pamainos budintis	12	230			230
Viso:	17	4060			4060
<u>Eišiškių-Gardino kelio pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300			300
2. Pamainos viršininkas	4	250			250
3. Pamainos budintis	12	230			230
Viso:	17	4060			4060

1	2	3	4	5	6
<u>Dumblės pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300			300
2. Pamainos viršininkas	4	250			250
3. Pamainos budintis	12	230			230
Viso:	17	4060			4060
<u>Stasyļu geležinkelio stoties kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300			300
2. Pamainos viršininkas	4	250			250
3. Pamainos budintis	12	230			230
Viso:	17	4060			4060
<u>Tabariškiu pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300			300
2. Pamainos viršininkas	4	250			250
3. Pamainos budintis	12	230			230
Viso:	17	4060			4060
Šalčininkų rajono - viso:	234	56565			56565
<u>35 Vilniaus rajono pasienio užkarda</u>					
1. Užkardos viršininkas	1	350			350
2. Vyr.instruktorius pasienio režimui	1	330			330
3. Vyr.inžinierius-inspektorius	1	325			325
4. Vyr.kvotėjas	1	325			325
5. Vyr.budintis	4	260			260
6. Budintis	8	230			230
7. Vairuotojas-budintis	1	240			240
Viso:	17	4450			4450
<u>Pasienio patrulinės tarnybos 2 barai</u>					
1. Pamainos viršininkas	8	260			260
2. Pamainos budintis	16	230			230
3. Vairuotojas-budintis	8	240			240
Viso:	32	7680			7680
1. Rajono vyr.operatyvinis įgaliotinis	1	330			330
<u>Lavariškiu pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300			300
2. Pamainos viršininkas	4	250			250
3. Pamainos budintis	12	230			230
Viso:	17	4060			4060

1	2	3	4	5	6
<u>Šumsko pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300		300	
2. Pamainos viršininkas	4	250		250	
3. Pamainos budintis	12	230		230	
Viso:	17	4060		4060	
<u>Kenos geležinkelio stoties kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300		300	
2. Pamainos viršininkas	4	250		250	
3. Pamainos budintis	12	230		230	
Viso:	17	4060		4060	
<u>Medininkų pasienio kontrolės postas</u>					
1. Posto viršininkas	1	300		300	
2. Pamainos viršininkas	4	250		250	
3. Pamainos budintis	12	230		230	
Viso:	17	4060		4060	
Vilniaus rajono - viso:	118	28700		28700	
Vilnaus zona - viso:	370	89655		89655	
<u>Vilniaus operatyvinė grupė</u>					
1. Grupės vadas	1	350		350	
2. Pamainos viršininkas	1	325		325	
3. Budintis	15	265		265	
4. Vairuotojas-budintis	4	265		265	
Viso:	21	5710		5710	
Iš viso:	2308	563115		563115	
Mėnesinis darbo užmokesčio fondas		563115 rb.			
Metinis darbo užmokesčio fondas		7883610 rb.			

Vyr.ekonomistė-finansistė

F. Žinienė

(VSATA.- F. 1.- Ap. 1.- B. 2.- L. 1-19.)

**KRAŠTO APSAUGOS DEPARTAMENTO
PASienio APSAUGOS TARNYBOS DARBUOTOJŲ,
PRIIMTŲ DIRBTI 1990 METAIS,
SĄRAŠAS**

Eil. nr.	Vardas, pavardė	Pareigos	Įsakymas
1.	Virginijus Česnulevičius	KAD Pasienio apsaugos skyriaus viršininkas nuo 10.15* ¹	1990 10 22 Nr.198-K
2.	Vidmantas Sereičikas	Varėnos r. Dibičių pasienio kontrolės posto vairuotojas-budėtojas iki 1991.10.10	1990 11 16 Nr. 446
3.	Kęstutis Čėsna	Šiaulių zonos Pakruojo r. pasienio užkardos patrulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 10.19	1990 11 10 Nr. 353
4.	Rolandas Janušonis	Lazdijų pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 10 23 Nr. 152
5.	Romas Zavackas	Lazdijų rajono pasienio užkardos viršininkas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 10 23 Nr. 149
6.	Arūnas Matijošaitis	Lazdijų pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 10 23 Nr. 153
7.	Vidmantas Babkauskas	Lazdijų rajono pasienio užkardos budėtojas nuo 10.19 iki 1991.10.20 Lazdijų r. pasienio posto pamainos viršininkas nuo 12.05	1990 10 23 Nr. 154 1990 12 06 Nr. 1043
8.	Aldas Levinskas	Lazdijų pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 10 23 Nr. 155
9.	Arūnas Januška	Lazdijų rajono pasienio užkardos pamainos budėtojas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 10 19 Nr. 156
10.	Minijus Maslauskas	Lazdijų rajono pasienio užkardos pamainos budėtojas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 10 23 Nr. 157
11.	Linas Štarolis	Lazdijų rajono pasienio užkardos pamainos budėtojas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 10 23 Nr. 158
12.	Juozas Vidras	Lazdijų rajono pasienio užkardos pamainos budėtojas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 10 23 Nr. 159
13.	Vitas Matusevičius	Lazdijų rajono pasienio užkardos pamainos budėtojas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 10 23 Nr. 160
14.	Algimantas Glambockas	Lazdijų r. pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 10 23 Nr. 161
15.	Vidmantas Bartuškevičius	Lazdijų r. Kapčiamiesčio pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 10 23 Nr. 162
16.	Valdas Pavasaris	Lazdijų r. pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 10 23 Nr. 163
17.	Arūnas Rastenis	Lazdijų r. pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 10 23 Nr. 164
18.	Juozas Kvedaras	Lazdijų pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 10 23 Nr. 172
19.	Vidmantas Benošis	Lazdijų r. Kapčiamiesčio pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1991 10 23 Nr. 166
20.	Rimantas Liaukus	Lazdijų rajono pasienio užkardos pamainos budėtojas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 10 23 Nr. 173
21.	Dainius Braslauskas	Lazdijų r. Kapčiamiesčio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 10 23 Nr. 167
22.	Tautvydas Vasikonis	Lazdijų r. pasienio užkardos pamainos budėtojas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 10 23 Nr. 168
23.	Gintaras Baigys	Lazdijų r. pasienio užkardos vyresnysis budėtojas nuo 10.19 iki 1991.10.24	1990 10 23 Nr. 169
24.	Darius Vailionis	Lazdijų pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 10 23 Nr. 170
25.	Kęstutis Savukynas	Lazdijų r. Kapčiamiesčio pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 10 23 Nr. 176
26.	Algis Bernikas	Lazdijų r. Kapčiamiesčio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 10 23 Nr. 177
27.	Virginijus Mikelionis	Lazdijų r. Kapčiamiesčio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 10 23 Nr. 178
28.	Sigitas Oscyla	Lazdijų r. pasienio užkardos vyresnysis budėtojas nuo 10.19 iki 1991.12.20 Atleistas nuo 11.16	1990 10 23 Nr. 179 1990 11 29 Nr. 796
29.	Kęstutis Talandzevičius	Lazdijų r. pasienio užkardos pasienio budėtojas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 10 23 Nr. 180

* Pareigos urodomos taip, kaip jos įvardytos KAD generalinio direktoriaus įsakymuose – G. S.

30.	Dalius Daugėla	Lazdijų r. Kapčiamiesčio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 10 23 Nr. 181
31.	Rimantas Poteliūnas	Lazdijų r. Kapčiamiesčio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 10 23 Nr. 182
32.	Antanas Talandis	Lazdijų r. pasienio užkardos pamainos budėtojas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 10 23 Nr. 183
33.	Gintaras Petrauskas	Lazdijų r. pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 10 23 Nr. 184
34.	Vitas Truska	Lazdijų r. Kapčiamiesčio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 10 23 Nr. 185
35.	Algis Kazlauskas	Lazdijų r. pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 10 23 Nr. 186
36.	Saulius Vasiliauskas	Lazdijų r. pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 10 25 Nr. 200
37.	Valmantas Brinius	Lazdijų r. pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 10 25 Nr. 202
38.	Eligijus Petruška	Lazdijų r. pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 11 05 Nr. 245
39.	Rimantas Danauskas	Lazdijų r. Kapčiamiesčio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 11 05 Nr. 248
40.	Vitas Kaušauskas	Lazdijų r. Kapčiamiesčio pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 11 05 Nr.252
41.	Algis Ūsas	Lazdijų r. Kapčiamiesčio pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1991 11 05 Nr.254
42.	Ridas Baltuškonis	Lazdijų r. pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 11 05 Nr. 256
43.	Algis Mazetis	Lazdijų r. pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.19 iki 1991.10.20	1990 11 05 Nr. 257
44.	Žydrūnas Kazlauskas	Lazdijų r. pasienio patrulinės tarnybos baro vairuotojas-budėtojas nuo 10.19 iki 1991.04.20	1990 11 05 Nr. 259
45.	Vitas Kilikevičius	Lazdijų r. pasienio užkardos vyr. budėtojas nuo 10.20 iki 1991.10.20	1990 11 05 Nr. 255
46.	Rimantas Kliučinskas	Lazdijų r. Kapčiamiesčio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.21 iki 1991.10.20	1990 11 05 Nr. 247
47.	Vytautas Stončius	Mažeikių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.22 iki 1991.10.22	1990 12 06 Nr. 995
48.	Kęstutis Paciukonis	Lazdijų r. pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.23 iki 1991.10.20 Lazdijų r. pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.05	1990 10 25 Nr. 204 1990 12 06 Nr. 1044
49.	Rimantas Valentas	Lazdijų r. Kapčiamiesčio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.23 iki 1991.10.20	1990 11 05 Nr. 246
50.	Gedas Osvaldas	Lazdijų pasienio patrulinės tarnybos baro vairuotojas-budėtojas nuo 10.24 iki 1991.10.25	1990 10 23 Nr. 150
51.	Rolandas Žukauskas	Lazdijų r. pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 10.24 iki 1991.10.25	1990 10 23 Nr. 171
52.	Laimas Dainauskas	Lazdijų r. pasienio patrulinės tarnybos baro vairuotojas-budėtojas nuo 10.24 iki 1991.10.20	1990 10 23 Nr. 165
53.	Gintars Viselga	Lazdijų r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 10.24 iki 1991.10.25	1990 10 23 Nr.151
54.	Antanas Bražinskas	Lazdijų r. Kapčiamiesčio pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 10.24 iki 1991.10.25	1990 10 23 Nr. 174
55.	Alvydas Balionis	Lazdijų r. pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 10.24 iki 1991.10.25 Atleistas nuo 12.05	1990 10 23 Nr. 175 1990 12 12 Nr. 1176
56.	Vytautas Aranauskas	Lazdijų r. pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 10.24 iki 1991.10.20	1990 10 25 Nr. 203
57.	Virginijus Švytorius	Lazdijų r. Kapčiamiesčio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.24 iki 1991.10.20	1990 11 05 Nr. 249
58.	Robertas Deimantas	Mažeikių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.24 iki 1991.10.19	1990 11 26 Nr. 604
59.	Vidas Zujus	Lazdijų r. pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.25 iki 1991.10.20	1990 11 05 Nr. 250
60.	Gintautas Gudzinevičius	Lazdijų r. pasienio patrulinės tarnybos baro budėtojas nuo 10.25 iki 1991.10.25	1990 11 05 Nr. 251
61.	Erlandas Šleinius	Klaipėdos r. pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.25 iki 1991.10.25	1990 11 10 Nr. 407
62.	Saulius Moliukas	Klaipėdos r. pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.25 iki 1991.10.01	1990 11 13 Nr. 409
63.	Valdas Ančeris	Klaipėdos r. patrulinės tarnybos pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.25 iki 1991.11.01	1990 11 13 Nr. 423
64.	Ramūnas Janušaitis	Klaipėdos r. patrulinės tarnybos pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.25 iki 1991.11.01	1990 11 13 Nr. 426
65.	Eugenijus Gabrėnas	Nidos pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 10.25 iki 1991.10.25	1990 11 12 Nr. 441

66.	Jonas Jankauskis	Šilutės r. Panemunės pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.25 iki 1991.10.25	1990 11 28 Nr. 637
67.	Silvestras Mockus	Rusnės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.25 iki 1991.10.25	1990 11 28 Nr. 656
68.	Vidmantas Majus	Rusnės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.25 iki 1991.10.25	1990 11 28 Nr. 657
69.	Robertas Stankus	Pagėgių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.25 iki 1991.10.25	1990 11 28 Nr. 659
70.	Arnoldas Jurkūnas	Pagėgių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.25 iki 1991.11.01 Atleistas nuo 12.28	1990 11 28 Nr. 662 190 12 28 Nr. 1433
71.	Edmundas Šėgžda	Pagėgių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.25 iki 1991.10.25 Atleistas nuo 1990.12.05	1990 11 28 Nr. 666 1990 12 10 Nr. 1120
72.	Vytautas Paunksnis	Vilkaviškio r. Vištyčio pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.26 iki 1991.10.26	1990 10 31 Nr.216
73.	Robertas Norkus	Vilkaviškio r. Vištyčio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.26 iki 1991.10.26	1990 10 31 Nr.217
74.	Valerijus Jancevičius	Vilkaviškio r. Vištyčio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.26 iki 1991.10.26	1990 10 31 Nr.218
75.	Remigijus Katutis	Nidos pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.26 iki 1991.10.26	1990 11 12 Nr. 428
76.	Gintaras Antanaitis	Nidos pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.26 iki 1991.10.26	1990 11 12 Nr. 439
77.	Gediminas Vyšniauskas	Kybartų rajono Vištyčio pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.26 iki 1991.10.31	1990 11 21 Nr. 522
78.	Remigijus Šarkus	Šilutės r. Panemunės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.26 iki 1991.10.26	1990 11 28 Nr. 627
79.	Vilius Sūdžius	Rusnės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.26 iki 1991. 10.25	1990 11 28 Nr. 655
80.	Egidijus Platūkis	Pagėgių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.26 iki 1991.10.25	1990 11 28 Nr. 658
81.	Artūnas Subačius	Vilkaviškio r. Vištyčio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.26 iki 1991.10	1990 10 30 Nr. 828
82.	Ilka Cibulskas	Lazdijų pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 10.27 iki 1991.10.20 Atleistas pačiam prašant nuo 12.28	1990 10 25 Nr. 201 1990 12 28 Nr. 1423
83.	Michailas Kulikas	Kybartų geležinkelio stoties pasienio posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki	1990 10 31 Nr. 210
84.	Robertas Marčiulionis	1991.04.27 Vilkaviškio r. Vištyčio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki	1990 10 31 nR. 212
85.	Romualdas Lukoševičius	1991.10.26 Vilkaviškio r. Vištyčio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki	1990 10 31 Nr. 213
86.	Arturas Šatraitis	1991.10.26 Vilkaviškio r. Vištyčio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki	1990 10 31 Nr. 214
87.	Dainius Baltrušaitis	1991.10.26 Vilkaviškio r. Vištyčio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki Vištyčio posto pamainos viršininkas nuo 12.13 Atleistas nuo 12.21	1990 10 31 Nr. 215 1990 12 12 Nr. 1195 1990 12 21 Nr. 1252
88.	Albinas Čebatoriūnas	Vilkaviškio r. Kybartų geležinkelio stoties pasienio posto pamainos viršininkas nuo	1990 10 31 Nr.220
89.	Vytautas Ramonas	10.27 iki 1991.04.26 Vilkaviškio r. Kybartų pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki	1990 10 31 Nr. 231
90.	Zenonas Medelis	1991.04.26 Kybartų pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.27 iki 1991.10.26 Vištyčių pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 12.03	1990 10 31 Nr. 232 1990 11 30
91.	Justas Seikauskas	Vilkaviškio r. Kybartų pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.27 iki 1991.10.26 Atleistas nuo 12.28	1990 10 31 Nr. 233 1990 12 30 Nr. 1447
92.	Vilius Brokevičius	Vilkaviškio r. Kybartų pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.26 Atleistas nuo 12.28	1990 10 31 Nr.234 1990 12 30 Nr. 1449
93.	Kęstutis Gudaitis	Vilkaviškio r. pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.27	1990 10 31 Nr. 238

94.	Vaidotas Katkevičius	Vilkaviškio r. pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 10.27 iki 1991.10.27 Atleistas nuo 12.10	1990 10 31 Nr.239 1990 12 12 Nr.1178
95.	Arūnas Krivinskas	Vilkaviškio r. pasienio patrulinės tarnybos Kybartų baro pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.27	1990 10 31 Nr.240
96.	Mindaugas Kazlauskas	Vilkaviškio r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos vairuotojas-budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.26 Atleistas nuo 12.28	1990 10 31 Nr.241 1990 12 28 Nr.1450
97.	Sigitas Kukis	Vilkaviškio r. pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos vairuotojas-budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.26	1990 10 31 Nr.243
98.	Rolandas Belevičius	Vilkaviškio r. patrulinės tarnybos baro Kybartų pasienio pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.26	1990 10 31 Nr. 244
99.	Rimantas Urbas	Šakių r. pasienio užkardos vyr. instruktorius pasienio režimui nuo 10.27 iki 1991.10.26	1990 11 07 Nr. 265
100.	Giedrius Krakauskas	Šakių r. Kudirkos Naumiesčio pasienio tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 10.27 iki 1991.10.27	1990 11 07 Nr. 268
101.	Antanas Vaitiekaitis	Šakių r. Sudargo pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 10.27 iki 1991.04.26	1990 11 07 Nr. 269
102.	Gintaras Stanelis	Šakių r. Kudirkos Naumiesčio pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.27 iki 1991.10.27 Kudirkos Naumiesčio pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 11.15	1990 11 07 Nr. 275 1990 11 19 Nr. 494
103.	Vitalis Grabauskas	Marijampolės r. Kalvarijos pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.27	1990 11 07 Nr. 301
104.	Justinas Tumosa	Klaipėdos zonos Rusnės pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 10.27 iki 1991.10.27	1990 11 09 Nr. 323
105.	Sigitas Černeckis	Pagegių pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 10.27 iki 1991.10.27 Šilutės r. vyr. instruktorius pasienio režimui nuo 12.03	1990 11 09 Nr. 324 1990 11 30 Nr. 841
106.	Antanas Remeikis	Kretingos r. Būtingės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.27	1990 11 10 Nr. 346
107.	Edmundas Balsys	Kretingos r. Būtingės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.27	1990 11 10 Nr. 350
108.	Viktoras Garijonis	Kretingos r. Būtingės pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.27 iki 1991.10.27	1990 11 10 Nr. 351
109.	Alfonsas Drakšas	Kretingos r. Būtingės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.27	1990 11 10 Nr. 352
110.	Gintaras Jonas Bagdonas	Kretingos r. Būtingės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.27	1990 11 10 Nr. 356
111.	Arūnas Piečius	Kretingos r. Būtingės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.27	1990 11 10 Nr. 358
112.	Steponas Vaičekauskas	Kretingos r. Būtingės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.27	1990 11 10 Nr. 360
113.	Raimundas Figaras	Klaipėdos r. pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.11.01	1990 11 13 Nr. 408
114.	Artūras Selenius	Klaipėdos r. pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.11.01	1990 11 13 Nr. 413
115.	Aleksas Pilibaitis	Klaipėdos r. patrulinės tarnybos pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.27 iki 1991.11.01 Atleistas pačiam prašant nuo 12.21	1990 11 13 Nr. 414 1990 12 21 Nr. 1256
116.	Arūnas Čepulis	Klaipėdos r. patrulinės tarnybos pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.27 iki 1991.11.01	1990 11 13 Nr. 416
117.	Arnoldas Žalys	Klaipėdos r. patrulinės tarnybos pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.11.01	1990 11 13 Nr. 417
118.	Dainius Bagdonas	Klaipėdos r. patrulinės tarnybos pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.11.01	1990 11 13 Nr. 418
119.	Edvardas Vilimas	Klaipėdos r. patrulinės tarnybos pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.11.01	1990 11 13 Nr. 419
120.	Arvydas Urbutis	Klaipėdos r. patrulinės tarnybos pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.11.01	1990 11 13 Nr. 420
121.	Ilkin Dubašovas	Klaipėdos r. pasienio kontrolės punkto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.11.01	1990 11 13 Nr. 415
122.	Andriejus Ivanovas	Klaipėdos r. patrulinės tarnybos pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.11.01 Atleistas 1990.11.27	1990 11 13 Nr. 422 1990 11 29 Nr. 788
123.	Povilas Burbaitis	Nidos pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.27	1990 11 12 Nr. 429

124.	Leonas Dailyda	Nidos pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.27	1990 11 12 Nr. 432
125.	Gintaras Vyšniauskas	Nidos pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.27	1990 11 12 Nr. 438
126.	Antanas Albertas	Šakių r. pasienio tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 10.27 iki 1991.10.26	1990 11 15 Nr. 443
127.	Edmundas Rimas	Klaipėdos uosto pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.26	1990 11 15 Nr. 455
128.	Jurijus Agurjanovas	Klaipėdos uosto pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.27 Atleistas 1990.11.27	1990 11 16 Nr. 456 1990 11 29 Nr. 787
129.	Darius Kulertas	Klaipėdos uosto pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.31	1990 11 16 Nr. 458
130.	Svajūnas Zabitis	Klaipėdos uosto pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.31	1990 11 16 Nr. 459
131.	Erikas Raulynaitis	Vilkaviškio r. Kybartų pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.27 iki 1991. 10.26 Atleistas nuo 12.03	1990 11 15 Nr. 461 1990 12 12 Nr. 1177
132.	Vingaudas Vasiliauskas	Vilkaviškio r. Kybartų pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.27	1990 11 15 Nr. 470
133.	Mindaugas Pėčelis	Vilkaviškio r. Kybartų pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.27	1990 11 15 Nr. 471
134.	Antanas Sukuris	Mažeikių r. Buknaičių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.31	1990 11 26 Nr. 596
135.	Juozas Tekorius	Šilutės r. Panemunės pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.27 iki 1991.10.27	1990 11 28 Nr. 629
136.	Antanas Dirvonskis	Šilutės r. Panemunės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.27	1990 11 28 Nr. 630
137.	Remigijus Lendraitis	Šilutės r. Panemunės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.25	1990 11 28 Nr. 632
138.	Kęstutis Andriukaitis	Šilutės r. Panemunės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1990.10.25	1990 11 28 Nr. 638
139.	Benediktas Šedys	Šilutės r. Panemunės pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.27 iki 1991. 10.25	1990 11 28 Nr. 639
140.	Virginijus Komskis	Šilutės r. Panemunės pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.27 iki 1991.10.25	1990 11 28 Nr. 642
141.	Gintautas Petrauskas	Šilutės r. Panemunės pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.27 iki 1991.10.25	1990 11 28 Nr. 643
142.	Kęstutis Sungaila	Rusnės pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.27 iki 1991.10.26	1990 11 28 Nr. 645
143.	Algimantas Svitkūnas	Rusnės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.26	1990 11 28 Nr. 646
144.	Edmundas Kolpertas	Rusnės pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.27 iki 1991.11.01	1990 11 28 Nr. 648
145.	Edmundas Grybauskas	Rusnės pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.27 iki 1991.10.31	1990 11 28 Nr. 650
146.	Kęstutis Budginas	Rusnės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.11.01	1990 11 28 Nr. 651
147.	Arvydas Vaitkus	Rusnės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.26	1990 11 28 Nr. 652
148.	Ivanas Plotnikovas	Rusnės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.31	1990 11 28 Nr. 653
149.	Aleksandras Šalkauskas	Rusnės pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.27 iki 1991.11.01	1990 11 28 Nr. 654
150.	Egidijus Šabasevičius	Pagėgių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.27 iki 1991.10.31	1990 11 28 Nr. 660
151.	Vilmantas Savickas	Pagėgių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.25	1990 11 28 Nr. 661
152.	Virginijus Lučinskis	Pagėgių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.25	1990 11 28 Nr. 664
153.	Rolandas Juškevičius	Pagėgių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.25	1990 11 28 Nr. 665
154.	Antanas Bražaitis	Vilkaviškio r. Vištyčio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.28 iki 1991.04.27	1990 10 31 Nr. 211
155.	Algirdas Sakalauskas	Vilkaviškio r. pasienio užkardos vyr. kvotėjas nuo 10.28 iki 1991.10.27	1990 10 31 Nr. 219
156.	Jonas Urbonas	Marijampolės r. Kalvarių pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 10.28 iki 1991.10.27	1990 11 07 Nr. 274
157.	Algimantas Sagatauskas	Vilkaviškio r. Vištyčio pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 10.28 iki 1991.10.27	1990 10 31 Nr. 221
158.	Valdemaras Kempinas	Šakių r. Kudirkos Naumiesčio pasienio tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 10.28 iki 1991.10.27	1990 10 31 Nr. 224
159.	Remis Andziulis	Šakių r. Kudirkos Naumiesčio pasienio tarnybos baro pamainos vairuotojas budėtojas nuo 10.28 iki 1991.10.27	1990 11 07 Nr. 267

160.	Raimondas Kochanskis	Šakių r. Sudargo pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.28 iki 1991.10.27	1990 11 07 Nr. 272
161.	Edmundas Dzidolikas	Marijampolės r. Kalvarijos pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 10.28 iki 1991.10.27	1990 11 07 Nr. 296
		Šakių r. Kudirkos Naumiesčio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.21	1990 12 21 Nr. 1272
162.	Remigijus Barkauskas	Šilutės r. Panemunės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.28 iki 1991.10.27	1990 11 28 Nr. 628
163.	Algirdas Mikolaitis	Šilutės r. Panemunės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.28 iki 1991.10.28	1990 11 28 Nr. 631
164.	Eduardas Gulbinas	Rusnės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.28 iki 1991.10.26	1990 11 28 Nr. 644
165.	Antanas Bubliauskas	Kretingos r. Būtingės pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.29 iki 1991.10.28	1990 11 10 Nr. 349
166.	Gediminas Kastanauskas	Šalčininkų r. Krakūnų pasienio posto viršininkas nuo 10.30 iki 1991.10.31	1990 10 31 Nr. 205
167.	Feliksas Petkus	Šalčininkų r. Krakūnų pasienio posto pamainos budėtojas nuo 10.30 iki 1991.10.31	1990 10 31 Nr. 206
168.	Vytautas Mikalavičius	Vilkaviškio r. Vištyčio pasienio patrulinės tarnybos baro vairuotojas-budėtojas nuo 10.30 iki 1991.10.27	1990 10 31 Nr. 223
169.	Romas Belevičius	Vilkaviškio r. Vištyčio pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos vairuotojas-budėtojas nuo 10.30 iki 1991.10.26	1990 10 31 Nr. 225
170.	Audrius Brazauskas	Vilkaviškio r. Vištyčio patrulinės tarnybos pasienio baro pamainos budėtojas nuo 10.30 iki 1991.10.26	1990 10 31 Nr. 226
171.	Artūnas Šalaševičius	Vilkaviškio r. Vištyčio pasienio patrulinės tarnybos baro budėtojas nuo 10.30 iki 1991.10.26	1990 10 31 Nr. 227
172.	Darius Bilinskas	Vilkaviškio r. baro pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 10.30 iki 1991.10.26	1990 10 31 Nr. 228
173.	Artūras Gudelis	Vilkaviškio r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 10.30 iki 1991.10.26	1990 10 31 Nr. 230
174.	Vidas Mícuta	Vilkaviškio r. Patrulinės tarnybos Kybartų pasienio baro pamainos viršininkas nuo 10.30 iki 1991.10.30	1990 10 31 Nr. 235
175.	Kęstutis Bubnys	Vilkaviškio r. pasienio patrulinės tarnybos baro vairuotojas-budėtojas nuo 10.30 iki 1991.10.26	1990 10 31 Nr. 242
		Atleistas nuo 12.28	1990 12 30 Nr. 1448
176.	Vidas Stankevičius	Šakių r. Sudargo pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.30 iki 1991.10.26	1990 11 07 Nr. 270
177.	Vidmantas Gustas	Vilkaviškio r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 10.30 iki 1991.10.31	1990 11 07 Nr. 294
		Šakių r. Kudirkos Naumiesčio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.21	1990 12 21 Nr. 1263
178.	Dalius Miliauskas	Marijampolės r. Kalvarijos pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 10.30 iki 1991.10.31	1991 11 07 Nr. 295
		Šakių r. Kudirkos Naumiesčio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.21	1990 12 21 Nr. 1261.
179.	Vytautas Pilipavičius	Klaipėdos zonos Panemunės pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 10.30 iki 1991.10.31	1990 11 09 Nr. 322
		Šilutės r. pasienio užkardos vyr. inžinierius-inspektorius nuo 12.05	1990 12 06 Nr. 1033
180.	Algis Jonuškis	Kretingos r. Būtingės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.30 iki 1991.10.30	1990 11 10 Nr. 347
181.	Virginijus Ramonas	Kretingos r. Būtingės pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.30 iki 1991.10.30	1990 11 10 Nr. 357
182.	Petras Rakštys	Mažeikių r. Buknaičių pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.30 iki 1991.10.30	1990 11 13 Nr. 362
183.	Algirdas Fabijonavičius	Nidos pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.30 iki 1991.10.31	1990 11 12 Nr. 430
184.	Arūnas Jurgutis	Nidos pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.30 iki 1991.10.31	1990 11 12 Nr. 431
185.	Vilius Valys	Nidos pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.30 iki 1991.10.31	1990 11 12 Nr. 434
186.	Alvydas Gargosa	Nidos pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.30 iki 1991.10.31	1990 11 12 Nr. 437
187.	Žydrūnas Nesteckis	Nidos pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.30 iki 1991.10.31	1990 11 16 Nr. 454
188.	Algimantas Kalvėnas	Mažeikių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.30 iki 1991.10.30	1990 11 27 Nr. 588
189.	Anicetas Pocevičius	Mažeikių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.30 iki 1991.10.31	1990 11 27 Nr. 589
190.	Einaras Pronckus	Mažeikių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.30 iki 1991.10.30	1990 11 27 Nr. 591

191.	Kęstutis Gerikas	Mažeikių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.30 iki 1991.10.31	1990 11 27 Nr. 593
192.	Darius Buknys	Mažeikių geležinkelio stoties pasienio pamainos kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.30 iki 1991.10.31	1990 11 26 Nr. 599
193.	Algirdas Jakštas	Strėliškių (Jonupių) pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.30 iki 1991.10.31 Skuodo r. Strėliškių posto pamainos budėtojas nuo 12.22	1990 11 27 Nr. 622 1990 12 27 Nr. 1426
194.	Aloizas Pranas Kuzminskas	Kretingos r. Būtingės pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.30 iki 1991.10.30	1990 12 05 Nr. 992
195.	Augustinas Liutkus	Mažeikių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 10.30 iki 1991.10.30	1990 12 06 Nr. 1089
196.	Stasys Urbonavičius 1	Vilkaviškio r. Kybartų geležinkelio stoties pasienio posto pamainos viršininkas nuo 10.31 iki 1991.10.26	1990 10 31 Nr. 207
197.	Vidmantas Kaušikas 1	Kybartų geležinkelio stoties pasienio posto pamainos budėtojas nuo 10.31 iki 1991.10.31	1990 10 31 Nr. 209
198.	Algirdas Degutis 1	Šakių r. Kudirkos Naumiesčio pasienio tarnybos baro vairuotojas-budėtojas nuo 10.31 iki 1991.10.27	1990 10 31 Nr. 222
199.	Remigijus Maladauskas	Vilkaviškio r. pasienio patrulinės tarnybos vairuotojas-budėtojas nuo 10.31 iki 1991.10.26	1990 10 31 Nr. 229
200.	Linas Uldinskas	Vilkaviškio r. pasienio patrulinės tarnybos vairuotojas-budėtojas nuo 10.31 iki 1991.10.31	1990 10 31 Nr. 236
201.	Gintautas Kviesulaitis	Kybartų pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 10.31 iki 1991.10.31	1990 10 31 Nr. 237
202.	Jonas Maksimavičius	Lazdijų r. pasienio užkardos vairuotojas-budėtojas nuo 10.31 iki 1991.10.31	1990 11 05 Nr. 253
203.	Jonas Damušis	Šakių r. Sudargo pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.31 iki 1991.10.26	1990 11 07 Nr. 271
204.	Jonas Dzikevičius	Vilniaus zonos Krakūnų (Šalčininkų r.) pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.31 iki 1991.11.01 Atleistas nuo 12.26	1990 11 07 Nr. 280 1990 12 27 Nr. 1426
205.	Gražvydas Paliulis	Marijampolės r. Kalvarijos pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 10.31 iki 1991.10.27	1990 11 07 Nr. 291
206.	Edmundas Pranevičius	Marijampolės r. Kalvarijos pasienio patrulinės tarnybos baro vairuotojas-budėtojas nuo 10.31 iki 1991.10.27	1990 11 07 Nr. 292
207.	Gediminas Jucaitis	Marijampolės r. Kalvarijos pasienio patrulinės tarnybos baro vairuotojas-budėtojas nuo 10.31 iki 1991.10.31	1990 11 07 Nr. 297
208.	Algimantas Grimalauskas	Marijampolės r. Kalvarijos pasienio patrulinės tarnybos baro vairuotojas-budėtojas nuo 10.31 iki 1991.10.27	1990 11 07 Nr. 298
209.	Kęstutis Čepukėnas	Marijampolės r. Kalvarijos pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 10.31 iki 1991.10.31 Šakių r. Kudirkos Naumiesčio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.21	1990 11 07 Nr. 299 1990 12 21 Nr. 1262
210.	Laimas Likniekas	Marijampolės r. Kalvarijos pasienio patrulinės tarnybos baro vairuotojas-budėtojas nuo 10.31 iki 1991.10.31	1990 11 07 Nr. 300
211.	Virginijus Vasiliauskas	Lazdijų r. pasienio užkardos pamainos budėtojas nuo 10.31 iki 1991.04.20	1990 11 08 Nr. 304
212.	Andrius Vancevičius	Šalčininkų r. Krakūnų pasienio posto pamainos viršininkas nuo 10.31 iki 1991.10.31	1990 11 10 Nr. 339
213.	Valdas Ribinskas	Lazdijų r. Kapčiamiesčio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.31 iki 1991.10.20	1990 11 10 Nr. 342
214.	Vaclovas Janauskas	Mažeikių r. Buknaičių pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.31 iki 1991.10.31	1990 11 13 Nr. 364
215.	Romualdas Balvočius	Mažeikių r. Mažeikių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.31 iki 1991.10.31	1990 11 13 Nr. 365
216.	Artūnas Paulauskas	Mažeikių r. pasienio geležinkelio posto viršininkas nuo 10.31 iki 1991.10.31	1990 11 13 Nr. 369
217.	Antanas Jurkus	Klaipėdos r. pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.31 iki 1991.11.01	1990 11 13 Nr. 411
218.	Leonas Vespenderis	Klaipėdos r. patrulinės tarnybos pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.31 iki 1991.11.01	1990 11 13 Nr. 421
219.	Kęstutis Rudys	Klaipėdos r. patrulinės tarnybos pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.31 iki 1991.11.01	1990 11 13 Nr. 425
220.	Augustinas Galdikas	Viršilų (Gėsalų) pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 10.31 iki 1991.10.31	1990 11 26 Nr. 544
221.	Vidmantas Barkus	Skuodo pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 10.31 iki 1991.10.31	1990 11 26 Nr. 558
222.	Rimantas Bučnys	Skuodo pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.31 iki 1991.10.31	1990 11 26 Nr. 559

223.	Alfonsas Dirkstys	Skuodo pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 10.31 iki 1991.10.31	1990 11 26 Nr. 561
224.	Klaudijus Sipavičius	Skuodo pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 10.31 iki 1991.10.31	1990 11 26 Nr. 562
225.	Vaclovas Ranca	Viršilių (Gėsalų) pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.31 iki 1991.10.31	1990 11 12 Nr. 577
226.	Gintaras Tenys	Mažeikių r. Buknaičių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.31 iki 1991.10.31	1990 11 26 Nr. 586
227.	Antanas Jurgelis	Mažeikių r. Buknaičių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.31 iki 1991.10.31	1990 11 26 Nr. 587
228.	Drąsutis Staškauskas	Mažeikių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.31 iki 1991.10.31	1990 11 27 Nr. 592
229.	Andrius Juknevičius	Mažeikių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.31 iki 1991.10.31	1990 11 27 Nr. 594
230.	Vytautas Bilota	Mažeikių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.31 iki 1991.10.31	1990 11 26 Nr. 605
231.	Gintautas Rusteikis	Strėliškių (Jonupių) pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 10.31 iki 1991.10.31	1990 11 27 Nr. 625
232.	Kęstutis Bielskas	Kybartų geležinkelio stoties pasienio posto pamainos budėtojas nuo 11.01 iki 1991.11.01	1990 11 05 Nr. 208
233.	Jonas Kaveckis	Lazdijų pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.01 iki 1991.10.20	1990 11 05 Nr. 258
234.	Jonas Šalaševičius	Lazdijų r. pasienio patulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 11.01 iki 1991.10.20	1990 11 05 Nr. 260
235.	Petras Pumputis	Vilniaus r. pasienio patulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 11.01 iki 1991.10.30	1990 11 07 Nr. 277
236.	Rimantas Grigonis	Vilniaus r. pasienio patulinės tarnybos pasienio pamainos viršininkas nuo 11.01 iki 1991.10.30	1990 11 07 Nr. 285
237.	Jaunius Daškevičius	Šalčininkų r. pasienio patulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 11.01 iki 1991.10.31	1990 11 07 Nr. 286
238.	Darius Rogačius	Varėnos r. patulinės Lavoriškių baro pasienio tarnybos vairuotojas-budėtojas nuo 11.01 iki 1991.11.10	1990 11 10 Nr. 335
239.	Vasilijus Markovas	Kretingos r. Būtingės pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.01 iki 1991.11.01	1990 11 10 Nr. 345
240.	Edmundas Paukštis	Kretingos r. Būtingės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.01 iki 1991.11.01	1990 11 10 Nr. 355
241.	Zenonas Kareiva	Kretingos r. Būtingės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.01 iki 1991.11.01	1990 11 10 Nr. 359
242.	Algirdas Montvydas	Mažeikių r. Buknaičių pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.01 iki 1991.11.01	1990 11 13 Nr. 367
243.	Algirdas Paunksnis	Mažeikių r. pasienio užkardos pamainos vairuotojas-budėtojas nuo 11.01 iki 1991.11.01	1990 11 13 Nr. 368
244.	Andriejus Piskariovas	Nidos pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.01 iki 1991.11.01	1990 11 12 Nr. 436
245.	Algirdas Valinskas	Šakių r. pasienio užkardos vyr. budėtojas nuo 11.01 iki 1991.10.31	1990 11 15 Nr. 460
246.	Petras Aleksa	Šakių r. Sudargo pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.01 iki 1991.10.26	1990 11 15 Nr. 465
247.	Valdas Tautkevičius	Kybartų geležinkelio stoties pasienio posto viršininkas nuo 11.01 iki 1991.10.27	1990 11 15 Nr. 468
248.	Vidmantas Vaitkus	Vilniaus zonos Krakūnų pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.01 iki 1991.04.31	1990 11 20 Nr. 504
249.	Algirdas Ragauskas	Vilniaus zonos Šalčininkų r. Krakūnų pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.01 iki 1991.11.31	1990 11 20 Nr. 505
250.	Vidmantas Brasas	Skuodo pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.01 iki 1991.10.31	1990 11 26 Nr. 548
251.	Andrius Pocius	Skuodo pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.01 iki 1991.10.31	1990 11 26 Nr. 549
252.	Vidas Zubė	Skuodo pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.01 iki 1991.10.31	1990 11 26 Nr. 551
253.	Vytautas Masiulis	Skuodo pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.01 iki 1991.10.31	1990 11 26 Nr. 556
254.	Sigitas Ringys	Skuodo pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.01 iki 1991.10.31	1990 11 26 Nr. 557
255.	Saulius Šmaižys	Skuodo pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.01 iki 1991.10.31	1990 11 26 Nr. 560
256.	Arvydas Rimkus	Mažeikių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.01 iki 1991.01.11	1990 11 27 Nr. 590
257.	Alvydas Slyžius	Mažeikių geležinkelio stoties pasienio pamainos kontrolės posto budėtojas nuo 11.01 iki 1991.11.01	1990 11 26 Nr. 597
258.	Steponas Bagdonas	Mažeikių geležinkelio stoties pasienio pamainos kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.01 iki 1991.10.31	1990 11 26 Nr. 598
259.	Vaidotas Steponavičius	Mažeikių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.01 iki 1991.10.31 Mažeikių užkardos Buknaičių pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 12.29	1990 11 26 Nr. 601 1990 12 28 Nr. 1432

260.	Algis Vilimas	Mažeikių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.01 iki 1991.10.31	1990 11 26 Nr. 602
261.	Saulius Riautka	Mažeikių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.01 iki 1991.11.01	1990 11 27 Nr. 606
262.	Jonas Šemeta	Skuodo pasienio geležinkelio stoties kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.01 iki 1991.10.31	1990 11 27 Nr. 653
263.	Juozas Skrelius	Vilkaviškio r. Vištyčio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.01 iki 1991.11.01	1990 11 28 Nr. 697
264.	Dainoras Lengvenis	Streliškių (Jonupių) pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.01 iki 1991.10.31	1990 11 30 Nr. 843
265.	Jonas Janulis	Akmenės r. pasienio patulinės tarnybos 1-ojo baro budėtojas nuo 11.01 iki 1991.11.12	1990 12 06 Nr. 1003
266.	Edmundas Dapšauskas	Skuodo r. Viršių pasienio patulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 11.01 iki 1991.11.01	1990 12 06 Nr. 1007
267.	Egidijus Kazlauskas	Šilutės r. Pagiegių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.01 iki 1991.11.01	1990 12 30 Nr. 1480
268.	Algis Vasiliauskas	Biržų r. Germanišio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.01 iki 1991.11.01	1990 12 30 Nr. 1483
269.	Vidmantas Dambrauskas	Lazdijų r. pasienio patulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 11.02 iki 1991.11.25	1990 11 05 Nr. 261
270.	Rimvydas Bunikis	Šakių r. Sudargo pasienio tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 11.02 iki 1991.10.27	1990 11 07 Nr. 266
271.	Danielius Žutautas	Klaipėdos r. patulinės tarnybos pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.02 iki 1991.11.01	1990 11 13 Nr. 424
272.	Romas Tučkus	Nidos pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.02 iki 1991.11.02	1990 11 12 Nr. 433
273.	Antanas Vitkus	Skuodo geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.02 iki 1991.10.31	1990 11 27 Nr. 755
274.	Kęstutis Pakalniškis	Mažeikių r. Mažeikių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.02 iki 1991.11.01	1990 11 13 Nr. 366
275.	Remigijus Girdvainis	Skuodo r. Viršių pasienio patulinės tarnybos posto viršininkas nuo 11.02 iki 1991.10.31	1990 12 06 Nr. 1008
276.	Aldas Ridikas	Skuodo r. Viršių (Gėsalų) pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.02 iki 1991.11.01	1990 12 07 Nr. 1112
277.	Kęstutis Pocius	Šilutės r. Rusnės pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.02 iki 1991.11.02	1990 12 12 Nr. 1212
278.	Ramūnas Paškevičius	Marijampolės r. Kalvarijos pasienio patulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 11.03 iki 1991.10.31	1990 11 07 Nr. 293
279.	Audrius Luneckas	Klaipėdos uosto pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 11.03 iki 1991.11.03	1990 11 13 Nr. 406
280.	Algimantas Stepulaitis	Šakių r. Kudirkos Nauniesčio pasienio tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 11.04 iki 1991.10.26	1990 11 15 Nr. 444
281.	Juozas Drobnys	Druskininkų – Gardino pasienio patulinės tarnybos vairuotojas-budėtojas nuo 11.05 iki 1991.11.05	1990 11 07 Nr. 264
282.	Romualdas Rutkauskas	Klaipėdos r. pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.05 iki 1991.11.01	1990 11 13 Nr. 410
283.	Romualdas Semeškevičius	Klaipėdos r. patulinės tarnybos pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.05 iki 1991.11.01	1990 11 13 Nr. 412
284.	Raimundas Kiaušas	Akmenės r. pasienio patulinės tarnybos 1-ojo baro budėtojas nuo 11.05 iki 1991.11.12	1990 12 06 Nr. 997
285.	Arturas Neverdauskas	Šalčininkų r. pasienio patulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 11.06 iki 1991.11.05	1990 11 07 Nr. 279
286.	Romas Mintautas	Vilniaus zonos Krakūnų pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.06 iki 1991.11.01	1990 11 07 Nr. 287
287.	Jonas Kuodis	Šalčininkų r. Krakūnų pasienio posto pamainos budėtojas nuo 11.06 iki 1991.11.05	1990 11 07 Nr. 281
288.	Mindaugas Muraška	Šalčininkų r. Krakūnų pasienio posto pamainos budėtojas nuo 11.06 iki 1991.11.05	1990 11 07 Nr. 282
289.	Vytautas Bubelis	Vilniaus zonos Krakūnų (Šalčininkų r.) pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.06 iki 1991.11.01 Atleistas nuo 12.26	1990 11 07 Nr. 283 1990 12 27 Nr. 1429
290.	Vytautas Aleksandravičius	Vilniaus zonos Krakūnų (Šalčininkų r.) pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.06 iki 1991.11.01	1990 11 07 Nr. 284
291.	Alfredas Pečiūra	Šalčininkų r. Krakūnų pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.06 iki 1991.11.01	1990 11 07 Nr. 290
292.	Vitalis Žemaitis	Šalčininkų r. Eišiškių – Gardino kelio posto pamainos viršininkas nuo 11.06 iki 1991.11.05	1990 11 09 Nr. 318
293.	Stanislovas Grigoravičius	Šalčininkų r. Eišiškių – Gardino kelio posto pamainos budėtojas nuo 11.06 iki 1991.11.05	1990 11 09 Nr. 319

294.	Romualdas Bajorinas	Vilniaus r. pasienio užkardos vyr. budėtojas nuo 11.06 iki 1991.11.05	1990 11 09 Nr. 320
295.	Vidas Pūtys	Varėnos r. Marcinkonių patrulinės tarnybos pasienio baro vairuotojas-budėtojas nuo 11.06 iki 1991.11.07	1990 11 09 N. 327
296.	Gintaras Stanevičius	Varėnos r. Druskininkų – Gardino kelio pasienio posto budėtojas nuo 11.06 iki 1991.11.07	1990 11 09 Nr. 331
297.	Vytautas Gintautas Varnelė	Varėnos r. Dubičių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.06 iki 1991.11.06	1990 11 09 Nr. 332
298.	Antanas Alekšišūnas	Varėnos r. Dubičių pasienio kontrolės posto baro pamainos vairuotojas-budėtojas nuo 11.06 iki 1991.11.07	1990 11 09 Nr. 333
299.	Juozas Raižys	Šalčininkų r. pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 11.06 iki 1991.11.05	1990 11 10 Nr. 361
300.	Arūnas Stankevičius	Nidos pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.06 iki 1991.11.06	1990 11 12 Nr. 435
		Atleistas nuo 12.19	1990 12 19 Nr. 1240
301.	Vytautas Aleksa	Druskininkų – Slanimo kelio ruožo pasienio posto pamainos viršininkas nuo 11.06 iki 1991.11.06	1990 11 16 Nr. 484
302.	Aleksa Valdas	Druskininkų – Slanimo kelio ruožo pasienio posto pamainos viršininkas nuo 11.06 iki 1991.1.06	1990 11 16 Nr. 485
303.	Vytis Indziula	Druskininkų – Gardino baro patrulinės tarnybos vairuotojas-budėtojas nuo 11.06 iki 1991.11.07	1990 11 16 Nr. 487
304.	Saulius Vilbikas	Lazdijų r. Dubičių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.06 iki 1991.11.06	1990 11 16 Nr. 498
305.	Alfonas Šivinskas	Skuodo geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.06 iki 1991.10.31	1990 11 26 Nr. 545
306.	Valerijus Jachimavičius	Šalčininkų r. Krakūnų pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.06 iki 1991.10.31	1990 11 26 Nr. 563
307.	Ričardas Mikalauskas	Mažeikių r. Buknaičių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.06 iki 1991.11.01	1990 11 26 Nr. 595
308.	Ingridas Kirsis	Mažeikių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.06 iki 1991.11.06	1990 11 26 Nr. 603
309.	Kazys Ereminas	Skuodo geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 11.06 iki 1991.10.31	1990 11 27 Nr. 620
		Atleistas nuo 12.22	1990 12 28
310.	Kazys Jurgelevičius	Skuodo geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.06 iki 1991.10.31	Nr. 1424 1990 11 27 Nr. 621
311.	Eugenijus Krančiukas	Varėnos r. pasienio užkardos vyr. inžinierius-inspektorius nuo 11.07 iki 1991.11.06	1990 11 07 Nr. 263
312.	Algirdas Kunigiškis	Vilkaviškio r. Kybartų posto patrulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 11.07 iki 1991.10.27	1990 11 07 Nr. 273
313.	Gintaras Pilinka	Varėnos r. Dubičių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.07 iki 1991.11.07	1990 11 07 Nr. 276
314.	Gintaras Dapkus	Šalčininkų r. Krakūnų pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.07 iki 1991.11.30	1990 11 07 Nr. 278
315.	Antanas Lobeckis	Vilniaus r. pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 11.07 iki 1991.11.07	1990 11 07 Nr. 289
316.	Jonas Jakavonis	Druskininkų – Gardino kelio posto kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.07 iki 1991.11.09	1990 11 07 Nr. 262
317.	Kęstutis Maksimavičius	Varėnos r. Dubičių pasienio patrulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 11.07 iki 1991.11.07	1990 11 09 Nr. 326
318.	Giedrius Tamulevičius	Varėnos r. Marcinkonių patrulinės tarnybos pasienio baro vairuotojas-budėtojas nuo 11.07 iki 1991.11.08	1990 11 09 Nr. 328

319.	Kęstutis Gaidys	Druskininkų – Gardino kelio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.07 iki 1991.11.08 Atleistas 12.30	1990 11 08 Nr. 329 1990 12 30 Nr. 1444
320.	Alyudas Kačinskis	Kretingos r. Būtingės pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 11.07 iki 1991.11.06	1990 11 10 Nr. 344
321.	Rolandas Dagilis	Kretingos r. Būtingės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11 07 iki 1991.11.07	1990 11 10 Nr. 348
322.	Vytautas Dabulskis	Mažeikių r. Buknaičių pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 11.07 iki 1991.11.01 Mažeikių r. vyr. instruktorius pasienio režimui nuo 11.13	1990 11 13 Nr. 363 1990 11 13 Nr. 370
323.	Antanas Stasaitis	Vilniaus zonos Krakūnų (Šalčininkų r.) pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.07 iki 1991.11.07	1990 11 13 Nr. 398
324.	Vilmantas Dzindzolieta	Nidos pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.07 iki 1991.11.07	1990 11 13 Nr. 427
325.	Stasys Gudonis	Varėnos r. Dubičių baro pasienio patrulinės tarnybos vairuotojas-budėtojas nuo 11.07 iki 1991.11.06	1990 11 16 Nr. 447
326.	Algis Vaitkevičius	Šakių r. Sudargo pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.07 iki 1991.10.27	1990 11 15 Nr. 466
327.	Algis Zautra	Druskininkų geležinkelio pasienio posto viršininkas nuo 11.07 iki 1991.11.07	1990 11 16 Nr. 479
328.	Aleksandras Daukšys	Varėnos r. Druskininkų – Gardino patrulinės pasienio tarnybos pamainos viršininkas nuo 11.07 iki 1991.11.06	1990 11 16 Nr. 482
329.	Mindaugas Valentas	Druskininkų – Gardino patrulinės tarnybos pasienio baro vairuotojas-budėtojas nuo 11.07 iki 1991.11.07	1990 11 16 Nr. 486
330.	Kęstutis Biekša	Varėnos r. Dubičių pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.07 iki 1991.11.07	1990 11 26 Nr. 546
331.	Egidijus Bugys	Pakruojo pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 11.07 iki 1991.11.06	
332.	Remigijus Prascienis	Rokiškio r. Suvainiško pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.07 iki 1991.11.07	1990 11 30 Nr. 862
333.	Algimantas Petrėnas	Vilniaus r. pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 11.08 iki 1991.11.06	1990 11 09 Nr. 321
334.	Aivaras Baigis	Varėnos r. Dubičių pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.08 iki 1991.11.08	1990 11 16 Nr. 448
335.	Virginijus Leonavičius	Varėnos r. Dubičių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.08 iki 1991.11.08	1990 11 16 Nr. 449
336.	Egidijus Koncėvičius	Varėnos r. Marcinkonių patrulinės pasienio tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 11.08 iki 1991.11.08	1990 11 16 Nr. 450
337.	Algis Tamulevičius	Varėnos r. Marcinkonių baro pasienio patrulinės tarnybos budėtojas nuo 11.08 iki 1991.11.08	1990 11 16 Nr. 453
338.	Algis Tamulevičius	Varėnos r. Marcinkonių baro pasienio patrulinės tarnybos budėtojas nuo 11.08 iki 1991.11.08	1990 11 16 Nr. 453
339.	Alyudas Truska	Gruskininkų – Gardino tarnybos baro pasienio posto pamainos budėtojas nuo 11.08 iki 1991.11.07	1990 11 16 Nr. 489
340.	Gerardas Trumpulis	Mažeikių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.08 iki 1991.11.08	1990 11 26 Nr. 600
341.	Stanislovas Budrys	Joniškio geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.08 iki 1991.11.08	1990 11 27 Nr. 609
342.	Robertas Rauba	Joniškio geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.08 iki 1991.11.08	1990 11 27 Nr. 610

343.	Vaidotas Kaniušas	Joniškio geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.08 iki 1991.11.08	1990 11 27 Nr. 612
344.	Algirdas Galinis	Joniškio geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.08 iki 1991.11.08	1990 11 27 Nr. 615
345.	Algimantas Bielskis	Joniškio geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.08 iki 1991.11.08	1990 11 27 Nr. 618
346.	Artūras Gailius	Rusnės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.08 iki 1991.11.01	1990 11 28 Nr. 649
347.	Algis Urvakis	Žagarės pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.08 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 707
348.	Kazimieras Sabutis	Žagarės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.08 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 708
349.	Vidmantas Zuokas	Žagarės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.08 iki 1991.11.08	
350.	Aidas Šniukas	Žagarės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.08 iki 1991.11.08	1990 11 28 Nr. 713
351.	Vaclovas Levickas	Žagarės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.08 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 718
352.	Vytautas Petrauskas	Joniškio r. Kalvių pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.08 iki 1991.11.08 Joniškio r. Kalvių pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 11.28	1990 11 28 Nr. 745 1990 11 29 Nr. 790
353.	Alvidas Kumža	Pakruojo r. Žemelių pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.08 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 750
354.	Aušrys Cimnolonskis	Pakruojo r. Žemelių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.08 iki 1991.11.12	1990 11 27 Nr. 756
355.	Robertas Simonaitis	Pakruojo r. Žemelių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.08 iki 1991.11.12	1990 11 27 Nr. 757
356.	Žilvinas Gairionis	Pakruojo pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 11.08 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 771
357.	Kontrimas Šaparnis	Biržų r. pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.08 iki 1991.11.08	1990 11 30 Nr. 871
358.	Virgilijus Bložė	Akmenės r. Vegerių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.08 iki 1991.11.12	1990 12 06 Nr. 966
359.	Stanislovas Minkus	Akmenės r. Vegerių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.08 iki 1991.11.12	1990 12 06 Nr. 971
360.	Remigijus Pocius	Mažeikių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.08 iki 1991.11.01	1990 12 05 Nr. 994
361.	Danielius Andrijauskas	Akmenės r. pasienio patrulinės tarnybos 1-ojo baro budėtojas nuo 11.08 iki 1991.11.12	1990 12 06 Nr. 996
362.	Edmundas Vojinskas	Akmenės r. pasienio patrulinės tarnybos 1-ojo baro budėtojas nuo 11.08 iki 1991.11.12	1990 12 06 Nr. 998
363.	Laimutis Žakys	Naujosios Akmenės pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.08 iki 1991.11.08	1990 12 12 Nr. 1181

364.	Alfonas Dubakas	KAD pasienio skyriaus Vilniaus operatyvinės grupės budėtojas nuo 11.09	1990 11 19 Nr. 491
365.	Ramūnas Baltakartis	KAD pasienio skyriaus Vilniaus operatyvinės grupės budėtojas nuo 11.09	1990 11 19 Nr. 491
366.	Saulius Motiejūnas	KAD pasienio skyriaus Vilniaus operatyvinės grupės budėtojas nuo 11.09	1990 11 19 Nr. 491
367.	Romualdas Jonis	KAD pasienio skyriaus Vilniaus operatyvinės grupės budėtojas nuo 11.09	1990 11 19 Nr. 491
368.	Dainius Kecorius	KAD pasienio skyriaus Vilniaus operatyvinės grupės budėtojas nuo 11.09	1990 11 19 Nr. 491
369.	Dzidas Vaitkus	KAD pasienio skyriaus Vilniaus operatyvinės grupės budėtojas nuo 11.09	1991 11 19 Nr. 491
370.	Rolandas Biekša	KAD pasienio skyriaus Vilniaus operatyvinės grupės budėtojas nuo 11.09	1990 11 19 Nr. 491
371.	Ričardas Dubakas	KAD pasienio skyriaus Vilniaus operatyvinės grupės budėtojas nuo 11.09	1990 11 19 Nr. 491
372.	Anatolijus Lopatenka	Varėnos r. Dubičių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.07	1990 11 09 Nr. 325
373.	Jonas Vandzinskas	Varėnos r. Dubičių pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.07	1990 11 09 Nr. 330
374.	Mindaugas Kuncevičius	KAD pasienio skyriaus Vilniaus operatyvinės grupės budėtojas nuo 11.09	1990 11 19 Nr. 491
375.	Ainis Smetona	KAD pasienio skyriaus Vilniaus operatyvinės grupės budėtojas nuo 11.09	1990 11 19 Nr. 491
376.	Evaldas Vaišvila	KAD pasienio skyriaus Vilniaus operatyvinės grupės budėtojas nuo 11.09	1990 11 19 Nr. 491
377.	Kęstutis Tviriaga	Vilniaus r. Medininkų baro pasienio patrulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 11.09 iki 1991.11.10	1990 11 10 Nr. 336
378.	Henrikas Ošikas	Šumsko pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.09 iki 1991.05.10	1990 11 10 Nr. 337
379.	Gediminas Steponavičius	KAD pasienio apsaugos skyriaus Vilniaus operatyvinės grupės budėtojas nuo 11.09	1990 11 27 Nr.477-K
380.	Algis Juonys	KAD Pasienio apsaugos skyriaus Vilniaus operatyvinės grupės budėtojas nuo 11.09	1990 11 27 Nr.492-K
381.	Arūnas Perednis	Varėnos r. Dubičių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.09	1990 11 09 Nr. 314
382.	Arūnas Zabiela	Vilniaus r. Šumsko pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.10	1990 11 09 Nr. 315
383.	Algimantas Saulius	Vilniaus r. Tabariškių pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 11.09 iki 1991.11.10	1990 11 09 Nr. 316
384.	Darius Užkuraitis	Vilniaus r. Lavoriškių pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.09 iki 1991.11.10	1990 11 09 Nr. 317
385.	Rimas Stravinskas	Vilniaus r. Medininkų patrulinės tarnybos pasienio baro pamainos viršininkas nuo 11.09 iki 1991.11.10	1990 11 10 Nr. 338
386.	Leonardas Striupas	Vilniaus r. pasienio užkardos vyr. inžinierius-inspektorius nuo 11.09 iki 1991.11.09	1990 11 10 Nr. 341
387.	Romas Bražinskas	Lazdijų r. pasienio patrulinės tarnybos budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.07	1990 11 10 Nr. 343
388.	Gytis Vaickus	Vilniaus r. Lavoriškių patrulinės tarnybos pasienio baro vairuotojas-budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.10 Atleistas nuo 11.26	1990 11 13 Nr. 372 1990 11 26 Nr. 538-K
389.	Audrius Deveika	Lydos – Šalčininkų kelio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.10	1990 11 13 Nr. 374
390.	Artūras Saladžius	Šalčininkų r. patrulinės tarnybos pasienio baro pamainos vairuotojas-budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.10	1990 11 13 Nr. 375
391.	Leonidas Chrapko	Šumsko pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.09 Atleistas nuo 19.19	1990 11 13 Nr. 377 1990 12 19 Nr. 1241

392.	Aivaras Šaulys	Vilniaus r. Šumsko pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.09 iki 1991.11.10	1990 11 13 Nr. 378
393.	Vidmantas Petras Vanagas	Vilniaus r. Kenos geležinkelio pasienio posto pamainos viršininkas nuo 11.09 iki 1991.11.10	1990 11 13 Nr. 404
394.	Egidijus Kviesulaitis	Kybartų pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.09 iki 1991.10.31	1990 11 15 Nr. 463
395.	Saulius Toliūnas	Vilniaus r. Šumsko kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.10	1990 11 20 Nr. 500
396.	Gediminas Beliukevičius	KAD pasienio skyriaus Vilniaus operatyvinės grupės budėtojas nuo 11.09	1990 11 19 Nr. 491
397.	Raimondas Šepetyš	Laikiniai vykstantis Biržų r. Germaniško pasienio kontrolės posto viršininko pareigas nuo 11.09	1990 11 21 Nr. 526
398.	Gintautas Čepulis	Joniškio pasienio kontrolės posto patrulinės tarnybos baro budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 11 26 Nr. 554
399.	Vladimiras Spaginskas	Joniškio pasienio patrulinės tarnybos baro budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 11 26 Nr. 571
400.	Antanas Polita	Joniškio pasienio patrulinės tarnybos baro budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 11 26 Nr. 575
401.	Antanas Lukauskas	Joniškio geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.09	1990 11 27 Nr. 614
402.	Vladas Baublys	Akmenės r. pasienio patrulinės tarnybos baro budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 11 27 Nr. 624
403.	Vaclovas Varnas	Žagarės pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.09 iki 1991.11.09	1990 11 28 Nr. 705
404.	Mindaugas Vaidila	Žagarės pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 706
405.	Algirdas Urbonas	Žagarės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 716
406.	Rimvydas Vaitekūnas	Žagarės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 717
407.	Rolandas Puišys	Joniškio r. pasienio patrulinės tarnybos baro budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 722
408.	Algirdas Balsevičius	Joniškio r. pasienio patrulinės tarnybos baro vairuotojas-budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 723
409.	Vincas Danieliūsis	Joniškio r. pasienio patrulinės tarnybos baro budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 726
410.	Rimantas Bulkašas	Joniškio r. pasienio patrulinės tarnybos baro budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 727
411.	Rimantas Degutis	Joniškio r. pasienio patrulinės tarnybos baro budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 733
412.	Nerijus Rudaitis	Joniškio r. pasienio patrulinės tarnybos baro vairuotojas-budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 734
413.	Virgijus Bagdonas	Joniškio r. Kalvių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11	1990 11 28 Nr. 747
414.	Edvinas Adomaitis	Joniškio r. Kalvių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.09	1990 11 28 Nr. 748
415.	Vytautas Rusinas	Pakruojo r. Žemelių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 752
416.	Raimondas Labanauskas	Pakruojo r. Žemelių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 753
417.	Sigitas Labanauskas	Pakruojo r. Žemelių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 11 27 Nr. 759
418.	Vytautas Ranonis	Pakruojo r. Žemelių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 11 27 Nr. 762
419.	Albertas Bekintis	Pakruojo pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 767
420.	Jonas Kleiza	Pakruojo pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 768
421.	Alvydas Mikšas	Pakruojo pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 769
422.	Virgilijus Jonaitis	Pakruojo pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 770
423.	Artūras Pališaitis	Pakruojo pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 772
424.	Arūnas Jankauskas	Pakruojo pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 773
425.	Gintautas Jačiunskis	Pakruojo pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 774
426.	Vaclovas Vaitiekūnaitis	Pakruojo pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos vairuotojas-budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 776
427.	Romas Lukauskas	Pakruojo pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos vairuotojas-budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 778
428.	Balys Kumpelis	Biržų r. Germaniško pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.10	1990 11 30 Nr. 865
429.	Gintautas Ališauskas	Joniškio užkardos pasienio patrulinės tarnybos baro vairuotojas-budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.08	1990 11 30 Nr. 879
430.	Antanas Vainorius	Akmenės r. Vegerių pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 12 06 Nr. 961

431.	Valdemaras Rupšys	Akmenės r. Vegerių pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 12 06 Nr. 965
432.	Jonas Gelžinis	Akmenės r. Vegerių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 12 06 Nr. 972
433.	Simas Maulius	Akmenės r. pasienio patulinės tarnybos 1-ojo baro vairuotojas-budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 12 06 Nr. 974
434.	Gintaras Bučas	Akmenės r. pasienio patulinės tarnybos 1-ojo baro pamainos viršininkas nuo 11.09 iki 1991.1.12	1990 12 06 Nr. 1006
435.	Artūras Tamašauskas	Pakruojo r. Žemelio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 12 12 Nr. 1187
436.	Olegas Caregorodcevas	Joniškio pasienio patulinės tarnybos baro budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 12 12 Nr. 1247
437.	Linas Lupeika	Joniškio pasienio patulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 12 12 Nr. 1248
438.	Audronis Radionovas	Joniškio geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.09 iki 1991.11.09	1990 12 22 Nr. 1351
439.	Romas Adomaitis	Joniškio pasienio patulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 11.09 iki 1991.11.12	1990 12 22 Nr. 1352
440.	Laimutis Kuginys	Joniškio geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.10 iki 1991.11.10	1990 11 27 Nr. 617
441.	Algimantas Pūrys	Druskininkų – Gardino kelio pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 11.10 iki 1991.11.06	1990 11 09 Nr. 334
442.	Arūnas Varaška	Kretingos r. Būtingės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.02	1990 11 10 Nr. 354
443.	Gintautas Vasiliauskas	Vilniaus r. Lavoriškių baro patulinės pasienio tarnybos pamainos budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.10	1990 11 13 Nr. 394
444.	Audrius Mukas	Biržų r. pasienio užkardos vyr. instruktorius pasienio režimui nuo 11.10 iki 1991.11.10 Biržų pasienio užkardos viršininkas nuo 12.05	1990 11 13 Nr. 395 1990 12 19 Nr. 1239
445.	Žygmantas Jakonis	Vilniaus r. Šumsko pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.10	1990 11 13 Nr. 397
446.	Dainius Dautaras	Vilniaus r. Šumsko pasienio posto pamainos budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.10	1990 11 13 Nr. 399
447.	Kęstutis Malašauskas	Vilniaus r. Šumsko pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.10 iki 1991.11.10	1990 11 13 Nr. 403
448.	Romualdas Kiršūnas	Nidos pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.01	1990 11 12 Nr. 440
449.	Gediminas Vaškėlis	Vilniaus r. Lavoriškių pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.10 iki 1991.11.10	1990 11 16 Nr. 472
450.	Ignas Vaitoška	Rokiškio r. Suvainišio pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 11.10 iki 1991.11.10	1990 11 26 Nr. 540
451.	Julius Šarka	Joniškio pasienio kontrolės posto patulinės tarnybos baro vairuotojas-budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 11 26 Nr. 552
452.	Vaclovas Ringys	Joniškio pasienio kontrolės posto patulinės tarnybos baro vairuotojas-budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 11 26 Nr. 553
453.	Alyvydas Jucys	Joniškio pasienio patulinės tarnybos viršininkas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 11 26 Nr. 572
454.	Jonas Almanas	Joniškio pasienio patulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 11 26 Nr. 573
455.	Vaidotas Jomantas	Joniškio pasienio patulinės tarnybos baro budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 11 26 Nr. 574
456.	Saulius Martinaitis	Joniškio geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.10 iki 1991.11.10	1990 11 27 Nr. 608
457.	Vidas Vedeckas	Joniškio geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.10	1990 11 27 Nr. 611
458.	Sergejus Nechaja	Joniškio geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.10	1990 11 27 Nr. 613
459.	Dalius Grigaliūnas	Joniškio geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.10	1990 11 27 Nr. 616
460.	Antanas Abramavičius	Žagarės pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 11.10 iki 1991.11.12 Žagarės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.03	1990 11 28 Nr. 703 1990 12 12 Nr. 1170
461.	Vaidutis Karečka	Žagarės pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.10 iki 1991.11.09	1990 11 28 Nr. 704
462.	Raimondas Vaineikis	Žagarės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.08	1990 11 28 Nr. 709
463.	Juozas Baniulis	Žagarės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 710
464.	Eugenijus Kačkis	Žagarės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.08	1990 11 28 Nr. 712
465.	Justinas Jonušas	Žagarės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 714
466.	Šarūnas Dargevičius	Žagarės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 715
467.	Valdemaras Surplys	Žagarės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 719
468.	Gintaras Jaseliūnas	Joniškio r. pasienio patulinės tarnybos baro budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 720

469.	Petras Grušas	Joniškio r. pasienio patulinės tarnybos baro vairuotojas-budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 721
470.	Henrikas Podolskis	Joniškio r. pasienio patulinės tarnybos baro budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 725
471.	Robertas Balnis	Joniškio r. pasienio patulinės tarnybos baro budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 728
472.	Vladas Slunskis	Joniškio r. pasienio patulinės tarnybos baro budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 729
473.	Albinas Jokubauskas	Joniškio r. pasienio patulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 730
474.	Romanas Osipovas	Joniškio r. pasienio patulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 731
475.	Algimantas Komasa	Joniškio r. pasienio patulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 732
476.	Sergejus Jegorovas	Joniškio r. Kalvių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.08	1990 11 28 Nr. 735
477.	Audronis Naskauskas	Joniškio r. Kalvių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.08	1990 11 28 Nr. 737
478.	Žiara Žemėnas	Joniškio r. Kalvių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas 11.10 iki 1991.11.08	1990 11 28 Nr. 740
479.	Algirdas Petraitis	Joniškio r. Kalvių pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.10 iki 1991.11.08	1990 11 28 Nr. 741
480.	Genadijus Gaškus	Joniškio r. Kalvių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.08	1990 11 28 Nr. 743
481.	Vaidotas Staniulis	Joniškio r. Kalvių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.08	1990 11 28 Nr. 746
482.	Adolfas Putinas	Pakruojo r. Žemelių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 11 27 Nr. 758
483.	Stasys Naraukas	Pakruojo r. Žemelių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 11 27 Nr. 761
484.	Vytautas Kilčiauskas	Pakruojo r. Žemelių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.12 Atleistas nuo 12.11	1990 11 27 Nr. 763 1990 12 12 Nr. 1179
485.	Žilvinas Kazlauskas	Pakruojo užkardos vyr. instruktorius pasienio režimui nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 764
486.	Gediminas Navickas	Pakruojo pasienio patulinės tarnybos baro pamainos vairuotojas-budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 777
487.	Remigijus Levickas	Pakruojo pasienio patulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 779
488.	Edmundas Kigas	Pakruojo pasienio patulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 780
489.	Irmantas Gavėnas	Pakruojo pasienio patulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 11.10 iki 1991.10.12	1990 11 28 Nr. 781
490.	Raimondas Zareckas	Joniškio užkardos pasienio patulinės tarnybos baro vairuotojas-budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.08	1990 11 30 Nr. 876
491.	Raimondas Čepaitis	Joniškio užkardos pasienio patulinės tarnybos baro budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.08	1990 11 30 Nr. 877
492.	Dainius Majauskas	Joniškio užkardos pasienio patulinės tarnybos baro vairuotojas-budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.08	1990 11 30 Nr. 878
493.	Saulius Grigaliūnas	Joniškio užkardos pasienio patulinės tarnybos baro vairuotojas-budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.08	1990 11 30 Nr. 880
494.	Pavelas Sokolovas	Zarasų r. Zarasų kelio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.20	1990 11 30 Nr. 904
495.	Vytautas Raguckas	Joniškio geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 11 30 Nr. 907
496.	Virgilijus Burba	Joniškio geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 11 30 Nr. 908
497.	Rimvydas Gutauskas	Pasvalio užkardos pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.10	1990 11 30 Nr. 909
498.	Gintaras Linkevičius	Pasvalio užkardos pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.09	1990 11 30 Nr. 910
499.	Algirdas Krištopaitis	Pasvalio užkardos pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.09	1990 11 30 Nr. 913
500.	Virgilijus Gutauskas	Pasvalio užkardos pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.09	1990 11 30 Nr. 940
501.	Aidas Gudas	Pasvalio užkardos pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.10 iki 1991.11.10	1990 11 30 Nr. 944
502.	Alfredas Remeika	Pasvalio užkardos pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.10	1990 11 30 Nr. 946
503.	Vytautas Reklaitis	Akmenės r. Vegerių pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 12 06 Nr. 957
504.	Povilas Jokubauskas	Akmenės r. Vegerių pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 12 06 Nr. 958
505.	Romualdas Klimašauskas	Akmenės r. Vegerių pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 12 06 Nr. 960
506.	Vytautas Giniotas	Akmenės r. Vegerių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 12 06 Nr. 967
507.	Rimantas Adomaitis	Akmenės r. Vegerių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 12 06 Nr. 968
508.	Ivanas Sucharevskis	Akmenės r. Vegerių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 12 06 Nr. 969

509.	Linas Adomaitis	Akmenės r. Vegerių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 12 06 Nr. 970
510.	Adolfas Butkus	Akmenės r. pasienio patulinės tarnybos 1-ojo baro vairuotojas-budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 12 06 Nr. 973
511.	Kęstutis Pilipūnas	Akmenės r. pasienio patulinės tarnybos 1-ojo baro pamainos budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 12 06 Nr. 975
512.	Stanislovas Cucumas	Akmenės r. pasienio patulinės tarnybos 1-ojo baro vairuotojas-budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 12 06 Nr. 976
513.	Benediktas Švažas	Akmenės r. pasienio patulinės tarnybos 1-ojo baro pamainos viršininkas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 12 06 Nr. 999
514.	Romas Venckus	Akmenės r. pasienio patulinės tarnybos 1-ojo baro budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 12 06 Nr. 1000
515.	Remigijus Preikšaitis	Akmenės r. pasienio patulinės tarnybos 1-ojo baro budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 12 06 Nr. 1001
516.	Vidmantas Kaminskas	Akmenės r. pasienio patulinės tarnybos 1-ojo baro pamainos viršininkas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 12 06 Nr. 1002
517.	Žydrūnas Stankus	Akmenės r. pasienio patulinės tarnybos 1-ojo baro budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 12 06 Nr. 1004
518.	Saulius Šiurkus	Akmenės r. pasienio patulinės tarnybos 1-ojo baro vairuotojas-budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.12	1990 12 06 Nr. 1005
519.	Artūras Muchtarovas	Šiaulių r. pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.10	1990 12 12 Nr. 1206
520.	Vladas Mačiukas	Šiaulių r. pasienio kontrolės posto tarnybos pamainos viršininkas nuo 11.10 iki 1991.11.10	1990 12 12 Nr. 1207
521.	Darius Pukinskis	Šiaulių r. pasienio kontrolės posto tarnybos pamainos budėtojas nuo 11.10 iki 1991.11.10	1990 12 12 Nr. 1208
522.	Gintaras Žagūnis	Šalčininkų r. Dieveniškų pasienio patulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 11.11 iki 1991.11.05	1990 11 07 Nr. 288
523.	Romualdas Margaitis	Vilniaus r. Kenos geležinkelio stoties pasienio posto pamainos viršininkas nuo 11.11 iki 1991.05.11	1990 11 13 Nr. 376
524.	Giedrius Pužas	Vilniaus r. Lavoriškių baro pasienio patulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 11.11 iki 1991.11.10	1990 11 13 Nr. 379
525.	Donatas Dilys	Vilniaus r. patulinės tarnybos pasienio baro pamainos budėtojas nuo 11.11 iki 1991.11.10	1990 11 13 Nr. 405
526.	Virginijus Budėnas	Varėnos r. Dubičių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.11 iki 1991.11.07	1990 11 17 Nr. 481
527.	Linas Jasinevičius	Rokiškio pasienio užkardos vyr. inžinierius-inspektorius nuo 11.11 iki 1991.11.10	1990 11 26 Nr. 539
528.	Artūras Rimkus	Šilutės r. Panemunės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.11 iki 1991.10.31	1990 11 28 Nr. 640
529.	Paulius Virbalas	Šilutės r. Panemunės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.11 iki 1991.10.25	1990 11 28 Nr. 641
530.	Rolandas Milaknis	Rokiškio užkardos Juodupės pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.11 iki 1991.11.10	1990 11 28 Nr. 688
531.	Algirdas Benjaminas Masiulis	Rokiškio užkardos Juodupės pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.11 iki 1991.11.10	1990 11 28 Nr. 690
532.	Egidijus Melinis	Joniškio r. Kalvių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.11 iki 1991.11.08	1990 11 28 Nr. 738
533.	Kęstutis Malinauskas	Pakruojo r. Žemelių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.11 iki 1991.11.12	1990 11 27 Nr. 760
534.	Vaclovas Baranauskas	Ignalinos užkardos vyr. budėtojas nuo 11.11 iki 1991.11.20	1990 11 28 Nr. 784
535.	Darius Kalveckas	Biržų r. Germaniško pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.11 iki 1991.11.10	1990 11 30 Nr. 866
536.	Vytautas Petronis	Biržų r. Germaniško pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.11 iki 1991.11.10	1990 11 30 Nr. 872
537.	Algirdas Gintauskas	Akmenės r. Vegerių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.11 iki 1991.11.12	1990 12 06 Nr. 962
538.	Sigitas Žičkus	Akmenės r. Vegerių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.11 iki 1991.11.12	1990 12 06 Nr. 964
539.	Loretas Žėkas	Rokiškio r. Suvainiško pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.11 iki 1991.05.10	1990 12 06 Nr. 980
540.	Mindaugas Jarušauskas	Rokiškio užkardos pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.11 iki 1991.11.10	1990 12 21 Nr. 1259
541.	Džeraldas Bružas	Pasvalio užkardos pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.12 iki 1991.11.09	1990 11 30 Nr. 941
542.	Donatas Gagiškis	Rokiškio r. Suvainiško pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.12 iki 1991.11.14	1990 12 06 Nr. 986
543.	Vladas Baltrušaitis	Akmenės r. pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.12 iki 1991.11.12	1990 12 22 Nr. 1249
544.	Gintaras Ališauskas	Vilniaus r. pasienio patulinės tarnybos pamainos vairuotojas-budėtojas nuo 11.13 iki 1991.10.31	1990 11 10 Nr. 340

545.	Audrius Uloza	Vilniaus r. Medininkų pasienio patulinės tarnybos būrio vairuotojas-budėtojas nuo 11.13 iki 1991.11.13	1990 11 13 Nr. 371
546.	Almantas Laučius	Vilniaus r. Lavoriškių patulinės tarnybos pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.13 iki 1991.11.10 Lavoriškių kontrolės posto viršininkas nuo 12.11	1990 11 13 Nr. 373 1990 12 12 Nr. 1172
547.	Redas Ercius	Klaipėdos pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.13 iki 1991.11.13	1990 11 13 Nr. 381
548.	Jonas Miliūnas	Palangos oro uosto pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 11.13 iki 1991.11.10	1990 11 13 Nr. 382
549.	Vidmantas Šikšnys	Klaipėdos pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.13 iki 1991.11.13 Atleistas 1990.11.21	1990 11 13 Nr. 393 1990 11 28 Nr. 786
550.	Stasys Averka	Vilniaus r. Lavoriškių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.13 iki 1991.11.10	1990 11 13 Nr. 396
551.	Gintautas Oželis	Šalčininkų r. pasienio patulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 11.13 iki 1991.11.01	1990 11 13 Nr. 400
552.	Jonas Kazlauskas	Vilniaus r. pasienio užkardos vyr. budėtojas nuo 11.13 iki 1991.11.10	1990 11 13 Nr. 401
553.	Vytautas Šilaišis	Šalčininkų r. pasienio patulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 11.13 iki 1991.11.10	1990 11 013 Nr. 402
554.	Jonas Uogintas	Laikiniai vykdančiai Marijampolės zonos Jurbarko vyr. inspektorius pasienio režimui nuo 11.13 iki 1991.11.01 Jurbarko r. vyr. instruktorius pasienio režimui nuo 11.28	1990 11 15 Nr. 442 1990 11 28 Nr. 786
555.	Vytas Ivaska	Varėnos r. Dubičių pasienio patulinės tarnybos baro pamainos vairuotojas-budėtojas nuo 11.13 iki 1991.11.13	1990 11 16 Nr. 445
556.	Vytautas Baublys	Varėnos r. pasienio patulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 11.13 iki 1991.11.07	1990 11 16 Nr. 451
557.	Petras Radžiūnas	Marijampolės r. Kalvarijos pasienio patulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 11.13 iki 1991.11.01 Šakių r. Kudirkos Naumiesčio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.21	1990 11 15 Nr. 462 1990 12 21 Nr. 1266
558.	Virginijus Rimkevičius	Šakių r. Kudirkos Naumiesčio pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.13 iki 1991.10.26	1990 11 15 Nr. 464
559.	Antanas Jančiauskas	Šakių r. Kudirkos Naumiesčio pasienio kontrolės posto pamainoms budėtojas nuo 11.13 iki 1991.10.27	1990 11 15 Nr. 467
560.	Petras Slavinskas	Vilniaus r. Lavoriškių patulinės tarnybos pasienio baro pamainos viršininkas nuo 11.13 iki 1991.11.09	1990 11 16 Nr. 473
561.	Algis Slavinskas	Vilniaus r. pasienio patulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 11.13 iki 1991.11.05	1990 11 21 Nr. 514
562.	Mindaugas Radžiukynas	Vilniaus r. patulinės tarnybos Lavoriškių pasienio baro pamainos budėtojas nuo 11.13 iki 1991.11.10	1990 11 21 Nr. 518
563.	Pranas Baublys	Varėnos r. pasienio užkardos vyr. instruktorius pasienio režimui nuo 11.13 iki 1991.11.06	1990 11 21 Nr. 527
564.	Bronius Apuokas	Biržų r. Germaniško pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.13 iki 1991.11.12	1990 11 21 Nr. 528
565.	Stasys Rubavičius	Skuodo pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 11.13 iki 1991.10.31	1990 11 26 Nr. 555
566.	Kęstutis Miliauskas	Pagėgių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.13 iki 1991.11.13	1990 11 28 Nr. 663
567.	Valerijus Cvetkovas	Rokiškio užkardos Juodupės pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.13 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 685
568.	Audrius Guzas	Rokiškio užkardos Juodupės pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.13 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 695
569.	Vladas Petraitis	Joniškio r. Kalvių pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.13 iki 1991.11.08	1990 11 28 Nr. 742
570.	Gediminas Grunskis	Joniškio r. Kalvių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.13 iki 1991.11.08 Joniškio r. Kalvių pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.28	1990 11 28 Nr. 744 1990 11 29 Nr. 791
571.	Antanas Virbičiauskas	Joniškio r. Kalvių pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.13 iki 1991.11.09	1990 11 28 Nr. 749
572.	Aurelijus Kavaliauskas	Pakruojo r. Žemelių pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.13 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 751
573.	Artūras Pakeltis	Pakruojo r. Žemelių pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 11.13 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 765
574.	Vilius Prasevičius	Biržų r. Germaniško pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.13 iki 1991.11.15	1990 11 30 Nr. 873
575.	Aimondas Venclova	Biržų r. Germaniško pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.13 iki 1991.11.10	1990 11 30 Nr. 874

576.	Eugenijus Gindulis	Biržų r. Germanišio pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.13 iki 1991.11.12	1990.11.30 Nr. 875
577.	Voldemaras Valiūnas	Pasvalio užkardos pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.13 iki 1991.11.09	1990.11.30 Nr. 911
578.	Gintautas Naujokaitis	Pasvalio užkardos pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.13 iki 1991.11.09	1990.11.30 Nr. 912
579.	Virginijus Tervydis	Pasvalio užkardos pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.13 iki 1991.11.09 Atleistas nuo 12.29	1990.11.30 Nr. 916 1990.12.30 Nr. 1453
580.	Žydrūnas Stakša	Pasvalio užkardos pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.13 iki 1991.11.09	1990.11.30 Nr. 942
581.	Almantas Kondratavičius	Pasvalio užkardos pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.13 iki 1991.11.13	1990.11.30 Nr. 943
582.	Visvaldas Freimanas	Šakių r. pasienio kontrolės posto vairuotojas-budėtojas nuo 11.13 iki 1991.11.13	1990.12.12 Nr. 1205
583.	Algimantas Aukstinaitis	Vilniaus r. Šumsko pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 11.14 iki 1991.11.10	1990.11.13 Nr. 380
584.	Jonas Pilitauskas	Varėnos r. patulinės tarnybos pasienio baro pamainos viršininkas nuo 11.14 iki 1991.11.07	1990.11.16 Nr. 452
585.	Virgilijus Tečionaitis	Vilniaus r. pasienio užkardos vyr. instruktorius pasienio režimui nuo 11.14 iki 1991.11.10	1990.11.16 Nr. 474
586.	Rimas Karka	Šumsko pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.14 iki 1991.11.10	1990.11.16 Nr. 475
587.	Romualdas Blechertas	Druskininkų – Slanimo kelio ruožo pasienio posto viršininkas nuo 11.14 iki 1991.11.06	1990.11.16 Nr. 483
588.	Arvydas Žalkauskas	Druskininkų – Gardino kelio pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.14 iki 1991.11.07	1990.11.16 Nr. 488
589.	Linas Averka	Vilniaus r. Medininkų patulinės tarnybos pasienio baro vairuotojas-budėtojas nuo 11.14 iki 1991.11.15	1990.11.21 Nr. 515
590.	Algirdas Kiburys	Biržų pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 11.14 iki 1991.11.15	1990.11.21 Nr. 525
591.	Pranas Ruginis	Skuodo r. Viršių (Gėsalų) pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.14 iki 1991.10.31	1990.11.27 Nr. 626
592.	Kazimieras Gaidjurgis	Joniškio r. Kalvių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.14 iki 1991.11.08	1990.11.28 Nr. 736
593.	Gintautas Bijekis	Pakruojo r. Žeimelių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.14 iki 1991.11.12	1990.11.28 Nr. 754
594.	Alvydas Donkus	Joniškio užkardos pasienio patulinės tarnybos baro budėtojas nuo 11.14 iki 1991.11.12	1990.11.30 Nr. 881
595.	Algirdas Baronas	Pasvalio užkardos pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.14 iki 1991.11.14 Atleistas nuo 12.29	1990.11.30 Nr. 945 1990.12.30 Nr. 1454
596.	Alvydas Badauskis	Akmenės r. patulinės tarnybos pasienio 1-ojo baro pamainos viršininkas nuo 11.14 iki 1991.11.12	1990.12.06 Nr. 956
597.	Vincas Plečkaitis	Vilkaviškio r. Kybartų pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.15 iki 1991.10.26	1990.11.15 Nr. 469
598.	Vytautas Černiauskas	Šalčininkų r. pasienio užkardos vyr. budėtojas nuo 11.15 iki 1991.11.15	1990.11.15 Nr. 476
599.	Saulius Ručys	Šalčininkų r. pasienio patulinės tarnybos baro budėtojas nuo 11.15 iki 1991.11.10	1990.11.20 Nr. 503
600.	Boleslovas Romanas	Šalčininkų r. patulinės tarnybos pasienio Tabariškių baro pamainos budėtojas nuo 11.15 iki 1991.11.15	1990.11.20 Nr. 506
601.	Romualdas Palėka	Šalčininkų r. pasienio užkardos pamainos vyr. budėtojas nuo 11.15 iki 1991.11.15	1990.11.20 Nr. 507
602.	Vytautas Potapovas	Šalčininkų r. Krakūnų patulinės tarnybos pasienio baro pamainos viršininkas nuo 11.15 iki 1991.11.20	1990.11.20 Nr. 510
603.	Jonas Pitrenas	Rokiškio užkardos Juodupės pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.15 iki 1991.11.10	1990.11.28 Nr. 684
604.	Skirmantas Kvedaras	Rokiškio užkardos Juodupės pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.15 iki 1991.11.14	1990.11.28 Nr. 686
605.	Virginijus Čiužys	Rokiškio užkardos Juodupės pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.15 iki 1991.11.14	1990.11.28 Nr. 689
606.	Livijus Kvedaras	Rokiškio užkardos Juodupės pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.15 iki 1991.11.12	1990.11.28 Nr. 691
607.	Eugenijus Stundžia	Rokiškio užkardos Juodupės pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.15 iki 1991.11.15	1990.11.28 Nr. 692
608.	Andrius Godliauskas	Rokiškio užkardos Juodupės pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.15 iki 1991.11.14	1990.11.28 Nr. 693
609.	Rolandas Maslauskas	Rokiškio užkardos Juodupės pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.15 iki 1991.11.15	1990.11.28 Nr. 696
610.	Vidmantas Kraskauskas	Rokiškio r. Obelių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.15 iki 1991.11.15	1990.11.30 Nr. 846
611.	Virginijus Lesmanavičius	Rokiškio r. Obelių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.15 iki 1991.11.14	1990.11.30 Nr. 848

612.	Rimvydas Mažeikis	Rokiškio r. Obelių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.15 iki 1991.11.15	1990 11 30 Nr. 849
613.	Gintautas Jurgutis	Rokiškio r. Obelių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.15 iki 1991.11.14 Obelių geležinkelio stoties kontrolės posto viršininkas nuo 12.18	1990 11 30 Nr. 850 1990 12 19 Nr. 1225
614.	Daugirdas Krasauskas	Rokiškio r. Obelių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.15 iki 1991.11.15	1990 11 30 Nr. 851
615.	Juozas Gudonis	Rokiškio r. Obelių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.15 iki 1991.11.14	1990 11 30 Nr. 855
616.	Gintautas Tamulevičius	Rokiškio r. Obelių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.15 iki 1991.11.14	1990 11 30 Nr. 856
617.	Vilmantas Raupys	Rokiškio r. Obelių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.15 iki 1991.11.14	1990 11 30 Nr. 857
618.	Algirdas Jonikas	Rokiškio r. Suvainišio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.15 iki 1991.05.10 Atleistas nuo 12.13	1990 11 30 Nr. 863 1990 12 12 Nr. 1197
619.	Vitalijus Lysovas	Zarasų r. Turmanto (Stelmužės) pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.15 iki 1991.11.15	1990 11 30 Nr. 891
620.	Leontijus Vrublevičius	Zarasų r. Turmanto (Stelmužės) pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.15 iki 1991.11.15	1990 11 30 Nr. 895
621.	Viktoras Bulyginas	Zarasų r. Turmanto (Stelmužės) pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.15 iki 1991.11.15	1990 11 30 Nr. 896
622.	Laimutis Pupeikis	Zarasų kelio pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.15 iki 1991.11.15	1990 11 30 Nr. 900
623.	Genadij Medvedickij	Joniškio geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.15 iki 1991.11.12 Joniškio geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 12.11	1990 11 30 Nr. 906 1990 12 12 Nr. 1169
624.	Vladas Avelis	Akmėnės r. Vegerių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.15 iki 1991.11.12	1990 12 06 Nr. 963
625.	Stasys Gegžnas	Rokiškio r. Suvainišio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.15 iki 1991.11.14	1990 12 06 Nr. 981
626.	Sigitas Mikulionis	Rokiškio užkardos pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.15 iki 1991.11.14	1990 12 21 Nr. 1260
627.	Kostas Keženis	Vilkaviškio r. Pasienio užkardos vyr. instruktorius pasienio režimui nuo 11.16 iki 1991.10.26	1990 11 18 Nr. 302
628.	Algis Šikšnelis	Druskininkų – Gardino pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.16 iki 1991.11.07	1990 11 16 Nr. 478
629.	Virgilijus Astrauskas	Šalčininkų r. patrulinės tarnybos posto Tabariškių baro pamainos budėtojas nuo 11.16 iki 1991.11.15	1990 11 20 Nr. 501
630.	Anatolijus Krutikovas	Šalčininkų r. Tabariškių patrulinės pasienio tarnybos pamainos budėtojas nuo 11.16 iki 1991.11.15	1990 11 20 Nr. 502
631.	Audrius Kondrotas	Biržų pasienio užkardos vairuotojas nuo 11.16 iki 1991.11.15	1990 11 21 Nr. 520
632.	Virgilijus Lumbė	Zarasų r. pasienio užkardos vyr. instruktorius pasienio režimui nuo 11.16 iki 1991.11.15	1990 11 21 Nr. 521
633.	Jonas Kakliauskas	Biržų r. Germanišio pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.16 iki 1991.11.15	1990 11 21 Nr. 523
634.	Germantas Gerikas	Skuodo geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.16 iki 1991.10.31	1990 11 26 Nr. 547
635.	Jonas Taučius	Skuodo pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.16 iki 1991.11.15	1990 11 26 Nr. 550
636.	Remigijus Zabulionis	Joniškio geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 11.16 iki 1991.11.15 Joniškio r. pasienio užkardos vyr. inžinierius-inspektorius nuo 12.05	1990 11 27 Nr. 619 1990 12 06 Nr. 1034
637.	Sigitas Vilčiauskas	Joniškio r. pasienio patrulinės tarnybos baro vairuotojas-budėtojas nuo 11.16 iki 1991.11.12	1990 11 28 Nr. 724
638.	Alius Dudonis	Rokiškio r. Obelių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.16 iki 1991.11.14	1990 11 30 Nr. 847
639.	Rolandas Vitkauskas	Rokiškio r. Obelių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.16 iki 1991.11.14	1990 11 30 Nr. 852
640.	Algimantas Šakalis	Rokiškio r. Obelių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.16 iki 1991.11.14	1990 11 30 Nr. 853
641.	Virginijus Mikulionis	Rokiškio r. Obelių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.16 iki 1991.11.15	1990 11 30 Nr. 854
642.	Valdas Misevičius	Rokiškio r. Obelių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.16 iki 1991.11.14	1990 11 30 Nr. 858
643.	Jonas Jurgelionis	Rokiškio r. Suvainišio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.16 iki 1991.11.19	1990 11 30 Nr. 864
644.	Vytautas Jančevičius	Biržų r. Germanišio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.16 iki 1991.11.16	1990 11 30 Nr. 867

645.	Rimantas Latvėnas	Biržų r. Germaniško pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.16 iki 1991.11.15	1990 11 30 Nr. 870
646.	Valdas Žvirėla	Zarasų kelio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.16 iki 1991.11.15	1990 11 30 Nr. 899
647.	Ričardas Kabutavičius	Rokiškio r. Suvainiško pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.16 iki 1991.11.16	1990 12 06 Nr. 977
648.	Augustis Palkevičius	Rokiškio r. Suvainiško pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.16 iki 1991.11.14	1990 12 06 Nr. 982
649.	Rimantas Skulkauskas	Rokiškio r. Suvainiško pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.16 iki 1991.11.14	1990 12 06 Nr. 983
650.	Romas Monstavičius	Rokiškio r. Suvainiško pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.16 iki 1991.11.14 Atleistas nuo 12.13	1990 12 06 Nr. 984 1990 12 12 Nr. 1198
651.	Ignas Augevičius	Zarasų r. Navikų (Tilžės) pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 11.16 iki 1991.02.16	1990 12 30 Nr. 1484
652.	Jonas Garnionis	Varėnos r. Dubičių pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.17 iki 1991.11.07	1990 11 16 Nr. 480
653.	Andrius Bandza	Šalčininkų r. Tabariškių pasienio posto pamainos viršininkas nuo 11.17 iki 1991.11.15	1990 11 20 Nr. 508
654.	Vytautas Petras Žebrauskas	Vilniaus r. Kenos geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.17 iki 1991.11.01	1990 11 21 Nr. 516
655.	Vytautas Jonaitis	Vilniaus r. Lavoriškių pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 11.17 iki 1991.11.10	1990 11 21 Nr. 517
656.	Bronius Kiburyš	Biržų r. Germaniško pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.17 iki 1991.11.15	1990 11 21 Nr. 524
657.	Arvydas Mezginas	Rokiškio užkardos Obelių pasienio posto pamainos viršininkas nuo 11.17 iki 1991 11 10	1990 11 28 Nr. 675
658.	Antanas Gegeelis	Rokiškio užkardos Obelių pasienio posto pamainos viršininkas nuo 11.17 iki 1991.11.10	1990 11 28 Nr. 678
659.	Laimutis Viškeelis	Rokiškio užkardos Juodupės pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.17 iki 1991.11.14	1990 11 28 Nr. 694
660.	Rimantas Simokaitis	Šakių užkardos Kudirkos Naumiesčio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.17 iki 1991.11.01	1990 11 30 Nr. 815
661.	Virgilijus Mikalcius	Biržų r. Germaniško pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.17 iki 1991.11.16	1990 11 30 Nr. 868
662.	Laimutis Mikalcius	Biržų r. Germaniško pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.17 iki 1991.11.16	1990 11 30 Nr. 869
663.	Jonas Česukėnas	Švenčionių r. Adučiškio kelio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.17 iki 1991.11.20	1990 12 06 Nr. 1018
664.	Virgaudas Meškele	Ignalinos r. Tverėčiaus pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.17 iki 1991.11.17	1990 12 30 Nr. 1458
665.	Algis Strimila	Švenčionių r. Prienų pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.17	1990 12 30 Nr. 1469
666.	Junijus Trofimovas	Švenčionių r. Prienų pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.17 iki 1991.11.17	1990 12 30 Nr. 1471
667.	Vidas Perlis	Lazdijų r. pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 11.18 iki 1991.10.25	1990 11 08 Nr. 303
668.	Pavelas Šubinskis	Ignalinos r. Rimšės pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.18 iki 1991.11.18	1990 12 30 Nr., 1466
669.	Romualdas Vaitulevičius	KAD Pasienio apsaugos skyriaus I kategorijos inspektorius pasienio tarnybos organizavimui nuo 11.19	1990 11 19Nr.495-K
670.	Leonidas Stankevičius	Šalčininkų r. Tabariškių pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.19 iki 1991.11.20	1990 11 20Nr.511
671.	Rimantas Baliūnas	Šalčininkų r. Tabariškių patrulinės tarnybos pasienio baro pamainos budėtojas nuo 11.19 iki 1991.11.20	1990 11 20Nr.512
672.	Nerijus Bražėnas	Vilniaus r. Lavoriškių patrulinės tarnybos pasienio baro vairuotojas-budėtojas nuo 11.19 iki 1991.11.20	1990 11 21 Nr. 519
673.	Zenonas Marcinkevičius	Ignalinos r. pasienio užkardos vyr. inžinierius-inspektorius nuo 11.19 iki 1991.11.20	1990 11 22 Nr. 529
674.	Saulius Bočkus	Palangos oro uosto pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.19 iki 1991.11.20	1990 11 26 Nr. 566
675.	Aleksejus Juskevičius	Palangos oro uosto pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.19 iki 1991.11.20	1990 11 26 Nr. 568
676.	Tauras Šimkus	Palangos oro uosto pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.19 iki 1991.11.20	1990 11 26 Nr. 569
677.	Pavelas Kozlovas	Ignalinos r. pasienio užkardos kontrolės posto viršininkas nuo 11.19 iki 1991.05.20	1990 11 28 Nr. 633
678.	Antanas Žeižys	Rokiškio užkardos Obelių pasienio posto budėtojas nuo 11.19 iki 1991.11.19	1990 11 28 Nr. 670
679.	Rimantas Davolis	Rokiškio užkardos Obelių pasienio posto pamainos viršininkas nuo 11.19 iki 1991.11.20	1990 11 28 Nr. 672
680.	Vaclovas Prusovas	Rokiškio užkardos Obelių pasienio posto budėtojas nuo 11.19 iki 1991.11.19	1990 11 28 Nr. 673
681.	Jonas Masevičius	Rokiškio užkardos Obelių pasienio posto budėtojas nuo 11.19 iki 1991.11.19	1990 11 28 Nr. 676

682.	Arvydas Dagys	Rokiškio užkardos Obelių pasienio posto budėtojas nuo 11.19 iki 1991.11.19	1990 11 28 Nr. 677
683.	Remigijus Vaštaka	Rokiškio užkardos Obelių pasienio posto budėtojas nuo 11.19 iki 1991.11.19	1990 11 28 Nr. 679
684.	Gintaras Steponavičius	Rokiškio užkardos Obelių pasienio posto budėtojas nuo 11.19 iki 1991.11.19	1990 11 28 Nr. 680
685.	Alvydas Kesylis	Rokiškio užkardos Obelių pasienio posto budėtojas nuo 11.19 iki 1991.11.19	1990 11 28 Nr. 681
686.	Vyngantas Pauliukas	Rokiškio užkardos Obelių pasienio posto budėtojas nuo 11.19 iki 1991.11.19	1990 11 28 Nr. 682
687.	Darius Bagdonas	Joniškio r. Kalvių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.19 iki 1991.11.08	1990 11 28 Nr. 739
688.	Mindaugas Mierkys	Rokiškio r. Suvainišio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.19 iki 1991.11.14	1990 11 30 Nr. 859
689.	Gintaras Petrušonis	Rokiškio r. Suvainišio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.19 iki 1991.11.19	1990 11 30 Nr. 860
690.	Saulius Bučinskas	Zarasų r. Turmanto geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.19 iki 1991.11.20	1990 11 30 Nr. 883
691.	Petras Valašinskas	Zarasų r. Turmanto (Stelmužės) pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.19 iki 1991.11.19	1990 11 30 Nr. 893
692.	Vidas Teresas	Zarasų r. Navikų (Tilžės) pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.19 iki 1991.11.20	1990 11 30 Nr. 898
693.	Rimas Valeika	Pasvalio užkardos pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.19 iki 1991.11.09	1990 11 30 Nr. 915
694.	Remigijus Šimkus	Ignalinos užkardos pasienio patrulinės tarnybos baro vyr. budėtojas nuo 11.19 iki 1991.11.20	1990 12 07 Nr. 1104
695.	Steponas Mykolas Pruckus	Ignalinos užkardos vyr. budėtojas nuo 11.19 iki 1991.11.19	1990 12 10 Nr. 1125
696.	Gediminas Jutė	Ignalinos užkardos pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 11.19 iki 1991.11.20	1990 12 10 Nr. 1126
697.	Vytas Abaravičius	Ignalinos užkardos pasienio patrulinės tarnybos baro budėtojas nuo 11.19 iki 1991.11.19	1990 12 10 Nr. 1127
698.	Sigitas Žilėnas	Ignalinos r. pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.19 iki 1991.11.19	1990 12 10 Nr. 1128
699.	Juozas Balčiūnas	Ignalinos užkardos Tverėčiaus pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.19 iki 1991.11.19	1990 12 10 Nr. 1130
700.	Girdutis Dalgėda	Ignalinos užkardos Tverėčiaus pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.19 iki 1991.11.19	1990 12 10 Nr. 1132
701.	Algimantas Čiplis	Zarasų užkardos Turmanto pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.19 iki 1991.11.20	1990 12 19 Nr. 1227
702.	Gintaras Tįtinėlis	Ignalinos r. Rimšės pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 11.19 iki 1991.11.20	1990 12 22 Nr. 1284
703.	Ričardas Kulda	Ignalinos užkardos pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos vainuotojas-budėtojas nuo 11.19 iki 1991.11.20	1990 12 30 Nr. 1459
704.	Arvydas Panavas	Ignalinos užkardos pasienio patrulinės tarnybos baro budėtojas nuo 11.19 iki 1991.11.19	1990 12 30 Nr. 1460
705.	Rimvydas Jurgelevičius	Ignalinos užkardos pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 11.19 iki 1991.11.19	1990 12 30 Nr. 1464
706.	Virginijus Susinskas	Lazdijų užkardos vyr. inžinierius-inspektorius nuo 11.20 iki 1991.11.01	1990 11 16 Nr. 490
707.	Kostas Piliponis	Šalčininkų r. Krakūnų patrulinės tarnybos pasienio baro pamainos viršininkas nuo 11.20 iki 1991.11.15	1990 11 20 Nr. 501
708.	Anatolijus Butas	Šalčininkų r. Tabariškių pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.20 iki 1991.11.15	1990 11 20 Nr. 513
709.	Ričardas Bačiuliūnas	Palangos oro uosto pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 11 26 Nr. 570
710.	Petras Mačiulis	Švenčionių r. Lentupio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 11 27 Nr. 579
711.	Juozas Jurkėnas	Švenčionių r. Lentupio pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 11 27 Nr. 580
712.	Gintaras Viškelis	Švenčionių r. Lentupio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 11 27 Nr. 581
713.	Leonid Sliskij	Švenčionių r. Lentupio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 11 27 Nr. 582
714.	Tadeušas Lemžinas	Švenčionių r. Lentupio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 11 27 Nr. 584
715.	Povilas Ežerinis	Švenčionių r. Lentupio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 11 27 Nr. 585
716.	Ivanas Mastenica	Švenčionių r. Adučiškio pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 11 27 Nr. 607
717.	Gitas Vitkauskas	Rokiškio užkardos Obelių pasienio posto budėtojas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 11 28 Nr. 671
718.	Gintautas Girčys	Rokiškio užkardos Obelių pasienio posto budėtojas nuo 11.20 iki 1991.11.15	1990 11 28 Nr. 683
719.	Jonas Virbickas	Pakruojo r. Žeimelių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.20 iki 1991.11.31	1990 11 28 Nr. 766
720.	Aušvidas Martūnas	Varėnos r. Dubičių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.20 iki 1991.11.07	1990 11 28 Nr. 782
721.	Česlovas Šlėgaitis	Jurbarko r. Jurbarko pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 11.20 iki 1991.11.21	1990 11 30 Nr. 825

722.	Arvydas Šidlauskas	Jurbarko r. Jurbarko uosto pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.20 iki 1991.11.21	1990 11 30 Nr. 826
723.	Eimantas Balčiūnas	Vilkaviškio r. pasienio užkardos vyr. inžinierius-inspektorius nuo 11.20 iki 1991.11.30	1990 11 30 Nr. 829
724.	Mindaugas Mickonis	Zarasų r. Turmanto geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 11 30 Nr. 884
725.	Virgilijus Bulovas	Rokiškio r. Suvainišio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.20 iki 1991.11.19	1990 11 30 Nr. 861
726.	Vytas Kraujalis	Zarasų r. Navikų (Tilžės) pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 11 30 Nr. 885
727.	Valdas Šiaučiulis	Zarasų r. Turmanto geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 11 30 Nr. 887
728.	Darius Tamošiūnas	Zarasų kelio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 11 30 Nr. 888
729.	Reniūs Paškevičius	Zarasų (Smėlynės) kelio pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 11 30 Nr. 889
730.	Evaldas Vijaiškis	Zarasų r. Navikų (Tilžės) pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 11 30 Nr. 890
731.	Vytas Kelevišius	Zarasų r. Turmanto (Stelmužės) pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 11 30 Nr. 982
732.	Zigmas Mažeika	Zarasų r. Turmanto (Stelmužės) pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 11 30 Nr. 894
733.	Alfredas Mackevičius	Zarasų r. Navikų (Tilžės) pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 11 30 Nr. 897
734.	Edvardas Petkevičius	Zarasų r. Zarasų kelio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 11 30 Nr. 905
735.	Pranas Paršonis	Rokiškio r. Suvainišio pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.20 iki 1991.11.19	1990 12 06 Nr. 978
736.	Alvidas Skutonis	Švenčionių – Lentupio kelio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 12 06 Nr. 1019
737.	Vladislavas Krivickas	Švenčionių r. Adutiškio kelio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 12 06 Nr. 1020
738.	Jurijus Guiskis	Švenčionių r. Adutiškio kelio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 12 06 Nr. 1021
739.	Vladas Jurkėnas	Švenčionių r. Adutiškio kelio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 12 06 Nr. 1025
740.	Audrutis Zemlevičius	Švenčionių – Lentupio kelio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 12 06 Nr. 1026
741.	Gintautas Vincitūnas	Švenčionių r. Adutiškio kelio pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.20 iki 1991.11.31	1990 12 06 Nr. 1027
742.	Viktoras Petkevičius	Švenčionių r. Adutiškio kelio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 12 06 Nr. 1028
743.	Artūras Krumcholcas	Zarasų r. pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 11.20 iki 1991.11.20 Zarasų r. užkardos vyr. inžinierius pasienio įrangai nuo 12.28	1990 12 06 Nr. 1091 1990 12 22 Nr. 1251
744.	Faustas Strazdas	Zarasų užkardos Turmanto (Stelmužės) pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 12 06 Nr. 1054
745.	Viktoras Latvelis	Zarasų užkardos Turmanto geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 12 06 Nr. 1059
746.	Evaldas Baubinas	Zarasų užkardos Smėlynės pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 12 06 Nr. 1064
747.	Gintaras Vaškevičius	Ignalinos r. pasienio kontrolės baro vairuotojas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 12 10 Nr. 1124
748.	Antanas Jusys	Adutiškio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 12 12 Nr. 1191
749.	Rimantas Širvinskis	Zarasų užkardos Smėlynės pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 12 22 Nr. 1309
750.	Povilas Savičius	Zarasų užkardos Stelmužės pasienio posto budėtojas nuo 11.20 iki 1991.11.21	1990 12 22 Nr. 1330
751.	Valdas Stundžia	Ignalinos pasienio užkardos vyr. budėtojas nuo 11.20 iki 1991.11.20	1990 12 30 Nr. 1465
752.	Rimantas Jackevičius	Švenčionių r. Prienų pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.20 iki 1991.11.17.	1990 12 30 Nr. 1468
753.	Artūnas Žiaunys	Šalčininkų r. Krakūnų pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 11.21 iki 1991.11.23	1990 11 26 Nr. 542
754.	Eugenijus Šepety	Rokiškio užkardos Obelių pasienio posto viršininkas nuo 11.21 iki 1991.11.20 Rokiškio užkardos vyr. instruktorius pasienio režimui nuo 12.18	1990 11 28 Nr. 669 1990 12 19 Nr. 1224
755.	Eugenijus Žukauskas	Jurbarko r. Jurbarko uosto savanoriško pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.21 iki 1991.11.21	1990 11 30 Nr. 814
756.	Saulius Tolpežnikas	Jurbarko r. Jurbarko uosto savanoriško pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.21 iki 1991.11.21	1990 11 30 Nr. 820
757.	Robertas Bunikis	Jurbarko r. Jurbarko uosto savanoriško pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.21 iki 1991.11.21	1990 11 30 Nr. 821
758.	Valdas Raibužis	Šakių r. Sudargo pasienio patrulinės tarnybos baro vairuotojas-budėtojas nuo 11.21 iki 1991.11.22	1990 11 30 Nr. 822

759.	Antanas Kęstutis Palubinskas	Šakių r. pasienio užkardos vairuotojas-budėtojas nuo 11.21 iki 1991.11.22	1990 11 30 Nr. 823
760.	Rimantas Pinaitis	Jurbarko r. Jurbarko pasienio patulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 11.21 iki 1991.11.21	1990 11 30 Nr. 824
761.	Arūnas Jokubaitis	Jurbarko r. pasienio patulinės tarnybos baro vairuotojas-budėtojas nuo 11.21 iki 1991.11.21	1990 11 30 Nr. 827
762.	Kęstutis Sutkus	Jurbarko r. pasienio patulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 11.21 iki 1991.11.21	1990 11 30 Nr. 832
763.	Darius Sakalauskas	Jurbarko r. Jurbarko uosto savanoriško pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.21 iki 1991.11.21	1990 11 30 Nr. 835
764.	Žydrūnas Sakalauskas	Jurbarko r. Jurbarko uosto savanoriško pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.21 iki 1991.11.21	1990 11 30 Nr. 836
765.	Virginijus Gečas	Jurbarko r. Jurbarko uosto pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.21 iki 1991.05.21	
766.	Gytis Levedauskas	Pasvalio užkardos pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.21 iki 1991.11.30 Pasvalio užkardos pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.28	1990 11 30 Nr. 882 1990 12 29 Nr. 1436
767.	Virgilijus Barkauskas	Zarasų r. Turmanto geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.21 iki 1991.11.20	1990 11 30 Nr. 886
768.	Vidas Gasiliūnas	Pasvalio užkardos pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.21 iki 1991.11.09 Atleistas nuo 12.29	1990 11 30 Nr. 914 1990 12 30 Nr. 1452
769.	Edvardas Levickis	Šakių r. Sudargo patulinės pasienio tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 11.21 iki 1991.11.21 Šakių r. Sudargo pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.21	1990 11 30 Nr. 947 1990 12 21 Nr. 1267
770.	Antanas Levickis	Šakių r. Sudargo patulinės pasienio tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 11.21 iki 1991.11.21 Atleistas pačiam prašant nuo 12.28	1990 11 30 Nr. 948 1990 12 27 Nr. 1431
771.	Žydrūnas Šadauskis	Šakių r. Sudargo patulinės pasienio tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 11.21 iki 1991.11.21	1990 11 30 Nr. 949
772.	Vytautas Mickevičius	Jurbarko r. pasienio patulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 11.21 iki 1991.11.21	1990 11 30 Nr. 950
773.	Alfonsas Kariniauskas	Šilutės r. Pagėgių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.21 iki 1991.11.20	1990 12 05 Nr. 991
774.	Jonas Pučinskas	Zarasų užkardos Turmanto (Stelmužės) pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.21 iki 1991.11.20	1990 12 06 Nr. 1049
775.	Kęstutis Jurkinas	Zarasų užkardos Turmanto (Stelmužės) pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.21 iki 1991.11.20	1990 12 06 Nr. 1050
776.	Artūras Bakutis	Zarasų užkardos Turmanto (Stelmužės) pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.21 iki 1991.11.20	1990 12 06 Nr. 1052
777.	Nikolajus Valkauskas	Zarasų užkardos Turmanto geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.21 iki 1991.11.20	1990 12 06 Nr. 1050
778.	Albertas Guogis	Zarasų užkardos Turmanto (Stelmužės) pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.21 iki 1991.11.20	1990 12 06 Nr. 1053
779.	Valdas Mikaila	Zarasų užkardos Turmanto (Stelmužės) pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.21 iki 1991.11.20	1990 12 06 Nr. 1057
780.	Eduardas Sirvydis	Zarasų užkardos Smėlynės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.21 iki 1991.11.20	1990 12 06 Nr. 1062
781.	Stasys Ragauskas	Zarasų užkardos Zarasų kelio (Stelmužės) pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.21 iki 1991.11.20	1990 12 06 Nr. 1065
782.	Algirdas Čiočis	Zarasų užkardos Turmanto (Stelmužės) pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.21 iki 1991.11.20	1990 12 06 Nr. 1067
783.	Dalius Leika	Zarasų užkardos Turmanto (Stelmužės) pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.21 iki 1991.11.20	1990 12 07 Nr. 1113
784.	Antanas Juknevičius	Ignalinos užkardos Rimšės pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 11.21 iki 1991.11.20	1990 12 10 Nr. 1133
785.	Alvydas Balčaitis	Jurbarko r. pasienio patulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 11.21 iki 1991.15.21	1990 12 12 Nr. 1180
786.	Vilius Šileikis	Švenčionių r. pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.21 iki 1991.11.21	1990 12 12 Nr. 1183
787.	Edvardas Pozniakovas	Švenčionių r. Lentupio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.21 iki 1991.11.21	1990 12 12 Nr. 1190
788.	Sigitas Misiūnas	Ignalinos pasienio užkardos budėtojas nuo 11.21 iki 1991.11.20	1990 12 22 Nr. 1286
789.	Algirdas Mikalka	Ignalinos užkardos pasienio patulinės tarnybos baro vairuotojas-budėtojas nuo 11.21 iki 1991.11.20	1990 12 22 Nr. 1420
790.	Aleksandras Anikinas	Ignalinos užkardos Rimšės pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.21 iki 1991.11.20	1990 12 30 Nr. 1475
791.	Algimantas Rastenis	Ignalinos pasienio užkardos vairuotojas-budėtojas nuo 11.22 iki 1991.11.20	1990 11 22 Nr. 530

792.	Pranas Mieliauskas	Rokiškio r. pasienio užkardos vyr. inspektorius pasienio režimui nuo 11.22 iki 1991.11.22	1990 11 22 Nr. 532 1990 12 12 Nr. 1196
793.	Povilas Kalvaitis	Ignalinos r. Rimšės pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 11.22 iki 1991.11.22	1990 11 28 Nr. 634
794.	Kęstutis Žikorius	Rokiškio užkardos Juodupės pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.22 iki 1991.11.14	1990 11 28 Nr. 687
795.	Juozas Vytautas Voveris	Vilniaus r. Medininkų pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.22 iki 1991.11.20	1990 11 28 Nr. 702
796.	Gracijus Jasulevičius	Šakių r. Kudirkos Naumiesčio pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 11.22 iki 1991.11.22	1990 11 30 Nr. 806
797.	Saulius Skatikas	Šakių r. Sudargo pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.22 iki 1991.11.22	1990 11 30 Nr. 811
798.	Modestas Danielius	Jurbarko r. Jurbarko uosto savanoriško pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.22 iki 1991.11.22	1990 11 30 Nr. 813
799.	Vytautas Bunikis	Jurbarko r. pasienio patrulinės tarnybos baro vairuotojas-budėtojas nuo 11.22 iki 1991.11.21	1990 11 30 Nr. 818
800.	Rinaldas Bosas	Jurbarko r. Jurbarko uosto savanoriško pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.22 iki 1991.11.21	1990 11 30 Nr. 819
801.	Vladimiras Okunevas	Jurbarko r. pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 11.22 iki 1991.11.21	1990 11 30 Nr. 831
802.	Virgilijus Enskaitis	Jurbarko r. pasienio patrulinės tarnybos baro vairuotojas-budėtojas nuo 11.22 iki 1991.11.21	1990 11 30 Nr. 833
803.	Raimondas Bosas	Jurbarko r. Jurbarko uosto savanoriško pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.22 iki 1991.11.21	1990 11 30 Nr. 834
804.	Antanas Jokšas	Jurbarko r. Jurbarko uosto savanoriško pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.22 iki 1991.11.21	1990 11 30 Nr. 837
805.	Jonas Norvilas	Šakių r. Sudargo pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.22 iki 1991.11.22	1990 11 30 Nr. 920
806.	Laimis Vaitiekūnas	Rokiškio r. Suvainišio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.22 iki 1991.11.14	1990 12 06 Nr. 985
807.	Arvidas Šileikis	Švenčionių r. pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.22 iki 1991.11.20	1990 12 06 Nr. 1022
808.	Konstantinas Peseckis	Švenčionių r. Adučiškio kelio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.22 iki 1991.11.22	1990 12 06 Nr. 1029
809.	Grazvydas Misiukevičius	Zarasų užkardos Navikų (Tilžės) pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.22 iki 1991.11.22	1990 12 06 Nr. 1046
810.	Henrikas Jamalavičius	Zarasų užkardos Navikų (Tilžės) pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.22 iki 1991.11.20	1990 12 06 Nr. 1047
811.	Arnoldas Vasiljevas	Zarasų užkardos pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.22 iki 1991.11.20	1990 12 06 Nr. 1048
812.	Albertas Gedminas	Skuodo pasienio geležinkelio stoties kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.22 iki 1991.11.01	1990 12 06 Nr. 1055
813.	Gintaras Valiulis	Zarasų užkardos Smėlynės pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.22 iki 1991.11.20	1990 12 06 Nr. 1063
814.	Romualdas Mackevičius	Zarasų užkardos Zarasų kelio (Stelmužės) pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.22 iki 1991.11.20	1990 12 06 Nr. 1066
815.	Česlovas Vičiūnas	Ignalinos r. Didžiasalio pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.22 iki 1991.11.22	1990 12 10 Nr. 1122
816.	Gintaras Demenčius	Švenčionių r. pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.22 iki 1991.11.30	1990 12 22 Nr. 1303
817.	Valentas Kochančikas	Švenčionių r. Lentupio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.22 iki 1991.11.30	1990 12 22 Nr. 1305
818.	Sigitas Bielinis	Ignalinos užkardos pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 11.22 iki 1991.11.21	1990 12 30 Nr. 1457
819.	Henrikas Jarašius	Švenčionių r. Prienių pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.22 iki 1991.11.17	1990 12 30 Nr. 1470

820.	Valdas Basys	Šakių r. Sudargo pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 11.22 iki 1991.11.22	1990 12 30 Nr. 1481
821.	Romualdas Bagdonas	Ignalinos r. Tverėčiaus pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 11.23 iki 1991.11.22	1990 11 22 Nr. 531
822.	Jonas Rimkevičius	Vilniaus r. pasienio užkardos pamainos vyr. budėtojas nuo 11.23 iki 1991.11.15	1990 11 26 Nr. 541
823.	Artūras Čuikinas	Vilniaus r. Lavoriškių patrulinės tarnybos pasienio baro pamainos budėtojas nuo 11.23 iki 1991.05.20	1990 11 26 Nr. 543
824.	Stanislovas Balionis	Vilniaus r. Medininkų pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 11.23 iki 1991.05.23	1990 11 26 Nr. 564
825.	Edmundas Godliauskas	Vilniaus r. Medininkų pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 11.23 iki 1991.11.23	1990 11 26 Nr. 565
826.	Artūras Stankevičius	Švenčionių r. Lentupio pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.23 iki 1991.11.20	1990 11 27 Nr. 583
827.	Kęstutis Jasulevičius	Šakių r. Kudirkos Naumiesčio pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 11.23 iki 1991.11.22	1990 11 30 Nr. 808
828.	Antanas Stasaitis	Šakių r. Sudargo pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.23 iki 1991.05.22	1990 11 30 Nr. 810
829.	Evaldas Kucinas	Jurbarko r. Jurbarko uosto savanoriško pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.23 iki 1991.11.21	1990 11 30 Nr. 812
830.	Vidmantas Olensevičius	Šakių r. pasienio užkardos vyr. budėtojas nuo 11.23 iki 1991.11.22	1990 11 30 Nr. 817
831.	Juozapas Norkus	Jurbarko r. Jurbarko uosto pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.23 iki 1991.11.21	
832.	Rimantas Ruginis	Švenčionių r. pasienio užkardos vyr. instruktorius pasienio režimui nuo 11.23 iki 1991.11.22	1990 12 06 Nr. 951
833.	Sigitas Sidaravičius	Šilutės r. Pagėgių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.23 iki 1991.11.22	1990 12 05 Nr. 987
834.	Ričardas Paulauskas	Šilutės pasienio užkardos budėtojas nuo 11.23 iki 1991.11.22	1990 12 05 Nr. 988
835.	Romualdas Bedalis	Šilutės pasienio užkardos vyr. budėtojas nuo 11.23 iki 1991.11.22	1990 12 05 Nr. 989
836.	Aidas Jucys	Šilutės r. Pagėgių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.23 iki 1991.11.22	1990 12 05 Nr. 990
837.	Stasys Juzelskis	Švenčionių r. Adučiškio kelio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.23 iki 1990.11.20	1990 12 06 Nr. 1023
838.	Saulius Kairys	Zarasų užkardos Navikų (Tilžės) pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.23 iki 1991.11.20	1990 12 06 Nr. 1068
839.	Artūras Staniukaitis	Ignalinos r. Rimšės pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.23 iki 1991.11.23	1990 12 10 Nr. 1129
840.	Petras Ramanauskas	Zarasų r. Stelmuzės pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 11.23 iki 1991.11.20 Zarasų kelio posto viršininkas nuo 12.28	1990 12 12 Nr. 1185 1990 12 29 Nr. 1434
841.	Algimantas Juknevičius	Švenčionių r. Lentupio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.23 iki 1991.11.21	1990 12 22 Nr. 1299
842.	Viktoras Nazarovas	Švenčionių r. pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.23 iki 1991.11.30	1990 12 22 Nr. 1304
843.	Bronius Maslaveckas	Varėnos r. Kenos geležinkelio pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 11.24 iki 1991.11.01	1990 11 16 Nr. 457
844.	Leonas Šmelis	Šalčininkų r. Tabariškių pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.24 iki 1991.11.20	1990 11 26 Nr. 567
845.	Vytautas Meškauskas	Švenčionių r. Adučiškio pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 11.24 iki 1991.11.20	1990 11 27 Nr. 578
846.	Zigmantas Šliogeris	Nidos pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.24 iki 1991.11.21	1990 11 28 Nr. 667
847.	Vytautas Drebulys	Rokiškio užkardos vairuotojas nuo 11.24 iki 1991.11.24	1990 11 28 Nr. 668

848.	Rimantas Strazdas	Rokiškio užkardos Obelių pasienio posto budėtojas nuo 11.24 iki 1991.11.15	
849.	Česlovas Pukėnas	Vilniaus r. Medininkų patrulinės tarnybos pasienio baro vairuotojas-budėtojas nuo 11.24 iki 1991.11.20	1990 11 29 Nr. 699
850.	Virginijus Petkevičius	Vilniaus r. Medininkų patrulinės tarnybos pasienio baro budėtojas nuo 11.24 iki 1991.11.20	1990 11 28 Nr. 700
851.	Jeronimas Mateika	Vilniaus r. pasienio užkardos vyr. budėtojas nuo 11.24 iki 1991.11.23	1990 11 28 Nr. 701
852.	Vasilijus Tarasovas	Zarasų užkardos Navikų (Tilžės) pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.24 iki 1991.11.23	1990 12 06 Nr. 1045
853.	Jarionimas Vaitkūnas	Zarasų užkardos Smėlynės pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.24 iki 1991.11.20	1990 12 06 Nr. 1061
854.	Valdas Bivainis	Ignalinos r. pasienio patrulinės tarnybos budėtojas nuo 11.24 iki 1991.11.24	1990 12 10 Nr. 1123
855.	Alyvtas Jankeliūnas	Varėnos r. Dubičių pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.24 iki 1991.11.08	1990 12 10 Nr. 1140
856.	Sergejus Zavininas	Švenčionių r. Adušišio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.24 iki 1991.11.30	1990 12 22 Nr. 1302
857.	Paulius Radvilavičius	KAD pasienio skyriaus Vilniaus operatyvinės grupės budėtojas nuo 11.26 Papildomai – I kategorijos kvotėjas (0,5 etato) nuo 12.27	1990 11 26 Nr. 576 1990 12 30 Nr. 144
858.	Ramūnas Žvirblis	Šakių r. Sudargo pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.26 iki 1991.11.22	1990 11 30 Nr. 808
859.	Rimas Bielinis	Ignalinos r. pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.26 iki 1991.11.26	1991 02 22 Nr. 1279
860.	Vitas Algirdas Guželis	Vilniaus r. Šumsko pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.27 iki 1991.11.23 Atleistas pačiam prašant nuo 12.28	1990 11 28 Nr. 783 1990 12 28 Nr. 1422
861.	Antanas Petruoka	Zarasų užkardos Turmanto geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.27 iki 1991.11.20	1990 12 06 Nr. 1058
862.	Romas Eimutis	Medininkų pasienio patrulinės tarnybos baro budėtojas nuo 11.27	1990 12 12 Nr. 1174
863.	Remigijus Kleivys	Jurbarko r. pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 11.27 iki 1991.11.27	1990 12 12 Nr. 1182
864.	Danas Masaitis	Jurbarko r. pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 11.27 iki 1991.11.21	1990 12 12 Nr. 1184
865.	Mindaugas Beržinis	Rusnės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 10.27 iki 1991.10.31	1990 11 28 Nr. 647
866.	Jonas Paslauskas	Ignalinos užkardos pasienio vyr. budėtojas nuo 11.28 iki 1991.11.20	1990 11 28 Nr. 635
867.	Vytautas Strolia	Ignalinos r. pasienio užkardos vyr. instruktorius pasienio režimui nuo 11.28 iki 1991.11.20	1990 11 28 Nr. 636
868.	Vitas Magalenga	Kapčiamiesčio pasienio patrulinės tarnybos baro budėtojas nuo 11.28 iki 1991.11.31	1990 11 28 Nr. 698
869.	Romas Armonas	Pakruojo užkardos Žeimelio pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.28 iki 1991.11.27	1990 11 29 Nr. 785
870.	Gintaras Danielius	Šalčininkų pasienio užkardos viršininkas nuo 11.28 iki 1991.11.31	1990 11 30 Nr. 845
871.	Rimantas Jokšas	Vilkaviškio r. Kybartų geležinkelio stoties pasienio posto pamainos budėtojas nuo 11.28 iki 1991.11.28	1990 11 30 Nr. 918
872.	Gintautas Šlivinskas	Vilkaviškio r. pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.28 iki 1991.11.28	1990 11 30 Nr. 919
873.	Gintaras Klimavičius	Vilkaviškio r. pasienio užkardos budėtojas nuo 11.28 iki 1991.11.29	1990 11 30 Nr. 921
874.	Valdas Alkevičius	Vilkaviškio r. pasienio užkardos budėtojas nuo 11.28 iki 1991.11.29	1990 11 30 Nr. 922
875.	Pranciškus Keršys	Vilkaviškio r. Kybartų geležinkelio pasienio posto pamainos budėtojas nuo 11.28 iki 1991.11.28	1990 11 30 Nr. 928
876.	Laimis Pečiukaitis	Vilkaviškio r. Kybartų pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.28 iki 1991.11.28	1990 11 30 Nr. 929
877.	Audrius Žilaitis	Šakių r. pasienio užkardos vyr. budėtojas nuo 11.28 iki 1991.11.29	1990 11 30 Nr. 934
878.	Egidijus Pratusėvičius	Šakių r. Kudirkos Naumiesčio pasienio patrulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 11.28 iki 1991.11.29	1990 11 30 Nr. 935
879.	Kazimieras Bagdonavičius	Švenčionių r. Adušišio kelio pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.28 iki 1991.11.20	1990 12 06 Nr. 1024
880.	Rimantas Gečas	Šalčininkų pasienio užkardos vyr. budėtojas nuo 11.28 iki 1991.11.15	1990 12 10 Nr. 1116
881.	Stasys Abukevičius	Vilniaus r. Šumsko pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.28 iki 1991.11.23	1990 12 12 Nr. 1194

882.	Armandas Krukas	Šakių r. Kudirkos Naumiesčio pasienio patrulinės tarnybos baro vairuotojas-budėtojas nuo 11.28 iki 1991.11.22	1990 12 12 Nr. 1203
883.	Artūnas Zaveckas	Vilkaviškio r. Kybartų pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.28 iki 1991.11.28	1990 11 22 Nr. 1353
884.	Raimondas Totoraitis	Vilkaviškio r. Kybartų pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 11.28 iki 1991.11.28	1990 11 22 Nr. 1355
885.	Eugenijus Semkovas	Vilkaviškio r. Kybartų pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 11.28 iki 1991.11.28	1990 12 22 Nr. 1358
886.	Stasys Kišūnas	Joniškio užkardos Kalvių pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 11.29 iki 1991.11.30	1990 11 30 Nr. 843
887.	Edmundas Raškauskas	Šakių r. Kudirkos Naumiesčio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.29 iki 1991.11.29	1990 11 30 Nr. 923
888.	Kęstutis Plaušinitis	Šakių r. Sudargo pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.29 iki 1991.15.29	1990 11 30 Nr. 924
889.	Antanas Griškevičius	Šakių r. Kudirkos Naumiesčio pasienio patrulinės tarnybos budėtojas nuo 11.29 iki 1991.11.29	1990 11 30 Nr. 925
890.	Ričardas Katinskas	Vilkaviškio r. Kybartų pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.29 iki 1991.11.29	1990 11 30 Nr. 926
891.	Valius Jankauskas	Vilkaviškio r. Kybartų pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.29 iki 1991.11	1990 11 30 Nr. 927
892.	Giedrius Šapalas	Šakių r. Kudirkos Naumiesčio pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 11.29 iki 1991.11.29	1990 11 30 Nr. 930
893.	Remigijus Rutkauskas	Vilkaviškio r. Kybartų geležinkelio stoties pasienio posto pamainos budėtojas nuo 11.29 iki 1991.11.28	1990 11 30 Nr. 931
894.	Raimundas Mertinkaitis	Vilkaviškio r. Kalvarijos pasienio patrulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 11.29 iki 1991.11.29	1990 11 30 Nr. 930
895.	Audrius Bajalis	Šakių r. Kudirkos Naumiesčio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.29 iki 1991.11.29	1990 11 30 Nr. 937
896.	Zenius Klimašauskas	Šakių r. Kudirkos Naumiesčio pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 11.29 iki 1991.11.29	1990 11 30 Nr. 938
897.	Artūnas Bakus	Šakių r. Sudargo pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.29 iki 1991.11.29	1990 11 30 Nr. 939
898.	Vidas Saukaitis	Šakių r. Kudirkos Naumiesčio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.29 iki 1991.11.29	1990 12 22 Nr. 1359
899.	Kęstutis Kibickas	Šalčininkų r. pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 11.30 iki 1991.05.31	1990 11 30 Nr. 804
900.	Artūras Neverauskas	Vilkaviškio r. Kybartų geležinkelio stoties pasienio posto pamainos budėtojas nuo 11.30 iki 1991.05.28	1990 11 30 Nr. 932
901.	Aryvydas Zdanavičius	Vilkaviškio r. Kybartų pasienio patrulinės tarnybos vairuotojas-budėtojas nuo 11.30 iki 1991.11.28	1990 11 30 Nr. 933
902.	Jonas Šimaitis	Vilniaus r. Lavoriškių pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 11.30 iki 1991.11.15	1990 12 06 Nr. 1010
903.	Justinas Raškevičius	Vilkaviškio r. pasienio užkardos budėtojas nuo 11.30 iki 1991.11.28	1990 12 07 Nr. 1106
904.	Redas Vyšniauskas	Vilkaviškio r. Vištyčio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.30 iki 1991.11.28	1990 12 07 Nr. 1107
905.	Valdas Vosylius	Vilkaviškio r. Vištyčio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.30 iki 1991.11.28	1990 12 07 Nr. 1108
906.	Linas Mertinkaitis	Vilkaviškio r. Vištyčio pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 11.30 iki 1991 11 28	1990 12 10 Nr. 1115
907.	Darius Šumskis	Vilkaviškio r. Kybartų geležinkelio stoties pasienio posto pamainos budėtojas nuo 11.30 iki 1991.05.28	1990 12 10 Nr. 1117
908.	Valdas Šarakojis	Vilkaviškio r. Vištyčio pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 11.30 iki 1991.11.28	1990 12 10 Nr. 1119
909.	Rimantas Ramoška	Varėnos r. Dubičių pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 11.30 iki 1991.12.01	1990 12 10 Nr. 1134
910.	Kęstutis Jaskutėlis	Varėnos r. Marcinkonių geležinkelio stoties pasienio posto pamainos viršininkas nuo 11.30 iki 1991.12.01	1990 12 10 Nr. 1135
911.	Stasys Stangys	Varėnos r. Dubičių pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 11.30 iki 1991.12.01	1990 12 10 Nr. 1136
912.	Leonidas Mazaliauskas	Varėnos r. Marcinkonių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.30 iki 1991.12.01	1990 12 10 Nr. 1137
913.	Artūras Česnavičius	Varėnos raj Dubičių pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 11.30 iki 1991.12.01	1990 12 10 Nr. 1138
914.	Dainius Bernatavičius	Varėnos r. Marcinkonių pasienio patrulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 11.30 iki 1991.12.01	1990 12 10 Nr. 1139
915.	Aivaras Rudzinskas	Varėnos r. Marcinkonių geležinkelio stoties pasienio posto pamainos budėtojas nuo 11.30 iki 1991.12.01	1990 12 10 Nr. 1142
916.	Gintautas Leikauskas	Varėnos r. Marcinkonių pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 11.30 iki 1991.12.01	1990 12 10 Nr. 1143

917.	Romas Balevičius	Varėnos r. Dubičių pasienio patulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 11.30 iki 1991.12.01	1990 12 10 Nr. 1144
918.	Ramūnas Blažulionis	Varėnos r. Marcinkonių pasienio patulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 11.30 iki 1991.12.01	1990 12 10 Nr. 1145
919.	Vilius Tremneris	Vilkaviškio r. Vištyčio pasienio patulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 11.30 iki 1991.11.29	1990 12 12 Nr. 1148
920.	Eimantas Rentelis	Šakių r. Kudirkos Naumiesčio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.30 iki 1991.11.20 Kalvarijos pasienio patulinės tarnybos budėtojas nuo 12.21	1990 12 12 Nr. 1150 1990 12 21 Nr. 1268
921.	Vytautas Kučinskas	Šakių r. Kudirkos Naumiesčio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.30 iki 1991.11.29	1990 12 12 Nr. 1152
922.	Kazimieras Juodeška	Šakių r. Kudirkos Naumiesčio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.30 iki 1991.11.29 Kalvarijos pasienio patulinės tarnybos budėtojas nuo 12.21	1990 12 12 Nr. 1155 1990 12 21 Nr. 1269
923.	Valentinas Staugaitis	Vilkaviškio r. Kybartų geležinkelio stoties pasienio posto pamainos budėtojas nuo 11.30 iki 1991.11.28	1990 12 12 Nr. 1158
924.	Jonas Gurevičius	Vilkaviškio r. Kybartų geležinkelio stoties pasienio posto pamainos viršininkas nuo 11.30 iki 1991.11.28	1990 12 12 Nr. 1159
925.	Vitas Ragažinskas	Vilkaviškio r. Kybartų pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 11.30 iki 1991.11.28 Arleistas nuo 12.28	1990 12 12 Nr. 1160 1990 12 30 Nr. 1451
926.	Saulius Kalvaitis	Vilkaviškio r. pasienio užkardos budėtojas nuo 11.30 iki 1991.11.28	1990 12 12 Nr. 1161
927.	Česlovas Mensevičius	Vilkaviškio r. Kybartų geležinkelio stoties pasienio posto pamainos budėtojas nuo 11.30 iki 1991.11.28	1990 12 12 Nr. 1162
928.	Artūnas Liepinaitis	Vilkaviškio r. pasienio užkardos vyr. budėtojas nuo 11.30 iki 1991.11.29	1990 12 12 Nr. 1164
929.	Artūnas Menčinskas	Vilkaviškio r. Kybartų geležinkelio stoties pasienio posto pamainos viršininkas nuo 11.30 iki 1991.11.28	1990 12 12 Nr. 1165-K
930.	Romas Jakas	Šakių r. pasienio užkardos vyr., budėtojas nuo 11.30 iki 1991.11.29	1990 12 12 Nr. 1204
931.	Vidmantas Balčiūnas	Ignalinos r. Tverėčiaus pasienio patulinės tarnybos posto budėtojas nuo 11.30 iki 1991.12.01	1990 12 22 Nr. 1275
932.	Algirdas Balčiūnas	Ignalinos r. Tverėčiaus pasienio patulinės tarnybos posto budėtojas nuo 11.30 iki 1991.12.01	1990 12 22 Nr. 1280
933.	Jonas Leikūnas	Varėnos r. Marcinkonių geležinkelio stoties pasienio posto pamainos budėtojas nuo 11.30 iki 1991.12.01	1990 12 22 Nr. 1336
934.	Gintaras Kašėta	Varėnos r. Dubičių pasienio patulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 11.30 iki 1991.12.01	1990 12 22 Nr. 1338
935.	Adomas Laskevičius	Šalčininkų r. Krakūnų pasienio patulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 12.01 iki 1991.05.30	1990 11 30 Nr. 802
936.	Laimutis Petronavičius	Vilniaus r. Lavoriškių pasienio patulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.01 iki 1991.11.30	1990 11 30 Nr. 803
937.	Mindaugas Miškinis	Vilniaus r. pasienio patulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.01 iki 1991.11.30	1990 11 30 Nr. 805
938.	Jonas Juodka	Šalčininkų r. pasienio užkardos vyr. budėtojas nuo 12.01 iki 1991.11.23	1990 11 30 Nr. 807
939.	Donatas Kundrotas	Akmenės užkardos vyr. inžinierius-inspektorius nuo 12.01 iki 1991.05.01	1990 11 30 Nr. 839
940.	Jurijus Klincevičius	Šalčininkų r. pasienio patulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.01 iki 1991.11.30	1990 11 30 Nr. 901
941.	Viktoras Abromavičius	Vilniaus r. pasienio užkardos budėtojas nuo 12.01 iki 1991.11.30	1990 11 30 Nr. 902
942.	Gintautas Juozas Šedys	Šalčininkų r. Dieveniškų pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.01 iki 1991.11.30	1990 11 30 Nr. 903
943.	Eugenijus Botyrius	Vilkaviškio r. Kalvarijos pasienio patulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 12.01 iki 1991.11.29	1990 11 30 Nr. 917
944.	Robertas Žukauskas	Šalčininkų r. Tabariškių pasienio patulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.01 iki 1991.11.30	1990 12 06 Nr. 1011
945.	Vytautas Mikalauskas	Vilniaus r. Lavoriškių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.01 iki 1991.11.20	1990 12 06 Nr. 1012
946.	Rimantas Burokas	Šalčininkų r. Dumblių pasienio kontrolės tarnybos pamainos viršininkas nuo 12.01 iki 1991.11.30	1990 12 06 Nr. 1013
947.	Vytenis Šedys	Šalčininkų r. Šalčininkų – Lydos pasienio patulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 12.01 iki 1991.11.30	1990 12 06 Nr. 1014
948.	Jurijus Gudaitis	Šalčininkų r. Eišiškių – Gardino kelio pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 12.01 iki 1991.11.30	1990 12 06 Nr. 1015
949.	Vytautas Latvyis	Šalčininkų r. pasienio užkardos budėtojas nuo 12.01 iki 1991.11.30	1990 12 06 Nr. 1016

950.	Giedrius Čeponis	Šalčininkų r. Šalčininkų – Lydos pasienio patrulinės tarnybos vairuotojas-budėtojas nuo 12.01 iki 1991.11.30	1990 12 06 Nr. 1017
951.	Petras Tamulevičius	Varėnos r. Marcinkonių geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.01 iki 1991.06.01	1990 12 06 Nr. 1068
952.	Darius Bubnelis	Varėnos r. Druskininkų – Slanimo pasienio patrulinės tarnybos vairuotojas-budėtojas nuo 12.01 iki 1991.12.01	1990 12 06 Nr. 1070
953.	Vidas Urniežius	Varėnos r. Druskininkų – Gardino pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.01 iki 1991.12.01	1990 12 06 Nr. 1071
954.	Juozas Jaskeliavičius	Varėnos r. Druskininkų – Gardino pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.01 iki 1991.12.01	1990 12 06 Nr. 1072
955.	Laimutis Žiemys	Varėnos r. Druskininkų – Slanimo pasienio patrulinės tarnybos vairuotojas-budėtojas nuo 12.01 iki 1991. 12.01	1990 12 06 Nr. 1074
956.	Jonas Gudukas	Varėnos r. Druskininkų – Slanimo pasienio patrulinės tarnybos budėtojas nuo 12.01 iki 1991.12.01	1990 12 06 Nr. 1075
957.	Kostas Gaidys	Varėnos r. Druskininkų – Slanimo pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.01 iki 1991.12.01	1990 12 06 Nr. 1077
958.	Artūras Matikonis	Varėnos r. Druskininkų – Slanimo pasienio patrulinės tarnybos pamainos vairuotojas-budėtojas nuo 12.01 iki 1991.12.01	1990 12 06 Nr. 1078
959.	Gintaras Sadauskas	Varėnos r. Druskininkų – Gardino kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.01 iki 1991.12.01	1990 12 06 Nr. 1079
960.	Žalvyras Mikalopas	Varėnos r. Druskininkų – Gardino pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.01 iki 1991.12.01	1990 12 06 Nr. 1082
961.	Valdas Jeremičius	Varėnos r. Druskininkų – Gardino pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.01 iki 1991.12.01	1990 12 06 Nr. 1083
962.	Rimas Petrauskas	Varėnos r. Druskininkų – Gardino pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.01 iki 1991.12.01	1990 12 06 Nr. 1085
963.	Mykolas Kovaliovas	Vilniaus r. Medininkų pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.01 iki 1991.12.01	1990 12 06 Nr. 1088
964.	Raimondas Vilkinis	Varėnos r. Marcinkonių pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.01 iki 1991.12.01	1990 12 19 Nr. 1243
965.	Stanislav Filon	Varėnos r. Marcinkonių geležinkelio stoties pasienio posto pamainos budėtojas nuo 12.01 iki 1991.06.01	1990 12 19 Nr. 1245
966.	Virginijus Mackevičius	Varėnos r. Druskininkų – Gardino pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.01 iki 1991.12.01	1990 12 22 Nr. 1335
967.	Audrius Čaplikas	Varėnos r. Dubičių pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.01 iki 1991.12.01	1990 12 22 Nr. 1337
968.	Petras Kraulaidys	Varėnos r. Marcinkonių pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.01 iki 1991.12.01	1990 12 22 Nr. 1341
969.	Romas Šoliūnas	Varėnos r. pasienio užkardos budėtojas nuo 12.02 iki 1991.12.01	1990 12 06 Nr. 1073
970.	Romas Šiaučiūnas	Zarasų užkardos pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 12.02 iki 1991.12.03	1990 12 19 Nr. 1242
971.	Virginijus Kaziukevičius	Varėnos r. Dubičių pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 12.02 iki 1991.12.01	1990 12 01 Nr. 1342
972.	Eimantas Leščinskis	KAD pasienio apsaugos tarnybos operatorius analitikas nuo 12.03 Papildomai – I kategorijos kvotėjas (0,5 etato) nuo 12.27	1990 11 30 Nr.799-K 1990 12 30 Nr. 1446
973.	Romualdas Mažrimas	Šakių r. Sudargo pasienio patrulinės tarnybos baro vairuotojas-budėtojas nuo 12.03 iki 1991.11.22	1990 11 30 Nr.842
974.	Vasilijus Čaikin	Vilkaviškio r. Vištyčio pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.03 iki 1991.11.28	1990 12 10 Nr. 1118
975.	Antanas Vitkauskas	Šakių r. Kudirkos Naumiesčio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.03 iki 1991.11.29 Kalvarijos pasienio patrulinės tarnybos budėtojas nuo 12.21	1990 12 12 Nr. 1149 1991 12 21 Nr. 1270
976.	Audrius Anuškevičius	Šakių r. Kudirkos Naumiesčio pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.03 iki 1991.11.29	1990 12 12 Nr. 1151
977.	Mindaugas Kutulis	Šakių r. Kudirkos Naumiesčio pasienio patrulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 12.03 iki 1991.11.29	1990 12 12 Nr. 1153
978.	Žydrūnas Karpavičius	Vilkaviškio r. pasienio užkardos budėtojas nuo 12.03 iki 1991.11.29	1990 12 12 Nr. 1157
979.	Rimas Češkevičius	Vilkaviškio r. pasienio užkardos vyr. budėtojas nuo 12.03 iki 1991.05.29	1990 12 12 Nr. 1163
980.	Audrius Rimkus	Akmenės pasienio užkardos vairuotojas-budėtojas nuo 12.04 iki 1991.11.31	1990 12 06 Nr. 955
981.	Saulius Palionis	Kretingos pasienio užkardos vairuotojas-budėtojas nuo 12.04 iki 1991.12.03	1990 12 06 Nr. 979
982.	Valerijus Kvisikaitis	Klaipėdos pasienio patrulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 12.04 iki 1991.11.30	1990 12 05 Nr. 993
983.	Kęstutis Mītkus	Šalčininkų r. Šalčininkų – Lydos plento pasienio patrulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 12.04 iki 1991.11.30	1990 12 06 Nr. 1009

984.	Ernestas Vailionis	Varėnos r. Druskininkų – Gardino pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.04 iki 1991.12.01	1990 12 06 Nr. 1056
985.	Petras Sakalauskas	Varėnos r. Druskininkų – Gardino pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.04 iki 1991.12.01	1990 12 06 Nr. 1076
986.	Marius Navickas	Varėnos r. Druskininkų – Gardino pasienio patrulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 12.04 iki 1991.12.01	1990 12 06 Nr. 1080
987.	Gintautas Miškinis	Varėnos r. Dubičių pasienio patrulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 12.04 iki 1991.12.01	1990 12 06 Nr. 1081
988.	Justinas Gibas	Varėnos r. Druskininkų – Gardino pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.04 iki 1991.12.01	1990 12 06 Nr. 1084
989.	Bronislovas Skendelis	Varėnos r. Dubičių pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 12.04 iki 1991.11.07	1990 12 10 Nr. 1141
990.	Gintautas Žemaitis	Vilkaviškio r. Kalvarijos pasienio patrulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 12.04 iki 1991.11.29	1990 12 12 Nr. 1154
991.	Voldemaras Žemantauskas	Vilkaviškio r. Kybartų pasienio patrulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 12.04 iki 1991.11.28	1990 12 12 Nr. 1156
992.	Rolandas Mėlynis	Rokiškio r. pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.04 iki 1991.12.04	1990 12 21 Nr. 1257
993.	Dalius Keliaciūnas	Rokiškio užkardos pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 12.04 iki 1991.11.10	1990 12 21 Nr. 1258
994.	Gintautas Petkūnas	Švenčionių r. Lentupio pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 12.04 iki 1991.11.31	1990 12 22 Nr. 1301
995.	Alfredas Guogis	Zarasų užkardos geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 12.04 iki 1991.12.05	1990 12 22 Nr. 1331
996.	Juozas Gintautas Ražukas	Varėnos r. Užkardos pasienio užkardos vairuotojas-budėtojas nuo 12.04 iki 1991.12.04	1990 12 22 Nr. 1343
997.	Stasys Žegunis	Švenčionių pasienio užkardos vyr. inžinierius-inspektorius pasienio režimui nuo 12.05 iki 1991.12.15	1990 12 06 Nr. 1051
998.	Gintaras Bilinskas	Šalčininkų r. Šalčininkų – Lydos kelio pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.05	1990 12 06 Nr. 1031
999.	Darius Čaplikas	Varėnos r. Druskininkų – Gardino pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.05 iki 1991.12.01	1990 12 06 Nr. 1087
1000.	Kęstas Radzevičius	Šalčininkų r. Eišiškių – Gardino pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 12.05 iki 1991.12.05	1990 12 07 Nr. 1098
1001.	Ernaldas Maštavičius	Vilniaus oro uosto pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 12.05	1990 12 06 Nr. 1032
1002.	Algis Radzevičius	Šalčininkų r. Eišiškių – Gardino pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.05 iki 1991.12.05	1990 12 07 Nr. 1099
1003.	Giedrius Šalna	Šalčininkų r. Dieveniškių pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 12.05	1990 12 06 Nr. 1030
1004.	Vytas Zubrickas	Šalčininkų r. Eišiškių – Gardino patrulinės tarnybos baro budėtojas nuo 12.05 iki 1991.12.05	1990 12 07 Nr. 1100
1005.	Gema Mickevičius	Vilkaviškio r. Vištyčio pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.05 iki 1991.11.28	1990 12 08 Nr. 1109
1006.	Zenonas Rušinskas	Šalčininkų r. Eišiškių – Gardino pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.05 iki 1991.12.05	1990 12 07 Nr. 1110
1007.	Antanas Paulavičius	Ignalinos r. Tverečiaus pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.05 iki 1991.12.03	1990 12 22 Nr. 1277
1008.	Audrius Vaitkevičius	Šilutės r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 12.05 iki 1991.12.06	1990 12 22 Nr. 1349
1009.	Arnoldas Regimantas	Šilutės r. Panemunės pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.06 iki 1991 12.06	1990 12 06 Nr. 952
1010.	Arvydas Vendzelis	Šilutės r. Panemunės pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.06 iki 1991 12.06	1990 12 06 Nr. 953
1011.	Ervinas Lengvinas	Šilutės r. Šilutės užkardos Mociškių (Panemunės) pasienio patrulinės tarnybos vairuotojas-budėtojas nuo 12.06 iki 1991.12.06	1990 12 06 Nr. 954
1012.	Rimantas Sinušis	Šalčininkų r. Šalčininkų – Lydos patrulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 12.06 iki 1991.12.05	1990 12 07 Nr. 1111
1013.	Remigijus Tutlys	Šakių r. Saudargo pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.06 iki 1991.12.06	1990 12 12 Nr. 1201
1014.	Saulius Penkauskas	Šakių r. Saudargo pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 12.06 iki 1991.12.06	1990 12 12 Nr. 1202
1015.	Vytautas Sprainys	Šilutės r. Panemunės pasienio patrulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 12.06 iki 1991.12.16	1990 12 12 Nr. 1213
1016.	Romualdas Krinickas	Ignalinos r. pasienio patrulinės tarnybos vairuotojas-budėtojas nuo 12.06 iki 1991.12.06	1990 12 19 Nr. 1229
1017.	Petras Gerdauskas	Šilutės r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.06 iki 1991.12.06	1990 12 19 Nr. 1231

1018.	Dainius Mikelėnas	Biržų r. pasienio užkardos vyr. inspektorius pasienio režimui nuo 12.06 iki 1991.12.07	1990 12 19 Nr. 1244
1019.	Žilvinas Dičmonas	Šilutės r. Panemunės pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.06 iki 1991.12.06	1990 12 22 Nr. 1350
1020.	Gintaras Petkevičius	Ignalinos r. Didžiasalio pasienio patrulinės tarnybos budėtojas nuo 12.06 iki 1991.12.07	1990 12 30 Nr. 1461
1021.	Albinas Gruzdyš	Ignalinos užkardos pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 12.06 iki 1991.12.06	1990 12 30 Nr. 1462
1022.	Feliksas Buivydas	Švenčionių r. pasienio užkardos vairuotojas-budėtojas nuo 12.07 iki 1991.12.01	1990 12 07 Nr. 1105
1023.	Arvydas Kilas	Šalčininkų r. Šalčininkų – Lydos pasienio patrulinės tarnybos vairuotojas-budėtojas nuo 12.07 iki 1991.12.05 Vilniaus r. pasienio užkardos vairuotojas-budėtojas nuo 12.28	1990 12 10 Nr. 1114 1990 12 30 Nr. 1455
1024.	Rimas Kardelis	Ignalinos r. pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.07 iki 1991.12.07	1990 12 10 Nr. 1131
1025.	Egidijus Mačulaitis	Vilkaviškio r. Vištyčio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.07 iki 1991.05.28	1990 12 12 Nr. 1165
1026.	Juozas Kiznis	Pasvalio r. pasienio užkardos vyr. inžinierius pasienio įrangai nuo 12.07 iki 1991.12.07	1990 12 12 Nr. 1214
1027.	Romualdas Misevičius	Biržų r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 12.07 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1367
1028.	Raimondas Obuolevičius	Biržų r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.07 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1366
1029.	Aurelijus Blažys	Biržų r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.07 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1367
1030.	Kęstutis Čenkus	Biržų r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 12.07 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1368
1031.	Romualdas Dzelzys	Biržų r. pasienio užkardos budėtojas nuo 12.07 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1373
1032.	Vakaris Pipiras	Biržų r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.07 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1379
1033.	Kęstutis Šileika	Biržų r. pasienio patrulinės tarnybos vairuotojas-budėtojas nuo 12.07 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1382
1034.	Bronius Rožėnas	Biržų r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 12.07 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1383
1035.	Jonas Rolandas Gasiūnas	Biržų r. pasienio patrulinės tarnybos vairuotojas-budėtojas nuo 12.07 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1385
1036.	Kęstutis Natka	Biržų r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.07 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1387
1037.	Vidas Varnas	Biržų r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 12.07 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1388
1038.	Darius Nikšas	Biržų r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.07 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1390
1039.	Virginijus Morkvėnas	Biržų r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.07 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1392
1040.	Sigedis Vinickas	Biržų r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.07 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1393
1041.	Virginijus Mikuckas	Biržų r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.07 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1394
1042.	Vytautas Kučiauskas	Biržų raj. pasienio užkardos budėtojas nuo 12.07 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1396
1043.	Alvydas Aiškis	Ignalinos r. Tverėčiaus pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 12.08 iki 1991.12.08	1990 12 22 Nr. 1287
1044.	Jonas Stuglys	Švenčionių r. Domininkavo pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 12.08 iki 1991.12.08	1990 12 22 Nr. 1295
1045.	Jonas Varnas	Biržų r. pasienio užkardos budėtojas nuo 12.08 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1362
1046.	Albinas Dargelis	Biržų r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.08 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1370

1047.	Alfonsas Davidonis	Biržų r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos vairuotojas-budėtojas nuo 12.08 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1371
1048.	Ričardas Maskoliūnas	Biržų r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos vairuotojas-budėtojas nuo 12.08 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1372
1049.	Kęstutis Skvireckas	Biržų r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos vairuotojas-budėtojas nuo 12.08 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1374
1050.	Vytautas Sudeikis	Biržų r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.08 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1378
1051.	Aurimas Tribušis	Biržų r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.08 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1384
1052.	Aidas Kazilionis	Biržų r. pasienio patrulinės tarnybos vairuotojas-budėtojas nuo 12.08 iki 1991.06.07	1990 12 22 Nr. 1386
1053.	Saulius Punys	Biržų r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.08 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1391
1054.	Algis Urbonavičius	Švenčionių r. pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.08 iki 1991,12,08	1990 12 22 Nr. 1399
1055.	Darius Labuckas	Šalčininkų r. Eišiškių – Gardino pasienio patrulinės tarnybos pamainos vairuotojas-budėtojas nuo 12.08 iki 1991,12,05	1990 12 22 Nr. 1402
1056.	Audrius Černius	Vilniaus r. Lavoriškių pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.10 iki 1991.12.05	1990 12 07 Nr. 1101
1057.	Valdemaras Kviklys	Šalčininkų r. Šalčininkų – Lydos kelio pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 12.10 iki 1991.11.23	1990 12 07 Nr. 1102
1058.	Gediminas Tolvaiša	Šalčininkų r. Eišiškių – Gardino pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.10 iki 1991.11.30	1990 12 07 Nr. 1103
1059.	Andriejus Golovač	Vilniaus r. Šumsko pasienio posto pamainos budėtojas nuo 12.10 iki 1991.05.10	1990 12 12 Nr. 1186
1060.	Viktoras Kazlauskas	Vilniaus r. Šumsko pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 12.10 iki 1991.12.10	1990 12 12 Nr. 1188
1061.	Alyvydas Grybauskas	Vilniaus r. Lavoriškių pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 12.10 iki 1991.05.20	1990 12 12 Nr. 1189
1062.	Saulius Stadalnykas	Šalčininkų r. pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.10 iki 1991.12.10	1990 12 22 Nr. 1418
1063.	Alyvydas Rūkas	Varėnos r. pasienio kontrolės patrulinės tarnybos vairuotojas-budėtojas nuo 12.11 iki 1991.12.11	1990 12 12 Nr. 1146
1064.	Giedrius Muzikevičius	Varėnos r. Druskininkų – Gardino pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 12.11 iki 1991.12.11	1990 12 12 Nr. 1147
1065.	V. Pečiokaitis	Žagarės pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 12.11	1990 12 12 Nr. 1171
1066.	Daivis Gailiusas	Druskininkų – Gardino kelio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.11 iki 1991.12.10	1990 12 12 Nr. 1192
1067.	Rimas Muzikevičius	Druskininkų – Gardino kelio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.11 iki 1991.12.10	1990 12 12 Nr. 1193
1068.	Artūras Pidkovas	Šalčininkų r. Eišiškių pasienio patrulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 12.11 iki 1991.11.30	1990 12 12 Nr. 1209
1069.	Gintaras Žemgulis	Šilutės r. Rusnės pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.11 iki 1991.12.11	1990 12 12 Nr. 1211
1070.	Jonas Valašinas	Pasvalio r. pasienio užkardos vairuotojas nuo 12.11 iki 1991.12.11	1990 12 12 Nr. 1215
1071.	Stanislovas Dzingelevičius	Varėnos r. Dubičių pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 12.11 iki 1991.11.07	1990 12 22 Nr. 1340
1072.	Giedrius Ražinskas	Vilkaviškio r. pasienio užkardos budėtojas nuo 12.11 iki 1991 11 29	1990 12 22 Nr. 1356
1073.	Rolandas Kazlauskas	Vilkaviškio r. pasienio užkardos budėtojas nuo 12.11 iki 1991.11.29	1990 12 22 Nr. 1360
1074.	Ričardas Baltuškonis	Šakių r. Kudirkos Naumiesčio pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.11 iki 1991.11.29	1990 12 22 Nr. 1361
1075.	Valdas Šiaučiulis	Biržų r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 12.11 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1365
1076.	Janis Bajinskis	Biržų r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.11 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1369
1077.	Narsutis Balčiūnas	Biržų r. pasienio užkardos vyr. budėtojas nuo 12.11 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1376
1078.	Vitas Kriškėčius	Biržų r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 12.11 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1377
1079.	Laisvūnas Bridžius	Biržų r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.11 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1389
1080.	Dalius Januševičius	Biržų r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.11 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1397
1081.	Kęstutis Steponavičius	Vilniaus r. Medininkų pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 12.12 iki 1991.12.12	1990 12 12 Nr. 1210
1082.	Aleksandras Jaršovas	Ignalinos r. pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.12 iki 1991.12.12	1990 12 19 Nr. 1230

1083.	Juozas Žemėnas	Švenčionių r. Gelednės geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.12 iki 1991.06.14	1990 12 22 Nr. 1290
1084.	Arūnas Bubnelis	Varėnos r. Druskininkų – Slanimo kelio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.12 iki 1991.12.10	1990 12 22 Nr. 1339
1085.	Albinas Kazimieras Rūgys	Šakių r. Sudargo pasienio patrulinės tarnybos baro vairuotojas-budėtojas nuo 12.12 iki 1991.11.22	1990 12 22 Nr. 1354
1086.	Mindaugas Grinys	Biržų r. pasienio užkardos budėtojas nuo 12.12 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1395
1087.	Edvinas Kazlauskas	Lazdijų r. Kapčiamiesčio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.13 iki 1991.12.13	1990 12 19 Nr. 1228
1088.	Rytas Naktinis	Biržų r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.13 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1364
1089.	Algimantas Šaulys	Biržų r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.13 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1357
1090.	Antonas Jasitulevičius	Šalčininkų r. Krakūnų pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.13 iki 1991.12.13	1990 12 22 Nr. 1419
1091.	Kęstutis Mačėnas	Ignalinos r. Tverėčiaus pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos viršininkas nuo 12.13 iki 1991.12.13	1990 12 30 Nr. 1463
1092.	Vytautas Rudys	Ignalinos r. Tverėčiaus pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.14 iki 1991.12.14	1990 12 19 Nr. 1226
1093.	Vytautas Burokas	Ignalinos r. kontrolės posto vairuotojas-budėtojas nuo 12.14 iki 1991.12.14	1990 12 22 Nr. 1276
1094.	Vytautas Kuznickas	Ignalinos r. Tverėčiaus pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.14 iki 1991.12.14	1990 12 22 Nr. 1278
1095.	Vytautas Pauplys	Ignalinos r. Tverėčiaus pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.14 iki 1991.12.14	1990 12 22 Nr. 1282
1096.	Viktoras Piktorovas	Ignalinos r. Rimšės pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.14 iki 1991.06.14	1990 12 22 Nr. 1283
1097.	Povilas Runovičius	Švenčionių r. pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.14 iki 1991.12.14	1990 12 22 Nr. 1289
1098.	Igoris Baliakas	Švenčionių r. Gelednės geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.14 iki 1991.06.14	1990 12 22 Nr. 1292
1099.	Vidmantas Jakubauskas	Švenčionių r. Gelednės geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.14 iki 1991.06.14	1990 12 22 Nr. 1306
1100.	Arvydas Lukštaraupis	Zarasų r. Stelmuzės (Turmanto) pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.14 iki 1991.12.14	1990 12 22 Nr. 1307
1101.	Algis Jarmalavičius	Zarasų r. pasienio užkardos budėtojas nuo 12.14 iki 1991.12.14	1990 12 22 Nr. 1308
1102.	Antanas Morkūnas	Zarasų r. Stelmuzės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.14 iki 1991.12.14 Zarasų r. Stelmuzės pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 12.28	1990 12 22 Nr. 1315 1990 12 29 Nr. 1435
1103.	Darius Kraujelis	Zarasų r. Stelmuzės (Turmanto) pasienio patrulinės tarnybos budėtojas nuo 12.14 iki 1991.06.14	1990 12 22 Nr. 1319
1104.	Vytautas Martinkėnas	Zarasų r. Navikų (Tilžės) pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.14 iki 1991.12.14	1990 12 22 Nr. 1320
1105.	Sigitas Galinis	Zarasų r. pasienio užkardos pamainos budėtojas nuo 12.14 iki 1991.12.14	1990 12 22 Nr. 1321
1106.	Gintaras Jočys	Zarasų r. Turmanto geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.14 iki 1991.12.14	1990 12 22 Nr. 1322
1107.	Kęstutis Mirapolskis	Zarasų r. Stelmuzės (Turmanto) pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.14 iki 1991.06.14	1990 12 22 Nr. 1323
1108.	Robertas Čeponis	Zarasų r. Stelmuzės (Turmanto) pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.14 iki 1991.12.14	1990 12 22 Nr. 1324
1109.	Arūnas Dilys	Zarasų r. Stelmuzės (Turmanto) pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.14 iki 1991.12.14	1990 12 22 Nr. 1326
1110.	Gediminas Knyva	Zarasų r. Stelmuzės (Turmanto) pasienio patrulinės tarnybos pamainos vairuotojas-budėtojas nuo 12.14 iki 1991.12.14	1990 12 22 Nr. 1327
1111.	Vytautas Petruškevičius	Zarasų r. Stelmuzės pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.14 iki 1991.12.14	1990 12 22 Nr. 1329
1112.	Lionginas Meisiūnas	Zarasų r. Stelmuzės (Turmanto) pasienio patrulinės tarnybos vairuotojas-budėtojas nuo 12.14 iki 1991.12.14	1990 12 22 Nr. 1332
1113.	Petras Pavliukevičius	Švenčionių r. Gelednės geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.14 iki 1991.06.14	1990 12 30 Nr. 1478
1114.	Sergejus Titovas	Švenčionių r. Gelednės geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.14 iki 1991.06.14	1990 12 30 Nr. 1479
1115.	Valerijus Narbutaitis	Ignalinos r. Tverėčiaus pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.14 iki 1991.12.14	1990 12 30 Nr. 1482
1116.	Vilius Dainys	Rokiškio r. Obelių pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 12.14	1991 01 28 Nr. 12-K
1117.	Olegas Kovalevskis	Ignalinos r. Didžiasalio pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.15 iki 1991.12.15	1990 12 22 Nr. 1274
1118.	Stasys Cicėnas	Ignalinos r. pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.15 iki 1991.12.15	1990 12 22 Nr. 1281

1119.	Vytas Skunčikas	Ignalinos r. Didžiasalio pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.15 iki 1991.12.15	1990 12 22 Nr. 1285
1120.	Sigitas Grauzinis	Švenčionių r. Gelednės geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.15 iki 1991.12.14	1990 12 22 Nr. 1291
1121.	Rimas Mastenica	Švenčionių r. Gelednės geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.15 iki 1991.12.14	1990 12 22 Nr. 1296
1122.	Darius Velička	Švenčionių r. Gelednės geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.15 iki 1991.12.14	1990 12 22 Nr. 1297
1123.	Sergejus Babachinas	Švenčionių r. Švenčionių – Lentupio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.15 iki 1991.12.15	1990 12 22 Nr. 1298
1124.	Česlovas Misiūnas	Zarasų r. Stelmužės (Turmanto) pasienio patrulinės tarnybos budėtojas nuo 12.15 iki 1991.12.14	1990 12 22 Nr. 1318
1125.	Bronius Leleiva	Zarasų r. Turmanto geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.15 iki 1991.12.14	1990 12 22 Nr. 1325
1126.	Teodoras Arminas	Biržų r. pasienio užkardos vyr. budėtojas nuo 12.15 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1380
1127.	Zenonas Butavičius	Ignalinos užkardos pasienio patrulinės tarnybos baro vairuotojas-budėtojas nuo 12.15 iki 1991.12.15	1990 12 22 Nr. 1421
1128.	Artūras Dervinis	Ignalinos r. Rimšės posto budėtojas nuo 12.15	1990 12 30 Nr. 1476
1129.	Ignas Veršekis	Švenčionių r. Gelednės geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.15 iki 1991.12.15	1990 12 30 Nr. 1477
1130.	Dalius Žulonas	KAD pasienio skyriaus Vilniaus operatyvinės grupės budėtojas nuo 12.17	1990 12 27 Nr. 1427
1131.	Romualdas Magila	Ignalinos r. pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.17 iki 1991.12.17	1990 12 22 Nr. 1273
1132.	Vaclovas Veršekys	Švenčionių r. Lentupio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.17 iki 1991.12.17	1990 12 22 Nr. 1300
1133.	Jonas Kuliešius	Švenčionių r. Adušišio pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 12.17 iki 1991.12.17	1990 12 22 Nr. 1400
1134.	Vidmantas Navikas	Vilniaus r. Lavoriškių pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.17 iki 1991.12.17	1990 12 22 Nr. 1401
1135.	Rolandas Grigaitis	Vilniaus r. Lavoriškių pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.17 iki 1991.12.17	1990 12 22 Nr. 1403
1136.	Valdas Cinelis	Šalčininkų r. Eišiškių – Gardino kelio pasienio kontrolės posto patrulinės tarnybos budėtojas nuo 12.17 iki 1991.12.17	1990 12 22 Nr. 1406
1137.	Viktoras Micholopas	Vilniaus r. Medininkų pasienio kontrolės patrulinės tarnybos budėtojas nuo 12.17 iki 1991.12.17	1990 12 22 Nr. 1407
1138.	Josifas Bagdevičius	Vilniaus r. Lavoriškių pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.17 iki 1991.12.17	1990 12 22 Nr. 1408
1139.	Žilvinas Truskauskas	Šalčininkų r. Dieveniškų – Kliavicos kelio pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.17 iki 1991.12.17	1990 12 22 Nr. 1409
1140.	Juozas Zacharevičius	Vilniaus r. Lavoriškių pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.17 iki 1991.12.17	1990 12 22 Nr. 1410
1141.	Gintautas Leščinskis	Šalčininkų r. Dieveniškų kelio pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 12.17 iki 1991.12.17	1990 12 2 Nr. 1411
1142.	Darius Plumpa	Pasienio tarnybos Vilniaus operatyvinės grupės budėtojas nuo 12.17	1990 12 27 Nr. 1430
1143.	Stanislovas Chmieliauskas	Šalčininkų r. Eišiškių – Gardino kelio pasienio patrulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 12.17 iki 1991.12.17	1990 12 22 Nr. 1414
1144.	Jonas Špiliauskas	Vilniaus r. Šumsko pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.17 iki 1991.12.17	1990 12 22 Nr. 1415
1145.	Ramūnas Pakšys	Vilniaus r. Lavoriškių pasienio kontrolės patrulinės tarnybos vairuotojas-budėtojas nuo 12.17 iki 1991.12.17	1990 12 22 Nr. 1416
1146.	Genadijus Ramoška	Vilniaus r. Lavoriškių pasienio kontrolės patrulinės tarnybos vairuotojas-budėtojas nuo 12.17 iki 1991.12.17	1990 12 22 Nr. 1417
1147.	Skaidrius Maksimovas	Švenčionių r. Gelednės geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 12.18 iki 1991.12.14	1990 12 22 Nr. 1288
1148.	Vytas Antanavičius	Švenčionių r. Gelednės geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 12.18 iki 1991.12.14	1990 12 22 Nr. 1293
1149.	Ignas Kuliešius	Švenčionių r. Gelednės geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto pamainos budėtojas nuo 12.18 iki 1991.12.14	1990 12 22 Nr. 1294
1150.	Viktoras Barkauskas	Zarasų r. Turmanto geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.18 iki 1991.12.16	1990 12 22 Nr. 1310
1151.	Rimantas Gindrėnas	Zarasų r. Tilžės (Navikų) pasienio patrulinės tarnybos budėtojas nuo 12.18 iki 1991.12.01	1990 12 22 Nr. 1311
1152.	Algis Šarka	Zarasų r. pasienio užkardos vairuotojas-budėtojas nuo 12.18 iki 1991.12.14	1990 12 22 Nr. 1312
1153.	Lionginas Gataveckas	Zarasų r. Turmanto geležinkelio stoties pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.18 iki 1991.12.12	1990 12 22 Nr. 1313
1154.	Gediminas Puodžiūnas	Zarasų r. Tilžės (Navikų) pasienio patrulinės tarnybos budėtojas nuo 12.18 iki 1991.12.16	1990 12 22 Nr. 1314
1155.	Vidmantas Meidus	Zarasų r. Tilžės (Navikų) pasienio patrulinės tarnybos budėtojas nuo 12.18 iki 1991.12.16	1990 12 22 Nr. 1316

1156.	Laimonas Babraitis	Zarasų r. Tilžės (Navikų) pasienio patrulinės tarnybos budėtojas nuo 12.18 iki 1991.12.16	1990 12 22 Nr. 1317
1157.	Saulius Grigalevičius	Zarasų r. Stelmužės (Turmanto) pasienio patrulinės tarnybos pamainos viršininkas nuo 12.18 iki 1991.12.14	1990 12 22 Nr. 1328
1158.	Feliksas Rutulis	Zarasų r. Stelmužės (Turmanto) pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12 18 iki 1991.12.14	1990 12 22 Nr. 1333
1159.	Sigitas Duoba	Klaipėdos r. pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.18 iki 1991.12.18	1990 12 22 Nr. 1345
1160.	Žyngintas Viršilas	Klaipėdos uosto pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.18 iki 1991.12.16	1990 12 22 Nr. 1347
1161.	Vidmantas Staskevičius	Jurbarko r. Jurbarko miesto pasienio patrulinės tarnybos baro pamainos budėtojas nuo 12.18 iki 1991.11.21	1990 12 22 Nr. 1357
1162.	Vladas Alfonsas Šiuparis	Vilniaus r. Medininkų pasienio patrulinės tarnybos pamainos budėtojas nuo 12.18 iki 1991.11.30	1990 12 22 Nr. 1404
1163.	Sigitas Baublys	Vilniaus r. pasienio užkardos pamainos budėtojas nuo 12.18 iki 191.12.18	1990 12 22 Nr. 1412
1164.	Saulius Stučunskas	Šalčininkų r. Eišiškių – Gardino kelio pasienio patrulinės tarnybos budėtojas nuo 12.18 iki 1991.12.18	1990 12 22 Nr. 1413
1165.	Donatas Lengvinas	Klaipėdos r. pasienio užkardos vyr. inžinierius inspektorius nuo 12.19 iki 1991.11.21	1990 12 21 Nr. 1271
1166.	Jonas Matuzas	Biržų r. pasienio užkardos inžinierius-inspektorius nuo 12.19 iki 1991.12.07	1990 12 22 Nr. 1381
1167.	Vilius Volungevičius	Varėnos r. Druskininkų – Gardino pasienio kontrolės posto pamainos viršininkas nuo 12.20 iki 1991.12.20	1990 12 22 Nr. 1334
1168.	Artūras Paliušis	Vilniaus r. Šalčininkų – Lydos kelio pasienio kontrolės posto viršininkas nuo 12.20 iki 1991.12.20	1990 12 22 Nr. 1398
1169.	Darius Vaičiūnas	Šalčininkų r. pasienio užkardos budėtojas nuo 12.20 iki 1991.12.20	1990 12 22 Nr. 1405
1170.	Romualdas Šarka	Klaipėdos uosto pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.21 iki 1991.12.21	1990 12 22 Nr. 1344
1171.	Leonas Pikturna	Klaipėdos užkardos pasienio kontrolės posto budėtojas nuo 12.21 iki 1991.12.21	1990 12 22 Nr. 1346
1172.	Tomas Rastenis	Ignalinos r. pasienio užkardos pamainos budėtojas nuo 12.22	1990 12 21 Nr. 1254
1173.	Petras Algirdas Grigas	Klaipėdos r. pasienio užkardos vyr. kvotėjas nuo 12.29 iki 1991.12.15	1990 12 22 Nr. 1348
1174.	Antanas Šakalis	Klaipėdos r. pasienio užkardos vyr. inspektorius pasienio režimui nuo 12.29 iki 1991.12.15	1990 12 30 Nr. 1467

**KRAŠTO APSAUGOS DEPARTAMENTO GENERALINIO DIREKTORIAUS
UŽ AKTYVŲ DALYVAVIMĄ LIETUVOS GYNIME SAUSIO ĮVYKIŲ METU
GARBĖS BEI PADĖKOS RAŠTAIS APDOVANOTI PASIENIO APSAUGOS
TARNYBOS DARBUOTOJAI**

I. Už ištvermę, pasiaukojimą organizuojant Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos rūmų ir kitų valstybinių objektų apsaugą KAD generalinis direktorius Garbės raštais apdovanojo:

1. Antaną Gegelį – Rokiškio pasienio užkardos pamainos viršininką
2. Rimantą Davolį – Rokiškio pasienio užkardos pamainos viršininką
3. Valdą Misevičių – Rokiškio pasienio užkardos pamainos viršininką
4. Gintautą Marganavičių –"-
5. Loretą Žeką –"-
6. Rimantą Skukauską –"-
7. Joną Jurgelionį –"-
8. Praną Paršonį –"-
9. Rolandą Vitkauską –"-
10. Eugenijų Šepetį – Rokiškio r. užkardos viršininką
11. Gintautą Tamulevičių – Rokiškio pasienio užkardos pamainos viršininką
12. Virginijų Mikulionį – Rokiškio pasienio užkardos budėtoją
13. Virginijų Bulovą –"-
14. Gintarą Petrušonį –"-
15. Rolandą Maslauską –"-
16. Rolandą Mėlynį –"-
17. Valerijų Cvetkovą –"-
18. Rolandą Milaknį –"-
19. Laimutį Viškelį –"-
20. Arvydą Dagį –"-
21. Kęstutį Zikorių –"-
22. Mindaugą Jarušauską –"-
23. Stasį Diegžną –"-
24. Augutį Palinkevičių –"-
25. Daugirdą Krasauską –"-
26. Remigijų Vaštaką –"-
27. Gintarą Steponavičių –"-
28. Alvydą Kesylį –"-
29. Petrą Pumputį – Šalčininkų užkardos pamainos viršininką
30. Gintarą Dapkų – Šalčininkų pasienio užkardos pamainos viršininką

II. Už sąžiningą ir garbingą Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos rūmų ir kitų valstybinių objektų apsaugą KAD generalinis direktorius pareiškė padėką:

1. Rolandui Vaškevičiui – Kauno oro uosto pasienio kontrolės posto viršininkui
2. Gediminui Jucaičiui – Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos vairuotojui-budėtojui

3. Jonui Uogintui – Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos vyr. instruktoriui
4. Gintarui Staneliui – Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos užkardos viršininkui
5. Romualdui Mažrymui – Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos vairuotojui-budėtojui
6. Antanui Jokšai – Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos budėtojui
7. Gintarui Čerauskui – Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos budėtojui
8. Alvydui Balčaičiui – Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos budėtojui
9. Žydrūnui Stankui – Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos vairuotojui-budėtojui
10. Vidmantui Basevičiui – Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos budėtojui
11. Vidmantui Staškevičiui – Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos budėtojui
12. Edvardui Drejeriui – Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos budėtojui
13. Arūnui Alijošiui – Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos pamainos viršininkui
14. Jonui Kreizai – Šiaulių zonos Pasienio apsaugos tarnybos pamainos viršininkui
15. Kęstučiui Malinauskui – Šiaulių zonos Pasienio apsaugos tarnybos budėtojui
16. Juozui Barškėčiui – Utenos zonos Pasienio apsaugos tarnybos budėtojui
17. Virgilijui Lumbei – l.e. Zarasų užkardos viršininko pareigas
18. Petruui Ramanauskui – Utenos zonos Pasienio apsaugos tarnybos posto viršininkui
19. Jonui Stūgliui – Utenos zonos Pasienio apsaugos tarnybos posto viršininkui
20. Povilui Kalvaičiui – Utenos zonos Pasienio apsaugos tarnybos posto viršininkui
21. Jonui Mastenicai – Utenos zonos Pasienio apsaugos tarnybos budėtojui
22. Rimvydui Jurgelevičiui – Utenos zonos Pasienio apsaugos tarnybos budėtojui
23. Arūnui Kebliui – Klaipėdos zonos Pasienio apsaugos tarnybos budėtojui
24. Sigitui Ringiui – Klaipėdos zonos Pasienio apsaugos tarnybos pamainos viršininkui
25. Vidmantui Barkui – Klaipėdos zonos Pasienio apsaugos tarnybos budėtojui
26. Augustinui Galdikui – Klaipėdos zonos Pasienio apsaugos tarnybos budėtojui
27. Romui Kajotai – Klaipėdos zonos Pasienio apsaugos tarnybos pamainos viršininkui
28. Alfonsui Šlivinskui – Klaipėdos zonos Pasienio apsaugos tarnybos pamainos viršininkui
29. Jonui Šemetai – Kaipėdos zonos Pasienio apsaugos tarnybos pamainos viršininkui
30. Algirdui Paunksniui – Mažeikių užkardos vairuotojui-budėtojui
31. Gintarui Danieliui – Šalčininkų rajono užkardos viršininkui
32. Eimantui Leščinskui – Krašto apsaugos departamento Pasienio apsaugos tarnybos skyriaus vyr. instruktoriui
33. Vytautui Jonaičiui – l.e. Vilniaus rajono užkardos viršininko pareigas
34. Vladui Aveliui – Akmenės rajono užkardos budėtojui
35. Aleksandrui Ižikovui – Kauno oro uosto pasienio kontrolės posto budėtojui
36. Rimantui Pinaičiui – Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos pamainos viršininkui
37. Česlovui Šlėgaičiui – Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos pamainos viršininkui
38. Vytautui Mickevičiui – Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos budėtojui
39. Kęstučiui Sutkui – Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos budėtojui
40. Remigijui Kleiniui – Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos budėtojui
41. Danui Masaičiui – Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos budėtojui
42. Arvydui Šidlauskui – Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos budėtojui
43. Evaldui Kucinui – Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos budėtojui
44. Rinaldui Bosui – Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos budėtojui

45. Raimondui Bosui – Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos budėtojai
46. Dariui Sakalauskui – Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos pamainos viršininkui
47. Žydrūnui Sakalauskui – Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos pamainos viršininkui
48. Sauliui Tolpežnikui – Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos pamainos viršininkui
49. Robertinui Bunikiui – Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos pamainos viršininkui
50. Eugenijui Žukauskui – Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos pamainos viršininkui
51. Virginijui Gečiui – Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos pamainos viršininkui
52. Juozapui Norkui - Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos pamainos viršininkui
53. Arūnui Jokubaičiui – Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos vairuotojui-budėtojai
54. Virilijui Enskaičiui – Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos vairuotojui-budėtojai.
55. Vytautui Bunikiui – Marijampolės zonos Pasienio apsaugos tarnybos vairuotojui-budėtojai
56. Edmundui Kigui – Šiaulių zonos Pasienio apsaugos tarnybos budėtojai
57. Tadeušui Liamzin – Utenos zonos Pasienio apsaugos tarnybos budėtojai
58. Eugenijui Motiejūnui – Utenos zonos Pasienio apsaugos tarnybos budėtojai
59. Povilui Runovičiui – Utenos zonos Pasienio apsaugos tarnybos budėtojai
60. Viktorui Garijoniui – Klaipėdos zonos Pasienio apsaugos tarnybos budėtojai
61. Dariui Žiobriui – Klaipėdos zonos Pasienio apsaugos tarnybos budėtojai
62. Sauliui Viluckui – Klaipėdos zonos Pasienio apsaugos tarnybos budėtojai
63. Povilui Uzniui – Klaipėdos zonos Pasienio apsaugos tarnybos budėtojai
64. Virginijui Knuipiui – Klaipėdos zonos Pasienio apsaugos tarnybos budėtojai
65. Dainorui Lengvinui – Klaipėdos zonos Pasienio apsaugos tarnybos budėtojai
66. Remigijui Girdvainiui – Klaipėdos zonos Pasienio apsaugos tarnybos pamainos viršininkui
67. Juozui Tekoriui – Klaipėdos zonos Pasienio apsaugos tarnybos pamainos viršininkui
68. Aleksandrui Šalkauskui – Klaipėdos zonos Pasienio apsaugos tarnybos pamainos viršininkui
69. Edmundui Olbertui – Klaipėdos zonos Pasienio apsaugos tarnybos pamainos viršininkui
70. Edvardui Gulbinui – Klaipėdos zonos Pasienio apsaugos tarnybos pamainos viršininkui
71. Egidijui Platukiui – Klaipėdos zonos Pasienio apsaugos tarnybos pamainos viršininkui
72. Virginijui Lučinskui – Klaipėdos zonos Pasienio apsaugos tarnybos pamainos viršininkui
73. Vilmantui Savickui – Klaipėdos zonos Pasienio apsaugos tarnybos pamainos viršininkui
74. Kęstučiui Miliauskui – Klaipėdos zonos Pasienio apsaugos tarnybos pamainos viršininkui
75. Vaidotui Steponavičiui – KAD Klaipėdos zonos Pasienio apsaugos tarnybos pamainos viršininkui
76. Mykolui Kovaliovui – KAD Pasienio apsaugos tarnybos skyriaus vairuotojai
77. Juozui Kizniui – l.e. Pasvalio r. užkardos viršininko pareigas
78. Andriui Mukui – Biržų r. užkardos viršininkui
79. Donatui Kundrotui – Akmenės r. užkardos viršininkui
80. Vytautui Rėklaičiui – Akmenės r. vyr.instruktoriui pasienio režimui
81. Bronislovui Skendeliui – Varėnos-Druskininkų užkardos posto viršininkui
82. Juozui Kuodžiui – Šalčininkų r. pasienio užkardos pamainos budėtojai
83. Feliksui Petkui -”-
84. Vidui Vaitkui – Šalčininkų r. pasienio užkardos pamainos viršininkui
85. Gintarui Žaguniui -”-

86. Kęstučiui Mitkui -"-
87. Gediminui Kastanauskui – Šalčininkų r. pasienio užkardos posto viršininkui
88. Algimantui Sauliui -"-
89. Zenonui Šimeliui – Šalčininkų r. pasienio užkardos pamainos viršininkui
90. Kęstučiui Kibickui -"-
91. Antanui Gražinskui – Lazdijų užkardos posto viršininkui
92. Algimantui Glambockiui -"- patulinės tarnybos pamainos viršininkui
93. Algiui Kazlauskui – Lazdijų užkardos patulinės tarnybos darbuotojui
94. Jonui Garnioniui – Varėnos užkardos posto pamainos viršininkui
95. Virginijui Leonavičiui – Varėnos užkardos budėtojui
96. Juozui Ražukui – Varėnos užkardos vairuotojui
97. Jonui Jakavoniui – posto pamainos viršininkui
98. Vitui Kiriukevičiui – Lazdijų užkardos patulinės tarnybos pamainos viršininkui
99. Michail Kulik – Vilkaviškio užkardos posto budėtojui
100. Sigitui Kukiui – Vilkaviškio užkardos posto pam. viršininkui

Taip pat pasieniečiams, ministro įsakyme įvardytiems jau kaip kitų tarnybų darbuotojai:

101. Valentinui Mizgaičiui – KAD operatyvinio būrio vadui
102. Zbignevei Žulonui – KAD operatyvinio būrio pamainos viršininkui
103. Dzidui Vaitkui – KAD operatyvinės grupės budėtojui
104. Alfonsui Dubakai
105. Ričardui Dubakai
106. Mindaugui Kuncevičiui
107. Dariui Plumpai
108. Romualdai Joniui
109. Ainiui Smetonai
110. Gediminui Beliukevičiui
111. Gintarui Tamašauskui
112. Ramūnui Baltakarčiui
113. Sauliui Motiejūnui
114. Rolandui Biekšai
115. Evaldai Vaišvilai
116. Algiui Juoniui
117. Dainiui Kecoriui
118. Daliui Žulonui
119. Virginijui Muraškai
120. Virginijui Česnulevičiui – KAD V skyriaus viršininkui

Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus 1991 m. kovo 11 d. įsakymas Nr. 26 // Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus įsakymai. P. 62–71.

Pasienio apsaugos darbuotojų kreipimasis

Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios
Tarybos Pirmininkui
V. Landsbergiui

Lietuvos Respublikos Ministrui
Pirmininkui G. Vagnoriui

Lietuvos Respublikos krašto
apsaugos ministrui
A. Butkevičiui

Mes, Pasienio apsaugos darbuotojai, mėginome susitikti su Aukščiausiosios tarybos ir Vyriausybės vadovais. Deja, tai mums nepavyko.

Todėl kreipiamės į Jus raštu, norėdami informuoti apie susidariusią realią situaciją buvusiam KAD (dabartinėje KAM), kai kurių buvusių sovietų aukštų karininkų elgesį ir akivaizdžius kėslus, logiškai matomus jų ryšius su KAM išorės priešininkais.

Visą KAD kūrimosi laikotarpį buvę sovietiniai karininkai, kurie tapo atitinkamų grandžių vadovais, jeigu ne trukdė kurtis departamento struktūroms, tai daugeliu atvejų pasyviai ėjo savo pareigas.

Pagrindinis darbas buvo atliktas p. Audriaus Butkevičiaus ir patriotiškai nusiteikusių civilių piliečių, kurie atėjo dirbti į KAD.

Tokioje situacijoje praeitų metų rugsėjo mėn. pradėjo formuotis Pasienio apsaugos tarnyba. Nuo pirmųjų tarnybos kūrimosi dienų visi sunkumai prasidėdavo ir užsibaigdavo tuo metu suformuotame Pasienio apsaugos tarnybos skyriuje, kuriame dirbo iš pradžių 3, vėliau 4-5 darbuotojai.

Tuometinio KAD generalinio direktoriaus pavedimus, nurodymus minėtieji „*aukštieji kariniai*“ pareigūnai dažnai ignoruodavo arba vilkėdavo jų vykdymą.

Tuo ir paaiškinama, kad visas Pasienio apsaugos tarnybos kūrimosi krūvis, organizacinis darbas gulė ant kelių skyriaus darbuotojų pečių.

Visi įstatyminiai dokumentai (taip pat ir dabartiniai) kuriami Pasienio apsaugos pareigūnų, nors departamente sukurtos atitinkamos struktūros, kurios turėtų tuo užsiimti.

Taip bendraudamas ir dirbdamas PAT skyrius (o vėliau tarnyba), pats kurdamas savo materialinę techninę bazę, komplektuodamas kadrus jau 1990 m. gruodyje turėjo per tūkstantį pareigūnų ir visu Lietuvos perimetru buvo išstatyta 60 pasienio apsaugos postų.

Dar praėjusiais metais PAT pareigūnai turėjo daugybę materialinių, socialinių, juridinių ir kitokio pobūdžio problemų, kurios vėl suplaukdavo į PAT centrą ir būdavo sprendžiamos tik pačių pasieniečių jėgomis.

Nei iš Vyriausybės, nei iš AT deputatų, tuo labiau iš minėtų pareigūnų ir jų vadovaujamų KAD struktūrų realios materialinės ir praktinės pagalbos nesulaukėme.

Žinojome, kad Vyriausybė PAT skyrė per 30 automobilių, iš kurių tik 26 gavo pasieniečiai. Likusieji buvo išdalyti kitoms struktūroms.

Šių metų, spalio mėn. gavome dar 5 automobilius. Ir visa tai 2,5 tūkstančio pasieniečių, kurie visiškai turi perimti Lietuvos sieną!

Mes nenusivylėme ir savo jėgomis įsigijome daugiau kaip 100 mašinų, kito inventoriaus, ginklų, spec. technikos.

Dirbančių KAD (KAM) buvusių SSRS karininkų tikslas visu šiuo periodu buvo pasienio apsaugos struktūrų pajungimas savo vadovavimui.

Tą jie darė tiek departamento viduje, tiek per zonų skyrius (dabartines komendantūras). Visi šie siekiai tik trukdė dirbti PAT pareigūnams. Buvę sovietų karininkai stengėsi dezorganizuoti tarnybos darbą, skaldyti pasieniečių kolektyvus, inspiruoti skundus.

Nesulaukė pagarbos minėti karininkai ir kitų departamento struktūrų darbuotojų akyse.

Siūlome retkarčiais pakontroliuoti minėtų pareigūnų bei jų vadovaujamų struktūrų darbo apimtį, režimą, požiūrį į darbą, sulyginti tai su PAT, ir čia išdėstytos mintys gerokai pasipildys.

Prieš tragiškus sausio įvykius atitinkamos KAD operatyvinės struktūros, tuo laiku vadovaujamos buvusio sovietų armijos karininko A. Bajoro, nesugebėjo laiku surinkti reikiamos informacijos, ir tai lėmė mūsų nepasiruošimą prasidėjus sausio mėn. įvykiams.

Sausio mėn. po pirmo signalo per 1–3 val. apie 800 pasieniečių susirinko iš įvairių r. ginti AT. Tada dar KAD kitos realios fizinės jėgos nebuvo (tik sausio pabaigoje pradėjo kurtis SKAT ir Mokomasis junginys).

AT rūmų gynyba pirmomis dienomis buvo pavesta KAD generaliniam direktoriui A. Butkevičiui ir Pasienio apsaugos tarnybos skyriaus viršininkui V. Česnulevičiui. Tik vėliau jau buvo sukurtas gynybos štabas.

Ginant Spaudos rūmus, Aukščiausiąją Tarybą, Ministrų Tarybą, televizijos bokštą dalyvavo daugiau kaip 1500 pasieniečių. O kartu Lietuvos pasienyje funkcionavo pasienio apsaugos postai, kur nesikeisdami savaitėmis budėjo vis tie patys pasieniečiai.

Nors ir buvo provokacinių išpuolių, sausio mėn. pasieniečiai sugebėjo išsaugoti savo materialinę bazę.

Apie sausio mėn. pasieniečių tarnybą būtų galima daug kalbėti, bet vargu, ar tai šiuo metu tikslinga. Pasieniečiai suvokė savo pareigą, esamą situaciją ir visi garbingai vykdė savo, kaip pasieniečių ir piliečių, pareigas.

Visai kitaip elgėsi buvę sovietų karininkai. Visi, išskyrus p. A. Bajorą ir p. A. Vaitkaitį, nusišalino nuo savo tiesioginių pareigų vykdymo ir visą sausio mėn., bent mums neaišku, kur dingo (AT ir kituose ginamuose objektuose jų nesimatė). O p. A. Bajoras ir p. A. Vaitkaitis, nors ir pasirodydavo AT, bet elgėsi baimingai ir gynėjų akyse visiškai prarado autoritetą.

Daugelyje rajoninių struktūrų buvę sovietų karininkai, perėję į KAD, taip pat pasirodė iš neigiamos pusės.

Praslinkus realiam pavojui, minėti KAD „karininkai“ vėl atsirado darbo vietose ir ėmė aktyviai „vadovauti“ – pradėjo dalintis laipsnius, atlyginimus ir t. t., susikūrė struktūras, kurios iki šiol silpnai veikia.

Pasienio apsaugos tarnyba didelėmis pastangomis išsireikalavo sau minimalias struktūras, pareigūnų skaičių. Tačiau iki šiol neįmanoma gauti reikiamų patalpų tiek centre, tiek užkardose, įkurti reikiamą materialinę-techninę bazę.

Nepaisydamos Vyriausybės priimtų normatyvinių aktų, kai kurios savivaldybės ignoruoja pagalbą užkardoms.

1990 m. ir 1991 m. pradžioje, o net ir vėliau, Lietuvos visuomenei buvo mėginama įteigti, kad pasienio tarnyba nereikalinga.

Šiuo metu pasirodė pretenzijos, kad PAT silpnai kuriama, prastai dirba, prasidėjo šmeižtų ir intriigų epocha. Kokiu tikslu tai buvo daroma?

Šiame laiške nedetalizuosime, kokiomis išorės struktūromis ir priemonėmis buvo naudojama, visa tai Jums puikiai žinoma. Jautėsi ir informacijos nutekėjimas iš KAD.

O pasieniečiai dirbo toliau.

Per PAT darbo laikotarpį sužaloti 35 pareigūnai, 8-ių žmonių jau nėra mūsų tarpe (poste, eidamas pareigas, žuvo G. Žagunis, 1-as infarktas, 4-ios autokatastrofos, ne visos iš jų aiškiais aplinkybėmis, nelaimingas (?) atsitikimas pasieniečiui Makutinovičiaus gimtiniėje, 1-as žmogus nusižudė).

Moraliskai pažeminti, neginkluoti (ne dėl mūsų kaltės, kaip mums stengiasi įteigti), netinkamai aprenkti (vėl ne dėl mūsų kaltės, tai turėjo padaryti atitinkamos KAD tarnybos), be reikiamo kiekio transporto, ryšio priemonių, ginkluoti vien guminėmis lazdomis, kurias patys įsigijome ir naudojame neturėdami tam juridinio pagrindo (instrukcija dėl guminių lazdų naudojimo dar nepatvirtinta Vyriausybės), su žymiai mažesniais atlyginimais negu policija ir muitininkai, su mažesniu etatų skaičiumi negu muitininkai (apie visa tai taip pat raštu informuota Vyriausybė) sukandę dantis atliekame savo pareigą.

Iš pažadėtų kelių tūkstančių šaunamųjų ginklų gavome tik 60.

Visos aukščiau išdėstytos problemos pateikiamos kaip tarnybos ir užkardų vadovybių darbo trūkumai.

Buvusių sovietinių karininkų pastangomis nuteikinijami ir dezinformuojami AT deputatai ir Vyriausybės nariai apie „padėtį“ PAT, inspiruojami atleistų už negatyvius faktus arba baustų, nepatenkintų nauju darbo režimu (perėjome prie 12 val. pamainos darbo) žmonių skundai. Tai daroma su aiškiu tikslu.

Atėjo rugpjūtis, SSRS pučo dienos. Buvę sovietiniai karininkai atitinkamu momentu vėl dingo (vieni „vakarieniavo“, antri „prausėsi“, tretį išvažiavo „persirengti“).

Vėl skubiai į KAD buvo sukviesta per 500 pasieniečių, taip pat Mokomojo junginio, SKAT-o pareigūnai.

Generalinis direktorius A. Butkevičius lemiamą vakarą vėl rėmėsi PAT viršininko V. Česnulevičiaus, SKAT štabo viršininko J. Gečo, Mokomojo junginio vado Č. Jezerko vadovaujamosiomis struktūromis.

Pučui Maskvoje žlugus, KAD atsirado ne tik anksčiau minėti sovietiniai karininkai, bet ir daug naujų buvusių sovietinių karininkų. Tarp jų Vilniuje dislokuoto SSRS vidaus tarnybos pulko vadas pulkininkas Stančikas. Jis vadovavo šiam pulkui sausio ir rugpjūčio mėnesiais, aktyviai reišėsi Vilniuje ir Respublikoje. Primename, kad jo vadovaujamas pulkas jėga išvaikė demonstrantus Gedimino aikštėje. Kokios gali būti buvusio sovietų pulkininkų idėjos ir darbai Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijoje?

Anksčiau į KAD patekę sovietiniai karininkai ir tapę atitinkamų struktūrų vadovais aktyviai stumia savo „kadrus“ į tas struktūras, kur dar nevadovauja jų žmonės – SKAT-ą, Pasienio apsaugos tarnybą. Visa tai suaktyvėja tuo metu, kai išvykose būna KAM vadovas ministras A. Butkevičius.

Tai labai primena žinomus sovietinius metodus ir aiškiai „įsirašo“ į atitinkamų asmenų veiksmus KAM viduje.

Kai kurių masinės informacijos priemonių bei AT deputatės R. Gajauskaitės inspiruota šmeižto banga kilo tada, kai jau yra aiški politinė situacija.

Atitinkamai buvo paruošti ir nuteikti AT deputatai ir Vyriausybės vadovai: pasinaudota aiškiai sunkia padėtimi, problemomis tarnybai realiai perimant Lietuvos sieną, iškelta Lazdijų

PAP problema, kuri yra ne tik Pasienio apsaugos tarnybos, bet pirmiausia Vyriausybės ir Lazdijų r. savivaldybės dalykas. Pasienio tarnybai primetamos ir Lazdijų r. socialinės problemos. O iš tikrųjų rajono savivaldybė minėtame pasienio ruože įdėjo tik 9 tūkst. rb lėšų, tuo tarpu PAT – 900 tūkst. rb savų lėšų, skirtų visai kitoms reikmėms.

Iš Vyriausybės iki šiol negauta jokių lėšų, nors ne kartą buvo kreiptasi raštu.

Anksčiau PAT ėmėsi iniciatyvos ir kreipėsi į įvairias institucijas, norėdama rekonstruoti Lazdijų PAP, prieigas prie jo, pagerinti ten gyvenančių žmonių sąlygas, buvo konkrečių pasiūlymų.

Susisiekimo ministerija ir savivaldybė iš pradžių atsisakė dalyvauti minėtame darbe, nepadėjo ir AT deputatė Rūta Gajauskaitė.

Tiesa, PAT savo iniciatyva ėmėsi darbų, kurie jai visai nepriklausė, kadangi suprato, jog neatlikus kelio rekonstrukcijos bei PAP darbų nepagerės nei darbuotojų postai, nei gyvenančių netoliese padėtis.

Be abejonės, Lazdijų PAP yra ir tarnybos darbo trūkumų, piktnaudžiavimų. Šiuo klausimu, kas įmanoma mūsų jėgomis, padaryta. Kovoti su piktnaudžiavimais nei prokuratūra, nei policija reikiamai nepadeda, nors ne kartą kreipėmės.

Daugelis deputatų (vietos ir AT) organizuojamų diskusijų baigdavosi be konkrečių pasiūlymų ir naudos.

Įdomu, kad iš pradžių PAT buvo kritikuojama, kad neteisėtai pradėjo posto rekonstrukciją. Dabartiniu metu – kad lėtai tuos darbus vykdo!?

Pasienio apsaugos tarnyba turėtų atlikti savo tiesiogines funkcijas, o ne rinkti šiukšles 5 km ruože, statyti tualetus bei tiesti kelius.

Taip rodo pasaulio tarnybų praktika.

Kodėl Lazdijų r. savivaldybė nenori tvarkyti savo rajono? Ieško preteksto, kad tą vilkintų, pateisintų. Apie visa tai smulkiau bus galima paaiškinti žodžiu.

Iš dalies sunkumų Lazdijuose priežastis ta, kad PAT, žinodama politinę padėtį Lietuvoje, pirmiausia pradėjo dirbti Lazdijų poste, o tik po to ėmėsi kurti savo materialinę bazę.

Šiuo metu PAT turi pakankamai metodinės medžiagos, specialistų, kad planingai ir nuosekliai tęstų savo pradėtą darbą.

Tarnybos atstovai pabuvojo Lenkijoje, Vokietijoje, Čekijos ir Slovakijos Federacinėje Respublikoje, kur analizavo pasienio tarnybų darbą, gavo informacijos apie JAV, Anglijos, Prancūzijos pasienio struktūrų darbą, turi visus reikiamus metodinius SSRS kariuomenės dokumentus. Dalis mūsų pasieniečių šiuo metu apmokomi SSRS pasieniečių.

Turime aiškia poziciją ir esame sukūrę struktūrą, kuri turėtų būti Lietuvos Respublikoje dabartinėmis esamomis sąlygomis (kaip parodė kitų valstybių praktika ir užsienio specialistų analizė, egzistuojanti šiuo metu Lietuvos Respublikos pasienio struktūra atitinka sukurtas pasienio struktūras Europoje).

Visiškai priešingą struktūrą, slapta nuo PAT, kuria aukščiau minėti buvę SSRS kariškiai.

Mūsų žiniomis, jie organizuoja stambiają militarizuotą karinę struktūrą, nenori atsisakyti egzistuojančių šiuo metu spygliuotų vietų. Tokia struktūra reikalauja beveik 10 kartų daugiau lėšų negu mūsų kuriama.

Po metų ar pusantrų tokios struktūros vis tiek reikėtų atsisakyti.

Tai mes ir mėginame įrodyti. Matyt tai ir yra viena iš priežasčių organizuojamos kampanijos prieš mūsų tarnybą.

Toli gražu išdėstėme ne viską. Daug ką argumentuotai galime pateikti žodžiu.

Š. m. spalio 26 d. PAT pareigūnai, užkardę vadai bei atstovai buvome susirinkę į Pasienio tarnybos darbo metų paminėjimą – apžvalgą (pakvietėme AT, Vyriausybės bei KAM vadovus). Bet vėlgi likome su savo bėdomis vieni.

Tą patį vakarą įvykusiame bendrame užkardų vadų ir atstovų bei visos tarnybos (centro) darbuotojų pasitarime numatėme eilę veiksmų bei priemonių, siekiančių pagerinti mūsų padėtį bei darbą, numatėme savo reikalavimus bei sąlygas.

Kol Lietuvos Respublikoje buvo kritinė politinė situacija bei grėsė realus pavojus nepriklausomybei, PAT pareigūnai vykdė savo konkrečias užduotis.

Dabar atėjo laikas išsiaiškinti, kas yra kas?

1. Prašome skubaus pasienio tarnybos pareigūnų bei užkardų vadų susitikimo su AT ir Vyriausybės vadovais dalyvaujant KAM ministrui A. Butkevičiui.

2. Nutraukti AT deputatės R. Gajauskaitės inspiruotą šmeižto kampaniją prieš PAT, pareikalauti iš jos nedelsiant pateikti konkrečią medžiagą, patvirtinančią PAT bei jos viršininkui V. Česnulevičiui pateiktus kaltinimus. Neturint konkrečių įrodymų, viešai tai paneigti. Savo ruožtu, mes dėl deputatė R. Gajauskaitės pateiktų neteisėtų kaltinimų kreipsimės į teismą.

3. Prašome sudaryti kompetentingą komisiją ne iš KAM pareigūnų Pasienio apsaugos tarnybos nuveiktam darbui išanalizuoti ir įvertinti.

4. Prašome Vyriausybės oficialiai pateikti pretenzijas, konkrečiai liečiančias mūsų tarnybos viršininką V. Česnulevičių.

5. Sudaryti kompetentingą komisiją iš AT ir Vyriausybės atstovų, KAM darbuotojų: N. Vidrinsko, J. Paužolio, A. Vaitkaičio, A. Bajoro, A. Kairio ir kitų buvusių sovietinių karininkų veiklai išanalizuoti bei ištirti. Su tyrimo rezultatais supažindinti KAM.

6. Prašome išanalizuoti PAT problemas, poreikius ir imtis konkrečių priemonių aprūpinti PAT transporto, ryšių priemonėmis, ginklais.

7. Reikalaujame, kad PAT vadovų klausimas būtų sprendžiamas atvirai, išklausius ir atsižvelgus į PAT pareigūnų bei užkardos vadų nuomonę (šiuo metu šis klausimas sprendžiamas už uždarytų durų).

8. Visų tarnybos (centro) pareigūnų bei užkardų vadų nuomone, Pasienio apsaugos tarnybai turi vadovauti žmogus, kuris, nepabūgęs tuometinės situacijos Lietuvoje, kūrė šią tarnybą ir kuriai reikliai, principingai, kompetentingai iki šiol vadovauja – būtent V. Česnulevičius.

Šis laiškas-kreipimasis buvo apsvarstytas minėtame užkardos vadų ir tarnybos pareigūnų susirinkime ir jam buvo vieningai pritarta.

Pasienio apsaugos tarnybos virš. pav.	G. Danielius	(parašas)
Pasienio apsaugos tarnybos virš. pav.	A. Andrulionis	(parašas)
Tarnybos sk. viršininko pav.	E. Leščinskas	(parašas)
Mat.-tech. sk. virš.	V. Jonaitis	(parašas)
	A. Lobeckis	(parašas)
	A Kilas	
	R. Karka	(parašas)
	G. Ališauskas	(parašas)
	A. Stulgis	(parašas)
Inžinerinio skyriaus viršininkas	V. Gečiauskas	(parašas)
	R. Vaitulevičius	(parašas)
	D. Baranauskas	
	S. Brazdžius	(parašas)
	R. Polėkas	(parašas)
Medicinos sk.	V. Latvys	(parašas)

Vyr. buhalterė	S. Apulskienė	(parašas)
Kanceliarija, Kadru skyrius	R. Klimenkienė	(parašas)
Greitojo reagavimo spec. sk. virš. pav.	Z. Žulonas	(parašas)
	D. Plumpa	(parašas)
	S. Makselis	(parašas)
	E. Vaišvila	(parašas)
Žvalgybos-kontržvalgybos sk.	S. Žulinas	(parašas)
	K. Mitkus	(parašas)
	N. Paužienė	(parašas)
Vilniaus r. pasienio užkardos vado pavad.	A. Aukštinaitis	(parašas)
Kalvarijos pasienio užkardos vadas	J. Uogintas	(parašas)
Vilniaus m. pasienio užkardos vadas		(parašas)*
Biržų r. užkardos vadas	A. Mukas	(parašas)
Rokiškio r. užkardos vadas	E. Šepetyš	(parašas)
Druskininkų pasienio užkardos vadas	P. Baublys	(parašas)
Varėnos pasienio užkardos vadas	B. Skendelis	(parašas)
Akmenės pasienio užkardos vadas	D. Kundrotas	(parašas)
Skuodo r. pasienio užkardos vadas	K. Masiulis	(parašas)
Vilkaviškio r. pasienio užkardos vadas	T. Gelžinis	(parašas)
Ignalinos pasienio užkardos vadas	V. Strolia	(parašas)
Šilutės pasienio užkardos vadas	Černeckis	(parašas)
Zarasų pasienio užk. KP	V. Makarskas	(parašas)
Šalčininkų PU v. p.	G. Dapkus	(parašas)
Klaipėdos užkardos vadas	A. Šakalis	(parašas)
Joniškio pasienio užkardos vadas	R. Osipovas	(parašas)
Pasvalio pasienio užkardos vadas	J. Kiznis	(parašas)
Šakių pasienio užkardos vadas	V. Plečkaitis	(parašas)
Švenčionių pasienio užkardos vadas	J. Mastenica	(parašas)
Kauno pasienio užkardos vadas	R. Vaškevičius	(parašas)
Mažeikių pasienio užkardos vadas	V. Dabulskis	(parašas)
Kretingos pasienio užkardos e. p. vadas	A. Anužis	(parašas)

*pavardė nenurodyta

**Buvusių Rusijos kariuomenės objektų, paskirtų VSAT padaliniams,
sąrašas**

Eil. Nr.	Objekto (karinio miestelio) dislokacijos vieta	Rusijos karinio dalinio, užėmusio objektą, pavadinimas	Kam skirtas objektas, atsakingas už objekto perėmimą
1.	Vilnius, Minsko plentas	PLG rtb, k. d. 75285	Vilniaus APKPP R. Bajorinas
2.	Vilniaus r., Mickūnai	zid pozicija, k. d. 36839	Mickūnų užk. K. Maliašauskas
3.	Pabradė	saugojimo bazė, k. d. 12283	Pabradės GRB L. Paužolis
4.	Klaipėda, Artojų g.	poligono aptarnavimo sandėliai	Klaipėdos PR V. Požarskas
5.	Klaipėda, Liepojos g. 11	k. d. 2114	Klaipėdos PR
6.	Klaipėda, Gintaro g. 1	pasienio KP „Klaipėda“	Klaipėdos APKPP A. Reiponas
7.	Klaipėda, Prekybos uostas	Jūros evakuacijos ir uosto karinių susisiekimų komendantūra	Klaipėdos APKPP A. Reiponas
8.	Klaipėdos r., Šaipiai	pasienio užkarda, k. d. 2114	Klaipėdos PR V. Požarskas
9.	Klaipėda, Melnragė	zenitinis raketinis pulkas, k. d. 51877	Klaipėdos PR
10.	Palanga, Vytauto g. 152	pasienio užkarda, k. d. 2114	Klaipėdos PR V. Požarskas
11.	Nida	pasienio užkarda, k. d. 2114	Klaipėdos PR V. Požarskas
12.	Juodkrantė	pasienio užkarda, k. d. 2114	Klaipėdos PR V. Požarskas
13.	Giruliai	pasienio užkarda, k. d. 2114	Klaipėdos PR V. Požarskas
14.	Šilutės r., Pagėgiai	k. d. 63603 sandėliai, 35 laborat.	Pagėgių APKPP S. Černeckis
15.	Šiauliai – 13, Gagarino miestelis	95 žvalgybos sk., k. d. 68505	Šiaulių VSATK S. Jaras
16.	Marijampolė, Vytauto g. 48	pasienio komendantūra, k. d. 2297	Marijampolės PR, T. Gelžinis
17.	Marijampolės r., Reketija	pasienio užkarda, k. d. 2297A	Marijampolės PR T. Gelžinis
18.	Marijampolės r., Trumpaliai	pasienio užkarda, k. d. 2297B	Marijampolės PR
19.	Marijampolės r., Kalvarija	1141 artilerijos pulkas, k. d. 02207	Lazdijų APKPP E. Žičkus
20.	Vilkaviškio r., Varteliai	pasienio užkarda, k. d. 2297C	Marijampolės PR Įsirašo į atitinkamų asmenų veiksmus KAM-jos viduje.
	Lazdijų r., Kapčiamiestis	radiolokacinė kuopa, k. d. 28284	Kapčiamiesčio užkarda Mandrykinas
22.	Lazdijų r., Galiniai	pasienio užkarda, k. d. 2297D	Marijampolės PR T. Gelžinis
23.	Lazdijų r., Akmeniai	pasienio užkarda, k. d. 2297E	Marijampolės PR T. Gelžinis
24.	Lazdijų r., Pazapsiai	pasienio užkarda, k. d. 2297F	Marijampolės PR T. Gelžinis
25.	Marijampolės r., Liubavas	pasienio užkarda, perimti žemės sklypą	Marijampolės PR T. Gelžinis
26.	Lazdijų r., Sapiegiškių km	pasienio užkarda, perimti žemės sklypą	Marijampolės PR T. Gelžinis

PAVARDŽIŲ RODYKLĖ

A

Abaravičius Vytas – 185
Abramavičius Antanas – 178
Abromavičius Viktoras – 192
Abukevičius Stasys – 191
Adamsonas J. (Ādamsons J.) – 129
Adikelis A. – 34
Adomaitis Edvinas – 177
Adomaitis Linas – 180
Adomaitis Rimantas – 34, 179
Adomaitis Romas – 178
Agurjanovas Jurijus – 168
Aiškinis Alvydas – 183
Aksomaitis Č. – 120
Albertas Antanas – 168
Aleknavičienė I. – 112
Aleksa Petras – 171
Aleksa Vytautas – 173
Aleksandravičius Vytautas – 172
Aleksiūnas Antanas – 117
Alijošius Arūnas – 201
Ališauskas Gintaras – 180
Ališauskas Gintautas – 177, 207
Ališauskas K. – 103
Ališevičius A. – 24
Alkevičius Valdas – 190
Almanas Jonas – 178
Ambrazevičius K. – 97
Ančeris Valdas – 165
Andrijauskas Danielius – 175
Andriukaitis Kęstutis – 168
Andrulionis A. – 208
Andrušaitis Artūras – 104
Andziulis Remis – 168
Anikinas Aleksandras – 187
Antanaitis Gintaras – 166
Antanavičius Vytas – 198
Antulis V. – 66
Anuškevičius Audrius – 193
Anužis A. – 88, 209
Apulskienė S. – 49, 209
Apuokas Bronius – 181
Aranauskas Vytautas – 165

Arminas Teodoras – 198
Armonas Romas – 190
Arsimavičius A. – 34
Astrauskas Virgilijus – 183
Augevičius Ignas – 184
Aukštinaitis Algimantas – 182
Aukštikalnis A. – 61, 103, 104, 209
Avelis Vladas – 183, 201
Averjanovas K. – 131
Averka Linas – 182
Averka Stasys – 2, 34, 181

B

Babachinas Sergejus – 198
Babkauskas Vidmantas – 164
Babraitis Laimonas – 199
Bačiuliūnas Ričardas – 185
Badauskis Alvydas – 182
Bagdevičius Josifas – 198
Bagdonas Dainius – 167
Bagdonas Darius – 185
Bagdonas Gintaras Jonas – 167
Bagdonas Romualdas – 189
Bagdonas Steponas – 171
Bagdonas Virgijus – 177
Bagdonavičius Kazimieras – 190
Baigis Aivaras – 174
Baigys Gintaras – 164
Bajalis Audrius – 191
Bajinskis Janis – 196
Bajoras Alfonsas – 196
Bajorinas Romualdas – 11, 78, 109, 205, 208
Bakus Arūnas – 173, 210
Bakanauskas A. – 70
Bakutis Artūras – 191
Balaišis Algis – 187
Balavakas Mindaugas – 2, 6, 9, 23, 25, 28, 61, 77, 82, 94, 102, 127
Balčaitis Alvydas – 32
Balčiūnas Algirdas – 187, 201
Balčiūnas Eimantas – 192
Balčiūnas Juozas – 186
Balčiūnas Narsutis – 185
Balčiūnas Vidmantas – 196
Balevičius Romas – 192
Baliakas Igoris – 192

Balionis Alvydas – 165
Balionis Stanislovas – 8, 189
Baliukevičius Gediminas – 203
Baliūnas Rimantas – 184
Balnis Robertas – 179
Balsevičius Algirdas – 177
Balsys Edmundas – 167
Baltakartis Ramūnas – 176, 203
Baltrušaitis Dainius – 266
Baltrušaitis Vladas – 34, 180
Baltuška Raimundas – 103
Baltuškonis Ričardas – 196
Baltuškonis Ridas – 165
Balvočius Romualdas – 170
Bandza Andrius – 34, 190
Baniulis Juozas – 178
Baranauskas D. – 208
Baranauskas Vaclovas – 180
Baravykas Alfonsas – 62, 79
Barisas A. – 109
Barkauskas Remigijus – 169
Barkauskas Viktoras – 198
Barkauskas Virgilijus – 27, 34, 187
Barkus Vidmantas – 170, 201
Baronas Algirdas – 191
Bartkevičius J. – 120
Bartuškevičius Vidmantas – 164
Barškietis Juozas – 21, 201
Basevičius Vidmantas – 201
Bastys Valdas – 189
Baubinas Evaldas – 186
Baublys Pranas – 20, 60, 69, 109, 181, 209
Baublys Sigitas – 199
Baublys Vytautas – 181
Baublys Vladas – 177
Baumanis T. – 129
Bedalis Romualdas – 45, 189
Bekintis Albertas – 64, 105, 177
Belevičius Rolandas – 167
Belevičius Romas – 169
Beliukevičius Gediminas – 177
Benošis Vidmantas – 164
Bernatavičius Dainius – 191
Bernikas Algis – 164
Bernotas Antanas – 116
Bėrzkalnas N. (Bėrzkalns N.) – 128

Beržinis Mindaugas – 190
Biekša Kęstutis – 122
Biekša Rolandas – 176, 203
Bielinis Rimas – 190
Bielinis Sigitas – 188
Bielskas Kęstutis – 171
Bielskis Algimantas – 175
Bijeikis Gintautas – 182
Bilinskas Darius – 169
Bilinskas Gintaras – 194
Bilys R. – 103, 104
Bilota Vytautas – 171
Bivainis Valdas – 190
Blažys Aurelijus – 195
Blažulionis Ramūnas – 192
Blechertas Romualdas – 77, 182
Blistinas Aleksiejus – 54, 117
Bložė Virgilijus – 34, 173
Bočkus Saulius – 184
Bosas Raimondas – 188, 201
Bosas Rinaldas – 188, 201
Botyrius Eugenijus – 192
Boulton Ralpi – 18
Brasas Vidmantas – 171
Braslauskas Dainius – 164
Brazauskas Algirdas – 89, 90, 98, 119
Brazauskas Audrius – 169
Brazdžius S. – 78, 105, 208
Braziulis Česlovas – 114
Bražaitis Antanas – 168
Bražėnas Nerijus – 184
Bražinskis Antanas – 50, 64, 165
Bražinskis Romas – 176
Bridžius Laisvūnas – 196
Brinius Valmantas – 165
Brokevičius Vilius – 166
Bruzgys V. – 85
Bružas Džeraldas – 180
Bubelis Vytautas – 172
Bubliauskas Antanas – 169
Bubnelis Arūnas – 197
Bubnelis Darius – 193
Bubnys Kęstutis – 169
Bučas Gintaras – 178
Bučinskis Saulius – 27, 34, 185
Bučys V. – 77, 118, 125

Bučnys Rimantas – 170
Budėnas Virginijus – 180
Budginas Kęstutis – 168
Budrys Stanislovas – 174
Bugajecas V. – 33
Bugys Egidijus – 174
Buivydas Feliksas – 195
Bukelskis A. – 94
Buknys Darius – 170
Bulyginas Viktoras – 183
Bulkašas Rimantas – 187
Bulovas Virginijus – 186, 200
Bulvaitis R. – 117
Bumbulis L. – 106
Bunikis Rimvydas – 172
Bunikis Robertas – 186, 202
Bunikis Vytautas – 188, 202
Bureninas J. – 131
Burba Virgilijus – 179
Burbaitis Povilas – 167
Burokas Rimantas – 192
Burokas Vytautas – 197
Butas Anatolijus – 185
Butavičius Zenonas – 198
Butiškis A. – 122
Butkevičius Audrius – 9, 10, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 28, 33, 38, 41, 43, 48, 52, 53, 54, 55, 56, 58, 59, 60, 61, 63, 64, 65, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 78, 80, 81, 84, 89, 90, 91, 94, 403, 106, 107, 109, 112, 113, 116, 117, 119, 122, 125, 136, 204, 205, 206, 208
Butkus Adolfas – 34, 180
Bureninas J. – 121
Butrimauskas A. – 110

C

Caregorodcevas Olegas – 178
Chmieliauskas Stanislovas – 198
Chrapko Leonidas – 176
Cibulskas Ilka – 166
Cicėnas Stasys – 197
Cimnolonskis Aušrys – 175
Cinelis Valdas – 198
Clines Frank – 18
Cucumas Stanislovas – 180
Cvetkovas Valerijus – 181, 200

Č

- Čaikin Vasilijus – 193
Čaplikas Audrius – 193
Čaplikas Darius – 194
Čebatorius Balys (B. Čekanausko slapyvardis) – 73, 74
Čebatoriūnas Albinas – 168
Čekanauskas A. – 117
Čekanauskas Bronius – 73, 111
Čenkus Kęstutis – 195
Čepaitis Raimondas – 179
Čeponis Giedrius – 193
Čeponis Robertas – 197
Čepukėnas Kęstutis – 170
Čepulis Arūnas – 167
Čepulis Gintautas – 177
Čerauskas Gintaras – 201
Černeckis Sigitas – 45, 72, 98, 197, 209, 210
Černiauskas Vytautas – 182
Černius Audrius – 196
Česnavičius Artūras – 190
Česnulevičius Virginijus – 2, 9, 10, 11, 12, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 26, 29, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 42, 43, 44, 46, 48, 49, 51, 53, 55, 56, 58, 59, 61, 74, 105, 129, 132, 136, 164, 203, 205, 206, 208
Čėsna Kęstutis – 164
Česukėnas Jonas – 184
Čėškevičius Rimas – 193
Čiočis Algirdas – 187
Čiplis Algimantas – 185
Čiužys Virginijus – 182
Čmykovas G. – 130
Čuikinas Artūras – 189

D

- Dabulskis Vytautas – 76, 85, 174, 209
Dagilis Rolandas – 174
Dagys Arvydas – 185, 200
Dailyda Leonas – 168
Dainauskas Laimas – 165
Dainys Klemensas – 27
Dainys Vilius – 197
Dalgėda Girdutis – 185
Dambrauskas Tadas – 20, 23, 33, 82, 84, 110, 111, 127, 134
Dambrauskas Vidmantas – 172
Damušis Jonas – 170
Danauskas Rimantas – 165

Danielius Gintaras – 26, 56, 77, 105, 201, 208
Danielius Modestas – 190
Danielius Saulius – 50, 72, 109, 110
Danielius Vincas – 177
Danyš Vilius – 2
Dapkus Gintaras – 12, 23, 33, 34, 53, 54, 77, 111, 173, 190, 200, 209
Dapšauskas Edmundas – 172
Dargelis Albinas – 196
Dargevičius Šarūnas – 178
Daškevičius Česlovas – 120
Daškevičius Jaunius – 170
Daugėla Dalius – 165
Daukšys Aleksandras – 174
Dautaras Dainius – 178
Davidonis Alfonsas – 196
Davalis Rimantas – 177, 184, 200
Degutis Algirdas – 170
Degutis B. – 120
Degutis Rimantas – 177
Deimantas Robertas – 165
Demenčius Gintaras – 188
Dervinis Artūras – 198
Dervinskas E. – 128
Deveika Audrius – 176
Dičmonas Žilvinas – 195
Diegžnas Stasys – 200
Dilys Arūnas – 197
Dilys Donatas – 180
Dinevičius J. – 125
Dirkstys Alfonsas – 171
Dirvonskis Antanas – 168
Dogužijėvas Vitalijus – 28
Domarkas Vladislavas – 133, 135
Donkus Alvydas – 182
Dragūnaitis Pranas – 60, 64, 68, 73, 78, 79, 88, 89, 90, 91, 93, 97, 98, 105, 110, 111,
112, 116, 117, 125, 133, 134
Drakšas Alfonsas – 167
Drebulys Vytautas – 189
Drejeris Eduardas – 201
Drobnys Juozas – 172
Dubakas Alfonsas – 176
Dubakas Ričardas – 176, 203
Dubašovas Ilkin – 167
Dudonis Alius – 183
Dulevičius Antanas – 11
Duoba Sigitas – 199

Dzelzys Romualdas – 195
Dzidolikas Edmundas – 199
Dzikevičius Jonas – 170
Dzindzolieta Vilmantas – 174
Dzingelevičius Stanislovas – 196

E

Eidukevičius – 67
Eimutis Romas – 190
Enskaitis Virgilijus – 188, 202
Ercius Redas – 181
Ereminas Kazys – 173
Ežerinis Povilas – 185

F

Fabijonavičius Algirdas – 169
Fijazis A. – 24, 25, 32
Figaras Raimondas – 103, 195
Filon Stanislav – 193
Flenderis V. – 34
Freimanas Visvaldas – 182

G

Gabrėnas A. – 131
Gabrėnas Eugenijus – 165
Gagiškis Donatas – 180
Gaidaras Jegoras – 71
Gaidys Kęstutis – 174
Gaidys Kostas – 193
Gaidjurgis Kazimieras – 182
Gailius Artūras – 175
Gailiušas Daivis – 196
Gairionis Žilvinas – 175
Gajauskaitė Rūta – 206, 207, 208
Galdikas Augustinas – 170, 201
Galinis Algirdas – 175
Galinis Sigitas – 197
Galuza S. – 70
Ganusauskas E. – 22, 28
Gaponenka V. – 18, 56, 57, 66, 74, 102
Gargosa Alvydas – 169
Garijonis Viktoras – 167, 202
Garnionis Jonas – 184, 203
Gasiliūnas Vidas – 187

Gasiūnas Jonas Romualdas – 195
Gaškus Genadijus – 179
Gataveckas Lionginas – 198
Gavėnas Irmantas – 179
Gečas Jonas – 20, 26, 62, 71, 206
Gečas Rimantas – 190
Gečas Virginijus – 187, 202
Gečiauskas Vytautas – 2, 25, 49, 53, 129, 131, 133, 134, 208
Gedminas Albertas – 188
Gegelis Antanas – 184, 200
Gegžnas Stasys – 183
Gelžinis Jonas – 178
Gelžinis Tautvydas – 69, 73, 77, 88, 133, 209, 210
Gerdauskas Petras – 194
Gerikas Kęstutis – 170
Gernikas Germantas – 183
Gervys A. – 70
Gervys R. – 70
Gibas Justinas – 194
Gindrėnas Rimantas – 198
Gindulis Eugenijus – 182
Giniotas Vytautas – 179
Gintauskas Algirdas – 180
Girčys Gintautas – 185
Girdvainis Remigijus – 172, 202
Gylis Povilas – 91
Glambockas Algimantas – 164, 203
Godliauskas Andrius – 182
Godliauskas Edmundas – 189
Godmanis I. T. – 122
Golovač Andriejus – 196
Gorbačiovas Michailas – 28, 29
Grabauskas Vitalis – 25, 34, 167
Grabažis Arūnas – 61
Gračiovas Pavelas – 71
Graužinis Sigitas – 198
Gražinskas Antanas – 203
Gražytė S. – 75
Gražvydas Paulius –
Grebniovas V. – 131
Gresis S. – 105
Grigaitis Rolandas – 198
Grigalevičius Saulius – 94, 199
Grigaliūnas Dalius – 178
Grigaliūnas Saulius – 179
Grigas Petras Algirdas – 199

Grigonis Rimantas – 171
Grigoravičius Stanislovas – 172
Grimalauskas Algimantas – 170
Grinbergas Darius – 118
Grinys Mindaugas – 197
Griška A. – 100
Griškevičius Antanas – 191
Grybauskas Alvydas – 196
Grybauskas Edmundas – 168
Grunskis Gediminas – 181
Grušas Petras – 179
Gruzdis Albinas – 195
Gudaitis Jurijus – 192
Gudaitis Kęstutis – 166
Gudas Aidas – 34, 179
Gudelevičius Linas – 76
Gudelis Artūras – 169
Gudonis Juozas – 183
Gudonis Stasys – 174
Gudukas Jonas – 193
Gudzinevičius Gintautas – 165
Guiskis Jurijus – 186
Gulbinas Eduardas – 169
Gulbinas Edvardas – 202
Guobys Antanas – 27, 34
Guogis Albertas – 187
Guogis Alfredas – 194
Gurevičius Jonas – 192
Gusiatinas Martynas – 67
Gustas Vidmantas – 169
Gutauskas A. – 34
Gutauskas Rimvydas – 179
Gutauskas Virgilijus – 179
Guzas Audrius – 181
Guželis Vitas Algirdas – 190

I

Indziula Vytis – 173
Ivanovas Andriejus – 167
Ivanovas V. – 62
Ivaška Vytas – 181
Ivoškis P. – 106
Ižganaitis V. – 116, 117
Ižikovas Aleksandras – 201

J

- Jablonskis A. – 133
Jachimavičius Valerijus – 173
Jackevičius Henrikas – 122
Jackevičius Rimantas – 124
Jačiunskis Gintautas – 186
Jakas Romas – 177
Jakavonis Jonas – 173, 203
Jakonis Žygimantas – 178
Jakovlevas A. – 131
Jakštas Algirdas – 170
Jakubauskas P. – 76, 86
Jakubauskas Vidmantas – 197
Janauskas Vaclovas – 170
Jancevičius Valerijus – 166
Jancevičius Vytautas – 184
Jančiauskas Antanas – 181
Jankauskas Arūnas – 177
Jankauskas Valius – 191
Jankauskis Jonas – 171
Jankeliūnas Alvydas – 190
Jankovskis J. – 22
Janonis Juozas – 32, 178
Janulis Jonas – 172
Jakubčionis Algirdas – 2
Janušaitis Ramūnas – 165
Januševičius Dalius – 196
Januška Arūnas – 164
Janušonis Rolandas – 164
Jaras S. – 210
Jarašius Henrikas – 188
Jarašiūnas Egidijus – 122
Jarmalavičius Algis – 197
Jarmala Linas – 50
Jarmalavičius Henrikas – 188
Jarmalavičius Ričardas – 49, 59, 72, 73, 107
Jaršovas Aleksandras – 196
Jarušauskas Mindaugas – 180, 200
Jaseliūnas Gintaras – 178
Jasinevičius Linas – 180
Jasiulevičius Antonas – 197
Jaskeliavičius Juozas – 192
Jaskutėlis Kęstutis – 191
Jasulevičius Gracijus – 188
Jasulevičius Kęstutis – 189

Jegorovas Sergejus – 179
Jelcinas Borisas – 28, 67, 74
Jeremičius Valdas – 193
Jezerškas Česlovas – 20, 26, 73, 206
Jočys Gintaras – 197,
Jokšas Antanas – 188, 201
Jokšas Rimantas – 200
Jokubaitis Arūnas – 187, 202
Jokubauskas Albinas – 179
Jokubauskas Povilas – 179
Jomantas Vaidotas – 178
Jonaitis Virgilijus – 177
Jonaitis Vytautas – 184, 201, 208
Jonikas Algirdas – 183
Jonis Algis – 203
Jonis Romualdas – 176, 203
Jonušas Justinas – 178
Jonuškis Algis – 169
Jucaitis Gediminas – 170, 180
Jucys Aidas – 188
Jucys Alvydas – 178
Juknevičius Algimantas – 189
Juknevičius Andrius – 171
Juknevičius Antanas – 187
Juknevičius T. – 119
Janevičius D. – 133
Juodeška Kazimieras – 192
Juodis R. – 109
Juodka Jonas – 131, 192
Juonys Algis – 176
Juozakas Algimantas – 32
Jurevičius P. – 61
Jurgaitis Antanas – 105
Jurgelevičius Kazys – 173
Jurgelevičius Darius – 131
Jurgelevičius Rimvydas – 185, 201
Jurgelionis Jonas – 183, 200
Jurgelis Antanas – 171
Jurgutis Arūnas – 76, 86, 169
Jurgutis Gintautas – 183
Jurkėnas Juozas – 185
Jurkėnas Vladas – 186
Jurkinas Kęstutis – 187
Jurkynas J. 110
Jurkus Antanas – 170
Jurkus S. – 61

Jurkūnas Arnoldas – 166
Jusys Antanas – 186
Juškevičius Aleksejus – 184
Juškevičius Rolandas – 168
Jutė Gediminas – 185
Juzelskis Stasys – 189

K

Kabutavičius Ričardas – 184
Kačinskis Alvydas – 174
Kačkis Eugenijus – 178
Kairys A. – 204
Kairys Raimundas – 26
Kairys Saulius – 189
Kajota Romas – 201
Kakliauskas Jonas – 182
Kalačiovas E. – 32
Kalinauskas – 70
Kalinauskas Romas – 112
Kaliničenko I. – 56, 69, 76
Kalvaitis Povilas – 188, 201
Kalvaitis Saulius – 192
Kalveckas Darius – 180
Kalvėnas Algimantas – 169
Kanevičius Algimantas – 105, 125, 133, 134
Kantautas B. – 120
Kaminskas Vidmantas – 180
Kaniušas Vaidotas – 175
Kantautas B. – 120
Kapočius Viktoras – 60
Kardelis Rimas – 195
Karečka Vaidutis – 178
Kareiva Zenonas – 171
Kariniauskas Alfonsas – 187
Karka Rimas – 182, 208
Karkocas V. – 67, 102, 103
Karpavičius Žydrūnas – 193
Kasnauskas A. – 105
Kastanauskas Gediminas – 28, 25, 203
Kašėta Gintaras – 192
Katinskas Ričardas – 191
Katkevičius Vaidotas – 167
Katkus Valdemaras – 122, 130, 131, 132, 134
Katutis Remigijus – 166
Kaulinis Donatas – 27

Kaušauskas Vitas – 165
Kaušikas Vidmantas – 170
Kavaliauskas Aurelijus – 181
Kaveckis Jonas – 171
Kazilionis Aidas – 196
Kaziukevičius Virginijus – 193
Kazlauskas Algis – 165, 203
Kazlauskas Algirdas – 32
Kazlauskas Edvinas – 197
Kazlauskas Egidijus – 172
Kazlauskas Jonas – 34, 181
Kazlauskas Mindaugas – 167
Kazlauskas Rolandas – 196
Kazlauskas Viktoras – 196
Kazlauskas Žilvinas – 179
Kazlauskas Žydrūnas – 165
Kazlovas V. – 102
Keblys Arūnas – 201
Kecorius Dainius – 176, 203
Kelevišius Vytautas – 93
Kelevišius Vytas – 186
Keliačius Dalius – 194
Kempinas Valdemaras – 168
Keršys Pranciškus – 190
Kesyli Alvydas – 185, 200
Keženis Kostas – 183
Kiaušas Raimundas – 172
Kibickas Kęstutis – 191, 203
Kiburys Algirdas – 182
Kiburys Bronius – 184
Kigas Edmundas – 179, 202
Kilas Arvydas – 195, 208
Kilčiauskas Vytautas – 179
Kilikevičius Vitas – 165
Kirikevičius Vitas – 203
Kirjanovas Olegas – 112
Kirkilas Gediminas – 91
Kirsis Ingridas – 173
Kiršūnas Romualdas – 178
Kišūnas Stasys – 191
Kiznis Juozas – 45, 72, 76, 86, 88, 195, 202, 209
Kleivys Remigijus – 190, 201
Kleiza Jonas – 177
Klimašauskas Romualdas – 179
Klimašauskas Zenius – 191
Klimavičius Gintaras – 190

Klimenkienė R. – 209
Klincevičius Jurijus – 192
Kliučinskas Rimantas – 165
Knezys Stasys – 120
Knyva Gediminas – 93, 197
Knuišpys Virginijus – 202
Kochančikas Valentas – 188
Kochanskis Raimondas – 169
Kolpertas Edmundas – 168
Komas Algimantas – 179
Komskis Virginijus – 168
Koncevičius Egidijus – 174
Koncevičius Kęstas – 50
Kondratavičius Almantas – 182
Kondrotas Audrius – 183
Kostanauskas Gediminas – 164
Kostenka V. – 67, 105
Kovalevskis Olegas – 197
Kovaliovas Mykolas – 193, 202
Kozlovas Pavelas – 184
Krakauskas Giedrius – 167
Krančiukas Eugenijus – 173
Krapas R. – 80, 82
Krasauskas Daugirdas – 182, 200
Kraskauskas Vidmantas – 182
Kraujalis Vytas – 186
Kraujelis Darius – 197
Kraulaidys Petras – 193
Kreiza Jonas – 201
Krikščiukas Vitas – 196
Krinickas Romualdas – 194
Krištopaitis Algirdas – 179
Krivickas Vladislavas – 186
Krivinskas Arūnas – 167
Krukas Armandas – 191
Krumholcas Artūras – 76, 186
Krutikovas Anatolijus – 24, 183
Kucinas Evaldas – 189, 201
Kuckailis A. – 113
Kučiauskas Vytautas – 195
Kučinskas Vytautas – 192
Kucharevas Aleksandras – 112
Kuginys Laimutis – 178
Kukis Sigitas – 167
Kulda Ričardas – 185
Kulertas Darius – 168

Kuliešius Ignas – 198
Kuliešius Jonas – 198
Kulikas Michailas – 166
Kulys Zenonas – 61
Kumetaitis Zenonas – 122, 124, 127
Kumpelis Balys – 177
Kumža Alvidas – 175
Kundrotas A. – 76
Kuncevičius Mindaugas –
Kundrotas Donatas – 202
Kuncevičius Mindaugas – 176, 202
Kundrotas Donatas – 192, 209
Kunigiškis Algirdas – 173
Kunholcas A. – 113
Kuodis Jonas – 172
Kuodis Juozas – 202
Kutulis Mindaugas – 193
Kuzmickas Vytautas – 197
Kuzminskas Aloyzas Pranas – 170
Kvedaras Juozas – 50, 164
Kvedaras Livijus – 182
Kvedaras Skirmantas – 182
Kviesulaitis Egidijus – 177
Kviesulaitis Gintautas – 170
Kviklys Valdemaras – 196
Kvisikaitis Valerijus – 193

L

Labanauskas Raimondas – 177
Labanauskas Sigitas – 177
Labuckas Darius –
Landsbergis Vytautas – 29, 55, 65, 74, 26, 104, 204
Laskevičius Adomas – 192
Latvelis Viktoras – 186
Latvėnas Rimantas – 184
Latvys Vytautas – 192, 208
Laucius Almantas – 2, 78
Laučius A. – 80
Laučius Almantas – 181
Laurinkus M. – 7
Lazerevas – 25
Ledzinskas – 70
Leika Dalius – 187
Leikauskas Gintautas – 191
Leikūnas Jonas – 192
Leišis Juozapas – 100, 102, 103, 104

Leleiva Bronius – 198
Lemzinas Tadeušas – 185
Lendraitis Remigijus – 168
Lengvenis Dainoras – 172, 202
Lengvinas Donatas – 199
Lengvinas Ervinas – 194
Leonavičius Virginijus – 174, 202
Leonavičius V. – 117
Lesmanavičius Virginijus – 182
Leščinskas A. – 120
Leščinskas Eimantas – 12, 43, 51, 193, 201, 208
Leščinskas Gintautas – 198
Levedauskas Gytis – 187
Levickas Remigijus – 179
Levickas Vaclovas – 175
Levickis Antanas – 187
Levickis Edvardas – 187
Levinskas Aldas – 164
Liamzin Tadeušas – 202
Liaukus Rimantas – 164
Liepinaitis Arūnas – 192
Lietuvninkas Tomas – 34
Lieven Anatiol – 18
Lingys Audrius – 61
Likniekas Laimas – 170
Lukštienė Ramunė – 2
Linkevičius Gintaras – 179
Linkevičius Linas – 96, 97, 98, 105, 119, 125
Liubertas Petras – 5, 32, 81, 83
Liutkus Augustinas – 170
Liūlys V. – 103
Lysovas Vitalijus – 183
Lobeckis Antanas – 8, 173, 206
Lopatenka Anatolijus – 176
Lučinskas Virginijus – 168, 211
Lukauskas Antanas – 177
Lukauskas Romas – 177
Lukoševičius Romualdas – 166
Lukštaraupis Arvydas – 197
Lumbė Virgilijus – 38, 183, 201
Luneckas Audrius – 172
Luneckas Kazimieras – 2, 6
Lupeika Linas – 178

M

- Macevičius V. – 122
Macijauskas Kęstutis – 105
Mackevičius Alfredas – 186
Mackevičius Romualdas – 188
Mackevičius Virginijus – 193
Mačėnas Kęstutis – 197
Mačėnas Rimvydas – 193
Mačiukas Vladas – 180
Mačiulaitis Egidijus – 195
Mačiulis Petras – 185
Magalenga Vitas – 190
Magila Romualdas – 198
Majauskas Dainius – 179
Majus Vidmantas – 166
Makrickas P. – 133
Makselis S. – 209
Makarskas V. – 209
Maksimavičius Jonas – 170
Maksimavičius Kęstutis – 173
Maksimovas Skaidrius – 198
Makutinovičius Boleslovas – 24, 32
Maladauskas Remigijus – 170
Malašauskas Kęstutis – 88, 178
Malickas H. – 70
Mališauskas K. – 210
Maldutis R. – 125, 134
Malinauskas Kęstutis – 180, 201
Mančinskas Česlovas – 5, 6, 23, 25, 61, 81, 82, 83, 127
Mandeville Laura – 18
Mandrykinas – 210
Marcinkevičius Zenonas – 284
Marčiulionis Robertas – 166
Margaitis Romualdas – 180
Marganavičius Gintautas – 200
Markevičius V. – 67, 85
Markovas Vasilijus – 171
Martinaitis Saulius – 178
Martinionis Antanas – 66
Martinkėnas Vytautas – 197
Martūnas Aušvidas – 185
Masaitis Danas – 190, 201
Masevičius Jonas – 184
Masiulis Benjaminas Algirdas – 180
Masiulis K. – 209

Masiulis Vytautas – 76, 171
Maskoliūnas Ričardas – 196
Maslauskas Minijus – 164
Maslauskas Rolandas – 182, 200
Maslaveckas Bronius – 189
Mastenica Ivanas – 77, 185
Mastenica Jonas – 201, 209
Mastenica Rimas – 198
Maštavičius Ernaldas – 194
Maštavičius Petras – 9, 11, 12, 56
Mateika Jeronimas – 77, 190
Matijošaitis Arūnas – 164
Matikonis Artūras – 193
Matulis F. – 127
Matusevičius Vitas – 164
Matuzas Jonas – 199
Maulius Simas – 178
Mazaliauskas Leonidas – 191
Mazetis Algis – 165
Mažeika Zigmas – 186
Mažeikis Rimvydas – 183
Mažrimas Romualdas – 193, 201
Medelis Zenonas – 166
Medvedickij Genadij – 183
Meidus Vidmantas – 198
Meisiūnas Lionginas – 197
Melinis Egidijus – 180
Mėlynis Rolandas – 194, 200
Menčinskas Arūnas – 192
Mensevičius Česlovas – 192
Merkys A. – 120
Mertinkaitis Linas – 191
Mertinkaitis Raimundas – 191
Meškauskas A. – 111
Meškauskas Vytautas – 189
Meškelė Virgaudas – 184
Mezginas Arvydas – 184
Michailovas O. – 131
Micholopas Viktoras – 198
Mickevičius Gema – 194
Mickevičius Vytautas – 187, 201
Mickonis Mindaugas – 186
Micuta Vidas – 169
Mieliauskas Pranas – 188
Mieliauskas Vilius
Mierkys Mindaugas – 185

Miežgailis V. – 89, 126
Mikaila Valdas – 187
Mikalauskas Ričardas – 173
Mikalauskas Vytautas – 192
Mikalavičius Vytautas – 70, 169
Mikalcius Laimutis – 184
Mikalcius Virgilijus – 184
Mikalka Algirdas – 187
Mikalopas Žalvyras – 192
Mikelėnas Dainius – 195
Mikelionis Virginijus – 164
Miklošas J. – 103
Mikolaitis Algirdas – 169
Mikšas Alvydas – 177
Mikuckas Virginijus – 195
Mikulionis Sigitas – 183
Mikulionis Virginijus – 183, 200
Milaknis Rolandas – 180, 200
Milašauskas K. – 66
Miliauskas Dalius – 169
Miliauskas Kęstutis – 181, 202
Milius D. – 78
Miliūnas Jonas – 101, 181
Minkus Stanislovas – 175
Mintautas Romas – 23, 172
Mirapolskis Kęstutis – 197
Misevičius Romualdas – 195
Misevičius Valdas – 183, 200
Misiukevičius Gražvydas – 188
Misiukonis Marijonas – 32
Misiūnas Česlovas – 198
Misiūnas G. – 103
Misiūnas Sigitas – 187
Miškinis Gintautas – 194
Miškinis Mindaugas – 192
Mitkus Kęstutis – 109, 193, 203, 209
Mizgaitis Valentinas – 26, 105, 203
Mockus Silvestras – 166
Mockūnas Artūras
Mogenis Vytautas – 103, 104
Moliukas Saulius – 165
Monkus Jonas – 101
Monstavičius Romas – 184
Monteinas Femas (Montein Fem) – 18
Montvydas Algirdas – 171
Morkūnas Antanas – 197

Morkvėnas Virginijus – 195
Morozovas P. – 103
Moteika J. – 66
Motiejūnas Eugenijus – 202
Motiejūnas Saulius – 176, 203
Motuza G. – 122
Muchtarovas Artūras – 180
Mukas Audrius – 27, 76, 88, 178, 202, 209
Muraška Mindaugas – 12, 23, 34, 172
Muraška Virginijus – 203
Musteikis Antanas – 32
Muzikevičius Giedrius – 196
Muzikevičius Rimas – 196

N

Naktinis Rytas – 197
Nalivaika A. – 79
Narauskas Stasys – 179
Narbutaitis Valerijus – 197
Naskauskas Audronis – 179
Natka Kęstutis – 195
Naujokaitis Gintautas – 182
Naujokaitis V. – 103
Navickas Gediminas – 179
Navickas Marius – 194
Navikas Vidmantas – 198
Nazarovas Viktoras – 189
Nazelskis Eugenijus – 2, 90, 91, 92, 111, 112, 116, 134
Nechaja Sergejus – 178
Nesteckis Žydrūnas – 169
Neverauskas Artūras – 191
Neverdauskas Arturas – 172
Nevzorovas A. – 27, 28, 31
Nikšas Darius – 195
Noreika Justinas – 46
Norgėla Albertas – 78
Norkienė D. – 22
Norkus Cirilis – 16, 17, 100, 102
Norkūnas – 24
Norkus Juozapas – 189, 202
Norkus Robertas – 166
Norvilas Jonas – 188
Novogrockis M. – 122, 124

O

Obuolevičius Raimondas – 195
Okunevas Vladimiras – 188
Olbertas Edmundas – 202
Olensevičius Vidmantas – 189
Orlavičius Stanislovas – 32
Oscyla Sigitas – 164
Osipovas Romanas – 179, 209
Ostreika Ričardas Bronius – 199
Osvaldas Gedas – 165
Ošikas Henrikas – 176
Oželis Gintautas – 181

P

Paciukonis Kęstutis – 165
Packevičius J. – 107
Pakalka Antanas – 26
Pakalniškis Kęstutis – 172
Pakalniškis Vytautas – 43
Pakeltis Artūras – 181
Pakšys Ramūnas – 66, 198
Palėka Romualdas – 182
Palikevičius Augutis – 184
Palinkevičius Augutis – 200
Palionis Saulius – 193
Pališaitis Artūras – 177
Paliulis Gražvydas – 25, 170
Paliulis S. – 34
Paliušis Artūras – 199
Palubinskas Antanas Kęstutis – 187
Panavas Arvydas – 185
Papirtis V. – 124
Paplauskas J. – 78, 97
Paplauskas R. – 93
Paršonis Pranas – 186, 200
Paslauskas Jonas – 190
Paškevičius Ramūnas – 172
Paškevičius Renius – 186
Paukštis Edmundas – 171
Paulauskas Artūras – 55, 170
Paulauskas Ričardas – 67, 189
Paulavičius A. – 117
Paulavičius Antanas – 194
Pauliukas Vygantas – 185
Paunksnis Algirdas – 171, 201

Paunksnis Vytautas – 166
Pauplys Vytautas – 197
Paužienė N. – 209
Paužolis Jonas – 9, 11, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 81, 86, 87, 88, 90, 91, 104, 107, 109, 112, 113, 124, 125, 133, 208
Paužolis Liutauras – 11, 210
Pavasaris Valdas – 162
Pavliukevičius Petras – 197
Pėčelis Mindaugas – 168
Pečiokaitis V. – 196
Pečionaitis Virgilijus – 23
Pečiukaitis Laimis – 190
Pečiūra Alfredas – 172
Penkauskas Saulius – 194
Perednis Arūnas – 176
Perlis Vidas – 184
Peseckis Konstantinas – 188
Petkevičius Edvardas – 186
Petkevičius Gintaras – 195
Petkevičius V. – 78
Petkevičius Viktoras – 59, 186
Petkevičius Virginijus – 190
Petkevičius Vytautas – 49, 120
Petkus Feliksas – 23, 34, 169, 202
Petkūnas Gintautas – 194
Petraitis Algirdas – 179
Petraitis Vladas – 181
Petras Vanagas Vidmantas
Petras Žebrauskas Vytautas
Petrauskas Gintaras – 165
Petrauskas Gintautas – 168
Petrauskas Jonas – 50
Petrauskas Rimas – 193
Petrauskas Vytautas – 175
Petrėnas Algimantas – 173
Petronavičius Laimutis – 192
Petronis Vytautas – 180
Petruoka Antanas – 190
Petruška Eligijus – 165
Petruškevičius Kęstas
Petruškevičius Vytautas – 197
Petrušonis Gintaras – 185, 200
Pidkovas Artūras – 196
Piečius Arūnas – 167
Piktorovas Viktoras – 197
Pikturna Leonas – 197

Pilibaitis Aleksas – 167
Pilinka Gintaras – 172
Pilipavičius Vytautas – 169
Piliponis Kostas – 187
Pilipūnas Kęstutis – 180
Pilitauskas Jonas – 182
Pinaitis Rimantas – 187, 201
Pipiras Vakarīs – 193
Piskariovas Andriejus – 171
Pitrėnas Jonas – 182
Platūkis Egidijus – 166, 202
Plaušinaitis Kęstutis – 191
Plečkaitis Vincas – 51, 182, 209
Plotnikovas Ivanas – 168
Plumpa Darius – 198, 203, 209
Pocevičius Anicetas – 169
Pocius Andrius – 171
Pocius Arvydas – 22, 69
Pocius Kęstutis – 172
Pocius Remigijus – 175
Podolskis Henrikas – 179
Polėkas Romualdas – 12, 78, 79, 208
Polita Antanas – 177
Politika G. – 120
Potapovas Vytautas – 182
Poteliūnas Rimantas – 165
Pozniakovas Edvardas – 187
Požarskas Vincas – 88, 101, 102, 210
Požerskis R. – 126
Pranevičius Edmundas – 170
Pranskevičius E. – 25, 34
Pranskūnaitė Aušra – 2
Prascienis Remigijus – 174
Prasevičius Vilius – 181
Pratusevičius Egidijus – 190
Preikšaitis Remigijus – 180
Pronckus Einaras – 169
Pruckus Steponas Mykolas – 185
Prunskienė Kazimiera – 18, 122
Prusovas Vaclovas – 184
Pučinskas Jonas – 187
Puišys Rolandas – 177
Pugo Borisas – 28, 29, 30, 31
Pukėnas Česlovas – 190
Pukinskis Darius – 180
Pulokas Gediminas – 91

Pumputis Petras – 22, 34, 171, 200
Punys Saulius – 196
Puodžiūnas Gediminas – 198
Pupeikis Laimutis – 183
Purtulis R. – 7
Putinas Adolfas – 179
Pūtys Algimantas – 178
Pūtys Vidas – 173
Pužas Giedrius – 8, 52, 1

R

Rabavičius Ričardas – 32
Račkauskas – 70
Radionovas Audronis – 178
Radvilavičius Paulius – 190
Radzevičius Algis – 194
Radzevičius Kęstas – 194
Radžiukynas D. – 8
Radžiukynas Mindaugas – 181
Radžiūnas A. – 107
Radžiūnas Petras – 181
Ragačius D. – 8
Ragauskas Algirdas – 171
Ragauskas Stasys – 187
Ragažinskas Vitas – 192
Raguckas Vytautas – 179
Raibužis Valdas – 186
Raižys Juozas – 173
Rakštys Petras – 169
Ramauskas Petras – 2, 27, 189, 201
Ramonas Virginijus – 169
Ramonas Vytautas – 166
Ramoška Genadijus – 198
Ramoška Rimantas – 191
Ranca Vaclovas – 171
Ranonis Vytautas – 177
Rastauskienė Rasa – 27
Rastenis Algimantas – 187
Rastenis Arūnas – 164
Rastenis Tomas – 199
Ratkevičas A. (Ratkēvičs A.) – 127, 128
Raškauskas Edmundas – 191
Raškevičius Justinas – 191
Rauba Robertas – 172
Raulynaitis Erikas – 168

Raupys Vilmantas – 183
Ražinskas Giedrius – 196
Ražukas Juozas Gintautas – 194, 203
Regimantas Arnoldas – 194
Reikaitė J. – 6, 23, 25, 61, 82, 127
Reiponas Antanas – 101, 210
Reklaitis Vytautas – 179, 202
Remeika Alfredas – 34, 179
Remeikis Antanas – 167
Rentelis Eimantas – 192
Riauka Saulius – 172
Ribinskas Valdas – 170
Ridikas Aldas – 172
Rimas Edmundas – 168
Rimkevičius Jonas – 2, 8, 23, 24, 25, 27, 189
Rimkevičius Virginijus – 181
Rimkus Artūras – 180
Rimkus Arvydas – 171
Rimkus Audrius – 193
Ringys Sigitas – 171
Ringys Vaclovas – 178
Rogačius Darius – 171
Romanas Boleslovas – 182
Rožėnas Bronius – 195
Rožkovas-Jurjevskis J. – 131
Rubavičius Ričardas
Rubavičius Stasys – 181
Ručys Saulius – 182
Rudaitis Nerijus – 177
Rudys Kęstutis – 170
Rudys Vytautas – 197
Rudzinskas Aivaras – 191
Ruginis Pranas – 182
Ruginis Rimantas – 189
Rugys Albinas Kazimieras – 197
Rūkas Alvydas – 196
Runovičius Povilas – 197, 202
Rupšys Valdemaras – 178
Rusevičiaus Vitas – 50
Rusinas Vytautas – 177
Rusteikis Gintautas – 171
Rušinskas Zenonas – 194
Rutavičius Vaidotas – 103
Rutelionis J. – 8
Rutkauskas Remigijus – 191
Rutkauskas Romualdas – 172

Rutulius Feliksas – 199

Ruzgys P. – 103

S

Sabutis Kazimieras – 175

Sadauskas Gintaras – 193

Sagatauskas Algimantas – 168

Sakalauskas Algirdas – 168

Sakalauskas Darius – 187, 202

Sakalauskas Petras – 194

Sakalauskas Žydrūnas – 187, 202

Saladžius Artūras – 176

Samajauskas Algis – 120

Sarkalnas A. – 127, 128

Sarmulis A. – 129

Satkus Ramonas – 104

Saukaitis Vidas – 191

Saulius Algimantas – 2, 21, 176, 203

Savickas Vilmantas – 168, 202

Savičius Povilas – 186

Savukynas Kęstutis – 164

Seikauskas Justas – 166

Selenius Artūras – 167

Semeškevičius Romualdas – 172

Semkovas Eugenijus – 191

Senkovas – 25

Sereičikas Stepas – 80, 127

Sereičikas Vidmantas – 164

Seriodkinas – 102

Sidabras A. – 79

Sidaravičius Sigitas – 189

Simokaitis Rimantas – 184

Simonaitis Robertas – 175

Simutis Linas – 199

Sinušis Rimantas – 194

Sipavičius Klaudijus – 171

Sirevičius Vytautas – 101

Sirvydis Eduardas – 187

Skapcevičius V. – 122

Skatikas Saulius – 188

Skendelis Bronislovas – 72, 77, 91, 194, 202, 209

Skrėlius Juozas – 172

Skrodis V. – 85

Skukauskas Rimantas – 184, 200

Skunčikas Vytautas – 198

Skutonis Alvidas – 186
Skvireckas Kęstutis – 196
Slavinskas Algis – 54, 181
Slavinskas Petras – 34, 181
Sliskij Leonid – 185
Slyžius Alvydas – 171
Slunskis Vladas – 179
Smetona Ainis – 176, 203
Sokolovas Pavelas – 179
Spaginskas Vladimiras – 177
Sprainys Vytautas – 194
Stadalnykas Saulius – 196
Stakša Žydrūnas – 182
Stančikas Stanislovas – 55, 56, 57, 58, 59, 64, 66, 67, 68, 69, 72, 73, 98, 101, 102,
103, 107, 109, 111, 119, 120, 121, 133, 206
Stanelis Gintaras – 167, 201
Stanevičius Gintaras – 173
Stangys Stasys – 191
Staniukaitis Artūras – 189
Staniulis Vaidotas – 179
Stankevičienė Eulialija – 2
Stankevičius – 117
Stankevičius Artūras – 171
Stankevičius Arūnas – 189
Stankevičius Leonidas – 184
Stankevičius Mindaugas – 120
Stankevičius Vidas – 169
Stankus Robertas – 164
Stankus Žydrūnas – 180, 201
Starinskas K. – 102
Stasaitis Antanas – 12, 174, 189
Staškevičius Vidmantas – 199, 201
Staškauskas Drąsutis – 171
Statkus Ž. – 34
Staugaitis Valentinas – 192
Steponavičius Gediminas – 174
Steponavičius Gintaras – 185, 200
Steponavičius Kęstutis – 196
Steponavičius Vaidotas – 170, 202
Stepulaitis Algimantas – 88, 172
Stončius Vytautas – 165
Stravinskas Rimas – 176
Strazdas Faustas – 186
Strazdas Rimantas – 190
Strimila Algis – 184
Striupas Leonardas – 176

Strolia Vytautas – 2, 72, 77, 88, 180, 209
Stučunskas Saulius – 199
Stuglys Jonas – 34, 195, 201
Stulgis A. – 208
Stundžia Eugenijus – 182
Stundžia Valdas – 186
Subačius Arūnas – 130, 166
Suchorevskis Ivanas – 34, 179
Sudeikis Vytautas – 196
Sūdžius Vilius – 166
Sukuris Antanas – 168
Sungaila Kęstutis – 168
Surplys Valdemaras – 178
Sušinskas Virginijus – 185
Sutkus Kęstutis – 187, 201
Svarinskas A. – 104
Sviderskis Gintaras – 54
Svitkūnas Algimantas – 168

Š

Šabasevičius Egidijus – 168
Šadauskis Žydrūnas – 187
Šakalis Antanas – 199
Šakalys Algimantas – 209
Šalaševičius Arūnas – 183
Šalaševičius Jonas – 170
Šalkauskas Aleksandras – 168, 202
Šalna Giedrius – 194
Šapalas Giedrius – 191
Šaparnis Kontrimas – 175
Šarakojis Valdas – 191
Šarka Algis – 198
Šarka Julius – 178
Šarka Romualdas – 199
Šatkauskas A. – 127
Šatkus Remigijus – 166
Šatraitis Arturas – 166
Šaulys Aivaras – 176
Šaulys Algimantas – 197
Šedys Benediktas – 168
Šedys Gintautas Juozas – 192
Šedys Vytenis – 192
Šėgžda Edmundas – 166
Šemeta Jonas – 172, 201
Šepetys Eugenijus – 21, 34, 60, 105, 186, 200, 209

Šepetys Raimondas – 177
Šernas Tomas – 32
Ševnia M. – 131
Šiaučiulis Valdas – 196
Šiaučiulis Valdas – 186
Šiaučiūnas Romas – 193
Šidlauskas Arvydas – 186
Šidlauskas R. – 129, 132
Šidlauskas Vytautas – 69, 79, 82, 105, 117, 134
Šikšnelis Algis – 183
Šikšnys Vidmantas – 181
Šilaiškis Vytautas – 181
Šileika Kęstutis – 195
Šileikis Arvidas – 188
Šileikis Vilius – 187
Šimaitis Jonas – 191
Šimelis Leonas – 189
Šimkus Remigijus – 185
Šimkus Tauras – 184
Šimkus V. – 34
Širvinskas Rimantas – 186
Šiuparis Vladas Alfonsas – 199
Šiurkus Saulius – 180
Šivinskas Alfonsas – 173, 201
Šlėgaitis Česlovas – 185, 201
Šleinius Erlandas – 165
Šleiteris E. – 126
Šleževičius Adolfas – 89, 90
Šliogeris Zigmantas – 189
Šlivinskas Alfonsas
Šlivinskas Gintautas – 190
Šmaižys Saulius – 171
Šmitas Virginijus – 54
Šniukas Aidas – 175
Šoliūnas Romas – 193
Špiliauskas Jonas – 198
Štarolis Linas – 164
Štuopys V. – 126
Šubinskis Pavelas – 184
Šumskis Darius – 191
Švagždys V. – 111
Švažas Benediktas – 180
Švilpa Aivaras – 27, 34
Švytorius Virginijus – 163

T

Talandis Antanas – 165
Talandzevičius Kęstutis – 164
Tamašauskas Gintaras – 203
Tamašauskas Artūras – 176
Tamošiūnas Darius – 186
Tamulaitis Gintaras – 111
Tamulevičius Algis – 174
Tamulevičius Giedrius – 173
Tamulevičius Gintautas – 183, 200
Tamulevičius Petras – 193
Tarasovas Vasilijus – 190
Tarazevičius G. – 135
Taučius Jonas – 183
Taujanskas Arnoldas – 60, 69
Tautkevičius Valdas – 171
Tečionaitis Virgilijus – 182
Tekorius Juozas – 168, 202
Telksnys J. – 28, 29
Tenys Gintaras – 171
Teresas Vidas – 185
Tervydis Virginijus – 182
Tijūnelis Gintaras – 185
Tiškevičius A. – 78
Titovas Sergejus – 197
Tkačiovas O. – 131
Toliūnas Saulius – 177
Tolpežnikas Saulius – 186, 202
Tolvaiša Gediminas – 196
Tumosa Justinas – 167
Toporevas V. – 132
Totoraitis Raimondas – 191
Tremneris Vilius – 192
Tribuišis Aurimas – 196
Trofimovas Jurijus – 184
Trubinas N. – 31
Trumpulis Gerardas – 174
Truska Alyvydas – 174
Truska Vitas – 165
Truskauskas Žilvinas – 198
Tučkus Romas – 172
Tunkulas R. – 117
Tutkus Valdas – 69
Tutlys Remigijus – 194
Tviriaga Kęstutis – 176

U

Uldinskas Linas – 170
Uloza Audrius – 181
Umbrasas S. – 7
Uogintas Jonas – 60, 129, 181, 201, 209
Urbas Rimantas – 167
Urbas Vytautas – 101, 105
Urbonas Algirdas – 177
Urbonas Jonas – 168
Urbonavičius Algis – 196
Urbonavičius Stasys – 170
Urbutis Arvydas – 167
Urnėžius Vidas – 193
Urvakis Algis – 175
Uschopčikas V. – 31
Ūsas Algis – 165
Uznys Povilas – 202
Užkuraitis Darius – 2, 8, 17, 176
Užurka Jonas – 6, 10

V

Vagnorius Gediminas – 53, 55, 204
Vaickus Gytis – 176
Vaičekauskas Steponas – 167
Vaičekauskas Vytautas – 102, 103
Vaičiūnas Darius – 199
Vaidila Mindaugas – 177
Vailionis Darius – 164
Vailionis Ernestas – 194
Vaineikis Raimondas – 178
Vainorius Antanas – 177
Vaišvila Evaldas – 176, 203, 208
Vaišnoras A. – 120
Vaišutis J. – 131
Vaišvila Zigmas – 29, 31, 38, 51, 52, 55, 56, 76, 100
Vaitekūnas R. – 116
Vaitekūnas Rimvydas – 177
Vaitiekaitis Antanas – 165
Vaitiekūnaitis Vaclovas – 177
Vaitiekūnas Laimis – 188
Vaitkaitis A. – 26
Vaitkevičius Algis – 174
Vaitkevičius Audrius – 194
Vaitkevičius Z. – 111
Vaitekūnas Romanas

Vaitiekūnas Vaclovas – 177
Vaitkaitis A. – 205, 208
Vaitkus Arvydas – 168
Vaitkus Dzidas – 176
Vaitkus Vidmantas – 203
Vaitkūnas Jaronimas – 190
Vaitonis Rolandas – 94
Vaitoška Ignas – 178
Vaitoškienė Aldona – 66
Vaitulevičius Romualdas – 2, 12, 60, 184, 208
Vagnorius Gediminas – 28, 72, 75
Valašinas Jonas – 196
Valašinskas Petras – 185
Valdas Aleksa – 173
Valeika A. – 34
Valeika Rimas – 185
Valentas Mindaugas – 174
Valentas Rimantas – 165
Valickas V. – 132
Valinskas Algirdas – 171
Valiulis Gintaras – 188
Valiūnas Voldemaras – 107, 182
Valys Vilius – 169
Valkauskas Nikolajus – 187
Vanagas Vidmantas Petras – 177
Vancevičius Andrius – 105, 170
Vandzinskas Jonas – 176
Varaška Arūnas – 178
Varnas Jonas – 195
Varnas Vaclovas – 177
Varnas Vidas – 185
Varnauskas R. – 120
Varnelė Vytautas Gintautas – 173
Vasikonis Tautvydas – 164
Vasiliauskas Algis – 172
Vasiliauskas Kazimieras – 115
Vasiliauskas Gintautas – 178
Vasiliauskas Saulius – 165, 199
Vasiliauskas Vingaudas – 168
Vasiliauskas Virginijus – 170
Vasiliauskas Šarūnas – 67, 69, 111, 125
Vasiljevas Arnoldas – 188
Vaškėlis Ignas – 198
Vaškėlis Gediminas – 34, 178
Vaškevičius Gintaras – 186
Vaškevičius Rolandas – 200, 209

Vaštaka Remigijus – 185, 200
Vedeckas Vidas – 178
Velička Darius – 200
Venckus Romas – 180
Venclova Aimondas – 181
Vendzelis Arvydas – 194
Verikas V. – 127
Veromėjus Gintaras – 109, 112
Veršekis Ignas – 198
Veršekys Vaclovas – 198
Vespenderis Leonas – 170
Vičys Zigmas – 89, 97, 105, 125,
Vidras Juozas – 164
Vidrinskas Norbertas – 43, 44, 46, 56, 58, 59, 76, 100, 103, 208
Vijaikis Evaldas – 186
Vilbikas Saulius – 173
Vilčiauskas Sigitas – 183
Vilčinskas Česlovas – 188
Vilimas Algis – 172
Vilimas Edvardas – 167
Vilkinis Raimondas – 193
Viluckas Saulius – 202
Vinciūnas Gintautas – 186
Vinickas Sigedis – 195
Virbalas Paulius – 180
Virbickas Jonas – 185
Virbičiauskas Antanas – 181
Viršilas Žygintas – 199
Viselga Gintaras – 165
Viškelis Gintaras – 185
Viškelis Laimutis – 184, 200
Vitkauskas Antanas – 193
Vitkauskas Gitas – 185
Vitkauskas Rolandas – 200
Vitkus Antanas – 172
Vizbaras Bronislovas – 20
Vyšniauskas Gediminas – 166
Vyšniauskas Gintaras – 168
Vyšniauskas Redas – 190
Vytautas Voveris Juozas
Vojinskas Edmundas – 175
Volungevičius Vilius – 199
Vosylius Valdas – 191
Voveras A. (Vovers A.) – 129
Voveris Vytautas – 2, 17, 22, 34, 41, 47, 63, 93, 94, 188
Vrublevičius Leontijus – 183

Z

Zabarauskas V. – 7
Zabiela Arūnas – 176
Zabitis Svajūnas – 168
Zabulionis Algimantas – 112
Zabulionis Remigijus – 183
Zacharevičius Juozas – 198
Zakaras U. (Zakars U.) – 127, 128
Zalys Karolis (Lolitos Zegerienės slapyvardis) – 117
Zareckas Raimondas – 179
Zautra Algis – 174
Zavackas Romas – 164
Zaveckas Arūnas – 191
Zavirinas Sergejus – 190
Zdanavičius Arvydas – 191
Zemlevičius Audrutis – 186
Zikorius Kęstutis – 200
Zubė Vidas – 171
Zubrickas Vytautas – 194
Zujus Vidas – 165
Zuokas Vidmantas – 175
Zuziakas Eugenijūšas (Zuziak Eugenijusz) – 133

Ž

Žagunis Gintaras – 25, 26, 33, 180, 202
Žakys Laimutis – 185
Žalys Arnoldas – 167
Žalkauskas Arvydas – 182
Žebrauskas Vytautas Petras – 184
Žegunis Stasys – 194
Žeižys Antanas – 184
Žėkas Loretas – 180, 200
Žemaitis Gintautas – 25, 194
Žemaitis S. – 34
Žemaitis Vitalis – 172
Žemantauskas Voldemaras – 194
Žemėnas Juozas – 197
Žemėnas Žiararas – 179
Žemgulis Gintaras – 196
Žiaunys Arūnas – 184
Žičkus Egidijus – 33, 63, 107, 108, 112, 113, 116, 210
Žičkus Sigitas – 34, 180
Žiemys Laimutis – 193
Žikorius Kęstutis – 188

Žilaitis Audrius – 190
Žilėnas Sigitas – 185
Žinienė Franciška – 88
Žiobrys Darius – 202
Žitnikovas A. – 32
Žukaitis Gytis – 34
Žukas R. – 34
Žukas Vytautas Jonas – 11, 12, 51
Žukauskas Arvydas – 56
Žukauskas Eugenijus – 186, 202
Žukauskas Robertas – 192
Žukauskas Rolandas – 165
Žulinas S. – 79, 209
Žulonas Dalius – 198, 203
Žulonas Zbignevas – 20, 74, 203, 209
Žutautas Danielius – 172
Žvirblis K. – 59
Žvirblis Ramūnas – 190
Žvirėla Valdas – 184

Serijos „Lietuvos kariuomenės istorija” išleista:

1. Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus įsakymai 1990-1991.- V.,- 2003.- 222 p.
2. Surgailis Gintautas. Lietuvos karinis laivynas. 1935-1940.-V, 2003.-208 p.
3. Kazakevičius Vytautas. Geležies amžiaus strėlės Lietuvoje (II - XII - XIII amžius).- V, 2004.-136 p.
4. Lesčius Vytautas. Lietuvos kariuomenė nepriklausomybės kovose. 1918-1920.- V, 2004.- 498 p.
5. Aničas Jonas. Karininkas Antanas Juozapavičius. 1894 02 13 – 1919 02 13. V, 2004.- 124 p.
6. Krašto apsaugos ministro įsakymai. T. 1. 1991 Nr. 222-355.1992 Nr. 01-479.-V.,2004.- 512 p.
7. Juodagalvis Jonas. Švenčionių krašto savanoriai. 1918-1920 m.-V, 2005.- 236 p.
8. Surgailis Gintautas. Rusijos kariuomenės išvedimas. 1990-1993.-V, 2005- 345 p.
9. Rusijos kariuomenės išvedimas dokumentuose.- V.,2005.- 472 p.
10. Raubickas Eugenijus. Ženklas ant munduro.- V, 2005.- 294 p.
11. Gečas Steponas. Steponas Darius Lietuvos kariuomenėje ir sporte. V, 2005. 232 p.
12. Krašto apsaugos ministro įsakymai. T. 2. 1992 Nr. 480-749.- V, 2006.- 374 p.
13. Krašto apsaugos ministro įsakymai. T. 3. 1992 Nr. 750-975.- V., 2006.- 286 p.
14. Aničas Jonas. Generolas Silvestras Žukauskas. 1861-1937. -V., 2006. -294 p.

GINTAUTAS SURGAILIS

VALSTYBĖS SIENOS APSAUGA

1990–1994 METAIS

Monografija

Atsakingasis redaktorius ats. plk. ltn. Virginijus Česnulevičius

Recenzentai: doc. dr. Algirdas Jakubčionis, ats. kmdr. dr. Eugenijus Nazelskis

Maketavo Ramunė Lukštienė

Pasirašyta spaudai 200 01 23. Tiražas 700 egz. Užsakymas GL-455.

Išleido Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija,

Šilo g. 5A, LT-10322 Vilnius.

Spausdino UAB „Grafinės mašinos”,

Kauno g. 32, LT-03202 Vilnius.

